

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

39

Nekrologiske Samlinger,

Efterretninger om Dødsfald og Døde med
andet dertil hørende.

1848—49.

Udgivne

af

H. P. Selmer.

Kjöbenhavn.

I Kommissjon hos Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

J. U. Jerndorff,

Kunstmaler, död 27 Oktober 1847.

(Oversat, med nogen Forkortning, af den nylig udkomne „J. U. Jerndorff. Ein Karakterbild“ af L. Starkloff.)

Just Ulrik Jerndorff, födt i Köbenhavn d. 30 Decb. 1806, var Sön af Peter Jerndorff, Klokker ved Holmens Kirke sammesteds. Fra Barndommen viste han Lyst og Talent til Tegning, udfyldte dermed hvert ledigt Öjeblik og bemalede Vægge og Døre med sine Sinörerier — efter hvad almindeligen antages, Udtrykket af og Kjendetegn paa et tidligt opblomstrende Maler-Talent. Efter at have i en Privatanstalt modtaget sin Skoleundervisning, blev han kort efter Faderens Död, i Aaret 1821, konfirmeret i ovennævnte Kirke af Provst Holm og samme Aar anbragt som Lærling hos en Maler Baruel. Provst Holm havde raadet ham, först at lære Professionen tilgavns, forinden han offrede sig til Kunsten. Som alle Haandværkslæringer i Köbenhavn — de ere dertil forpligtede, meget klogt og efterlignelsesværdigt — besøgte ogsaa han Kunstakademiet. Tegninger fra hin Tid findes endnu i hans Mapper. Efter 6 Lærkaar blev han Svend, og tog derefter snart fat paa Portrætmaleriet, hvis heldige Udfald bragte ham saamange Bestillinger, at han kun forblev 4 Aar i Svendestanden. Ogsaa Landskabsmaleriet tiltrak ham, og i Konkurrence med andre unge Malere vandt han den for Fremstilling af en sjællandsk Egn udsatte Pris. I Aaret 1831 kom han til Professor Möller, Lærer ved Kunstakademiet og Restaurator ved det kongl. Billedgalleri. Der

lovedes ham, at naar han havde arbejdet her uden Godtgjorelse i 6 Aar og tilbørligt uddannet sig, skulde han faae et Rejsestipendium til Rom. Uden Hjelp eller Understøttelse nogetsteds fra, for tjente han sit Livsophold ved Portrætmaleri. Hos Prof. Möller maatte han arbejde fire Dage om Ugen. I Aaret 1834 overdrog Kunstforeningen ham Tilsynet med de af den foranstaltede Kunstudstillinger og gav ham derfor fri Bolig. Samme Aar bevilgedes ham af Kongen en aarlig Understøttelse af 100 rb. I 1837 erholdt han 500 rb. aarlig paa to Aar til en Rejse til Italien, efterat Prof. Möller havde meddelt ham, med Hensyn til Evner og især Duelighed i at restaurere, et glimrende Vidnesbyrd. Den 3die Juli 1837 rejste han fra Kjöbenhavn over Stettin til Berlin. — Ophold der fra 5te—28de Juli. — Bekjendtskab med Billedhuggeren Rauch og Professor Schlesinger (meget duelig Restaurator og især heldig Efterligner af gamle Billeder, navnlig Rembrandts og Tizians). Derfra til Dresden; det saksiske Svejts; Pillnitz 7de Sept; Töplitz 19de Sept.; Prag 3die Oktb.; Wien 14de Oktb.; Salzburg 5te Novb.; Mynchen 7de Novb.—23de Maj 1838. — Bekjendtskab og Omgang med Billedhuggeren Schwanthaler, Landskabsmaleren Crola, Dr. Thaulow (Professor i Naturvidenskaberne fra Norge, hans Rejsefælle fra Wien til Mynchen) o. andr. nordiske Landsmænd. Her malede han to Landskaber, som han sendte til Kjöbenhavn, det ene blev kjøbt af den derværende, det andet af den norske Kunstforening. — Udflugter til Nyrnberg, Augsburg, Regensburg, til de derværende Kunstskatte, Kirker og Oldsager. I Begyndelsen af Juni 1838 kom han (hvis Rejsefælle var den fortræffelige Landskabsmaler Bernh. Fries fra Heidelberg) til Botzen i det sydlige Tyrol. Her malede J. Landskaber. En Baron Ingran bød ham for en Skitse 50 Frederiksd'or og vilde overtale ham til at drage med paa hans Godser og först et Aar senere gaae til Italien. J. afslog det og förte sin Vandringsstav videre mod Syd. Ved Lago di Garda d. 5te Juli. — I Florents fra 6te Aug. 1838 — 28 Jan. 1839. Her boede og arbejdede han hos Maleri-Restaurator Metzger. Hans fortroligste Ven var den i Tyskland og Italien

som Kunstkjender meget anerkjendte Dr. Gaye fra Holsten. — Bekjendskab med den bayerske General Hallberg (Eremiten fra Gaunting) og Baron Qvast, pröjssisk Godsbesidder, Arkitekt og Kunstkjender. Ovenstaaende Nolits'er over Opholdsstederne og —Tiderne paa den italienske Rejse ere tagne af hans til Hjemmet skrevne Breve til hans daværende Forlovede — nu Enke — Nancy Caroline Jones i Kjöbenhavn, og hist og her bekræftede ved mundtlige Bemærkninger. I disse meget udförlige, af den umiddelbare Anskuelses friske Fylde öste Meddelelser stikker et helt Kunstnerliv. Og de rene Fölelser udströmmen saameget varmere, saameget mere levende og belivende, som det er mod den Elskede de give sig Luft. — Naar af disse Breve det som kan overgives Offentligheden engang naaer til denne, da vil foruden hans Venner ogsaa det större Publikum vurdere og vinde Manden kjær, hvis Livs Vendinger her kun antydes, og det vil blive Enhver overbevisende klart, hvor dyb og sand vor Smerte maa være over denne vakke Kunstners, dette sjeldne Menneskes tidlige Död. Forhaabentlig vil der skee en Meddelelse af hine Breve, hvilke forövrigt for den tyske Læseverden først maa oversættes fra Dansk; — en Ven i hvis Hænder de nu befinde sig vil gjerne underkaste sig denne Beskjæftigelse med vor kjære Afdöde. — Af et Brev fra Florents er fölgende Stykke taget. Florents d. 19de Novb. 1838. „Du vil vide hvorledes jeg har det her i Florents! o Du söde, kjære, jeg har jo ikke Dig! men ellers som Blommen i et Æg, boer som en Prinds, lever godt og forholdsvis billigt, er frisk som en Fisk, har god Omgang, saavel i Huset hos min gamle ærlige Metzger, som udenfor Huset blandt mine Bekjendtere. Hvad skulde da fejle mig? især nu da jeg har mine Venner Hilker og Köbke og vi saaledes ret af Hjertens Lyst kunne lade den danske Tunge löbe, passiare om gamle Tider og Forholde og sammenligne dem med det Nærværende! Jeg forekommer mig ret som et Lykkens Skjödebarn. Naar jeg tænker tilbage paa, hvorledes Hilker og jeg i Aarene 1821—25 gik med hinanden i Aaget, slæbte Farvespanden paa Hovedet og Flyttegods paa Bærebören, saa vi snart vare

blevne krumryggede under Trællearbejdet, Søndag Middag hentede den fede Fleskesteg og Fidtkrukken fra Bageren, og af Skam nær vare sunkne i Jorden, eller dog nær havde tabt Krukken, naar vi mødte en og anden oppyntet Skolekammerat, der allerede skrev paa et Kontor, eller gjorde sig vigtig mellem kostbare Alenvarer i en af de store Butikker; og nu disse gamle Drengene under saa ganske andre Forholde at vandre omkring i Florents Arm i Arm, og ved Siden af Andre slet ikke tage sig saa ilde ud! da forekommer det mig fast vidunderligt, og Skam for den der har haft min Lykke i Livet og ikke takker Herren, ikke er glad og tilfreds. Da jeg engang fortalte min fortrolige Ven her, Dr. Gaye, en udmærket, almindelig højagtet Kunstkjender, mit Levnetsløb, mine Savn, Möjsommeligheder og Anstrengelser, udbrød han levende: „i Sandhed det er et Helteliv og De har Grund til med Tilfredsstillelse at see tilbage og med Mod fremad!“ Men jeg er dog langt fra ikke forfængelig nok til at tilregne egen Fortjeneste Meget: mange Omstændigheder vare mig gunstige, det véd jeg at anerkjende.“ Er dette ikke et frisk og rent Gemyt, et kjernefuldt Menneske?

Den 5te Febr. 1839 rejste han fra Florents over Siena til Rom. — Karnevalstiden. — Her malede han 3 Landskaber, som lejlighedsvis med Fregatten Galathea (der bragte Thorvaldsens Kunstsager til Kjöbenhavn) bleve sendte til Hjemmet. Den oprindelige Opgave for hans Rejse i Italien skulde vel være Studiet af Kunsthistorien, Bekjendtskab med de forskjellige italienske Skoler, deres Mestere og Værker, ligesom Beskjæftigelse med Restaurationsarbejder. Uden at tabe dette Maal af Sigte, vilde han imidlertid ogsaa leve for den nærværende Tid, kjende og nyde Italien, lade de nuværende Kunstneres og Kunstværkers levende Aande indvirke forfriskende paa sig. Da han ikke dulgte dette i sine Meddelelser til Hjemmet, opstod derover mangen Strid med hans gamle Ven og Beskytter Prof. Möller, der velmenende men ivrigt gik irecte med ham: til saadant Maal og Beskjæftigelse havde man ikke givet ham Stipendiet! Men da han ved J's Hjemkomst snart

mærkede, hvor fortræffeligt denne havde benyttet sin Tid, og hvor-
meget han, just i sin Opgaves Aand, havde lært, oplevet, grun-
digt og dygtigt tilegnet sig, da forsvandt af den vakkre Mands
Sind ogsaa den sidste lille Rest af hin ham tidligere overkomne
Vrede.

Med sine Ungdomsvenner Hilker og Köbke rejste J. til
Neapel. — Ankomst d. 12te Maj; lykkeligt Ophold i 6 Uger. —
Tilbagerejse til Rom d. 25de Juni. — Ud paa Sommeren maatte
tages Afsked fra Italien. — Over Milano, Lago maggiore, gennem
Livinerdalen til det tyske Svejts. — Berner Overland. — Rhinen
nedad gennem Tyskland. — 13de Sept. Ankomst til Kjöbenhavn. —
I Oktober bad han Overhofmarskalken om den Gunst at erholde
et Billede af Filippo Lippi fra det kongl. Galleri til Restauration.
Efter at have udfört dette til fuldkomneste Tilfredshed, bleve flere
Arbejder af den Slags ham overdragne.

Efter denne Begyndelse til hans Livsbane skulde man have
troet, at dennes videre Retning vilde have henvist Kunstneren til
Kjöbenhavn, det derværende Akademi og en eller anden Stilling
ved dette. Men det var ham anderledes beskaaret, og Vendingen
af hans Skjæbne, der skulde före ham til Oldenburg, indtraadte
paa en særegen Maade. Da Kong Frederik VI d. 3 Decb. 1839
var död, fandt Storhertugen af Oldenburg ved sit nære Slægtskab
med det danske Kongehus sig forpligtet — som i slige Tilfælde
gammel Skik — at lade overbringe og udtrykke for Tronfølgeren,
den kongelige Enke og Familien, sin Deltagelse i den sørgelige
Tildragelse ved en hertil særlig Befuldmægtiget. Han sendte derfor
en af sine förste Hofkavalerer til Kjöbenhavn. Da denne i höjti-
delig Tronaudiens havde udrettet sin Sendelse hos Kong Christian
VIII, udspandt sig mellem Kongen og Gesanten (der fra tidligere
Tid, da den daværende Prinds Christian ofte opholdt sig i Holsten,
navnligen i Plöen, stod i nærmere Forhold til ham) en længere
Samtale, der snart drejede sig paa Kunstgjenstande, et den kunst-
elskende Konge altid velkomment Konversations-*Thema*. Rigeligt
Stof til dennes Fortsættelse tilböd en Mængde gamle Kongeportrætter

som smykkede Tronsalens Vægge. Da Hr. *** roste den fortræffelige Vedligeholdelse af disse, fra meget fjerne Tider stammende, Malerier, svarede Kongen, at de fleste af disse, ja næsten alle, havde en ung Malers Duelighed at takke for deres gode Tilstand, som for nylig var kommen tilbage fra Italien og i enhver Henseende, men især i Restauration af beskadigede Malerier, meget rosværdigen havde uddannet sig. Skulde nogensinde, tilføjede Kongen, en Samling eller et Galleri behøve en saadan Haand, vilde den unge J. meget være at anbefale. Hr. *** havde ved sin Hjemkomst til Oldenborg naturligvis, ved Siden af Beretningen om Opfyldelsen af sin Sendelse, mangen en Gjenstand at fortælle Storhertugen fra Kjöbenhavn, og ligesaa tilfældigt som histovre Kongen af egen Drift havde omtalt Maleren J., spurgte nu Storhertugen, om der ikke fra den nordiske Kongestad, hvor der jo i nyere Tid skete saameget for Kunsten, kunde være en duelig Restaurator at erholde, hvis Haand rigtignok meget kunde ønskes for det herværende Galleri? Netop om en saadan, svarede Hr. ***, havde Kongen talt til ham, og gjentog nu dennes udtrykkelige Anbefaling. Saaledes gav en lejlighedsvis falden Ytring af Kongen og et ligesaa tilfældigt Spørgsmaal af Storhertugen den første Anledning til igjen at føre vor J. til Tyskland og navnlig til Oldenborg. Der blev nu indledet en Underhandling om ham mellem en anden det herværende Billedgalleri og øvrige Kunstsager forestaaende Hofkavaler og en dansk Minister. Ifølge samme erklærede J., dengang endnu ikke tilstrækkelig beskjæftiget i Kjöbenhavn, sig villig til at modtage de ham gjorte Tilbud. D. 6te Sept. 1840 forlod han Kjöbenhavn og indtraf nogle Dage senere i Oldenborg. Her fandt han en rig Mark for sin Virksomhed. En Mængde Billeder af det herværende Galleri, paa denne eller hin Maade forsoemte, mere eller mindre beskadigede, behøvede Udbedring. Hvor meget dette end forlængst var indseet, havde man dog trykket sig ved denne Operation, og med Rette. Hvo der ved, hvor ofte der saa ganske samvittighedsløst omgaaes med slige Restaurationer, hvormange kun let beskadigede Billeder der ved Overmaling

o. s. v. ganske fordærves, han har grundede Betæneligheder. Der gives i disse Retninger meget fornemme og meget beklagelige Erfaringer. Vore bedste Gallerier og mange berømte Restauratorer have leveret afskrækkende Eksempler! Her derimod turde man, efter den kunstelskende, indsigtfulde Konges og hin Ministers vægtige Anbefaling, ønske sig til Lykke med at erholde en Mand hvis prøvede Duelighed og Omsigt Billederne med Tryghed kunde betroes. Og hvor skjönt retfærdiggjorde J. saadan Tillid, hvor overtraf han alle Forventninger! Før man kjendte ham, havde man forsøgt at udkaste en nøjagtig Kontrakt, hvori hans Virksomheds Art og Maade og Godtgjørelsen derfor omhyggeligen var klausuleret. Man begyndte med at opgive ham Opstillingen af en ny Maleri-Katalog, i hvilken Malerne eller Malerskolerne og de med Billederne foretagende Udbedringer skulde specificeres. „Af dette Forarbejde“ bemærkede den Kunstkjender som havde at bedømme det „mærkede vi straks, hvilken Mand vi havde truffet paa. Erfaring, Kundskab, praktisk Indsigt, forstandigt Valg af Midler, lyste frem overalt“. „Den Karl maa vi have Respekt for“. — Nu tog J. fat paa sit Skaberværk. Det viste sig nu, hvor dygtigt han vidste at gribe Værket an, hvorledes han var de betænkeligste Opgaver voksen, og hvor besindigt, forsigtigt, ja med hvilken Pietet han behandlede Billederne. Til hans Kundskaber i Kunsthistorien, Malerskolerne og enkelte Maleres særegne Egenskaber og Egenheder kom et værdifuldt Kjendskab til alle Arter af Maleri, til Virkningerne og Modvirkningerne af gamle Farver, sildigere Overmalinger, Fernisser og Restaurationsforsøg. Med Hensyn til hvad han vilde og kunde opnaae med sine Farver og Pensler, var han fuldkommen sikker. Han forudsagde med Bestemthed, hvorledes hans Udbedringer efter Maaneders og Aars Forløb vilde vise sig, og satte, byggende paa grundig Erfaring, sine Toner saa velberregnet ind i de beskadigede Malerier, at en aldeles harmonisk Sammensmeltning maatte blive Følgen deraf. Alle Hjælpemidler, Kunstgreb, Hemmeligheder, vare ham paa det nøjeste bekendte efter deres Værd eller Uværd; han havde tilegnet sig de fuld-

komneste tekniske Færdigheder, og i deres Anvendelse viste han en Udholdenhed og Taalmodighed som ej alene gav hans Arbejder Værdien af en ypperlig Udførelse, men tillige maatte agtes som talende Vidnesbyrd om hans Karakter og Tænkemaade. Og ligesom i denne kunstneriske Kaldsøvelse, viste han sig ogsaa i Livet. Allerede det første Syn af Manden, det første Indtryk af hans Personlighed, var behageligt: høj af Vækst, rank, rask i Bevægelser; paa den lange Hals et frisk, blomstrende, aabent, frit Ansigt, med blaa Øjne, tankfuld Pande, omgivet af bløde og blonde Haar og rødagtigt Skjæg. Man saae straks at man havde en Kunstner for sig og følte sig tiltrukket af ham: Godmodighed, Forstand, Trofasthed og Velvillie taledes ud af disse Træk. Og ogsaa hans Stemme havde en tiltalende Klang; den var ikke ganske fri for hin noget sødagtige Tilsætning af dansk Akcent, men Organet selv, som det tonede frem af Brystet, udsleltede ved sin Styrke enhver sygelig Virkning der kunde have blevet ubehagelig. Alt tilsammen det umiskjendelige Præg af en aldeles ædel og ren Natur. Dette var Indtrykket paa Enhver som han traadte imøde. — Et fremmed Menneske er i Oldenburg en Begivenhed. Endog i Theatret giver det jo straks Anledning til Bemærkning og nysgjerrig Spørgen, naar et uvant Ansigt viser sig. „Har de allerede seet den ny danske Maler? det lader til at være en vakker Karl!“ hed det i Kredsen af vore Bekjendte, og Enhver ilede fast at træde ham nærmere. Men det mærkede vi snart, at vi maatte kalde ham en Mester. — Hurligst sluttede han sig til dem der ligesom han selv havde været i Italien. Efterklangene fra Rom, Karnevalet, Kunstnernes Cervarafest; Erindringerne fra Neapel med Vesuv, Castellamare, Capri og den blaa Grotte, levede endnu ganske frisk i ham, og hans muntre Skildringer af hine Herligheder bekræftede os paa ny, at især for Kunstneren Livet hinsides Alperne og nedad Apenninerne har Virkeligheder hvilke vore nordiske Drømme ej engang naae hen til. Men langt fra blot at hige tilbage efter hin Forgangenhed, sluttede han sig gjerne og villig til det Nærværende i vor Kreds og i sin ny Stilling. Han

var saa glad og fornøjet, saa ligefrem af Gemyt, saa behagelig meddelende og imødcommende, at han snart havde overvundet det i Begyndelsen Fremmede, og levede med os Alle, som havde vi i flere Aar været fortrolige Venner.

Billederne i den herværende Malerisamling befandt sig siden mere end 20 Aar i en meget ugunstig Lejlighed, hvor kold, klam Luft maatte virke skadeligt paa dem. De befinde sig endnu i dette Øjeblik i samme; men J. havde ved en forstandig og meget simpel Indretning idetmindste forandret det, at de ikke mere kom i umiddelbar Berøring med den kolde, paa sine Steder vel endog fugtige, Mur. Ved de fleste Malerier — Samlingen indbefatter henimod 160 Numere, hvoriblandt meget gode Sager, 50 af italienske, 70 af hollandske og flanderske Skoler — fandt J. Noget at gjøre. Mange behøvede meget betydelig Udbedring og Rengjørelse, saa at han vel kunde regne paa et fleraarigt Ophold her. Med denne Udsigt gik han mod Slutningen af Aaret 1840 tilbage til Kjøbenhavn, fejrede Nyaarsdagen 1841 ved Bryllup med sin Brud Nancy Jones, Datter af en der bosat Englænder, og kom snart tilbage med sin unge Kone for nu ret ordentligt at blive hjemme hos os. Det blev han da ogsaa. I flittig, trolig Udøvelse af sin Kunst, i huslig Lykke og munter Omgang med Venner, hvis Tal omkring en saadan Mand nødvendig maatte vokse, højt anseet af Fyrsten for hvem han trolig arbejdede, agtet af alle der lærte ham at kjende, førte han et tilfreds Liv, følte sig glad i Bevidstheden om, at han ganske og dygtigt udfyldte den ham tilfaldne Virkekreds. Hvor fordringsløst han end tænkte, den Bevidsthed maatte han have: det var ham jo dog klart hvad han vilde, og han havde jo for Øjnene hvad han udrettede. En Fornøjelse var det at see ham arbejde! Med hvilken Forsiglighed drev han sit Udbedringsværk, hvilken Højagtelse viste han de gamle Mestere hvis Værker han havde at opfriske. Han søgte og fandt sin Glæde i, ved Billeder som ikke særdeles faldt i Øjnene at fremhæve de gode Egenskaber; mangt et hidtil lidet paaagtet Maleri hævdede han en bedre Dom, fordi det i kunsthistorisk Henseende, ved Fremstillingens

Naivitet, eller af nogen anden Grund, virkelig havde mere Fortjeneste end Ikkekjenderen formaaede at indsee. Heri ledede ham en alvorlig Retfærdighedsfølelse; vi havde ofte Lejlighed at sige: „vor J. har man med rigtig Forudelse om hans Udvikling givet Navnet Justus, han er blevet en Virtuos i dette Fag.“ Hvor skaaede han alt hvad der efter hans skarpe Blik, efter hans Overbevisning, tilhørte den virkelige Mester, eller, om og indbragt ved en fremmed Haand, ikke mere uden at skade Maleriet kunde fjernes derfra. Men hvor snildt forstod han og at bortskaffe slette Fernisser, Smuds, Overmaling, at udbedre Beskadigelser, med saa fin en Færdighed, at end ikke et Spor, ikke en Anelse derom blev tilbage. Naar jeg blot erindrer om, i hvilken Tilstand han modtog den store Prometheus af Rubens, hvorledes Billedet var over-smurt, forpyntet og fordærvet, og hvorledes det igjen bragtes til Ære; hvorledes det lille Aberlilandskab (Thuner-Sö og Niesen-Bjerg) af dets hel sammenskrumpne Rynkevæsen blev restaureret saa glat og rent, den skjønne Everdingen (norsk Vandfald) befriet fra sine Pletter, Johannes den Döber (af Rafaels Skole) ved det omhyggeligste, möjsommeligste Arbejde aflöst fra det aldeles ormædte Træ og overført paa Lærred! — sikkerlig ville da Alle som have med oplevet det gjerne gjentage den dengang udtalte Erkjendelse, at saadant Mesterværk virkelig fortjente Beundring, at her engang den rette dygtige Mand var bleven sat til at løse en svær Opgave.

Men Jerndorffs Kunstpræstationer indskrænkede sig ikke blot til Restaurationer; han malede ogsaa gode Portrætter og besad et afgjort Talent for Landskabsmaling. Havde han kunnet og villet ganske hengive sig til dette Fag, han vilde deri have erhvervet sig et betydende Navn. Han har efterladt et smukt Antal af Oliemalerier, Blyant- og Pennetegninger, Skitser, — tyske, sjællandske, italienske Udsigter — hvilke fuldkommen bekræfte denne Paastand. Hans Forkjærlighed for slige Gjenstande førte ham ofte med os ud i vor, vel aldeles flade og umaleriske Egn, hvor imidlertid dog i mange Kæmpe-Ege, Buskpartier, skovomgivne

Bönderhuse o. s. v., lade sig gjøre gode Studier. Paa disse Udflugter var han den muntreste, behageligste Selskabsbroder, altid lige levende oplagt til spögefulde som til alvorligere Meddelelser. Vi have oplevet skjønne Dage med vor Ven! „thi han var vor.“ Hvor gjerne anvender jeg paa ham, der med saa rent, velvilligt Sind hengav sig til alt hvad der angik vore Kredse og Bestræbelser, hine Ord i Digtet som for 40 Aar siden blev helliget vor Schiller af hans store Ven. Hine Mænd med deres Betydning og deres Forholde stode vistnok paa et ganske andet Standpunkt; men i det antydede Vers er Intet som ikke aldeles og fuldgyldigt passede paa J. Han var en Mand ej alene for Kunsten og Kunstvidenskaben, men ogsaa for Saamlivet og den fælles Virken.

Den 30te Nov. 1841 traadte han ind i den to Aar tidligere grundlagte „literær-selskabelige Forening“, som glædede sig ved i sin Midte at besidde ham og havde ham at takke for mangt et tiltalende, belærende Foredrag. I denne Forening, hvis Öjemed er „Udvikling og Befordring af ægte ved aandige Interesser belinget Selskabelighed“, bragte J. et længe næret Önske paa Bane, nemlig Stiftelsen af en Kunstforening, som ved Kunstudstillinger skulde tilvejebringe Midler til Belærelse over Kunstgjenstande, og fremme Kunstsandsen. Hans Forslag i denne Henseende bleve modtagne med Glæde og et Udskud straks nedsat til at udkaste en Plan. — — — *) Almindelig Deltagelse kom os imöde og J. havde den Glæde, allerede d. 19de Febr. 1843 at see sit Værk træde i Live ved den første Oldenborgske Kunstudstilling. Hvor ivrigt og indsigtfuldt han havde plejet og befordret denne sin Skabning, er af os Alle med gjennemlevet, er af det hele Publikum med Taknemmelighed og Höjagtelse anerkjendt, og Programmerne for Kunstudstillingerne, udarbejdede af ham og Hillerns, gæve et skjönt Vidnesbyrd om den vedholdende Alvor og Flid der blev offret det velovervejede Foretagende. De indeholde en særdeles

*) Det her Udeladte angaaer alene Planen for og Indretningen af de Oldenborgske Kunstudstillinger, og de övrige Deltagere i Udförelsen, hvilket vil have mindre Interesse for danske Læsere.

belærende historisk Oversigt over Kunsten, eftervist i Afbildninger af dens Værker. I Malerkunsten begyndende med Cimabue og Giotto, er den italienske Skole ført ned til Battoni († 1787), den tyske og nederlandske fra Mester Villhelm i Köln († 1370) og Brødrene Hub. og Joh. af Eyck (†† 1426, 1455) indtil Chf. Schwartz († 1591) og Abr. Bloemart († 1647). I Arkitekturen begynde Programmerne med Ægypternes Bygningsværker; fortsættende til Middelalderen, udbrede de sig lejlighedsvis over de forskjellige Forsøg af Nuliden paa at skaffe en nyere Bygningsstil Gyldighed — Alt oplyst og anskueliggjort ved de i Udstillingerne til Beskuelse bragte arkitektoniske Billeder, Grundrids, Opstalter og Ornamenttegninger. Tillige indeholde de Fortegnelser over alle i de stedfundne (hidtil 47) Udstillinger foreviste Oliemalerier af levende Kunstnere og over alle fra de storhertugelige Samlinger benyttede udmærkede Kobberstik og Stentryk. Ja, disse Programmer ere i Virkeligheden meget fortjenstlige Hefter. Og bør nu end enhver anden hæderlig Fortjeneste af disse Fremstillinger ikke trædes for nær, vil det dog maatte gjelde som Sandhed, at vor Ven Jerndorff fremmest tilkommer vor Tak ogsaa for dem, dencfrodige Gren paa Kunstforeningens af ham plantede Stamme. — En anden Følge heraf, der ligeledes meget fortjener at fremhæves, er det Forhold blevet hvori vor Kunstforening er traadt til den i Nabostaden Bremen. De Tilknytninger vi forsøgte didhen bleve paa det mest Tilfredsstillende imødekomne. Saavel af den derværende Kunstforening selv, som ogsaa af dens hidtilværende Konservator Hr. Dreyer, er ved hyppige Oversendelser af de sig der befindende, saavel til Udstillinger indkjøbte som andre, Malerier vist os særdeles megen Velvillie, og det just fornemmelig i vor hedenfarne Vens Aand. — Til derværende Venner og Beskyttere af Kunsten traadte J. ligeledes snart i manglehaande Forholde. Hans skjønne Talent blev ogsaa fra Bremen af taget i Benyttelse, og mangt et Billede er, restaureret af hans Haand, igjen vandret didhen tilbage til Glæde for dets Ejer. — I vore herværende smaa Forholde er det visselig ikke Lidet naar en Kunstner i saa kort en

Tid — vi have jo neppe haft ham i otte Aar — unddrager den største Del af en værdifuld Malerisamling fra den den truende Fordærvelse og skjænker Publikum et Institut som, glædende og tilfredsstillende Kunstsandsen, tillige frembyder for hver Stand og Alder en Nydelse af saa ædel en Art. Saa ofte vi udtalte ham vor Tak derfor og roste hans Programmer, svarede han venligt, at han selv havde den største Fornøjelse af dette Værk og dets Fremgang, og af Programmerne tilhørte ham kun Arbejdet med Sammendragningen, hvorved han igjen befæstede sig mere i sit Kjendskab til Kunsthistorien. „Og herved“ tilføjede han „dyrker jeg jo netop den Mark som skal bringe mig sine Afgrøder.“ Saa fordringsløs var hans ædle Natur i alle Ting. — Skulde Nogen, der ikke har kjendt Jerndorff, af det her Sagte maaske ville udelede, at han var en blød, eftergivende, let bestemmelig Karakter, som gjerne hyldede fremmede Anskuelser, vel endog fuld af Hensyn til personlige Stillinger og indflydelsesrige Forholde, han vilde tage mærkelig fejl. Tvertimod, J. havde en meget ejendommelig fast Villie. Af hin smaalige Egensindighed, der kun betegner de indskrænkede Hoveder, var intet Spor hos ham; men han vidste i alle Ting klart og nøje hvad han vilde. Med lys Forstand og mandig Besindighed valgte han i Alt hvad han foretog stedse et rigtigt Udgangspunkt, og saaledes kom han da paa sin ligeløbende Vej ogsaa til et rigtigt Maal. Vi havde netop ved de indledende Forhandlinger om Kunstforeningens Stiftelse over de derved forekommende Organisations-Spørgsmaale og Statut-Udkast haft ret meget og levende at forhandle med ham, baade mundtlig og skriftlig. Saavel i disse begyndende, som i de senere fortsatte Forenings-Anliggender stødte vi mangen en Gang imod hverandre over Principer og Lovfortolkninger og fægtede herved tappert. J. var da, som vi halv plattysk plejede at sige, „ret en kanlet Karl paa Pladsen“. Vi baksedes saa det var en Lyst. Det holdt meget haardt at bringe ham til at vige. Men midt i den ivrige Talekamp vare vi altid de bedste Venner, og enten han nu, som ofte var Tilfældet, gik sejrende ud af Debatten, eller, som vel

ogsaa skete, blev i Minoriteten, var han altid uforanderlig den samme. Med redelig Overbevisning Sværdet ført, og derpaa, saasnart alt Skytset Slag i Slag havde fyret, Klingen i Skeden og Haanden buden ej alene til Fred, men endog til umiddelbar Tagen fat paa den fortsatte Samvirken, om end imod Mening og Overbevisning, i Anerkjendelse af Majoritetens Beslutning, — aldrig Tragten efter at gaac sin egen Vej. Dertil mente vi det alle for ærligt med vor Sag, hvilken vi, som en Sag der gjaldt vor her-værende Samleven, meget holdt i Ære. Og med saadan Ro og Fasthed stod han ej alene til os, men til alle sine Forholde, i hvilke han, med lagttagelse af enhver Form, stedse vidste at gjøre sin Frisindethed gjeldende. Ja det var en sand Hjertensglæde at skabe og virke med ham.

Da Jerndorff kom til os, havde den siden 1838 her ansatte Hofmaler Baumbach allerede fattet den Beslutning, igjen at forlade Oldenburg, og udførte dette i Aaret 1842. Pladsen blev et Par Aar ubesat, endskjønt Ansøgere nok meldte sig derom. J. optraadte i Førstningen ikke som saadan. Han betragtede sit her-værende Ophold kun som et forbigaaende, der vilde være afsluttet med Fuldendelsen af det ham overdragne Hverv. Ogsaa fölte han sig fængslet til Kjöbenhavn ved sine derværende Forpligtelser mod Kongen, hvem han med inderlig Taknemmelighed og Højagtelse var hengiven, og mod Akademiet, hvilket han skyldte Indtrædelsen paa sin Livsbane. Han elskede sit Fædreland og havde ofte Lejlighed til at holde paa der bestaaende Indretninger imod os, paa en Maade som beviste, at man i Kjöbenhavn i mange Ting er langt videre end vi. Af de anførte og endnu mange andre Grunde syntes han slet ikke at give Tanken om noget Bytte Rum. Dog, snart havde han levet sig ind i vore Forholde. Den Venlighed og Hjertelighed som fra alle Sider kom ham imøde, maatte paa et Gemyt som hans gjøre dobbelt Indtryk. Storhertugen, der med Tilfredshed saac hvilket Lykkegreb han havde gjort i denne Mand, ærede ham ved sin Gunst og sin Tillid. Ifølge de første af J. leverede Arbejder — der egentlig kun skulde gjelde som Prö-

ver paa hvad han formaaede — blev nu den Beslutning fattet, at overdrage ham Restaurationen af den hele Malerisamling, saavidt den trængte dertil. Den Højagtelse hvormed J. fandt sig omgivet virkede saaledes, at ogsaa hans unge Kone, og hans Søster, der var kommet til ham, efterhaanden følte sig hjemme, endskjønt for dem, som hidtil aldrig havde forladt Kjöbenhavn, Skilsmissen fra Fædrelandet og Tilvænnelsen til fremmede Sæder og Tilstande vel maatte falde mindre let. For en Kunstner der Aar for Aar seer en Familie vokse op om sig, har en Stilling med sikkrede Indtægter ogsaa sit Værd. Til en saadan havde J. vel ogsaa i Kjöbenhavn Udsigt; imidlertid laac Alt hvad der i denne Henscende kunde skee for ham der dog foreløbigen endnu i det Fjerne. Af deslige Betragtninger og Overvejelser udviklede sig lidt efter lidt det Spørgsmaal, om en for Tiden opnaaelig Hofmalerplads i Oldenborg ikke maaske kunde lade sig forene med hans Fremtids-Udsigter i Fædrelandet? Uden at indgaac paa Enkelthederne af de derom indledede og fortsatte Forhandlinger, kommer jeg til Resultatet, som var dette: Sagen vendte sig alter gunstig for vor Ven, og paa den ærefuldeste Maade. Det Ønske, endnu idelmindste for en Række af Aar at holde ham fast her, var allfor vel grundet paa hans fortræffelige Egenskaber og Evner, til at man ikke gjerne til dets Opnaaelse herfra havde gjort forberedende Skridt. Og disse kom fra Kjöbenhavn det Svar imøde: Kongen vilde paa ingen Maade lægge Hindringer ivejen for Maler J.'s længere Forbliven i Oldenborg, han kunde kun gjerne see hans ærefulde Ansættelse som Hofmaler og ønske ham til Lykke dermed; dog forbeholdt han sig at tage J. tilbage saasnart Omstændighederne og Fornødenhederne ved det derværende Akademi maatte udfordre hans Gjenindtrædelse i hine Kredse. Saaledes var da denne Sag afgjort til almindelig Tilfredshed, og vi priste den Dag som en glædelig der havde sikket os Vennen og Kunstneren — saa haabede vi — endnu for en lang Række af Aar. — Betingelserne hvorunder han blev ansat her vare saa egne, at de ikke kunne forbigaaes med Tavshed; thi over hans Maade at opfatte dem paa hvilede en

Glands der viser hans Karakter i det skjønneste Lys. Der var nemlig, ved Siden af en fast Lønning som Hofmalers, tillige anvist ham en Indtægt for Maleri-Restaurationer, der skulde beregnes efter de af ham herpaa anvendte Arbejdstimer. Naturligvis maatte Beregningen af denne Tid overlades ham selv, og en skarpere Kontrol herved havde man aldeles ikke kunnet udfinde. Men han gik herved tilværks med en saa samvittighedsfuld Uegennyttighed, at den næsten maatte kaldes for vidt dreven. Sagen stod saaledes: Jerndorff havde som sagt en Hofmaler- og en Restaurator-Lønning; den første var fast bestemt, Beløbet af den sidste skulde forsaa vidt rette sig efter hans Arbejdstid, at han ikke oppebar den naar han tog Orlov for paa en længere Tid at være borte fra Oldenburg; men han regnede til denne Tid ogsaa de Dage og Timer i hvilke han, uden at tage Orlov, ikke restaurerede fort, i hvilke han maaske maalede et Portræt, ja i hvilke han var syg. Den Hofembedsmand som han havde at forelægge sine Optegnelser herom følte sig ofte efter sin Overbevisning forpligtet til derved at gjøre ham Modforestillinger, ja at foreholde ham, at det ingenlunde havde været saaledes ment med denne Kombination, at det jo efter hans Maade at behandle Sagen næsten fik det Udseende, som om man havde villet chikanere ham, hvorom dog Storhertugens Tænkemaade, ligesaa meget som vedkommende Autoritets Lojalitet, maatte borge for at man ikke havde haft den fjerneste Tanke. J. trak ganske rolig det ham meddelte Bestallingsbrev frem og sagde: „det staaer jo skrevet her, det har jeg underskrevet, dertil vil jeg holde mig“. Med alvorlige Forestillinger kunde man nu heri slet ikke komme nogen Vej med ham. Hofkavaleren, som højagtede ham og fra Begyndelsen af havde vist ham den største Velvilje, forsøgte at give Sagen en humoristisk Vending; men ogsaa dette var forgjæves, J. blev i dette Stykke uovertalelig. Han vilde absolut, at det ham for Restaureringer udbetalte Honorar paa det Strengeste skulde være fortjent med saadant Arbejde, og han bragte det dertil, at Hofkassereren endog indberettede: han kunde ikke blive af med

den ham foreskrevne Udbetaling til Hr. J., fordi denne paastod at det var for meget og ikke vilde modtage Pengene. J. har paa denne Maade tabt flere hundrede Daler, som han med al Føje kunde have modtaget. Saadan var han.

I sin ny Stilling som Hofmalers fik han mange Bestillinger som glædede ham, han begyndte at male flere Portrætter og beskæftigede sig og hyppigt med Landskabsmaling, som han nu igjen ret ordentligt vilde tage fat paa. Allerede i 1836, før sin italienske Rejse, var han ved en ganske særegen Omstændighed bleven tilskyndet hertil. Der var nemlig i Kjöbenhavn udgaaet en Opfordring til at yde Bidrag til Oprettelse af et Musæum for Thorvaldsens Arbejder. Jerndorff i Forening med Malerne Eddelin og Müller gjorde det Forslag, at samtlige derværende Kunstnere skulde i dette Öjemed udføre Arbejder til at bortloddes, saaledes at Indtægten tilfaldt den Thorvaldsenske Fond. Den af disse tre ivrige Beundrere af den store Billedhugger udstedte Opfordring findes endnu blandt J.s Papirer. Om andre Kunstnere, og i saa Fald hvormange, sluttede sig til ham, kan ikke her oplyses. Han for sin Del malede i dette Öjemed i Rom et Billede, hvilket imidlertid ved hans Hjemkomst til Kjöbenhavn behagede en höjststaaende Stats-Embedsmand saa godt, at han maatte overlade denne det. Til Erstatning herfor begyndte han endnu samme Aar et nyt Billede. Som det synes, havde foruden Jerndorff og de nævnte af hans Venner kun faa Kunstnere vist sig virksomme for dette Foretagende; det gik i Staa og endte med, at efter forgjæves Forventning om talrig Efterligning ogsaa de maatte tage de indleverede Beviser paa deres gode Villie tilbage, da jo Intet kunde udrettes med disse enkelte Malerier. Saaledes fik ogsaa J. sit Stykke tilbage. Det er en Udsigt over „Jomfruen“ seet fra Lauterbrunnenthal i mild Aftenbelysning. Dette henrivende Billede er nu med to andre ikke mindre fortjenstlige Landskaber (Fjeldparti ved den Bayerske Königssee og Slottet Frederiksborg paa Sjælland i Maaneskin) indkjøbt af den herværende Kunstforening til Bortlodning.

I vor literær-selskabelige Forening repræsenterede J. Kunst-

gebetet paa en højst tiltrækkende, behagelig belærende Maade. Den hele Holdning af denne Forening, der bekjender sig til Fremskridningens Princip, tiltalte ganske vor Ven. Hans aabne, frisindede Væsen traf her den lige Stemning. Han fejlede aldrig i vore Forsamlinger, og ved det glade selskabelige Aftensbord var han under Samtalens Spøg og Alvor en af de længst udholdende Gjæster. Vi mindes med Taknemmelighed hans i 1843 holdte Foredrag „over Udviklingen af den tyske Malerkunst siden Enden af forrige Aarhundrede.“ En anden Gang beredede han os en saare nydelsesrig Aften, idet han ved en smukt ordnet Opstilling af værdifulde raderede Blade af den tyske Maler Dietrich (1712-74) bragte denne geniale Kunstners aandrige Efterligning af forskjellige Manerer hos ældre Mestere, fornemmelig Rembrandt, til Anskuelse og oplyste samme ved sine træffende Bemærkninger. Men som et ganske fortrinligt Arbejde fortjener at fremhæves den Afhandling „over Kunstens Forholde for nærværende Öjeblik og Forhaabninger for Fremtiden“ hvormed han den 9de Febr. 1847 i Sandhed overraskede os. Tankernes Fylde var her sammenstillet i en saa mesterlig Gruppering og gennemlyst af en saadan Klarhed i Sproget, at vi med Forundring spurgte hverandre, hvorledes vor danske Ven i saa kort en Tid havde kunnet tilegne sig en saadan Overlegenhed i Fremstillingen, en saadan Skarphed og Ynde i Udtrykket. Vor levende Taknemmelighed modtog han med den ham stedse egne simple Beskedenhed, og vor paatrængende Opfordring om en Offenliggjørelse af dette Foredrag afviste han med den Erklæring: i en Tid hvor saameget Aandrigt og Dybtænkt over Kunsten og dens nyeste Retning kommer til Offentlighed, turde han ikke tillade sig med sine Anskuelser at træde ud over Grændserne af en Kreds indenfor hvilken han havde mødt saa venskabelig en Eftergivenhed og saa gunstig en Stemning. — Efter Møderne i den literær-selskabelige Forening, i hvilken Medlemmerne efter Tur have at holde Foredrag af eget Arbejde, forbliver Selskabet samlet til et muntret Aftensmaaltid. Her befinder det sig nu i sit egentlige selskabelige Element. Har Foredraget været

tillalende, bliver Themat og dets Behandling da yderligere gjen-nemgaaet. Paa hin Aften nu den 9de Febr. udtalte Forstanderen endnu engang for vor Jerndorff Tilhører kredsens Anerkjendelse af hans Afhandlings Fortrinlighed, og knyttede dertil en Bemærkning om, hvor glædeligt det overhovedet var at see ham i den Grad at være blevet hjemme hos os. Ved saadanne Lejligheder gjorde J. ellers ikke mange Ord, men dennegang løb Hjertet over for ham, og han yttrede med inderlig Fornøjelse: „det glæder ogsaa mig, og det har jeg fornemmelig denne literær-selskabelige Forening at takke. Tidligere har jeg altfor meget levet kun for mig selv, mine Billeder og enkelte Kunstvenner, og i min Kunst alene. Det fælles, virksomme, friskere Liv for Virkeligheden berørte mig kun fra det Fjerne. Her i denne Kreds af agtværdige, kloge, frisindede Mænd er først ret Deltagelsen i selskabelig Omgang, i Borgervæsen og vor Tids Udvikling gaaet op for mig, her er jeg, saaledes som aldrig før, indtraadt i levende aandelige Berøringer, og jeg føler taknemmelig, hvor heldigt dette virker paa mine Kunstanskuelser, ligesom det løsgjør mig fra mangan en Skranke som jeg tidligere ansaae for uoverstigelig.“

For fuldstændigen at udmale det her forsøgte Billede af Manden, bör ogsaa endnu omtales, hvor frisk og helt han helligede sig til vore Stiftelses-Aftener, hvorledes han med lykkeligt Kunstnerlune offrede vore Karnevalsløjer og Narrefester sin Virksomhed. Vor Ven Mayer bevarer endnu Samlingen af hine kostelige Billeder, paa hvilke han, efter Opfordring af Foreningen og til dens grændseløse Fornøjelse, har vidst at drive Gjæk med en Række af vore mest udmærkede Personligheder ved at tegne dem i de naragtigste Karikaturer, saaledes at han dog fastholdt hvert ejendommeligt Træk med tro Bevaring af Karakteren.

I Aaret 1844 gjorde han med sin Kone en Rejse til Kjøbenhavn, for at vise Bedsteforældrene begge Sønnerne, to vakkre Drengbørn, som allerede havde forøget hans huslige Lykke. Fra denne Rejse bragte han os en Mængde interessante Efterretninger tilbage om de nyeste Livsgestaltninger, om Rørelser og Bevægel-

ser i den nordiske Kongestad. Skjønt i det Hele en Mand af aldeles liberal Tænkemaade, og som alle dygtige og forstandige Mænd en afgjort Forfatningsven, indlod han sig dog som Kunstner ikke synderlig dybt i Nutidens politiske Handeler. Men Striden om Slesvig-Holsten — som naturligvis ogsaa hos os vakte levende Sympathi, og for den tyske Sag — kunde han som Dansk ikke holde sig fremmed for. Her hvor det gjaldt at tage Parti, tog han sin Nations Parti. Vi fandt dette i sin Orden; vort Venskab led ikke derved at vi maatte bestride hans Anskuelser. Han forsvarede disse med sædvanlig Tapperhed i et den 21de Febr. 1845 holdt Foredrag „over Sprogstriden i Slesvig fra dansk Standpunkt.“ Vi ere politisk modne og stærke nok til at ære enhver redelig Modstander. At J. bekæmpede vor Mening, kunde ikke gjøre vort Venskab Afbræk; stod han end i denne Sag fast paa dansk Side, havde han dog paa den anden Side lært tysk Art og Tænke-maade for nøje at kjende, til at han derved havde kunnet dømme saaledes som mange af hans Landsmænd. Iøvrigt undgik vi hvad der kunde saare ham, og han søgte ikke deslige Samtaler, og saaledes bortsvandt let hin Sky paa vor Horisont. — Hvormeget end Gjensynet af Hjemmet, Omgangen med fordums Venner, Kunst- og Rejse-Fæller havde opfrisket og glædet ham, syntes dog nu Tilbagevendelsen til det hos os vundne blivende Sted at skjænke ham fuld Tilfredsstillelse.

I Aaret 1846 havde han at følge Storhertugen til Eutin, hvor ogsaa de i det derværende Slot sig befindende Malerier allerede længe havde ventet paa hans hjælpkyndige Haand. I den saakaldte Riddersal indtager blandt de talrige Portrætter af de fra det holstenske Hus nedstammende fyrstelige og kongelige Personer det store Rytterbillede af Kong Christian IV en betydende Plads, af hvilket vi i det herværende Slot besidde en af V. Tischbein forfærdiget Kopi; Originalen hidrører fra Carl af Mandern, der havde malet det to Gange. Det ene af disse Billeder befandt sig blandt en Række af danske Kongeportrætter paa Christiansborg Slot i Kjöbenhavn, det andet havde som Arvestykke fra Efterladen-

skaberne af en af de Holsten-Gottorpske Hertuger fundet sin Plads i Eutin. Hint første var gaaet op i Flammer ved Christiansborgs Brand i 1794. Det i Eutin værende havde i tidligere Tid givet Anledning til mange Ønsker fra dansk Side om dets Overladelse, hvilke dog af mere end én Grund ikke havde kunnet opfyldes. Man beholdt i Kjöbenhavn kun endnu en Skitse deraf, og nepop fra denne Skitse var det at hin i Begyndelsen af dette biografiske Forsög omtalte Samtale var gaaet ud som havde givet den første Anledning til Jerndorffs Flytning til og Bosættelse i Oldenburg. — Saa vel dette store Eutinske Billede som en Mængde andre befandt sig nu i en saadan Tilstand at de höjligen trængte til Hjelp. At bringe dem alle til Oldenburg, vilde have udfordret en besværlig og særdeles bekostelig Transport; for at udbedre dem paa Stedet selv, havde J. igjen maattet tilbringe et Par Aar i Eutin. Derpaa var nu for det Første ikke at tænke. Foreløbigen maatte han nöjes med at gjøre deres Bekjendtskab og træffe et Udvalg af dem som efter deres Omfang lettest lode sig transportere, og af dette eller hint Hensyn först skulde tages i Arbejde. Af disse vare der dog et hundrede Stykker.

Min Vandring ved Vennens Arm har fört mig langt ud over Grændserne af den mig foresatte Bane. Det er ogsaa nu gaaet mig som saa ofte för, naar jeg i fortrolig Passiar sad hos ham i hans Værksted, eller ledsagede ham over Cæciliebroen ud til hans landlige Gartnerbolig, — jeg kunde ikke skille mig fra ham. Ogsaa nu bliver det mig svært! — og dog maa vi nu engang her skilles, — han er jo desværre död og borte.

I sin lykkelige Familierekreds, i den velbehagelige Fölelse af sin ved Kunstnerkald, Talentudvikling og aandige Livsöjemeders saa tilfredsstillende Stilling, forstyrredes han allerede siden nogen Tid ved den sagte Nærmelse af legemlige Svagheder, som efterhaanden antog en betænkelig Karakter. Det var et tærende Onde som ödelagde hans Kræfter; tillige blev Konen syg. Lægen stöd

for dem Begge paa et Besög ved Badet Ems. Allerede Rejsen derhen var möjsommelig og forbundet med mange Besværligheder. Opholdet der viste sig frugtesløst; mere syg end han var taget bort kom vor Ven tilbage. For et Aar siden havde vi endnu anset ham for en sund og frisk Mand; dog allerede dengang udövede en fra en Kighoste tilbagebleven smertefuld Halslidelse en vedvarende Forstemning over ham. Hertil slog sig anden Afkræftelse, som tiltog i en ængstelig Progression. Begyndte nu Bekymring for hans Families Fremtid at trykke ham, saa plagedes han ikke mindre af den Uvirksomhed hvori han maatte tilbringe sine Dage. „Jeg havde saa meget at gjöre“ klagede han, „men jeg maa ikke arbejde, og kan heller ikke!“ Svækkelsen tog snart saaledes Overhaand, at han bestandig var sængslet til sit Hus. En Kunstudstilling til hvilken vi i denne Tid foranledigedes ved en Sendelse af Malerier fra Bremen, kunde han ikke mere besøge. Da jeg den 20de Oktb. sidstegang saae ham, forskrækkedes jeg over det huløjede, blege Ansigt, hvilket vi for ikke længe siden havde sect saa frisk blomstrende. Stemmen var mat, Skikkelsen sammensunken, Öjet havde en stirrende, uhyggelig Glands. — Jeg gik bedrövet bort, dog troede jeg ikke hans Ende saa nær. Den 28de Oktober om Morgenen erfarede vi, at han Aftenen för, henimod Kl. 11, var hensovet.

Lad mig tie om den dybe, inderlige, sönderrivende Smerte af hans Hustru, som med tre smaa Drenge begræd den tidlig heddengangne Mand, om den med ham ligesindede Sösters Smerte, som begræd den ædle Broder, — tie om den almindelige Sorg som hævede sin Klage over denne Döde. Kun dette ene lad mig endnu sige: næsten aldrig, ja, saavidt mig bekjendt, aldrig nogensinde er her hos os dödt en Mand der saa udelt, saaledes ublandt af nogen anden Fölelse, har besiddet Alles Kjærlighed, Höjagtelse, Alles Hjerter som kjendte ham, ja som kun kom i flygtig Berörelse med ham; vor Jerndorff! hed det gjennem hele Sta-

den. — Og maatte vi miste Dig' saa tidligt, saa overraskende hurtigt? Du sjeldne, daadkraftige, rene, ædle Mand! — Dig ere vi Alle blevne Tak skyldige, og forblevne i Din Gjæld. Din Nær-værelse i Oldenborg har virket meget Godt, kun Ædelt og Godt. Dig har Malerisamlingen at takke for sin Redning, en Sandhed der bør udtales, og vor Kunstforening er Dit Værk. — — Sædvanligen hedder det: et Publikum er ikke taknemmeligt. Desværre forhold-der det sig ofte saa. Taknemmelighed er overhovedet en sjelden Blomst. Men vi ville pleje den paa Din Grav og ved vor Færd bevise, at Sorgen over Dig er Mere end tom Ordprang. — O kunde Du nu skue ned paa Dine Venner, som i Tanken her sidde forsamlede om Dig: Du vilde da læse ud af Alles Blikke den rette mandige, sande Venskabs-Følelse. Dig tilhører vor fulde Agtelse! ja kjære Jerndorff, vi have Alle ret af Hjertet haft Dig kjær. — Og Din Aand, Dit Sind, leve fort med os!

D. 30te Decb. ¹⁸⁴⁷ — Jerndorffs Fødselsdag
1806.

V. C. Zeise,

Professor ved Universitetet, Ridder af Dannebrogen og af
Nordstjernen, død 12 Novb. 1847.

(Efter det af Konferentsraad Ørsted i Videnskaberne's Selskabs Møde d. 3 Marts d. A. meddelte, i Oversigten over Selskabets Forhandlinger optagne Mindeskrift, som her med Forfatterens Tilladelse er benyttet, men med flere fuldstændiggjørende og berigtigende Tilføjelser).

Villiam Christoffer Zeise var født d. 15 Oktb. 1789 i Slagelse, hvor hans Fader, Frederik Z., var Apotheker. Hans Moder var Hanne Ellene Hammond, Datter af en Kancelliraad Hammond, som led af en meget stærk Hypokondri, der gik i Arv paa mange af hans Stamme og deriblandt paa vor Zeises Moder og paa ham selv. Han blev allerede i sit ellefte Aar sendt til et daværende

Institut i Sorø, hvor han sattes i Huset hos den bekjendte satiriske Historieskriver Riegels. Dette Forhold afbrødes dog tidligt ved denne Mands Død, hvorpaa den unge Z., da han omtrent var 13 Aar gammel, kom hjem igjen og sattes i Slagelse Latinskole, i hvilken han blev til sit 16de Aar. I sin modnere Alder yttrede han sig lidet tilfreds med den Undervisning han her havde faaet og den Fremgang han derved havde gjort. I Aaret 1805 sattes han som Lærling i Hofapotheket her i Kjöbenhavn; men efter faa Maaneders Forløb fölte han sin Sundhed angreben, og kom efter sit Önske hjem, for at gjenvinde den. Han havde imidlertid begyndt at læse kemiske og andre naturvidenskabelige Böger, forsögte efter disse adskillige farmaceutiske Arbejder, og gjorde saadanne Fremskridt, at han kunde udføre den Omordning i hans Faders Apothek som den da udkomne Farmakopè med dens ny Kunstsprog fordrede. Men nu kom det til et afgjørende Vendepunkt i hans Liv, hvortil hans egen fremstræbende Aand og kraftige Villie førte ham. Han havde faaet Lyst til at komme til Kjöbenhavn, ikke for atter at indtræde i et Apothek, men for virksomere og friere at kunne lægge sig efter Kemien. Han udvirkede sin Faders Indvilgelse heri, og fik let hans videre Samtykke til at maatte studere under Professor Örsteds Vejledning, hvortil han havde faaet Lyst ved at læse nogle af dennes Afhandlinger, paa hvilke han blandt andet fæstede en særdeles Opmærksomhed fordi han vidste, at Örsted förend han blev Student havde lært Farmaci og Kemi hos sin Fader, som var Apotheker, og var en Ungdomsven af hans*).

I Efteraaret 1806 kom han, da 17 Aar gammel, efter eget Önske i Huset hos Örsted, for under hans Vejledning at fortsætte sine Studier. Han havde indtil den Tid kun fölt sig lidet tilfreds

*) Jeg finder det — siger Forfatteren — ikke overflödigt at tilföje, at min Fader var födt i Slagelse, hvor min Farfader var Præst, og at jeg ved det heraf flydende gamle Familiebekjendtskab, som nu fornyedes, har i min Kreds ikke blot faaet Efterretninger om vor Z.s Familieforholde, men om jeg saa tør sige en Overskuelse dernaf. Jeg seer mig da herved, og ved den siden fortsatte Forbindelse med ham, istand til at give en fuldstændigere Fremstilling af hans Liv og Virken, end det let vilde være muligt for nogen Anden.

hvor han havde været, hvilket syntes at være en forenet Virkning af en ham ejendommelig Sundhedsbeskaffenhed og af hans Had til enhver Tvang. I sidste Henseende fandt han sig meget lykkelig hos Ørsted. Denne behandlede ham som en yngre Ven og ikke som en Underhavende, og talte hver Dag med ham om Indholdet af de Forelæsninger han hørte og om alle Slags andre videnskabelige Gjenstande. Det blev ham nu snart indlysende, at han trængte til at indhente mange lørsömte Skolestudier. Ørsted gjorde ham ikke paa nogen udtrykkelig Maade opmærksom herpaa, gav ham da heller intet Raad desangaende — dette vilde sandsynligvis have svækket hans Lyst —; men saasnart han yttrede Tanken om saadanne Studier, roste han hans Forsæt, og saae nu med Fornøjelse den udmærkede Flid hvormed han i Löbet af 2½ Aar erhvervede sig saadanne Kundskaber, at han i Oktober 1809, privat dimitteret af daværende Kand. Theol., nu Sognepræst til Hjembek i Sjælland, E. C. Basse, blev Student. Ved Eksamen artium, ved hvilken paa den Tid ingen Hovedkarakter tildeltes, vilde han dog efter de givne Specialkarakterer ikke have opnaact mere end anden Karakter. Medens han benyttede de til disse Studier fornödne Lærere, vedblev han dog at være under Prof. Ørsteds Tilsyn, som især søgte at virke paa ham ved videnskabelige og dannende Samtaler, og fandt at han lærte ham mest ved at vogte sig for at lære paa ham, som man kalder det. Professorens Utilbøjelighed til at skolemestere, og Zeises til at lade sig skolemestere, stemmede godt med hinanden; saaledes forberedede han sig da til at blive en selvstændig Videnskabsdyrker.

Det Aar hvori han studerede til anden Eksamen, af hvilken han underkastede sig den filologiske Pröve i April 1810, den filosofiske i Oktober s. A., begge med Laudabilis, kunde ikke andet end have en meget fordelagtig Indflydelse paa hans fortsatte Dannelselse, ikke alene ved de Videnskaber hvori han nu indførtes eller førtes videre, men ogsaa ved selve den akademiske Omgang. Det første Aar ved Universitetet har denne Virkning paa de Studerende ialmindelighed; men for ham var der i mere end en

Henseende større Anledning hertil. Han fandt under de Forelæsninger som fortsatte de i Skolerne begyndte Studier Meget at indhente, hvilket han ogsaa med sin kraftige Flid i et betydeligt Omfang virkelig gjorde. Den akademiske Omgang mellem de unge Studerende, som altid har meget Oplivende og Dannende, havde i dette hans første Aar i høj Grad denne Egenskab, idet ualmindeligt mange fortrinlige unge Mænd kom til Universitetet. For at erindre derom, nævnes endel af dem efter Bogstavorden, haabende at man af denne Opregning ikke vil fordre Mere end den tilsigter, og allermindst forlange at ingen Udeladelsesfejl skulde være begaaet. Her nævnes saaledes: Bredsdorff, Clausen, David, Heiberg, Kolderup-Rosenvinge, Lemming (Filologen, som døde i Madrid 1819), Lunding (der døde tidlig (1829) som Professor i Farmakologi), Thrige (en udmærket Lærer i Historie ved Roeskilde Skole, død i Jan. 1827 som Overlærer og Dr. Philos.*) Vel laae det ikke i vor Zeises Natur, let at modtage Omgivelsens Indtryk: han var hverken meget meddelssom, eller let til at hengive sig til Andres Meddelelser; men hvor han mødte en Tanke som tiltalte ham, indprægedes den dybt i hans fastholdende Sind. Senere erholdt han en Plads paa Valkendorffs Kollegium, og traf der sammen med Ingemann, Estrup, Bredsdorff og Lemming, og plejede Omgang idelmindste med de tre første og med adskillige andre dygtige unge Mænd, som hyppigt mødtes paa dette Kollegium.

I Begyndelsen af sin akademiske Bane havde Z. den Hensigt at studere Medicinen, men han opgav snart denne og overlod sig ganske til Kemien. For ikke at savne enhver nogenlunde sikker Udsigt til en med denne Videnskab stemmende Levevej, underkastede han sig i 1815 den farmaceutiske Eksamen, hvilken hans Kundskaber og Dannelse satte ham istand til at bestaae med megen Ære (enstemmigt Laud.). Efter senere at have underkastet sig Magisterkonferentsen, erhvervede han ved Reformationens Sekularfest i Ok-

*) Man har senere givet Aaret 1809 Navn af „Professoraaret“, fordi saa mange af de i samme dimitterede Studerende bleve Professorer. Af sandanne kan foruden de Anførte endnu nævnes Flor.

tober 1817 den filosofiske Doktor- og Magistergrad, hvilke dengang meddeltes under Et. Den Afhandling han forsvarede for Graden handlede om Æskenes Virkning paa Sukkeret, en Afhandling hvori man allerede saae den selvtænkende Eksperimentator.

I Begyndelsen af Aaret 1818 tiltraadte han en Udenlandsrejse, ved Understøttelse fra Fonden ad usus publicos samt det Thottske Rejsestipendium fra Universitetet, ligesom der under Rejsens Löb bevilgedes ham en Tillægsunderstøttelse af 300 rb. af Kommunitetets Kasse. Han opholdt sig omtrent et halvt Aar i Göttingen, hvor han fornemmelig benyttede Strohmeyers Vejledning, samt hørte Forelæsninger hos Meyer, Blumenbach og Schrader, og et Aar i Paris, hvor han især fandt sig tiltrukket af Thenards, Gay-Lussacs, Brongniarts og Vauquelins Foredrag. Han traf i Paris sammen med Berzelius, som han med Rette beundrede, og som faldede megen Velvillie for den unge danske Kemiker, og vedblev bestandig at bære Agtelse og Venskab for ham. Paa Tilbagevejen besøgte han Heidelberg, hvor han gjorde Bekjendtskab med Gmelin, Muncke og Leonhard. Overalt paa sin Rejse søgte han ogsaa at gjøre sig bekjendt med Kemiens store praktiske Anvendelser paa Fabriker og Næringsbrug. Da Zeise mod Slutningen af 1819 kom hjem, vare hans Udsigter til at opnaae en Ansættelse ved Universitetet lidet gunstige, omendskjönt det ingen særskilt Lærer havde i Kemi, og han var den eneste af vore unge Videnskabsmænd som udelukkende havde opoffret sig til Faget. Uagtet der endnu ikke ere forløbne mere end 30 Aar siden den Tid, forestille dog de Fleste sig neppe mere, hvorlidet der dengang ved vore Universitetsindretninger var sørget for Naturvidenskaben. For at see denne Del af vor Videnskabeligheds Historie i den rette Sammenhæng, maa vi gaae noget langt tilbage i Tiden. I den sidste Halvdel af det 17de Aarhundrede stod vort Universitet, saavel i Henseende til Naturvidenskab som til andre Videnskaber, paa et höjt Punkt. Men efter dette for Universitetet ærefulde Tidsrum fulgte en lang Slappelse. Christian VI gjorde ikke Lidet for atter at hæve Universitetet; men Naturvidenskaben blev under denne Be-

stræbelse sat tilbage. For at give det theologiske Fakultet en Professor mere, som vist ikke var overflødigt, nedlagde man Professorembedet i Fysiken, og det anordnedes, at denne Videnskab skulde foredrages enten af en Mediciner eller af en Mathematiker. Kratzenstein foredrog Fysiken som Medlem af det medicinske Fakultet, og efterfulgtes af Aasheim, der hørte til samme Fakultet. I Kemien havde man ingen Professor; Mineralogi og Zoologi havde tilsammentagne ikkun én. I Aaret 1795 fik Universitetet vel en Professor i Kemi, men ikke ifølge dets Indretninger. Hofapotheker Becker tilbød sig at holde Forelæsninger over Kemi, hvorfor han vel fik Navn af Professor, men med det udtrykkelige Forbehold, at han derved ingen Ret fik til at rykke op til Embedsløn eller andre Professorerne tilfaldende Fordele. Det var først i 1806, da Becker begjærte og fik sin Afsked, og da man ønskede, at Astronomen Bugge, hvem det efter Aasheims Død var overdraget at holde Forelæsninger over Fysiken, skulde afløses, efterdi han, som aldrig havde gjort denne Videnskab til sin Hovedsag, nu viste sig allfor fremmed i de, dengang ny, antillogistiske og galvaniske Opdagelser, at heri gjordes en Forandring, som dog ikke var fuldstændig. Vel erholdt Fysiken nu sin egen Professor, hvortil Ørsted, som siden 1800 havde været Adjunkt for Farmacien (i det medicinske Fakultet) og tillige havde holdt Forelæsninger over Fysik og Kemi, udnævntes; men man beskikkede ved denne Lejlighed ingen egen Professor i Kemi, men paalagde ham ogsaa at foredrage denne. En saadan Forening var vistnok dengang ikke saa utilraadelig som nu, da begge Fagene have faaet et maaske fordoblet Omfang, men den kunde dog ikke være ønskelig. Endnu maa nævnes Embedslønnen for dette Dobbeltembede, thi den betegner Tidsforholdene: den var 400 rd. Hertil kom endnu, at Universitetet ingen Instrumentsamling havde. Prof. Ørsted havde erholdt et Par Instrumentsamlinger tillaans, hvortil han selv maatte skaffe Huslejlighed. Nogle Aar senere gav Universitetet Husleje til Instrumenterne; først i Aaret 1824 blev denne Mislighed tildels hævet. Man vil af Alt dette forstaae, at Z. maatte have vanskeligt

ved at finde Ansættelse. Örsted foreslog derfor Finansbestyrelsen, som i de Tider ofte afhjalp Universitetets Trang, at tilstaae Z. en aarlig Understøttelse til at holde kemiske Övelser, hvilket da skete paa den Maade, at der under 17 Okt. 1820 allernaadigst bestemtes en aarlig Anvendelse, foreløbig paa 3 Aar, af 1500 rb. af Fonden ad usus publicos til Oprettelse af et kemisk Övelseslaboratorium, af hvilket Beløb de 600 rb. tillagdes Z. for at forestaae Övelserne. De Hjælpemidler man hertil kunde byde ham vare kun ringe. I den fysiske Instrumentsamlings lejede Husrum maatte man forvandle et Kjøkken til et meget tarveligt kemisk Laboratorium. Brugen af dette delte nu Örsted med ham, saa at de endog nøjedes med én Opvarter ved samtlige deres Eksperimenter. Paa de større Laboratoriumssager var denne Indretning fallig, derimod havde Instrument-samlingen Vægte og Indretninger til at bestemme Vægtfylden, Luft-pumper og kemiske Luftapparater, elektriske og galvaniske Apparater, hvoraf Örsted ligeledes delte Brugen med ham. Enhver som kjen-der saadan Sammenbenyttelse vil indsee Besværligheden deraf for begge Parter; imidlertid endes man meget godt i de 5 Aar dette varede. Z. bragte ved sin Virksomhed snart det lille Laboratorium i en taalelig Stand, og benyttede tillige dette og Samlingen til at holde Forelæsninger. Det var i dette Laboratorium at han i For-aaret 1822 opdagede Xanthogensyren, hvorom han indgav en Afhandling til Videnskabernes Selskab, som optoges i dets Skrifter og belønnes med dets Sölvmedallie. Kort efter udvirkedes det, at Kemien fik sin egen Lærestol ved Universitetet, hvortil Z. ud-nævntes som Professor ekstraordinarius, under 25 Juni 1822, med en Gage af 600 rb., hvilken i April 1827 forhøjedes til 800 rb. *)

Som Modsætning til hvad ovenfor er anført om den Lønning hvormed Prof. Örsted först ansattes i Fysik og Kemi paa engang, for-tjener at bemærkes den Liberalitet hvormed det, uagtet ved Z.s An-

*) Denne Prof. Zeises Stilling vedblev uforandret indtil hans Död; han havde efter 25 Aars Tjeneste endnu ikke opnaaet at komme ind i Konsistorium, men var först ved Prof. Schouvs Indtrædelse heri efter Etatsraad Reinhardts Död 1845 blevet ældste Professor udenfor Konsistorium i det filosofiske Fakultet.

sættelse som Professor hans Lønning i denne Egenskab var bestemt at skulle foreløbigen, indtil Universitetet selv kunde overtage den, afholdes af og altsaa falde sammen med de ovennævnte ham for de ommeldte kemiske Övelser tillagte 600 rb. fra Fonden ad usus publicos — der saaledes endnu i de 3 Aar 1823—26 skulde vedblive herfra —, desuagtet af Finansbestyrelsen tilstodes Prof. Z., ved Siden af Professorgagen at beholde ogsaa disse 600 rb. fra Finanserne, og det endog efterat han ikke mange Aar senere som Lærer ved den polytekniske Lærestalt havde faaet en ikke ubetydelig særlig Gage herfra, hvorved han saaledes temmelig tidligt opnaaede en samlet aarlig Indtægt af 2200 rb. Senere blev vel hint Annum fra Finanserne inddraget, men dog ikke förend han ved den ved det ny Normalreglement af 1844 indförte Forhöjelse af Universitetslærernes Lønninger havde faaet Afgangen fuldt erstattet. Ved sin Död oppebar han i Gage fra Universitetet 2000 rb., fra Lærestalten (efter den nedenfor omtalte Afgivelse af 200 rb.) 600 rb., ialt 2600 rb.

Han vedblev som Professor utrættelig at fortsætte sine kemiske Undersøgelser, og at meddele Videnskabernes Selskab sine Resultater, saavel förend han blev Medlem af samme, som efterat han deri var optaget, hvilket skete 1824 (ikke 1825) d. 10 Decbr. Samme Aar opnaaede han nogen Fordel i Henseende til videnskabelige Hjælpemidler. Forholdene medförte, at Professor Örsted og han baade nu og siden med Hensyn paa Midlerne til de eksperimentale Videnskaber maatte blive i Forbindelse med hinanden, skjönt ikke indenfor saa snevre Grændser som för. Da Förstnævnte ifölge den indförte Orden ved Universitetet fik en Professorgaard, nemlig i 1824, blev der i denne sørget for Plads til de fysiske Instrumenter og Laboratoriet. Universitetet gjorde Udlæget for de herved nödvendige Forandringer, imod at der ingen Godtgjölelse gaves for den indrömmede Plads förend baade Kapital og Renter vare erstattede ved sparet Husleje. Zeise fik nu et eget Laboratorium, hvortil han vel ikke erholdt al den Plads der kunde önskes, men havde dog den Fordel at kunne indrette det efter egen Indsigt.

Ved Oprettelsen af den polytekniske Læreanstalt i 1829, hvori han selv deltog som Medlem af det af Konsistorium desangaaende nedsatte Udskud af fire Professorer, fik han det atter betydeligt udvidet, skjönt ikke saameget som man önskede. Ifölge sin Stilling i Bestyrelsen havde han Valget imellem den Plads der indrömmedes til Læreanstaltens andet Laboratorium, og det gamles Udvidelse, men han foretrak dette; det synes næsten at en Forkjærlighed for det Sted hvor han var saa vant til at virke har haft nogen Del heri.

Den omtalte Læreanstalt, ved hvilken han under 21 Febr. 1829 udnævntes, ved Siden af Professoratet, til Lærer i Kemi og 2det Medlem af Bestyrelsen, med 800 rb. Gage, gav ham en meget udvidet Virksomhed. De kemiske Övelser bleve nu nödvendige for langt Flere og benyttedes med langt större Flid og Alvor. Hans Fordringer paa Nøjagtighed, Orden og Flid i Arbejderne vare strenge, men naturligvis nyttige for dem der nöde hans Undervisning. Han sögte at vænne dem til Tænksomhed og selvstændigt Arbejde ved ikke at tillade dem, saa hyppigt som de vilde, at gjöre ham Spørgsmaal; dog formildede han med Rette i de seneste Aar meget Anvendelsen af denne Grundsætning, som let kan afskære mange vigtige Lejligheder til dannende Samtaler med Tilhörerne.

I Aaret 1835 begyndte for ham en lang Række af Sygdoms-aar, som gjorde ham det nödvendigt at lade sine Forretninger ved den polytekniske Læreanstalt udföre ved Andre, hvilket man paa flere Maader indrettede saaledes, at han tildels slet ingen Udgifter havde deraf, tildels meget ringe. I lang Tid frygtede han for, at han aldrig skulde blive istand til atter at paatage sig sine Forretninger, han havde langvarige og meget farlige Anfald baade i 1836 og i 1838; men i 1839 begyndte han at föle sig noget stærkere, saa at han atter vovede at tillræde sine Forretninger, dog med den Indskrænkning, at han, mod en Afgift af 200 rb. af den ham som Lærer ved Læreanstalten tillagte Lönning, fik endel af sine Forretninger, nemlig Forelæsningerne over de organiske Stoffers tekniske Kemi og Udarbejdelsen af de dermed saammenhængende Betæk-

ninger, overdragne til en Anden, nuværende Professor E. A. Scharling, der til den Ende ansattes som overløllig Lærer, og nu efter hans Død er blevet hans Eftermand ved den oftnævnte Læreanstalt. Fra dennes andre Afdelinger indrømmedes der en Plads til nogle herved nødvendiggjorte Laboratoriumsindretninger. Efter dette kunde vor Z. friere overlade sig til de ham saa kjære kemiske Undersøgelser, og nød en sjeldnere afbrudt Sundhed. Kun i 1842 havde han et Anfald, som fandtes meget farligt.

Uagtet Z.s Arbejder, ligesom andre Kemikeres, adspredte sig over mangfoldige Gjenstande, alt som Videnskabens Gang, og den Berøring hvori visse Opgaver kom med hans Foretagender, medførte det, kan der dog opvises en vis Enhed i den største Del af hans Undersøgelser. Han havde, saa at sige, gjort Svovlet til Midtpunkt deri; men ikke Svovlets Forholde i alle Retninger, men den Klasse af Sammensætninger som det danner med mange Bestanddele tilsammen, og som tillige have den Egenskab, med Lethed at lide en kemisk Adskillelse eller Omdannelse. Disse Sammensætninger ere de som ere nærmest beslægtede med den organiske Naturs Bestanddele, eller endog virkelig ere fælles med dem. Deres Undersøgelse, hvis store Vigtighed let falder i Øjnene, har i vor Tidsalder tillige frembudt Spørgsmaale hvis Besvarelse maa være Hovedgjenstanden for Kemiens Theori paa dens nuværende Standpunkt, og derfor i de sidste 30 Aar have sat de fleste Kemikere i Virksomhed. Det var allerede vanskeligt at opspore de Mængdeforholde som finde Sted mellem de Grundstoffer der indeholdes i disse Sammensætninger, hvorfor man da ivrigt stræbte at bringe den hidhørende Del af Undersøgelseskunsten til den størst mulige Fuldkommenhed, og Z. deltog heldigt med i disse Bestræbelser; men dog har Videnskaben, naar disse Forholde ere fundne, langt vanskeligere Spørgsmaale at opstille. Af de samme Bestanddele og i samme Mængdeforholde dannes der Sammensætninger af den mest ulige Natur; med Sikkerhed kan man da sige, at deres Forskjel maa beroe paa noget Ejendommeligt i deres Grundstoffers Forbindelsesmaade. Man har, som den indtil videre rimeligste For-

modning, antaget, at de kemiske Grunddele, som man ogsaa kalder de kemiske Atomer, i saadanne Forbindelser ere sammenordnede paa forskjellige Maader, saaledes at de ikke samtlige ere umiddelbart forenede til ét Stof, men først indbyrdes have dannet visse Grupper, der kunne betragtes som egne Sættninger, og som saadanne udgjøre Bestanddele af et mere forviklet Hele. Saaledes dannes der af 2 Grunddele Kulstof, 8 Brint, 4 Kvælstof, 2 Ilt, 10 Stoffer, af meget ulige Egenskaber: Urinstoffet og cyansurt Ammoniumilte. For ikke at udbrede sig over alle de Forestillingsmaader man herom kunde danne sig, nævnes alene, at man i den ene af disse Forbindelser tænker sig 2 Grunddele Kvælstof, 8 Grunddele Brint og 1 Grunddel Ilt paa en ejendommelig Maade sammenordnede til Ammoniumilte, og 2 Grunddele Kulstof, 2 Kvælstof og 1 Ilt sammenordnede til Cyansyre, hvornæst man af disse tænker sig dannet et Salt. Det maa tilstaaes, at disse Forestillinger om Sammenordningen, den saakaldte rationelle Formel, kun grunde sig paa Gisninger, og at man ofte maa komme til at forandre disse, hvorimod Grundstoffernes Mængdeforhold er det nærmest ved Erfaringen Givne, som udtrykkes ved den saakaldte empiriske Formel; men dog vil den heromhandlede Sammenordning, selv hvor den siden findes at indeholde nogen Vildfarelse, være et Middel til at sammenstille beslægtede Stoffer, endskjønt man endnu ikke kjender den sande indvortes kemiske Bygning af dem, og være en Vejledning til en fremskridende Indtrængen i deres kemiske Natur; thi Sandhed udspringer, som et bekjendt Udsagn af Bacon lyder, lettere af Vildfarelsen end af Forvirringen. I denne Tidsalderens Bestræbelse for at finde Orden i hine forviklede Sættninger deltog nu Z. med megen Dygtighed. Man førte blandt andet en lang Strid om Maaden hvorpaa Ætherarternes Bestanddele ere sammenordnede. De Forbindelseslove hvorom der her kunde være Spørgsmaal frembøde sig ogsaa til Afgjørelse ved den Række af Svovlforbindelser som han undersøgte. Han virkede paa den kemiske Videnskabsverden, som den oftere virkede paa ham, og bidrog ikke Lidet til at bringe Lys i Sagen. Den Forestillingsmaade hvorved han endelig blev staaende, og som giver et med de beslægtede Videnskabs-

dele vel stemmende Overblik, er følgende: Xanthogensyren kan forestilles som en Forening af 2 Grunddele Svovlkulstof og 1 Grunddel Æther; Merkaptanet som svovlbrintet Svovlæthyl, Æthylet antaget at bestaae af 4 Grunddele Kulstof og 10 Grunddele Brint; Thialolien kan betragtes som Æthyl-Tvesvovle. De særegne Navne han gav disse Stoffer findes nu, efterat man, om og hypothetisk, kan benævne dem efter deres Sammensætning, mindre nödvendige. Af andre, tildels ikke mindre vigtige, Stoffer som han fandt i disse Undersøgelser skal endnu nævnes: Urensvovle, Ammoniumsuvovle, tvesvovlbrintet Svovlcyan, Dyvelsdrækolien, som ogsaa er en Svovlforhindelse. Nogle Platinforbindelsør kom ogsaa paa en ejendommelig Maade ind i disse Undersøgelser. Han fandt nemlig Anledning til at anstille en Undersøgelse over Vinaandens Virkning paa Klorplatinet, og fandt derved et Stof hvori Elaylet (4 Grunddele Kulstof, 8 Grunddele Brint) var forenet med Klorplatin. Heraf tog han Anledning til andre Undersøgelser, som førte ham til Opdagelsen af en Forening mellem Acetonet og Klorplatinet og flere deraf flydende Opdagelser. Over Fosforets Forening med Aceton, Æther og Vinaand anstillede han mange Undersøgelser, der stode i Forbindelse med de allerede nævnte, og som gave vigtige, skjönt ikkun foreløbige, Resultater, hvilke det ikke blev ham givet at fuldende. Udenfor denne større og mere sammenhængende Undersøgelseskreds gav han os en lærerig Afhandling over de Stoffer som udvikles under Tobakkens Destillation, hvori blandt han opdagede at der findes Smørsyre. Ligeledes fremstillede han os Karotinen, et Stof som findes i Guleroden. Endnu maa her forbigaaes meget Andet, da man bør indskrænke sig til et almindeligt Overblik.

Hans Undersøgelser udmærke sig i høj Grad ved den samvittighedsfuldste Nøjagtighed, og have derfor vundet enstemmig Tillid i den videnskabelige Verden. De optage i alle Lærebøger, hvori derhenhørende Gjenstande afhandles, en hæderlig Plads. Den ham for samme tilkommende Berømmelse er derfor ikke udebleven.

Maaske fortjener endnu at anmærkes, at hans Undersøgelser over Svovl- og Fosforforbindelser medførte en højst modbydelig

Lugt, og opfyldte hans Arbejdsrum med Dunster som neppe vare uskadelige; men dette afskrækkede ham ikke fra at fortsætte sine Arbejder Dag for Dag, i mange paa hverandre følgende Aar.

Hans Forelæsninger fandt ikke almindelig Yndest. Det var ikke ved Stemmens Styrke og Bøjelighed eller ved Foredragets klare Anskuelighed han skulde vinde Bifald; men desto større Ros fortjente han ved Behandlingens Grundighed og Orden, og den Tydelighed Foredraget herved erholdt for den tilstrækkeligt Opmærksomme. Den som ret stræbte at lære Kemien fandt sig derfor meget forfremmet ved vor Z.s Forelæsninger. Blandt andet havde han udarbejdet Forelæsningshefter over de organiske Stoffers kemiske Analyse, i hvilke han havde behandlet denne, ved sit Indholds Mangfoldighed og ved sin uophørlige Fremskriden saa vanskelige, Del af Videnskaben paa en Maade som ikke blot fortjente de Studerendes Paaskjønnelse, men omtales med Berømmelse af Mænd som ellers kunne öse af de bedste Kilder. — Hans Lærebøger bære ikke mindre Grundighedens Præg. Det første Bind af hans Kemi, som udkom 1829 og desværre ikke fortsattes, fortjener allerede denne Ros, og endnu mere maa den ydes hans Lærebog i de organiske Stoffers Kemi, et Værk som först udkom efter hans Död. Det vil ikke tillukke sædvanlige Læsere; men den som forsöger at arbejde efter samme vil finde, at han har en særdeles erfaren Vejleder, der ikke forsömmer at sige Noget af det som hörer til Arbejdernes heldige Udfald. Ved denne ejendommelige Brugbarhed udmærker dette sig fremfor et stort Antal af berönte udenlandske Værker.

Vor Z.s Fortjenester hædrede af Kongen, Frederik VI, i Aaret 1836 med Ridderkorset af Dannebrogen, og af Sverrigs Konge, Carl Johan, med Nordstjerneordenen, som lildeltes ham da han i Stokholm 1842 deltog i den første skandinaviske Naturforsker-Forsamling.

Han bortkaldtes fra sit virksomme Liv efter et kort Sygeleje den 12te Novb. 1847, og efterlod sig en Enke, Maren Martine Bjering fød Broch, tilligemed en Sön og en Datter, i en Alder af 14 og 11 Aar, som dybt föle deres Tab.

Efterretninger om de i den seneste Tid Afdøde.

Oberstløjtnant og Kommandör for 3die Jægerkorps Christian Vilhelm af*) Magius, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd,

*) Udg. har tilladt sig her og i det Følgende at aflöse det tyske von, hvormed vi hidtil have været belemrede i disse Betegnelser, ved det gode danske af, som han tillader sig at formene, vil kunne gjøre luldkommen Fyldest. Man har oftere i den seneste Tid seet offentlige Opfordringer til at befrie Sproget for denne Levning af tidligere Afhængighed af det Tyske, dette mærkværdige Eksempel paa Tyskhedens uberettigede Indtrængen eller vor egen Uselvstændighed, ved aldeles at opgive den hele Adelsbetegnelse for Landofficerer, hvilket unægtelig ogsaa vilde have Meget for sig, og rimeligvis tidligere eller sildigere vil blive Tilfældet. Imidlertid har det sin Vanskelighed at følge en Fremgangsmaade hvorved en hel Stand kunde finde sig forurettet, og inden man herom blev enig, vilde under alle Omstændigheder længere Tid hængaae. Men hint Tyskhedens Brændemærke er i sig selv, og helst under de nuværende Omstændigheder, dog altfor utaaeligt til at det et Öjeblik længere bör beholdes, og dets Forjagelse vilde heller ikke kunne skee paa nogen bedre Maade end ad den samme Vej det er kommet ind, nemlig den lingvistiske. Og i Sandhed synes-intet simplere end at oversætte von ved af i dette som i alle andre Tilfælde, idetmindste ligesaa simpelt som Columbus's Æg; thi det Mærkværdige er, at Brugen af det danske Ord som Adelsmærke aldeles ikke er fremmed for Sproget, saa at den lange Vedhængen ved det tyske Ord næsten kunde synes uforklarlig. Ej alene bruge vi udelukkende af og ikke von ved de højere Adelstitler, Hertuger, Grever, Baroner m. fl., baade indenlandske og fremmede, hvor vi saaledes dog vove at oversætte Ordet, saasom Hertugen af Wellington, af Nemours, af Augustenborg, Fyrsten af Vindisch-Grätz, Greven af Paris, af Knuth, Moltke, Reventlov o. s. v., og det navnlig ogsaa i de Tilfælde hvor Navnet aldeles ikke betegner et Grevskab eller Hertugdømme, men blot Titel (saasom Augustenborg); men selv ved simple Adelsnavne have vi idetmindste ét Eksempel paa, at det danske Adelsmærke er optaget istedetfor det tyske, nemlig i Navnet Munthe af Morgenstjerne; men kan Ordet bruges her, maa det dog vel ogsaa kunne bruges i alle andre Navne. Nogen tænkelig Grund herimod kan ikke anføres, ligesaa lidt Vel-

faldet i Slaget ved Slesvig d. 23 April. Födt 28 Marts 1787 i Lybek af Forældrene Ernst Albrekt af Magius, kongelig dansk Legationsraad, Administrator af det kongelige Gods Nienburg og flere adelige Godser, Justitiarius over endel af Domkapitlets Vikarier og Ældste af Kathedralkollegiet sammesteds, i Aaret 1803 optaget i den tyske Adelstand af Kejser Frans d. 2den, (födt i Bassinghausen i det Hannoveriske 1733, död 1803) og Sofie Dorothea Jahn, yngste Datter af kongelig dansk Justitsraad, Medlem af Generaldirektoriet i Kiel, Jk. Dd. Jahn i Neumynster; hun döde 1797, 36 Aar gammel, efter at være bleven Moder til 8 Börn, hvoraf dog kun 3 Söner vare levende ved Faderens Död. Da dennes mange Forretninger ikke levnede ham Tid til at befatte sig direkte med Sönnens Opdragelse, kom denne samme Aar som Moderen var död i Kost hos en Præst i Meklenborg ved Navn Woening. I Aaret 1800 kom han paa Latinskolen i Plöen og 1802 til sin Morbroder Dr. Jahn i Hejde, da Fysikus i Landskabet Nordre-Ditmarsken, for i den derværende Latinskoie at fuldende sin Forberedelse til Universitetet. Men da han fra sin tidlige Ungdom havde haft stor Lyst til Militærstanden, og hans Onkels venskabelige Forbindelse med Grev Schack, Chef for det Sjællandske Jægerkorps, som dengang laae i Kantonnements-

klangen som nogen anden, thi hvad navnlig denne angaaer, da, om der idvrigt herom kunde blive Tale i et Tilfælde hvor de vedkommende Betegnelser nok aldrig nogensinde höres i det daglige Sprog, vove vi at paastaae, at Brugen af det danske Ord vilde være en Vinding; i det ovennævnte Tilfælde f. Eks. vilde Navnet i den danske Form og efter den almindelige Udtale lyde „Amagius“, hvilket upaatvivlelig vilde klinge smukkere end Formen „Fonmagius“, og saaledes og i alle andre Tilfælde, og ligeledes vilde det netop i Henseende til Velklangen vist neppe være til Skade, om vi i vore mangfoldige dobbelte Adelsnavne indsköde et af foran det sidste, foruden at dette i sig selv var mere betegnende, og saaledes sagde Danneeskjold af Samsö, Moltke af Hvitfeldt, Blücher af Altona, Holk af Vinterfeldt, o. s. v. o. s. v. Det man endnu bemærkes, at ogsaa de Svenske i flere Navne bruge af som Adelsbetegnelse istedfor von, saasom af Klint, af Ström, Munck af Rosenschöld o. fl. At vi endnu indtil Aaret 1848 have beholdt det omhandlede tyske von i vort danske Sprog, lader sig alene forklare af — gammel Slendrian, ene og alene og intet andet; men det turde da uden tvivl ogsaa netop i 1848 være baade den højeste Tid og den retteste Tid til nu dog engang at forlade denne Slendrian og lade Nationaliteten komme til sin Ret ogsaa i dette Stykke.

Kvarter i Hejde, lod ham haabe en heldig Ansættelse ved samme, indtraadte han som Frikorporal ved dette Korps d. 30 Juni 1804. Efter at have lært Tjenesten ved Korpsct, afgik han ved Nytaar 1805 til det danske Militærinstitut i Kjöbenhavn, for her at tage Offiserseksamen. Efter at have erholdt første Præmie ved Klasse-Eksaminerne, blev han under Kjöbenhavns Belejring d. 2 Aug. 1807 udnævnt til Fændrik og ansat til at gjøre Tjeneste ved norske Livregiments Jægerkompagni, hvis daværende Chef var den senere som Generalmajor afdøde Zepelin. Han var med ved alle Udfaldene og nogle Forpost-Skjærmydsler og havde den bcsynderlige Skjæbne at maatte sægte mod sin egen Broder, Premierlt. ved 6te Battallion af den tyske Legion Ernst Aug. af M.: ved Udfaldet paa Nørrebro stode de i Træfning mod hinanden. Ved Nytaar 1808 blev han igjen indkaldt til Mititärinstitutet for at fuldende sin Forberedelse til Offiserseksamen, som han tog med bedste Karakter i den paafølgende Marts Maaned, hvorefter han afgik til Tjeneste ved Sjællandske Jægerkorps, ved hvilket han under 14 Apr. s. A. (1808) udnævntes til Sekondlöjtnant og den 8 Maj 1812 forfremmedes til Premierlöjtnant. I Aarene 1810, 11, 12 og 13 betroedes ham flere Gange Kommando over Nordkysten af Sjælland fra Tidsvilde til Ellekilde, hvor han ved Hovedposten Dronningmölle havde adskillige Affærer med Fjenden. Den 24de Novb. 1820 befordredes han til Kapitajn, d. 28de Novb. 1835 til Major. Han vedblev at gjøre Tjeneste ved Sjællandske Jægerkorps indtil dettes Ophör d. 1 Juli 1842 og derefter ved 1ste Jægerkorps indtil han under 19 Aug. 1845 forfremmedes til Oberstlöjtnant og Kommandör for 3die Jægerkorps i Nyborg. Blev under 25 Maj 1826 benaadet med Dannebrogordenens Ridderkors og under 1 Nov. 1828 med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Af Sverrigs og Norges Konge Carl Johan erholdt han i Aaret 1832 Æressabelen. Han var personlig yndet af Kongerne Frederik VI og Christian VIII, især den Förste, og blev siden Aaret 1819 uafsladelig brugt i flere militære Kommissioner, og deltog i adskillige Pröver og Forsög betræffende forbedrede Indretninger ved Hærens Feltrekvisiter og Vaaben, lige-

som han i en Række af Aar var Forstander for Korpsets Eksercer-skole, Forstander for dets Undervisningsanstalt for Underoffiserer og Munderingskommisær. I Aaret 1843 blev han sendt til den store Manövre i Sverrig efter Indbydelse fra Kong Carl Johan, hvorom han ved sin Hjemkomst aflagde Beretning. Han var saaledes i bestandig Virksomhed ogsaa i Fredstid. Han var af et alvorligt og dybsindigt Gemyt.

Det Hæderlige i hans Död i Slaget ved Slesvig forhöjcs end mere ved den Maade hvorpaa han omtales i den ljenstmæssige Indberetning om Slaget fra General Hedemann, hvori det hedder, at „under dette Engagement blev Oberstlöjtnant Magius, der under hele Felttoget havde hævdet sin Plads som en af vor Armés mest udmærkede Officerer, dödelig saaret“ (af en Kugle i Laaret), og fremdeles, at han „førte sit Korps (Avantgarden) med mynsterværdig Dygtighed og Koldblodighed“; i denne Kommando aflöstes han da af den nedenfor omtalte Major Holm, som mod Slutningen af Slaget ligeledes faldt; han maa uden tvivl antages at have henhört blandt de 10 danske Officerer som efter General Vrangels Beretning bleve begravede paa Kirkegaarden i Slesvig.

Den 7 Oktober 1814 havde han giftet sig med Jomfru Anna Elisabeth Lind, efter hvem han blev Enkemand d. 2 Jan. 1840. I dette Ægteskab havde han 7 Börn, hvoraf 2 Döttrc döde i tidlig Alder, 1 Datter og 4 Sönnere leve efter ham, af hvilke den Ældste, J. Erik Alb. af M. er Premierlöjtnant og Adjutant ved 3die Jægerkorps, en anden frivillig Underofficer, en tredie Landkadet.

Kapitajn og ljenstgjörende Batallionskommandör **Vilhelm Adolf af Frederichsen**, faldet ved Slesvig ligesaavel som den foregaaende og efterfölgende. Om ham kan Intet videre oplyses, end at han var födt 1799, indtraadte i Hæren som Sekondlöjtnant i Januar 1815, og oprykkede i Novb. 1826 til Premierlöjtnant og i Decb. 1835 til Kapitajn. Han stod ved 13de Linie-Batallion i Fredericia som Kompagnichef, men blev under Felttoget betroet Kommandoen over 7de Batallion. Det hedder om ham i General Hedemanns Beretning om Slaget: „I Pulvermühle Granskov — —

— faldt under den fortsatte Kamp — tilsidst Kapitajn Frederichsen, som, uagtet han kun i faa Dage havde været Batallions-Kommandör, dog havde vundet alle sine Undergivnes Agtelse og Tillid ved sit Mod og sin Konduite“.

Under 27 Juli har hans Enke Fru Sofie F. ladet indrykke Fölgende i den Berlinske Tidende:

„Ved min Afrejse fra Fredericia havde det været mit Önske og min Pligt, personligt at takke de mange Retsindige der viste mig saamegen Deltagelse i den store Sorg der saa dybt rammede mit Hjerte ved Tabet af min elskede, uforglemmelige Mand, Kapitajn Vilhelm Adolf af Frederichsen, som faldt i Slaget ved Slesvig den 23 April. Jeg kunde ej, jeg havde kuns Taarer og et sorgfuldt Hjerte at byde Eder; som en enlig Fugl drog jeg fra Eder, uden Mage, uden Hjem; vel-sigende svæver min Mands Aand over Eder Alle, han takker Eder ved mig for den Beskyttelse I ydede hans svagelige Hustru, hav Tak, Fredericia Borgere, Embedsmænd og min Mands trofaste Kammerater ved 13de Batallion, for den Venlighed hvormed I fra förste Stund til sidste Öjeblik modtog ham i Eders Midte, for den Anerkjendelse I ydede hans militære Dygtighed“.

„Og I hans kjære tro Undergivne ved 13de Batallion, I hvis Vel laae ham saameget paa Hjerte, I paa hvis Kjærlighed og Troskab vi begge kunde bygge, I der med Sorg saae ham gaae bort fra Eder for at kommandere 7de Batallion, I der sagde til mig: De har tabt meget, vi have tabt mere, Eder kan jeg ej gjengjelde, thi Troskab kan ej opvejes med Guld; men jeg vil bevare Mindet om Eder Alle, og beholde den faste Overbevisning, at I ville föolge det Eksempel han gav Eder paa Mod og Fædrelandskjærlighed i Farens som i Fredens Dage“.

Kapitajn og Kompagnichef **Bonche af Bonnichsen**, Ridder af Dannebrog. Var födt 24 Novb. 1805, Sön af Oberst af jyske Regiment lette Dragoner Bonche af Bonnichsen, der som bekjendt faldt i Krigen i 1813 i Fægtningen ved Rahlstedt. Sönnen, der

ligesom Faderen skulde finde Krigerens Hædersdød paa Valpladsen, kom i Sept. 1817 paa Landkadetakademiet og gennemgik samme med Udmærkelse; var i 1822 tjenstgjørende Page hos den svenske Kronprinds Oscar under dennes Ophold i Kjöbenhavn og Rejse igjennem Sjælland; blev i Jan. 1824 ansat som Sekondlöjtnant i 1ste jydsk Infanteriregiment, og fik Officers-Anciennitet 19 Decb. s. A. Han gennemgik i Aaret 1830 Kavalleriskolen ved det jydsk Regiment lette Dragoner og blev s. A. udnævnt til Batalions-Adjutant i det ovennævnte Infanteriregiment; d. 20 Nov. 1831 forfremmet til Premierlöjtnant; gjorde 1832 Tjeneste ved de jydsk Dragoner under Troppesamlingen ved Aarhus; fik Kapitajns Anciennitet d. 28 Juni 1840; 1842 befordret til Kapitajn og Kompagnichef i 10de Linie-Batallion; d. 28 Juni 1845 beñaadet med Dannebrogens Ridderkors.

I sin ovenanførte Indberetning om Slaget ved Slesvig melder General Hedemann, ved at omtale det venstre Flankkorps, at „her ogsaa faldt den af sine Kammerater og Undergivne højagtede Kapitajn Bonnichsen, dödellig truffet“.

En af de Frivillige i den danske Armé som fandt en hæderlig Död for Fædrelandet i Slaget ved Slesvig, var Stud. jur. **Johan Frederik Emil Knudsen**. Om ham har en nær Slægtning meddelt følgende Oplysninger i den Berlingske Tidende, hvilke her gjengives med en og anden fuldstændiggjørende Tilføjelse. Knudsen var ingen födt Nordmand, skjönt hans stærke norske Dialekt kunde tyde derpaa; han var födt i Kjöbenhavn d. 11 Apr. 1814, Sön af forlængst afdöde Skibskapitajn Georg Frederik Knudsen og Sönesön af den bekjendte fædrelandssindede kngl. Skuespiller Hans Christian Knudsen. Efter Faderens Död forlod han som 3aars Dreng Kjöbenhavn med sin Moder, der er norsk af Födsel og endnu lever hos sin Familie i Moss i Norge. Sin förste Opdragelse erholdt han hos sin Onkel, den hæderværdige Pastor Gude paa Modum, som traadte ham og en Broder i Faders Sted, og denne lagde de förste Spirer til hans senere Uddannelse, som desværre ofte blev afbrudt ved en melankolsk Sygelighed, der fjendtlig fulgte

ham gennem Livet og ofte standsede ham i Fortsættelsen af sine Studeringer. Et religiøst Sind, forbundet med fysiske Kræfter, overvandt som oftest uden Lægehjælp disse Anfald og bragte ham livsglad og munter tilbage blandt Familie og Venner. Han absolverede i Efteraaret 1833 her ved Universitetet Eksamen artium med bedste Karakter, dimitteret af daværende Underbibliothekar, nu Sognepræst i Jylland, M. R. Thaarup, og senere, i 1835, den filosofiske Eksamen ved Universitetet i Kristiania med samme Udfald. Fru Provstinde Lechve i Lier, i hvis Hus K. opholdt sig i flere Aar, og som altid levende interesserede sig for hans Fremtid, fandt, da hun havde gjort personligt Bekjendtskab med den franske Konge Ludvig Filip, medens denne i sin tidligere Landflygtighed havde som Privatmand opholdt sig i længere Tid i hendes Hus, Lejlighed til at gjøre dette Bekjendtskab gjeldende til Gunst for Knudsen, og han erholdt derved i Aaret 1840 Ansættelse som Bibliothekar ved det parisiske „Bibliotheque de l' Hotel de ville“, i hvilken Stilling han opholdt sig i Paris i 4 Aar; men Længsel efter at gjensee sit Fædrenejhem og Lyst til der at opnaae en Livsstilling foranledigede ham til at forlade hin Post, og han vendte da her tilbage for at forberede sig til juridisk Embedseksamen i Kjøbenhavn. Dette hans Önske blev her efter Mulighed imødekommet, idet man udvirkede en kongelig Tilladelse til, at den af ham tidligere absolverede filosofiske Eksamen i Kristiania maatte gjelde ligesaa fuldt som om han havde taget den her ved Universitetet, saa at han straks kunde begynde sit Embedsstudium. Senere erholdt han som Uformuende Plads paa Kommunitetet og paa Valkendorffs Kollegium, og stræbte, saavidt han formaaede, til sit Maal. Ved nærværende Krigs Udbrud traadte han med sin Ven Lövenskjold som Frivillig ind i 10de Batallion. Han var dansk med Liv og Sjæl, en ægte Fædrelandets Søn og faldt, som oven anført, ved Slesvig d. 23 April, hvorom man dog först længere Tid efter erholdt Vished.

I samme Slag faldt ligeledes en anden frivillig Studerende, Kand. Filos. (Stud. Theol.) **Frederik Hentze**, Søn af afgangne Skrædermester H. i Horsens, Stedsøn af Overlærer Storm samme-

steds. Blev Student i 1838 og tog anden Eksamen 1839, begge Eksamina med H. illaud. Levede som Huslærer paa Fallegaard ved Egeskov i Fyen, indtil han ved Krigens Udbrud i Foraaret indtraadte i Hæren som Frivillig.

Batallionskirurg **Carl Martin Daniel Löper**, död d. 4de Maj. Födt i Aaret 1795 i Wolgast i Pommern, hvor Faderen, Carl Friedrich L., var Guldsmedmester. Kom tidlig til Kjöbenhavn, hvor han nöd Skoleundervisning. Efter dennes Fuldendelse og efter at være konfirmeret, lagde han sig efter Saarlægekunsten ved det kirurgiske Akademi, ved hvilket han i Foraaret 1821 underkastede sig den kirurgiske Eksamen med anden Karakter. Blev i 1823 ansat som Læge ved Stadens civile Arresthus og i 1839 tillige udnævnt til kirurgisk Assistent ved Borgervæbningen med Batallionskirurgs Karakter. En praktisk-videnskabelig Afhandling af ham er indført i Journal f. Medicin og Kirurgi, i Oversættelse optaget i et tysk Tidsskrift. — I 1825 ægtede han Marie Stensler, hvem han ved sin pludselige Död af et apoplektisk Tilfælde har efterladt som Enke med en Datter.

Polyteknisk Kandidat **Ludvig Frederik Vilhelm Höyer**, död 7de Maj. Sön af Bagermester i Slagelse Joak. Jk. G. Höyer og Christiane H. f. Bernsteen. Blev i Aaret 1839 dimitteret til Universitetet fra sin Födeby's lærde Skole og tog Eksamen artium samt Aaret efter den filosofiske Eksamen, begge med Laudabilis. Lagde sig derpaa efter Polytekniken og underkastede sig i Nov. 1842 Adgangseksamen ved Læreanstalten og i April 1845 den polytekniske Eksamen i anvendt Naturvidenskab med Karakteren Laudabilis. Han erholdt senere en Ansættelse ved Rosenborg Sundhedsbrönde, men maatte forlade denne formedelst Brystsyge, af hvilken han döde hos sine Forældre, i sit 27de Aar.

Ejer af Vordingborg Mölle, forhen kongl. dansk Embedsmand i Ostindien, **Henrik Christoffer Busch**, död d. 7de Maj. En Mand der havde fört et höjst bevæget Liv, hvorom Udg. ved velvillig Meddelelse af hans Familie og andre Bekjendte har mod-

taget følgende Oplysninger. H. C. Busch var født den 18de Aug. 1798 paa Baagö ved Falster, hvor Faderen, hvis fulde Navn han bar, gift med Ane Dorthæa Wassard, var Præst. Faderen døde i Januar 1798 i sit 42de Aar, over et halvt Aar før Sønnens Fødsel, og denne kom i en Alder af 1 Aar til sin Bedstemoder i Daugberg, Viborg Stift, indtil i 1804, da hans Farbroder, Toldkasserer P. F. Busch i Kristianssand, traadte ham i Faders Sted. Han blev saaledes fra sin tidligste Alder saa at sige indviet til den Skjæbne at føres omkring i den vide Verden. I Kristianssand gik han i Latinskole og blev konfirmeret. Efter Norges Afstaaelse i 1814 kom han med sin Plejefader til Kjöbenhavn, besøgte her et Par Aar Borgerdydsskolen i Kjöbenhavn, men forlod Skolen og blev privat dimitteret til Universitetet i 1817 af daværende Kand Theol., senere Sognepræst i Vestindien, J. P. Karmark. Han tog Eksamen artium med Karakter Meget godt, Aaret efter anden Eksamen med Laudabilis, og underkastede sig den fuldstændige juridiske Embeds-eksamen i Efteraaret 1821 (den første Gang da denne Eksamen blev afholdt overensstemmende med Fdn. af 26 Jan. 1821, og med en Strenghed i Censuren som man ikke hidtil havde været vant til) med Haud illaud., samt i det paafølgende Foraar Eksamens praktiske Prøve med samme Karakter. I Efteraaret 1822 søgte og erholdt han en Udnævnelse til Fuldmægtig ved de danske Besiddelser i Ostindien; hvorved kan bemærkes, at B. var den første juridiske Kandidat der lod sig ansætte i saadan Stilling, og derved ligesom viste andre Kandidater Vejen til Ansættelse i lignende Poster, hvortil der ikke tidligere var forlangt juridisk Embeds-eksamen. Dog har udentvivel, hvis vi ikke ere fejl underrrettede, den unge Kandidat allerede forud ingenlunde været fremmed for den Tanke, muligen ad en friere Vej end Embedsvejen at søge sin Lykke i det romantiske Indien. I November 1822 gjorde han Rejsen herfra med Skibet „Nymfen“, ført af Kapitajn P. S. Kjerulf af Sö-Etaten, i Selskab med sin forrige Manuduktör til juridisk Eksamen, Lands-Over- samt Hof- og Stadsrets-Assessor — nu Gehejmekonferentsraad — Bluhme og Kommandörkapitajn — nu Vice-Admiral — Schönheyder, hvilke efter

kongelig Befaling udgik til Indien i en Undersøgelseskommision. Efter omtrent 1½ Aars Ophold i Trankebar blev han i Aaret 1824 allernaadigst udnævnt til Sekretær m. m. ved det kongelige Raad i Serampore. Her fungerede han og som Gemidar eller Dommer, dog kun efter Konstitution i den virkelige Dommers, Hohlenbergs, Fraværelse paa en Hjemrejse til Danmark, og var da ligeledes i hans Sted konstitueret Guvernör. Efter Hohlenbergs Tilbagekomst sögte og erholdt han — udentvivel i 1827 eller 1828 — sin Afsked af Regjeringens Tjeneste, og gik derefter over til en privat Virksomhed som Indigoplanter i det nordlige Bengalen, idet han, ved Bistand af en meget formuende og agtvärdig Indfödt i Serampore, ved Navn Roogoram Gossain, Tid efter anden dels forpagtede dels kjøbte adskillige Indigoplantninger og andre Ejendomme. Indigoavlen er en vild Spekulation: han kom saaledes i Begyndelsen i en Gjeld af 50 til 60000 Rupier (å 5 rb℥), men ved et eneste Aars udmærket heldig Höst og Konjunkturer afbetalte han ej alene denne Sum, men tjente ligesaa Meget til, og saaledes gik det bestandig op og ned. I Forening med en Nordmand Bonnevie, og under Firma H. Busch & Bonnevie — et Firma som endnu bestaaer —, fortsatte og udvidede han hin Virksomhed i merkantil Retning, idet han drev en Handel, mest med Huder og Skind, hvorved han tjente ret godt og sikkert. I den sidste Tid af sit Ophold i Indien var han tillige Intercessent i Handels- huset Mackey i Kalkutta, i Forening med hvilket han ejede et eller flere Skibe, men iövrigt mere passivt. Derimod deltog han med Mackey — endnu for Tiden dansk Konsul i Kalkutta —, der var hans personlige Ven og hvem han meget roste for hans udmærkede Dygtighed og Karakter, i en af ham i 1842 foretaget Rejse til Kina for at undersöge Handelsforholdene der, ved hvilken Lejlighed han led Skibbrud, dog uden videre Fölger. I 1845 deltog han ligeledes med Mackey i en Undersögelsesrejse til Nikobarörerne, foretaget dels i privat Spekulation, dels efter den danske Regjering's Opfordring, hvorfor denne bar Halvdelen af Omkostningerne; af den anden Halvdel udredede Mackey de to Trediedele, Busch

den ene Trediedel (for dennes Vedkommende 3000 rb.). Rejsen varede fra 13de Marts—20de Maj. De besaaede et ikke ubetydeligt Areal paa en af Öerne, men med hvad Resultat vides ikke, da Busch i samme Aar drog hjem til Danmark. Over denne Rejse har han udgivet en Beskrivelse paa Engelsk i et eget lille Skrift, der skal være skrevet i et Sprog saa korrekt og flydende som af den mest dannede Indfödte. (Udlog af samme findes i Nyt Ark. f. Sövæsenet 2 R. 1 B.) Under sit Ophold i Indien har han ogsaa foretaget en Rejse til Thibet, men noget Nærmere herom vides ikke.

I 1845 forlod han Indien og vendte tilbage til Danmark over Ægypten, Triest og Vien; men da han paa Rejsen var bleven angrebet af Kopperne, som havde slaact ind i Legemet, opholdt han sig undervejs en Tidlang i Tharand ved Dresden, for her at underkaste sig en Vandkur. I Decb. s. A. gjenstaae han endelig sit Fædreland, efter 23 Aars Fraværelse. Efter Hjemkomsten havde han flere Audienser saavel hos Kongen som Ministrene, for at give Oplysninger om Nikobaröerne.

Den 3die Sept. 1846 giftede han sig med sin Kusine L. E. Wassard, Datter af forhenværende Vinhandler og Grosserer i Kjöbenhavn, senere Ejer af Marienlyst ved Vordingborg, W., efter at have iforvejen kjøbt Vordingborg Mølle, hvilken han iövrigt forpagtede bort og kun selv drev nogle faa Jorder. Han havde hidtil haft en Jernkonstitution, saa at han, tiltrods for al sin Uforsigtighed, næsten aldrig havde været syg, hverken i Indien eller her; men i 1847 begyndte han at faae Gigt (i Huden ikke i Bensystemet), hvilken tiltog i en forfærdelig Grad og hvoraf han tilsidst döde under en Vandkur i Roeskilde Söndagen d. 7de Maj d. A., efterat han iforvejen havde ligget flere Maaneder uden Nytte paa Frederiks Hospital.

Han havde meget Sprogtalent; talte, foruden Dansk, Engelsk som sit Modersmaal, Tysk, Fransk, Bengalsk m. m. Af Karakter var han fast naar han först havde bestemt sig, men dette skete ikke hurtigt; han var omgængelig, hjælpsom og trofast, hans

Ord var ham en Lov. Om Sandheden heraf vidnede Bengaleseren Roogoram Gossains Forhold, idet denne, skjönt B. lorud var i Gjeld, — thi hvad han i sin Tid havde sammensparet i Trankebar havde han tilsat, og Mere til, som konstitueret Guvernör i Serampore — laante ham Tid efter anden 70000 Rupier uden nogen-somhelst Sikkerhed, hvilket forudsætter Overbevisningen om prøvet Karakter og Ordholdenhed. — Han havde erhvervet en, dog ikke stor, Formue i Indien, hvoraf Noget atter er gaaet tabt ved Handelskrisen i England, der ogsaa strakte sig til Ostindien; endel staaer endnu derovre hos forskjellige Huse.

Sognepræst i Fyen **Jens Nikolaj Lund**, död den 8 Maj. Födt paa St. Thomas i Vestindien d. 12te Febr. 1796 af Forældrene Torkild Lund, da Missionarius ordinatus paa bemeldte Ö, og Helene Dorothea föd Aphelen, Datter af Justitsraad og Professor H. Aphelen, som tidligere havde været i Ægteskab med den i 1790 afdöde Præst paa St. Thomas A. Krejdal, og var Moder til den i 1829 afdöde Adjunkt i Odense A. Krejdal; hun döde i Juni 1834. I 1797 fulgte han med Forældrene tilbage til Danmark, hvor Faderen först blev kaldet til residerende Kapellan i Ringsted og efter et Aars Forløb til residerende Kapellan ved St. Knuds Kirke i Odense, samt endelig i 1811 til Sognepræst for Tommerup og Brylle Menigheder i Fyen, i hvilket sidste Kald han döde i November 1833 og efterfulgtes af Sönnen. Denne blev sat i Odense Skole, hvorfra han i 1814 dimitteredes til Universitetet, og erholdt han ved Eksamen artium Hovedkarakteren Meget godt. I det paa-fölgende Aar angrebes han af en hidsig Feber, som hindrede ham i Foraaret 1815 at underkaste sig Eksamen filologikum, men om Efteraaret absolverede han saavel denne som Filosofikum med Karakteren Laudabilis. Skjönt han maatte söge Udkomne ved talrige Time-Informationer, fremstillede han sig dog i Decbr. 1818 til theologisk Embedsksamen, ved hvilken han i Januar 1819 erholdt Karakteren Laudabilis, der og senere tildeltes ham saavel for Dimis-Prædiken som for den kateketiske Pröve. Som Lærer ved forskjellige Skoler, fornemmeligen ved Borgerdydsskolen og

Döttreskolen paa Kristianshavn, forblev han her i Staden indtil han den 17 Marts 1824 blev beskikket til ordineret Kateket og første Lærer ved Borgerskolen i Faaborg; hvorefter han i Juli s. A. indtraadte i Ægteskab med sin Kusine og nu efterlevende Enke Elsiné Agathe Thomasine Lund, Datter af forhenværende Forstander ved Duebrødre Kloster i Roeskilde, Niels Lund. I dette Ægteskab har han haft 11 Börn, men af hvilke 6 ere døde i yngre Alder, og kun 4 Døttre og 1 Søn ved hans Død efterlodes. Den 12 Febr. 1830 kaldedes han til Sognepræst for Herringe i Fyen, og herfra forflyttedes han d. 12 Febr. 1834 til Sognekaldet for Tommerup og Brylle Menigheder i samme Stift, i hvilket han forblev indtil han ved Nervefeber bortreves d. 8 Maj 1848. Hans Retsindighed og særdeles Kalds- og Forretningsdygtighed vandt Anerkjendelse saavel af hans Embedsbrødre, der valgte ham til Medlem af forskjellige Udskud i gejstlige Anliggender, som af hans Menigheder, der stadigen tyede til ham om Trøst og Raad, og i hvilke han, efterat Sogneforstanderskab var traadt i Virksomhed, uafbrudt har fungeret som sammes Formand.

Oberstløjtnant **Christian Christoffer Gottsche af Holm**, død den 12te Maj. Han var født paa Donse Krudtmølle ved Hirschholm d. 22de Marts 1796. Forældrene vare Christian Holm, da Ejer af bemeldte Mølle, som han solgte i 1797 og flyttede til Helsingør, hvor han var Organist og Chef for et af Borgerkompagnierne dersteds, og Frederikke fød Gottsche. Han besøgte Latinskolen i Helsingør, men forlod denne, for at følge sin Lyst til Militærstanden, allerede i Aaret 1809, da han blev ansat som Frikorporal. Efterat Frikorporalernes Institut var gaet ind, kom han paa Kadetakademiet og tog i 1812 Offiserseksamen med 1ste Karakter og Aaret efter Pageeksamen, hvorefter han gik ud i Armeen og ansattes ved det Sjællandske Jægerkorps, med hvilket han deltog i Troppesamlingen i Fyen 1814. Blev 1816 Landmaaler. Gjorde Tjeneste ved det danske Kontingent i Frankrig 1817. Blev Premierløjtnant og Korpsadjutant i 1823, 1831 Kapitajn. Ved Armeens Forandring i 1842 gik han fra det Sjællandske Jægerkorps over til

det da organiserede 1ste Jægerkorps som Kapitajn af 1ste Klasse. Udnævntes til Major i April 1848. Sin Udnævnelse til Oberstløjtnant skulde han ikke opleve, den indtraf først nogle Dage efterat han allerede var afgaaet ved Döden. Ved Kroningsfesten 1840 blev han benaadet med Dannebrogordenens Ridderkors. Han indtraadte i Marts 1835 i Ægteskab med Jomfru Anne Sofie Katharine Ölund, Datter af Borger i Kjöbenhavn og Ejer af Svane-möllen Ö., der nu som Enke overlever ham med to smaa Dötre.

Oberstløjtnant Holm ansaaes som en af Armeens dygtigste Offiserer, og havde fuldkommen retfærdiggjort denne Dom — der ogsaa udtrykkelig udtales i Overgeneralens oftere nævnte Beretning — i den Del af den nærværende Krig som han bivaanede; han besad i høj Grad alle sine Undergivnes Kjærlighed. Hans Död, som han fandt paa Ærens Mark, dödelig saaret i Slaget ved Slesvig, blev derfor almindelig beklaget, og det saa meget mere paa Grund af den Lumpenhed for hvilken han antages at være blevet Offer, da det efter al Sandsynlighed ikke var en fjendtlig, men en forræderisk Kugle der fældede ham. Angaaende Omstændighederne ved hans Död bidsættes følgende Beretning af de offentlige Blade:

„Armeen har nu desværre uigjenkaldeligt mistet en af sine braveste og kjækkeste Offiserer, idet Major Holm, ifølge Skrivelse fra en af de i Slesvig værende danske Læger, er död den 12te d. M., efter at have lidt i henved 3 Uger under de forgjæves Forsög paa at bringe Kuglen ud af Underlivet. Han nöd en udmærket Pleje af Dr. Ruppel paa Irrenhaus. Den 14de blev han jordet med al militær Honnör, fulgt af alle tilstedeværende präjs-siske Offiserer og danske Læger. En smuk Ligtale blev holdt over ham af Pastor Baumgarten. — Som bekjendt af de officielle Indberetninger om Fægtningen ved Slesvig, förte han, efterat Oberstløjtnant Magius var bleven dödelig saaret, Avantgarden, ligesom sin Forgænger, „med en mynsterværdig Dygtighed og Koldblodighed“. Et af de sidste Skud om Aftenen traf ham. Af det eneste siden 23de April hertil ankomne egenhændige Brev fra ham,

skrevet med Blyant Morgenen efter Slaget, bór Følgende ikke undrages Offentligheden: Han udtaler den Overbevisning, at den dræbende Kugle blev ham sendt hverken af en Prøjsser eller af en Friskaremand, men af en privat Mand fra Egnen, der for at nedlægge en dansk Offiser var gaaet paa Jagt ved Alfærens Ende. Om Eftermiddagen Kl. 3 fik han et ubetydeligt Strejlskud, som forhindrede ham fra at ride, hvorfor han fortsatte Kommandoen tilfods. Omtrent Kl. 8, da man i 800 Alens Afstand ikke anede Fjenden, gik han halvhundrede Skridt fra det Sted hvor han havde taget Post, for at vise to Jægere til Trop fra et eksponeret Sted, og fik da Skudet i Underlivet fra en enlig staaende Mand i mørke Klæder paa 150 Alens Afstand. To Jægere bare ham vel en Fjerdingvej indtil et Sted hvor man fik en Barnevogn m. v. tillaans, og omsider blev han optaget af den ovennævnte udmærkede Læge.“

Den 13 Maj døde, efter længere Svagelighed, en af Fædrelandets udmærkede Mænd, Etatsraad **Peter Vilhelm Jacobsen**, Kommitteret i Rentekammeret, en Mand ligesaa agtet for sin retskafne, elskværdige Karakter, som for sit lyse Hoved og ualmindelige Kundskabsfyldte. Han var født i Kjøbenhavn den 21de Dec. 1799 af Forældrene Vinhandler J. Ch. Jacobsen († 18de Febr. 1815) og Ane Kath. J. f. Steenberg († 28de Febr. 1839). Han blev i Aaret 1817 dimitteret fra Kjøbenhavns Skole til Universitetet og underkastede sig i dette og det følgende Aar Eksamen artium og filosofikum med Laudabilis, den sidste derhos med encomium publicum, samt i Efteraaret 1820 og Foraaret 1821 den fuldstændige juridiske Embedseksamens saavel theoretiske som praktiske Prøve med Laudabilis. Endnu i 1820, straks efter fuldendt Embedseksamen, traadte han som Volontør ind i det kongl. danske Kancelli, blev 1829 Kancellist og 1831 Kancellisekretær. I Aaret 1833 udnævntes han til overtallig og i 1836 til virkelig Assessor i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten. Ved det kongl. Rentekammers forandrede Organisation i 1841 blev han i Januar s. A. Kommitteret i dette Kollegium og benaadedes kort efter med Titel af Justitsraad og i 1845 af Etatsraad. Almindelig anerkjendt for

sin Embedsdygtighed i disse forskjellige Stillinger, var han tillige Videnskabsmand, og har nedlagt Frugterne af en ikke ubetydelig literær Virksomhed i et større Antal, især historiske, Skrifter. Disse, der mest behandle Danmarks indvortes Historie og til denne levere højst værdifulde Oplysninger, findes, med Undtagelse af et i 1823 særskilt udgivet Skrift om det danske Skattevæsen under Kongerne Christian III og Frederik II, i „Juridisk Ugeskrift“, de nyere „Danske Magasiner“ og „Historisk“ samt „Nyt historisk Tidsskrift“. Hans seneste Arbejde: „Bidrag til en Skildring af Falkevæsenet og Falkejagten forhen, navnlig i Danmark“ er udkommet efter hans Død i „nyt historisk Tidsskrift“ II Binds 2det Hefte. Ogsaa i den æsthetiske Retning, der iøvrigt paa Grund af hans Embedsforretninger og historiske Forskninger kun turde gjøre en underordnet Fordring paa hans Virksomhed, skyldes ham adskillige udmærkede Frembringelser. Til Henrik Hertz's „Anonym Nytaarsgave for 1832“ leverede han den humoristiske Indledning „Mødet i Dyrehaven“. Desuden har han skrevet tvende Skuespil: „Eventyr i Fastelavn“, et Enaktsstykke med en meget sindrig, forviklet Intrige og en fortræffelig Dialog, og „Trolddom“, tragisk Skuespil i 3 Akter, der som bekjendt i forrige Aar vakte den største Opsigt i Bog- og Theaterverdenen, og udmærker sig ikke mindre ved en speiltro Skildring af den beskrevne Tidsalder, end ved en dyb, poetisk Opfatning af Hovedkaraktererne og en mærkværdig koncentreret Dialog. Begge disse Skuespil udkom og opførtes anonyme.

Jacobsen havde af Naturen en temmelig usund Konstitution. At han saa tidlig maatte ligge under for denne, er derfor mindre at undres over, end at han desuagtet har kunnet udrette saa Meget. Hans godmodige, stille og joviale Munterhed, hans velvillige og humane Tænkemaade, ville længe erindres af hans talrige Venner.

Han giftede sig den 5te Maj 1838 med Gjertrud Kathrine Elisabeth Essendrop, Datter af Christen Styhr E., Sognepræst for Modum Præstegjeld i Norge, og Datterdatter af den bekjendte N. Treschow, der nu overlever ham som Enke med to smaa Døttre.

Stud. Medic. **Frans Vilhelm Vogelsang**, födt d. 10de Juli 1826. Hans Forældre vare Handelsassistent Johan Peter Vogelsang og Cecilie Diderikke fød Lönborg. Men sin Fader saae han aldrig; thi han døde d. 5te Maj 1827 paa Tilbagereisen fra Kina, hvortil han var udgaaet för Sönnen blev födt. 1830 indgik Moderen andet Ægteskab med Handels-Assistent Theodor Emil Ludvigsen. I 1845 blev F. V. Vogelsang Student, dimitteret af Underbibliothekar Gundorph; men han havde tidligere nydt Undervisning i det Vestenske Institut under Hr. V. A. Borgens Bestyrelse. Hans Karakter til Eksamen artium var Haud illaud. Efterat han i 1846 og 1847 havde taget anden Eksamen med samme Karakter, begyndte han at studere Lægevidenskaben, hvilket Studium han fortsatte med niegen Flid og Interesse, hvorfor han havde Professorernes hædrende Vidnesbyrd. D. 11te Maj d. A. blev han angrebet af en heftig Halsbetændelse, der endte hans Liv d. 14de samme Maaned i hans 22de Aar. — Han var en fortræffelig Karakter, höjt elsket af sine Forældre og Södskende, og afholdt af Alle der kom i nærmere Berörelse med ham.

Generalkrigskommissær **Andreas Gabriel Toxwerdt**, Kommandör af Dannebrog*). Födt paa Torpegaard, en Mils Vej fra Korsör, d. 22 Aug. 1765. Navnet stammer fra Landsbyen Toksverd ved Nestved, hvor hans Farfader var födt, hvis Sön Christen Toxwerdt, födt i Eggerslevmagle Præstegaard d. 22 Decb. 1708, i sine yngre Aar havde været Forvalter og senere var bleven Ejer af Torpegaard med underliggende Gaarde og Huse i Nebbe og Torpe Byer i Boslunde Sogn. En om Natten opkommen Ildebrand voldte ham ej alene et betydeligt Tab, men havde en endnu sörgeligere Fölge: Ilden var nemlig udbrudt saa pludseligt, at hans Kone, der nylig var bleven forlöst med en Datter, i Lagenet maatte bringes ud igjennem et Vindue. Den ustandne Skræk fremkaldte et Au-

*) Denne Livsskildring har staaet i Berl. Td. i afvigte Sommer; men man vil finde, at den her er beriget med flere Tilføjelser og Berigtigelser, der ligesom Hovedstammen af Biografien ere tagne af den Afdödes egne Optegnelser til Ordenskapitlet.

fald af Sindssvaghed, som hvert Aar derefter til samme Tid vendte tilbage. Paa Grund af denne Konens Svagelighed og for i sin tiltagende Alderdom at kunne leve i Rolighed, solgte han i Aaret 1778 disse Ejendomme og flyttede til Korsör, for her at leve af Renterne af sin lille Kapital. Men da han havde udlaant denne uden Prioritet til den i Korsör til samme Tid levende Kjöbmand Rasmus Langeland, der var anseet som en hovedrig Mand, til hvem Alle der havde Penge henvendte sig for at faae disse sikkert anbragte, men det ved denne Mands Död nogle Aar efter opdagedes, at hans Formue ikke svarede til Rygtet, idet Ingen uden Pant-haverne fik deres Tilgodhavende betalt, tabte Toxverdt saaledes hele sin Formue, og var nödsaget til i sin höje Alder og med sin sindssvage Kone at flytte tilbage til Torpe, hvor han som Indsieder paa den Gaard han forhen selv havde ejet maatte savne mange af Livets Fornödenheder lige til sin Död, som indtraf d. 8 Decb. 1788.

Andreas Gabriel var den yngste af 15 Helsödskende. Da hans ældste Söster, der var gift med en Kapitajn Herfordt ved det söndenfjeldske Infanteriregiment, i Aaret 1777 kom ned for at besøge sine Forældre, og saae at den tolvaarige Drengs Opdragelse og Undervisning var aldeles forsömt, aftalte hun med Faderen, at hun, for at raade Bod herpaa, skulde tage ham med til Frederikshald, for der paa bedste Maade at sörgе for hans Opdragelse. De ankom dertil i Slutningen af Aaret, og straks efter Nytaar 1778 blev han sat i den derværende Latinskole, hvor han nød Undervisning hele Aaret igjennem; men da hverken hans Fader eller Söster havde Evne til at betale Skolepenge for ham, maatte han forlade Skolen igjen og blev i Begyndelsen af 1779 af Sorenskriveren over Ide og Aremark Fogderi, Kancelliraad Erik Horn, antaget paa dennes Kontor. Her gjorde han saadan Fremgang, at hans Principal efter nogle Aars Forløb raadede ham til at rejse til Kjöbenhavn for der at studere til dansk-juridisk Eksamen. Han besluttede da at föolge dette velmente Raad og rejste, stolende paa lidt Understöttelse af sin Fader, i Efteraaret 1782 hjem, men saae ved sin Hjemkomst sit Haab aldeles tilintetgjort; thi Faderen var just da

aldeles ruineret og stod i Begreb med at forlade Korsör. Med 3 rd. i Lommen forlod han Forældrenes Hus og vandrede til Kjöbenhavn, hvor han ankom i Januar 1783 og tyede til en Söster, der var gift med en Styrmand Söemod; men da disse selv vare trængende og ingen Understöttelse kunde yde, modtog han den förste Tjeneste der tilböd sig og kom saaledes i Februar næstefter paa en Mægler Höeghs Kontor, hvor han dog ikke forblev længere end til Maj Maaned s. A., da Mægleren gjorde Fallit og rejste bort. Han besluttede nu at forsöge sin Lykke paa den militære Löcbane og lod sig den 18 Maj 1783 engagere til Underoffiser „paa avantage“ ved daværende Kronprindsens Regiment under Generallöjtnant Johansen. Den Tid gaves der hverken Undervisningsanstalter eller fast Eksercerskole, men hvert Regiment lod sine Rekrutter, der alene bestode af Hvervede, eksercere paa Volden ved nogle Underoffiserer, og naar disse ansaae Rekrutterne for at være komne saa vidt, at de kunde eksercere med i Vagtparaden, bleve de præsenterede for Premiermajoren og derefter meldte til Tjeneste. Da han derfor i en Maanedstid havde lært de simple Greb med Geværet samt at marschere i Parademarsch og anden Marsch, forstod han hvad der fordredes af en Underoffiser. Dennes Pligter bestode i at trække paa Vagt og eftersee Pudsningen i Kompagniet, samt at paasee at Mandskabet var i sit Kvarter ved Tappentregen. I Februar 1784 fik han tilligemed en anden Underoffiser og fire Mand det Hverv at afhente en Transport af udenlands hvervede Rekrutter fra Rendsborg og dertil at overføre nogle svenske Desertörer, som i Kjöbenhavn havde ladet sig hverve. Paa Tilbage-marschen havde i Transporten, der bestod af nogle og fyrgetyve Mand, dannet sig et Komplot for ved given Lejlighed at overmande Kommandoen og derpaa desertere. Planen var bestemt til at udföres medens de overnattede i Aabenraa, hvor nogle af Hovedmændene i Værten, der foregav at have tjent i Syvaarskrigen som Offiser, havde truffet en gammel Bekjendt og villig Medhjælper. Imidlertid havde en af Rekrutterne, som ikke vilde deltage i Komplottet, givet T. hemmelig Underretning om samme, og denne fik

derved Lejlighed til itide at forebygge Planen, som ved hans gode Forhold og den övrige Kommandos Aarvaagenhed aldeles mislykkes, hvorefter den hele Transport blev i fuldkommen god Behold afleveret i Kjöbenhavn. Skjönt hans Forhold i denne Anledning blev bemærket og omtalt, blev hans Forfatning dog hele Aaret igjennem uforandret, han levede af Underoffisers Traktament, omgikkes den simple Soldat og havde ingen Lejlighed til höjere Dannelse. Först i Marts 1785 blev han udnævnt til Fændrik med 10 rd. maanedlig Gage. — Efterat der i Efteraaret 1786 næsten hver Nat vare forefaldne Desertioner i Garnisonen, lykkedes det Toxverdt for længere Tid at standse dette Uvæsen. Da han havde faaet Nys om, at en Desertion vilde finde Sted en bestemt Aften, begav han sig efter den indhentede Oplysning tilligemed Regimentsadjutanten ud til det be tegnede Sted. Det var en November Aften. Noget efter Kl. 9 landede en svensk Baad ved en forfalden Bro omtrent ligeoverfor Charlottenlund. Kort efter saae man flere som Sömænd klædte Personer snige sig langs Stranden og nærme sig Baaden. Nu bröde Offisererne frem af deres Baghold, og idet Desertererne vare i Begreb med at stige i Baaden, bemægtigede de sig baade dem, Baadförelen og tre Matroser. Men inden Toxverdt fik Bugt med Baadförelen, tog denne en Kniv op af Lommen og stak ham i den höjre Side, dog blev Stödet mat, da Kampen foregik i Vandet, hvori de Kæmpende stode til midt op paa Livet. Da de Anholdte vare bragte i Forvaring, blev Sagen meldt til det kongelige Generalitets- og Kommissariats-Kollegium, der for Toxverdts ved denne Lejlighed udviste Konduite lod ham tilstille 50 rd., hvorfor han anskaffede sig nogle nödvendige Klædningsstykker, da han ved sin Udnævnelse til Fændrik til Anskaffelse af de allernödvendigste Munderingsstykker havde maattet tage Forskud mod maanedlige Afdrag paa sine 10 rd. Kort efter, i Decb. 1786, blev han udnævnt til virkelig Sekondlöjtnant, og var blandt de Offiserer der i Marts 1787 under Major Falbe bleve övede efter det ny Eksercerreglement, og straks derpaa blev han kommanderet i den ny oprettede Eksercerskole under samme Officer

som Forstander. I Efteraaret 1787 blev han syg af Blodgang og bragtes paa Frederiks Hospital, hvor han af Overlægen Prof. Bang erklæredes for Dødens Kandidat; dog kom han sig igjen ved sin stærke Natur og forlod ved Aarets Udgang til Professorens og Fleres Forundring Hospitalet. I Foraaret 1789 blev han kommanderet til Tjeneste ved det daværende Regimentsartilleri, ved hvilket han vedblev at forrette saadan indtil Marts Maaned 1801. I disse Aar hørte han, naar Tjenesten tillod det, Forlæsninger paa Gjethuset af Prof. Krebs og Kapitajnerne Abrahamson og Beck, og holdt selv efter Befaling hver Vinter Forelæsninger for Underoffisererne over praktisk Artilleri. I Maj 1790 udnævntes han til Premierløjtnant ved det holstenske Infanteriregiment, men blev i Juni næstefter atter forsat til Kronprindsens Regiment.

Da den forenede danske og svenske Flaade i Aaret 1794 laae paa Kjöbenhavns Rhed, og der til dens Besætning manglede Söartilleri, blev der til ethvert af Flaudens 15 Orlogsskibe kommanderet en Regimentsartillerioffiser og omtrent 30 Mand. Toxverdt var den ældste af disse Offiserer og blev ansat paa Skibet „Den Prægtige“, der førte 84 Metalkanoner, under Kommandör Wleugel. För de kom ombord, lærte de paa Nyholm Söartilleri-Eksersitsen. Dette Skib tilligemed „Nordstjernen“, fört af Kommandör-Kapitajn Birk, blev beordret paa omtrent 4 Uger at krydse i Östersöen for at öve Besætningen, og blev der flere Gange gjort klart Skib og begge Skibe leverede Slag mod hinanden. Rystelsen og Drönet efter Skudene af de 36pundige Metalkanoner paa nederste Batteri, hvor T. kommanderede, bidrog efter hans Formening meget til at han, som efter en i Foraaret 1793 udstaact heftig Forkjölelsessygdom havde i et helt Aar lidt af en næsten fuldkommen Dövhed, der haardnakket havde trodset alle Lægemedler og först efter Ophöret af disses Brug langsomt forbedrede sig, fuldkommen fik sin Hörelse igjen, som paa den Tid endnu var svag. Da der i Begyndelsen af dette Togt var lidt Pikanteri mellem Söoffisererne og Landoffisererne, og hinc efter Bordet plejede at lade deres Kaffe bringe op i store Mers, som et Sted de ansaae for utilgønge-

ligt for „Landkrabberne“, udfordrede Toxverdt en af dem til en Væddestrid, og medens Skibet i en frisk Kuling var tilsejls under Bornholm, steg han tilligemed en Söoffiser, Kapt. Vichfeldt, opad Vanterne, lige til Flöjstangen. Han havde aldrig för försögt paa noget Lignende, men stoledede paa, at han havde stærke Arme og ikke var svimmel. — Den 8 Novb. 1799 udnævntes han til Kapitajn i Infanteriet og d. 13 Marts 1801 til Stabskapitajn og Chef for Livkompagniet. — I Slaget d. 2 April blev en halv Batallion af Regimentet under Major Staggemeyer beordret at marschere fra Amalienborg, hvor den stod opstillet, til Toldboden, for derfra at sættes over til Trekroners Batteri som Forstærkning. Toxverdt kommanderede en Deling. Ved Ankomsten til Toldboden fandtes ingen Fartøjer til at overføre Mandskabet, og de maatte da vente indtil der fra Blokskibene kom Baade i Land med Kvæstede. Synet af de Kvæstede, der havde mistet Arme og Ben, ja nogle endog lidt større Lemlæstelser, gjorde et saa stærkt Indtryk paa Soldaterne, at T. maatte opbyde sin hele Anseelse for at faae dem til frejdig at bestige de blodige Baade. Saasnart Baadene imidlertid vare stödde fra Land, begyndte Mandskabet at blive muntert og Faren var glemt. Paa Batteriet stode de ganske blottede, uden mindste Forskandsning.

I Maj Maaned s. A., efterat han var afgaaet fra Regiments-Artilleriet, opfordredes han til at forfatte Udkast til et Manövre-Reglement for Artillerikorpsen. Efter nogen Vægning, da han ikke troede sig Arbejdet voksen, forsögte han dog derpaa, og det lykkedes over Forventning, saa at det forfattede Udkast fandt Bifald og blev approberet. — 1802 i April udnævntes han til Chef for det første Grenaderkompagni. — I Juni 1803 fik Regimentet Ordre at marschere til Holsten, hvor et Armékorps samlede sig til Grændsens Forsvar i Anledning af Krigsurolighederne i Hannover. Afskeden fra hans unge Kone, som han havde ægtet Aaret iforvejen, var sörgelig, thi han maatte forlade hende som fremmed i Kjöbenhavn, höjt frugtsummelig og sengeliggende og i bevidstløs Tilstand; med Magt maatte han rive sig ud af hendes Arme, med

den Tanke muligen aldrig mere at see hende. Regimentet kom dog ikke længere end til Slesvig, hvor det, efterat Urolighederne i Hannover vare forbi, fik Ordre at vende tilbage til Kjöbenhavn. Her ankom han endnu för sin Kones Forlösning i Slutningen af Sept., hvilken kostede hende Livet allerede d. 8 Oktb. — I de samme Dage blev han, da man af Skarpskytterne ved alle Kompagnier dannede et Jægerkompagni, beordret at organisere dette og udnævnt til dets Chef. — I Oktb. 1805 samledes atter, paa Grund af Krigsurolighederne i Tyskland, et Armékorps i Holsten. T.s Regiment blev paa Orlogsskibet „Sejeren“ overført til Kiel, hvor det forblev i Kantonnement indtil det engelske Overfald 1807 forandrede Tilstanden. Efter Bombardementet kom Regimentet tilbage til Kjöbenhavn, hvor Toxverdt fandt sine Möbler og Effekter, der af hans Venner vare flyttede under Ildebranden, reddede, men i en maadelig Forfatning. — D. 14 Juli 1808 blev han udnævnt til Major og Chef for 4de Kompagni og i April 1810 til tjenstgjørende Major og flyttede til Sölvgadens Kaserne. — D. 22 Novb. 1813 udnævntes han til Land- og Sökrigskommissær i Fyens og Langelands Distrikt og flyttede i Maj 1814 til Faaborg. D. 23 Juli 1814 blev ham meddelt Bestalling som Oberstlöjtnant af Infanteriet. D. 2 Juni 1823 fik han Bestalling som karakteriseret Generalkrigskommissær. Da Embedet som virkelig Generalkrigskommissær for Danmark ved Kammerherre Heinens Död d. 22 Decb. 1826 var bleven ledigt, rejste han til Kjöbenhavn for som ældste Land- og Sö-Krigskommissær i Danmark at söge derom, men erfarede ved sin Ankomst d. 29 Decb., at Kong Frederik VI allerede d. 26 havde dertil allernaadigst udnævnt ham. D. 1ste Novb. 1828 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors og i Decb. 1829 med Generalmajors Rang.

Under 12 Decb. 1835 tilskrev Kong Frederik VI, der lige siden hans Indtrædelse i Allerhöjstsammes Regiment havde været hans naadige Velynder og Beskytter, ham egenhændigen saaledes:

„Min kjære Generalkrigskommissær Toxverdt! Den Tid jeg har kjendt Dem som Officer og Generalkrigskommissær har over-

bevist mig om Deres Redelighed og Duelighed. Jeg har derfor tænkt paa at forskaffe Dem en rolig og blid Alderdom ved at lade Dem afgaae med Deres Gage fraregnet Kontorholdet, og at give Dem, min gode Toxverdt, et offentlig Bevis paa min Tilfredshed. Er De deri enig, saa besvar mig dette, saasnart De har fattet Deres Beslutning.

Deres hengivne

Frederik⁴.

Efterat Toxverdt under 18 Decb. havde tolket Hans Majestæt sin Tak for den ham tiltænkte kongelige Naadesbevisning, afgik han efter 52 Embedsaar i sit 71de Aar med sin fulde Gage, Kontorholdet fraregnet, og udnævntes derhos d. 28de Decb. 1845 til Kommandör af Dannebrogen. Efter at have erholdt sin Afsked, henlevede Oldingen endnu 12 lykkelige Aar i Faaborg, hvor han ejede en Gaard. Selskabelig Omgang, Læsning og Havedyrkning udfyldte hans Tid. Hans Aandskraft var aldeles usvækket, han besad en tro Hukommelse, og hans Fortællinger, især om Begivenheder der havde tildraget sig i hans Ungdom og Manddom, og hvortil han havde været et opmærksomt Vidne, vare af høj Interesse. Dog, dette havde han tilfælles med andre Oldinge der have bevaret deres Aandskraft. Hvad han derimod havde forud for de Allermeste, var den Interesse hvormed han endnu i sine sidste Leveaar hørte paa Yngre, den Lethed hvormed han satte sig ind i deres Anskuelse, og den Overbærenhed og Agtelse han havde for de fra hans egne afvigende Meninger og Synsmaader, og fremfor Alt det uhildede Blik hvormed han, uden at fornægte de Anskuelse han som Yngling og Mand havde hyldet, fulgte Tidens Udvikling, det bedste Vidnesbyrd om den Bevidsthed hvormed han havde gennemvandet sin lange og indholdsrige Bane.

Han var tvende Gange gift, første Gang med sin Kusine Nikolaidine Petra Toxverdt, en Datter af Henrik Toxverdt, Ejer af Boderupgaard paa Falster. Han ægtede hende den 22 August 1802 og havde allerede den 8 Oktb. 1803 den Sorg at miste hende, efterat hun havde skjænket ham en Søn, nuværende Kammerjunker Nikolaj Peter Toxverdt, Herredsfoged og Skriver i Hammerum

Herred, Ringkjöbing Amt. Den 21 Maj 1812 giftede han sig atter med Sofie Kathrine Maes, födt den 23 April 1786, en Datter af Krigsraad og praktiserende Læge Maes i Kiel. I dette Ægteskab havde han en Søn og fire Døttre, af hvilke Börn de 3 døde i tidlig Alder og kun de 2 yngste Døttre endnu leve.—Siden 1793 havde han ikke været hjemsøgt af nogen Sygdom; men i Slutningen af 1847 blev hans ene Fod angrebet af Koldbrand, der ustandselig udbredte sig og foraarsagede vedholdende voldsomme Smerter, som han bar med Standhaftighed, indtil Döden den 15 Maj 1848 gjorde Ende paa hans Lidelser.

Toxverdt var høj og smækker; hans kraftige Skikkelse, der vidnede om en usædvanlig Legemsstyrke, var først i de aller-sidste Aar noget sunket sammen. Hovedudtrykkene i hans Ansigt vare Ro og Bestemthed, og af hans talende Öje lyste Velvillie og en vis godmodig Ironi.

Justitsraad **Rasmus Lange** til Örbeklunde, död d. 17de Maj. Han var födt den 22de Februar 1777 i Nyborg. Forældrene vare daværende Kjöbmand Laurits Rasmussen Lange og Hustru Mette Kirstine fød Knudsen. Faderen, der var födt sammesteds d. 12te August 1735, drev en efter den Tids Maalestok meget betydelig Handel. Allerede tidlig havde han begyndt denne sin virksomme Löbebane, idet han som ungt Menneske fór med et Skib som gik paa Norge, og ved denne Lejlighed medbragte i sin Skibskiste saamange Varer, at han paa egen Haand kunde begynde en lille Handel; ved at udvide disse Forretninger erhvervede han sig efterhaanden saa Meget, at han kunde bosætte sig i sin Födeby. Da han imidlertid i Aaret 1768 ægtede sin ovennævnte Hustru, som var födt den 31te Januar 1745 i samme By, og var Datter af en meget velhavende Kjöbmand der, blev dette Ægteskab ikke uden gavnlige Følger for hans udvortes Stilling, idet han ved Hjælp af den Formue hun bragte ham i Medgift blev sat istand til betydeligt at udvide sin Handel og saaledes foröge sin Formue. Men endnu mere forögedes denne ved den Orden, Flid og Redelighed hvormed han, som en retskaffen, gudfrygtig

og kristeligssindet Mand, drev sine Forretninger, saavel som ved den for Handelen gunstige Periode. Det var derfor intet Under at han endnu som Olding med Glæde omtalte denne sit Livs tidligere Virksomhed. Paa denne Tid var det, at fornævnte Rasmus Lange fødtes, den mellemste af 3 Sønner. Desuden havde dette Ægtepar 3 Døttre, ialt 6 Børn. Efterat deres Formuesomstændigheder, som oven bemærket, betydeligt havde forbedret sig, kjøbte Faderen L. R. Lange ved Auktion den 28de Septbr. 1781 Hovedgaarden Örbeklunde med underliggende Bøndergods, der havde tilhørt Gehejmerraad Linstow, som kort iforvejen ved Döden var afgaaet. Rasmus Lange flyttede nu, 4½ Aar gammel, med sine Forældre til dette Sted, hvor han siden tilbragte det Meste af sin Levetid. Efter de Tiders Skik blev der ej anvendt Meget paa hans Undervisning, saameget mindre som han havde en ældre Broder der blev holdt til Studeringerne, nemlig Villads Knudsen Lange (f. 1769), der i Aaret 1834 døde som Præst i Örbek. Det fortjener derfor destomere Paaskjönneelse, at han senere, i den modnere Alder, ved egen Flid og Selvstudium erhvervede sig saadanne Kundskaber, at han med disse kunde stifte Nytte i de forskjellige Stillinger som han indtog, og ikke behövede at staae tilbage for Mange der havde faaet en langt bedre Opdragelse. Men syntes denne hos ham ej at være meget fuldendt hvad Undervisningen angik, saa var den det destomere i en anden og væsentlig Retning; thi begge hans Forældre vare gudfrygtige, kristeligssindede og retskafne Folk, der med Flid og Omhu arbejdede paa at saae Dydens Sæd i deres Børns Hjerter, en Sæd hvis Frugter de heller ikke savnede, men endnu nöde i en lykkelig Alderdom. Herfra hidrörte vistnok hans Redelighed i Handel og Vandel og den Omhu hvormed han stræbte at betale Enhver sit. Saasnart Rasmus Lange af daværende Provst Vinther i Örbek var bleven konfirmeret, kom han, 14 Aar gammel, i Huset hos sin Onkel, Justitsraad Lunn, Ejer af Knabstrup i Sjælland, for at hans Opdragelse her kunde fuldendes, derved at han övedes saavel i de paa et Godsforvalterkontor, som ved Landvæsenet forekom-

mende Forretninger. Efter nogle Aars Ophold her; rejste han til Kjöbenhavn, hvor han, den 21 Oktober 1797, absolverede dansk-juridisk Eksamen med Karakteren Bekvem. Samme Aar kom han som Fuldmægtig til daværende Birkedommer ved Gyldensten Birk i Fyen, Kammerraad Hansen, i hvilken Stilling han erhvervede sig megen Övelse ej alene i de juridiske, men ogsaa i Pengeforretninger og andre deslige Sager, da fornævnte Kammerraad Hansen, der senere, som Etatsraad, i Forening med Flere kjøbte og solgte mange Godser og Gaarde, allerede dengang betydeligt udvidede sine Forretninger i alle Retninger. I denne sin Stilling erhvervede han sig sin Principals Tilfredshed, ligesom han ved sin Afsked fra denne, som han modtog den 16de August 1800, erholdt de bedste anbefalinger, saavel for sin moralske Vandel, som for Flid, Duclighed, Orden og Troskab. Han tog nu hjem til sin Fader, for at hjælpe ham med Godssets Bestyrelse. Da imidlertid Englændernes Angreb paa Kjöbenhavn 1801 kaldte Fædrelandets Sønner til Vaaben, adlöd han villig dette Kald, og blev i Maj samme Aar ansat som Sekondlöjtnant ved det Fyenske Landeværns-Regiment. Senere gjennemgik han Eksercerskolen i Kjöbenhavn, blev derfra dimitteret den 25de Juni 1803 og stod derpaa i foranförte Regiment, senest som Premierlöjtnant, indtil han den 30te Juni 1808 tog sin Afsked. Allerede den 8de Februar 1805 havde han i Forening med daværende Kammerraad, senere Etatsraad, Leth til Aalykkegaard ved Odense og F. L. Hastrup kjøbt den smukke Ejendom Rosenfeldt ved Vordingborg af daværende Kammerjunker Hoppe. Den hertil fornödne Kapital havde han dels sammensparet og erhvervet ved sin egen Flid, dels ogsaa erholdt tillians, hvilket saameget snarere blev ham muligt, som han ved sin Retskaffenhed og sin Orden allerede i den yngre Alder erhvervede sig flere meget formaacende Mænds Agtelse. Efterat han imidlertid den 25de Januar 1809, tilligemed Kammerraad Leth, havde solgt Begges Anpart i denne Ejendom til foromtalte Hastrup, kjøbte han den 28de December s. A. Örbeclunde Gaard og Gods af sin Fader, Kancelliraad Laurits Rasmussen Lange, der imidlertid

var bleven benaadet med denne Titel. Denne flyttede derpaa til Odense, hvor han boede indtil sin Död. Vor Lange giftede sig derefter den 10de April 1810 med Frederikke Sofie Leth, en Steddatter af hans Søster Anne Marie Lange, der var gift med dennes Fader, den nysnævnte Kammerraad Leth til Aalykkegaard. Men allerede tidlig mistede han denne sin Ungdomshustru; hun døde nemlig den 19de Marts 1811, efterladende ham en Datter, som senere er bleven gift med Artillerikapitajn B. Mossin. Han hensad nu som Enkemand indtil han den 7de Januar 1814 ægtede Laurentza Lindegaard, en Datter af Kancelliraad, senere Justitsraad, Lindegaard til Lykkesholm, med hvem han havde 6 Börn, hvoraf de 5 endnu ere ilive. Den 6te September 1815 udnævntes han til virkelig Krigsassessor og den 27de September 1827 til virkelig Justitsraad. Ligesom han tidligere lagde Orden og Stræbsomhed for Dagen i de forskjellige Stillinger i hvilke han virkede for Andre, saaledes var det samme Tilfældet fra den Tid da han begyndte at arbejde for sig selv, og det var næst Herrens Velsignelse hans egen Flid, Orden og Virksomhed, saavel som en klog Sparsommelighed, der gjorde ham til en velhavende Mand, uagtet de mange og store Tab som han maatte udholde i den vanskelige Periode, da Mange af dem der vare i samme Stilling som han gik til Grunde, nemlig i de Aar som fulgte efter Krigen, da Pengesforandringen, og senere lave Priser paa Landets Produkter, virkede ødelæggende paa mange Godsejere. Tillige søgte han ogsaa, under Krigsaarene indtil 1814, ved at deltage i Skiibsrhederi og Handelsforetagender, at bane sig Vej til en fordelagtig Virksomhed, hvorved han, som dengang kun ejede Lidet, men derimod skyldte Meget paa Ejendommen, kunde erhverve sig Erstatning for det Tab han led som Godsejer, dels ved Krigens Tryk, dels ved uheldige Aaringer. Og uagtet han ogsaa i denne Retning led flere betydelige Tab, vidste han dog ved en klog Benyttelse af Tiderne, ved Orden og Forsigtighed, at trække sig ud af disse vanskelige Forholde uden Skade, om end Fordelen ej blev som han havde ventet. Da derpaa en Periode indtraf som ikke syntes meget for-

dclagtig for Handelen, opoffrede han sig alene for sit Fag som Godsejer, indtil han, ved de senere Aars fordelagtige Pengekonjunkturer, endnu som en gammel Mand ogsaa lagde sin Virksomhed i denne Retning for Dagen. Da den ny Laane- og Diskonto-Kasse oprettedes i Odense, tog han Del i dennes Bestyrelse, af hvilken han var Medlem indtil han kort før sin Død fratraadte denne Post. Hans hele Liv, fra Begyndelsen til Enden, var saaledes rigt paa gavnlig Virksomhed, Orden og Sparsomhed. Hans Vandel var redelig og retskaffen. Redelig opfyldte han indgangne Forpligtelser og betalte Enhver sit. Intet var ham mere imod end at gjøre Gjeld, Intet kjærere end at afbetale den. Imod Fremmede var han venlig og forekommende. Den Trængende gik ikke hans Dør uhjulpen forbi, og ligesaa lidet nægtede han nogensinde sin Bistand til gavnlige Foretagenders Fremme, selv der hvor Udfaldet var tvivlsomt af de didsigtende Bestræbelser. Endelig var han en trofast Ægtefælle og en kjærlig Familiefader, hvorfor hans Efterladte ogsaa dybt følte hans Tab, da han efter længere Tids Svaghed og et Par Maaneders Sygeleje døde den ovennævnte Datum paa Örbecklunde, 71½ Aar gammel.

Sognepræst paa Lolland Konsistorialraad **Vilhelm Thaning**. Blev født den 2den Marts 1790 paa Vemmetofte, hvor hans Fader Kammerraad Terkel Thaning (f. 1740), gift med Elisabeth Dorthæa Kathrine Lyngbye (f. 1763, d. 1805), var Forvalter ved Klosteret til sin Død 1819. Han var den 6te Søn af 13 Børn, hvoraf 10 endnu leve. Efter nogle Aars privat Undervisning i Hjemmet, saltes han 1802 i Vordingborg Latinskole, hvorfra han dimitteredes 1807 og tog Aaret efter anden Eksamen med bedste Karakter. Derpaa lagde han sig efter Theologien og underkastede sig den theologiske Prøve i Januar 1813 med Karakteren Laudabilis. Sine faa Kandidataar tilbragte han som Huslærer, og besøgte tillige Pastorseminariet. For Dimisprædiken og kateketisk Prøve havde han ligeledes Laud. — Allerede i Aaret 1816 udnævntes han til Kapellan i Brandstrup i Lolland, og i Slutningen af 1818 til Sognepræst for Vesterulslev Menighed sammesteds.

Samme Aar d. 26de Septbr. ægtede han sin Kusine Mette Kathrine Lyngbye, hvilket Ægteskab velsignedes med mange Börn. I Aaret 1828, d. 9de April, forflyttedes han fra Vesterulslev til Sognekalder Hunseby, paa hvis Kirkegaard han nu hviler. Skjønt ofte nedbøjet af trange og trykkende Kaar, levede han her 20 lykkelige Aar og glædede sig fordetmeste ved et godt Helbred. — Kort før Paasken d. A. blev han angrebet af et Onde i den ene Fod, men besørgede desuagtet ej alene Gudstjenesten i Helligdagene, men holdt selv Konfirmationen Søndagen efter; og da Sygdommen, der udartede til Koldbrand, straks derefter havde kastet ham paa et smertefuldt Sygeleje, samlede han dog sine Konfirmanter om sig, for selv at berede dem til Herrens Bord. Han døde den 17de Maj, efterladende en sørgende Enke med 7 uforsørgede Börn.

Han var Præst med Liv og Sjæl, elsket af sin Menighed og agtet af sine Foresatte, hvorpaa han modtog flere Beviser. Under 28de Juni 1847 blev han udnævnt til Konsistorialraad. Ved Siden af sine præstelige Forretninger var han tillige Forligelseskommissær, og paa de senere Aar ogsaa Formand for Hunseby Sogneforstanderskab.

Kapitajn i 12te Liniebatallion **Carl Emil af Mecklenburg**, død 19 Maj paa Lasarettet i Slesvig, efter at være haardt saaret i Slaget d. 23de April, hvor han ved Forpostfægtningen under Kollonnens Fremrykning til Angreb blev truffet af en Kugle i Laaret. Han var Søn af Generalkrigskommissær N. Hn. M., som døde d. 8de Januar d. A. i Fredericia i sit 90de Aar (f. 16de Sept. 1758), og blev født i Höland i Norge d. 23 Novbr. 1802. Blev Volontør ved Landkadetkorpset den 28 Juli 1814, Sekondlöjtnant ved det fynske Infanteriregiment d. 1 Jan. 1822, Premierlöjtnant 8 Decb. 1829, Kapitajn 12 Aug. 1838, Kapitajn af 1ste Kl. i 12te Batallion i 1842. Bekjendt som en særdeles aktiv og flink Offiser. Var gift med Marie Undall, Datter af Generalkrigskommissær U. i Viborg, som nu efter et Par Aars Ægteskab er Enke med et Barn.

Arkivarius i det kgl. danske Kancelli Justitsraad **Christian Julius Frederik Hjorthøy**. Ingen som i længere Tid har været

Indvaaner af Kjöbenhavn har lettelig været ubekjendt med denne Mands Personlighed, der paa en Maade hørte med til et Panorama af Hovedstadens Mærkværdigheder. Hvo har ikke hyppigen paa sin Vej mödt denne jevne og godmodige, men i Klædedragt som i Væsen og Udscende noget besynderlige Mand, paa hans travle Færden til og fra Kancellitrapperne og Stadens Kirker, mellem hvilke han saa at sige havde udelukkende delt sig, saa at han öjensynlig med Liv og Sjæl hørte hjemme paa begge Steder? Justitsraad H. var anset som en yderst retskaffen Mand, og i Religjösitet kunde han neppe overgaaes af Nogen: det var ikke nok at han aldrig forsönte Gudslijenesten paa nogen af de Dage hvor saadan holdtes, men han bivaanede baade Froprædiken, Höjmessc og Aftensang med lige Andagt; han var fremdeles en meget godgjörrende Mand; i sin Embedsvirksomhed var han i høj Grad punktlig, arbejdsom og nidkjær.

Han var Sön af Borgemeester i Kjöbenhavn Konferentsraad Morten Hjorthøy (födt i Norge 27 Sept. 1738, död i det nævnte Embede 26 Jan. 1815) og Anna Elisabeth f. Suhr (f. 1751, d. 1820), hvilke Ægtefolk havde tre Söner: Jh. Pt. H., f. 18 Oktb. 1770, död ugift som Kommerceraad 27 Marts 1845, den her omtalte Ch. Jl. Fr. H., f. 29 Juli 1775, d. ugift som Arkivarius og Justitsraad d. 19 Maj 1848, og Hugo Fr. H., f. 11 Juni 1778, d. som Grosserer 11 Apr. 1828, hvis Enke endnu lever. Vor H. blev i Aaret 1792 dimmitteret privat til Universitetet og opnaæde, som af Badens Universitets-Journal erfares, ved Eksamen artium Laudabilis. Om hans filosofiske Eksamen findes i Universitets-Journalen ingen Oplysning, men man fejler vist neppe ved at antage, at han ogsaa ved denne har erholdt bedste Karakter. Efterat han den 23 Januar 1795 havde underkastet sig den juridiske Embedsksamens theoretiske Pröve med Laudabilis, hvilken ogsaa under 10 Novbr. s. A. blev ham tilkjendt for den praktiske Pröve, blev han d. 22 Februar 1795 antaget som Volontör under Kancelliet i daværende 1ste Deputerede Konferentsraad Schovs Kontor. Da Registratoren i Kollegiets Arkivkontor Kancellisekretær Frost i Aaret 1798 ved Sygdom blev

hindret fra at varetage sine Forretninger, blev Hjorthøy under 13 Januar s. A. af Kollegiet konstitueret for $\frac{1}{2}$ Aar i hans Embede; og efterat denne Konstitutionstid var udløbet, vedblev han at deltage i Arkivkontorets Forretninger, hvilket gav Anledning til at han, da en tredje Kopistplads blev oprettet i bemeldte Kontor, under 4 Januar 1799 udnævntes til denne Post. I Anledning af den Forandring som i Aaret 1800 foregik i Kancelliets Organisation, blev der d. 30 Maj 1800 meddelt ham Bestalling som Underkancellist i Arkivet. D. 25 Novb. 1803 forfremmedes han til Registrator i Arkivkontoret, fra hvilken Post han d. 31 Juli 1810 kaldtes til Chef for Revisionskontoret for Skifterne og de offentlige Stiftelsers Regnskaber under oftnævnte Kollegium. Efterat han i 14 Aar havde forestaaet dette Embede, blev Arkivariusposten ledig ved Kancelliraad Lüders's Død*), og Hjorthøy kaldtes da under 1 Sept. 1824 til dette Embede, som han forestod indtil den 30 Januar 1847, da han efter Ansøgning formedelst tillagende Svagelighed blev entlediget i Naade og med Pension. — Iøvrigt modtog han den 11 Juni 1802 Bestalling som virkelig Kancellisekretær, under 28de August 1810 som virkelig Kancelliraad og den 9 Novbr. 1825 som virkelig Justitsraad.

Den Afdøde har givet et nyt Bevis paa sit religiøse Sindelag derved at han, som var en formuende Mand, ved testamentarisk Disposition har legeret 10,000 Rbdlr. til Holmens Kirke. Denne Gave var oprindeligt bestemt til Frederiks tyske Kirke paa Christianshavn, i hvilken han især havde fundet sig opbygget (ved de Grundtvigske Prædikener), men blev formedelst de i Foraaret indtrufne Krigs-Omstændigheder, da man nemlig havde gjort ham opmærksom paa, at en Gave netop nu til denne Menighed kunde tyde paa Slesvig-Holstensk Sindelag, ved en forandret Disposition af Legator henlagt til førstnævnte Kirke, saaledes at Renterne af Hovedstolen tilfalde Kirken saasomt nogle Legatnydende ved Døden ere afgaaede.

Han døde den ovennævnte Dag efter flere Aars tillagende Alderdoms-Svagthed og 6 Ugers Sygeleje.

*) I Juli 1824, se Thaarups „Fædreuel. Nokr.“ S. 312.

Slotsgartner ved Odense Slotshave **Caspar Filip Stapel**. Født den 12 Februar 1789 paa Herregaarden Oehe i Geltinge Sogn i Angeln, Nord for Slien, hvor hans Fader var Forvalter. Fra 1805 til 1808 lærte han Gartneriet hos Hofgartner Fuchs paa Luisenlund, som den Gang beboedes af Landgreve Carl af Hessen-Cassel. I Aarene 1808 og 1809 gennemrejste han Tyskland og Pröjssen. I 1810 og 1811 havde han Plads som Gartner ved Hamborg. I December 1811 blev han ansat i ovennævnte Stilling, i hvilken han forblev indtil sin Død den 20 Maj d. A. Saavidt vides er en Søn af ham blevet hans Eftermand i Embedet.

Oberstlöjtnant **Frederik Christian af Kleist**, død den 21de Maj. Han var født d. 3die Jan. 1775 i Kolding, af Forældrene Kammerherre Christian Frederik af K. og Anne Margrethe f. Schubarth. Var først Page hos Kong Christian VII, blev derefter Landkadet og efter et Aars Forløb 1792 (eller 1793) Fændrik i sjællandske Jægerkorps, i hvilket han efterhaanden oprykkede til Kapitajn og Kompagnichef. I 1816, d. 1ste Marts, afgik han paa Grund af Svagelighed af Militærtjenesten med Pension som Major, hvilken Afsked senere ombyttedes med en anden som Oberstlöjtnant. Hæn skal have været en for sin Retskaffenhed og ædle Karakter meget yndet Mand.

Sognepræst for Vær og Nebel Menigheder i Skanderborg Amt, Jubeloldingen Amtsprovst **Henrik Christoffer Schmidt**, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, død d. 21 Maj. Paa samme Sted hvor han fra tidlig Ungdomsalder levede og virkede, hvor han begyndte, fortsatte og fuldendte en hæderlig og ualmindelig lang Embedsbane, stod ogsaa hans Vugge, nemlig i Vær Præstegaard, en Mils Vej fra Horsens, hvor han saae Dagens Lys d. 5 Maj 1774. Hans Fader var den som aandrige Taler og en i udmærket Grad punktlig Embedsmand yndede og bekjendte Jens S., Sognepræst til Vær og Nebel, Provst over Vór Herred, som døde 1799 og efterfulgtes i Embedet af Sönnen. Hans Moder Ida Barbara Hörup. Efter at have i sit Fædrenehjem nydt forberedende

Undervisning, sattes han i Viborg Kathedralskole i Aaret 1790, og blev i September 1793 af daværende Rektor Professor Hansen derfra dimitteret til Universitetet med et hæderligt Testimonium. Ved Eksamen artium tilkjendtes ham Karakteren Laudabilis, saavel som og baade ved den filosofiske og filologiske Prøve i det paafølgende Aar 1794. Efter at have studeret under de daværende theologiske Professorer Horneman, Moldenhaver og Münter, underkastede han sig i Oktober 1796 den theologiske Eksamen med Laudabilis, og endnu inden samme Aars Udgang begge de praktiske Prøver med lige Held. Det havde været hans Önske videre at fortsætte sine theologiske Studier ogsaa efter den fuldendte Embedseksamen, men Omstændighederne vare dette Önske imod. Nedböjet under megen legemlig Svaghed, formaaede hans gamle Fader ej uden Hjelp at bestride de med sit Embede forbundne Forretninger, og Intet var da naturligere end at söge denne Hjelp hos Sönnen. Denne maatte da efter Faderens indstændige Opfordring straks forlade Hovedstaden og ile Hjemmet imöde. Faderens Önske, at erholde ej alene den Hjelp af sin Sön han som blot theologisk Kandidat kunde yde, men fuldstændig Bistand af ham som ordineret Mand og Kapellan, kunde, da Sönnen endnu ikke havde fyldt sit 23de Aar, ikke uden ved en sær kongelig Naade opfyldes, men denne blev paa derom indgivet allerunderdanigst Ansögning tilstaaet, idet der under 3die Febr. 1797 allernaadigst forundtes ham „*venia ætatis et administrandi*“ for det Tilfælde at han forinden 25 Aars Alder skulde blive beskikket til Præst. Han blev derefter den 31 Marts 1797 udnævnt til personel Kapellan hos Faderen, hvortil han den 17 Maj næstefter ordineredes af daværende Biskop Janson i Aarhus, og efter Faderens Död under 17 Decb. 1799 af Stamhuset Stensballegaards Besidder Kammerherre Kragh-Juel-Vind-Arenfeldt kaldet og d. 17 Jan. 1800 allernaadigst stadfæstet som Sognepræst for Vær og Nebel Menigheder. Ved indtraadt Vakance i Provstiet blev han i Decb. 1809 konstitueret som Herredsprovst i Vör Herred og under 10 Juli 1812 allernaadigst udnævnt til Amlsprovst for Vör, Nim, Hads, Hjemslev og Tyrsting Herreder i (det senere)

Skanderborg og Aarhus Amter samt Vrads Herred under Ringkjöbing Amt. Dog nedlagde han Bestyrelsen af de tre sidstnævnte Herreder i 1832, men vedblev som Provst at forestaae de tre förslnævnte indtil han i Jan. 1842 efter Ansögning blev derfra i Naade entlediget. Deltog som et af de af H. Maj. Kongen udnævnte gejstlige Medlemmer i den Viborgske Ständerforsamling 1836, fra hvilket Hverv han i Februar 1838 blev efter Ansögning i Naade entlediget.

Den nidkjære Virksomhed hvormed han stedse tidligere havde udfört sine Embedsforretninger, og indlagt sig megen Fortjeneste, blev i senere Aar betydeligt lammet ved legemlig Svaghed, der ogsaa nödte ham til at holde en Medhjælper til Embedets Bestyrelse. Den 17de Maj 1847, som den Dag paa hvilken han for 50 Aar siden var bleven indviet til Præsteembedet, höjtideligholdt han sit Embedsjubilæum, ved hvilken Lejlighed Biskoppen over Aarhus Stift, Dr. Theol. Brammer, efter afholdt Gudstjeneste i Kirken og efter et passende Foredrag overrakte Jubeloldingen, som d. 1 Nov. 1828 var bleven benaadet med Dannebrogordenens Ridderkors, Dannebrogsmændenes Hæderstegn, hvormed det havde behaget H. Maj. Kongen i Dagens Anledning at hædre ham; ligesom han og glædedes ved Festgaver af sine Sognemænd og sin mangeaarige Kirkepatron og Velynder Kammerherre og Generalmajor Baron Kragh-Juel-Vind af Arenfeldt til Stensballegaard.

Han indtraadte i 1801 i Ægteskab med Anna Katharine Gamst, Datter af Borgerkapitajn og Klokkestöber G. i Kjöbenhavn, som i Aaret 1803 födte ham hans eneste Barn, nuværende Sognepræst til Tyrsted og Uth Menigheder ved Horsens J. Ch. Schmidt. Denne Hustru döde i Marts Maaned 1804, og i Oktbr. 1807 indgik han andet Ægteskab med Adrejette Bröndlund, Datter af Kapitajn, By- og Herredsfoged B. i Thisted, nu hans efterlevende Enke.

Amtmand over Vejle Amt Kammerherre **Peter Fjeldsted Hoppe**, död d. 23de Maj. Födt 1794 d. 14de Aug., den ældste af 3 levende Brödre (de to andre ere Professor Börge Anton H. Stadsfysikus i Kjöbenhavn og Kammerherre Torkild Abr. H., forhen Stiftamtmand over Island, nylig udnævnt til Amtmand over Sorö

Amt) og en Søster. Forældrene vare: den i 1835 som Kontreadmiral og Kammerherre afdøde Jb. Chf. Hoppe, og Joh. Magdalenc, Datter af Torkild Fjeldsted, i sin Tid Stiftamtmand over Trondhjems-Stift, Islænder af Födsel. Farfaderen, Konferentsraad og Højesterets-assessor Peder Hoppe, som i 1777 blev optaget i Adelstanden og døde 1778, var Søn af Admiral Frederik Hoppe (död 1776 86 A. g.) og Sønnesøn af Viceadmiral Ivar Hansen H. (död 1693), hvis Fader var en Hollænder, der nedsatte sig som Handelsmand og Brygger i Kjöbenhavn*).

Efter at have af forskjellige Lærere nydt privat Undervisning i Forældrenes Hus, blev P. F. Hoppe i Aaret 1812 dimmitteret til Universitetet af nuværende Sognepræst til Hjembek i Sjælland E. C. Bassc. Det fölgende Aar tog han den filosofiske Eksamen, ligesaavel som Eksamen artium med Laudabilis. Studerede derefter Retsvidenskaben under Manuduktion af nuværende Højesteretsassessor Konferentsraad Kofoed, og underkastede sig i 1816 den fuldstændige juridiske Eksamens saavel theoretiske som praktiske Pröve med Laudabilis. Han arbejdede derpaa som Volontör i det kongl. Rentekammers danske Kancelli, og blev kort Tid derefter allernaadigst forundt Sæde som Assessor auscultans i samme Kollegium; i 1817 udnævntes han til Kammerjunkere; berejste i 1821 en Del af Frankrig og Tyskland, ligesom han og Tid efter anden dels allerede havde besøgt, dels senere besøgte flere af de danske Provindser, samt derhos om Vinteren fortsatte sine Studier og hörte Forelæsninger hos Professorerne Ørsted, Olufsen, Begtrup, Engelstoft, Viborg m. Fl. Under 2 Marts 1824 blev han allernaadigst udnævnt til Amtmand over Sönderamtet og konstitueret Stiftamtmand over Island. Foretog i Efteraaret 1825 med kongelig Tilladelse en Rejse til Kjöbenhavn, under hvilken han indgik Ægteskab med Fröken Julie Haffner, Datter af Kammerherre, Generalmajor og Chef for Artillerikorpsset V. af H., der nu er efterladt som Enke med 2 Söner og 1 Datter. I 1826 ud-

*) Se Giessings Jubellærere 3 D. S. 388, Hoppe-Stammen.

nævntes han til virkelig Stiftamtmand over Island, og efterat han, tildels formedelst sin Kones Helbredstilstand, havde søgt om Forflyttelse, under 8 Nov. 1828 til Amtmand over Vejle Amt, hvilket Embede han dog først kunde tiltræde i Efteraaret 1829. Den 1ste Novbr. 1828 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors og d. 28 Juni 1840 med Kammerherrenøglen. I den sidstnævnte Embedsstilling, under hvilken han i Aaret 1838 deltog i den Roeskildske Stænderforsamling som et af de af H. Maj. Kongen for Færøerne og Island udnævnte Medlemmer, forblev han i 19½ Aar indtil sin Død, der indtraf som Følge af et snigende, yderst farligt Halsonde (Kræft i Kirtlerne) hvoraf han i længere Tid havde lidt og flere Gange haft heftige Anfald; dog blev utvivlsomt hans Død, maaske betydeligt, fremskyndet ved de uheldige Omstændigheder som indtraadte kort iforvejen, idet han ved den fjendtlige Indtrængen og Byens Besættelse af Slesvigholstenerne maatte finde sig i at have selve den af alle Danske saa yndede Prinds af Noer som Indkvartering i sit Hus, og daglig høre „Schleswig-Holstein meerumschlungen“ spille udenfor Vinduerne o. s. v. Ved Fjendernes Indmarsch var hans Tilstand bedre, og først nogle Dage efter blev han kastet paa Sygelejet der endte med hans Død ovennævnte Datum i hans 54de Aar, faa Dage forinden Fjenden igjen pludselig forlod Jylland.

Kapitajn i Armeen **Christian Frederik af Frisenberg**, død d. 24de Maj. Han var født d. 15de Marts 1790 i Landsbyen Sejstrup i Højslev Sogn, Fjends Herred, Viborg Amt, hvor Faderen, Jakob Johannes F., der havde taget kirurgisk Eksamen, men efter at have giftet sig Penge til foretrak Landlivet for Lægestanden, da boede som Landmand; Moderen var Datter af en Kancelliraad Lærke, i sin Tid Borgemester og Byfoged i Nyborg. Var ikke oprindelig bestemt for Militærstanden, men havde lært Bogtrykkerkunsten. Men hans store Lyst til hin Stand bragte ham til under Krigen med Englænderne 1807 at indtræde som frivillig Soldat i det 3die jyske Infanteriregiment, hvor han oprykkede til Underoffiser og som saadan tjente i 2 Aar. Senere lykkedes

det ham, ved Understøttelse af en ældre Søster, at gjenne-gaae og tage Eksamen ved Landkadetakademiet, og blev han da ansat som Offiser i samme Regiment, ved hvilket han i det Hele tjentē i 31 Aar. Han deltog i Felttoget i 1813, var med i Træfningerne ved Bornhöved og Sehested, og var senere med det danske Trophe-kontingent i 3 Aar i Frankrig. Ved Armeens forandrede Organi-sation i Aaret 1842 afgik han, som da var Kompagnichef, paa Grund af heftig Gigtsvaghed, med Pension. Men da han i det sidste Par Aar havde haft bedre Helbred, fulgte han ved nærvæ-rende Krigs Udbrud atter sit Kald og søgte Ansættelse i Armeen, hvilken tildeltes ham ved 12te Batallion. Dog kom han ikke til at tage virksom Del i Krigen, da han først 2 Dage efter Slaget ved Slesvig ankom til sin Post paa Als. Her døde han paa oven-nævnte Dag af en Brystbetændelse, som var fremkaldt ved de Anstrengelser Krigen medførte, og navnlig ved flere Nætters Bivuakering under aaben Himmcl. — Han var siden 1838 gift med Fröken Marie Elisabeth Hauch, der overlever ham som Enke med 3 smaa Pigebörn.

Kapitajn **Ernst Henrik af Thestrup**, faldet i Træfningen ved Nybel d. 28 Maj. Sön af Ritmester ved Sjællandske Rytter-regiment S. Thestrup og Birgitte Hersom (f. 1768, d. 1844, Dat-ter af Provst Mag. H. C. Hersom, Præst til Vejlö og Vester Egits-borg i Sjælland). Födt 1 Febr. 1799 i Nestved; blev Kadet i Au-gust 1811, Sekondlöjtnant ved daværende Kronens Regiment i Helsingör i Decb. 1812, Premierlöjtnant 3 Sept. 1821, Kapitajn 13 April 1831; i 1842 Kapitajn af 1ste Kl. i 10de Linie-Batallion. Hans Tab som en tapper og nidkjær Offiser blev meget beklaget.

Premierlöjtnant af Artilleriet **Hagbarth af Collstrop**, fal-det i samme Træfning. Födt 29 Maj 1818, Sön af Grosserer Lau-rentius C. (f. 18 Febr. 1780, d. 27 Nov. 1823) og Frederikke Kirstine f. Voigt (f. 22 Nov. 1792), der endnu lever som Enke. Af 9 ældre og yngre Södskende var han den förste som bortkaldtes. Hans tidligere Bestemmelse var ikke den militære Vej; men da denne mägtigen tiltalte ham, overvandt han alle Hindringer, tog i 1837

Eksamen til ældste Klasse paa Landkadetakademiet, afgik derfra i 1838 som Løjtnant i 2det jyske Infanteriregiment og indtraadte d. 1 Nov. s. A. paa den militære Höjskole, hvorfra han den 1 Aug. 1842 dimitteredes som Premierløjtnant i Artilleribrigaden. I Decb. 1847 giftede han sig med Augusta Smith, Datter af Vicekonsul P. C. S. i Holbek, hvem han saaledes efter neppe et halvt Aars Ægteskab efterlod som sørgende Enke. Han fulgte med stor Interesse saavel Indlandets som Udlandets politiske Histories Gang, var begejstret for den ny Tingenes Vending hos os, en ivrig Tilhænger af liberale Anskuelser, en ægte Dansk. Han hilste derfor det ny Ministerium med Glæde, han harmedes over Slesvigholsternes Forræderi, og jublede höjt da endelig Ordren blev ham givet til at begive sig til Armeen for at tage virksom Del i Kampen for sit kjære Fædreland, men — samme Dag han var ankommet fra Kjöbenhavn til Als, faldt han for en Kanonkugle i den ovennævnte Træfning, Dagen för sit 30te Aars Födselsdag.

Det turde vel fortjene at bemærkes, at uagtet, som bekjendt, Artilleriet i vor Armé har taget en særdeles virksom og heldig Del i samtlige Affærer i nærværende Krig, er denne den eneste Offiser af dette Vaaben der er faldet, eller endog blot, saavidt vides, bleven saaret.

Agent og Forligelseskommissær i Aalborg **Josef Nielsen** *). Födt i Nykjöbing paa Morsö d. 30 Marts 1772 af ærlige og vindskibelige Borgerfolk; Faderens Navn var Niels Josefsen. Da han var 6 Aar gammel, satte Faderen ham i Skole hos den daværende Skolelærer i Nykjöbing Peder Grönlund. Denne Skolegang fortsattes med Held indtil Efteraaret 1783, da han i den unge Alder af 11½ Aar blev ansat som Substitut eller Hjælpelærer hos den gamle Degn og Skoleholder Bjering i Flade paa Morsö, hvor han fik sin Kost ved at gaac omkring hos de Forældre hvis Börn sögte Skolen, efter Datidens Skik. Efter ½ Aars Tjeneste her blev han

*) Efter en i „Aalborg Borgerven“ indfört Livsskildring af den Afdöde, forfattet af en af hans Söner.

ved Paasketider 1784 antaget til Huslærer hos daværende Gaardmand i Hestbek, siden Gaardejer til Hegnet i Salling, Christen Jacobsen, for dennes tvende Sønner, der ikke vare meget yngre end derts Hovmester og begge døde tidlig. Bemeldte Christen Jacobsen rejste meget om i Landet paa Prangeri og stod i Handelsforbindelse med Kjöbmændene Rasmus Mörk og Sören Hvidberg i Aalborg, fra hvem han jevnlig havde Breve angaaende Handelsaffærer. Men da han hverken kunde skrive eller læse Skrift, lod han gjerne sine Sønners Informator om Morgenen, medens Herren selv laae i Sengen og tilbørlig udhvilede sig, forelæse de indløbne Breve og siden, efter Diktat, besvare dem. I denne Stilling forblev den unge Josef Nielsen indtil August 1785, da han kom i Kjöbmandslære hos Kjöbmand Ole Jacobsen i Nykjöbing, og blev, under denne Tjeneste, til Paaske 1786 konfirmeret af daværende Sognepræst, siden Biskop, Rasmus Jansen, der altid senere viste ham oprigtig Velvillie og Venskab, da de begge fik Bopæl i Aalborg. Til samme Tid var han tvende Gange i öjensynlig Livsfare ved Sallingsund, men blev reddet ved Forsynets naadefulde Beskyttelse. I November 1788 kom han til den brave og retskafne Kjöbmand Niels I. Ettrup i Nykjöbing, der, ganske modsat den forrige Principal, behandlede ham med stor Godhed, og ved personlig Nærværelse i Aalborg anbefalede ham til Kjöbmand Laurits Kjellerup dersteds, hos hvem han i Maj 1789 tiltraadte Kondition. Hos denne Hædersmand, der døde som Etatsraad 1823, tilbragte han henved 10 Aar og erhvervede sig ved Duellighed og Retsindighed sin Principals Yndest og Tilfredshed i højeste Grad, hvorpaa han modtog de umiskjendeligste Beviser. I Efteraaret 1798 etablerede han sig som Kjöbmand i Gaarden Nr. 469 paa Nytorv i Aalborg og ægtede den 12 Oktober s. A. Jomfru Bolette Nörager (Datter af Herredsfoged i Slet Herred Mads Nörager, boende paa Toftberggaard ved Lögstör). Hun skjænkede ham en Søn og 4 Döttr, af hvilke Sönnen og den næstældste Datter ere gangne forud. Denne Kone døde af Brystsyge i Aaret 1806, og Aaret derefter, i Maj 1807, holdt han Bryllup med Enken efter Klæde-

handler Anders Hansen, Christiane Jakobe Tranmoes, født 1772 (Datter af Kjøbmand Peder Tranmoes og Anne Lorentze Gjødvad i Aalborg). Hun fødte ham 2de Sønner, der begge ere Sognepræster i Vendsyssel, Niels Nielsen til Hals og Anders Hansen Nielsen, Præst i Understed, begge i sin Tid Adjunker ved Aalborg Kathedralskole, og bragte ham tillige en Søn af første Ægteskab, Peder Hansen, hvem han troligen stod i Faders Sted og holdt til Studeringerne, og som nu er Elatsraad og Kommandör af Dannebrog, var Guvernör i Ostindien indtil 1846, da han vendte tilbage fra Trankebar og Kina efter at have solgt de ostindiske Besiddelser til Englænderne, og nylig er udsendt som tjenstforrettende Guvernör til de danske vestindiske Besiddelser. — Josef Nielsens anden Kone døde den 24 Oktober 1835, og var, som han selv skrev over hende: „i Dyden fast, i Löfter tro, i Pligten streng retfærdig; i Medgang from, i Modgang stærk, i Gjerning mynsterværdig.“ Hun havde bragt ham endel Formue, hvilken han, ved Driftighed og utrættelig Virksomhed og Handelskyndighed betydeligt forögede, saa at han i Aarene 1816—17 var Ejer af henved 2 Tönder Guld. Men ved de indtraadte uheldige Tidsforholde og navnlig ved Norges Afstaaelse, der voldte den danske Handelsstand uhyre Tab, idet de norske Kjøbmænd i Aarene 1814—18 i Hobeital bleve insolvente, ligesom ogsaa ved sin store Redebonhed til at hjælpe og kavere for Andre, led han betydelige Tab og mistede ulykkeligvis det Meste af sin Formue, men var dog saa heldig at kunne bevare sine værdifulde faste Ejendomme. Senere solgte han i Aaret 1829 sin udenfor Österport beliggende Landejendom Bakkegaarden, som han i 20 Aar havde ejet og betydeligt forbedret, og omtrent til samme Tid sin Gaard paa Nytorv, hvor han havde drevet en udbredt Handel, og tog nu Bopæl paa den anselige Ejendom Frisenborg, som han siden 1809 havde besiddet og hvor han boede til sin Dödsdag.

I Borgersamfundet var han overalt optaget med Agtelse og Opmærksomhed. Hans Hus var altid gjæstfrit, og især under de lykkeligere Forholde, i de gode Tider, saae han ofte höje mi-

litære (saasom Prinds, nu Landgreve, Vilhelm af Hessen, der i Aarene 1818—19 laae som Chef for 2det jydsk Infanteriregiment i Aalborg), gejstlige og verdslige Embedsmænd, Grever og Baroner ved sit Bord og var igjen deres Gjæst. Som indsigtfuld, dygtig og brugbar Mand havde han til forskjellige Tider flere offentlige Bestillinger, som her i Korthed skulle angives.

1801 blev han af Borgerskabet valgt til Premierlöjtnant ved det oprettede Borgerkorps og i 1810 af Stiftamtmand Pentz udnævnt til Kapitajn og Kompagni-Chef. I denne Stilling var han to Gange Ordonnants-Offiser hos Frederik VI, første Gang 1802, da Højstsamme som Kronprinds var i Aalborg, og anden Gang 1824, da han som Konge gjæstede Byen. Blandt flere Offre hvilke han bragte Byen og Borgerskabet var ogsaa dette, at han paa egen Bekostning udrustede hele Musikpersonalet ved Borgervæbningen med passende Uniform (blaa Kjoler og hvide Benklæder), som det hidtil havde savnet. Ved sin Afgang fra Borgerkorpsen, efter Ansøgning, i Aaret 1826 blev han da og allernaadigst udnævnt til Agent med Rang i 6te Klasse Nr. 4, og gratis Bestalling. — I Aarene 1804—16 fungerede han som Forstander for 6te Rode og Medlem af Fattigvæsens-Kommissionen. 1807 blev han af Magistraten udnævnt til civil Inkvarterings-Kommissær, og virkede som saadan under Spaniernes Ophold i Aalborg 1808. I 1810 blev han tillige udnævnt til Medlem af Kommissionen for det militære Sygehus, hvorved han forblev indtil 1828. 1808, da Vognmændene under Krigsurolighederne frasagde sig Befordringsvæsenet og opgave deres Laug, organiserede han, efter Opfordring af Magistraten, der altid vidste at benytte hans Beredvillighed og fædrelandske Sind, et nyt Vognmands-laug, i hvilket han selv overtog 2 Vognmands-ruller. Dette vedvarede saaledes indtil 1814, da Vognmændene atter begjærede at overtage Befordringen og igjen erholdt den, paa visse af Nielsen fastsatte og af Magistraten approberede Betingelser. 1813—23 var han Medkommissær for de Fleronske Fabrik-Anlæg, der ikke vilde trives, og hvorved han tabte en stor Sum Penge. 1815 blev han af Borgerskabet valgt og af Övrig-

heden beskikket til anden Forligelseskommissær for Aalborg. By, og ved Justitsraad Jakob Kjellerups Död 1833 blev han förste Forligelseskommissær, i hvilken Virksomhed han forblev indtil sin Död. 1818 blev han udvalgt til Inspektör ved Aalborg By's samt Aalborg og Hjörning Amters civile Sygehus, udtraadte efter eget Önske 1829, men traadte atter 1831, paa indstændig Anmodning af en Hædersmand og gammel Ven, ind i Inspektionen, og fungerede navnlig som ökonomisk Inspektör med Iver og Kyndighed indtil sin Död. I Aaret 1834 valgtes han med betydelig Stemmerlighed til 1ste Deputeret for Aalborg Kjöbstad ved den nörre-jydske Ständerforsamling, og havde som Saadan Sæde i det förste Seksenniums trende Mödetider, nemlig fra 11 April til 30 Juli 1836, fra 21 Maj til 25 August 1838 og fra 11 Oktober til 20 December 1840. Hvad hans Stændervirksomhed i det Hele angaaer, henvises til de vedkommende Stændertidender, hvorhos bemærkes, at under Ständerforsamlingen i 1836 var han Medlem af 9 Udskud og tillige Ordförer i 2 af dem, nemlig angaaende den islandske Handel og angaaende Styrmandseksamen i Aalborg. De vigtigste af ham til Ständerforsamlingen indgivne Andragender vare:

- 1) Forslag om Ophævelse af Fdn. af 19de Marts 1817 om Logböger og Skibsjournaler, hvorover Udskud enstemmigen blev besluttet nedsat og Petition indgiven.
- 2) Forslag om at Styrmandseksamen maatte kunne tages i Aalborg, hvorom dengang ingen Petition blev indgivet, men hvilket senere er realiseret, da Nyttens og Hensigtsmæssigheden deraf omsider blev indseet.
- 3) Forslag om Anlæggelsen af flere Fyr paa den jydske Kyst og Anbringelse og Vedligeholdelse af Vagere paa flere farlige Grunde, hvorover Kommitté blev nedsat og Petition indgiven.
- 4) Andragende om en Filialbanks Oprettelse i Aalborg, men som Aarhus fik.
- 5) Et især paa den Tid frimodigt Andragende betræffende Danmarks Finanser, hvorover Kommitté besluttedes med 52 Stemmer mod 1 og Petition enstemmigen besluttedes indgiven.
- 6) Andragende om Modifikation i Brandanordningen.
- 7) Forslag om at der ved en Handelstraktat maatte bevirkes Lettelse for Indførsel af danske

Kornvarer til England. 8) Forslag om den trykkende Bygningsafgifts Ophævelse eller Nedsættelse for Danmarks Kjøbstæder, med flere andre Propositioner, der alle vidnede om den Deputeredes Interesse for Landets Vel og Lettelse af Borgernes Byrder, ligesom han og, skjönt ældre Mand af den gamle Skole, stedse nærede liberale og frisindede Anskuelser, hvilket han f. Eks. viste ved at stemme for Jödernes Emancipation i Stænderforsamlingen 1838.

Med en lys Forstand, et ædelt Hjerte og sjeldne Talegaver forbandt han en usminket Gudsfrygt og dyb Ærefrygt og Kjærlighed for Guds Ord og Guds Hus, hvilket han overalt og ved flere Lejligheder gav Prøver paa: saaledes da der tvende Gange var Tale om at nedlægge Aftensangs-Prædiken i Frue Kirke i Aalborg, fik han ved sin Indflydelse og ved kraftige Protester til høje gejstlige og verdslige Foresatte dette uheldige Projekt forebygget. Ligeledes stiftede han i Aaret 1812 tilligemed 4 andre af Frue Sogns Indvaanere af gammeldags kristelig Tænkemaade, der alle tidligere ere hensovede (nemlig: Oluf Christensen, Christian Thygesen, Niels Borup og Lars Nørsgaard), et Legat paa 1000 rd. dansk Kurant, med kongelig Konfirmation, til en Aftensprædiken at holdes i Frue Kirke hvert Aars Nytaarsaften Kl. 4½, hvoraf Renten 40 rd. skulde betales Kirken og dens Betjente til hvert Aars 31 Decb. for Oplysning og Opvartning, efter en vis Fordeling, som i Fundatsen nærmere er bestemt.

Han bortkaldtes efter 3 Dages Sygdom af et apoplektisk Anfald den 29 Maj, noget over 76 Aar gammel.

Kand. Juris **Nikolaj Falkman-Petersen**, död d. 30te Maj. Han var födt d. 21 Sept. 1805 af svenske Forældre i Malmö, hvor hans Fader, hvis Navn var Falkman, var ansat ved en Tobaksfabrik; men blev i spædeste Barndom antaget i Söns Sted af daværende residerende Kapellan i Ringsted Adolf Petersen og Hustru Christine Schartau. Da Plejefaderen var död som Præst i Slingerup 1814, flyttede han med sin Moder til Kjöbenhavn, hvor han blev sat i Borgerdydsskolen paa Kristianshavn og derfra dimitteret til Universitetet i 1823. Ved Eksamen artium tilkjendtes ham Lau-

dabilis. Sit første Studenteraar delte han mellem Kollegier, muntre Kammerater og Gitarspil. Anden Eksamen underkastede han sig i 1824 med Haud illaud. Da den studerende Vej aldrig havde været hans Lyst, valgte han heller ikke con amore sit Livstudium; imidlertid tog han fat paa Retskyndigheden og fuldendte dette Studium under Manuduktion først af den senere afdøde Birkedommer og Kancelliraad Lautrup, siden af Højesteretsassessor nuværende Konferentsraad Stellwagen; han tog i Oktb. 1829 den juridiske Eksamens theoretiske Prøve med Haud illaud. og i Foraaret 1831 den praktiske Prøve med Laudabilis. Kort efter Eksamen blev han anlagt som privat Fuldmægtig hos nu afdøde Birkedommer paa Frederiksberg Kancelliraad Holstein, og senere i samme Egenskab hos daværende Overretsprokurator Haagen, hos hvem han forblev indtil dennes Udnævnelse til Bankdirektør, men vedblev ogsaa bestandig efter den Tid at modtage private Arbejder fra ham. I de senere Aar var han gageret Volontør under Finansdeputationen. Hans Liv hørte vistnok til de lidet Lykkelige, eller rettere højst Ulykkelige. Med en let Anskuelse af Livet forbandt han et stift og heftigt Sind, der voldte ham mange Sorger; han besad kun faa hengivne Venner, og den af disse som han elskede mest, med hvem han fra Skolen havde knyttet nærmere Forbindelse, berøvedes ham ved en tidlig Død. Men den Ulykkes-Dæmon som især forfulgte ham fjendlig gennem Livet fra hans modnere Alder, ja aldeles forstyrrede dette, var en nogle Aar efter fuldendt Embedseksamen begyndt epileptisk Sygdom, der tilsidst hjemsøgte ham i den Grad og med saa hyppige Anfald, at han endog derved udelukkedes fra Befordring i Stats tjenesten. Hans aandelige Evner sløvedes, hans Humør blev aldeles nedbrudt og han blev næsten menneskefjendsk; efterhaanden ødelagdes og hans legemlige Kræfter ved en total Nerve-svækkelse, og de store aandelige og legemlige Lidelser betog ham tilsidst al Interesse for Livet. Iøvrigt var han af Tænkemaade ærlig, naben, trofast, elskede med Inderlighed, var dem han elskede særdeles hengiven, og delte gjerne hvad han havde med sine Kjære. Han var gift med Jomfru Akseline Frechland, Datter af den i 1826

afdøde Sognepræst, først til Frederiksberg siden til Sölleröd, J. H. Frechland, hvilket Ægteskab velsignedes med en Søn som lever med Enken, og en Datter som døde tidlig.

Fröken **Henriette Frederikke Vormskjold**, Klosterdame i Vemmetofte Frökenkloster, död efter langvarige Lidelser d. 1ste Juni. Datter af den i Aaret 1824 som Deputeret i Rentekammeret afdøde Konferentsraad, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Peter Vormskjold (hvis Fader i 1757 blev optaget i Adelstanden under dette Navn), og Söster til den i Slutningen af 1845 afdøde bekjendte Naturhistoriker Løjtnant Morten V. 3 Söstre leve endnu, hvoraf den Ene, Enke efter den i Aaret 1828 som Stiftamtmand i Aarhus afdøde Kammerherre P. O. Rosenörn, er Overhofmesterinde hos Enkedronning Caroline Amalia, En er gift med den yngre Stiftamtmand i Aarhus, den fra denne Post i Januar 1843 entledigede, C. G. Rosenörn, den tredie, C. A. M. V., ligesledes Klosterdame i bemeldte Kloster.

Kapitajn og Kompagnichef **George Julius Hauch** af **Bentzen**, död d. 2 Juni, efter at være saaret i Slaget ved Nybel d. 28 Maj. Han var den mellemste af 3 Brödre som i den nærværende Krig hæderligen have kæmpet for Fædrelandets Selvstændighed og Ære. (Den ældste af disse Ch. Lr. af B., Kapitajn i 10de Liniebatalion, var med i Slaget ved Slesvig, hvor han fik et let Saar eller Kontusion i Siden, af hvilket han senere er helbredet og er nu oprykket til Major; den yngste, J. O. P. af B., Sekondløjtnant i Dragonregimentet i Slesvig, var en af de Offiserer som ved Oprörets Udbrud, Konge og Fædreland tro, førte en Del af dette Regiment op i Jylland, medens den anden Del marscherede til Rendsborg, hvorved det lykkedes ham at före Regimentets Fane med sig efter at have udrevet den af en forræderisk Kammerats Haand, paa samme Tid som han havde Bryderi nok med at bringe Hustru og Barn i god Behold ud af den oprørske By.) Forældrene, som endnu leve, ere: Carl Thue Bentzen, i sin Tid Kapitajn af Infanteriet, senere Toldforvalter i Viborg, nu derfra entlediget med Pension som Justits-

raad, og Christine Amalia f. Larsen. Födt 18 Okt. 1806 i Helsingör, hvor Faderen da stod som Kapitajn i Kronens Regiment, blev George Julius tidlig bestemt for Militærstanden, og, efter at have gjennemgaaet Landkadetakademiet, i Decbr. 1824 ansat i det daværende Kongens Regiment, hvor han efterhaanden oprykkede til Kapitajn og Kompagnichef (5 Nov. 1832 Premierlöjtnant, 1 Juli 1841 Kapitajn). Ved Krigens Udbrud ilede han, neppe helbredet af en Kirtelhævelse hvoraf han i nogen Tid havde lidt, for at følge sit ærefulde Kald. Han var med i Slaget ved Slesvig, paa en af de virksomste og mest udsatte Poster, dog uden at blive saaret. Sin Deltagelse i dette Slag beskriver han i et Brev til sine Forældre saaledes: — — „Batallionen hvorved jeg staaer hörte med til Avantgarden, og saaledes maatte vi straks frem for at möde Pröjsserne. Avanceringen skete over en saa at sige bundlös Mose, hvor vi, paa de fremkommelige Steder, undertiden gik i til Navlen; derefter maatte vi i skyndsomst Hast bestige de uhyre høje Volde og Bakker ved Dannevirke, saa at, da vi omsider naaede Kammen, vare vi saa udmattede og vaade, at det just ikke var under de heldigste Omstændigheder at vore Skytter maatte rykke videre og sende Fjenden de første Kugler. Denne begyndte ikke destomindre straks at retirere, men dette skete sandsynligvis fordi han var vel vidende om, at vore Geværer ikkun med nogen Sikkerhed kunde række 2—300 Alen, hvorimod vi snart gjorde Bekjendtskab med hans saare overlegne Skud, som akkurat naaede paa de dobbelte Distancer, nemlig 5 til 600 Skridt. Under en stadig Kugleregn og mindre harmonisk Musik holdt vi os i denne Stilling i henimod 2 Timer. Efter en halv Times Fægtning blev af mit Kompagni saaret Premierlöjtnant Baggesen og Sekondlöjtnant Schöning; den sidste siges at have faaet den ene Arm amputeret, den anden formoder man er senere död af sine Saar. Disse tvende Offiserer bleve imidlertid frelste og bragte til Slesvig; dette var dog ikke Tilfældet med min Furér og flere Underkorporaler og Menige, som dels saaredes dels dræbles og derefter bleve liggende paa Valpladsen og overladte Pröjsserne. Vi maatte trække os til-

bage over samme frygtelige Mose hvorover vi vare rykkede frem, hvorved vi mistede mange Folk som af Mathed ikke formaadede at passere den, og mange som druknede; her oplevede jeg frygtelige Eksempler paa Krigen Rædsler; thi Folk som stak i Mosen til Armene, og ikke kunde komme videre, bleve brugte som Underlag for Andre, saaledes at de ved at trædes paa Skuldrene sank fuldkommen under med Pik og Pak, uden at efterlade noget synligt Spor af en tidligere Tilværelse! Vi trak os nu videre ind mod Slesvig, og her maatte jeg med mit Kompagni dække Bataljonen ved at holde en lille Skov; jeg ørholdt en 3 til 400 Mand, som jeg opsamlede af forskjellige retirerende Afdelinger, besatte et lille Hus, hvor Døren sprængtes i og Vinduerne sloges ud og brugtes som Skydehuller, Tagene paa Bygningen besattes, og saaledes forsvarede jeg samme i en god Klokketime, hvorefter jeg af Prøjsserne blev drevet tilbage og Huset og Udkanten af disse besatte. Imidlertid tog jeg en Stilling længere nede i Skoven, angreb med Hurra paa ny og kastede igjen Prøjsserne ud af Huset og Skoven, blev atter fordreven og tog atter Huset og Positionen tilbage; her straktes mangan Fjende til Jorden, og bleve 8 Prøjsser skudte inde i Huset, som derfra fyrede paa os, de faldt ned som døde Fluer baade fra Tagene og det Indre af Huset. Vi holdt nu Skoven næsten en god Time, og vare i denne under en frygtelig Kugleregn, som idelig vedvarede, idet Prøjsserne stedse angreb med tre Kjæder, saaledes at den ene altid afløstes af den anden, efter at have været noget i Ilden, og uhyre store Masser af Reserve fandtes opstillede bag Kjæden i skudfri Afstand; Prøjsserne skøde godt og manøvrerede med Præcision, som paa en Eksercerplads. Deres uhyre overlegne Styrke gjorde enhver længere Modstand umulig; jeg trak mig nu med Kompagniet, og det øvrige Antal som havde sluttet sig dertil, ned over et med Krat begroet Mosetræk; her fornam vi Fjendens Kugler; Mange fuldt og Andre bleve liggende som faldt i Hullerne. De første Døde som jeg stødte paa i denne Mose var vor Oberstløjtnants og Adjutants Heste, som her vare skudte af dem selv, da de ikke kunde

föres over. Paa den modsatte Bred af Mosen traf jeg min Batalion i Skoven „Dyrehauge“ ved Slesvig. Her laae vi omtrent 1½ Time og vekslede Skud med Fjenden. Vor Oberstlöjtnant var bleven mat, han sagde han vilde hvile sig lidt, og inden en Minut var gaaet hörte jeg ham snorke saa det stod efter; Kuglerne dandsede som Ærter i en Gryde omkring os, dog dette generede aldeles ikke denne til Dumdristighed modige Mand. Vi forfulgtes nu aller af Pröjsserne og maatte under bestandig Fægtning, i Frygt for at blive afskaarne og omringede af Fjenden, som angreb paa alle Sider, Skridt for Skridt trække os ud af Skoven. Vi tabte saamange brave Kammerater, og det var med inderligt Haandtryk at vi Offiserer mödtes, medens vi i denne Skov passerede eller trak os igjennem hverandre. Vi opstillede os nu paa den sydvestlige Side af Slesvig, hvor vi traf sammen med flere andre Tropeafdelinger af forskjellige Vaaben; nu var Klokken vel mellem 7 og 8, og holdt vi denne Stilling ikkun kort. Vi forfulgtes nu til henimod Klokken 9–10, og havde saaledes uafbrudt i 10 Timer kæmpet den mest haardnakkede og fortvivlede Kamp. Vi kastede os ind i en Skov 1½ Mil fra Slesvig, antændte vor Vagtild, udstillede vore Sikkringsposter og faldt der af Træthed og Mathed i en kold og skrækelig Sövn, hvoraf vi vaagnede stive og halvdöde; omsider erholdt vi lidt dansk Brændevin, nogle Bisköjter og lidt röget Flesk, som fortæredes med glubende Hunger. Det var virkelig af en komisk Virkning at höre Soldaterne, som laac ved Siden af En, i Sövnne at raabe: Hurra, Hurra, Fremad! — Kl. 2 om Morgenen bröde vi atter op, og trak os uden Forfølgelse af Fjenden til Flensborg; her stod M. og Svigerinde Augusta i Vinduet og tilsmilte og tilnikkede mig tusinde Velkommen. Da jeg havde indkvarteret mit Mandskab — thi jeg havde hverken Offiserer eller Underoffiserer ved Kompagniet —, gik jeg ind og spiste til Middag hos dem; her vare indkvarterede 8 Offiserer, 50 Mand, — vi drak Kaffe, Offisererne kastede sig paa Stole og Sofaer og faldt i Sövn, indtil vi paa engang vækkedes af en panisk Skræk. M., G., M. og Tjenestetyendet styrtede ind til os og raabte, at

Pröjsserne havde omringet Byen. Jeg rejste mig af Sofaen, og da jeg ikke saae nogen Pröjsser, blev jeg rolig, og Udbrudet af Skræk og Fortvivelse hos Familien og adskillige af Offisererne sögte jeg at berolige ved at anförc, at vi jo havde kæmpet saameget, at dette dog vel ikke kunde være stort farligere end för, spændte derefter mit gode Sværd omkring Livet, samlede mit Kompagni og stödde til Batallionen, som nu drog Syd paa for at möde Fjenden tilligemed mange andre Tropper. — — — Vi kamperede nu om Natten et Par Mile fra Flensborg, trak os derefter ind over Gravensten og videre til Als, hvor vi indskibedes ved Sönderborg i större og mindre Baade og Færger. Vi have i mindre end 18 Timer marscheret 9 Mile, men hvile os nu godt ud igjen; jeg ligger omringet af hele mit Kompagni, eller rettere Resten deraf, som dog udgjör 156 Mand, 3 Underoffiserer, som ere komne tilbage, og en ukonfirmeret Tambur.“

Senere var han atter ved Avantgarden med i Træfningen i Sundeved den 28de Maj. Men her var det ham ikke forundt at slippe saa uskadet derfra. Han blev midt under Slaget truffet af en fjendlig Tap- eller Spidskugle, som knuste Benpiben i den venstre Overarm, hvilket gjorde en Amputation nödvendig. At denne skulde bringe ham Döden, har han neppe haft nogen Anelse om. „En Glæde“ skriver han i et Brev som han dikterede til sine Forældre endnu samme Dag „havde jeg forinden jeg blev saaret, at see Fjenden vige fra det Sted han mest haardnakket forsvarede (500 Skridt sönden og vestlig for Dyppele Mölle). Dette, i Forening med den Tröst, at det er min venstre Arm, i Tilfælde at jeg maa miste samme, udgjör min beskedne Beroligelse. Mine Forældres og Södskenes Kjærlighed og mine Venners Deltagelse udgjör Resten.“ Selve Operationen udholdt han som en ægte Soldat, holdende Avisen han læste i med den anden Haand. Fire Dage efter var han död.

Han var ikke gift eller forlovet, men hans aabne og ædle Karakter og dannede og behagelige Omgang havde forskaffet ham talrige Venner. Hans gamle Forældre og 5 Brödre og 1 Söster begræde den saa tidligt Bortrevne.

Stud. Juris **Georg Frederik Dichmann**, Frivillig og Underofficer i 5te Batallion, död d. 2den Juni paa Lasarettet paa Augustenborg af et i samme Træfning d. 28 Maj erholdt Skudskaar i Underlivet. Han var eneste Søn af Toldinspektör i Svendborg Kapitajn-Löjtnant F. C. Dichmann, Ridder af Dnb. og Dnbmd (hvis Fader var den bekjendte Lærer ved Sökadetakademiet Prof. Dichmann), og dennes i 1847 afdöde Hustru Sofie Frederikke f. Qvistgaard. Havde i 1843 taget Eksamen artium og 1844–45 anden Eksamen, begge med Haud illaud.

Oberstlöjtnant og Batallionskommandör **Otto Ludvig Munthe** af **Morgenstjerne**, faldet i Træfningen ved Dyppel. Blev födt d. 9 Juli 1792 paa Gammelgaard i Lolland, som yngste Søn af Stiftamtmand Kammerherre Caspar Vilhelm M. af Morgenstjerne, Storkors af Dannebrog og Ridder af den russiske St. Georgs-Orden (födt 4de Marts 1744, död 20de Sept. 1811, Søn af Højesterets-assessor Bredo Munthe, som 1755 blev optaget i Adelstanden under hint Navn), og af Petra Anna Katharine Flindt (föd 1750, död 1814), Datter af Kammerherre Flindt til Nielstrup. Allerede som Barn yttrede M. Lyst til Krigerstanden, og denne Lyst opelskedes naturligt af en Fader der selv havde været Soldat, og endog i russisk Tjeneste sægtet med Ære mod Tyrkerne. — Vor M. forberededes i nogen Tid til sin militære Bestemmelse i en militær Slægtnings Hus, gik derpaa til Frikorporal-Institutet i Kjöbenhavn, blev 1807 Officer uden Anciennitet og forrettede saaledes Tjeneste under Bombardementet, tog derpaa Offiserseksamen i 1809, og tildeles en Sekondlöjtnants Anciennitet fra 1ste Juli s. A. I sin förste Tjenestetid forflyttedes M. ofte fra en Afdeling til en anden, indtil han ansattes ved det 3die jyske Infanteriregiment; han fungerede nu i nogle Maaneder som Adjutant hos en Stabsofficer paa Langeland, og deltog endelig som Premierlöjtnant i Træfningerne ved Börnhöved og Sehested i December 1813. I Aarct 1816 blev han ansat ved den Del af den danske Armé der okkuperede Bouchain og Omegn i Frankrig, og her var det at han sluttede et inderligt Venskab med den saa hæderligt bekjendte nuværende Ge-

neralmajor Schleppegrell, et Venskab der trofast vedvarede indtil Döden*). Fredsaarene forundte M. senere kun en langsom Fremmelse: blev han saaledes Kapitajn 1823, fik han först Kompani 1837, gav man Majors Anciennitet 1839, kom han dog först i Majors Numer 1842, men da ansattes han ved 10de Linieinfanteri-Batallion i Kjöbenhavn, hvilket forsaa vidt stemte med hans Önsker, som han i denne Garnison fandt sig omringet af en Kreds af Venner og Frænder, der Alle höjt agtede og elskede ham. Endelig udnævntes han d. 7 Juni 1847 til Oberstlöjtnant og Kommandör for 12te Batallion i Fredericia, hvorfra han ved Krigens Udbrud i dette Foraar afmarscherede med Batallionen til Krigsskuepladsen. Her indtraadte han i Avantgarden under Oberstlöjtnant Magius og deltog hæderligt i Træfningerne ved Bau, Flensborg og Slesvig, ligesom senere ved 3die Brigade under Oberst Rye i Træfningen den 28de Maj ved Nybel, og endelig den 5te Juni ved Dyppel.

Morgenstjernes Aandsnærværelse, rolige Overblik og Tapperhed gjorde sig isærdeleshed gjeldende ved Slesvig**) og ved Dyppel. I denne sidste Træfning stod 3die Brigade tilligemed 2 andre Batallioner under General Schleppegrell, da denne befalede den 12te Batallion at bryde frem til Understötelse for venstre Flöj, som blev angrebet af Fjenden med en betydelig Overmagt. Morgenstjerne udförte denne Befaling med stor Tapperhed, bröd frem — og faldt som Helt, erkjendt og savnet af Alle!

Er dette en kort Skitse af vor M.s hæderlige Krigerbane, ville vi nu beröre det milde Lys der henkastedes over hans hjemlige Liv den 4de Marts 1837, da han indtraadte i det lykkeligste Ægteskab med sin Sösterdatter Frederikke Schouboe, Datter af Statsraad Oluf Borch Schouboe i Norge og Frederikke Kirstine

*) Det var i et Udbrud af denne Fölelse at Generalmajor Schleppegrell, straks efter M.s Död i Slaget ved Dyppel, i en Skrivelse til Senioratet for Studenterforeningen i Kbhvn anbefalede den faldne Helts 8aarige Söns fremtidige Udvikling til Danmarks Studerende. Generalens Brev, og Maaden hvorpaa den deri indeholdte Opfordring blev efterkommet, meddeles i „Fædrelandet“ f. 29 Juli.

**) Jvf. Overgeneralens Beretning: „Oberstlöjtnanterne — — Morgenstjerne — förte deres resp. Batallioner med mynsterværdig Dygtighed og Koldblodighed.“

Dorothea M. af M. Af dette Ægteskab blev en Søn (Oluf Vilhelm, f. 1840) Frugten, der nu — 8 Aar gammel — staaer faderløs ved Moderens Side.

Ved Bedømmelsen af Morgenstjernes Karakter maa en dyb Religiøsitet sættes i Forgrunden; den omgav ham som en Atmosfære, men den var sund og frisk, den var ham baade i Med- og Modgang Baglasten paa Livssejladsen; den yttrede sig derfor i alle hans Forholde, — gjorde ham utrættelig hvor Noget skulde virkes for Samfundet, eller hvem det saa var; — han kjendte derfor ingen Personsanselse, og bejlede aldrig til Verdens Dom; — derfor var hans Sjæl ren, derfor var han mildt dømmende; og derfor havde og bevarede han til sit sidste Aandedræt et barnligt, uskyldigt Sind og et fordringsfrit Væsen. Til den Blidhed der saaledes afprægede sig i hans hele Ydre, knyttede sig en saa naturlig Beskedenhed, at den ofte ligesom beslørede det Høje der rørte sig i ham, saameget mere, som det indre Liv ofte drog sig saa aldeles tilbage i Sjælens Dybde, at han en Stund kunde være ligesom død for den ydre Verden. Ofte sattes han derfor i Baggrunden i Deres Øjne der, for at erkjende det mere end Almindelige, fordre Knald effekter eller smukke Ord. Men de der traadte ham saa nær at de kom til at kjende ham, og derved til at vurdere hans uindskrænkede Sandhedskjærlighed, ridderlige Tænke- maade, sine Aandsretning og flersidige Dannelse, forlode ham aldrig uden den dybeste Agtelse, og de vare ofte Vidne til hvorlunde han, naar det gjaldt, med en hartad filosofisk Overvægt bekæmpede ved Ordets skarpe Sværd sine Modstandere ligesaa kraftfuldt, som han paa Marken gik Fjenden imøde med Aandsnærværelse og Tapperhed.

I sit Hus var han den kjærligste Ægtefælle og Husbonde, den ømmeste Fader, som han var den trofasteste Ven. Ja — visselig tabte Fædrelandet den 5 Juni 1848 i Morgenstjerne en Helt „sans peur et sans reproche“.

Til ovenstaaende, fra en nær Slægtnings Haand modtagne, Skitse af den faldne Helts Liv og Karakter føje vi — efter et lille

senere udkommet svensk Skrift: „Dödsrunor helgade de tappre som stupade i Bataljen vid Dyppeberg“ — följende af en svensk Frivillig i den danske Armé, som fra Krigens Begyndelse havde deltaget i samme, meddelte yderligere Oplysninger og Bemærkninger:

„Morgenstjerne var en af Alle for sin fortræffelige Karakter agtet og elsket Mand. Han var gift og levede et lykkeligt Familienliv. Besynderligt nok — ihvorvel det hel ofte indtræffer — bleve hans virkelige militære Fortjenester aldrig erkjendte eller engang ret forstaaede under Freden, eller, hvad der er det Samme, i den forrige Regjerings Tid. Da han blev Batallionskommandör og Oberslöjtnant, antog Mangen at han var paa sin Plads; og uagtet han var i Besiddelse af den ansvarsfulde Post, erholdt han ikke Dannebrogskorset, ihvorvel det idelmindste forhen uddeltes hel forunderligt. Först da Krigen udbröd, viste det sig at han var en udmærket, en duelig Offiser, fortjent til langt större Tillid end der under Freden var vist ham. Han förte sin Batallion med Rolighed og aarvaagen Duelighed. Altid fulgte han Kampen med varm Interesse, og blev skudt da han til Hest, uagtet Manges Advarsel om at stige af, anlörende en Tiralliör-Kjæde mod Fjenden, ved sit Eksempel opmuntrede Soldaterne -- som i kort Afstand havde en heftig Skudveksling med en paatrængende talrig Fjende — til Mod og Tapperhed. Han var et levende Eksempel paa, hvorledes man i Fredstider har ondt ved at bedömmе hvorvidt en Militær duer Noget eller ikke. I Fredstider spiller Lykkejægeriet i alle Armeer en stor Rolle. M. var aldrig Lykkejæger: lige værdigt et redeligt, alvorligt og mandigt Sind, og en simpel men aaben og sand Krigers Karakter, levede og faldt han i Opfyldelsen af sine Pligter. Hans sande, store Værdi erkjendte Vedkommende först tilbörligt paa hans Grav. Iövrigt var han, som jeg sidst saae ham, nedlagt i Ligkisten i Sönderborg Kirke, et af de smukkeste, mandigste, ridderligste Lig jeg nogensinde har seet: med sit hvide Haar og et Sinil endnu i det ædle, stolte Ansigt laae han der, som den skjönne Repräsentant for Mænd tilhörende den mere fremskredne Alder. Ved Siden af ham laae den tappre Leyon-

hufvud. Alderdom og Ungdom strede og faldt for samme Sag og hvile nu under samme Grönsvær.“

Om muligt endnu større Opsigt og Interesse end Morgenstjernens vakte bégge de svenske frivillige Offiserers Friherre Erik af Leyonhufvuds og G. L. Sommelius' Fald i den samme Træfning, især den förstnævntes, rimeligvis paa Grund af hans Personlighed, udviste store Tapperhed, og Omstændighederne ved hans Död. Om dem begge indeholder det nysnævnte Skrift de nedestaaende Oplysninger; men om Leyonhufvud have vi desuden ved venskabelig privat Meddelelse modtaget följende fra en Nærbeslägtet hidrörende Efterretninger om hans Levnetsomstændigheder:

Knut Otto Erik (Gregerson) Friherre af Leyonhufvud blev födt i Staden Gefle d. 27 Apr. 1823. I en Alder af 2 Aar flyttede han med sine Forældre til Helsingland, hvor han tilbragte sin Barndom og förste Ungdom. Han gjorde sine förste Studier i Gefle i den derværende Elementarskole, hvorefter han studerede i Upsala, hvor han tog Student-Eksamen 1840. I 1841 gennemgik han et militært Lærkursus i Stokholm hos Oberstlöjtnant Hazelius, som der forestod en Militærskole, og tog der sin Offisers-Eksamen, hvorefter han udnævntes til Underlöjtnant ved Helsing-Regimentet. 1843 og 1844 gennemgik han et Kursus i Gymnastiken i Stokholm. 1847 blev han „Andrelöjtnant“. 1848 i Maj indgik han i dansk Tjeneste. — Hans fornemste Karaktertræk vare: et varmt, elskende Hjerte, et beskedent (ödmjukt) men dog aabent Væsen, Stadighed i de Studier man fordrede af ham, og et uforfærdet Mod.

Hans Forældre vare: Friherre Carl Gregers (Sebastianson) Leyonhufvud, förste Major (med Obersts Karakter) ved Helsing-Regimentet, Ridder af Sværdordenen og Tapperhedsmedallien, som begyndte sin militære Bane ved Svea-Artilleri-Regimentet, i hvilket han ljente som Underlöjtnant under Krigen i Tyskland 1813 — 14, hvor han paa Dagene ved Dennevit og Lejpsig lagde meget Mod for Dagen og erholdt Tapperhedsmedallien paa Valpladsen; Moderen Eleonora Ulrikka Silfverstolpe (död 1834), Datter af en i Sverrig agtet Digter Aksel Gabriel Silfverstolpe, Sekretær ved det svenske

Ridderhus og Kammerherre hos Dronning Sofie Magdalena af Danmark.

Ved at oversende foranstaaende Notiser, har en af hans ældste Bekjendtere (Skuespiller Jolin i Stokholm) yderligere bemærket: „Han var en af de ædleste unge Mænd jeg har lært at kjende, ufordærvet paa Legeme og Sjæl, og aldeles fri for hin Lyde som vi, med allfor megen Mildhed og Artighed, benævne: Letsindighed. Ridderlig af Sind, men ikke i dette Ords franske Betydning, bar han en dyb Agtelse for Kvinden, thi alle hans kvindelige Paarørende viste sig for ham som Pragteksemplarer af dette Kjöen, og den varme Interesse hvormed Danmarks Sag af dem omfattedes, og i deres Selskabskredse dröftedes, födte hos ham den urokkelige Beslutning at gaae i Danmarks Tjeneste. — Aftenen för hans Afrejse lovede jeg ham — halvt i Spög — en Sang paa hans Grav. Han takkede for Alvor, og Alvor blev det desværre! — Med dyb Smerte modtog hans mange Venner Budskabet om hans Död, og mangt et mandigt Öje bluedes ej ved en Taare til hans Minde. Jeg for min Del har offret den kjære Ven et rigt Maal af Savn og et ringe Maal af Sang.“

Efter det oftere nævnte svenske Skrift oplage vi om E. Leyonhufvud Fölgende:

Erik Leyonhufvud, Sön af Oberstlöjtnant L. ved Helsing-Regimentet, var af Udvortes höj, smækker og velskabt, agtet som duelig Offiser, afholdt af Venner og Kammerater, udrustet med nordisk Krigersind ved Siden af nordisk Blödhed. Om end hans 25aarige ufuldmodne Tanker ikke flöj — saaledes som Sommelius' — uroligt kredsende omkring Himmel og Jord, saa behövedes det heller ikke — han fandt ved Hjertets Hjelp den lige Vej gjennem Livet til Döden. Forenet med sin Familie ved kjære, inderlige Baand, om hvilke Meget skulde være at fortælle, dersom ikke Agtelsen for Familielivets og Sorgens hellige Stilhed afholdt os derfra, tilskrev han sine Kjære Aftenen för Slaget et Brev, ankommende til Venersborg næsten samtidigt med Efterretningen om hans Död. han beskriver deri simpelt og hjerteligt, efter hvad

man har berettet os, hvor vel han befandt sig blandt Danskerne, sin Længsel efter paany at komme i aktiv Virksomhed, talte med Henrykkelse om den skjønne Natur hvoraf han var omgivet, yttrede at han der önskede sig et Hjem, og fortalte slutteligen, at Stridens Lösen den paafölgende Dag skulde være Gravensten. Dagen efter gik han med en ren Samvittigheds og et ungt Hjertes glade Mod i Striden, udmærkede sig som sædvanligt, og faldt, truffet af tre öjeblikkeligt dræbende Kugler, den ene i Halsen, den anden i Hjertet, den tredje i Haanden, just i det Öjeblik da han opmuntrede sine Soldater til at storme frem, og, for at give Opmuntringen Eftertryk, selv foregik dem med Eksempel.

Den 25 Juni holdtes paa Helsing-Regimentets Lejrplads Mohede en Mindefest over Leyonhufvud. I Salen i Hovedbygningen, hvor baade Over- og Understaben havde spist til Middag i Samling, var anbragt en smuk Dekoration: överst et Skjold med den Afdödes Navnesiffer, nedenfor Drapperier af fire Faner samt en sort-betrukken Katafalk, hvorpaa korslagte Vaaben, og paa Forsiden Dödsdagen d. 5 Juni i forgyldte Bogstaver. Under Maaltidet udbragte Regimentets Chef med nogle hjertelige Ord en Skaal til den Afdödes Minde, hvorefter Vers, forfattede af en af Regimentets Officerer, bleve afsjungne af et udvalgt Kor. Den gamle, almindelig elskede Fader til den Hedengangne var ogsaa nærværende ved den höjtidelige og rörende Handling. — Om Aftenen, efter endt Eksercits, defilerede hele Regimentets Mandskab gennem Salen for at beskue Dekorationen.

Se her et Træk som karakteriserer L. som Kriger: Et pröjssisk Detaschement havde taget Post i en Landsby ej langt fra Sundeved. Dets Stilling her var næsten uindtagelig for en ikke större Styrke end den danske, dersom ikke Byen kunde sættes i Brand; men dette var igjen saa godt som umuligt, idet den aldeles flade Slette foraarsagede, at den Styrke som vilde have forsögt at rykke frem vilde undervejs være bleven hel og holden nedskudt af de pröjssiske Tiralliörer, som paa alle Sider underholdt en levende Ild. Under Raadvildheden i denne Anledning bemærkede

tvende svenske Frivillige en lang, temmelig dyb og næsten vandtom Digegrøft, og henvendte de Kommanderendes Opmærksomhed paa Muligheden af paa denne Maade at nærme sig Landsbyen; det ansaaes imidlertid for ugjærligt. Da tilbød de disse Tvende sig at udføre Vovestykket. Syv danske Soldater fulgte dem. Löjtnant Silfverstolpe satte sig i Spidsen for den lille Styrke og krøb foran i Diget med Geværet i den ene Haand og en Brandfakkel i den anden; efter ham fulgte L. og derefter de danske Soldater. Paa denne Maade tilbagelagde de en Strækning af henved en svensk Fjerdingvej. Da den lille Trop var kommet i nogen Afstand fra Byen, antændte Löjtnant Silfverstolpe med en Friktions-Svovlstikke den medbragte Brandraket, hvorefter Detaschementet begyndte sit Tilbagetog paa samme Maade det var kommet frem. Brandraketten traf et Straatag, som snart stod i lys Lue. Men en prøjssisk Udpost havde mærket, fra hvilken Kant Raketten var kommet. Han gjorde Allarm og snart blev den lille Styrke opdaget. Da rejste Svenskerne og Danskerne sig op af Grøften og trak sig tilbage under bestandig Fægtning mod et overlegent Antal af Tyskere. Löjtnant Silfverstolpe fik en Kugle gennem Huen, en dansk Soldat blev saaret, en anden faldt. Silfverstolpe nedlagde en Prøjser; Leyonhufvud nedskød ligeledes En, inden de naaede de danske Forposter. Ilden udbredte sig imidlertid over hele Landsbyen, Danskerne stormede den og fordrev Tyskerne, hvorefter hele den danske Styrke uhindret fortsatte sin Marsch.

De nærmere Omstændigheder ved Leyonhufvuds Död anføres sammesteds saaledes efter Meddelelse af et Öjenvidne, en dansk Frivillig, Batallionskammerat med den Faldne, hvis fuldkomne Overensstemmelse med Sandheden bevidnes af en anden — svensk — Frivillig:

„Prøjsserne havde, som bekjendt, den 5 Juni haft til Hensigt at omgaae vor højre Fløj, og vilde, hvis de Tropperne fra Sønderborg vare komne til i rette Öjeblik, med deres didhen sendte betydelige Styrke neppe haft stor Vanskelighed ved Udførelsen af deres Plan. Den blev imidlertid tidsnok opdaget; og det lykkedes efter

en længe vedligeholdte og uvis Kamp, hvorved 2den Batallion netop var stillet yderst paa højre Fløj, omsider at bringe dem til at vige; de forfulgtes derpaa i nordvestlig Retning under en oftere gjentaget gjensidig Ild, blandt andet af 2den Batallions 3die Kompagni, hvorved L. stod som Offiser, og hvortil ogsaa jeg, der med Flere var gaaet forud for mit eget (1ste) Kompagni, havde sluttet mig; og jeg saae ham her alt tidligt efter Sædvane gaae ilsomt og dristigt frem med sine Folk, opmuntrende ved Ord, som ved sin hele elskværdige, ædle Personlighed. Efterat Forfølgelsen saaledes i nogen Tid var gaaet frem over ægte Sundevedske Gjerder og Diger, kom man endelig ud paa en Landevej, saavidt erindres omtrent imellem Sandberg og Saltrup, som Pröjsserne og dernæst ogsaa vi sloge ind paa, idet de alt imellem gjorde Holdt og fyrede paa os; hvor man da var temmelig udsat for Ilden, da der ikke gaves nogen Dækning imod de umiddelbart Foruddragende. Og her var det nu at jeg aller bemærkede Leyonhufvud, idet han midt under Avanceringen steg op paa Gjerdet langs med Vejens højre Side, som for helt at oversee Fjendens Styrke; men neppe havde han ret betraadt det og hævet sig rank og let derop, förend jeg saae ham slaae sig for Brystet med et dæmpet Udraab og styrte sig ned igjen paa Vejen. Jeg løb straks tilbage imod ham, skjönt jeg ikke med Bestemthed kunde see, om han virkelig fölte sig truffet ved et af de mange Skud der faldt, eller ej; men han var neppe kommet ned af Gjerdet og en halv Snes Skridt ud paa Vejen, förend han segnede afmægtig om, medens Blodet straks styrtede strømmevis ud af hans Mund og Bevidstheden öjeblikkelig forlod ham; jeg opfordrede ham til at pege paa Stedet hvor han var saaret, men han var allerede ude af Stand dertil. Jeg og en Soldat löstede ham da i vore Arme, opknappede hans Kjole og fandt her, foruden det Blod der alt fra et Saar ved Halsen havde tildækket hans Ansigt, endnu paa det hidtil tildækkede Bryst Vidne om et andet samtidigt og ligesaa blodigt hernede. Da det under Bevægelsen med Avanceringen og Mangelen paa alle Rekvisiter var mig umuligt at standse Blodet eller blot opdage Saarene,

overgav jeg ham til et Par paalidelige Karle, for straks at bringes tilbage til Lægen, medens vi andre, som sædvanligt, i Öjeblikkets Vigtighed vare nødte til at gaac videre og vende Tankerne fra den Enkeltes Martyrdom til det Heles Fremgang:

We carved not a line, we raised not a stone,
but we left him alone with his glory.

Leyonhufvuds Död var den skjönneste en Kriger kan finde: paa Sejrens Dag, under Avanceringen, faldt han, smuk og frejdig, med oprakt Pande, midt imellem sine Folk*); han fölte sine Æressaar, men fik ej Tid til at föle Lidelsen deraf. Sabelen, der indtil videre optoges af en Underoffiser, foranledigede jeg tilstillet hans Landsmand og Ven (og formodentlig Fætter), Löjtnant Silfverstolpe.“

Vi tilföje, at et meget smukt udfört Portræt af Leyonhufvud i Stentryk er udkommet fra det Barentzenske Etablissement.

Gustav Lorens Sommelius var — ifölge det svenske Mindeskrift — födt 1817, blev Underlöjtnant i det kongelige Elfsborgs-Regiment d. 12 Juli 1834, og begyndte samme Aar at gjöre Tjeneste der som Offiser. Da den dansk-tyske Krig udbröd, havde han allerede taget Afsked af den svenske Krigstjeneste og kom paa samme Tid, eller kort forud, tilbage fra en Udenlandsrejse, paa hvilken han havde besøgt en fjern Slægtning i Frankrig.

„Sommelius var baade Skjald og Kriger, vulkansk, lidelsefuld, miltsyg i Liv og i Sang. Naar Höstvinden jagede de visnede Blade i de aflövede Lunde, og det blev mörkt og trangt inden i ham selv, var det hans Lyst, paa en skummende Ganger at ile omkaps med Stormene over ubanede Veje og Stier. Först i Elementernes Oprör stilledes hans urolige Sjæl. Bekjendte under Märket Beppo ere hans Digtninger, for største Delen sindrige

*) At et betydeligt og tilstrækkeligt Antal, ogsaa Menige, af Leyonhufvuds Battalion, netop i det Öjeblik jeg blev ham vær, dels alt befandt sig, dels fremdeles kom et længere Stykke Vej forud for ham selv, er det Eneste som her skal bemærkes med Hensyn paa nogle falsk og plumpt myntede Rygter der bringes i Onöb fra Bedrageriets anonyme Skjul, fjernt fra Bedriftens egen Skueplads; saa at man da ogsaa paa denne kan tilbringe Maaneder, Svensko med Danske, forinden Nugens Öre ellor Öje aner deres Tilværelse.

Feberdrømme, forfærdelige Dödskampsfantasier, blandede med vild Humor og cyniske Platheder. Hindringen for hans Udvikling laae i Mangelen af Ligevægt og Harmoni; denne, i Forening med en halv og fragmentarisk Dannelselse, fostrede mangan en Gang Mislyd, underlige, i Væksten slyngede Skabelser, lignende hvad Almuen kalder Troldtræer. Hans poetiske Ideer voksede, for at fortsætte Billedet, faste og stærke som Masurbirken, men ligesaa knudrede og fulde af Nykker som den. Byroniske Flammetegninger fandtes i hans indre Livs Kjerne, men selve det Ydre af Sjælen kunde, ligesom Masurbirken, ikke i sin naturlige Skikkelse glatpoleres. Hans Aand maatte derfor, om man saa maa sige, söndersaves i Livet, for siden gennem Döden, i en anden Verden maaske, at udarbejdes til et kunstrigt og fuldendt Hele.“

„Foruden en Mængde lyriske Stykker i poetiske Kalendere og i Blade, har han udgivet „Silhouetter klippta i papp af Doktor Dulcamara“ samt „Vallmoknoppar plockade på steppen af Beppo.“

„Löjtnant Sommelius döde först efter at have udstaaet de frygteligste Smerter, fangen, paa Vejen til et pröjssisk Felt-Lasaret. Han jordedes d. 15 Juni ved en smuk lille Landsbykirke, nærved det lille Belt; jeg har seet hans nykastede Grav. I Livet var jeg personlig bekjendt med ham, paa hans Grav skjænkede jeg ham det bedste jeg havde: en Krigers oprigtige Taare.“

Sekondlöjtnant ved 4de Infanteribatallion **Niels Rothenburg** af **Muus**, faldet i samme Træfning. Sön af Krigsraad og Lærer ved Landkadetakademiet Ld. Fr. Kiel Muus (f. 1772, d. 1847) og Valborg Magdalene f. Kampmann. Födt i Kjöbenhavn 8 Sept. 1827. Blev Kadet den 1 Nov. 1840, Sekondlöjtnant ved ovennævnte Batallion 1 Nov. 1847 med Ancjennitet af 1 Nov. 1844. Paa Akademiet udmærkede han sig som en i alle Henseender eksemplarisk og flittig Elev, ligesom han havde vist sig som en sjelden Sön.

Frivillig Herregnardsskytte **Anton Thaarup**, 21 Aar gammel, faldet i samme Træfning. Efter Bekjendtgjorelsen fra Faderen, N. M. Thaarup i Storeheddinge, der selv i Krigen 1807 — 14 havde

deltaget i flere Slag, var han den mest uforfærdede af 7 Brødre og den bedste af Sind og Hjerte. 8 Sødskende overleve ham.

Lodsoldermand paa Dragö **Heich Mejnertz**, Dannebrogsmænd. Født 11 Febr. 1768 paa Sylt; fór i sine unge Dage paa Hval- og Robbefangst og senere til Koffardi's paa Afrika, Vest- og Ostindien. Tog i 1801 Tjeneste som Maanedsløjtnant og var den 2 Apr. som saadan ombord paa Blokskibet Indfødsretten, hvor han kommanderede underste Batteri og tilsidst var Højstkommanderende paa Skibet, efterat alle de andre Offiserer (Thura, Schrödersee, Cortsen) vare faldne. I Krigen 1808 finde vi ham atter som Kanonbaads-Fører, i hvilken Egenskab han d. 4 Juni 1808 var med at tage den Engelske Orlogsbrig the Tickler og d. 20 Oktb. ligeledes at beskyde Linieskibet Afrika, hvorved han paa sin Kanonbaad mistede flere Mand. Formodentlig som Følge af sit herved udviste Forhold, blev han d. 28 Jan. 1809 hædret med Dannebrogens Sølvkors, ligesom tidligere med Hæders-Medallien for 2 April, hvilken han, næst den endnu levende Admiral Baron Holsten, længst af Alle forundtes at bære. Efter Krigen fór han atter til Koffardi's, indtil han i Aaret 1823 ansattes som Lodsoldermand paa Dragö, i hvilken Stilling han, elsket og agtet af Alle der kjendte denne hæderlige Olding, afgik ved Døden d. 8 Juni 1848 i sit 81de Aar. — Han var gift med en Jomfru Mørk, med hvem han havde to Sønner og en Datter, af hvilke dog kun En overlever ham, Kapitajnløjtnant i Sö-Etaten C. M. Meinertz, der i afvigte Sommer var Næstkommanderende paa Korvetten Galathea.

Kammerjunker og forhenværende Kontorchef under Generalkommissariatskollegiet **Frederik Carl Frans Daniel Römer**, død d. 10 Juni. Ældste Søn af Generalløjtnant C. L. V. af Römer (f 1768 3°) og Megtele Dorothea Holten (f. 1778 1°), født 14 Aug. 1804. Blev i Aaret 1822 dimitteret privat til Universitetet og tog Eksamen artium og Aaret efter anden Eksamen, begge med Laudabilis, og i Oktb. 1827 den fuldstændige juridiske Eksamen med Haud illaud. saavel ved dens theoretiske som ved dens praktiske

Pröve. Blev kort efter Eksamen ansat som Fuldmægtig under Kommissionen for de militære Uldmanufakturere; udnævntes d. 1 Nov. 1828 til Kammerjunker, d. 6 Juni 1829 til Fuldmægtig under Generalkommissariatet og d. 4 Jan. 1835 til Kontorchef under samme Kollegium, hvorhos han tillige var Regnskabsfører ved Livgarden til Hest; under 2 Jan. 1844 efter Ansøgning formedelst Svægelighed entlediget i Naade og med Vartpenge. Gift 23 Sept. 1837 med sin Kusine Frederikke Raupach Holten (yngste Datter af Konferentsraad C. Hn. Holten og E. A. A. f. Behagen), hvem han ved sin Död paa Vallö efter længere Tids Svæghed efterlod som Enke med to Sønner og en Datter.

Om den i Fægtningen ved Dyppel den 5 Juni dödeligt saarede, men först d. 11 næstefter afgangne, norske Frivillige Løjtnant **Leopold Herman Severin af Lövenskjold** optage vi efter det norske Blad Kristianiposten følgende Efterretninger.

Lövenskjold var födt paa Fossum Jernværk d. 31 Marts 1813, og var yngste Sön af daværende Amtmand i Bratsberg Amt, nu Rigsstatholder i Norge, Severin Lövenskjold (f. 1777) og Grevinde Sofie Hede vig af Knuth (f. 1784, d. 1819). Hans Helbred var fra Barndommen svagt. 12 Aar gammel blev han indsat i Sökadet-Institutet i Frederiksværn, hvor han i Begyndelsen gjorde hurtige Fremskridt; men hyppige Sygdomstilfælde og Ulyst til Söen nödte ham til i Aaret 1831 at forlade Institutet. Han havde en livlig og opvakt Aand, og havde allerede da han forlod Sökadet-institutet udbredt Læsning; men stadigt bogligt Studium i samme Retning var ikke hans Sag. De fölgende Aar anvendte han först til Forberedelse for Universitetet, som han dog igjen opgav, og beskæftigede sig senere med Agronomi, i hvilken Hensigt han i flere Aar opholdt sig ved Landbrugsskolerne i Schleisheim og Möglin. Efter igjen at have tilbragt et Par Aar i sit Fædreland, begav han sig i Hösten 1845 til Danmark. Vinteren 1847 — 48 tilbragte han i Kjöbenhavn, og da det slesvig-holstenske Parti i Marts Maaned 1848, efter den i Kjöbenhavn foregaaede Ministerforandring, oprettede en provisorisk Regjering for de tvende Her-

tugdömmet, opfattede han med den ham ejendommelige Fyrighed den Begejstring som hos det danske Folk vakt ved den Fare hvormed dette Oprør syntes at true den danske Nationalitet og den danske Stats Tilværelse. Da en dansk Armé udrustedes for at undertrykke Opstanden, tog han straks den Beslutning at indtræde i Armeen. Da den danske Regjering paa den Tid ikke optog Udlændinger i Hæren, blev hans Andragende først afslaaet; men Lövenskjold var ikke den Mand som lod sig standse af saadan Hindring. Han tog Skjøde paa et Hus i Köbenhavn, og nu stod Intet ivejen for Opfyldelsen af hans Önske. Han indtraadte som Soldat ved 2det Kompagni af 10de Batallion, hvis Chef var Normanden Major Ræder. Den 30 Marts svor Lövenskjold til Fanen, og skrev samme Dag til en Broder i Norge, at han aldrig havde fölt sig saa tilfreds som nu, en Stemning han til sit sidste Öjeblik vedligeholdte. Den 2 April afgik han med sin Batallion over Fyen til Als, hvorfra han med den danske Armé gik over til Hertugdömmet Slesvig. Allerede i den for de danske Vaaben lykkelige Træfning ved Bau kom han i Ilden, men beklagede sig i et Brev til sin Fader over, at Omstændighederne ikke havde tilladt hans Batallion at tage virksom Del i Kampen. Men i Slaget ved Slesvig den 23 April, hvor 10de Batallion gjorde haardnakket Modstand imod den overlegne Fjende, kom Lövenskjold i den hedeste Ild. Da Kampen begyndte, var han syg og under Læge-Behandling, men lod sig ikke afholde fra at föolge sit Kompagni. Hans Side-mand blev skudt straks i Begyndelsen af Affæren. Batallionschefen og Kompagnichefen bleve begge saarede, og da flere Offiserer vare blevne uljenstydige, förte Lövenskjold, efter Ordre fra Divisionschefen Oberst Schleppegrell, to Gange 20 til 30 Mand frem i forreste Række. Da 10de Batallion omsider maatte trække sig tilbage for Fjendens Overmagt, var Lövenskjold den sidste der vendte tilbage til Kompagniet, og blev derfor allerede anseet som tabt. Han undgik kun Fangenskab derved, at han med den sidste Kugle han havde i Behold sköd eller saarede en fjendtlig Offiser, der i Spidsen for et Detaschement opfordrede ham til at

overgive sig. L. blev til Lön herfor hilset med en Kugleregner, hvilken han efter sin egen Fortælling kun som ved et Under undgik. Da den danske Armé senere blev nødt til at trække sig tilbage til Als, benyttede Lövenskjold Vaabenhvilen til at gjøre et Besøg i Norge, hvor han for sidste Gang gjensaae sin Familie. Efter to Dages Ophold i Kristiania, i hvilke han havde seet saa mange Beviser paa den Varme hvormed den hans Hjerte saa kjære Sag omfattedes af den studerende Ungdom, gik han i de norske Frivilliges Selskab tilbage til Kjöbenhavn og derfra til sin Batallion. Den 24de Maj blev han udnævnt til Sekondlöjtnant. I den for de danske Vaaben heldige Affære i det Sundevedeske d. 28de Maj førte Lövenskjold første Gang som Offiser et halvt Kompagni, og viste megen Kjækhed ved i Spidsen for sine Soldater at storme de levende Gjærder ved hvilke de fjendtlige Skytter vare dækkede.

I disse forskjellige Fægtninger havde Lövenskjold ikke faaet noget Saar, uagtet hans Uforsigtighed oftere udsatte ham for den yderste Fare. Men i den Træfning som den 5te Juni fandt Sted mellem Gravensten og Dyppel blev vor Helt, der ved den fjendtlige Styrkes første Anfald paa den danske Linie som Anfører for en Afdeling Skarpskytter laae i forreste Kjæde, og vedblev at forsvare sin Stilling efterat den övrige Del af Kjæden havde trukket sig tilbage, truffet af en Musketskugle paa kort Afstand. Han vaklede endnu 50 Skridt, inden han segnede. Hans Soldater vilde bære ham med sig, men han vilde ikke tillade dem dette, men opfordrede dem til at slaae paa Fjenden. Han blev saaledes liggende paa Valdpladsen. Da de fjendtlige Tropper rykkede over Pladsen, fandt Hr. de Vaux, Kapitajn ved 5te hannoveranske Infanteriregiment, Lövenskjold liggende bag et levende Gjærde, truffet af en Musketskugle, der var slaact ind i den venstre Side og gaaet gennem Underlivet. (Efter en anden Beretning var Kuglen gennem den venstre Side gaaet ind i Ryggen.) Lövenskjold erklærede da, at han antog ikke at kunne leve længe, men at han rolig og fuldkommen tilfreds med sin Skjæbne saac sit nære Endeligt imöde, og nu blot havde det Önske, at Hr. de Vaux vilde bringe hans

Fader og Brødre en hjertelig Hilsen og et sidste Levvel. Efterat Hr. de Vaux havde modtaget dette Hverv, som han paa den værdigste Maade har udført, tillod Fægtningens Gang ham ikke længer at drage Omsorg for den Saarede; men han bestræbte sig dog, inden han forlod Stedet, for at skaffe tilstede en Læge, af hvem Lövenskjold blev forbunden. En slesvigsk Godsejer, der tidligere i Danmark havde kjendt Lövenskjold, meddeler i et Brev, at han den 5te denne Maaned, ved paa Landevejen i Nærheden af Gravensten at möde en Transport af Saarede, blev opmærksom paa, at en af disse ikke kunde udholde at kjøres. Ved at nærme sig Vognen, gjenkjendte Godsejeren i den Saarede Lövenskjold, der yttrede at han fölte sin forestaaende Död, men bad ham at skaffe sig Lindring under sine Lidelser, og besvor ham at bede en af hans Brødre, der kort iforvejen havde besøgt ham paa Als, om at komme til hans Sygeleje. Slesvigeren tilbød at skaffe L. Pleje i sit Hus, og tilvejebragte, da dette ikke af Vagten kunde tilstedes, et Leje for den Saarede paa Gravensten. Men da Lægerne erklærede det nödvendigt, at den Saarede bragtes til et Lasaret, skaffede han en bekvemmere Vogn, hvorpaa L. blev fört til Flensborg. Den Saaredes Önske om Pleje af sin Broder, hvorom ogsaa en brunsvigsk Artillerioffiser efter hans Önske har underrettet denne, kunde paa Grund af hans kort efter indtrufne Död ikke opfyldes. En Mand der gjentagende havde besøgt Lövenskjold paa Lasarettet har meddelt, at han ikke noksom kunde rose den Behandling han der nød, og at han i Begyndelsen havde Haab om Bedring. Han var meget mat; men da den Besögende fortalte, at de Danske havde holdt sig kjækt og forsvaret deres Stilling ved Sundeved, glindsede hans Öjne af den sidste Glæde han nød i denne Verden. L's Lig er bisat i Flensborg, men vil rimeligvis senere blive bragt til Sönderborg, for at han kan hvile ved Sidon af de der jordfæstede, den 5 Juni faldne danske Krigere.

Leopold Lövenskjold besad Meget af hvad der danner Krigeren: et fyrigt, ubetvingeligt, næsten eventyrligt Mod, megen Udholdenhed og Nöjsomhed, fuldkommen Opoffrelse for den Idé

han havde hengivet sig til; ved sit jevne, fordringsløse Væsen indtog han Soldaten, hvis Yndling han var, og hans usædvanlige Sikkerhed i Skydning gjorde ogsaa mere end en almindelig Soldats Tjeneste. At han ikke var en Karakter af det dagligdags Slags, beviser tilfulde den Omstændighed, at han var den første Normand som gjorde Mere end opsende Ønsker for den Idé der nu har en saa inderlig Plads i den nordiske Ungdoms Hjerter.

Han faldt som en Mand, og hans Minde vil bevarcs.

Om L's. Begravelse meddeler Berlingske Td. følgende Underretning fra Sönderborg under 5 Juli:

Lövenskjolds skjönt smykkede Kiste ankom hertil igaar. Under hans Lidelser har Fjenden behandlet ham med Omsorg og Venlighed, ligesom hans Lig med Omhu bragtes fra Flensborg hertil Byen. Han havde nemlig för sin Död yttret det Önske, at han gjerne vilde hvile ved Siden af sine den 5 Juni faldne Vaabenbrödrc, som vi her jordede med stor Höjtidelighed. For en Time siden begravede vi Liget af vor hengivne norske Ven. Den for Fjenden fra Dyppe bortflygtede danske Provst Carstens holdt en smuk Lig-tale over ham. Byens og Omegnens unge Damer havde skjænket hans smagfulde Kiste et rigt Blomsterflor. En skjön Laurbærkrands fra Ulkebölle Præstegaard slyngede sig om röde og hvide Roser paa Kistelaaget. Flere Embedsmænd, og alle Militære som vare tilstede og tjenestefri, fulgte med i Toget, der sluttedes af en stor Del af Underklasserne; de norsk-svenske Frivillige bare Liget fra Kirken til Graven, hvor de ofrede deres tabte Landsmand deres varme Afskedstaarer. Det var henimod Aften, og Solens Straaler kastede gennem Trærne sit röde Skjær over den aabne Grav og over de duftende Krands paa Höjene som gjemme vore faldne Brödrc, — ved hvis Side Lövenskjold havde kæmpet, ved hvis Side han her vilde blunde. En stor Mængde Folk, af begge Kjöner, af alle Samfundsklasser, dannede en tæt Kreds om denne Plet, om disse Grave, hvor Pantet paa dansk Troskab, Mod og Hengivenhed var trygt forvaret i det fælles moderlige Skjöd. Mængden stod længe og stirrede med stille Vemod paa disse friske Höje, som

om man der i Haabet saae Sædekornet nedlagt hvoraf en bedre Fremtid skulde spire og begrunde Danmarks Ære.

I Berl. Td. har hans Fader ladet indrykke følgende Kundgjørelse:

„Med Glæde gjensaae jeg i afvigte Maj Maaned min nu salige Søn Leopold Lövenskjold, gjennemtrængt af Erkjendtlighed og Hengivenhed for det ædle danske Folk, begejstret for Danmarks, for Nordens store Sag, og Faderen delte gjerne Sønnens ædle Følelser.“

„Han kæmpede ridderligt, han ofrede sit Liv for denne Sag, og medens Faderhjertet blöder over denne elskede Söns Tab, er det en Trang for **Idette** Hjerte at bevidne dets dybe Erkjendtlighed til Alle som i Livet have vist min nu salige Søn Bevaagenhed og Venskab, som i Döden have hædret hans Minde.“

„Kristiania d. 14 Juli 1848.

Lövenskjold,

Rigsstatholder i Kongeriget Norge.“

Ogsaa over Lövenskjold er i Sommerens Løb udkommet et veludført Portræt fra det ovennævnte Etablissement.

Kand. Filos. og Typograf **Diderik Nikolaj Blicher**. Søn af Overlærer ved Nykjöbing Kathedralskole Hans Jakob Blicher, födt i Nykjöbing 26 Decb. 1819. Blev Student fra sin Födeby's Skole 1836 og underkastede sig Eksamen artium og i 1837—38 anden Eksamen, begge med Haud illaud. Kort efter sidstnævnte Eksamen ombyttede han Bögers Studering med Kunsten at trykke dem, hvilken han tilegnede sig i tvende Læreaar hos Bogtrykker Bianco Luno, og ved hvilken han siden ernærede sig indtil han d. 16 Juni 1848 bortreves af Tyfus paa Frederiks Hospital her i Staden.

Kand. Filos. **Sofus Christian Boesen**. Ældste Søn at Sognepræst til Knebel og Roelse Menigheder paa Mols i Randers Amt C. U. Boesen, og Hustru Achtonia Frederikke f. Frechland Dimitteret fra Randers Skole i Efteraaret 1846, tog han Eksamen

artium og i 1847 den filosofiske Eksamen, begge med Haud illaud. Han døde hos sine Forældre d. 20 Juni, 20 Aar gammel, efter længere Tids Svagelighed og 14 Dages Sygeleje.

Johan Nikolaj Voigt, död d. 24 Juni paa Lasarettet i Faaborg, 19 Aar gammel, af et Saar han, efter at være som Frivillig indtraadt i 10de Batallions 2det Kompagni, erholdt i Træfningen d. 28 Maj. Han var yngste Søn af afg. Landinspektör ved Sorö Akademi Ulrik Nikolaj V., der tjente i denne Stilling i 31 Aar indtil sin Död d. 1 Januar 1842, og Cecilie Kirstine V. f. Heide. Hans store Lyst til Militærstanden havde allerede tidligere bevæget ham til, trods de Vanskeligheder hans Moders indskrænkede Kaar lagde ham ivejen, at bestemme sig for denne Stand, efterat det var lykkedes ham, i Aaret 1846 at forskaffe sig af H. Maj. den afdöde Konge en aarlig Understöttelse af 200 rb. i 2 Aar (hvoraf de 140 af Sorö Akademi's Kasse), til at kunne tage Adgangseksamen ved den militære Höjskole.

Blandede Efterretninger.

Uagtet det naturligvis ikke vilde være muligt, med Nøjagtighed at opgive det Tab som den danske Armé i det i afvigte Sommer tilbragte Felttog har lidt af de enten umiddelbart paa Valpladsen faldne, eller af de erholdte Saar senere afdøde, Krigere, — fordi Saadant i mange Tilfælde vel neppe vides ved selve de vedkommende Regimente, Batalioner og Korpser, og endnu mindre fuldstændigen er bragt eller maaske kunde bringes til offentlig Kundskab — turde det dog ikke være uden Interesse, forsaavidt en løsere Oversigt over de ommeldte Tab af de bekjendteblevne Data kan have, at see en saadan Oversigt samlet og under Et fremstillet, for at saaledes idetmindste de vigtigere Data kunne lettere have for Öje og unddrages Forglemmelsen. Udg. har derfor her forsøgt en saadan Oversigt, som, ihvor ufuldstændig og mangelfuld den kan være, dog har det Gode ved sig, at den er den eneste som have, og som altid senere, forsaavidt flere Data blive bekjendte, vil kunne suppleres, berigtiges eller — fortsættes.

De forskjellige større og mindre Allærer til Lands og til Vands hvorved Tab af Døde paa dansk Side har fundet Sted, og de sidstnævntes Antal og Navne, forsaavidt saadant er bleven offentliggjort, ere følgende.

1. Rekognoscering ved Bau d. 7 April. 1 Mand faldet af 1ste Jægerkorps, ved Navn Sejer Steffensen Boltrup.
2. Fægtning ved Holnis s. D. mellem Dampskibet Hekla og en fjendtlig Udpost. 1 Mand faldet paa Hekla, nemlig Kvartermester N. H. T. Börgesen.
3. Fægtning ved Bau og Flensborg d. 9 April. Faldne 3 Offiserer, Kapitajn J. F. Heggermann-Lindencrone, död 10 April, og Løjtnanterne F. C. J. Regenburg og U. C. Vedege, begge døde

12 April; af Underoffiserer og Menige 12 Døde, foruden en del Savnede. I en fra Krigsministeriet under 22de April bekendtgjort Liste angives de Sidstnævntes Antal til 12, og de Døde sees at have været Følgende: Menige af 4de Dragonregiment: Niels Andersen Asnæs Dyrchaugeshus, Jens Andersen Vaalsøe, Peder Henriksen Grønholt; af 1ste Batallion: Morten Larsen Jyllinge; af 2den Batallion: Hans Hansen Mørkjøb, Sören Nielsen Sæby, Ole Larsen Bjerresøe, Niels Rasmussen Skjellebekshus, Lars Petersen Riis, Slaglille; af 11te Batallion: Sören Christian Nielsen Sønderupgaard, Christian Jacobsen Broust. Desuden efter samme Liste 74 Saarede.

4. Ved Kapitajnløjtnant Dirckinck-Holmfeldts Tilfangetagelse paa Femern d. 15 April faldt Konstabel paa Najaden A. Snystrup.
5. Ved Ekspeditionen til Ekkernförde og Sandkrug d. 21 April havdes 5 Døde (20 Saarede).
6. Slaget ved Slesvig. Faldne Offiserer: Oberstløjtnanterne J. H. Styrup, C. V. Magius, C. C. G. Holm (død 12 Maj), Kapitajnerne V. A. Frederichsen, B. Bonnichsen, C. F. Obel, C. F. Kurtzhals, C. E. Mechlenburg (d. 19 Maj), C. F. F. Hveberg, Løjtnanterne C. F. P. Stricker, V. Tronier og N. J. Lund. Ligeledes faldt her de frivillige Studerende J. F. E. Knudsen og F. Hentze. De Dødes Antal i det Hele angives i General Hedemanns Beretning om Slaget til omtrent 150, de Saaredes til mellem 4 og 500.
7. Ved Bombardementet af Fredericia d. 8de Maj faldt 6 Mand (foruden 8 haardt, 9 let saarede), nemlig Matroserne: C. C. Viborg, J. F. Severin, P. L. Koster, N. N. Hvorup, A. H. El-lum, J. Bertelsen.
8. I en Tiralliörfægtning paa Dyppelbjerg d. 10 Maj faldt 1 Mand, Underkorporal af 12te Batallion H. H. Castens.
9. Træfningen ved Nybel i Sundeved d. 28 Maj. Faldne 3 Of-fiserer: Kapitajnerne E. H. Thestrup og G. J. H. Bentzen (d. 2 Juni) og Løjtnant H. Collstrop af Artilleriet. Begravede i Sundeved 19 Døde paa dansk Side, hvoriblandt de to af de

ovennævnte Officerer samt 2 Underoffiserer, Overkonstabel And. Gjødvad af Artilleriet og Sergeant Sejrdahl af Espingobatteriet, Overjæger Jens Rasmussen Vantinge, Menig Robertson af det frivillige ridende Jægerkorps og frivillig Livjæger T. V. Olesen (d. 31 Maj). Ligeledes ere senere døde efter Saar i denne Træfning de Frivillige Stud. Jur. G. F. Dichmann (d. 2. Juni) og J. N. Voigt (d. 24 Juni).

10. Træfningen ved Dyppel d. 5. Juni. Faldne Officerer Oberstløjtnant O. L. Munthe af Morgenstjerne og Løjtnant N. R. Muus, foruden de svenske frivillige Officerer Baron E. Leyonhufvud og G. L. Sommelius og den norske Løjtnant L. Lövenskjold (d. 11 Juni), samt de Frivillige P. C. Jürgensen, B. F. P. Arclander og A. Thaarup. Ialt Døde 16 Underoffiserer og Menige, i det Hele Døde og Saarede 199.
11. Affæren ved Hoptrup d. 6-7 Juni. Tabet er alene opgivet til 73 Saarede, Døde og Savnede.
12. Det fjendtlige Angreb paa Haderslev d. 29 Juni. 3 Døde, de frivillige Espingolister Jh. Nollin og Pt. Kruse samt Menig A. Jespersen Vallentved af 3die Reservejægerkorps. 14 Saarede og 42 Savnede.
13. Det fjendtlige Angreb paa Korvetten Najaden ved Drejen i Flensborg Fjord d. 17 August. Døde 2 Mand foruden 1 haardt saaret, senere død, nemlig Baadsmand Carl Wulff, Matroserne H. C. Hansen og J. Isaaksen.

Af en fra Krigsministeriet under 28de Juni offentliggjort Liste over de i Fangenskab værende danske Krigere, i Antal 890, udhæve vi Følgende som allerede da vare afgaaede ved Døden, eller uden synderligt Haab om Helbredelse.

1	Bat.	Menig	Morten Larsen, lidet Haab.
-	-	-	S. Larsen Frøstrup død.
-	-	-	H. Nielsen —
5	-	-	N.Hansen Kinderhalle (-tofte?) —
11	-	-	H. Jensen Melbek —
12	-	-	H. Jacobsen Anderød —

- 12 Bat. Menig Nikolaus Sangsey Bredsted, död.
 1 Jgk. — V. Salomon —
 — — — Morten Jensen Fröslöv . . —
 — — — Rasmus Andersen Wynch, —
 2 — Frivillig Carl Rivers, Helbredelse tvivlsom.
 — — Menig Anders Nielsen Markhus, död.
 — — — Hans Hansen Lou, lidet Haab.
 — — Underkorporal H. Petersen Udby, intet Haab.
 3 — Menig R. Lassen Enghavehus, ringe Haab.
 4 — — H. Hansen Kalveskov, lidet Haab.
 — — Serg. Anders Nielsen, död.
 6 Drag. Rgm. Menig R. Sørensen Vistofte, död.
 — — — Hornbl. Ch. Madsen, lidet Haab.
 3 Res. Jgk. Menig Ch. Skarum, död.
-

Under Titel: „Dödsrunor helgade de tapre som stupade i Bataljen vid Düppelberg den 5 Juni 1848“ er i Sommerens Løb af C. F. Ridderstad i Linkjöbing udgivet et lidet svensk Mindeskraft over denne Træfning og de i samme faldne Krigere, hvis beholdne Indlæg, og hvad ved private Bidrag endvidere maatte indkomme, er bestemt til derfor at oprejse et Mindesmærke, om end nok saa simpelt, paa en passende Plads ved Dyppebjerg, til Amindelse om den ærefulde Dag da svensk, norsk og dansk Blod for første Gang flød for Skandinavismens Sag, for de tre nordiske Rigers Brödreforbund, for det fri og selvstændige Nordens Fremtid.

Skriftet, som udgjör 67 S. 8vo, og er prydet med Vignetter i Træsnit, indeholder, foruden en Udsigt over begge Træfningerne i det Sundevedske, d. 28 Maj og 5 Juni, nogle vakkre Smaadigte over de faldne Offiserer — Morgenstjerne, Leyonhufvud, Sommelius, Lövenskjold — tilligemed de biografiske Efterretninger om Enhver af dem som i det Foregaaende ere benyttede, og ligeledes

et Digt betitlet „Sönderborg“, tilligemed en Efterretning over den i denne By stedfundne Begravelse af de Faldne. Den sidstnævnte er nedenfor optaget i Oversættelse.

I „Östgötha Korrespondent“ berettes, at efterat denne Plan var kommet til den svenske Kongefamilies Kundskab, har Kong Oscar dertil skjænket 500 og Hd. Maj. Dronningen 200 rd. Bc., ligesom Begge have erklæret, at dette Foretagende har vundet deres fulde Bifald.

Ogsaa her i Staden har det skandinaviske Selskabs Sangforening d. 27 Novb. givet en smuk, ret talrigt besøgt, Koncert i Kristiansborg Slotskirke til Bedste for det paatænkte Mindesmærke, og H. Maj. Kongen har allernaadigst behaget, igjennem Overhofmarskallatet at tilstille Selskabet 50 rb. i samme Öjemed. Ligeledes har Hr. Fiedler til Sevedö indleveret til Selskabets Bestyrelse fra sig selv 5 rb., og ved Indsamling i det sydvestlige Sjælland 218 rb. 64 sk., ligesom der og fra „Danske Forening“ er i samme Öjemed tilstillet den 39 rb. 10 sk.

Om det ommeldte Foretagendes Resultat skulle vi ikke undlade senere at meddele vore Læsere Underretning.

Den 8 Juni begravedes i Sönderborg endel af de i Slaget den 5te næstforhen Faldne. Et privat Brev fra Krigsskuepladsen ytrer herom Fölgende: „Denne Handling var i höj Grad rörende og höjtidelig. En Time förend den fandt Sted, omtrent Kl. 6 om Morgenen, gik jeg ind i Kirken, hvor jeg blev Vidne til et Skuespil som jeg aldrig skal glemme. Alle Kisterne vare allerede tillukkede og stöde foran Alteret, omvundne med friske Krands og prydede med Vaaben, Blomster og Dannebrogsgaand. Blot én Kiste stod endnu aaben, og i denne laae den tappre unge Svensker Baron Leyonhufvud, rank, bleg og smuk, i sin svenske Uniform, med Egelöv om Panden og en frisk Rosenkrands ved Bryset. Kirken var

aldeles tom, men ved Siden af den Faldne stod en anden ung svensk Offiser, Premierlöjtnant Silfverstolpe, hans Ven, som havde fulgt med ham herover for at deltage i vor Kamp. Jeg kan ikke beskrive den uendelige Smerte, det blandede Udtryk af Fortvivlelse og Broderkjærlighed, hvormed han i den stille, tomme Kirke for sidste Gang klappede hans blege Kind, for sidste Gang trykkede hans Haand og derpaa styrtede ud af Kirken. Et Par Timer derefter jordedes den tappre og elskværdige Veteran Morgensjerne og 47 unge Lig, deraf 27 fjendtlige. Fire og tyve unge sortklædte Piger strøede Blomster paa deres Grav, en skjön Sörgemusik ledsagede Jordfæstelsen. En uoverskuelig Mængde af Offiserer, Borgere, Soldater, opfyldte Kirkegaarden; alle de Omkringstaaende græd. Præstens Tale skal have været smuk, men jeg tilstaaer, at jeg ikke hørte Noget af den, thi Billedet af den unge heltemodige Svensker og hans trofaste Ven stod bestandigt for mine Öjne. Hvor mangt et Venskabsbaand, hvormange endnu stærkere og helligere Baand, ere ikke alt blevne sönderrevne, og alligevel forekommer det mig, at Döden her ikke har det mørke, sörgelige Præg som under hverdagslige Forholde. Nej, Döden paa Valpladsen, under Kanonerens Drön, Geværernes Salver, og Soldaternes Hurraraab, er lys og skjön, og det Indtryk man förer med sig fra de Faldnes Grave har ikke noget Nedtrykkende.

Anmeldte Døde i Maj og Juni Maaneder 1848.

A. I Hovedstaden.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- $\frac{1}{5}$ Generalm. C. G. Bauditz's Hustru Sof. Dor. Fr. B. f. Jahn, efter længere Tids Svagelighed ved en pludselig Død, 62 A. g., fra Manden og 8 Børn, hvoraf 3 Sønner fraværende ved Armeen.
- Skibskapitajn Jhn. Frahm, 75 A. g., efter næsten 49 Aars Ægteskab, fra Enken A. M. F. f. Norup og Børn.
- $\frac{2}{5}$ N. P. Nielsens og T. N. f. Madsens Søn Ch. Fr. Nielsen, ved en pludselig Død.
- Sekondløjtnant i Sø-Etnten Jh. Corn. Tuxens Hustru Vilhelmine Augusta T. f. Tegner, efter i 5 Dage at have lidt store Smertes. Levede 1 Aar med sin Mand, 8 Uger med sit Barn og blev $25\frac{1}{4}$ A. g.
- Grosserer F. E. Petersens Hustru Caroline Vilhelmine f. Langreuter, efter mange Lidelser, i 62de A., fra Mand og Børn.
- $\frac{3}{5}$ H. J. Treldes og K. K. T. f. Madsens Datter Johanne T., i 22de A., efter længere Tids haarde Lidelser.
- Brændehandler Niels Hansen Österby, 59 A. g., efter langvarig tiltagende Svaghed og 11 Dages Sygeleje og efter $30\frac{2}{3}$ Aars Ægteskab, fra Enken A. C. Ö. f. Hansen og 3 Børn; 3 Børn forud døde.
- $\frac{4}{5}$ P. Christensens Hustru Augusta Amalia Ch. f. Kreutzberg, i 32te A., efter 3 Aars Ægteskab og flere Dages haarde Lidelser.
- Batallionskirurg C. Mart. Dn. Löper ved en blid men uventet Død i 52de A. Enken Maria L. f. Stensler og Datter.
- Skomagermester Ch. Thorstrup, $69\frac{1}{2}$ A. g., efter længere Tids Svagelighed; Stedbørn.
- $\frac{5}{5}$ Cecilie Schumacher f. Bøge, Enke efter Étatsrand Professor C. F. S., i 84de Aar.
- Frans Victor August Lassen, af Hjerteposevattersot, $2\frac{1}{4}$ A. g., Søn af Kand. theol. N. L. og Car. H. A. L. f. Bang (Sindshvile i Falkoneralleen), efter tidligere Tab af 3 Smaabørn.
- $\frac{6}{5}$ Enkemadame A. E. F. Lövert f. Creutzfeldt, i sit 78de Aar, efter 11 Ugers Sygeleje af Alderdomssvaghed. Søn og Svigerdatter C. F. L. og C. A. J.
- Frederik Flor, forhenværende Kontorchef ved Asiatiske Kompagni og Fuldmægtig under Gen. Toldkammeret, efter 11 Aars Sygdom og Svagelighed. Sødskende.
- Politibetjent L. M. Erichsen, i 40de A., Enken J. F. E. f. Matthiesen og 5 Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 6/5 Enkemadame Dorteia Öring f. Pedersen, 63 A., Datter Car. Mar. Ö.
 uaug. Sofus Bjerring, Søn af L. J. B. og Chr. B. f. Clausen, efter 3 Maaneders
 Sygeleje, i 8de A. (en Søster forudgangen f. 4 Uger siden).
- 6/5 Vilhelm Schatt Petersen, Søn af T. S. P. og V. C. P. f. Behrend.
 — Mads Rasmussen Kjölle, i 74de A., efter længere Tids Alderdomssvaghed.
 Enken Juditte K. f. Saxtorph.
- Julie Laurentze Jacobsen f. Fester, 34 A. g., efter 4 Ugers smertefulde Li-
 delser af en ondartet Brystbetændelse. Manden V. J. Ekspeditör ved
 Jernbanen, og 4 sinne B.
- 9/5 Palæforvalter J. F. Bechmanns Hustru Henriette Christiane B. f. Schmidt.
 Mand og Börn.
- Ingeborg Marie Waitz f. Hansen, efter 44 Aars Ægteskab. Enkemanden
 G. Chf. W. og 2 Sønner.
- Ulrikke Schoufus, 76 A. g., Jordemoder i 37 A., 2 Døtre, C. A. Rabe og
 A. K. Andersen.
- 10/5 Anna Brun Stadfeldt f. Tordenskjold, Enke efter Sorenskriver St. p. Fre-
 derikshald, i 65de A. H. Wieneche f. Stadfeldt, F. Wieneche.
- Thora Maria Wexschall, 23 A. g., Steddatter af Instruktör N. P. Nielsen
 og Hustru (Frederiksberg Allé).
- Forhenværende Höker Joh. Pt. From Ditlevsen, p. Frederiks Hosp., som
 Følge af et ulykkeligt Tilfælde. Enken Ingeborg Kath. f. Dahl og
 Börn.
- Institutbestyrerinde Carolino Birgitte Höst f. Prosch. Assistent Chf. Hösts
 Hustru.
- 11/5 Bogbindersvend J. Z. Adolph, efter flere Aars Svaghed og 10 Ugers til-
 dels smerteligt Sygeleje, næsten 29 Aar gl., yngste Søn af Chr. Adolph
 og O. B. Adolph f. Stendrup.
- 12/5 Sadelmagermester Peter Holm, efter næsten 2 Aars tiltagende Alderdoms-
 svaghed i 76de Aar efter 51 1/2 Aars Ægteskab. Enken Marie f. Lassen,
 5 Börn, Svigersøn og Börnebörn.
- Forhenv. Overtelgrafinspektör Ludvig Ferd. Bang, 66 Aar. Broderen
 Overretsprokurator Bang.
- Grosserer og Borgerrepræsentant Joakim Topp, ved en uforventet Død
 uden foregaaende Svaghed, i 47de Aar. Enken E. T. f. Nannestad og
 5 uforsørgede Börn.
- 13/5 Kommitteret i Rentekammeret, Etatsraad Peter Vilhelm Jacobsen, efter
 længere Svagelighed i 49de Aar. Enken G. K. E. f. Essendrop og
 2 Börn.
- 13/5 Henriette f. Ahronsson, Enke efter Hofagent S. V. Heilbuth, efter kort
 Sygeleje i 71de Aar. Börn og Svigerbörn.
- Sofus Charles Petersen, 9 Maaneder gl., Søn af P. P. og S. P. f. Hansen.
- 14/5 Henriette Charlotte Amalie Basso f. Lind, Enke efter Snedkerm. B., paa
 sin 68de Födselsdag. Börn.
- Herman Edvard Arnesen, 1 Aar og nogle Dage gl., Søn af Toldassistent A.
 og T. A. f. Bretteville.
- Stud. Med. Frans V. Vogelsang, i 22de Aar, efter et Sygeleje af ikkun 3

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- Dage, Stedsøn af Handelsassistent T. E. Ludvigsen og C. D. L. f. Lönborg.
- 18/5 Bud i Kancelliet L. Nielsens Hustru Karen Marie N., efter 5 Aar^s tiltagende Svagelighed, i 40de Aar. Mand og Søn.
- Margrethe Elisabeth Bricka f. Akkermann, Enke efter Boghandler B., 70 Aar gl. Börn.
- 16/5 Christian Frederik Beck, 10te Aar, efter 14 Dages haarde Lidelser af Hjernevattersot, Søn af Kammerraad og Inspektør ved det kgl. naturhistoriske Musæum H. B. og E. B. f. Krog-Meyer.
- Snedkermester P. C. Sigismund Krüger, efter længere Tids Svagelighed, i 54de Aar. Enke og Börn.
- 17/5 Taarnvægter Frederik Larsen, efter 14 Dages Sygdom, 68 Aar gl. Enken L. L., Søn og Börnebörn.
- Skomagerefrimester J. S. Möllers Hustru Mette Helene f. Cappel, i 46de Aar, efter 24 Aars Ægteskab. Moder til 10 Börn, hvoraf de 8 levende.
- Værsthusholder Niels Andersen, 41 Aar gl., efter 10½ Aars Ægteskab. Enken Stine A. f. Christiansen og 3 smaa Börn, 2 forhen døde.
- Johanne Nikolinc, 15½ Aar gl., ældste Datter af Brandkapitajn og Malermester O. L. Prom og Amalie P. f. Nielsen.
- Amalia Leonora Sofie, Barn af C. F. Petersen og Morence f. Jensen.
- Fyrbøder S. Andersen, 61 Aar gl., efter længere Tids Svagelighed. Enken Sofie A. f. Petersen og Datter.
- F. Schmidts Hustru Benjamine Nckoline f. Simonsen (Lille Tuborg), yderst afkræftet under et tungt og langvarigt Sygeleje.
- 18/5 Skipper under Admiralitetet Lars Christian Larsen, efter længere Tids afvekslende Svaghed, i 44de Aar. Enken A. L. f. Hansen og Sønner.
- Skomagermester P. Nielsen, efter 2 Aars Svagelighed og 5 Maaneders Sygeleje, 50 Aar gl. Enken Caroline N. f. Foss og 6 Börn.
- 19/5 Anc Lydervahl f. From, Enke efter Hofguldsmed L., efter 3 Dages Sygeleje i 75de Aar. Hendes Börn, Ch. Örsted f. Svardalin og H. C. Svardalin.
- Luise Augusta Simonsen, 8½ Aar gl., Datter af kgl. Kapelmusikus H. S. S. og C. E. S.
- Jomfru Johanne Dorthica Kühnell, efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed og 4 Maaneders Sygeleje. Södskende og Svogre.
- Justitsraad, forhenv. Arkivarius i det kgl. danske Kancelli, Christian Julius Frederik Hjorthöy, efter flere Aars tiltagende Svagelighed og 6 Ugers Sygeleje, i 73de Aar. Svigerinde F. C. Hjorthöy f. Nörregaard.
- uaug. Skomagermester Niels Jakob Bornholm, 67 Aar gl., efter 14 Dages Sygdom og 24½ Aars Ægteskab. Enken Vilhelmine B. f. Urbrök.
- 20/5 Forhenv. Brændevinsbrønder Bendt Hansen i 73de Aar. Efterladte Börn.
- 21/5 Kongl. Portkontrollör Peter Hassolqvist, efter længere Tids Svagelighed ved en hastig Död. Enke og Søn.
- Skibstömrrer Andreas Christian Jessen, 58 Aar gl., i sit Ægteskabs 31te Aar. Bertha J. f. Bertelsen og Börn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 21/5 A. Jacobsen, Pensionist af den kongl. Staldetat, 71 Aar gl. Enken Christine J. f. Schouboe.
- Oberstløjtnant Frederik Christian af Kleist, efter mange Lidelser, 73 Aar gl. Sødskende.
- Poul Hugo Hilmers, 3 Maaeneder gl. Søn af Ludvig H. og Elisa H. f. Mühlenstedt.
- 22/5 Anna Sofie Katharine Christiani f. Köhling, Premierløjtnant Ch.'s Hustru, efter 5 Ugers Sygdom i 25de Aar, efterladende den fraværende Mand en lille Datter.
- Caroline Wexschall f. Dam, Enke efter Koncertmester W., efter mango Lidelser og tunge Sorger, efterladende to smaa uforsørgede Børn, to Sødskende og Svigerinde.
- 23/5 Juliano Marie Warthoe f. Petersen, Enke efter Strandkontrollør W. i Nyraad ved Vordingborg, i 65de Aar. 6 Børn.
- Wolf Judasson, 67 1/2 Aar gl. Sødskende.
- Birgitte Amalie Rust, der som en Plejedatter af afg. Vinhandler J. C. Jacobsen tilbragte sine 9 sidste Leveaar i sin nylig afdøde Plejebroder Etatsraad P. V. Jacobsens Hus, efter et langt og smerteligt Sygeleje.
- 24/5 Marie Barbara Messmann f. Melow, 40 Aar gl. I 16 Aars Ægteskab født 7 Børn, hvoraf 3 forud døde, 4 leve med Manden A. M.
- Marie Velt, Enke efter Major V., efter langvarige Lidelser. Sønnen V., Kapitajn.
- uang. Enken Bolette Marie Gjerlev f. Grønholdt, i 70de Aar. 4 Børn og Svigersønner.
- 26/5 Kapitajn og kongl. Vaterskout H. P. Hansen i 79de Aar. Enken A. E. H.
- Anne Margrethe Thomsen, i 34te Aar. Moderen A. K. Th. og Sødskende.
- Formand for Værtshusholder-Korporationen Christian Christensen, 44 Aar gl. Enken J. D. Ch. f. Liebe og 2 Børn.
- 27/5 Johanne Pettoletti f. Kubb. 3 efterladte Børn.
- Bogholder ved Kjöbenhavn's Brandforsikkring Herman Christian Müffelmann, efter længere Tids tiltagende Alderdoms-Svækkelse, 73 Aar gl. 5 Børn.
- Johanne Sofie Böhme f. Ebbesen, Enke efter pensioneret Toldassistent C. H. B., efter længere Tids Svagelighed i 70de Aar. Datter og Svigersøn, Smedemeester Behrens, i hvis Hus hun henlevede sine sidste Dage.
- 28/5 Kammerassessor P. A. Lunds Hustru Juliane Marie L. f. Koss, efter næsten 3 Maaeneders tiltagende Sygdom. Manden og en eneste Søn.
- Smedemeester J. Flyger. Stedbørn og Börnebørn.
- Anne Dortha Rosted, Enke efter forlængt afdøde Ekstraskriver R., i 73de Aar. Søstersøn Th. Neergaard.
- 29/5 Hörkræmmer og Kapitajn ved det borgerlige Artilleri N. R. Colding, 56 Aar gl., efter længere Tids smertelig Sygdom. Enken Luise C. f. Flor og Børn.
- Maren Ranzinger f. Hjorth, efter længere Tids Svagthed, i 80de Aar. Manden forhenv. Sukkerrafinadør R.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 30/6 Johannes Albrekt Schram, 3¼ Aar gl., af en heftig Hjernebetændelse, Søn af kgl. Kapelmusikus F. S. og J. S. f. Holmer.
- Kand. Jur. Nikolaj Falkman-Petersen, i 43de Aar, efter flere Aars tiltagende Sygdom. Enken A. P. f. Frechland og Søn.
- Vilhelmine Augusta Volf, 27 Aar gl., efter omtrent 3 Maaneders smertefuldt Sygeleje. Slægtning Præsteenke C. E. Volf.
- Værtshusholder Hans Ibsen Avornach, efter flere Aars Svaghed, 42½ Aar gl. Enken Ch. A. f. Zimin og 4 Børn.
- Johan Martin Sahlqvist, i 6te Aar. Moderen Sofie S. f. Lundgreen og Sødskende.
- 1/6 Carl August Christoffer Vestrup, efter 5 Ugers smertefuld Sygdom, 10¾ Aar gl., Søn af Silke- og Klædekræmmer C. V. V. og J. V. f. Heegaard.
- Johanne Caroline Sørensen, 18 Aar gl., efter nogle Dages Sygdom. Forældrene O. S. og M. S. f. Pohlmann og Sødskende.
- Sofie Vilhelmine Münchenberg, 7½ Aar gl., efter 15 Dages smertefuld Sygdom. Forældrene C. D. M. og E. K. M. f. Foss, og Sødskende.
- 2/6 David Hansen Gærtner, ved en pludselig Død, eneste Broder til Elisabeth Möller.
- Carl Andreas Olsen, ved en kort men smertelig Bortgang. Enken D. M. O. f. Hansen.
- 3/6 Handelsfuldmægtig Abraham Jakob Meyer, i 24de Aar, efter flere Aars Svagelighed. Sødskende.
- Jomfru Armgaard Margrethe Nelling, Datter af forlængst afdøde Kammerraad Chf. N., efter længere Tids Svagelighed, 82 A. gl. Efterlader kun en enkelt Slægtning.
- 4/6 Eugene Ludvig Christian Nielsen, 3¾ Maaneder gl. (efter 2 Søstres tidligere Død), Søn af Blomsterfabrikant Laurent N. og Prudence N. f. Fortin.
- Frøken Christine Sofie Volqvartz, efter 10 Dages Sygeleje, 64 Aar gl. Eneste Søster gift med H. Prætorius (Kristianshavn), i hvis Hus hun i 40 Aar opholdt sig.
- Josefa Ernestine Heegaard f. Durckheim, 21 Aar gl., efter 7 Ugers Ægteskab. Manden F. V. H. og Fader.
- uang. Anc Marie Ostermann, i 57de Aar. Manden Frederik O.
- 6/6 Forhenv. Høker Lars Andersen Holm, efter flere Aars tiltagende Svagelighed, i 66de Aar. Søn Urtekræmmer P. F. Holm.
- 7/6 Emma Amalia Bastian, 12 Aar gl., efter 2 Aars tiltagende Svaghed og 7 Dages haarde Lidelser. Forældrene Fr. B. og K. B. f. Haidorn, og Sødskende.
- Inger Johanne Claudino Hansen f. Plum, i 63de Aar. Manden P. H.
- 8/6 Skrædermester Christoffer Haagerup, i 66de Aar. Børn.
- 9/6 Forhenv. Kjøbmand i Flensborg Henning Lorens Paulsen, over 80 Aar gl., efter et halvt Aars tiltagende Svaghed. Sønnen Kancelliraad H. I. P. og andre fraværende Børn.
- Fuldmægtig Lorens Peter Nicolaysen, Hovedkasserer ved Tivoli, 40 Aar gl., efter faa Dages Sygeleje. Enkon J. H. E. f. Jørgensen og 5 Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 9/6 Oldingen Uhrmager H. Friedebeck, efter et kort Sygeleje i 84de Aar. Broderen M. Friedebeck.
- Høker Nads Christensen Lindved, efter faa Dages Sygdom, i 57de Aar. Enken C. L.
- 11/6 Værtshusholder Christian Vilhelm Lund, efter 3 Manneders Sygdom, i 54de Aar. Datteren Christine L.
- Johan Peter Henrik Malling, 1/2 Aar gl., efter 3 Dages Sygdom. Forældrene Auditør C. O. M. og J. C. M. f. Schönning.
- Fru Ida Meidell f. Liehmann, efter et Par Maaneders Sygdom, i 33te Aar, Fraværende Mand, 5 Børn, Moder og Sødskende.
- uang. Skomagermester Carl Christian Eggert, efter længere Tids Svaghed. Enken Sine E. f. Lohcher.
- 12/6 Emilie Marie Cecilie, kongl. Fuldmægtig Edv. Meyers Barn, til sin forudgangne Moder.
- Vilhelmine Gætte f. Hendriksen, forhenv. Garvermester G's. Hustru, 66 1/2 Aar gl., efter 40 Aars Ægteskab. Mand og Børn.
- Johannes Bang, født Juledag f. A. død Pintsedag, Søn af Kancelliraad A. K. B. og H. B. f. Michelsen.
- 14/4 Else Marie Vacher f. Möller, Enke efter Sognepræst Niels Hansen V., i 60de Aar. Børnene, i Bredkjær Præstegaard.
- 15/6 Enken Ane Marie Jacobsen f. Witter, efter flere Aars tiltagende Svaghed. Datter og Plejedatter Ane Margrethe og Julie.
- Urmager Tade Rikard Brasch, over 80 Aar gl. Enken Lene Kath. B. f. Möller og Børn.
- Jensine Mathilde Christensen, 5 1/2 Aar gl., efter 7 Dages Sygdom, yngste Datter af C. Ch. og J. P. Ch. f. Wissaloffsky.
- Skihovmester Lars Larsen, 32 Aar gl. Enken Sofie Magd. L. og 5 Børn.
- uang. Vilhelmine Christini, efter langvarige Lidelser. Søsteren Augusta Ch.
- Dorothea Hansine, 7 1/2 Aar gl., efter faa Dages Sygdom af Strubehoste, Plejedatter af Hansine Eggert f. Lohcher.
- 16/6 Diderik Nikolaj Blicher, Student og Typograf, paa Frederiks Hospital af Tyfus. Forældrene Overlærer H. J. B. og L. M. B.
- Kathrine Sofie Lund f. Hall, 40 1/2 Aar gl., efter 10 Manneders smertelig Sygdom. Manden Skomagermester C. N. L. og 6 Børn.
- 17/6 Enkefrue Albertine Birgitte Wachs f. Krabbe, efter længere Tids Svagelighed i 68de Aar. Sønnon C. W. og Sødskende.
- Jomfru Elisabeth Amalia Snour, Datter af forlængst afg. Materialforvalter Hn. S., efter flere Aars tiltagende Lidelser og 6 Ugers smerteligt Sygeleje, i 83de Aar.
- Katharine Elisabeth Schwartz, efter mangeaarige Lidelser. Moderen.
- 18/6 Ludvig Leopold Valdemar Bloch, 21 Aar gl., efter at have i mange Aar lidt af svagt Helbred, og i den senere Tid af Brystsygdom og Blodstyrtning. Yngste Søn af C. F. B. i Aarhus og S. B. f. Jahnsen.
- 19/6 Fru Anna Johanne Prunst f. Bech, Enke efter Major P. af Artilleriet, 63 Aar gl. Børnene.
- Enken Karen Schmidt f. Christensen. Sødskende og Svoger.

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- 10/6 Jacob Ferdinand Jørgensen, 3 Dage over 20 Aar gl., efter et kort men smertefuldt Sygeleje, eneste Søn af Politibetjent J. J. og E. J. f. Klingsey.
- 20/6 Sproglærer Markus Lehmann, efter faa Dages Sygeleje, i 83de Aar.
— Hilda Schjødte, 2 Aar gl., af Hjernebetændelse. Forældrene Valdemar S. og S. S. f. Schjødte.
- uang. Hansino Vilhelmino Hansen, 7 Aar gl., efter faa Dages Sygeleje. Forældrene V. Govans og A. L. F. Govans f. Haugaard.
- 21/6 Cornelia Margrethe Jøgstrup f. Cnssø, efter længere Tids Sygeleje. Manden J. P. J. og 2 umyndige Børn.
- 22/6 Ane Sofie Bocksen f. Smith, ved en pludselig Død i 55de Aar, efter 25 $\frac{3}{4}$ Aars Ægteskab. Manden N. C. Bocksen.
- 23/6 Peter Volff Frydenlund, Kontorist, efter 14 Dages haardo Lidelser, i 70de Aar. Enken Conradine F. f. Henriksen og Børn.
— Poul Georg Ipsen, 5 Aar gl., efter 8 Ugers Sygeleje. Faderen Kand. Fil. J. G. I.
- uang. Gyrithe Marie Jacobsen f. Hovitz, efter 4 Dages Sygeleje. Manden L. J.
- 24/6 Tøjmagervend Robert Schultze, efter 14 Dages haarde Lidelser, i 36te Aar. Enken Marie S. f. J. og 3 uforsørkede Børn.
- 25/6 Underofficer af 1ste frivillige Batallions 2det Komp., Frederik Christian Heide, paa sin 40de Fødselsdag. Sødskende.
- 26/6 Caroline Dorthca Hansen f. Sivertsen. Manden Snedkervend N. J. II., og en 4 Ugers Datter.
— Inger Petersen f. Johansen, i 58de Aar, efter 19 $\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab, efter længere Tids Svagelighed paa Hospitalet. Manden K. Petersen paa Antvorskov Slotsparcel.
- 27/6 Hanne Christiane Nielsen f. Buttersach, efter en Maanedes haardt Sygeleje, 36 Aar gl. Manden N. N. og en 1 $\frac{1}{2}$ Aars Søn.
- uang. Enken Karen Slot, i sit 88de Aar. Moder og Svigermoder til Vafabrikør Spelty og Husru.
- 28/6 Maren Johanne Möller f. Clemmensen, i 47de Aar, efter 22 Aars Ægteskab. Manden P. Möller og 6 Børn (2 forhen døde).
- 29/6 Kammerraad og Toldinspektør i Randers Axel Fog, efter flere Aars tiltagende Svaghed, paa Frederiks Hospital, i 61de Aar. Enken Laura F. f. Muus.
— Snedkermester P. A. Mohrs Enke Marie Sofie M., i 82de Aar. Søn og Svigerdatter.
- 30/6 Samuel Johannes Wassard, forhen Ejer af Strø Mølle, efter et kort Sygeleje. Søsterbørn.
— Ida Juliane Schultz, 19 Aar gl., efter 3 $\frac{1}{2}$ Aars tiltagende Svaghed og 4 Ugers Sygeleje. Moderen Caroline S. f. Keller.

B. I Provindserne.

- 1/3 Grevinde Luise Sybille Reventlov, Søster til Kammerherre og Lensgreve af R. til Christianssøde. Havde i 35 Aar indtaget en hæderlig Plads i Broderens Hus paa Pederstrup i Lolland.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- $\frac{1}{3}$ Maren Larsdatter Ranum f. Bang, efter at være bleven forløst med en dødfødt Søn, i 41de Aar og Ægteskabets 6te. Manden Sognefoged J. Ch. Nielsen Rnnum i Ranum (Aalb. Stift) og 3 uforsørgede Børn.
- $\frac{2}{5}$ Christiunc Petrea Veiersøe f. Kaarup, 51 Aar gl., efter 6 Aars tiltagende Svagelighed, 3 Maaneders Sygelceje og meget haarde Lidelser, efter 8 Aars Ægteskab (tidligere gift med afg. Skolelærer L. Rasmussen). Manden Skolelærer Svr. V. i Hjortøvang Skole ved Horsens, og 2 Sønner, 3 tidligere døde.
- $\frac{3}{5}$ Johanne Marie Iversen f. Jensen, 29 $\frac{3}{4}$ Aar gl., efter langvarig og smertefuld Sygdom og 9 $\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab. Manden C. F. Iversen i Helsingør.
- Oberstinde Anna Christine Hviid f. Bruun (fra Fredericia), Enke efter Oberst H., i 78de Aar, under et Ophold i Odense. Børn.
- uung. J. Mobergs Kone i Helsingør. Mand og Søn.
- $\frac{4}{5}$ Charlotte Elisabeth Nørgaard, næsten 13 Aar gl., yngste Datter af Sognepræst til Sanby og Kildserup i Sjælland P. M. T. N. og M. J. N. f. Söd- ring (neppo et Aar efter den ældste Datters Død).
- $\frac{6}{5}$ Birgitte Margrethe Magd. Brockdorff f. Hansen, efter flere Aars Svagelighed og 6 Maaneders tiltagende Lidelser, 37 Aar gl. Manden C. B. i Aa Mølle ved Lemvig og 4 umyndige Børn.
- Malerlærling Hans Christian Rasmussen i Odense, 18 Aar gl.
- $\frac{6}{5}$ Madame Galthen f. Købner i Aarhus, i 68de Aar. 2 Døttre.
- Inger Marie Caroline Nielsen f. Fritz, Skolelærer N.'s Hustru i Kastberg Skole (Randers A.), efter 1 $\frac{1}{2}$ Aars tunge Lidelser, i 64de Aar og Ægteskabets 21de.
- Arbejdsmand H. Hansens Enke Anne Marie Möller i Odense, 59 Aar gl.
- Anna Dorthea Junghans f. Gemynde, 46 Aar gl., efter 1 $\frac{1}{2}$ Aars tiltagende Svaghed og 3 Maaneders stadigt Sengeliggende. Manden Strandkontrollør i Boderne Anker Sogn (Bornholm) E. J. og 4 Børn.
- $\frac{7}{5}$ Kand. Polyt. Ludvig Frederik Vilhelm Höyer, efter langvarig tiltagende Brystsvagthed, i 27de Aar. Forældrene J. J. G. H. og C. H. f. Bernsteen i Slagelse.
- Hans Bundesen, i 76de Aar. Broderen Terkel B. paa Ribe By's Mark.
- Møllecejer Henrik Christoffer Busch i Vordingborg. Enken L. B. f. Wassard.
- uung. Ane Jensine Oline Kofoed f. Petersen, i 32te Aar, efter 10 Aars Ægteskab og $\frac{1}{2}$ Aars tiltagende Svagthed. Manden J. K. i Schlyers Mølle og 3 Børn.
- Vilhelmine Hansen, 23 Aar gl., efter længere Tids Svagelighed og 11 Dages haarde Lidelser. Moderen M. M. H. i Nørresundby og Sødskende.
- $\frac{6}{5}$ Sognepræst for Tommerup og Brylle Menigh. i Fyen Jens Nikolaj Lund, i 53de Aar, af en nervøs Feber. Enken E. A. T. L. f. Lund og 5 Børn.
- Jomfru Kathrine Christiane Holm, 66 Aar gl., i Bjergby Skole (Anlb. St.)
- Matros Jörgen Frederik Severin, dræbt af en Kanonkugle ombord i Hekla i Fægtningen ved Fredericia. Enken Karen S. i Nakskov og 3 smaa B.
- uung. Gjörtler Hans Larsens Enke i Assens, 78 Aar gl.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 10/5 Hattemagermester P. Henriksen i Sorø, efter et kort men smerteligt Sygeleje, i 67de Aar. Sønnen J. H.
- Jomfru Mary Ann Howden fra Helsingør, efter 8 Dages Sygdom i Hamborg. Paarørende.
- Gæstgiver i Odense P. Nielsens Søn, Jens Christian Nielsen, 7 Mnd. gl.
- 11/5 Kathrine Margrethe Carstensen f. Pannum, i 64de Aar, efter 28 Aars Ægteskab. Manden H. C. paa Cypresssegaard ved Sakskjøbing og 2 Børn.
- Anc Mario Rasmussen f. Hunderup, efter 19 Dages smerteligt Sygeleje, i 80de Aar. Datter og Svigersøn C. Birk f. Rasmussen og P. L. Birk i Vnduntorp (Aalb. St.).
- Hans Høegh, 4½ Aar gl., efter flere Dages Sygdom af Skarlagensfeber, eneste Søn af R. H. og B. K. H. f. Hansen i Udbyhøj.
- uang. Skolelærer Knud Poulsen i Leerberg (Randers A.), efter flere Dages haardo Lidelser, 27¼ Aar gl., efter 1½ Aars Ægteskab. Enken Henriette P. fød Stabell og Barn.
- Veipikør Jens Frederik Bøgvad paa Billesborg, 65 Aar gl.
- 12/5 Politibetjent i Odense Johan Adolf Petersen, 56 Aar gl.
- 13/5 Sadelmagermester i Odense N. C. Christensens Søn, Tobias Christensen, 1 Maaned gl.
- Cecilia Unna f. Cohen, efter flere Maaneders Svaghed. Sønnen F. U. i Helsingør og flere Sødskende.
- 14/5 Anc Marie Jensen, Rebslager i Johnstrup J.'s Hustru, 80½ Aar gl., i 62 Aars Ægteskab Moder til 8 Børn, 22 Bbørn og 16 Bbbørn. Manden og Børnene.
- 14/5 Herman Emil Villiam Stricker, 8 Maaneder gl., yngste Søn af Borgemester i Ribe Overauditør Stricker og M. St. f. Springborn.
- 15/5 Generalkrigskommissær A. G. Toxverdt, Kmd. af Dnb., i 83de Aar, efter længere Tids Lidelser. Enken S. T. f. Maes og Børn.
- Biskop over Fyens Stift Dr. Theol. Nikolaj Faber, Kmd. af Dnb. og Dmd., i 59de Aar. 5 Børn.
- Christen Boldsen, Dannebrogsmænd, i Mellerup (Randers A.), i 64de Aar. Sønnen J. B. og flere Børn.
- Marthe Hansen, Enke efter forlængst afd. Førgemand H. i Taars, i 67de Aar. Børn.
- Margrethe Elisabeth Ørum, Enke efter Gartner Peder Hougaard i Aalborg, 80 Aar gl. Børn.
- uang. Tobie Marie Færch, 6½ Aar gl., Datter af S. F. og J. F. f. Kjersgaard i Nibe.
- 17/5 Justitsraad Rasmus Lange til Ørbeklunde, efter flere Ugers Lidelser, 71 Aar gl. Enken Laurentza L. f. Lindegaard og Børn.
- Konsistorialraad Vilhelm Thaning, Sognepræst for Hunseby Menighed paa Lolland, efter 14 Dages Sygeleje, i 59de Aar, efter 30 Aars Ægteskab. Enken M. C. T. f. Lyngbye og 7 Børn.
- Marie Kathrine Wilson f. Mogensen, Bøssemager P. W.'s Hustru i Aalborg, efter flere Aars Brystsvaghed og 10 Dages Sygeleje, i 58de Aar og Ægteskabets 34te. Manden og 2 Børn.

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- 17/5 Jomfru Luise Gottschalck i Odense. 59 Aar gl.
 — Skolelærer Peter Lagoni paa Brahetrolleborg, 72 Aar gl.
- 19/5 Carl Emil af Mecklenburg, Kapitajn i 22te Liniebatallion, haardt saaret ved Slesvig den 23de April, død paa Lasarettet sammesteds i sit 46de Aar. Enken Marie M. f. Undall og Barn.
- 20/5 Slotsgartner i Odense Caspar Filip Stapel, 59 Aar. gl.
- 21/5 Jubeloldingen Amsprovst Henrik Christoffer Schmidt, R. af Db. og Dbm., i 51 Aar Sognepræst for Vær og Nebel Menigheder, i 75de Aar. Enken A. S. f. Brøndlund og Sønnen Sognepr. J. C. S.
 — Jomfru Nikoline Jensine Børglum i Guldager Skole (Aalb. St.), i 66de Aar.
- 22/5 Maren Pedersen, Enke efter Toldbetjent Joh. Mart. Bieber, i 77de Aar. Sønnen J. Bieber i Aalborg.
- uansg. Skomagervend Rasmus Emil Kjær i Aalborg, neppe 21 Aar gl., efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed og 14 Dages Sygeleje. Moderen C. E. K. f. Møgelvng.
- 23/5 Amtmand over Vejlo Amt, Kammerherre Peter Fjeldsted Hoppe, R. af Db., 54 Aar gl. Enken J. H. f. Haffner og 3 Børn.
 — Villomine Boline Erichsen f. Ravnholdt, efter mangeaarige Lidelser, i Ægteskabets 21de Aar. Manden G. E. i Karrebekksminde og Datter.
- 24/5 Emilie Henriette Laura Bache, Dagen efter hendes 20de Aars Fødselsdag. Faderen C. F. B. i Helsingør.
 — Fru Marie Dorothea Luise Stockfleth f. Staffeldt, Enke efter Kapitajn og Toldkasserer St. i Kolding, næsten 76 Aar gl. Tilbragte sine sidste 16 Aar i Brodersønnen L. Staffeldts Hus i Herlöv.
 — Skomagermester i Odense F. C. Rosbachs Datter Johanne Frederikke R., 6 Uger gl.
 — Christian Frederik af Frisenberg, Kapitajn ved 12te Liniebatallion, paa Als, i 58de Aar. Enken M. E. F. f. Hauch og 3 Børn.
- 25/5 Jomfru Marie Franciska Hasselbalch i Aarhus. Søsteren E. Jørgensen f. H.
- 26/5 Jomfru Christine Steenberg, 61 Aar gl., i Aarhus. Svogeren P. Pallesen.
- uansg. Spekhøker i Randers Jens Jensen Brødsted, 56 Aar gl., efter længere Tids tiltagende Svagelighed og 10 Dages Sygeleje. Enken K. M. B. f. Iversen med Datter; første Hustru og 2 Børn tidligere døde.
 — Madame A. M. Faaborg f. Döcker, 72 Aar gl., i Bogense, Kirkesanger F.'s Enke.
- 27/5 Johan Christian Islin, 3½ Aar gl., efter 4 Dages Sygdom af Skarlagensfeber, Søn af R. C. I. og J. I. f. Jensen i Randers.
 — Jomfru Ane Kathrine Thomsen paa Turupgaard.
- 28/5 Karen Solgaard Brown f. Marstrand, Enke efter Sognepræst H. F. V. Br., 75 Aar gl., i Odense.
 — Typograf Stefan Gärtner i Odense, i 47de Aar, efter et Aars tiltagende Brystsvaghed og 22 Aars Ægteskab; født i Ofen i Ungarn. Enken H. G. og en Datter.
 — Ane Elisabeth Schou f. Jacobsen, efter mange Aars Svaghed. Manden Toldbetjent S. i Aalborg.
 — Overjæger ved 3die Jægerkorps Jens Rasmussen Vantinge, faldet i Træf-

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ningen i Sundeved. Faderen Rasmus Knudsen, Væver i Vantinge (Fyen).
- Sergeant i det kongl. Espingolbatteri Frederik Seierdahl, faldet i samme Træfning, efter 32 Aars Tjeneste, i 48de Aar. 3 Børn og Svigerdatter. Konen og 4 Børn forud døde.
 - Hjulmand i Lyngby Peder Agesen, i 67de Aar. Stedbørn.
 - Seminarist K. J. Knudsen i Ørsted Skole.
 - ²⁹/₅ Agent og Forligelseskommissær Josef Nielsen i Aalborg, 76 Aar gl., efter 3 Dages Sygdom af et apoplektisk Tilfælde. Børn.
 - ³⁰/₅ Skrædermester i Helsingør L. Jantzen, efter flereaarige Lidelser. Enken E. C. J. f. Christensen og Børn.
 - ³⁰/₅ Høker i Randers Anders Nielsen, 85 Aar gl., efter flere Aars Sygdom. Enken K. N. og 4 Børn, 6 Børn forud døde.
 - Theodor Emil Ludvigsen, 8 Aar gl., eneste Søn af Ane Dorothea L. f. Spnrvaht i Slagelse.
 - Vilhelmine Rosine Bjørn, efter længere Tids Brytstvagthed, Datter af B. i Storeheddinge.
 - uang. Sofie Hintz f. Andkjær, Ejereren af Oldengaarden L. D. Hintz's Hustru, 39 Aar gl. Manden og 6 Børn, hvoraf det ældste 8 Aar gl.
 - Plantør i Randers Vilhelm Frederik Schaldemose, Dbmand, 66 Aar gl.
 - ³¹/₆ Johan Sofus Larsen, 1¹/₄ Aar, Søn af Snedkermester P. Larsen i Odense.
 - Karen Marie Poulsen sammesteds, 9 Aar gl., Datter af Arbejdsmand Poul Jeppesen.
 - Theodor Vilhelm Olesen, Frivillig ved 1ste Jægerkorps, paa Lasarettet paa Sønderborg Slot, efter at være haardt saaret i Hovedet i Træfningen ved Nybel den 28de, 25¹/₂ Aar gl. Moderen M. E. O. f. Dahl og 9 Sødskende.
 - ¹/₆ Frøken Henriette Frederikke Vormskjold, Konventualinde i Vemmetofte Frøkenkloster, efter langvarige Lidelser. Søstre.
 - Caroline Kirstine Margrethe Høier f. Schou, Enke efter forlængst afdøde Konsuntions-Inspektør H. i Maribo, noget over 93 Aar gl.
 - ²/₆ Georg Julius Hauch af Bentzen, Kapitajn i 1ste Batallion, haardt saaret ved Forskandsningen ved Dyppel den 28de Maj, efter haarde Lidelser død paa Lasarettet paa Als, 40 Aar gl. Forældrene Justitsraad C. T. B. og C. A. B. f. Larsen, og Sødskende.
 - Stud. Jur. Frits Dichmann, 24 Aar gl., Frivillig og Underoffiser i 5te Batallion, død paa Lasarettet paa Augustenborg af et i samme Træfning erholdt Skudsaar i Underlivet. Faderen Kapitajn og Toldinspektør i Svendborg D., og Søster.
 - Natalia Elisabeth Augusta, 8 Maanedg gl., Datter af Apotheker i Skive N. Nielsen og U. N. f. Thormann.
 - uang. Frederik Unna, Barn af C. F. U. i Helsingør og Charlotte U. f. Raphæl.
 - ³/₆ Nikolaj Holger Henriksen, 5 Aar gl., Søn af Sognepræst P. H. og D. U. H. f. Budz i Vester-Tørslev Præsteg. (Randers A.).
 - Snedkermester Lyder Bielh i Slagelse, efter længere Tids Svagelighed, i 71de Aar. Enken og Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- uang. Ane Baumann f. Frøderiksen, Håndskemagormester i Odense II. B.'s Hustru, i 60de Aar, efter 9 Ugers Sygeleje og 28 Aars Ægteskab. Manden og 2 Plejebørn.
- 5/8 Sekondløjtnant ved 4de Liniebatallion Niels Rothenburg af Muus, faldet i Slaget ved Dyppe, i 27de Aar. Moderen V. M. M. f. Kampmann og Sødskende.
- Oberstløjtnant Otto Ludvig Munthe af Morgenstjerne, faldet i samme Træfning, 56 Aar gl. Enken F. M. f. Schouboe og Søn.
- Herregaardsskytte Anton Thaarup, 21 Aar gl., faldet i samme Træfning. Faderen N. M. Thaarup i Storeheddinge og 8 Sødskende.
- Frivillig B. S. B. Arctander, ligeledes, Søn af Sognepræst til Klinte i Fyen T. M. A. Arctander.
- Christen Diderik Nygaard i Nørresundby, efter omtrent et Aars Brystsvaghed og 4 Ugers haarde Lidelser, næsten 23 Aar gl. Forældrene A. N. og V. N. f. Sveistrup.
- Madame Ano Mario Helt f. Dencker i Aarhus, 67 Aar gl., efter 23 Ugers haarde Lidelser. Børn.
- Fru Charlotta Kathrine Böttcher f. Müller i Odense, Enke efter Kanceliraad Bsst., i 74de A., efter længere Tids Svaghed og 14 Dages Sygeleje. Datteren G. Foersom f. Böttcher.
- Madame Christiane Frederikke Carsøe f. Gützsche i Östervolling Skole (Randers A.), i 62de Aar, efter 2 Dages Sygdom. Datter og Svigersøn.
- Svejtsers ved Slottet i Odense Jens Christensen Skivholm, 60 Aar gl.
- Niels Hansen, 8 Uger gl., Søn af H. Hansen i Odense.
- 6/8 Madame Kathrine Marie Neve f. Søbye i Sæby, 60½ Aar gl. Manden E. N. og Søn; 5 Børn og 1 Plejebarn forud døde.
- Möller Hans Berg i Morud Mølle (Fyen), i 56de Aar, efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed. Enken og Børn.
- 7/8 Musikdirektør i Odense F. Hansens Hustru Vilhelmine Augusta Luise f. Becker, 46 Aar gl.
- Augusta Fabricius, 1½ Aar gl., Datter af E. Fabricius og H. F. f. Steinmann paa Skovsgaard.
- Told- og Konsumtions-Underbetjent i Kallundborg Jakob Nielsen Jacobsen. Enken M. H. J. f. Kampmann.
- 8/8 Lodsoldermand paa Dragøe, Dnmand., Heick Meinertz, 80 Aar gl. Søn.
- 9/8 Ane Mario Elise Molberg, i 4de Aar, efter lang Tids Svagelighed og 3 Dages Sygeleje. Faderen L. M. i Randers.
- 10/8 Pottemager i Odense Peter Saysette, 62 Aar gl.
- Kammerjunker, forhen Kontorchef i Gen. Kommissariatskollegiet, Carl Frederik Frans Daniel Römer, efter længere Tids Svaghed, paa Vallø. Enken F. R. R. f. Holten og Børn.
- 6 og 11/8 Christian Pedersen, 16 Uger gl. (6te) og Søren Peter Pedersen, 3½ Aar gl. (11te), eneste Sønner af J. P. i Randers. (Moderen død for 10 Uger siden.)
- 11/8 Madame Mette Rogine Lund f. Theilado, Enke efter Sognepræst L. i Stauning, i 49de Aar, fra 5 umyndige Børn. Moderen, i Kolding.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{11/6} Bodel Nielsen Bodelsen, efter lang og smertefuld Sygdom, i 17de Aar. Forældrene, N. Bodelsen og M. C. B. f. Høier paa Lykkesholm (Aalb. St.), havde for 2 Aar siden mistet en anden Søn.
- Maren Andrea Ravnborg, i 17de Aar. Forældrene M. R. og M. R. f. Fangel paa Vildmosegaard (Aalb. St.).
- Juvellersvend P. C. Jürgensen, frivillig Overjæger ved 1ste Jægerkorps, efter at være haardt saaret i Træfningen den 28de Maj, efter mange ustandne Lidelser, i Lasarettet paa Augustenborg. Forældrene Bogholder P. J. og A. J. f. Eriksen, og Forlovede.
- ^{12/6} Gundertine Andrea Tybring, 10^{1/4} A. gl., efter 7 Dages haarde Lidelser af Skarlagensfeber. Forældrene Bagermester N. J. T. og A. T. f. Greiser i Nibe.
- Thomine Jensine From, 13 Maanedes gl. Forældrene F. J. From og Th. F. f. Nissen (Lolland).
- Clarine Nikoline Jessen f. Thøruk i Kallundborg, 49 Aar gl., efter 25 Aars Ægteskab. Manden P. C. J. og 7 Børn.
- Gaardejer Andreas Jørgen Klim i Kirkestillinge, i 82de Aar; født i Jylland, levede og virkede paa forskjellige Steder og i forskjellige Stillinge i Danmark og Norge. 6 Børn; Konen forudgangen for 6^{1/2} Aar siden efter 42 Aars Ægteskab, saavel som 3 Børn.
- ^{13/6} Farver paa Frederiksværk A. Verdelin, i 60de Aar, efter flere Aars Svagelighed og 4 Dages Sygeleje, efter 16 Aars Ægteskab. Enken S. V. og 2 Døttre.
- Handskemager Holger Baumann i Odense efter nogen Tids Sindsvildelse. Plejebørn.
- Madam Stine Bursche f. Lange i Randers, i 40de Aar, efter længere Tids Svagelighed og 3 Ugers Sygeleje, og efter at være for 8 Dage siden nedkommet med en dødfødt Søn. Manden J. F. B. og 3 Børn; 3 andre forhen døde.
- ^{15/6} Marie Christine Elisabeth Grønnegaard f. Kruse, født i Oldenburg 1767, Enke efter den i 1831 afdøde Forpagter G., efter et halvt Aars tiltagende Svagelighed. Paarupgaard pr. Maribo. Børn.
- Carl Edvard Jensen, efter langvarigt og smerteligt Sygeleje, i 21de Aar Ældste Søn af Snedkermester i Aarhus C. J. 2 Søsken forud døde.
- Claus Henrik Schlegel, 1 Aar gl., Søn af Justitsraad C. F. A. S. i Odense.
- ^{16/6} Kirkesanger og Skolelærer Erhard Bøggild i Todberg Skole (Aarb. St.), efter 20 Aars Ægteskab i 48de Aar. Enken E. M. B. f. Dalhoff og 2 uforsørgede Døttre.
- Sædelmagermester Henrik Funch i Aalborg, 56 Aar gl. Fraværende Familie.
- S. M. Jespersen i Sakskjøbing, i 29de Aar, efter 9 Dages Lidelser af Brystbetændelse, og 6 Ugers Ægteskab. Enken Caroline J. f. Borella.
- ^{17/6} Konditor Andreas Wagner, paa Fregatten Havfruen i Nærheden af Svine-münde, pludselig død i et Anfald af Asthma i 41de Aar. Enken M. M. f. Sørrensen og 2 Børn.
- Skolelærer Wolter, i en Række af Aar Lærer i Aarhus. Datteren G. W.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ¹⁷/₆ Sofie Wallich f. Beierholm i Aarhus, 64 Aar gl., efter 13 Manneders haard-
Lidelser, 41 Aars Ægteskab. Manden P. W.
- Rekrut af Infanteriet Søren Christensen Bjerre i Odense, 22 Aar gl.
- Ane Albrecht Boldsen i Randers, efter 17 Dages Sygdom, i 30te Aar, efter
3½ Aars Ægteskab. Manden P. C. B. og 2 Børn.
- ¹⁸/₆ Gartner i Aarhus Laurits Anton Jespersen Berg, efter 9 Manneders Syge-
leje af Brystsyege og 14 Aars Ægteskab. Enken E. M. B. f. Hansen og
5 Børn.
- Dorthea Christine Høylund f. Fæster, Enke efter forl. Sognepræst H.,
58 Aar gl., efter et kort Sygeleje under et Ophold paa Gjellerupholm
ved Varde.
- ¹⁹/₆ Bertel Christian Vadum, 16¾ Aar gl., Søn af Sognepræst til Galthen (Ran-
ders Amt) J. H. V. og E. C. V. f. Budtz.
- Vævermester i Randers Ole Hansen Möller, efter længere Tids Svagelig-
hed ved en uventet Død, i 59de Aar og Ægteskabets 9de. Enken P. M.
f. Glud.
- uang. Toldbetjent i Aarhus Niels Larsen Vadum, efter flere Aars Svagelighed
og et halvt Aars Sygeleje, 64 Aar gl., i Ægteskabets 36te. Enken H-
M. f. Kjærulff og 5 Børn.
- ²⁰/₆ Kand. Filos. Sofus Christian Boesen, 20 Aar gl., efter længere Tids Sva-
gelighed og 14 Dages Sygeleje, ældste Søn af Sognepræst til Knebel
(Aarhus St.) C. U. B. og A. F. B. f. Frechland.
- Krigsråd Henrik Christian Vogelsang i Odense, 63 Aar gl.
- uang. Fru Marie Mogensine Winther f. Nørager i Roeskilde, 67 Aar gl., efter et
kort Ildebefindende. Manden Justitsraad W. og Børn.
- ²¹/₆ Skibsfører Hans Jörgensen Mørck i Aalborg, 55 Aar gl. Enken A. K. M.
f. Qvistorff og 5 uforsørgede Børn.
- ²²/₆ Skrædersvend i Odense Kaufmanns Søn Christian Ferdinand K., 6 Uger gl.
- ²³/₆ Madame Marie Katharine Rosengnard f. Haugsted i Odense, 77 Aar gl-
Datteren M. Stockfleth.
- Vilhelm Henrik Frederik Mylord til Gyllingnæs (Aarhus St.), efter 4 Dages
Sygdom, i Ægteskabets 5te Aar. Enken M. M. f. Brynning og 2 umy-
dige Børn.
- Carl Christian Bomholt, 5 Manneder gl., i Aalborg, Søn af Th. B. og E. B.
f. Vang.
- Mdm. Jhu. Herskind f. Schibby i Aalborg, Enke efter Kjøbmand And. H.,
77½ Aar gl. Efterlader 7 Børn, 43 Bbørn og 3 Bbbørn.; forud døde
12 Børn og 17 Bbørn.
- ²⁴/₆ Mette Marie Hansen i Helsingør, i 16de Aar, efter næsten et Aars Sygdom,
Datter af A. M. H. og G. M. H.
- Hattemagersvend Christian Henrik Rasmussen i Odense, 24 Aar gl.
- uang. Madame Mette Glattrup f. Jensen i Aarhus, efter 2½ Aars tiltagende Sva-
ghed, i 57de Aar, efter 19¾ Aars Ægteskab. Manden H. Gl.
- ²⁵/₆ Proprietær Peter Skov til Bustrup (Viborg St.), i 68de Aar, efter mange
Aars Svagelighed og 6 Dages tildels meget smerteligt Sygeleje. Søn-
nen M. Sk.

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- ²⁵/₆ Grethe Jostine Jacobsen f. Boding i Kallundborg, i 73de Aar, Ægteskabets 43de. Manden O. J.
- Toldbetjent Anders Larsen i Odense, 57. Aar gl.
- ²⁷/₆ Carl Peder Christinn Mikkelsen, efter 3 Ugers smertefuldt Sygeleje, 5¼ Aar gl., Søn af Fisker N. P. M. og A. M. M. f. Hansen i Helsingør.
- Klodsemager i Odense M. Hansens Søn Jørgen Adolf II., 3 Maaneder gl.
- ²⁸/₆ Johanne Henriette Valentine Nielsen, 23 Aar gl., i Ulsø. Forældrene H. H. N. og F. N. f. Østrup.
- Fuldmægtig Jens de Linde i Aalborg, efter nogen Tids Svagelighed. Enken A. L. L.
- Vilhelm Laurent Hastrup, 3½ Aar gl., efter 4 Dages Lidelse af Hjernebetændelse og Skarlågensfeber, Søn af J. P. H. og A. M. H. f. Møller i Randers.
- uang. Dorthea Kirstine Linnemann f. Hansen i Horsens, efter flere Aars Svagelighed, i 61de Aar. Søn.
- ²⁹/₆ Frivillig Konstabel ved Espingolbatteriet Niels Peter Kruse, 20 Aar gl., dræbt af en Kanonkugle paa sin Post ved Sønderbroen i Haderslev. Forældrene Skomagemester i Kjøbenhavn J. K. og J. K. f. Qvist.
- ³⁰/₆ Albertine Caroline Kold f. Vesenberg, 50¾ Aar gl., efter 16 Ugers Sengeiggende af Leversyge; var i 13 Aar forlovet og i 9 Aar gift med Kold paa Vinkeldal (Aalborg St.).

St. St. Blicher,

Præst i Jylland, mere mærkelig som lyrisk og Novelledigter,
död 26 Marts 1848.

(Fornemmelig efter hans i „Brage og Idun“ III B. og i den ny Udgave af hans Noveller indførte Selvbiografi, samt Biografien i Molbechs „Dansk Anthologie“ IV B., m. fl. Kilder.)

Sten Steensen Blicher, opkaldt efter Etatsraad Sten Steensen til Aunsberg, blev födt i Vium, Lysgaard Herred, Viborg Amt, d. 11 Oktober 1782, „i Midtpunktet af Jylland, og paa Skjellet mellem Heden og Marken“. Hans Fader var den i 1839 i sit 71de Aar afdöde, som topografisk og theologisk Forfatter og latinsk Digter bekendte, Præst (1779 til Vium, 1796 til Randlev, 1822 entlediget) Niels Blicher, hvis Fader, Bedstefader, Oldefader og Tiptoldefader alle havde været Landsbypræster i Jylland, og hvis Tiptiptoldefader var en Bondesön fra Byen Horsens i Kjær Herred i Vensyssel. Denne hed Ove Horsens; men da han var kommet i Kjöbmandslære i Aalborg hos en Blicher eller Blücher, ægtede han dennes Datter under Vilkaar af at antage hans Slægtnavn. St. St. Blichers Farmoder var en Gantzel, der nedledede sin Herkomst fra Reformatoren Morten Luther; hans Moder var en föd Curtz; hans Mormoder en föd Steensen, Söster til ovennævnte Etatsraad St. og Datterdatterdatter af Biskop Dr. Niels Bang i Odense, död 1676, der vilde nedlede sin Herkomst fra Absalons Farfader Skjalm Hvide.

B. kom saa at sige dödfödt til Verden, og det var först ved Hjælp af varme Melkebade, som Lægen J. P. Rogert i Viborg anvendte, at han bragtes tillive. Han var spinkel og svagelig i sin

Opvækst, men gennemgik dog heldig næsten alle de almindelige Börnesygdomme, var i sit 15de Aar udvokset og tiltog i Kræfter og Sundhed. Han havde i sin Barndom et svagt Nemme og hans Sjæleevner udviklede sig meget langsomt. Han blev undervist i de gamle Sprog af sin Fader, indtil han i en Alder af 14½ Aar kom ind som den nederste i Mesterlektionen i Randers Latinskole under dennes daværende Rektor P. Estrup (død 1818 som Sognepræst i Randers), hvem han stedse havde i kjærlig og taknemmelig Erindring. Han fandt i sin Skolegang Ingen saa værdig som denne Rektor til at bære Aristides' skjønne Tilnavn „den Retfærdige“ og han havde kjendt saa Mennesker der saaledes forstode at gjøre sig elskede. Under hans og den ligeledes (1832) afdøde lærde og grundige Konrektor — senere fra 1806-30 Skolens Rektor, Professor Lunds Vejledning kom B., der ved sin Indtrædelse i Skolen ikke havde lært andet end at oversætte nogle latinske Forfattere og Johannes' græske Evangelium, ved uforsigtig Selvanstregelse saa vidt at han i Efteraaret 1799, ikke fulde 17 Aar gammel og langt hurtigere end han selv og Andre havde haabet, tog Eksamen artium med Udmærkelse*). Næste Foraar tog han Filosofikum og manglede kun et † i Udmærkelse; Foraaret 1801 Filologikum, ligeledes med Laud. Samme Aars Efteraar modtog han en Huslærerplads paa Falster, hvor han forblev i to Aar. Det var i samme Efteraar at han nær havde ligget under for en lidlig Død, hvilken han, som det synes, kun undgik ved sin energiske Villies Magt. Han havde ved uforsigtig Badning og ved en allfor lang og udmattende Svømning i stærk Hede om Sommeren paadraget sig en saadan Brystsvaghed og Nervesvækkelse, at han af flere Læger blev opgivet, i den Formening at han havde en ulægelig Svindsot. Han kunde neppe gaae hundrede Skridt uden at blive træt og forpustet, og den strenge Diæt der blev ham foreskrevet, de Lægemidler han over Aar og Dag brugte, syntes

*) B. siger selv: med 7 laud. og 4 præ c. i de enkelte Rubriker; men at Hovedkarakteren dog er rigtig angivet, sees af Badens Univ. Journ. f. 1800.

aldeles ikke at ville fjerne den bebudede Dödstime. Skjønt ikke sengeliggende, kunde han tilsidst ej uden Anstrengelse gaae over sit Stuegulv. Han var bragt Graven saa nær, at man aldeles opgav hans medicinske Behandling. Da besluttede han at vælge en ganske anden Legemspleje: at söge Bevægelse ved Jagten, give de angrebne Lunger Elastisitet ved Fløjtespil, og istedetfor den ham foreskrevne strenge Diæt at nyde al Slags Spise og Drikke, naturligvis med Maade; i Begyndelsen gik det kun maadeligt med denne forandrede Levevis; men han lod sig ikke forknytte, blev ved Dag for Dag at lægge flere Skridt, flere Takter, flere Mundfulder til, og efterhaanden gik det stedse bedre og bedre. Den formentlige Brystsyege blev manet og den Dödsdönte fik, som Følgen viste, temmelig lang Henstand. Han, der i November 1801 var rejst bort fra Hovedstaden, for at overtage den ovennævnte Huslærerplads, som en formentlig Dödens Kandidat, vendte efter de to Aars Forløb, i Efteraaret 1803, tilbage til Byen sundere og stærkere end nogensinde för.

Fra Efteraaret 1803 til 1807 opholdt han sig, paa nogle Sommerrejser nær, i Hovedstaden, mest i Selskab med „de Döde — det Slags nemlig som bestandig gaae igjen paa Jorden og som i Kjöbenhavn særdeles og i stor Mængde spöge bag Slottet og paa Runde-Kirkes Loft”. En Forbindelse af lignende Art var den han under sit Ophold paa Falster havde indgaaet med „Morvens kongelige Skjald, hvis mägtige Harpeslag vel have medvirket til den jydskes poetiske Retning”. Han lagde sig især efter de levende Sprog, Historien, Geografien og Poesien. Det var i denne Periode at han oversatte sin Ossian. Til at holde Lærere, naar de skulde due noget, i Sprogene, havde han ikke Evne; „han tog det derfor paa en anden Maade: alle de Ord og fremmede Talemander han ikke forstod, skrev han under Læsningen ud den ene Dag, for den anden at slaae dem op i Leksika — paa de offentlige Bibliotheker; thi saadanne Böger vare ham og for dyre. Den eneste Undervisning han erholdt — men som og var ham meget nyttig — bestod deri: at han gav en Mariner, en indfödt Londoner,

The og Aftensmad for at snakke med sig. Og blev han herved saa færdig i Udtalen, at siden flere end én Englænder have antaget ham for Landsmand”.

I 1807 stod han selv som Mariner*) og var Öjenvidne til Kjöbenhavns Bombardement; men da denne, „den kostbareste af alle Illuminationer”, var forbi, og da hans Smule Linned, övrige Klæder og Böger imidlertid brændte (med lille Kannikestræde), og hans Timeinformationer ophörte, saae han sig nödsaget til at forlade den mishandlede Hovedstad og söge dagligt Bröd hos sin Fader i Randlev. Her forblev han henved et Aar, da han först hen i Efteraaret 1808 drog tilbage til Kjöbenhavn for at lænke paa Embedseksamen. Da Faderen ikke havde Raad til, hverken at forsyne ham tilstrækkeligt eller ret længe med rede Penge, blev det en nödvendig Opgave: at tage Attestats paa et halvt Aar og det paa halv Gage og halv Tæring. Til den Ende slog han og en Slægtning sig sammen om Logi og Kost. Det förste var knapt, den anden mager. En Ven havde fra Jylland medgivet ham en hel Side röget Flesk; en Skive heraf, til Kartofler, udgjorde i de to förste Maaneder deres sædvanlige Middagsmad. Om Söndagen gik dog Begge paa Spisekvarter, trakterende sig med en Tallerken Suppe og en halv Portion Steg: en Overdaadighed som endnu lod sig forene med deres indskrænkede Finansvæsen. Efter de to Maaneders Forløb begyndte dog Lykken at tilsmile B.: han erholdt Valkendorffs Kollegium (ligesom han för Bombardementet havde haft Kloster og paa en kort Tid Regens), hvilket Logi han delte med Fætteren; og ovenikjöbet satte en samtidig Pengestærkning ham i en hidtil ukjendt Velstand, saa at han endog kunde gjøre sin Rettighed gjeldende som Medlem i en Klub ved Gammelstrand, hvori han tidligere, da han havde haft en fordelagtig Huslærerplads i Kjöbenhavn, var indtraadt. Hans Levevis var följende: om Morgenen Kl. 4-5 stod han op og læste alvorlig til Kollegietid; efter denne læste han atter til Kl. 7-8 om Aftenen,

*) Saaledes tituleredes 8de Kompagni af Studenterkorpset.

da han gik i Klubben og forfriskede sine trætte Sjælekræfter ved Kort, Passiar, Mad og Dands.

I Foraaret 1809 gik han op til Attestats, og erholdt Karakteren *Laudabilis in primis ob specimen scriptum*. Aaret efter fik han for Dimisprædiken *Laudabilis*, men for Katekisering kun *Haud illaud.*, baade det første og sidste han havde faaet for nogen Disciplin.

Tidlig paa Aaret 1810, nemlig under 14de April, blev han allernaadigst udnævnt til Adjunkt ved Randers Latinskole og giftede sig den paafølgende Sommer med sin Aaret forud afdøde Farbroders, Præsten i Spentrup Pd. Dn. Blichers, Enke Erneste Juliane f. Berg, som dengang gik i sit 17de Aar, hans nu efterlevende Enke. Hun var født 1792 og Datter af „Skriverkarl” i Fredericia Pt. Fr. B. og Charlotte Juliane B.

Under den nu stedse stigende Forringelse af Kursen, hvorved hans Embedsløn, 400 Rdlr., langt fra ikke strakte til Livsophold for ham med Familie, følte han mere og mere Nødvendigheden af en Forandring i sin økonomiske Stilling; udentvivel har Lærervirksomheden heller ikke tiltalt ham synderligt, idetmindste erhvervede han just ikke sine Foresattes Tilfredshed ved Nidkjærhed og Paapassenhed i sit Kald. Han opgav desaarsag sin Adjunktpost og drog i Efteraaret 1811 til sin Fader i Randlev som Forpagter af dennes Præstegaards-Avl, for som saadan at skaffe sig sit Livsophold, medens han samtidigt dannede sig til praktisk Gejstlig, i Haab om snarlig Befordring til gejstligt Embede. Men der hengik alligevel paa niende Aar inden han erholdt et saadant, nemlig Thorning og Lysgaard i Lysgaard Herred, og der havde maaske hængaaet lang Tid endnu, hvis han ikke paa en højst original og bisar Maade, idet han nemlig for Alvor havde isinde at frembyde sig som Skovrider og Skytte, havde forskaffet sig en nærboende adelig Godsejers Opmærksomhed og Understøttelse, hvilken da udvirkede ham det ovennævnte Kald i Efteraaret 1819.

Han modtog dette Kald med en Gjæld af et Par hundrede Daller, men som ved de uheldige Tidsforholde, navnlig Kornpri-

sernes overordentlige Dalen, Familiens hurtige Forøgelse og andre uheldige Omstændigheder, var steget til en særdeles betydelig Sum, forinden han under 14de Septbr. 1825 blev befordret til det bedre Kald: Spentrup og Gassum i Randers Amt, en Mils Vej fra Randers, i hvilket han siden stedse forblev. Denne betydelige Gjeld lykkedes det ham vel efterhaanden at see afbetalt, men desuagtet forblev hans formuelige Forfatning saa slet, at han tilsidst saae sig foranlediget til den Beslutning, ved offentlig Auktion at bortsælge saa Meget af sine rörlige Ejendele, at alle Tilgodohaverne kunde tilfredsstilles. Herfra befriedes han imidlertid ved en af hans Venner aabnet Subskription og et adelmødt Sammenskud af 3 Brødre, Sønner af den i Krigen 1807 ved Kjöge faldne Qvistgaard, hvem B. i et af sine Digte havde sat et hæderligt Eltermæle, hvorved saaledes „Digterens Velyndere reddede Præsten, og hædrede deres Faders Drapasanger ved en Gave hvis Lige knap nogen Romantikers Fantasi endnu har skjænket nogen Minnesanger eller Troubadour“.

Denne Hjælp uagtet, og ihvor meget end senere Tidsforholdene forbedrede sig langt over Nogens Forventning for Alle som ere interesserede i Kornets Priser, vedblev Blichers økonomiske Omstændigheder dog stedse at være meget mislige, rimeligvis paa Grund af hans ualmindelig talrige Familie, det tidlige begyndte Tryk, og Mangel af den fornødne Gave eller den ønskelige Energi i Henseende til Orden og Sparsomhed. Dette i Forbindelse med andre tunge og bittere huslige Sorger forstyrrede i den senere Tid aldeles hans indre Liv og havde vistnok ogsaa en yderst uheldig Indflydelse paa hans præstelige Virksomhed, for hvilken han desuden neppe nogensinde havde følt det rette Kald. Det var i ganske andre Retninger at hans egentlige Kaldelse laae. Han havde i flere Aar holdt en Medhjælper til Bestridelse af sine Embedsforretninger. Da han til sine øvrige Sorger ogsaa maatte opleve den, at denne unge Mand, som var forlovet med hans Datter, i Begyndelsen af 1847 frivillig endte sine Dage*), foranledigede dette ham

*) Se F. Barfods „Danmarks Græstlighed“, Sp. 202 f.

til den Beslutning, ikke længere at holde nogen Kapellan. Men da hans Forsætte ikke troede at burde give ham Medhold i dette hans Önske, og det desaaarsag blev ham forelagt, enten at antage en ny Medhjælper eller at söge sin Afsked, men B., som ikke var vant til at give efter ved engang fattede Beslutninger, ikke heri vilde föje sig, modtog han under 27de Juni i nysnævnte Aar uden Ansögning sin Afsked med Pension, hvilken han dog ikke nöd længe, da han döde netop tre Fjerdingaar derefter.

Af Blichers ovenanförte Selvbiografi, som er skrevet med et Liv og en Humor der gjør, at denne Skildring af de mangfoldige af ham oplevede, tildels höjst forunderlige, men iövrigt mest til det private Selskabs- eller Omgangsliv henhörende, Begivenheder vil læses som den ikke mindst interessante af hans Noveller, lære vi ham at kjende som en Mand der, begavet med levende Sands for at skaffe sig Kundskaber, og for at gavne sine Medborgere og sit Fædreland i flere praktiske Retninger, ogsaa vidste ved Aandsnærverelse og kraftig Villie at rede sig ud af vanskelige Omstændigheder og sætte sine Planer igjennem, — som en lystig Broder og en stor Ynder af muntre Eventyr, der ogsaa tilfaldt ham i rigelig Mængde, for en stor Del som Fölge af hans Lidenskab for Jagten, — som en stor Ven af Rejser, af hvilke han havde foretaget en Mængde saavel tillands som tilvands, mest inden Fædrelandets Grændser, men og i det skandinaviske Naborige. Til denne Biografi, som i det Foregaaende er benyttet, maa her iövrigt henvises; kun Fölgende skulle vi endnu fremhæve:

Blicher havde „ved egen Erfaring faaet höje Tanker om de Kræfter og den Fornylsesevne hvormed Skaberen saa mildelig har udstyret det menneskelige Legeme, samt om den Virkning med hvilken en fast Villie — ogsaa den Usynliges Gave — allierer sig med de fysiske Egenskaber: det dödfödde Barn, den svagelige Dreng, den skrantende Yngling, den Mand der tre Gange har undergaaet Tyfus, og for neppe otte Aar siden en tremaaneters formentlig dödelig Sygdom, er nu, i sit 63de Aar, saa ungdomskraftig, at han paa Jagten gaar dem han kunde være Fader og

Bedstefader til, stoktrætte, uden selv at føle noget til Udmattelse. — — — Under hele denne legemlige Hensvinden, under dette henvisnende Planteliv (i nysnævnte tremaanede Sygdom) vedligeholdt Sjælen stedse sin Sundhed, aabenbarende derved sin uendelige Uafhængighed af det materielle Organ for dens Virksomhed. Ej alene „min Svanesang“, men og en munter Novelle — ikke alene skrev men mest dikterede han, da Haanden ikke længere formaede at føre Pennen“.

— „B.'s kjæreste Læsning, endog i Drengæarene, var Rejsebeskrivelser; og deraf fødtes naturligvis en Rejselyst, den han først i sit 54de Aar fik det i sin Magt nogenlunde at tilfredsstille, idet han 1836 med kongelig Bevilling og Understøttelse besøgte Naboriget Sverrig indtil Stokholm og Upsala, og to Aar derefter Hlansstæderne og Vestkysten af Hertugdömmene og Nörrejylland lige indtil Ringkjöbing. Den sidste Rejse har han beskrevet i „Vestlig Profil af den cimbriske Halvö“ (hvori dog hele Vestkysten indtil Skagen er medtaget); og af den anden har han i sin „Svi-thiod“ fremsat isolerede poetiske Momenter og siden beskrevet den mere sammenhængende i ubunden Stil. Herinde i Fædrelandet har han gjort sig bekjendt med flere Egne af Öerne og med hele Jylland“.

Af hans, vistnok ikke ringe, Fortjenester i praktisk Retning maa især fremhæves flere tildels betydeligere landökonomiske Afhandlinger og Skrifter, dels i de Drevsenske Tidender, dels særskilt udgivne, navnlig Viborg Amts Beskrivelse, om Bindeindustrien i Jyllands Hedeegne, om Hörindustrien i Sønderlyng Herred, saavel som praktiske Forslag eller Foretagender, som han bidrog til at sætte igang, saasom Indkjøb af jyske Lærreder til General-Krigs-Kommissariatet, Indkjøb af Hörgarn og Udbredelse af forbedrede Hörberednings- og Væver-Redskaber m. m., Alt til Höravlens og Lærredsvæveriets Fremme, samt lignende Bestræbelser til Træplantningens Fremme paa Hederne og til Kvægavlens Forbedring. „I en højere Retning end den hvor man søger Uldströmper, Lærred og Malkeköer“ søgte B. at virke ved i 1838 at

foranledige den første af de bekendte Folkefester paa Himmelsbjergel, hvorefter flere lignende senere opstode rundt omkring i Landet, ligesom han levende deltog i Debalterne om Folkevæbning, Nationalitet m. m., i den „lidt fremsatte og forsvarede inderlige Overbevisning, at en gjenvakt kraftig Folkeand er den eneste tænkelige Betingelse for, at Folkets ærefulde Uafhængighed kan bevares, samt at Almenvæbning er den bedste Garanti for Almenfred". Over Folkefesten paa Himmelsbjergel udgav han en særskilt Beskrivelse. „At vække Almenaand, fremme og befæste Samdrægtighed, Standslighed for Statens Love og for Selskabelighedens; at opflamme ubetinget Kjærlighed til Fædrelandet med Hengivenhed for dets Førstemand; at styrke Arbejdskraft i Fred og Stridskraft i Krig, med ét Ord: at bringe hendøende Kræfter tillive, opildne de allerede opvaagnede, virke til hensigtsmæssig heldbringende Ledning af dem som kortere eller længere have været lysvagne, — dette var B.'s hidtil ikke forfejlede Hensigt". Om det virkelig er lykkedes ham at opnaa denne, vistnok skjønne og priselige, Hensigt i nogen betydelig Grad, eller i den Grad han selv antog, derom turde det vel være tilladt at yttre en beskedent Tvivl.

Men den Hovedside af Blichers Liv som gav ham fuldgyldigt Krav paa sine Landsmænds Højagtelse og Taknemmelighed og Overbærenhed med hans øvrige Svagheder, som vil bevare hans Navn i Efterverdenens kjærlige Erindring saalænge dansk Literatur og dansk Digtekunst holdes i Ære, var hans Natur og Virksomhed som Digter, som en af vore mest begavede, mest originale, og fremfor alt mest nationale Digtere. Her havde han fundet sit rette Kald og sin heldigste Virkekreds, her høstede han de bedste og rigeste Frugter af sine Bestræbelser, der vistnok i mangan en Time have forsonet ham med Verdens Sorger og opretholdt hans Mod.

Den efterfølgende Udsigt over og Bemærkninger angaaende hans Virksomhed og Standpunkt som Digter ere lagte af den kompetenteste Kritikers — Elatsraad Molbechs Biografi over B. i hans „Dansk Anthologi" IV Del, i hvilken han har optaget B. ved

Siden af tre andre af vore største lyriske Digtere, Grundtvig, Ingemann og Heiberg.

„Det var” efter Blichers egne Ord „først i sine modnere Aar at han hørte og fulgte Musens Kald, og slog han end i sin Ungdom stundum Lyrens Streng, eller gav sine Følelser Luft i Sang og Vers, saa tilhører dog det første blandt hans Digte der (1814) blev Publikums Ejendom, Aaret 1810 eller hans Alders 28de Aar, altsaa den Periode af hans Liv hvor han maatte sige Ungdommens Idealer og dens gyldne Drømme Farvel”.

Det var som Følge heraf ogsaa temmelig sent at B. tildrog sig den offentlige Opmærksomhed som original Digter, medens han vel havde gjort sig fordelagtig bekjendt ved sin i Aarene 1807 og 9 udgivne heldige og, skjönt i ubunden Stil, højst poetiske Oversættelse af Ossians Digte. Hans i Aarhus 1814 udgivne første Digtsamling „Lyriske Digte” vakte ikke synderlig Opmærksomhed paa den fra Hovedstaden fjernede Forfatters første originale Arbejde. 3 Aar senere (1817) udkom anden Del af hans Digte, hvilken heller ikke endnu gjorde hans Navn mere bekjendt, hvortil det efter Melbechs Mening meget bidrog, at han mere tilhørte Danmark end Hovedstaden og levede ganske fjernet fra dennes literære og æsthetiske Kredse. Det var egentlig den af ham i 1826 udgivne poetiske Nyaarsgave „Sneklokken” der først gjorde det større Publikum opmærksomt paa det egne lyriske Digtalent hos Ossians Oversætter, hvilken Opmærksomhed steg endnu mere da han det følgende Aar udgav Maanedskriftet „Nordlyset”, hvoraf 12 Bind udkom i Randers i 1827-29. Blandt de heri indeholdte Poesier var det især de jyske Romanser og de nationale Fortællinger, hvilke og fornemmelig spille i Jylland, der bidroge til at give dette Tidsskrift en mere end øjeblikkelig Interesse, og som udmærkede sig ved ægte nationale Elementer og ved virkelig Originalitet i Aand, Opfatning og Sprogton; ligesom „ikke faa af Digterens lyriske Arbejder, især fra en noget tidligere Periode af hans Liv, fremvise, tilligemed en god, korrekt og klangfuld Versifikation, en mærkelig Renhed og Ægthed ej alene i Sprogfor-

men, men i det poetiske Udtryks danske Sprog-tone", medens det iøvrigt, efter Molbechs Mening, „i det Hele neppe har været denne Digter til Gavn, at han for meget har hengivet sig til Brug og Forbrug af sit rige Naturlalent og savnet Kald eller Anledning til at danne det ved et dybere Kunst-Studium".

Fremdeles karakteriserer M. Blicher som en Digter „hvis Muse lever og bevæger sig halvt i det 18de, halvt i det 19de Aarhundrede, eller hvis Poesi hörer til Overgangsdannelsen inellem den danske Digtekunst för og efter Öhlenschläger; som derfor ogsaa er standset ved den Karakter og Skikkelse af vor Poesi der har dannet sig i og ved dette rige Geni". Hans Poesi „er vel ikke saa rig, saa mægtig, saa blomstrende og straalende, som endel andre Digteres, men den er idetmindste virkelig det den giver sig ud for. Der er intet Eftergjort eller Efterklingende, intet umiddelbar Laant i B.'s Poesi; endog den stærkeste Indvirkning vi kunne spore hos ham af nogen anden Digtergenius (og dette er dels af de Ossianske Digte, dels af Öhlenschlägers) ytrer sig mere ved en universel Indflydelse paa den poetiske Form og Tone, end ved synlig Kopi eller haandgribelig Efterligning i det Enkelte".

At Blicher, uagtet den omtalte uafhængige Selvstændighed, hvorved han lægger mere Digteranlæg end Kunstnerdannelse for Dagen, uagtet det fædrelandske Sindelag og det nationale Præg som udgjøre Grundtrækkene i hans poetiske Karakter, dog ingenlunde kan siges at høre til de mest populære Digtere i Danmark, dertil søger Molbech Grunden, foruden som oven antydnet deri, at han aldrig i en yngre Alder havde lagt Vind paa at danne sig noget æsthetisk Parti eller at vinde et Publikum i Hovedstaden, i den Omstændighed, at den individuelle Følelse, der overhovedet behersker Digterens alvorlige og noget melankolske Muse, vel er stærk nok til at give denne ejendommelig Betydning og selvstændig Karakter, men dog mangler den Fantasiens skabende og opløftende Kraft der kan fængsle Sindet og har Styrke nok til at fastholde og henrive Læseren.

Iøvrigt frakjender M. ham de rette Egenskaber for den iro-

niske og satiriske Digtning: han har ikke den Rolighed og Konsekvens i Aanden, den Modenhed i Forstanden og Enighed med sig selv som hertil udfordres; hverken det dybere komiske Geni, eller den sikke overlegne Vittighed, som undertiden bøder derpaa; det er „Sandhed, Varme og Natur i Følelsens poetiske Udtryk der karakteriserer denne Digter, om hvem man kan sige: at det er den individuelle Følelse der hos ham ofte træder i Idens Sted og virkelig begejstrer ikke blot hans Sjæl, men hans Poesi”.

Blicher har „med en vel rundelig Fuldstændighed” i 5 Bind udgivet en Samling af sine Noveller og Fortællinger i Prosa (Kbh. 1833—36), og i 2 Bind sine samlede Digte (1835—36), ligesom senere, i 1840, „Samlede Noveller og Digte. Supplementbind”, hvori er optaget den af ham tidligere særskilt udgivne „Svithiod. Efteraarserindringer fra en Sommerrejse i Sverrig”, nemlig ovennævnte af ham i 1836 foretagne Rejse til Skaane, Stokholm og Upsala. I Sommeren 1838 foretog han, ligeledes med offentlig Understøttelse, en Rejse fra Hamborg langs ad Jyllands Vestkyst til Skagen, hvoraf Frugten var de saa Erindringsblade han under Titel „Vestlig Profil af den cimbriske Halvö” udgav 1839.

En ny Udgave af Novellerne i 7 Bind, hvori dog ogsaa flere nye ere oplagne, og af Digtene i 2 Bind, er besørget i 1846 og 1847 af P. L. Möller.

En udførligere Karakteristik af de Blicherske Novellers særegne Fortrin og Forfatterens store Fortjenester af denne Digtart findes i den i „Dansk Pantheon” indførte Biografi.

I det Hele var Blicher en særdeles produktiv Forfatter i flere og højst forskjellige Retninger.

Blichers Død blev under 27de Marts 1848 saaledes anmeldt i Provindsialavisen:

„Præsten, Sangeren, Frihedens og den danske Nationalitets varme Talsmand og Forsvarer Steen Steensen Blicher er ikke mere: efter et langvarigt Sygeleje indslumrede han igaar blidt og

roligt ved Solens Nedgang i sit 66de Aar. Hans Dagværk er her tilende; men den Sæd han her har udstrøet, og hvis Frugter han ikke oplevede at see, vil han fra hine Lysets Egne see modnet. En dybsörgende Enke og 10 Börn, 7 Sønner, 3 Döltre, begræde Tabet af den kjærligste Mand og Fader”.

Han jordedes den 6te April paa Spentrup Kirkegaard.

„Fædrelandet” siger i Anledning af B.'s Död: „I ham er en af vore mest begavede Digternaturer udslukket, en af vore folkekjæreste Stemmer forstummet. Hans Kraft var forlængst brudt af Livets Sorger og hans Tilværelse i en Række af Aar sörgelig; men hans Navn vil altid funkke paa vor Literaturs dunkle Firmament, og mange af hans Fortællinger og Digte ville leve paa Folkets Læber”.

I sin nylig udkomne „Danmarks Gejslighed” bemærker Hr. F. Barfod om B. (Sp. 209 f.) „Til præstelig Virksomhed havde han neppe nogensinde haft et sandt indre Kald, grundet paa virkelig Tilbøjelighed; og ulykkelige ægteskabelige Forholde, som stadig forbittede ham Livet i Hjemmet, jøge ham snart ud i Verdens vilde Tummel, snart paa de ensomme Hedejagter; han var derfor ingenlunde som Præst hvad han ifølge sine Evner havde kunnet være, hvis Kaldelsen og Freden havde været der. Man vilde desuden paastaae — dette hensættes her som en ubevist Paastand, thi af mit personlige fleraarige Forhold til ham fremgik det ingenlunde som Kjendsgjerning — at han var uforsigtig i Nydelsen af stærke Drikke; men det kan vel være, at denne Sigelse egentlig kun skal betyde, at han var noget mindre forsigtig, end der turde være ret præsteligt. Ogsaa trykkede økonomiske Sorger ham bestandig, og et pirreligt Stivsind — genus irritabile vatum — bragte ham i flere højst ubehagelige Sammenstød med en maaské heller ikke altid altfor besindig Provstemyndighed. Hans Digtervirksomhed er for mangfoldig og betydningsfuld, er for varmt og almindeligt paaskjønnet, til at vi her skulle opholde os ved den; ogsaa hans Fortjenester i anden Retning ere store, enten man saa betragter ham som den egentlige Fader til saantlige vore store offentlige Folkefester, eller seer hen paa hans

Deltagelse i Debatten om flere af vore statslige Livsspørgsmaale (Nationalitetssagen, Værnepligtssagen o. s. v.), eller standser ved Landökonomien og Husindustrien”.

Hans Portræt haves foran „Samlede Digte” 1ste B. (1824), i „Portefeuillen” og i „Dansk Pantheon”. Dette sidste turde dog udentvivel være mindre heldigt og navnlig i Udtrykkets Opfatning staae tilbage for det førstnævnte.

Af Blichers 7 Sønner har kun den ældste, Peder Daniel B., født 1811, betraadt den gejstlige Bane; han blev Kandidat i Aaret 1833, personel Kapellan i 1837 og har siden 1846 været Præst og Skolelærer paa Venö. Den næstældste, J. Fr. B., som ifølge Selvbioграфien da stod i Begreb med at tage theologisk Eksamen, har nu forladt Studeringerne og er blevet Möllleejer i Jylland.

L. P. de Hahn,

en Skitse af de søfarende Öfrisers Liv.

(Efter Meddelelse af C. P. Hansen i Kejtum paa Sylt til A. Bierntzky's „Volksbuch auf d. J. 1849 für die Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg”.)

I gamle Dage klæbde en Skamplet ved de frisiske Öer ved det vestlige Slesvig, da for Hundreder af Aar siden en stor Del af den ved Krige og Undertrykkelser, ved Skibbrud og Oversvømmelser forarmede Öbefolkning næsten bestandig omsværmede Nordfrislands Kyster, Revler og Sandbanker, tildels vel for Kystfiskeriets Skyld, men ikke mindre for at føre sig til Nytte de til de derværende Kyster forslaaede fremmede Skipperes Uheld og tilegne sig de Skibbrudnes Ejendele, altsaa for at leve af Andres Ulykke. Men denne Skjændsel er Gudskelov nu i det Hele udslettet og vil forhaabentlig i det Enkelte stedse blive det mere. Spørges der nu, hvorledes og naar Yderlandenes Folk, som igjennem flere Aarhundreder ret egentlig var bekjendt ved sin i mange Henseender

ulykkelige Tilstand, men desværre ogsaa berygtet ved sine Strand-röverier, og navnlig Sylter-Folket, er bleven vakt og ført til et bedre Erhverv, til sin nuværende Velstand og sin nuværende sædelige Tilstand, da befindes det, at til denne heldige Forandring med Öfolket fremfor Alle en enkelt brav Mand har virket, hvis Minde derfor fortjener at holdes i Ære. Angaaende denne Hædersmand, hvem hans Landsmænd meget betegnende gave Navnet „De Hahn” (Hanen eller Vækkeren), turde derfor uden tvivl de efterfølgende Oplysninger ikke savne Interesse.

Det er en ejendommelig Skik paa de vestlige Öer, at sammes Beboere sjelden kalde hverandre ved deres rette Navn *). Den Mand hvis Liv vi her ville skildre, blev oprindelig af sine Landsmænd kaldet Lorens Jens Grethen, men skal egentlig have heddet Lorens Petersen og først senere erholdt Tilnavnet „de Hahn”, hvilket han og hans hele Familie i den følgende Tid virkelig antog og førte som Stammenavn. **Lorens Petersen de Hahn** blev født i Landsbyen Rantum ved Foden af de Hörnum Dyner paa Sylt i September Maaned 1668. Hans Fader blev kaldet Peter Jens Grethen, og havde foruden Lorens 4 Sønner, som alle vare yngre end denne. Hans Bedstefader paa fædrene Side hed Jens, og maatte finde sig i, eftersom han nød mindre Anseelse end sin Kone, efter denne at blive kaldet Jens Grethen. Endnu den Dag idag vederfares Lignende mangan en Jyde (!) der bosætter sig paa Sylt og ægter en Sylterinde. Lorens-de-Hahns Bedstemoder Greth med Tilnavnet Schrabbel var født i Holland, men blev kort efter sin Fødsel tilligemed sin Moder bortført fra Hjemmet. Skibet der havde optaget dem strandede ved Kysten af Hörnum, og — hvor fabelagtigt det end klinger — af alle levende Væsener paa Skibet var den lille Greth i Vuggen den eneste som ved dettes Stranding kom levende i Land, alle övrige Medrejsende druknede. Denne Greth nu, som af de fattige Dynebeboere i Hörnum, der — besynderligt nok — just dengang stode i Ry for

*) Ifølge Andersens „de to Baronesser”, I. S. 110, finder noget Lignende Sted paa Öen Ærö.

at være Erkestrandtyve, medlidenhedsfuldt blev opløst og opdraget, og som tidlig udmærkede sig ved sit muntre, kjække og kloge Væsen og synes som Barn at have været alle Rantumeres Yndling, blev Stammemoder til en talrig og agtet Slægt paa Sylt, af hvilken blandt andre den i vore Dage noksom bekendte Uve Jens Lornsen var et Medlem, nemlig Barnebarnsbarns-Søn af Lorens de Hahn.

Lorens de Hahn havde ingen Lejlighed til i sin Fædrenelandsby at modtage en ordentlig Skoleundervisning, fordi der dengang ikke der gaves nogen offentlig Skole; men han erhvervede sig ved Hjælp af en gammel Sömand, som i Vintermaanederne gav sig af med Ungdommens Undervisning, nogle nödtörftige Kundskaber i Religionen og nogen Færdighed i at læse, skrive og regne. For den videbegjærlige, opstræbende Aand var denne Undervisning rigtignok utilstrækkelig; men Drengen sögte at erstatte det Manglende ved huslig Flid og ved Benyttelse af hollandske og tyske Böger. Hans kjæreste Legepladser vare hans Fædrenes Strandbredder og Sandbankerne ved Hörnum. Ved Strandbredderne lod han sine smaa Skibe sejle, der samlede han brogede Muslingskaller og der fangede han Flyndere og Sandaal; paa Sandbankerne sögte han Maag- og andre Fugleæg. Ikke sjelden overnattede han med nogle af sine Legekammerater i en Slugt af Dynerne; da plejede disse smaa Halvilde, for at opvarme sig, at antænde en Ild, og om Natten at vedligeholde den ved tört Kvas af Dynerne eller törret Drivtræ, og alt det for med den næste Dags Anbrud at kunne komme alle andre Ægsögende i Forkjöbet ved Borttagelsen af de om Natten lagte Maageæg. Lorens fulgte allerede som Dreng Ordsproget: „Morgenstund har Guld i Mund“, ligesom han overhovedet efter Frisernes Maade allerede tidligt tilegnede sig faste Grundsætninger, efter hvilke han rettede sig igjennem hele sit Liv.

Han var kun halv voksen, da begyndte han allerede at tumle sig omkring paa Havet i sine Landsmænds Baade og at tage Del i Fiskefangsten. I Sommermaanederne plejede dengang en stor Del af den mandlige Befolkning paa Sylt formedelst Silde- og

Skjælfiskefangsten at opholde sig paa og ved Öen Helgoland, men at tilbringe Vintermaanederne paa Fædrencöen. Fiskefangsten ved Helgoland blev for det Meste drevet i aabne Fartöjer, tildels i Pinker, Kväser og Everter, udfordrede stærke afhærdede Mennesker, men lönnede sig i det Hele i det 17de Aarhundrede, formedelst Aftagelsen af Sildene ved Helgoland, meget kummerligt, og var desuden et Erhverv som kostede mange Mennesker Livet. Saaledes var f. Eks. en Afdeling af Sylter-Fiskere, bestaaende af 46 Mand, som havde haft sit Hovedstade ved Hörnum, i Aaret 1607 paa én Mand nær gaact til Grunde. I Aaret 1611 havde Syltingerne selv kun endnu 4 Fisker-Everter, saa at fra denne Tid af Flertallet af Syltingerne lode sig ansætte som Medhjelpere og Matroser hos fremmede Fiskere, navnlig hos Helgolænderne og Hollænderne*). Lorens de Hahn gjorde sin første Rejse paa Sildefangsten med sine Landsmænd paa de Stridigheders Tid der vare udbrudte mellem den danske Konge Christian V og den Gottorpske Hertug Christian Albrekt angaaende den Sidstnævntes Besiddelser (mellem Aarene 1675 og 1689), under hvilke Stridigheder Syltingerne, som vare Undersaatter af Hertugen, flere Gange kom i den sørgelige Stilling, enten at maatte kæmpe paa Kongens Flaade, maaske til Skade for deres egen Landsherre, eller at rømme deres Fædrencö förend de kongelige Offiserer om Foraaet begyndte Matrospresningen paa de vestlige Öer. Lorens undkom med sine Landsmænd, som næsten uden Undtagelse foretrak det sidste, lykkelig fra de danske Hververoffiserers Hænder, rigtignok ofte kun med Livsfare og paa en lang Omvej, og han modtog da for en stor Del paa Helgoland sin Dannelselse som Sö-

*) I en Ansögnung fra Syltingerne til Regjeringen af Aar 1688 hedder det blandt Andet: „Unsere Leute, Gott bessers, haben sich in frembde Lande zu Seewärts und bey andere uf die Vischerei umb ihr Lohn zu dienen begeben müssen zur Erhaltung Weib und Kinder“. I en anden af 1643: „Viele von ihnen sint umb Petriapostolitugk nach Hillig-Lande uff die Vischerei hinübergefahren; etliche sint nach Holland und sonsten hin und weyde wegkgefahren, und weit und verne zerstreuwet“.

mand. Overalt viste han sig som en begavet og opvakt Dreng, som meget snart gjorde mangan bedaget Fisker til Skamme. Han udviste stedse ved de ham anbettede Forretninger stor Iver og mynsterværdig Troskab, saa at han altid syntes sig selv ikke at have gjort nok eller udført sine Arbejder godt nok; dertil havde han et ualmindeligt Mod, en sjelden Bøjelighed af Legemet, og en Raskhed og Sikkerhed i Overlæg og Handling, som navnlig vel anstaae og ere af stor Nytte for en Sömand. Det var ham ikke nok, efter de Helgolandiske Fiskeres Maade, efter det förste Hanegal om Morgenen at staae op og ruste sig til Arbejdet, men han mente, ihukommende det nysnævnte Ordsprog, at det for Fiskefangsten var fordelagtigere, paa Hanegalets Tid at begynde med Arbejdet. Derfor forlod han tidligere end de andre Fiskere sit Natteleje, löb, for ogsaa at faae sine Kammerater til at staae tidligere op, för Dagens Anbrud omkring ved Husene, efterabendt Hanernes Galen, og saltede derved samtlige Hönsehuse paa Helgoland i Oprör. Fiskerne vaagnede, spurgte hverandre: „Har Hanen allerede gaaet“? „Ak ja!“ var Svaret af de Dovne og Trætte. Man gned sig imidlertid Sönnen af Öjnene, stod op og — fiskede Mere end man ellers havde fanget. Allerede troede Lorens at have opnaaet sin Hensigt, da man engang i Morgendämringen greb ham paa fersk Gjærning ved hans Galen. Fölgen blev, at han fik en dröj Irettesættelse og Tilnaynet „de Hahn“, som han siden fortjente i endnu ædlere Betydning, og at Fiskerne igjen som för fik fuld Ro og færre Fisk. — Naar de frisiske Fiskere sejlede op ad Elben for at bringe deres Fangst til Torvs i Hamborg, eller de som Lodser ledsagede Koffardiskibe ind i dette, især ved sin Munding, farlige Vandlöb, var Lorens de Hahn ikke sjelden med. Han lagde da Mærke til alle Grundene i Elben og dens Munding, mærkede sig de ud og ind sejlede Skibes Kurser, og lærte paa denne Maade tidlig at kjende og selv ved Nattetid at finde Elbflorens rette Farvand.

Da Lorens de Hahn var blevet voksen, nöjedes hans urolige og kraftige Aand ikke længere med Kystfarten og Sildefangsten

paa Nordsöen. Han fölte en indre Trang til at gjöre de lange Rejser paa store Skibe, at lære Jordens fjerne Kystegne og Sö-stæder at kjende, at samle Erfaringer og Penge. Han tog derfor Tjeneste paa et Hamborger Skib, för som Matros til forskjellige evropæiske og andre Handelspladser, men gjorde og Rejser til Grönland paa Hvalfiske- og Robbefangst, og erhvervede sig paa disse Rejser ej alene betydelige Kundskaber i Sövæsenet og navnlig i Hvalfiskefangsten, men ogsaa ved sit belevne Væsen, sin Ordenskjærlighed, sin Aarvaagenhed, og overhovedet ved den Iver og Troskab hvormed han altid udförte sine Kaldsforretninger, i høj Grad sine Foresattes Tilfredshed og Agtelse. Engang blev Skibet hvorpaa han för paa Tilbagerejsen udenfor Mundingen af Elben overfaldet af en heftig Storm. Mandskabet paa Skibet saac forgjæves ud efter en Lods; der kom ingen som kunde före Skibet over de farlige Rev og Brændinger ved Schaarhorn og Vogel-sand ind i Elbfloden; Vejret var for haardt, Söen gik for höjt, til at et lille Lodsfortøj havde kunnet vove sig ud. Kapitajnen og Styrmandene paa Skibet vare raadville og modlöse, fordi de ikke havde tilstrækkeligt Kjendskab til Elbfarvandet, til uden Vejviser at kunne före Skibet til Hamborg, især i Stormvej, i hvilket de sædvanlige Kjendetegn paa Dybderne og Grundene ikke sjelden forsvinde eller idetmindste blive utydelige. Desuden var der i den skrækkelige Stormnat ikke for de Rejsende at tænke paa at vende tilbage og holde Söen, eftersom Nordvestorkanen med uimodstaaelig Magt trængte deres Skib ind i Elbbugten. Da traadte til rette Tid Lorens de Hahn frem af de modfaldne Matrosers Hob, gav sig tilkjende for Kapitajnen som tidligere Helgolænder Fisker og Lods, og lovede at bringe Skibet sikkert til Hamborg, naar man vilde betroede det til hans Ledning. Kapitajnen betroede sig til Lorens og denne förte virkelig Skibet ubeskadiget ind i Hamborgs Havn. Ved denne lykkelige Redning af Skibet og dets Mandskab vandt den Sylter Matros stor Anseelse og Tiltro, ej alene blandt de Söfarende, men ogsaa blandt Skibsrhederne i Hamborg. Man lod de Hahn stige op til Styrmand og snart derefter til Kapi-

tajn for et paa det nordlige Ishav paa Hvalfiskefangst aarlig furende Skib, og han svarede stedse til de Forventninger man nærede om ham, og vendte altid med rige Ladninger tilbage fra sine Rejser. Inden kort Tid gjaldt Lorens Petersen de Hahn som en af de fortrinligste af alle daværende Grönlandfarere i Hamborg. Men denne sin saaledes vundne og velfortjente Anseelse, som Sömand og Hvalfiskefanger, benyttede han til ligeledes at opmuntre sine Brödre og Landsmænd til den udenlandske Söfart og navnlig Hvalfiskefangsten, der, som han havde erfaret, lönnede sig bedre end Sildefangsten, og til at skaffe dem Ansættelse paa de store Skibe, især paa Grönlandfarerne. Virkelig bleve alle hans Brödre og mange andre af hans Landsmænd paa hans Anbefaling lidt efter lidt ansatte som Harpunerere eller som Styrmand, og derpaa som Kapitajner, nogle paa hamborgske, andre paa hollandske Skibe, og Syttingernes Söfart vandt overhovedet dengang, og navnlig ved hans Indflydelse, en ganske anden Retning og et ganske andet Opsving end den nogensinde tidligere havde haft. Næsten alle Syttingerne begyndte nu at tage Del i Hvalfiskefangsten, Nogle ogsaa i den udenlandske Handelsskibsfart, og, for at blive delige til de höjere Poster paa Skibene der bleve benyttede til disse Grene af Skibsfarten, at lære Sömandskabet theoretisk, hvortil ældre og erfarne Sömand paa de frisiske Öer i Vintermaanederne gave Vejledning. Silde- og Skjælfiskefangsten ved Helgoland derimod blev af Syttingerne og de fleste andre vestlige Öboere, navnlig ogsaa af Föringerne, — hvilke sidste dengang i den „lykkelige Matthies“*) havde et lignende Mynster af en Hvalfiskefanger, som Syttingerne i L. d. H. — ganske opgivet og overladt til Helgolænderne alene. Vistnok havde allerede för denne Tid mange af de frisiske Öboere, og navnlig adskillige Föringere, haft Del i Hvalfiskefangsten ved Grönland, men aldrig för

*) Denne Mand, som egentlig hed Matthies Peters, blev formedelst sit eksempellose Held, idet han paa sine Rejser som grönlandsk Kapitajn i det Hele havde fanget 373 Hvalfisk, kaldet den lykkelige Matthies. Han var födt i Aaret 1632 i Odsum paa För og döde sammesteds 1706.

saaledes ialmindelighed og aldrig med saadant Held og for en stor Del som Skibskapitajner, som Tilfældet var kort før og efter Aaret 1700. Blandt 86 Kapitajner paa Hamborger Grönlandsfarere fra denne Tid vare f. Eks. omtrent 60 Öfriser, mestendels Syltingere og Föringere*). Den saaledes indtraadte store Forandring i Syltingernes og de andre frisiske Öboces Næringsvej medførte for dem mange Fordele, navnlig pengelige, hvorfor der af det tidligere saa fattige Fiskerfolk nu blev et velhavende Skipperfolk, som desuden i Danmarks, Tysklands og Hollands Söstæder glædede sig ved et særdeles gunstigt Lov, ej alene der gjerne bleve søte, men ret egentlig bleve søgte i hele det 18de Aarhundrede, og det var for en Del den brave Lorens-Petersende-Hahns Værk, der ligesom havde vakt sine Landsmænd til en ny og skjønnere Dag.

Omendskjönt Lorens de Hahn i Selskaber gjaldt for en alvorlig og stille Mand, saa udelukkede han sig dog ikke fra Livets Glæder og navnlig ikke fra de uskyldige selskabelige Fornøjelser hvorpaa Livet paa de frisiske Öer i Vintermaanederne, efter de daværende Söfolks Hjenkomst, plejer at være saa rigt. En hans Tilbøjelighed værdig Landsmandinde, en smuk og sædelig Pige fra Tinnum, ved Navn Inge Ajen, skjænkede han sin Kjærlighed, vändt hendes Gjenkjærlighed, og ægtede hende i Efteraaret 1698. Dette Giftermaal gjorde hans Lykke saa fuldkommen som muligt. Nu havde han en elskende Ledsagerinde, som opmuntrede hans Dage naar han var hjemme, som bad for ham og vaagede over hans sammensparede Ejendom naar han var langt borte paa Havet, og som med Fryd trykkede ham til sit Hjerte naar han vendte tilbage fra sine farefulde Rejser. Hun fødte ham i dette Ægteskab 5 Börn, nemlig en Sön ved Navn Peter og fire Döttre, som hed Gondel, Kressen, Merret og Inken. Han byggede sig i Aaret 1699 i den sydligste Del af Kirkesognet Vesterland paa

*) Ved Aaret 1702 fore paa 58 hamborgske og 225 hollandskè Skibe omtrent 1200 Föringere, 800 Syltingere, og i det Hele omtrent 4000 nordfrisiskè Grönlandsfarere.

Sylt en statelig Bolig, som efter daværende syllisk Bygningsmaade var meget lang og bestod af to Flöje; Hoveddelen af denne Bygning staaer endnu næsten uforandret og beboes af et Medlem af hans talrige Efterkommenskab; ligesom fremdeles flere, tildels store, Sölvfade, som Kapitajn de Hahn, naar han lykkelig havde fuldendt en Rejse, plejede at erholde af sine Skibsrhedere, fyldte med Hamburger Tomarkstykker, som Foræring for sin Kone, ere i Behold og opbevares af den beröimte Mands talrige Efterkommere med rosværdig Pietet; ogsaa viser man endnu den rige Lorenz-de-Hahns fordums Pengekjelder og fortæller ellers mangt Interessant om ham, f. Eks. at han har været en lang mager Mand med en ejendommelig slentrende Gang; at han ej alene saa ofte som muligt deltog i Gudstjenesten i sin Hjemstavns Kirke, men ogsaa efter gammel Skik paa sit Skib fremtraadte som Præst for sit Mandskab og regelmæssigen anførte det til Gudstjeneste; at han ikke sjelden paa Tilbagerejsen fra Grönland til Hamborg, naar hans Skib nærmede sig hans Hjemstavnsö, under Førbisejlingen lod sin Ægtefælle hente fra den hjemlige Kyst ved en Schaluppe og tog hende med sig paa Skibet til Hamborg; at han var mange Fattiges og Fortryktes Tilflugt; at efter hans Död hans Dötre i hans Kjelder fandt et stort Forraad af sortblevne Sölvpenge, maalte Pengene og fordelte dem imellem sig trugvis, og mere deslige.

Under Krigen i Aaret 1713 synes at være indtraadt en Standsning i Kapitajn de Hahns Sörejser; han findes nemlig i gamle Papirer dengang hel ofte som Landsfuldmægtig virksom til Bedste for Landskabet Sylt, f. Eks. gjörende Rejser i Landets Anliggender til Töndern og Husum, betalende Krigsskat og andre Udgifter for Landskabet, — men senere igjen som för færende paa Hvalfiskefangst. Det synes overhovedet at være fra denne Krigs Tid at Begyndelsen til hans offentlige Virksomhed som Kommunal- eller Strand-Embedsmand skriver sig, endskjönt han ikke straks kunde skille sig ganske fra den ham saa kjære Skibsfart, men endnu en Tidlang vedblev hvert Aar at gjöre en Rejse til Grönland, der

plejede at vare fra Marts til August. — Indtil Aaret 1713 havde Landskabet Sylt haft en rigtignok ulærd, men paa Stedet boende, Landfoged, der tillige havde fört Overopsigt over det derværende Strandvæsen og de derværende Strandfogder, om end dette som en Bisag var bleven noget skjödesløst behandlet. Men da den sidste Sylter-Landfoged af den indfödt Familie Taken, formedelst sin Hengivenhed for det fra sine slesvigske Besiddelser dengang fordrevne Gottorpske Fyrstehus, i Aaret 1713 blev entlädiget, og Sylt kom under en paa För boende Landfoged ved Navn Peter Matthiesen, en Sön af den ovennævnte „lykkelige Matthies“, da toge Strandröverierne paa Sylt straks Overhaand i den Grad, at under en Storm ved Juletid i nysnævnte Aar efter troværdige Fortællinger 6 Skibbrudne skulle være blevene myrdede i Dynerne mellem Vesterland og Rantum. Disse Ugjerninger smertede Lorens de Hahn og alle bedresindede Syllingere dybt. Man indsaac, at denne Tilstand ikke kunde vare længe, at et strengere Tilsyn med det Sylter- Strandvæsen ved en paa Stedet boende dygtig Embedsmand, der ganske kunde offre sig denne vigtige Sag, var nödvendig, og Lorens Petersen de Hahn blev kort derefter foresluaet og af den daværende Amtmand i Töndern indsat og meddelt Bestalling som Strandinspektör paa Öen Sylt. — Som Strandinspektör besögte den endnu altid kraftige og modige Mand i de stormfulde Höst- og Vintermaaneder, saavel om Natten som om Dagen, flittig de vidtstrakte Strandbredder paa sin Fædreneö, ansporede de forsömmelige Strandfogder til Pligtosfyldelse*), tugtede med Strengthed, ofte ikke uden egen Livsfare, de ubeföjede Strandlöbere, ledede i Strandingstilfælde selv Bjergningen af de Skibbrudne, og ordnede overhovedet först Strandingsvæsenet paa Öen Sylt. Han hengav sig nu ganske til sin Hjemstavns offentlige Vel og navnlig den omhandlede Gren af samme, der hidtil

*) Med Undtagelse af Listlandet, hvis Strandvæsen er underkastet danske Love, deles Strandbredderne paa Sylt i 6 Distrikter, over hvilke Strandfogderne i Rantum, Vesterland og Kämpen, ligesom Kystfogderne i Morsum, Arksum og Kejtum, före den specielle Opsigt, men Strandinspektören har Overopsigten.

havde været saa meget forsømt, efterat han ganske havde opgivet Hvalfiskefångsten og Sörcejerne overhovedet. Han stiftede blandt andet i Aaret 1721 den saakaldte „Bueren Book“ i Vesterland paa Sylt, en Protokol i hvilken alle Bøndernes indgaaede Forpligtelser (bauerschaftlige Beliebungen), ligesom alle offentlige Indtægter og Udgifter af Kommunen Vesterland, bleve indskrevne. Men hans Hovedfortjeneste bestaaer deri, at han, ved den Iver og Udholdenhed som han lagde for Dagen i sin Embedsvirksomhed som Strandinspektör, efter faa Aar bragte det dertil, at de ellers saa hyppige Overtrædelser af Strandlovene paa Sylt næsten ganske ophörte. Ja han havde, efter Sagnet, indgydt de forhenværende Strandtyve en saadan Respekt, at de tilskreve ham overnaturlige Kræfter, kaldte ham en Heksmeister, og selv efter hans Död indbildte sig, at han som Spögelse i Stormnætterne ved Öens Kyster og Sandbanker strejfede om for at forjage Strandlöberne og afværge Uret. Kort sagt, han rensede, saavidt det var et Menneske muligt, sin Fædreneö fra en Skjændsel som altfor længe havde vanæret dens Beboere, og blev saaledes ogsaa i denne Henseende ret egentlig sine Landsmænds Vækker til en ny og skjönere Dag.

Den værdige Lorens Petersen de Hahn döde, elsket og begravdt af alle Fornufligere og Bedresindede blandt sine Landsmænd, den 7de Marts Aar 1747, efterat han havde naaet en Alder af 78½ Aar. Hans Ægtefælle, med hvem han havde levet i et lykkeligt Ægteskab i rigelig 48 Aar, döde 1759. Hundrede Aar efter hans Död, i Marts 1847, belöb Antallet af samtlige Efterkommere af denne Hædersmand, efter en af en troværdig Mand, hvem overhovedet en stor Del af ovenstaaende Notiser skyldes, da anstillet Tælling, til 278. Men da de nu levende Efterkommere af ham alle nedstamme gjennem hans Döltre, er Stammenavnet „de Hahn“ desværre uddöd i hans Slægt.

Maatte — tilföjer Forfatteren — Erindringen om den brave Mand aldrig uddöe hos os Öfriser. Maatte hans Aand altid i ful-

dere Maal hvile over hele det lille Folk af de slesvigske Yderlande! Men maatte der hvor en moralsk Nat endnu hersker, en Hane eller Vækker aldrig fejle!

Chateaubriand.

(Efter Augsb. Allg. Zeit., Times, og forskjellige Konversations-Leksika.)

Den den 4de Juli 1848 afdøde **François René Auguste Vi-comte af Chateaubriand** var et Barn, ikke af sin Tid, men af sin Hjemstavn og sine Familieerindringer. 1768 d. 4de Septbr. *) blev han født i Bretagne, en Provinds som nu allerede gjennem Aarhundreder bærer det samme aandige Præg. Medens den endnu ingen Statsmand, ingen i Vers skrivende nyere Digter af Betydenhed har frembragt, har den lidenskabelige Abelard, den ridderlige Duguesclin, den mørkt sværmende Lamennais, været dens Sønner; dens Indvaanere nære fast alle Forkjærlighed for vilde digteriske Sagn, en mørk Livsanskuelse, haardnakkede Lidenskabber og sejge Følelser; Hengivenhed for Kongedømmet, troende Vedhængen ved den katholske Religion og strengt aristokratisk Sindelag er Manges Arvelod iblandt dem. I den anden Hælvdel af forrige Aarhundrede talte man 1200 bretagniske Adelsfamilier. En af de stolteste af disse var Familien Chateaubriand af Beaufort, der var beslægtet med Montmorencierne og roste sig af at nedstamme fra de tidligste Grever og Hertuger af Bretagne, og hvis Medlemmer igjennem Aarhundreder havde foretrukket uafhængig Fattigdom paa deres bretagniske Landsæde, for ved Pari-

*) Efter andre Angivelser 1769. Den paa nogle Steder forekommende Efterretning, at han egentlig ikke skulde have været af den adelige Chateaubriandske Familie, men derimod Søn af en Stokfiskehandler i St. Malo ved Navn Lepretre, og først have tilegnet sig Navnet Chateaubriand efterat Faderen havde tilkjøbt sig et Landgods som havde tilhørt hin tidligere uddøde Familie, synes efter alt det nedenfor Anførte at maatte betragtes som aldeles urigtig.

ser-Hoffet at bejle til en Mægtigeres berigende Gunst. Vor Renés Fader levede i den melankolske, særlingagtige Egn af Combourg; et trist Slot fra den graa Oldtid, ved hvis Födder ligger en lille By, rundtomkring Skovegn, derefter en vidtstrakt Heide, Moradser, Damme, indtil mod Norden det ensomme uendelige Hav udfylder Blikket, — dette var den Bolig i hvilken den unge Ch. tilbragte den største Del af sine Barndomsaar. Hans Ungdom forløb temmelig glædeløs. Faderen var en haard Mand. Som Kammerat af Vind og Vove, Lærling af Ensomheden, en kantet og kejtet Drømmer, blev han af overfladiske Naturer overseet. Som Yngling var han ofte usigelig ulykkelig, fölen­de sine digteriske Smerter som virkelig, var han nogle Gange nærved Selvmord.

Fra det stille Naturliv traadte han med den tilvoksende Alder ind i Bylivets Bevægelser. Efterat han havde fuldendt sine Gymnasialstudier og tilbragt nogen Tid ved et gejsligt Seminarium og senere ved Marineskolen i Brest, for at forberede sig först til en Gejstligs, derefter til Sömandens Kald, men var blevet begge utro, udvirkede hans Fader ham i 1787 et Underlöjnantspatent og sendte ham til Cambray eller Dieppe, hvor han snart af sin Oberst erklæredes for en statelig Officer. Da hans ældre Broder 1788 havde giftet sig med et Södskendebarns Barn af den forrige Minister Malesherbes, skulde ogsaa han gaac til Paris, for om muligt at gjøre sin Lykke der. I Paris, hvor han havde den Ære at blive forestillet for Ludvig XVI og turde ledsage Kongen paa Jagten og være tilstede ved hans Lever, tilbragte han et Par Aar. Det var den begyndende Revolutions Aar. Det politiske Liv, som her rørte sig omkring ham, lod den grevelige Ætling kold, ikke blot fordi det saarede hans aristokratiske Sindelag, men ogsaa af en dybere liggende Grund. Hans endnu ene og alene mod det Indre vendte og derhos poetiske Natur kunde kun da finde sig i det Storartede i Menneskenaturen, naar det viste sig for den i det tilhüllende, Fantasien opvækkende, Slör af den større Frastand i Tid som i Rum; nu, da det i Revolutionen traadte den virkelig, nærværende imöde, var det den for stærkt, for overvældende. I

den mest oprørte Tids Vrimmel fortsatte Ch. med faa Afvigelser et Liv som han havde begyndt i den jevneste Omgivelse. Han studerede Massillon og Virgil, Horats og den hellige Augustin, Bernardin de St. Pierre og Homer, Voltaire og Rousseau; i ledige Timer digtede han Idyller, nærrede i sit Indre ved fantastiske Drømmeudtænkninger gjenstandsløse Følelser, og beskæftigede sig med Planer til at tilfredsstille den i ham groende Syge efter et udødeligt Navn. Af denne rugende Leven ind i sig selv rev den Tanke ham ud, at gaac til Amerika: der haabede han at kunne leve for Naturen, og tillige ved Opdagelsen af den nordvestlige Gjennemfart med ét Slag at blive berømt. Da han var vant til med Energi at begynde Virkeliggjørelsen af poetiske Planer, og just ved sin Faders Død havde arvet en middelmaadig Formue, lide vi ham allerede 1790 i Nordamerika, og see ham, efterat han havde aflagt et flygtigt Besøg hos Washington og snart ladet det videnskabelige Öjemed for sin Røjse falde, hele to Aar at forfølge det poetiske. Ensom, eller ledsaget af uciviliserede Indianere, som han begjærlig opsøgte, gennemstrejfedes han fra Kanada til Luisiana Landets endeløse Skovstrækninger, besaa dets Søer og Floder og mættede sin Sjæl med Örkesløshed, indtil den længtes efter et daadrigere Liv. Ved den ved et forvildet Numer af en Tidende tilfældigvis modtagne Kundskab om Ludvig XVI's Flugt til Varennes, og sammes nærmeste Følger, erindrede han pludselig at han var Adelsmand og Offiser, og ilede øjeblikkelig tilbage til Evropa for at kæmpe for Kongedømmet. Her lærte han i rask Følge at kjende Livets virkelige Lidelser. I Coblens sluttede han sig til Udvandringsmændene, omendskjønt disse behandlede ham haanligt, som En der var kommet for sildig til dem; forgjæves vilde han indtræde i sit gamle Regiment, han maatte lade sig indordne i et af de bretonske frivillige Kompagnier som simpel Soldat; saaledes var han med en Flint uden Hane med ved Belejringen af Thionville 1792, ligesom han senere deltog i et mislykket Angreb paa Bretagne. Medens hans nærmeste Slægtninge døde i Fængslet eller under Guillotinen, blev

han selv i Fægtningen mod Republikanerne saaret; syg af Saaret og en tiltrædende Hospitalsfeber, blev han næsten døende bragt fra Ostende til London, hvor han ankom liggefærdig og kun ved gode Menneskers Barmhjertighed blev frelst for Livet. (29 Aar senere, i April 1822, kom den samme Stad for hans Skyld i Bevægelse, da han drog ind i den som Gesant fra den allerkristeligste Konge.) I England tilbragte Ch. 7 meget sørgelige Aar, 1793—1800. Da han havde gjenvundet Helbreden, manglede ham Formue, Forbindelser, Alt, kun ikke Virksomhed. Rastløs, haardnakket Iver for det som han hengav sig til, var en gennem Ch.'s hele Liv gaaende Egenskab. I sin Ungdom sad han ofte 12 til 15 Timer efter hverandre ved Skriverbordet med Pennen i Haanden; som Minister undte han sig kun faa Timer om Natten til at hvile; den øvrige Del af Natten og hele Dagen helligede han til Forretningerne; de diplomatiske Brevvekslinger skrev han, den eneste Minister siden og før Restorationen der gjorde dette, næsten alle med egen Haand; af sine Skrifter, der ere saa talrige at det deraf Udgivne — som ingenlunde indeholder alt af ham Forfattede — udgjør 30 temmelig stærke Bind, offentliggjorde han dem som ikke netop vare beregnede paa Öjeblikket, først efterat han i hele Aar havde fileet paa og idetmindste stykkevis fuldkommen omstøbt dem; blev en ny Udgave nødvendig, gjennemarbejdede han dem paa ny omhyggeligt förend de traadte for Lyset, ja omarbejdede dem, hvor det syntes ham nödvendigt; og den hjælpeløse Flygtning i England ernærede sig ved uafbrudt Timeundervisning og Oversættelse for Betaling; men den ringe Tid som herfra blev ham tilovers anvendte han med sjelden Spændkraft i Aanden til Selvundervisning og Skribentfrembringelser.

I Frankrig var, siden Ch. havde forladt det, den skjönvidenskabelige Literatur næsten ganske gaaet til Grunde. De bedste Hoveder havde offret deres Kraft til Politiken, Talerstolen, Vaabenhaandværket, eller vare faldne under Guillotinen inden de endnu havde kunnet forelægge Verden mere end indledende Prøver paa deres Talenter. Desuagtet gjorde det første Arbejde som

Ch. udgav, et Forsög over de gamle og ny Revolutioner (*Essai historique, politique et moral sur les revolutions anciennes et modernes dans leur rapport avec la revolution française*. London 1797, ny Udgave Paris 1814, betydeligt omarbejdet efter Forfatterens imidlertid forandrede Anskuelse), liden Lykke. Det bevægede sig i en Tankegang som var Forfatteren, efter de mange dröje Livserfaringer han havde gjort, naturlig, men som dog ikke kunde tiltale Franskmændene. Indgivet af en fortvivlet Verdensanskuelsses Aand, anstillede det Betragtninger som Voltaire og Andre forlængst havde gjort til fælles Ejendom for de Dannede, men hvorfra den offentlige Mening i Frankrig netop nu mere og mere fjernede sig. Denne sögte efter et fast Holdepunkt for Staten som for det enkelte Menneske, og fandt det for hin i Monarkiet, for dette i Troen paa Religionen. Ch. vilde ogsaa have skrevet sine næste Skrifter blot for et Mindretal af sine Landsmænd, dersom ikke just nu en Forvandling var foregaaet i ham, som efter hans Aands Ejendommelighed tidligere eller sildigere, og under alle Omstændigheder pludseligt, maatte finde Sted. Som alle poetiske Naturer, var han i sin inderste Kjerne from, religiös og, da han var födt og opdraget i den katholske Religion, troende Katholik. Paa Fortvivlelsens Bane var han kun ved sine sidste Aars littre Skjæbner bleven kastet ind. Da han ved et Brev fra sin nu afdöde Söster underrettedes om sin Moders Död, og at hun paa Sottesengen havde udtalt sig med Bitterhed om de af ham i Forsöget over Revolutionerne yltrede Anskuelser, rev denne dobbelte Kundskab fra Graven ham ligesaa rask ud af hans hidtilværende Tankedrömmier, som tidligere Kundskaben om Ludvig XVI's Flugt af hans Omdriven i de nordamerikanske Skove. Han blev igjen troende Katholik. Det næste Arbejde af ham som udkom (1801), „Atala“, har Stemplet af hans ny Retning. Endskjönt denne Roman, som alt hvad Ch. har skrevet, aldeles mangler Handling, forenede den dog i sig næsten alle Betingelser for et stort Resultat: Forfatteren havde, hvad der efter hans Naturel var den förste Fordring til en god Skribent,

skrevet ud af sit inderste Hjerte; han meddelte hvad han selv havde seet og med sig selv erfaret; han skildrede den for Evro-pæerne, for Franskændene, endnu ganske ny Verden af det indianske Nordamerika, han fremlagde Noget hvortil i Aarrækker ingen fransk Skribent mere havde vovet sig: et Sjæleliv; han tegnede Mennesker som ved den religiøse Tro's Kraft hæves op over sig selv og den over dem indbrydende Ulykke, — og med alt det forbandt han et blomstrende, veltalende Sprog, som kun sjelden gaaer over til Svulst, medens det overalt med den umiddelbare Sandheds sejrende Kraft forkynder sig som Udtrykket af en i sig selv tilfredsstillet virkelig adelig Aand. Atala og Chateaubriand bleve i faa Uger to nærbeslægtede, lovpriste Navne.

Allerede det foregaaende Aar, i Maj 1800, var Ch. vendt tilbage til Frankrig, hvor han i Forening med Greven af Fontanes og Laharpe erholdt Privilegium paa „*Mercure de France*“, et Dagblad som ivrigt arbejdede paa Gjenindførelsen af de gamle monarkiske og religiøse Doktriner, hvilket Bonaparte, skjönt vel vidende at man skrev i Bourbonnernes Interesse, gjerne lod sig gefalde, da han ønskede selv at høste Frugterne af denne Udsød. Paa den saa heldigt begyndte Forfatterbane ilede Ch. videre i den nysnævnte Aand. Endnu i Aaret 1801 offentliggjorde han et Brev til Fontanes, der med klog Beregning knyttede ny og skjønne Bemærkninger over den klassiske og den nyere Literatur til de tvende daværende Yndlinge af det Pariser Publikum, Staël og Ossian. Den førstnævnte lildelte Ch., om hvem vi ikke vide om han har kjendt Schillers 1795 udkomne Afhandling over den naive og den sentimentale Digtning, det sande (*le vrai*), den sidstnævnte det skjønne, Ideal (*le beau ideal*). Tillige forkyndte han et Værk af ham, der snart skulde komme ud, over Kristendommen. Dette udkom 1802, lige 3 Aar efter at i Tyskland Schleiermacher, det fraværende Medlem af den romantiske Skole, havde bekjendtgjort sine Taler over Religionen. Det førte Titelen: „*Génie du Christianisme ou beauté de la religion chrétienne*“ og havde mindre et videnskabeligt end et socialt Öjemed. Massen af de Dannede i

Frankrig stode, uagtet de i de sidste Aar öjensynligen havde nærmet sig Katholicismen, dog endnu i et halv fjendtligt Forhold til den. De vare blevne fremmede for Troen paa den, de havde forglemt dens Lærdomme, dens Historie, de fra den udgangne Velgjerninger; de trykkede sig ved at bekjende sig til den, fordi siden Voltaires Dage det Latterliges Forbandelse hvilede paa den, og fordi, efter en vidtudbredt Fordom, Troen kun var en Egenskab hos den Dumme eller hos Hyklerin. Denne Gemytternes Tilstand vilde Ch. give en for Katholicismen mere velsindet Vending, han vilde lære Massen af de Dannede at troe paa, kjende og elske Katholicismen, og det rask, öjeblikkeligt. De Mangler hvori han i dette 5 Bind stærke Værk gjorde sig skyldig, ligge aabenbart nok for Dagen. En skarp Begrændsning af sin Gjenstand er i alle dens Dele fremmed for „Génie du Christianisme“; Udtrykket „Kristendom“, der utallige Gange deri forekommer, betegner i Regelen kun Katholicismen, hvilken Benævnelse Forfatteren vel med Forsæt gjerne undgik, for ikke iforvejen at afskrække mangen en Læser; om en historisk Udvikling af Kristendommen er intelstedst Tale; at denne, foruden i Katholicismen, ogsaa viser sig i Protestantismen, i den græske Kirke o. s. v., antydes neppe; det Spörgsmaal, om Katholicismen eller Protestantismen er at foretrække, bliver aldrig berört; Forfatteren synes, foruden Katholicismen, blot endnu at kjende Jödedømmet, det gamle Hedenskab og Mangelen af Trö paa en guddommelig Verdensorden, og kun at ansee det som sin Opgave, at bevise hvorledes disse Religioner, eller om man saa man sig Religioner, staae tilbage for hvad han kalder Kristendom; som til Kristendommen hørende henstilles derhos saare Meget der ikke er Ejendommeligt for Katholicismen, men Udflyd af de religiöse Fölelser overhovedet, eller af bestemte Personligheder. Grundigt behandlede blive kun faa Gjenstande; man seer at Forfatteren, trods manglende Beskjæftigelse med Videnskaberne, dog formedelst sin Fantasi's Urolighed ikke har kunnet lære en eneste Gren af dem grundigt, men af enhver kun ved saa Meget som man erfarer ved

en udbredt Læsning. Fremdeles ere Tankerne i „Génie d. Ch.” for det Meste for bredt udtværede, Sproget er ikke nær saa rent og passende til de enkelte Æmner, som det var i Atala og i det med sin Ironi skrevne Brev til Fontanes. Svulst, forsejlet Jagen efter storartede Tanker, storartede Vendinger og billedrige Udtryk, stöde Læseren næsten paa hver tredie Side af Værket, undtagen der hvor Forfatteren ved den enkelte Gjenstands Natur nödes til at stige ned til den simplere Fortælling. Men hvor store end disse Bogens Svagheder vare, havde dog Ch. i den, vel fornemmelig ledet ved sin ensidige Genius’ Instinkt, indslaaet just den Vej ad hvilken han ligeoverfor de bestaaende Forholde hurtigst kunde naae sit Maal. Mangelen paa videnskabelig Grundighed var en mindre Fejl, her hvor det gjaldt om Virkning paa Masserne, om Virkninger paa et Omraade hvor dog i sidste Instans Ingen véd Noget uden ved Troen. Forvekslingen af Katholicismen med den religiöse Fölelse, med Kristendommen overhovedet, i sig selv en Vildfarelse, var en Fordel hvor det gjaldt igjen at vinde for Katholicismen Gemytter som efter deres aandige Forgangen maatte være tilbøjelige til, kun i Katholicismen at see en Tilfredsstillelse af den religiöse Fölelse, en Aabenbarelse af Kristendommen. En Fordel var ogsaa det Mesterskab hvormed Ch. fra forskjellige Sider vidste at lægge Læseren sin Gjenstand nær, at indføre den hos ham. Med nöje Kjendskab til det Evige i det menneskelige Hjerte viste han, hvormange ofte bespottede Lærdomme af Katholicismen der komme Hjertets Trang til et hemmelighedsfuldt Noget imöde; han godtgjorde ved en Række af uafviselige Eksempler, at den katholske Tro begejstrer til de mest ophøjede Yttringer af daadkraftig Kjærlighed; han fornyede den talrige Erindring om dem som paa engang have været troende Katholiker og store Mænd i Raad og i Daad, i Tragten og Kampen; han tilbageviste ved Masser af historiske Kjendsgjæringer den Bebrejdelse, at Katholicismen skulde hade og forfølge Kunsten; han udviklede, hvorledes Menneskehedens Dannelse gjennem Aarhundreder i vidtudstrakte Landströg, ved de kultiverteste Folke-

slag, er udsprunget af Katholicismen som et fast Grundlag og en livfostrende Rod; han sammenknyttede den Sag han forfægtede med Frankrigs egen, idet han fremhævede, hvorledes i de for-gangne Tider paa mange Maader, f. Eks. ved Missionerne, Fædre-landets Interesser vare kraftigen varetagne af den katholske Kir-kes Medlemmer; han benyttede endelig, for at skaffe sit Værk en videre Læserkreds og derved større Indflydelse, alle sine Skribent-kunster, af hvilke de fleste kun i deres Öjne ere Forbrydelser som ikke forstaae at haandtere dem. Man kan slaae op i „Génie d. Ch.” hvor man vil, overalt støder man paa Indledninger, Ind-letninger, som paa en behagelig Maade afbryde Tankegangen; ved forskjelligartede Gjenstandes Forbidragen for det aandelige Öje föler man sig mangfoldigen beaandet; aandrige Bemærkninger, Antydninger, især over Kunst og Literatur, over den indbyrdes Sammenhæng af enkelte historiske Begivenheder, ere ikke sjeldne; endnu hyppigere skjønne Billeder, Beskrivelser, ved hvilke Fan-tasien med Tilfredsstillelse udhviler; Sproget i Bogen er, med alle sine Mangler, velskikket til at hæve Læseren op over sig selv, og der hvor det behandler højere Gjenstande undertiden beundrings-værdig skjönt og storartet. Var det da et Under, at „Génie d. Ch.” levende befordrede Gjenoplivelsen af Katholicismen i Frankrig og erhvervede sin Forfatter Navn, om ikke af den første, dog af næsten den første Skribent i Frankrig?

Saa vist ogsaa Chateaubriand var en adelig drömmerisk Sjæl, var han det dog ikke i den Betydning som hos os forbindes med de nævnte Egenskaber. Ved Siden af dem besad han Fransk-mandens praktisk-æresyge Aand, som i Fölelsernes højeste Be-gejstring kun sjelden glemmer Erindringen om sit Navn, og til Opnaaelsen af personlige Öjemeder anvender Midler mod hvilke vi ofte vilde föle en indre Modstræben. Siden sin første skri-bentlige Optræden havde Forfatteren af „Génie d. Ch.” altid vidst at erhverve sig deres Venskab der for Öjeblikket som Kritikere vare stemmegivende over en Forfatters Ros, som tidligere Laharpe, senere Fontanes og Joubert, og nu, efterat hans yngste Værk

havde kastet en ny Glæds omkring ham, søgte han at stille sig i et venskabeligt Forhold til Napoleon. Han ønskede at virke paa Statsmandens Omraade, og troede at kunne gjøre dette uden Afbræk for sin Forkjærlighed for Bourbonnerne, da disses Sag dengang i Frankrig syntes uigjenbringeligen tabt. Den første Konsul kom hans Ønsker forekommende imøde, thi han vidste i den vorde Tilhænger, foruden Skribenten, ogsaa at vurdere Manden af gammel Adel. Han udmærkede Ch. ganske særdeles og udnævnte ham i Aaret 1803 til første Sekretær ved det franske Gesantskab i Rom. Her blev Ch. snart uenig med Gesanten Kardinal Fesch og kom uden Orlov pludselig tilbage til Paris. Førstekonsulen, gjerne tilgivende et saadant Talent hans Insubordination, oprettede endog en ny Post for ham, idet han ansatte ham som befuldmægtiget Minister ved Republikken Vallis, samt lovede ham Gesantskabsposten i Vien. Imidlertid kunde de venskabelige Forholde mellem ham og Napoleon ikke vare længe: Begge vare Naturer der kun ugjerne föjede sig efter en fremmed Villie, og Napoleon saarede den selvstændige Undersaat ved sin Despotismes stedse aabnere Optræden. Samme Dag han havde ladet Hertugen af Enghien henrette, sendte Ch. ham i ædel Uvillie en motiveret Begjæring om Afsked, en Dristighed som i hin Tid ingen Esterligning fandt; og uagtet man efter denne Tid fra begge Sider oftere begyndte igjen at nærme sig hinanden, kom man dog kun altid længere bort fra hinanden. Fra 1804 af indtil Slutningen af den Napoleonske Regjering levede Ch. dels i Frankrig dels i Udlandet som Privatmand, beskjæftiget med literære Udarbejdelser. I 1806 tiltraadte han sin berømte poetisk-religiöse Valfart til Jerusalem over Grækenland og Rhodus, han besøgte Aleksandria, Kairo og Karthago, og vendte i Maj 1807 over Spanien tilbage til Fædrelandet. De nærmeste Frugter af denne Rejse vare: „Les martyrs” og „Itineraire de Paris à Jerusalem et de Jerusalem à Paris, en allant par la Grèce et revenant par l'Égypte, la Barbarie et l'Espagne”, Paris 1811, samt „Les aventures du dernier Abencerrage”. Hans Skrifter fra denne Periode bleve, med

en eneste Undtagelse, fremmede for Politiken. De tjente til Forherligelse af Katholicismen og til Udbredelse af geografiske Kundskaber blandt Franskændene. I dem alle forefindes de samme Fejl og Dyder: Mangel paa indre Organisme - hvorfor de ogsaa mest vare indklædte i den løse Form af Rejsebeskrivelser —, Fatligdom paa Opfindelse, Ulighed mellem de enkelte Dele, Bredhed og Overdrivelse af Sproget; men derimod ogsaa Rigdom paa udsmykkende Fantasi, Adel i Aanden, Skjönhed og Pragt i Beskrivelserne, fornemmelig af Naturen, Fortræffelighed af enkelte Dele, især af Indletningerne, som da og de berømte Noveller „Atala” og „René” oprindeligt kun vare Episoder, hvilke først senere hver for sig blev udgivne som afsondrede Heler. En Undtagelse fra Ch.'s øvrige Værker i denne Periode dannede den ovennævnte „Les aventures du dernier Abencerrage”, hvortil Forfatteren undfangede Ideen under sit Ophold i Granadas Alhambra paa den ommeldte Rejse. Denne lille Bog er en Novelle som vilde høre til de skjønneste Prydelser for enhver Literatur. Til Helten i samme har Forfatteren, med rigtig Takt for sit Talents egentlig stærke Side, valgt en Mand der, som Indianerne i Atala og René, tilhører en ikkeevropæisk, halvkulliveret og i sin ydre Optræden halvfantastisk Nationalitet: en Maurer. Begivenhederne fortælles i et ophøjet og dog sjelden tvungent Sprog; de opstaae af Sammenstødet imellem storartede Fejl og kraftige Lidenskaber; Knuden løses efter haarde indre Kampe af de Paagjeldende paa en Maade der kun kan tænkes som Virkning af kraftige Gemytter. Med Fortællingens sidste Ord har Læseren helt og rent optaget i sig et Stykke dybttragisk Menneskeskjæbne; han føler hin indre Tilfredsstillelse som kun kan fremgaae af den klassiske Fremstilling af et klassisk Stof, af den paa ny befæstede Overbevisning, at Menneskets Værdighed bestaaer i Herredømmet over Lidenskaberne. Erkjendelsen, at Forfatteren ogsaa i denne Novelle mere har berørt end udtømt Dybderne i den menneskelige Sjæl, mere forudsat end fremstillet Følelsernes Udvikling, indtræder først efter nogen Eftertænkning forstyrrende hos ham.

Fandt Ch. sig kun med Uvillie i det politiske Otium hvortil han under Napoleon var tvunget, saa var dette dog i mange Henseender en Fordel for ham. Hans Skrifter kunde, da Massen af de Dannede ikke ved politiske Fejder blev fjernet fra Literaturen, yltre sin fulde usvækkede Indflydelse paa denne; kun i en Tilstand som den daværende kunde de erhverve sig en saadan Anklang i Gemytterne, at deres Forfatter er at tælle til den romantiske Skoles Fædre i Frankrig; kun ved sin daværende Tilbagetrukthed endelig blev Ch. egnet for den Stilling som han ved den Napoleonske Regjerings Undergang indtog i sit Fædreland. Her, hvor siden Ludvig XVI's Dage Skribenter og Statsregjering stedse havde staaet i et bestemt venskabeligt eller fjendtligt Forhold til hinanden, var just derfor allerede i lang Tid enhver betydende Skribent ogsaa en social Magt: Chateaubriand i 1814 en saa meget større, som han tidligere ved Födsel, derefter siden sin Modstand mod Napoleon ved sin egen Villie, tilhørte det Bourbonske Parti, der nu for første Gang igjen optraadte som politisk. Et positivt Krav paa sammes Taknemmelighed erhvervede han sig endnu i det nævnte Aar ved sit Skrift „De Bonaparte et des Bourbons”, som med den hele Energi, og desværre ogsaa med den hele Hadefuldhed, af en personlig fornærmet talentfuld Forfatter tordnende fór løs mod Napoleon. I dette bleve dennes despotiske Tilbøjeligheder og Handlinger i veltalende Sprog fremlagte for det franske Folk, den engang almægtige Kejsers politiske Tilintetgjørelse forklaredes som naturlig Følge deraf, og som eneste Lægemedel mod samtlige Nationens gamle og ny Saar anbefaledes Bourbonnerne. Indtrykket af den lille Bog, der er oversat i næsten alle Evropas Sprog, var saadant, at Ludvig XVIII yltrede, den havde for Bourbonnerne været saa god som en Hær paa hundrede tusinde Mand; men for Forfatteren var den Begyndelsen til en ny Epoke, ved hvilken hans Liv gjenemskjæres i to Halvdele, som tilhøre ganske forskjellige Retninger, om end visse Grundtræk gaae igjennem dem begge. En Digter der synger alene for at tilfredsstille sin indre poetiske Trang, en Lærd

der skriver blot for at tilfredsstille sin indre videnskabelige Drift, havde Ch. før 1814 ikke været; for ham havde Forfatterskabet kun været Midlet til at opnaae vistnok ofte meget høje, men dog ikke i sig selv liggende, Öjemeder; en Skribent der skriver blot for at skrive, blev han ogsaa sidencfter ikke; men medens han indtil hint Vendepunkt næsten ene havde helliget sin Pen til Religionen og den skjönvidenskabelige Behandling af geografiske og historiske Gjenstande, benyttede han den fra den nævnte Tid af næsten alene til Undersögelse og Dröftelse af politiske Spöragsmaale.

Ch.'s politiske Löhebane, der er fuld af store Modsigelser, idet han for en Del viste sig som Ultraroyalist, medens han som oftest fulgte stærke liberale Tendenser, tog, som alt bemærket, sin Begyndelse med det nysnævnte Skrift. Uagtet den store Virkning som dette havde gjort til Fordel for Bourbonnerne, og uagtet den Hengivenhed han altid havde vist deres Sag, blev han dog i det Hele taget af disse kun taalt. Ludvig XVIII, som var skinsyg over hans literære Talent, tilböd ham Gesantskabsposten i Sverrig; men förend han endnu blot havde kunnet begive sig paa Vejen dertil, havde Restaurationen allerede bragt det derhen, at Napoleon ganske uventet igjen kunde holde sit Indtog i Tuilerierne. Han fulgte nu med Kongen til Gent og blev her, den 19de August 1815, Statsminister og Pair. Efter den anden Tilbagekomst sluttede han sig allerede til Ultraerne og gjorde den heftigste Opposition mod Richelieus Forvaltning. I Marts 1816 blev han Medlem af Akademiet. Straks derefter skrev han Bogen „La Monarchie selon la charte“; da han deri havde Yltringer om Kongen som ikke behagede, blev han entlediget som Statsminister, og maatte dengang, for at rede sig ud af öjeblikkelige Forlegenheder, sælge sit Bibliothek. Fra 1816—21 var han, som da redigerede Ultra-Dagbladet „le Conservateur“, Hovedstötten for den royalistiske Kontraopposition. Det var i denne Periode at han i 1820 til Hertugen af Bordeaux's Daab overrakte Hertugindeinden af Berry en Flaske Vand af Jordans Flod, som han havde hjembragt fra sin ovenomtalte Rejse. — Da Villèle og Corbière

bleve Ministre, fik de ham bortfjernet ved at sende ham som overordentlig Gesant og befuldmægtiget Minister til Berlin i 1820 eller 1821; men han vendte uden videre kort efter tilbage til Paris, hvor han snart igjen blev Statsminister og Medlem af Gehejmraadet; dog tog han allerede i August 1821 paa ny sin Afsked som Statsminister. Nu skrev han „Memoires, lettres et piéces authentiques touchant la vie et la mort du duc de Berry“, som vakte ualmindelig Opsigt. I Decazes' Sted blev han i 1822 sendt som Gesant til London, fulgte senere i samme Aar med Hertugen af Montmorency til Kongressen i Verona, hvor fornemmelig de spanske Anliggender skulde forhandles, og traadte endnu i Slutningen af 1822 igjen ind i Ministeriet som Minister for de udenlandske Sager. I Verona arbejdede han, under det Udseende som kæmpede han kun for Bourbonnernes Familieinteresse og for den truede Legitimitet, i en ganske anden Mening for Krigens i Spanien, hvilken det og lykkedes ham ved Hjælp af sit venskabelige Forhold til Kejser Aleksander at sætte igjennem, tvertimod de øvrige Stormagters, ja selv Ludvig XVIII's og Villéles Önske. Han ansaae en stor Vaabendaad for nødvendig for igjen at hæve Frankrig op paa sin gamle Magts og evropæiske Indflydelses Trin; i nogle ny Sejre vilde han udslette Skjændselen fra Waterloo, ligeoverfor Norden vinde en Stilling hvorfra en Revision af Viener-Traktaterne kunde forsøges, og derved bringe Bourbonnerne ligesoverfor den for krigerisk Berømmelse saa modtagelige Nation i en heldigere Stilling. Virkelig havde den spanske Krig i Frankrig den Følge, at Bourbonnernes moralske Anseelse betydeligt steg, og med Rette kunde maaske Ch. paastaae, at han havde tilkæmpet Restaurationen Betingelserne for dens fortsatte Bestaaen, men at den ikke havde forstaaet at benytte Sejren. Det er interessant at erfare (af hans egne Skrifter), hvorledes Ch., Ferdinand VII's Redningsmand, blev behandlet i Tuilerierne. Ingen bekymrede sig om ham; medens alle evropæiske Magter sendte ham deres fornemste Ordener, maatte han vente paa Helligandsordenen. Mellem Ch og Villéle indtraadte snart en vis Kulde,

og efter sin Ikkeunderstøttelse af dennes Lovforslag om Rentens Nedsættelse erholdt han paa en temmelig uhøflig Maade under 5te Juni 1824 sin Afsked; i to Timer havde han rømmet sit Ministerhotel. Nu gik han over til Oppositionen mod Villèle, og beljente sig af den frigivne Presse for i Journal des Débats at underkaste Ministeriets Forholdsregler en skarp Kritik; hvor afgjørende denne Opposition var, uden hvilken Villèle vel ikke var faldet saa snart, udtalte Sidstnævnte selv meget træffende, idet han mente: „man kan hverken regjere med eller uden Chateaubriand". Straks efter Ludvig XVIII's Død udgav han det mesterligt affattede Flyveskrift: „Le roi est mort, vive le roi", hvilket tilvandt ham Carl X's Naade og Hoffets Gunst; dog kom han ikke i Ministeriet. Da dette igjen indførte Censuren, skrev han med stor Veltalenhed for Pressefriheden, og hans Flyveskrift „De l'abolition de la censure" vandt stort Bifald. Hans veltalende og frimodige „Note sur la Grèce" anbefalede Grækenlands Sag, og saaledes blev han de Liberales Haab. — Under Martignacs Ministerium gik han i 1828 som Gesant til Rom, hvor han for de i Konklavet forsamlede Kardinaler holdt en mærkværdig Tale, hvori han fremhævede Tidens og Civilisationens Fremskridt. — Da Polignac i August 1829 var blevet Minister, indløb, istedetfor den sædvanlige Lykønskning, hans Ansøgning om Entledigelse, og han vendte saaledes tilbage i Privatstanden.

Han sysselsatte sig nu med Udgivelsen af sine „Oeuvres complètes" i 30 Bind, hvorfor Boghandlerne L'advocat og Lefevre tillsikrede ham et Honorar af 550,000 Fr., hvilket han dog selv nedsatte med 200,000. — Et nyt Afsnit af hans Virksomhed som politisk Skribent begyndte med Juli-Omvæltningen. Han tog ingen Del i denne, befandt sig i Julidagene endog udenfor Hovedstaden, men ilede paa det første Rygte til Paris, blev her af Folket kjendt og baaret i Triumf; men holdt da i Pairskammeret sin bekjendte glimrende Tale til Gunst for Hertugeñ-af-Bordeaux's Rettigheder, og traadte endog, da han ikke vilde blive det gamle Dynasti utro eller aflægge Ludvig Filip Troskabseden, ud af Pairskammeret,

hvorved han opgav sin aarlige Indtægt derfra af 12,000 Fr. Fra denne Tid af helligede han med ridderlig Troskab sit Talent til Hertugen af Bordeaux og dennes Moder Hertuginde af Berry, som Skribent og Raadgiver, uden dog at indlade sig i Karlisternes politiske Forsøg eller Foretagender. Hans Skrift „De la restauration et de la monarchie elective”, 1831, indeholdt hans politiske System. Mod Lovudkastet til at forvise den ældre Bourbonnske Linie skrev han: „De la nouvelle proposition relative au bannissement de Charles X et de sa famille”, ligesom Tilfængtagelsen af Hertuginde af Berry, hans egen øjeblikkelige Hestelse og andre Tidsbegivenheder gave ham Stof til flere Flyveskrifter. Derhos besørgede han i 1832 en ny Udgave af sine Værker. I Maj 1833 rejste han til Prag, dels i Hertuginde af Berrys Anliggender, dels for at indhente Instruktioner angaaende den Politik som vilde være at følge af Legitimisterne, efterat han var bleven valgt til Formand for den i Paris oprettede Karlistforening for den politiske Emancipation og Valgsystemets Reform. — Kort efter udstedte han en Skrivelse til Forstanderskabet for en Forening af unge Mænd der vilde stifte et nyt Kloster efter St. Benedikts Regel, priste deres Beslutning og tiltraadte deres Forening som Æresbenedektiner. — Siden den Tid syslede han udelukkende med Udarbejdelsen af sine Livserindringer, hvilke, som deres Titel: „Memoires d'outre tombe” siger, først skulde komme ud efter hans Død. Imidlertid ere flere Brudstykker deraf udkomne tidligere, navnlig, foruden de nedenfor nævnte, „Congrès de Verone, Guerre d'Espagne” 2 B. Paris og London 1838. I 1837 udgav han en Oversættelse af Milton, i hvilken han ikke sjelden gjør Vold paa Sproget. Hans „Essai sur la literature anglaise”, der hermed staaer i Forbindelse, er fuld af skjæve og ensidige Anskuelser. Som alt ovenfor bemærket, kunne hans Skrifter ialmindelighed ikke frakjendes store Fortrin, men hans Ideer fattes Dybde og Sammenhæng. Har derfor end hans Fremstillingsgave erhvervet ham en udmærket Rang blandt sin Nations Skribenter, kan dog intet af hans Værker kaldes klassisk i den Forstand hvori

denne Rang kun tilkommer Værkerne af en høj og fri Aand, som forene Idérigdom med Dybde og Grundighed, uden at forvanske Sandheden ved sofistiske Vendinger eller ved Drømmen af en sig selv skuffende Fantasi og en yppig Taleforms Bombast.

Chateaubriands politiske Løbebane har neppe i nogen Henseende erhvervet ham Krav paa at tælles blandt de store Statsmænd. Hvad hans Fastholden ved de fordrevne Bourbonner angaaer, da kan man finde den ophøjet eller latterlig, eftersom man er sindet eller endog blot stemt. Som bekjendt rette sig ogsaa, hvad allerede Napoleon har udtalt, begge Begreberne, af det Ophøjede og det Latterlige, efter den Alt regjerende Dialektik og gaar let over i hinanden. Imidlertid maa man ikke troe at Ch. alvorligen ventede paa en tredje Restauration. Han var Legitimist af ren Höflighed og Sædvane, som man vel hellere deler Ulykken med en gammel Ven, end forlader ham. Det var kun hans Person som tilhørte Bourbonnerne; hans Intelligens stod ikke i deres Tjeneste. Chateaubriand troede og vilde af alle Tidens Tegn have erkjendt, at Monarkiernes Tid var til Ende og at Republikken nærmede sig. Denne Forudsigelse skulde paa en glimrende Maade relfærdiggjøres endnu inden han sank i Graven*); dog har

*) Jfr. Lomenics: „Mem. de Chateaubriand“, „Fædrel.“ 25 Okt.—20 Nov. 1848).

Da vi hørte paa disse Oplæsninger (af Mindeværdighederne) i Bac-Gaden, stod Juli-Monarkiet endnu støttet paa en materiel Kraft der syntes at trodse Uvejret. Selv de mest uforsagte Fjender ansaae Sejren for umulig og opsatte al Kamp til en Regjeringsforandring. Chateaubriand var næsten den Eneste der, siddende ved sin ensomme Arne, haardnakked vedblev al forudsiges Ludvig-Filips Fald og fordømte ham til at nedstige fra Tronen efter aldeles at have bragt Kongedømmet i Vanrygte i Folkets Øjne. Idet vi læste dette Mene-tekel-ufarsin skrevet paa hver Side af hans Mindeværdigheder, idet vi hørte den berømte Forfatter tale om Juli-Regjeringen som om en i Historien betydningsløs Bisag, hørte ham frakjende det der havde kostet saamange Beregninger, al Livskraft og uophørlig al forudsiges en Magts Undergang der syntes at have anvendt al sin Snildhed paa at holde sig, overraskede vi os stundum i at spørge os selv, om der ikke var noget Ubesindigt i disse haardnakkede Spaadomme, og vi frygtede for, at Fremtiden skulde gjøre Mindeværdighedernes Ord til Usandhed, og saaledes formindske den indre Værdi af denne smukke Bog. — — — Forbavset over at see denne Magt, der var bevæbnet fra Top til Taa, forsvinde i nogle Timer, som et Skib

han maaske neppe anet den Vending som Tingene synes at ville tage under den ny Republik. Udförligen udtaler han sin Anskuelse om Evropas, eller rettere Frankrigs, Fremtid i de bekjendte Brudstykker af hans Mindeværdigheder fra hinsides Graven: „Lectures des memoires de Mr. de Chateaubriand”, Paris 1834, og i sine skjönne „Etudes historiques” 4 B. Paris 1831.

Om Oldingens elskværdige Personlighed vidnede den fast guddommelige Tilbedelse som han stedse har nydt af de franske Videnskabsmænd.

Chateaubriands Livserindringer ere allerede udkomne, idetmindste for den störste Del. Begyndte i 1811, fortsatte, gjennemsete og rettede uden Ophör lige til den sidste Tid, ere de blevne skrevne paa forskjellige Steder, hvilket gav Forfatteren Lejlighed til, hvergang han paa ny tog fat paa sit Værk, at skrive smukke og pikante Indledninger. Værket falder i 5 store Hoveddele. Den förste Del gaar fra Forfatterens Födsel indtil hans Tilbagekomst fra England, d. e. fra 1768 til 1800; den er skrevet længe för de andre og var fuldendt i 1834 da de andre Dele endnu ikke vare paabegyndte. Den anden Hoveddel indbefatter Forfatterens Liv under Konsulatet og Kejserdömmet; den er uidentivl skrevet senest og er vistnok den livligste. Den tredie Del indeholder Napoleons Liv, tegnet med store Træk i Bossuets Manér og malet i Ch.'s egen Smag; den fjerde hans eget Liv fra 1814—1830; den femte og sidste endelig det seneste Afsnit af hans Liv fra 1830.

Livserindringerne indeholde ikke en i det Enkelte gaaende nöjagtig Historie af den franske Revolution eller de senere paafølgende store Begivenheder, men en Række af Skildringer og Portrætter malede af et Öjenvidne med en höjt begavet poetisk Pen, hvori ere indflettede en Mængde almindelige Betragtninger.

der kantrer for fulde Sejl, gik vi den 24de Febr. om Aftenen hen for at forkynde Ch., at Frankrig var blevet Republik. Han modtog os med et Smil der vilde sige: det vidste jeg, jeg skulde ikke döe förend jeg havde seet dette.

Vi tilføje efter „Konversationslexikon der Gegenwart“ følgende sammentrængte Skildring af Ch., hans Betydning og hans Skjæbne, samt efter „Times“ nedenstaaende Oversigt og Bemærkninger over hans Liv og Virksomhed sete fra et engelsk Standpunkt, hvilke begge neppe ville læses uden Interesse.

„Konvers. Lex. d. Gegenw.“ Chateaubriand, Digter, Historiker, Filosof (i sin Nations Betydning), Publicist, praktisk Statsmand, Minister, Diplomat, Pair og Partihoved, er i Virkeligheden mere end et Individ. Ganske og aldeles gennemtrængt af sit Folks Substans, kan denne Mand, da Ingen saaledes som han har optaget i sig den hele Fylde af Nationalkarakteren, gjelde som den mest glimrende Repræsentant for det ny Frankrig; hans Liv er denne Tids Epos; naar Franskmændene ville see deres politiske og Kulturhistorie for de sidste 50 Aar legemliggjort, have de kun at see paa Chateaubriand; han er Fader for den unge Literatur, idet han hører til de Første som have hævet Skjoldet mod den gamle Poesi og Filosofi og opplantet et nyt og glimrende Banner; men dernæst har han ogsaa været Tilskuer og Medspiller i den nyere Tids store politiske og sociale Tragedie, dette i Sandhed guddommelige Sörgespil, af den Grund saa storartet, fordi det er en Verden der falder som Offer. Ch. har seet det gamle Regime og turdet bestige den kongelige Vogn; han har spist med Mirabeau og skjælvnet for Dantons skrækkelige Ord; efterat han har streifet om fra Niagara til Luisiana, er han ileet til Evropa for at gjøre Emigrantkrigen med, og derpaa har han paa fremmed Grund spist sit Brød med Taarer; han har som Gesant repræsenteret den første Konsul som Bourbonnerne, og fra Talerstolen som fra det kongelige Kabinet indvirket mægtigt paa sin Tids offentlige Mening som paa dens Historie; han har ligeoverfor det unge Evropa overtaget Forsvaret for Katholicismen og Monarkiet og talt til det gamle om Friheden; han er af de forblindede Bourbonner, hvem han, som Beranger siger, bragte sit Talent som Alnisse, bleven forstødt som en besværlig Kassandra, af det sejrriige Folks stærke Arm bæret i Triumf; han har staaet i Forbindelse med næsten alle de

Mænd som i den nyere Tid have spilt en betydende Rolle, fra Washington til Napoleon, fra Pius VII til Gregor XVI, fra Mirabeau, Pitt, Fox og Burke, til B. Constant, Canning og Metternich, fra Bolivar til Mehemet i Ægypten; han har gjennemsejlet den gamle og den ny Verdens Have og vandret paa 4 Verdensdeles Jordbund, seet Rom og Athen, Memfis og Karthago, Granada og Jerusalem, og hvilet i Huronerens Hytte som i Araberens Telt; han har bivaanet Belejringer og Hoffester, Kongresser og Konklover, og ved hvorledes man laver Konger og Paver; han har levelt i Rigdommens Fylde og rystet af Kulde og Sult; han kan bedække hele sit Bryst med de stolteste Ordener og har under Borgerkongedømmet lært Fængslet at kjende; med ét Ord: ingen Fantasi kan udtænke en Roman som svarer til denne Virkelighed. Hans Livserindringer, som han først vil lade komme for Lysen efter sin Død, ville være en af de mest storartede-Bøger og indtage en glimrende Plads ved Siden af Göthes „Sandhed og Digtning“.

„Times“ bemærker:

Vicomten-af-Chateaubriands Liv og Eventyr have i Frankrigs Politik, Literatur- og Selskabsliv i vort Aarhundredes tre første Decennier fyldt saa stort et Rum, og til hans Navn har knyttet sig saamegen romantisk Interesse, og dernæst saamegen konventionel Smiger, at hans Død er en Begivenhed af tilstrækkelig Vigtighed til for et Øjeblik at bortdrage vor Opmærksomhed fra de levende Begivenheder af en ikke mindre stormfuld bevæget Tidsalder, end den var som det faldt i hans Lod at gennemleve. En mere broget Livsbane end hans er selv i de voldsomme Statsomvæltningers Vekselspil sjelden forekommet i Historien. Men medens Ch. tog virksom Andel i mange af sin Tids Hovedbegivenheder, og i raske Omvekslinger gik fra Fattigdom og Dunkelhed over til Overflod og Magt, hvilke da igjen vege fra ham indtil i hans Livs Aften intet Andet var ham tilovers end Afghlandsen af hans forgangne Storhed, skulde det være vanskeligt at finde en anden paa engang saa uhyre og saa hul Berømmelse, eller paa virkelige Fortjenester af Menneskeheden saa ufrugtbar politik

Tilværelse som hans. Ch. var født i Aaret 1769, det samme Aar i hvilket saa Mange saae Verdens Lys der vare bestemte til at tage fremragende Andel i den sidste Generations Kæmpearbejder. Paa den store Liste over hans umiddelbare Jevnaldrende finde vi de store Feltherrer, Statsmænd og Digttere som vare bestemte til at indvie det 19de Aarhundrede paa de af den første franske Revolution efterladte Ruiner. De löste paa deres forskjellige Baner deres Opgave; men medens de besejrede Folkeslag, regjerede Menneskeheden eller prydede deres Aarhundrede med Aandsværker, blev Ch. sit Kald tro. Hvori dette bestod, kunne vi udtale med ét Ord: han var det nyere Evropas vandrende Ridder, der bar alle sine Trofæer med sig paa Kroppen. En fyrig Indbildningskraft, en besjælet Stil, der i Sammenligning med de kolde Mynstre fra den franske Kejsertid syntes lidenskabelig, en mere ridderlig og dristig end besindig og djærv Aand, og en Sympathi for Tidens Fremskridt forbunden med en dyb Ærefrygt for Forgangenhedens majestætiske Levninger, gave Manden en mægtig Indflydelse paa Menneskenes Gemytter i en af Historiens vigtigste Perioder. Da Omvæltningens Storm foreløbigen havde udraset, vendte den unge bretagniske Udvandringsmand, som efter Belejringen af Thionville havde draget sig tilbage fra Condé's Armé til Kentucky's vildsomme Örkener og derfra til et Londoner Tagkammer, tilbage til sit Födeland; og efter Jakobinerklubbens og de revolutionære Tidenders tjaarige Brutaliteter og Blasfemier var Frankrig henrykt over at see en frisk Aare af Poesi sprudle i „Atala" og at erholde sin gamle Tro tilbage i det böjelige Klædebon af hans „Génie du Christianisme". Fortjenesten af disse Værker kan for Udlandet og for Esterverdenen være yderst problematisk; men naar deres Forfatter ikke havde den Gave at oprette et uforgængeligt Minde om sin literære Berömmelse, saa besad han dog den Kunst at tilfredsstille og mangen en Gang at lede sin Tidsalders Smag, om end de Krandsse hvormed man har overöst hans Livs Sommer have levnet os desto færre Blomster til at beströe hans Grav med. Napoleon erkjendte snart, hvilken Nytte der lod sig

drage af saa lykkelig og saa populær en Pen. Intet var bedre skikket end saadanne Skrifter til at understøtte ham ved Litteraturens, de religiøse Sædvnernes og Selskabets Gjenoprettelse; men som de fleste Prydelser for Konsular- og Kejser-Regjeringen, vare ogsaa disse Frembringelser meget mere af Glimmerguld end af ægte, og naar Menneskene vedbleve at rose dem, saa var det mere paa Grund af deres oprindelige Virkning end af deres friske og fortvirkende Tryllemagt. Men Ch. besad et allfor uafhængigt Sind til at han skulde have fundet sig i den Napoleonske Tjenestes Belingelser, og efter Hertugen-af-Enghiens Henrettelse opgav han øjeblikkelig sin Gesantskabspost i Vallis. Efter denne Afbrydelse af sin Löbebane som Statsmand tiltraadte han sin Pillegrimsfart til den hellige Grav, og beskrev sidenester denne Vandring fra Paris til Jerusalem, med Indbegreb af Tilbagerejsen over Ægypten, Berberiet og Spanien, hvor han i Alhambra's Haller begræd den sidste Abencerrage, i den Sprogets glødende Farvepragt som var ham egen. Ch.'s egentlige politiske Löbebane begyndte i Aaret 1814, og fra den Tid spille han i sit Fædrelands og Evropas Anliggender i en Tid af 10 Aar en betydelig Rolle. De Forfængeligheder og Indbildninger som hidtil hos en vandrende Ridder af Litteraturen blot havde været uskyldige og morsomme, bleve nu farlige og utaaelige hos en Minister der havde overtaget den vanskelige Opgave at befæste et gammelt Dynasti paa et nyt Grundlag; derfor er denne Periode af Chateaubriands Liv den som mest ligger aaben for Kritiken. Hans Debut for Restaurationens Sag var imidlertid ligesaa glimrende som i Resultaterne heldig. Flyveskriftet „Bonaparte og Bourbonnerne" udrettede, efter Ludvig XVIII's Udtryk, ligesaa meget som en Armé; 100,000 Astryk af samme bleve solgte med vidunderlig Hurtighed, og medens de forbundne Hære besatte Frankrigs Hovedstad og førte „Ætlingerne af den hellige Ludvig" tilbage, var det nogen Modvægt, at den største Mester i det franske Sprog, dyb national i sine Retninger som i sine Mangler, plæderede saa indtrængende hos det franske Folk for Bourbonnernes Sag. Ch.'s Hengivenhed for Monarkiet af den

ældre Linie var mest af den romantiske Art. Han sagde engang om sig selv: „han var Rojalist af Fornuftgrunde, Legitimist af Pligt og Republikaner af Tilbøjelighed”, og over hans politiske Tjenester syntes at herske en besynderlig Modstrid imellem disse tre hverandre modstridende Motiver. Han gav sig Skinnel af at advare Ludvig XVIII's Hof mod dets tilbageskridende Tendenser, og dog styrtede han det i den hæderløse og upolitiske Krig af 1823, endog imod selve Kongens Mening, og medens han søgte at gjenoplive den franske Trones Værdighed og Fasthed, viste han mod dem som havde kaldet denne Trone til Live igjen den skammeligste Utaknemmelighed, og foretog sig at brændemærke som forhadte de selvsamme Traktater i hvis Følge Greven af Provence var bleven tilbagekaldt af haabløs Landflygtighed. Historien af Kongressen i Verona, som han selv har skrevet den, er tilstrækkelig til afgjørende at fordømme hans Löbebane som Embedsmand. Mod England og mod Canning, med hvem han dog hyklede en fortrolig Brevveksling, var han falsk og fjendtlig sindet, endskjønt England engang havde næret ham i hans Fattigdom, og siden havde hædret ham som Repræsentant for en Fyrste hvem det igjen havde hævet paa sine Forfædres Trone. Mod Rusland opførte han sig krybende og underdanig, og det var ham der indgav Restaurations-Regjeringen den fordærvelige Tanke, at gjenvinde Rhingrændsen ved Opoffrelse af Orienten. Mod Spanien udkastede og iværksatte han en mere voldsom og overmodig Politik, end selv Ludvig XIV's havde været, og Indtrængningen i Halvøen tabte alene derved sin Farlighed, at den blev stridende mod sund Sands. Trocadero skulde udlette den pinlige Erintring om Waterloo og Dauphin overbyde Napoleons Bedrifter. Dauphin lignede Napoleon akkurat ligesaa godt som Chateaubriand kunde gjelde for en stor Statsmand! Imidlertid faldt denne uforvarselige Galskab tilbage paa ham selv. Villèle erklærede, han vilde hellere have Hr. af Chateaubriand i Oppositionen end i Kabinettet, og denne blev afskediget i den skaanselløseste Form. Eksministeren flygtede imidlertid ind i Journal-des-Debats' Spalter,

hvorfra han rettede en frygtelig Ild mod det tillagende Bigotteri og Intolerance af det Parti som Carl X's Tronbestigelse gav en afgjort og skjæbnsvanger Overvægt. Dog, fra denne Tid af kan man sige at Ch. var traadt tilbage i Privatlivets Dunkelhed. Endnu engang hævdede han sin advarende Stemme mod de Fejl af Regjeringen som førte til Katastrofen af 1830. Under Juliomvæltningen blev han i en hel Time af Barrikademændene ført i Triumf, og i den næste Time holdt han sin sidste Tale i Pairskammeret til Gunst for Hertugen-af-Bordeaux's Rettigheder. Dengang sagde han til Hertuginde af Berry: „Madame, votre fils est mon roi.” og hans Flyveskrift imod Forjagelsen af den ældre Gren af Bourbonnerne stemplede ham til Fører, eller idetmindste til Forkæmper, for Legitimisternes Parti. Men Legitimisternes Skjæbne var beseglet, og hans Forhold til Prætendenten svandt snart ind til en uskyldig og ikke ubehagelig Blanding af Lojalitet, Höflighed og Hengivenhed. De Stillinger igjennem hvilke han bevægede sig i Livet vare af den forskjelligste Art, men stedse ströede Verden, og især hans Födeland, for hans umaadelige Forfængelighed ligesaa umaadelig Virak; ja ved et overordentligt Træf blev han selv forskaanet for de satiriske Domme og Forglemmelsen af et Samfund som ellers kun er altfor tilbøjeligt til vittig Spot og til at forglemme tidligere Fortjenester. Sine sidste Aar tilbragte han ligesom i den literære Berömmelses Allerhelligste, og i Franskmændenes Dom var Navnet af enhver anden Skribent underordnet deres Chateaubriands. En aarlig Indtægt af 1000 £ St., som han drog af Salget af sine efterjordiske Mindeværdigheder, dækkede hans Fornödenheder; og saaledes indslumrede han endelig næsten i samme Öjeblik da en af de frygteligste Scener fra hans Ungdom fornyede sig i Paris's Gader. For Franskmændene, som sagt, gjelder han som Kejsertidens betydeligste Skribent og Restaurationens betydeligste Statsmand, men denne Hylding af hans Aand og Karakter vil neppe blive delt af det övrige Evropa.

Efterretninger om de i den seneste Tid Afdøde.

a. April Kvartal 1848.

Sekondløjtnant ved 11te Liniebatallion **Ulrik Christian af Wedege**, faldet i Træfningen ved Bau. Var Søn af den i Aaret 1836 afdøde Kancelliraad, forhen Politimester paa Kjöbenhavns Amt, Sören Wedege og efterlevende Hustru Henriette Elisa fød Petersen. Han blev födt den 17de Septbr. 1816, nöd privat Undervisning hjemme af sin Fader, indtil han i Aaret 1832 eller 33 blev opløst som Elev i det Vestenske Institut i Kjöbenhavn. Denne Skole forlod han dog senere og blev i 1836 privat dimitteret af Kand. theol. J. P. G. Jensen og absolverede Eksamen artium med H. illaud. Det paafölgende Aar tog han anden Eksamen med Laud., hvorpaa han i noget over et halvt Aar studerede Medicin og Kirurgi, hvilket Studium han dog opgav paa Grund af Mangel paa pengelige Midler og bestemte sig for den militære Bane, idet han nemlig havde det Princip, at ville bane sig Vej ved egen Hjelp, hvilket han saae Mulighed i ad denne men ikke ad hin Bane. I Oktober 1839 absolverede han Afgangseksamen ved det kongelige Landkadetakademi og ansattes derefter som Kadet med fri Undervisning, indtil han, efter at have i Oktober 1840 taget Afgangseksamens praktiske Del, blev under 30te s. M. allernaadigst udnævnt til Sekondløjtnant ved det 3die jydsk Infanteriregiment i Numer paa højere Gage, og fik Garnison i Aalborg; ved den militære Reduktion blev han ansat ved 11te Infanteribatallion i samme By. I Aaret 1843 underkastede han sig den befalede Landmaalereksmens theoretiske Pröve, og efter at have ligeledes foretaget den praktiske Pröve, blev han det fölgende Aar allernaadigst udnævnt

til Landmaaler. I 1845 opholdt han sig 3 Maaneder i Paris for at uddanne sig i det franske Sprog. Den ham fra hans militære Stilling levnedes Fritid anvendte han dels til Landmaalerarbejder dels til Timeundervisninger. Med 11te Batallion gik han i Felten i Marts Maaned 1848 og blev i Slaget ved Bau den 9de April saaret i Underlivet af en Kugle, hvoraf han efter 2 til 3 Dages Sygeleje døde paa Lasarettet i Flensborg og blev der begravet. Han begrædes af Moder og 8 Södskende, samt af sin Forlovede, en Datter af Kancelliraad og Prokurator Jensen i Aalborg.

Kapitajn V. A. Frederichsen. Om denne, i forrige Hefte omtalte, ved Slesvig faldne Offiser have vi modtaget fölgende nærmere Oplysninger, der tilstrækkelig ville vise, hvor stort et Tab Armeen og Fædrelandet have lidt ved hans altfor tidlige Bortgang. Kapitajn F., som tidligere havde staaet ved Kastelsjægerne og först ved Hærens Omorganisation i 1842 efter eget Önske gik over til Infanteriet, hvor han blev ansat ved den 13de Batallion i Fredericia som Kapitajn af 1ste Klasse, var anseet som en udmærket dygtig Offiser, saavel theoretisk som praktisk. Af Naturen udrustet med heldige militære Egenskaber, Mod, Konduite og fremtrædende personlige Fortrin, og da han dermed forbandt stor Hjertensgodhed og levende Interesse for sine Undergivnes Vel, blev det ham en let Sag, i ualmindelig Grad at beherske og at vinde Soldaten, hvortil i Fredericia endnu det bidrog, at han ved længere Tids Ophold i Holsten i yngre Aar — han var födt i Hamborg, men iövrigt opdraget i Kjöbenhavn — havde tilegnet sig Færdighed i Bondens simple Plattysk, hvilket ved hans Batallion, der bestod af lutter Sydslesvigere, vakte ikke ringe Glæde. Ilvorneget hans Undergivnes Vel laae ham paa Hjerte, ville nedensaaende Kjendsgjæringer tilfulde oplyse. Men ogsaa af sine Kammerater og Foresatte var han ligesaa agtet som yndet, og da han derfor faa Dage för sin Död, nemlig den 18de April, blev med Forbigaaelse af flere Majorer og ældre Kapitajner beordret interimistisk at overlage Kommandoen over den 7de Batallion (i en fra-

værende Formands Sted, som dog senere formedelst sine slesvigholstenske Sympathier har maattet udtræde af Hæren), vare Alle, Offiserer og Menige, i lige Grad tilfredse med dette Valg og fulgte med ubetinget Tillid deres Förer.

Da han fandt sin Död ved det förste Engagement han havde med Fjenden — thi ved Bau og Flensborg var hans Batallion slet ikke kommet i Ilden —, havde han saaledes ingen Lejlighed til at udföre egentlige militære Bedrifter. Men en stor og varig Fortjeneste havde han för Krigens Udbrud erhvervet sig ej alene af sit Kompagni men af den hele Garnison i Fredericia. Thi paa Grund af den store Fattigdom og de særegne Forholde i denne By, havde overordentlige Mangler længe gjort sig gjeldende ved Garnisonens Forplejningsvæsen, baade i Henseende til Soldaternes Kvarterer, deres Kost og Forplejningen i Sygdomstilfælde. Disse Ulemper havde dog især vist sig fölelige efter den ny Arméorganisation, hvorved Garnisonen i denne By, skjönt tilsyneladende ikke föröget, men snarere formindsket, nemlig fra 1 Regiment paa 10 Kompagnier til 2 Batallioner paa 8 Kompagnier, dog i Virkeligheden, da ikke længere et betydeligt Detaschement afgaves til Nyborg, og da et langt större Mandskab stedse holdtes tilstede til Tjenesten, var bleven föröget til det Tredobbelte mod för, hvilket Antal Byen öjensynligen ikke kunde huse eller föde forsvarligen. Tre Gange efter hverandre havde derfor heftige Epidemier raset i Garnisonen og bortrevet en Mængde unge Karle, höjst sandsynligt som Fölge af de usunde Kvarterer og den slette Kost. Og dette var saameget betænkeligere, som begge Batallionerne bestode af Slesvigere (12te Batallion Nordslesvigere, 13de Batallion Sydslesvigere), hvis Stemning let ved denne Behandling kunde befrygtes at ville blive vaklende, især da det slesvigholstenske Parti ingenlunde havde forsömt at före sig disse Omstændigheder til Nytte. Man havde vel tidligere paatalt og sögt at afhjælpe hine Mangler, men de mödende Vanskeligheder og Hindringer havde vist sig allfor uovervindelige, saa at intet Væsentligt var udrettet. Da var det at Kapitajn F. optraadte i denne

Sag med et Mod og en Udholdenhed som tilsidst kronedes med et heldigt Udfald. Efter Opfordring af den afdøde Konge, skildrede han for denne med levende Farver de stedfindende Ulemper og yttrede den Formening, at det Onde kun derved vilde kunne afhjelpes fra Grunden af, at den ene af Batallionerne forlagdes til en anden By. Kongen, hvis varme Interesse for at afhjælpe Mangler, hvorsomhelst de fandtes, ogsaa her gjorde sig gjeldende, udtalte den alvorlige Villie, at Soldaterne i Fredericia skulde have det ligesaa godt som i andre Garnisoner, og en Kommission af 5 Borgerrepræsentanter og 5 Offiserer, hvoriblandt F., blev straks nedsat for at undersøge hvorledes Soldaterkvartererne kunde forbedres. Dette mødte vel store Vanskeligheder og stor Modstand formedelst de Omkostninger som derved vilde paaføres den fattige Borgerklasse, men efter længere Tids Anstrengelser var det dog mod Slutningen af 1847 lykkedes at tilvejebringe en betydelig Forbedring ogsaa i denne Henseende, ligesom der ved Tilskud af den kongelige Kasse, ved Opførelse og Indretning af Marketerier, Brandstuer og Skolestuer for Soldaterne, var bevirket at de øvrige Mangler bleve fuldkommen hævede. Kapitajnen modtog herfor saavel den afdøde som den nuværende Konges Tak og Tilfredshed. Fredericia Borgere vrededes vel for en Tid paa den der havde foranlediget, at der paaførtes dem ingen ringe Bekostning, men han gjenvandt snart den Yndest han tidligere havde vundet iblandt dem, og de viste ved hans Død den største Deltagelse og Venlighed mod hans efterladte Enke. Endnu mindre forstyrredes derved det gode Forhold til de øvrige Offiserer i Garnisonen.

I Slaget ved Slesvig kom den 7de Batallion, som han kommanderede, først om Eftermiddagen Kl. 5 i Ilden. En Times Tid derefter, i Slesvigs „Thiergarten“ ved det saakaldte „Pöhlergehäge“, traf ham det dræbende Skud i Siden eller Underlivet; han blev straks baaret ud af Slaget til „das Ziegeley“, hvor Ambulancen befandtes, men allerede en halv Time efter var han død.

Biskop over Fyens Stift Dr. Theol. og Fil. **Nikolaj Faber**, Kommandør af Dbr., Dannebrogsmænd, død d. 15de Maj *). Var født i Odense d. 19de Juni 1789 af Forældrene Rasmus Faber, Prokurator sammesteds, senere Grosserer i Kjöbenhavn, og Anna Christine f. Henneberg. Af 8 Södskende var han den 3die og den ældste af 4 Brödre, af hvilke den ene döde ung, en anden, Frederik F., döde 1828 som Regimentskvartermester og Auditör i Horsens, bekjendt som en dygtig Naturhistoriker og navnlig som Forfatter af flere Skrifter over islandske Fugle; den tredje omtales nedenfor. Forældrene, som vare i velhavende Omstændigheder, gjorde hvad de kunde for at fremme den ham tidlig tildelte Bestemmelse at studere, og holdt i flere Aar Huslærer til ham og de yngre Söner, der alle vare velbegavede og gjorde gode Fremskridt, især under den sidste af disse Lærere, den siden noksom bekjendte Blok Töxen, hvis fruglbringende Undervisning vor Faber stedse med Taknemmelighed erindrede. I sit 16de Aar, 1805, satte han i sin Födeby's Latinskoles överste Klasse, under de udmærkede Lærere Professorerne Heiberg og Bloch. Herfra dimitteret til Universitetet 1807, tog han Eksamen artium med bedste Karakter og Aaret efter anden Eksamen med Laud. og encomium publicum, og gav sig derefter til at studere Theologi, saavel efter egen Lyst som Forældrenes Önske, og efter at have troligen forberedet sig ved flittig at besöge Forelæsninger hos Professorerne P. E. Müller og J. Möller og ved uafbrudt Hjemmestudium, underkastede han sig efter halvtredie Aars Forløb, i Foraaret 1811, den theologiske Eksamen med Laudabilis, og senere, efter at have gennemgaaet et Kursus i det da nylig oprettede Pastorseminarium, begge de praktiske Prøver med samme Udfald. Hermed var hans akademiske Liv afsluttet. I det egentlige Studenterliv deltog han aldrig ret

*) Udg. har med Flid i forrige Hefte opsat at meddele Noget om denne Afdöde, fordi det var ham bekjendt, at en udförlig Nekrolog over ham af Sönnen, Adjunkt F. i Odense, vilde blive indrykket i det fyenske Fjerdingsaarsskrift for Literatur og Kritik. Denne Nekrolog, som nu er udkommet (se bem. Skr. VI B. 3 H.), er her fornemmelig benyttet, tilligemed andre Kilder.

meget: han havde ikke og søgte ikke mange Bekjendtskaber, og hans jevnlige og fortrolige Omgangsvener vare meget faa.

Han var nu i flere Aar sysselsat som Timelærer og navnlig Religionslærer i flere af Hovedstadens Instituter, og opnaaede i 1812 sit Ønske at blive ansat ved Metropolitanskolen, ved hvilken han i Løbet af dette Aar blev antaget til Timelærer og i det følgende Aar af Direktionen konstitueret som Adjunkt; kongelig Ud nævnelse til denne Post erholdt han først under 13de August 1814, paa samme Tid som han indgav Ansøgning om sin Entledigelse. I denne Stilling blev Undervisningen, blandt Andet, i Dansk, Hebraisk og Religion i de övre Klasser overdraget ham af Skolens daværende duelige og indsigtfulde Rektor Professor Nissen, som skjænkede ham sin Yndest og Velvillie og erkjendte hans usædvanlige Talenter for Alt hvad der hed Undervisning. — I Dette Tidsrum forsøgte han at besvare den af Universitetet udsatte Prisopgave i Theologien: „de apologelis primi christiani ævi” og erholdt for sin Afhandling Accessit. Det var et lyst og glad Afsnit af hans Liv. Hans ydre Vilkaar vare gunstige, han befandt sig i en for sin Alder hæderlig og betydningsfuld Virksomhed, og havde tilstrækkeligt Otium til ej alene at fortsætte sine Studeringer, men og at uddanne sig videre i den Kunst han allerede tidligt elskede og med Talent tilegnede sig, Musiken, som heller ikke lod ham ubelønnet for den Kjærlighed han nærrede til den, da den baade dengang og senere under hans Livs Omvekslinger, saavel i højtidelige som i kummerfulde og nedtrykte Timer, altid formaaede at begejstre og vederkvæge hans Aand.

Thi snart begyndte han ogsaa at føle Livets Bcsværligheder. Efterat han allerede i 1813 havde ægtet sin Forlovede, Christiane Kaarup, Datter af Möller K. i Næsbyhoved Mölle ved Odense, navnlig efter sin Faders Tilskyndelse og indirekte Tilsagn om Understøttelse, brøde snart Næringsssorger ind over ham og han maatte i mange Aar haardt kæmpe mod dette trykkende Onde. Den givne Udsigt til Hjælp fra hans Fader forsvandt snart formedelst en denne tilstødte apoplektisk Svaghed, og da hans ind-

skrænkede Indtægt af 400 Rbd. ved Pengenes forringede Værdi blev endmere formindsket, blev hans Stilling mere og mere vanskelig og truede med at blive fortvivlet. Da viste sig pludselig en Udvej, som han greb fordi Nødvendigheden bød det. Hans yngre Broder Johannes havde nemlig aabnet en Korn- og Skindhandel i Kjöbenhavn, som tegnede til at blive indbringende; han modtog nu et af denne Broder gjort Tilbud om en Plads paa sit Kontor og Andel i Handelens Bestyrelse, uden at dog hans Navn skulde optages i Husets Firma. Han skiftede altsaa Levevej, idetmindste i det Ydre og for en Tid; han tog i 1814 sin Afsked som Adjunkt, tilegnede sig hurtigt de nödvendige Handelskundskaber og Færdigheder, og besörgede fra nu af sine ny Forretninger med samme Iver som de tidligere. Imidlertid var det dog langt fra at han derfor lagde Studierne tilside, kun toge de en noget forandret Retning, idet han nu fornemmelig lagde sig efter Filosofien mere end efter Theologien. Den ovennævnte paa Latin forfattede apologetiske Afhandling udgav han vel nu i dansk Omarbejdelse; men ved Jubelfesten i Anledning af Reformationens Indførelse 1817 forsvarede han en filosofisk Afhandling „de origine idearum”, og erhvervede derved den filosofiske Doktorgrad, og i de fölgende Aar fortsatte han ivrigt sit filosofiske Studium ved Siden af det theologiske. Dog var det allerede dengang mere den praktiske Del saavel af Filosofien som af Theologien til hvilken han fölte sig hendraget.

Den dobbelte Stilling som Kontorist og Videnskabsmand begyndte imidlertid at falde ham besværlig, især efterat hans Broder i 1817 var flyttet til Hamborg for der at aabne en ny Handel, og hans Otium derved var blevet endnu mindre end för. Familien tog desuden til, men Indtægterne vedbleve at være lige smaa. Han længtes efter en Stilling der var mindre underordnet og mere passende til hans Lyst og Kald. Flere Gange sögte han gejstlig Ansættelse, men bestandig forgjæves. Atter vare Udsigterne kun mørke; men en ny Udvej fandtes ogsaa dennegang. Hans ældre Söster var bleven gift med en Franskmand Veber, som

i længere Tid havde ført en stor Kommissionshandel i Kjöbenhavn med Silkevarer; men da han var Republikaner med Liv og Sjæl og kun slet kunde finde sig i de evropæiske monarkiske Former, forlod han Danmark og nedsatte sig i Filadelfia i Nordamerika. Allerede inden Afrejsen var truffet Aftale med denne Svoger, at hvis han antog Forholdene at være gunstige f. Eks. for Oprettelsen af en Skole, eller der var nogen anden Udvej som lovede noget Held, skulde han underrette de Tilbageblevne derom. Det varede heller ikke længe inden der ankom Breve som med de lyseste Farver skildrede den Lykke der vilde være at gjøre ved histovre at oprette et Institut i en større Stil. Efter nogen Brevveksling blev den Beslutning taget, at drage til den ny Verden og søge den Lykke der som syntes at forsage ham her. Han selv søgte nu navnlig at udvide sine Kundskaber i de levende Sprog til den Grad som her maatte være nødvendig; og da det var paa-tænkt at Skolen skulde omfatte begge Kjøn, tog hans Kone Undervisning i endel kunstigere og finere Haandarbejder, for derved at gavne i sin ny Stilling. Han ventede og haabede det Bedste af dette, vistnok dristige, Skridt; han havde Mod, thi han kjendte sin Kraft og sit Talent til denne Art af Virksomhed. Det var i Sommeren 1820, Tiden som var bestemt til Afrejsea nærmede sig allerede; alt Tøjet stod indpakket; en Svigerinde var med Børnene rejst iforvejen til Odense, hvor hans Kones Moder boede som Enke; Forældrene bleve tilbage for at ordne nogle faa Ting og besørge Alt indskibet; derpaa skulde ogsaa de følge efter til Odense og hele Familien derfra over Hamborg og England naac Rejsens Maal. Men da indtraf pludselig en uventet Begivenhed, som paa engang tilintetgjorde den hele Plan, og derved blev et Vendepunkt baade i hans ydre og indre Liv. Hans ældste Barn, en Søn ved Navn Thorvald, hvem han især elskede, blev nemlig pludselig syg og døde efter kort Tids Forløb. Dette Tab gjorde saa stærkt et Indtryk paa ham, at han for det Første opgav Rejsen til Amerika, og da Sorgen maanske end mere forøgede Sindets Alvor og vendte Tanken indad, blev den ham tillige en stærk

Bevæggrund til netop nu ivrigt at eftertrage en gejstlig Ansættelse. Denne var han og saa heldig at opnaac kort efter, idet han under 27de September blev kaldet til Sognepræst for Allested og Vejle Menigheder i Fyen. Det var imidlertid under de mest ugunstige Auspicier at han i Efteraaret 1820 tiltraadte dette Embede. I Henseende til Sognets aandelige Tilstand saae det maadeligt ud. Kirken besøgte kun sjelden, men derimod var der hver Uge Svir og Sammenkomst i Byen, og det Övrige stod naturligvis i Forhold dertil. Kaldet var kun lidet, og da der skulde udredes trykkende Pensioner og Kornpriserne i disse Aar dalede ned til et aldrig forhen kjendt Punkt, var det ikke muligt for ham at leve med Familien uden trykkende Næringsorg og hvert Aar foröget Gjeld.

Sine første Embedsnaar helligede han til et udvidet Studium af Theologien, navnlig af Eksegese og Dogmatik, og har efterladt betydelige hidhörende Haandskrifter fra denne Tid. Som Sjælesörger og Ordets Tjener havde han i dette Kald rig Anledning til heldbringende Virksomhed. Den Modstand han havde at overvinde inden en bedre Aand kunde blive vakt i en saa forfalden Menighed, var betydelig, ja gik saa vidt, at da han en Aften sildig vendte ene hjem fra et Besög i Egnen, blev han antastet af to med Knipler bevæbnede Mænd af Sognet; men ligesom han ved Aandsnærværelse og kraftig Tiltale äfværgede dette Angreb, saaledes forstod han efterhaanden at besejre hint Ondes Magt, saa at efter nogle Aars Forløb Sognets Tilstand var blevet en ganske anden. Da nu netop i disse Aar de saakaldte gudelige Forsamlinger begyndte at udbrede sig i den sydlige Del af Fyen, havde han Indflydelse nok til at holde dem borte fra sin Menighed; men dette gav Anledning til at han begyndte en Virksomhed som han med meget Held og Velsignelse fortsatte saavel her som i sine senere Menigheder, nemlig Bibellæsningen. En saadan holdt han første Gang fra Marts til November 1825 og senere hvert Aar. Den Vej han saaledes havde betraadt ved at gjøre sin egen urokkelige Tro paa den hellige Skrift, sin Ærcfrygt for dens guddommelige

Myndighed og Overbevisning om dens Herredømme over Aanderne gjeldende i praktisk Retning, forfulgte han videre ogsaa ved de i samme Aar udgivne „12 Prædikener” og „5 Breve til Pastor Grundtvig” som Forsøg til sand Kristendoms Bestyrkelse mod Tvivl og Vildfarelser. Herved og da han tilstrækkelig klart havde udtalt, at den hellige Skrift var for ham den eneste og tilstrækkelige Tro'sregel, havde han saaledes betegnet sit Standpunkt i den i samme Aar i Anledning af Professor Clausens Skrift om Protestantismen og Katholicismen opkomne Strid mellem denne og Grundtvig, og da han tillige modsatte sig de gudelige Forsamlinger, stod han altsaa som Statskirkens Forkæmper mod tvende Yderligheds-Partier. Uagtet den Opmærksomhed han herved havde tilvundet sig og den heldbringende Virksomhed han havde begyndt, tænkte han dog endnu i samme Aar paa at slaae ind paa en ganske ny Bane, idet han gjorde sig Umage for at opnaae Lektorposten i Filosofi ved Sorö Akademi, hvilken i 1826 forundtes daværende Adjunkt J. C. Lütken; imidlertid fandt han sig dog foranlediget til at tage sin Ansøgning herom tilbage.

Det følgende Aar, 1826, erhvervede han, efter Indbydelse fra det theologiske Fakultet i Anledning af Jubelfesten for Kristendommens tusindaarige Indførelse i Danmark, ogsaa den theologiske Doktorgrad, efter at have disputeret over en Afhandling: „de recta fidei religiosam construendi methodo”. I Anledning af denne Jubelfest udgav han endnu en Samling af 4 Prædikener, betitlet: „Sandheden”. Samme Aar tog han Afsked med sin første Menighed, efterat han under 13de Decbr. 1826 var bleven udnævnt til Sognepræst for Middelfart og Anneksel Kauslunde. Ligesom han i hint Kald, som oven anført, stadig havde været trykket af Næringsssorger, saaledes var han under sit Ophold her ramt af et haardt Slag, idet han i Aaret 1823 mistede sin trofaste Hustru, der døde efter at være bleven Moder til det 5te af hans da levende Børn; dog oprettedes Tabet saa fuldkommen som muligt, derved at han to Aar efter ægtede den Afdödes Søster, Jakobine

Kaarup, som ved Kjærlighed og Trofasthed ganske udfyldte sin Plads baade for ham og Börnene.

Hans ny Kald, som han tiltraadte endnu i 1826, forbedrede ej alene hans ökonomiske Forfatning, men aabnede ham og i flere Henseender en större Virkekreds. Han havde saaledes en udvidet Lejlighed til at virke for Skolevæsenet, og det lykkedes ham snart i den lille By at see oprettet, foruden Borgerskolen, et højere Institut, hvori han selv gav Undervisning, og ligeledes et Institut for Pigebörn; hans Kjærlighed til Musikken levendegjorde det Önske hos ham at see Kirkesangen forbedret, som et vigtigt Middel til at vække Andagten og give Sjælen et højere Sving; han satte dette igjennem i sin egen Kirke, og søgte ogsaa ved en udgivet Afhandling herom at opmuntre Andre til det samme. Den aarlige Bibellæsning indførte han ogsaa her, og udgav en Afhandling om det Forhold hvori den bör staae til Prædiken. Han udgav sit andet Indlæg i den kirkelige Strid, idet han undersøgte Hovedspørgsmaalet: „har Tro'sbekjendelsen Eneret til at bestemme hvad der er sand Kristendom og ægte kristeligt?” Men iövrigt toge hans Studier nu en mere praktisk Retning, idet Filosofien mere og mere lagdes paa Hylden, medens han i större Omfang gjorde sig bekjendt med Lovgivningen angaaende Kirke- og Skolevæsenet. — I dette sit Kald forblev han dog ikke længe, da han allerede under 12te Novbr. 1830 beskikkedes til Sognepræst til St. Knuds Kirke i Odense og Provst i Odense Herred samt Stiftsprovst i Fyen, i den til Biskop i Aarhus kort iforvejen befordrede Paludan-Müllers Sted. Uagtet dette Embedes mange Forretninger, fortsatte han ogsaa her de aarlige Bibellæsninger, der hörtes med samme Lyst og Bifald som i hans tidligere Menigheder, og han fandt tillige Tid til baade at deltage i mange andre Foretagender af Nytte og almindelig Interesse, og til ej alene at deltage i, men endog selv betydeligt at fremme det selskabelige Liv i Byen, og derhos at fortsætte sin literære Virksomhed; thi foruden flere tildels betydeligere Afhandlinger i forskjellige Tidsskrifter, udgav han tvende större Arbejder, nemlig „Forsøg til et Overblik over Almueskole-

væsenet i Danmark" og en „Udvikling af Bibellæsningens Væsen og Vigtighed samt dens Forhold til den offentlige og huslige Andagt, forfattet i Anledning af et af Fyens Stifts literære Selskab udsat Prisspørgsmaal. — Ogsaa i St. Knuds Kirke hævdede han Kirkesangen til et højere Standpunkt, paa hvilket den har vedligeholdt sig indtil de nyeste Tider.

Ogsaa fra dette Embede kaldtes han snart til et højere; thi allerede i 1834, efterat Biskoppen over Fyens Stift Dr. Fr. Plum i Januar Maaned var afgaaet ved Döden, blev han under 19de Marts næstefter allernaadigst udnævnt til at beklæde den Bortgangnes Plads. I dette vigtige Embede, hvortil han höjttideligt indviedes i Kjöbenhavn den 15de Juni s. A., og som han forestod i 14 Aar — i et længere Tidsrum end sine övrige gejstlige Embeder tilsammen —, havde han en endnu önskeligere Lejlighed til at udvikle en kraftig og gavnlig Virksomhed i mange Retninger og i en videre Kreds, og han benyttede denne paa en værdig og heldbringende Maade.

Det første vigtigere Foretagende det saaledes lykkedes ham at iværksætte, var Gjenoplivelsen af den ældre Indretning af gejstlige Konventer — af hvilke Stiftet inddeltes i 10, hvert med sin Formand —, som ej alene var af stor Nytte til at lære Gejsllighedens Önsker og Dom at kjende i Anliggender af betydelig kirkelig Interesse, men i det Hele bevirkede en större Tilslutning mellem Præsterne indbyrdes og mellem dem og ham, i hvilket sidste Öjemed han ogsaa sögte at benytte Landemodet, som bestandig var talrigt besøgt selv af de fjernere boende Gejsllige. — I Hensende til Skolevæsenet havde han stadigen det Maal for Öje, at gjøre den saa vigtige Religionsundervisning bestandig grundigere og mere frugtbringende, ved at lade den slutte sig saa nær som muligt til Bibelen og ved at udbrede nöjagtigt Kjendskab til denne, dels blandt Lærerne selv, dels ved dem i Folket. I Forening med en anden Gejsllig omarbejdede han derfor Thonboes bibelske Historie, saaledes at den bragtes saa nær til Bibelen som vel muligt og forsynedes med tilføjede Citater af denne. — Ved

det Skaarupske Seminarium sørgede han for, at Seminaristerne gaves særlig Anvisning til og Övelse i Bibelforklaring; og paa dertil af det danske Kancelli i Aaret 1840 given Anledning besluttede han, i videre Omfang at indføre Bibellæsning ogsaa i Skolerne, hvilket nu lettere lod sig iværksætte, efterat allerede mange Seminarister havde modtaget den nysnævnte Dannelse; den Vanskelighed som herved mödte, nemlig Anskaffelsen af det hertil fornödne Antal af Ny Testamenter, lykkedes det at fjerne, idet der dels ved privat Understöttelse, dels ved Bistand af det fyenske og engelske Bibelselskab, gjordes Udvej for flere tusinde saadanne. Da fremdeles flere Lærere havde besluttet at afholde lignende Sangfester som paa nogle Steder i Tyskland finde Sted, kom han dette Önske imöde ved sin Understöttelse, og bevirkede at en saadan Sangfest sattes i Forbindelse med Bibelselskabets aarlige Höjtid og förste Gang afholdtes i 1841 og derefter hvert andet Aar. Men dette gav igjen Anledning til at han, som herved bedre lærte de musikalske Kræfter hos Lærerne at kjende, og kunde antage Interessen for Sangen vakt i höjere Grad end hidtil, troede at kunne gaae et Skridt videre: da hans Kjærlighed til Musiken var mere end Lysthaveri, fordi han havde for sig en indre Erfaring til at tvivle om Harmoniens Virkninger, var det en Stræben som gik igjennem hele hans Liv, baade i private Kredse, i Skoler og Kirker at vække den til Liv og skaffe den Anerkjendelse; allerede tidligere havde han sögt i sine Kirker at forbedre Kirkesangen ved at indføre flerstemmige Messesvar og Psalmesang; han lænkte nu paa at iværksætte dette over hele Stiftet saavidt det lod sig gjøre, samt i det Hele at udbrede Sands og Smag for Musik i Folket selv. Til den Ende oprettede han i 1844 et Samfund til Sangens Fremme nærmest med Hensyn til Kirker og Skoler i Fyens Stift, for hvilket Selskab han selv stod i Spidsen, og som hidtil allerede har virket Meget, saa at nu allerede i et stort Antal Skoler ere indförte flerstemmige Messesvar og Psalmesang, ligesom Selskabet har gjort sig til Öjemed, at opmuntre til Iver for Sangens Indövelse af Lærerne ved passende Belönninger til

Skolen. Alle disse forskellige Gjenstande vare nu paa hans Visitsrejsers Gjenstand for hans omhyggelige Estersyn og Pleje, og han benyttede i det Hele disse Rejser til grundigt at lære Stiftets aandelige Tilstand at kjende, og saa meget som han formaaede at vække og nære det aandelige Liv. Han lod det herved aldrig mangle saa lidt paa Ros, Opmuntring og Understøttelse paa den ene Side, som paa Raad, Vejledning og Advarsel paa den anden, og forstod derved at tilfredsstille Retfærdighedens Fordringer uden at saare Humaniteten, som Mange have vidnet.

Den afdöde Kong Christian VIII bærede ham med sin Velvillie og sit Venskab, baade medens han var Guvernör og senere som Konge; og at Kongens Iver og Lyst til at fremme alle gode og nyttige Foranstaltninger paa mange Maader kom ham til Hjelp i hans Bestræbelser, derom vidner tilstrækkeligt en efterladt Brevveksling. Ogsaa Dronning Caroline Amalia yndede ham meget, og henvendte sig derfor netop til ham da hun interesserede sig for at see oprettet et Asyl i Odense, der som en temmelig stor By især syntes at kunne trænge til en saadan Anstalt. Det lykkedes ham og at iværksætte den af Hds. Maj. tilsigtede Plan, og Asylet som det nu staaer, med sin Grund og Bygning, sin Formue, Indretning og Love, og den dermed forbundne Haandgjerningsskole, „Caroline-Amalia-Skolen“, er næsten i Et og Alt hans Værk. Sin Kjærlighed for denne Stiftelse lagde han og for Dagen, og erhvervede sig en særegen Adkomst til dens Paaskjønnelse, ved til samme at henlægge det af ham til Minde om sin i Aaret 1838 afdöde Datter stiftede „Elfride Fabers Legat“, for hvilket under 31te Marts 1841 blev meddelt allerhöjeste Stadfæstelse paa den af ham udfærdigede Fundats. Legatets Kapital var dengang 200 Rbd., hvoraf de 174 Rbd. vare indkomne ved Salget af den nedenfor omtalte Prædiken. For Legatets Renter skulle aarlig anskaffes nyttige Gaver til Börn i Asylet ved den Julefest som efter dets Love bliver at afholde, saaledes at der for Renterne indkjöbes Materialier af Uld, Hör eller Tvist, for at disse i Asylet selv kunne saa vidt muligt forarbejdes til nyttige Klædningsstykker, der da ud-

deles som Gaver af Legatet. Skulde nogensinde Asylet ophøre, træder den ovennævnte Haandgjerningsskole i denne Henseende i Asylets Sted, og dersom ogsaa denne Skole skulde være ophørt, den saakaldte „kateketiske Skole” Nr. 3, navnligens dens Klasse for mindre Pigebørn.

Det literære Liv i Stiftet søgte han især at ophjælpe igjennem tvende under hans Bestyrelse hørende Indstiftelser: Stiftsbibliotheket og Fyens Stifts literære Selskab. Det førstnævnte modtog han i temmelig maadelig Forfatning, da det vel ejede en egen Gaard, men desuagtet havde saa slet et Husrum, at det saae sin Undergang imøde. Men det lykkedes ham snart (efter dog først at have gjort et andet forgjæves Forsøg) at forskaffe det en bedre Lejlighed, nemlig i den Kathedralskolen tilhørende saakaldte „Gymnasiibygning”, der brugtes til Opbevaring af Skolens eget Bibliothek, i hvilken lod sig indrette en ret hensigtsmæssig Plads paa Loftet, som da indrømmedes Stiftsbibliotheket, hvorimod den ovennævnte Gaard blev afhændet. Men dette gav senere Anledning til Erhvervelsen af et endnu bedre Husrum. Thi da Skolen i 1846 flyttede over i sin nyopbygte Gaard, og der var fundet Lejlighed til i denne med en noget forøget Bekostning (af 1000 Rbd.) udenfor den oprindelige Plan at anbringe ogsaa Plads til Skolebibliotheket, blev efter Biskoppens Forslag truffet en saadan Omforening, at Stiftsbibliotheket, mod at erlægge nysnævnte Sum, overlodes den hele Gymnasiibygning til Ejendom, hvor det saaledes nu staaer opstillet i et meget rummeligt og godt Opbevaringssted. — Det literære Selskab, hvis Viceformand han var i 24 Aar, skyldte ham ikke Lidet: saalænge Kræfterne stode ham bi, arbejdede han med Iver paa at vække og vedligeholde det literære Liv i Selskabet, og ikke faa Skrifter bleve i hans Tid udgivne eller understøttede af dette.

Sine literære Sysler fortsatte han saavidt Forretningerne vilde tillade. Foruden flere Artikler i Tidsskrifter og Taler, udgav han i 1842 et Skrift „om de anabaptistiske Bevægelser i Danmark”; men det var især den praktiske Theologi som han i sine senere

Aar med Forkjærlighed lagde sig efter, og hvori det var hans Hensigt efterhaanden at udarbejde selvstændige Værker over alle de praktisk-theologiske Fng; det første som fuldendtes var Katekeliken, som udkom 1845; derefter skulde Homiletiken have været udarbejdet, men den fuldendtes ikke; kun et homiletisk Hjælpe-middel under Titel: „Realkonkordants eller homiletisk Parabolik“ udkom som det sidste Minde om hans literære Virksomhed.

Saaledes optaget af en mangesidig og rig Virken, henlevede han ved sin trofaste Illustrus Side, omgivet af Børn der elskede ham, et Familieliv i hvilket han selv var Sjælen og som skjænkede ham mange glade og vederkvægende Timer. Men dog var han ikke her fri for tunge og uventede Sorger. Selv overstod han en farlig og smertefuld Sygdom i Vinteren 1835; faa Aar efter mistede han sin elskede yngste Datter Elfride, hvem han selv har rejst et Minde i den Tale „Forklarelsens Trøst“ som han holdt første Paaskedag 1838, da Forklarelser allerede lyste ud af hendes Blikke og Døden hvert Öjeblik maatte ventes at ville indtræde, som og skete Dagen efter, og ved det ovenomtalte ved Hjælp deraf stiftede Legat. To Aar senere døde hans ældste Søn Harald Scipio Camillus, Stud. Theol., 22 Aar gammel, som en heilig Tyfus aldeles uventet paa faa Dage lagde i Graven. Nogle Aar derefter begyndte hans eget Helbred synligen at aftage, uagtet den aandelige Kraft endnu syntes temmelig usvækket; men i Vinteren 1845 fik han atter et Anfald af Stensygdom, som, uagtet det lykkeligt hævedes, dog svækkede hans legemlige Kræfter meget. For atter at oprejse dem, foreslog man ham at gjøre en Udenlandsrejse, og efter megen Overvejelse og Betænkning gav han endelig efter for sin Families Bønner og besluttede sig dertil. I Sommeren 1846 udførte han denne Plan, idet han, fulgt af sin ældste Datter, gennemrejste Tyskland, det nordlige Italien og Svejts. De forhaabede heldige Virkninger for hans Helbred af denne Rejse opnaedes imidlertid ikke; thi foruden en sørgelig Begivenhed som indtraf i Familien straks efter Hjemkomsten, maatte han snart friste den tunge Skjæbne at miste sin elskede Hustru:

hun havde i flere Aar lidt af forbigaaende Krampetilfælde; et saadant, stærkere end de sædvanlige, bortkaldte hende pludseligt den 25de Oktbr. s. A. Dette Tab var uerstatteligt, og uagtet han vidste at bære det med kristelig Hengivenhed, var det dog kun svage Bånd som nu bandt ham til Livet. Vel havde han det følgende Foraar den Glæde at see en af sine Døttre indgaae et lykkeligt Ægteskab (med Overlærer Oppermann i Aarhus), men hans Haab og hans Længsel var dog rettet mod Evigheden; thi da Kræfterne mere og mere svandt bort, var det mangan en Gang hans stille Bøn, at hans Livs Aften ikke maatte trække for langt ud. Maanske anstrængte han sig ogsaa noget mere end hans svækkede Helbred tillod; thi da han i Sommeren 1847 havde afholdt Landemodet og Dagen efter Bibelselskabets Aarfest i Forbindelse med Sangfesten, og saa Dage derefter var rejst paa Visitats, svigtede Kræfterne ham: midt i en Tale han holdt i Kirken paa Strynø blev han ramt af et mindre apoplektisk Anfald, som lammede hans Tunge; imidlertid lod han dog Kirkehandlingen fuldføre, hvorpaa han begav sig til Rudkjöbing og lod sig tage under Lægebehandling. Lamheden hævedes vel nogenlunde, men Kræfterne kom ikke tilbage, og en Gjentagelse af Sygdommen kunde derfor ventes sent eller tidligt; og da han den 1ste Marts 1848 gik paa Gaden i Odense med en af sine Døttre, blev han pludselig ramt af et nyt apoplektisk Anfald og maatte kjøres hjem; han stod derefter ikke mere op fra Sygelejret, men medens hans Aand, saavidt Sygdommen tillod, var bestandig beskæftiget og delta-gende, indslumrede han blidt efter 11 Ugers Forløb, fattet og forberedet paa Bortgangen fra denne Verden, med urokket Haab og Fortröstning til Gud.

Han var i 1835 bleven benaadet med Dannebrogens Ridderkors og 1846 med Kommandörkorset; 1840 tillige med dens Sölvkors.

Krigsråd Henrik Christian Vogelsang, Kontorchef under Generalkrigskommissariatet for Danmark. Blev födt i Odense den

3die Maj 1785. Faderen var Henrik Christian Vogelsang, Inspektör ved Sukkerhuset i Odense. I sit 15de Aar blev han 1799 ansat i privat Tjeneste hos Generalkrigskommissær Kammerherre Driberg, og 14 Aar efter under samme Chef udnævnt til første kongelig Fuldmægtig ved sammes Kontor. I denne Stilling forblev han under Generalkrigskommissærerne d'Aubert, Heinen og Toxverdt, kun saaledes, at der 1831 blev ham meddelt Titel af Krigssekretær. Under den følgende Chef for Generalkrigskommissariatet, Kammerherre Abrahamson, blev han (22de Juli 1838) ansat som Chef for samme Kontor med virkelig Krigsraads Titel og Rang, og forblev til sin Död i denne Stilling; kun at han gjentagne Gange under den sidstnævnte Chef og navnlig ved dennes Död, ligesom ogsaa under den følgende Generalkrigskommissær Grev Moltke, blev konstitueret som Generalkrigskommissær. Han døde i Odense den 15de Juni 1848, 49 Aar efter sin første private Ansættelse ved Kontoret, og efterat han i 40 Aar havde været gift med sin nu efterlevende Enke Birthe Christine f. Berg.

Plantagebestyrer i Ostindien **Arthur Ogilvie**, död i Chandernagore den 25de Juni. Födt i Kjöbenhavn, tilligemed 4 Södskende, af en skotsk Familie, som i længere Tid havde nedsat sig i Danmark, men allerede forlængst, paa et enkelt Medlem nær, har forladt Landet igjen, hvorom vi have modtaget følgende Oplysninger:

Kapitajn James Ogilvie var födt paa St. Croix i Vestindien i Aaret 1765; hans Fader, som ejede en Plantage paa Öen, var en Skotlænder af Födsel, hans Moder en Vestindianerinde af dansk Herkomst. Han blev af Forældrene sendt til Aberdeen i Skotland for at studere; men da hans Fader døde förend han var færdig med sine Studier, gjorde dette en Forandring i hans fremtidige Skjæbne. Han kom nu til Kjöbenhavn, hvor han var bleven anbefalet til Handelshuset Baron Selby. Som temmelig ung förte han allerede Skib paa Ost- og Vestindien, paa hvilke Steder han selv traadte i Handelsforbindelser og erhvervede sig nogen For-

muc. Efter Krigen kjøbte han Nebbegaard, beliggende nær ved Hirschholm, af General Oxholm, hvor han levede med sin Familie indtil 1815, da han igjen solgte den til Kammerherre Lillienkjold, og fortsatte derefter sine Rejser paa Ost- og Vestindien indtil sin Død, som traf ham i Aaret 1825 ved et apoplektisk Tilfælde, 60 Aar gammel. I 1798 havde han giftet sig med Mary Ann Bishop, hvis Forældre ligeledes vare Skotlændere (hendes Moder, som endnu levede da Datteren blev gift, ejede en Gaard paa Kristianshavn; saavel hendes første Mand Kapitajn Bishop, som hendes anden Mand Kapitajn Malcolm, havde begge ført Skibe her fra Kjöbenhavn). Da Kapitajn James Ogilvie døde i Aaret 1825, efterlod han Enke, 4 Sønner og en Datter. Den ældste Søn James, født 1800, havde tilligemed sine Brødre gaaet i Borgerdydsskolen i Kjöbenhavn under Professor Nielsen, han havde de bedste Vidnesbyrd fra sine Lærere, som alle raadede til at lade ham studere, men da hans Fader ansaae det for at være en temmelig langsöm Vej, tog han ham paa en af sine Rejser, 1817, med ud til Kalkutta og anbragte ham der i et Handelshus, hvor han forblev til sin Død, som indtraf ved et Koleratilfælde 1846. Han var 2 Gange gift; hans første Kone var Albina Warren, den anden Charlotte Tumer, hvilken overlevede ham med 7 Börn. Den 2den Søn, den her omtalte Arthur, født 1801, forlod Kjöbenhavn 1823 og tog til Kalkutta i Indien, hvor han i en Række af Aar var Bestyrer af en Indigoplantage; han var bestandig af et svagt Helbred og døde 1848. Han var siden 1844 gift med Cecilie Porteous, nu hans efterlevende Enke. Den tredie Søn, George, født 1801, var i flere Aar paa et Handelskontor, Huset Watt & Gordon, i Kjöbenhavn, blev gift i Aaret 1828 med Cecilia Lassen Bornholm, født i Helsingör; han forlod Kjöbenhavn 1830 for at begive sig i Handelsanliggender til Ostindien, besøgte der forskjellige Pladser samt Kina, og kom tilbage i Aaret 1833 for at hente sin Kone, med hvem han samme Aar rejste til Kap det gode Haab; her etablerede han sig som Kjöbmand og blev der i 10 Aar, hvorefter han vendte tilbage til Kjöbenhavn i 1844. Efter et

kort Ophold hos sine Slægtninge, begav han sig til London og befinder sig for Öjeblikket paa en Rejse derfra til Indien; hans Kone opholder sig i Kjöbenhavn. Den yngste Sön Charles, födt 1812, forlod Kjöbenhavn med sin Broder George 1833 og rejste med ham og Kone tilbage til Kap, hvor han alt tidligere havde været; han er ligesom sine Brödre Handelsmand. Datteren Mary Alison, födt 1810, blev snart efter Udrædelsen af det Institut hvori hun havde modtaget sin egen Undervisning, Lærerinde i samme og senere dets Bestyrerinde, men ved sin Moders Död (68 Aar gl.) 1847 opgav hun Institutet og er for nærværende Tid Governante paa et Herresæde i Fyen.

b. Juli Kvartal 1848.

Distriktslæge i Kjøge **Christen Schaarup Christoffer Vestergaard**. Födt den 28de Marts 1787 i Aarhus, hvor Faderen Christian V., gift med Dorothea Kathrine Gotschalk, var Prokurator. Besögte siden 1797 Latinskolen i sin Födeby, men maatte ved Faderens Död, ikke længe för han skulde have været dimitteret til Universitetet, forlade den studerende Bane, hvorpaa den i 1845 afdöde Distriktslæge Weis i Aarhus forskaffede ham en Ansættelse i Aaret 1805 som Kompagnikirurg ved det da sammesteds garnisonerende 1ste jyske Infanteriregiment, og tillige tog sig af hans praktiske Uddannelse ved privat Vejledning paa Byens civile Sygehus. Efter nogle Aars Forlöp, i 1811, blev han forsat til Hovedstaden för at kunne forberede sig til den kirurgiske Eksamen, hvilken han ogsaa underkastede sig i Foraaret 1815 med förste Karakter. Ikke længe efter gik han med det danske Troppkontingent til Frankrig, hvor han dels fungerede som Lasaretlæge, dels som konstitueret Regimentskirurg. Efter sin Tilbagekomst i 1819 nedsatte han sig som praktiserende Læge i Kjøge, og blev ikke længe efter, paa Grund af den derværende Distriktslæge Schultz's Svagelighed, konstitueret i dennes Embede, indtil han blev udnævnt til hans Eftermand under 12te Oktbr. 1825, i hvilken Stilling han forblev til sin Död. Han var en sund og kraftig

Mand indtil Begyndelsen af 1848, da der viste sig Spor af en organisk Hjernesygdom, som først medførte betydelig Svækkelse i Synet, og derpaa kastede ham paa et tre Maaneders Sygeleje, der endte med hans Död den 3die Juli. Han var gift 2 Gange, første Gang 20de Novbr. 1819 med Christiane Luise Colding, som døde i Kjöge i Aaret 1821, 28½ Aar gammel, anden Gang med Kathrine Elisabeth Tönnesen, der overlever ham som Enke med en Datter af første Ægteskab (gift med Vinhandler N. C. Dyrhund her i Staden), den eneste tilbagelevende af 4 Börn.

Allerede i sin private Stilling havde V. forskaffet sig en betydelig Praksis, og han vedblev indtil sin sidste Sygdom at före et meget virksomt Liv. Han var en kyndig, velvillig og ugegennyttig Læge, og besad almindelig Agtelse saavel blandt sine Medborgere som blandt sine Kolleger. I „Bibl. f. Læger“ XV B. findes en praktisk-videnskabelig Afhandling af ham.

Justitsraad, Overtoldinspektör for Hertugdömmet Slesvig, **Gert Steenstrup**, Ridder af Dannebrog. Hans Fader, Hans Resen Steenstrup, døde som Stiftsprovst i Lolland-Falsters Stift, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Provst for Falster og Sognepræst for Karleby, Horreby og Nörre-Örslev Menigheder, i Januar 1841, efter 45 Aars gejstlig Virksomhed*); Moderen Johanne Magdalene föd From, Datter af Amtsforvalter From i Kolding, døde i Januar 1832. Bedsteforældrene vare Landvæsenskommissær og Ejer af Herregaarden Kjælkjær ved Vejle H. Svr. Steenstrup og Charlotte Sofie Resen, hvis Fader var den sidste mandlige Ætling af de fordums berönte sjællandske Biskopper Hans Povelsen Resen og dennes Sön Hans Hansen Resen, der levede i Slutningen af det 16de og den første Halvdel af det 17de Aarhundrede (1561—1653). — Den 24de Jan. 1799 blev vor Steenstrup födt i Uldum Præstegaard i Vejle Amt, hvor Faderen dengang var Præst. Da hans ældste Broder, H. Svr. (nu Sognepræst

*) En Livsskildring over denne findes i det i 1841 udkomne genealogisk-biografiske Arkiv S. 333.

til Holbek og Udby, Randers Amt), var bestemt til Studeringer, hvilken Vej hans yngste Broder Joak. Ot. P. (nu Sognepræst til Taars i Lolland) ogsaa valgte, bestemtes han for Militærstanden, navnlig for Sø-Etaten; men efter den ulykkelige Katastrofe i 1807 forandrede hans Fader sin Beslutning og sendte ham i Aaret 1812 til Artillerikadet-Institutet, hvorfra han dimitteredes og udnævntes til Artilleri-Sekondlöjtnant d. 1ste Marts 1819. Under saa uheldige Auspicier traadte han ind i denne, hans Tilbøjelighed ellers saa tilfredsstillende, Virkekreds, at han maatte staae 9 Aar å la suite med Ekstragage inden han kom i virkeligt Numer ved Korpset. Dette, i Forbindelse med en Fodskade han havde paadraget sig ved at styrte med Hesten under Eksercitsen, foranledigede ham derfor til at forlade et Korps i hvilket han havde modtaget mange Beviser paa Foresattes Tilfredshed, Kammeraters Velvilje og Underordnedes Hengivenhed. Efter indgivet allerunderdanigst Ansøgning blev han da i Begyndelsen af 1832 udnævnt til Told- og Konsumtions-Overbetjent i Horsens, ligesom han nogle Maaneder senere modtog en ny Afsked af Krigstjenesten som Kapitajn af Artilleriet. Samme Aar ægtede han Anna Maria Birgithe Smidth, Datter af daværende Inspektör over de Classenske Fideikommisgodser paa Falster Kancelliraad S. Hun skjænkede ham i 1835 en Søn Johannes Resen, og i 1837 en Datter, som modtog den sjældne Moders Navn, idet hendes Liv foranledigede dennes Död, hvorved baade de Smaa og Manden lode et Tab saa stort som vel ikke ofte forekommer. Dette Tab maatte fremskynde hans Altraa efter at forlade en Stilling i hvilken iövrigt hans Embedsförelse havde fremkaldt det kongl. General-Toldkammer- og Kommerce-Kollegiums Tilkjendegivelse af dets Tilfredshed. Efter derom indgivet Ansøgning blev han under 27de Febr. 1838 allernaadigst udnævnt til tredie, og fra 1ste Jan. 1839 til förste Toldkontrollör i Kiel, i hvilken Stilling Medvirkningen ved den eksekutive Indförelse af den ny Toldforordning for Hertugdömmene af 1ste Maj 1838 hörte til hans kjæreste Embedsforretninger. Under 6te April 1841 blev han allernaadigst befordret til Toldinspektör i Kiel, og den

18de Sept. 1843 til virkelig Justitsraad. Hans ommeldte Stilling maatte efter de Forholde som efter Indførelsen af den ny Toldforordning der havde udviklet sig være ham i høj Grad tilfredsstillende; imidlertid forlod han denne Stilling 14 Dage efterat Kong Christian VIII's Östersö - Jernbane var bleven aabnet for Publikum, for den 1ste Oktbr. 1845 at modtage det ham allernaadigst overdragne Embede som Overtoldinspektör for Hertuglugdömmet Slesvig med Forpligtelse at tage Bolig i Flensborg. Den 18de Sept. 1846 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors.

Jo vanskeligere Tiderne bleve i politisk Henseende, desmere behövedes paa denne Post en Steenstrup, hvis Troskab mod Konge og Fædreland var ligesaa urokkelig som Alles Agtelse for og Tillid til ham var ubegrændset. Da det slesvig-holstenske Oprör udbröd i Marts 1848 og Mange vaklede, ogsaa blandt hans Underordnede, sögte han at bestyrke dem i Opfyldelsen af deres Pligt efter deres Troskabsed; selv svigtede han ikke, men ilede til Kjöbenhavn i störste Skynding med Anmeldelser og for at modtage Forholdsregler. Paa denne Rejse over Als, Ærö og Lolland saac han sidste Gang sine kjære Börn, som han bragte i Sikkerhed hos sin Broder, ovennævnte Præst paa Lolland, hvem han besøgte i faa Timer. Med Kongen fulgte han tilbage til Als og senere til Flensborg, hvorfra han dog snart ifölge General-Toldkammerets Ordre forlagde, efter Nödvendighed, Overtoldinspektoratet til Als. Her, i Sönderborg, tilbragte han de sörgeligste 6 Uger: Mangel paa egentlig Beskjæftigelse, Savnet af sine Dyrbare og Bekymring for Fædrelandet, Alt dette, hvorover han saa inderligt klagede i sine Breve, kastede ham paa Sygelejet. Neppe helbredet modtog han Ordre til fra Jylland at gaae ned efter de tilbageviggende Fjender og ordne det Fornödne eftersom Byerne forlodes af dem. Han naaede saaledes Haderslev i Forening med sin Ven, den nedenaanførte fra sit Embede som Toldinspektör i Flensborg fordrevne Kapitajn Oehl; men ved Pröjssernes fornyede Fremrykning trykkedes han tilbage til Kolding og kort efter ogsaa derfra, hvor-

paa han over Ærö agtede sig tilbage til Sönderborg. Paa denne ulykkelige Rejse tilsalte han Livet. Den 4de Juli blev for hans Familie den skjæbnesvangre Dag, da han med sin Ven og sin Fuldmægtig gik ombord i Söby Færgefartöj for at sætte over til Als. Aldeles imod Sædvane gik han den Dag ned i Kahytten, og da kort efter tæt under Ærö et heftigt Vindstöd, som af Skibsfolkene ikke agtedes eller i Tide mödtes, pludselig kastede Fartöjet om, fyldtes Kahytten med Vand og bogge Vennerne fandt, der indesluttede, deres Död, medens Skibsfolkene og Fuldmægtigen bjergedes, — de hvile ved hinandens Side paa Æröskjöbing Kirkegaard.

Hans fuldkomne Uegennyttighed, og den altopoffrende Selvfornægtelse der har beredt ham Manges Taknemmelighed, er alene Aarsag i at hans unyndige Börn, der bleve optagne i Onkelens Hus, i Arv efter deres Fader kun have Erindringen om den ömme Kjærlighed og hans hæderlige Estermæle. — Intet Urent beplettede hans Karakter, medens alene Anerkjendelsen af hans Retsskaffenhed, Dygtighed og Trofasthed banede ham Vejen til den overordnede Post der betroedes ham, og hvori han erhvervede det foresatte Kollegiums fulde Tilfredshed. Med Ærbödighed böjede selv de Stolte i Flensborg sig for hans Minde; en tysksindet Præst forkyndte, den förste Söndag efterat Budskabet om Ulykken havde naaet Byen, fra Prædikestolen de tvende Danskes Död, og af en Erke-Slesvigholsteners Mund sammesteds hörtes kort efter den Tilstaaelse: „af Ven og af Fjende, der er kun og kan kun være én Dom om den Afdöde.“

Toldinspektör i Flensborg Kapitajn **Conrad Elias Oehl**, Ridder af Dannebrog. Sön af den i Aaret 1835 afdöde Toldkontrollör i Kiel A. C. Oehl, blev han födt i Kjöbenhavn d. 5te Nov. 1791. I Begyndelsen af 1806 ansattes han som Frikorporal ved det daværende Oldenborgske Infanteriregiment og frekventerede fra den Tid af det holstenske Militærinstitut i Rendsborg, hvilket i August 1807, da den höjsalige Kong Christian VII begav sig til

Rendsborg, forlagdes til Slesvig. Ved Udbruddet af Krigen med England blev han den 18de Sept. 1807 udnævnt til Fændrik ved det forrige fyenske Infanteriregiment, den 2den Juni 1809 til Sekondlöjtnant, og den 28de Novbr. 1815 forfremmet til Premierlöjtnant, i hvilken Egenskab han tjente til i Juli 1826, og blev ved sin da skete Ansættelse i Civillfaget udnævnt til Kapitajn. Under denne sin militære Tjenestetid gjorde han Felttoget i Meklenborg i 1813 med og deltog i de fleste Skjærmydsler sammesteds, ved den holstenske Grændse og paa Retiraden til Rendsborg, ligesom han bivaanede Affæren ved Sehested d. 10de Decbr. 1813. Var og senere med det danske Troppekontingent i Frankrig. I Aaret 1823 erholdt han i Eksercerskolen en Knæskade, der foranledigede at han, efter at have gjort en Baderejse til Baden, af Hs. Maj. Kong Frederik VI fik Tilladelse til at søge Civilbefordring. Blev derefter i Juli 1826 ansat som Toldkontrollör i Ballum, men forsattes, forinden han havde tiltraadt denne Post, som Toldoppebørselskontrollör til Haseldorff, i hvilken Stilling han forblev paa 14de Aar. I Marts 1840 overdroges ham Grændseopsigten langs med Elben fra Schulau til Neufeldt i Ditmarsken, hvor han bragte i Forslag den endnu bestaaende Organisation af Landgrændsebevogtningen paa denne Strækning. Han blev i Oktober 1841 ansat som Toldforvalter i Aabenraa, i Juni 1843 forflyttet i samme Egenskab til Oldeslohe, og den 14de Novbr. 1844 befordret til Toldinspektör-Embedet i Flensborg. Den 28de Juni 1817 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors.

Skjönt af holstensk Herkomst, var han den danske Sag aldeles hengiven og fandt, som oven anført, sin Död i Forening med sin Ven Overtoldinspektör Justitsraad Steenstrup ved den foranbeskrevne ulykkelige Hændelse. Han efterlader to Döttré af sit første Ægteskab med Jomfru Ellefsen (Datter af Toldbetjent i Kjöbenhavn E.), og sin anden Hustru, Datter af Major Irminger i Flensborg, som Enke med en lille Sön.

Kancelliraad, Kontorchef under Generalpostdirektionen, **Jörgen Carl Pritzel**, död d. 14de Juli. Födt i Kjöbenhavn 22de April

1798, eneste Søn af Hofbedemand Jörgen P. og Hustru K. G. P. født Schlegel. Blev indsat i Herlufsholms Skole og derfra i 1818 dimitteret til Universitetet, hvor han tog Eksamen artium og Aaret efter anden Eksamen, begge med Laudabilis, og senere, i Foraaret 1826, underkastede sig den fuldstændige juridiske Eksamen med Haud illaud., efter at han først i 1824 havde taget Eksamen med ringeste Karakter. Ved Eksamens praktiske Prøve tilkjendtes ham i Efteraaret 1825 Laudabilis. Den 4de Marts 1828 beskikkedes han til Fuldmægtig i Generalpostdirektionens danske Sekretariat, og fik under 30te Sept. 1837 Titel af Postsekretær. Under 7de Aug. 1840 blev ham i Forening med hans Embede som Fuldmægtig tillige allernaadigst overdraget Bestyrelsen af Avis ekspeditionen i Kjöbenhavn fra 1ste Jan. 1841 at regne. Den 28de Juni 1845 blev han udnævnt til Kancelliraad. Ifølge kongelig Beslutning af 2den Decbr. 1846 fratraadte han Embedet som Fuldmægtig fra 1ste Jan. 1847 at regne, hvorimod han fremdeles vedblev at forestaae Avis ekspeditionen. I hans Embedetid blev ham ved Siden af hans övrige Forretninger overdraget Udförelsen af forskjellige særskilte Hverv, nemlig: i 1837 overdroges ham af Generalpostdirektionen at foretage en Rejse til England for at udsöge og kjöbe et Dampskib til Brug ved Post- og Færgetransporten over det lille Belt mellem Assens og Aarösund, efterat han forud, i Begyndelsen af samme Aar, af Direktionen var bleven befuldmægtiget til at afslutte Kontrakt med Transportforvalterne paa disse Steder om Besörgelsen af Post- og Færgetransporten over det lille Belt med et for Postkassens Regning anskaffende Dampskib. I 1840 blev det ham overdraget at overvære og lede de retslige Undersögelser i Anledning af flere paa Postkontoret i Præstö förövede Misligheder.

Han var siden 1828 gift med Martine Margrethe Magdalene Erasmie f. Stæger (f. 23de Novbr. 1803, Datter af afdöde Told- og Konsumtionskontrollör i Kjöbenhavn C. Stæger og Hustru Inger Marie f. Graae), der nu overlever ham som Enke med 6 Börn. Efter et halvt Aars Sygelighed, som væsentlig var fremkaldt eller idetmindste fremskyndet ved Sorg og Længsel efter hans i Januar

Maaned næstforhen afdøde ældste 16aarige Datter Camilla, døde han den ovennævnte Datum paa Fredensborg, hvorhen han var bleven bragt, for muligen her, i den landlige Luft og under den skjønne Naturs Omgivelser, bedre at kunne gjenvinde det tabte Helbred.

Sognepræst til Oddens Menighed i Sjælland, Konsistorialassessor Dr. Theol., **Johan Christian Östergaard**. Født i Kjøbenhavn den 6te Juni 1780, Søn af Kommerceraad Christian Östergaard († 1811) og Margrethe Sofie f. Kisling († 1806). Blev 1792 sat i Kjøbenhavns Borgerdydsskole, hvorfra han i Oktbr. 1796 afgik til Universitetet; fik Udmærkelse ved Eksamen artium saavel som ved Filosofikum i Oktbr. 1797, og var han den første af samtlige Indkaldte; tog theologisk Attestats d. 30te April 1801 med eustemmigt Laud.; blev 1800 Lærer i Mathematik ved det Schouboeske Institut; den 3die Jan. 1814 Sognepræst til ovennævnte Menighed (ordineret 29de April 1814), i hvilket Kald han forblev til sin Død, uagtet han ofte søgte Forflyttelse; 1ste Novbr. 1826 udnævnt til virkelig Konsistorialassessor; 1827 erholdt han fra Lejpsig Diplom som Dr. Theologiæ (exhibita docta dissertatione de propheta Jona). Han levede ugift og aldeles isoleret fra den ydre Verden og døde den 20de Juli 1848 lidt over 68 Aar gammel.

Praktiserende Læge og Amtskirurg i Kjøbenhavn **Hans Jakob Martens**. Han var født i Meldorf i Sønder-Ditmarsken, hvor Faderen Maas Martens var Borger og Tømmermester, sidst i Aaret 1796. Ved en Tidlang at søge den derværende Latinskole, tilegnede han sig de sædvanlige Kundskaber, og søgte senere at fuldkommengjøre disse ved Privatundervisning, især i det latinske Sprog. Efter at have besluttet at hellige sig til Saarlægekunsten, rejste han, efter sin Onkels, Militærlæge i Drammen i Norge Dr. Königs, Raad og Opmuntring, i 1822 til Kjøbenhavn for at begynde sine Studier ved det kirurgiske Akademi. Da han imidlertid ved Onkelens Død, som indtraf i samme Aar, mistede den Understøttelse han fra ham havde haft, maatte han i nogen Tid afbryde

sine Studier, indtil han ved en ham tilfalden Arv blev sat istand til igjen at fortsætte dem. Han underkastede sig da i Efteraaret 1829 den kirurgiske Eksamen ved fornævnte Akademi med 2den Karakter med Fortrin. Senere tilkjøbte han sig et Barberamt her i Staden, og udövede tillige Lægepraksis. Han döde ugift den 24de Juli, 51½ Aar gammel. En af ham i Forening med Stadsfysikus Prof. Hoppe afgivet Beretning om en mærkelig Ligaabnings-Forretning er indført i „Bibl. f. Læger“ 31te B.

Apotheker i Vestindien, Assessor Farmaciæ, **Peter Eggert Benzon**. 4de Sön af Sognepræst til Vestenskov og Kappel i Lolland Lorens Jakob Benzon, som igjen var den 4de af 7 Söner af den i Aaret 1765 afdöde Byfoged i Stubbekjöbing Christian B. Han var födt den 27de Oktbr. 1788 i Vestenskov Præstegaard; hans Moder var Dorthea Benzon f. Bertelsen. Efter at have i de förste Aar faact Undervisning af sin Fader, blev han efter dennes Död 1799 af Moderen indsat i Nakskov Latinskole. Da han her yltrede særdeles Lyst til Farmacien, blev han af Skolens daværende Rektor Professor Boye fritaget for den offentlige Undervisning og af ham selv privat undervist i de Forkundskaber som nærmest vedkomme hin Videnskab. I Januar Maaned 1803 blev han ansat som Discipel hos Apotheker Möller paa Vesterbro (senere Apotheke paa Frederiks Hospital); efter omtrent et Aars Forløb blev han paa Möllers Anbefaling sat i Disciplin hos Hofapotheker Professor Becker, i hvilken Stilling han forblev indtil Marts Maaned 1809. I Juni 1814 underkastede han sig den farmaceutiske Eksamen, hvorved han opnaede Hovedkarakteren „Enstemmig Laudabilis“, og iövrigt vedblev han fra 1809 til 1816 uafbrudt at konditionere som Medhjælper paa Hofapotheket. I dette Tidsrum fandt han — isærdeleshed ved den Tid Professor Becker med saa megen Velvillie lod sine Undergivne tilovers fra Pligtförretningerne — god Lejlighed til at erhverve sig grundigere Kundskaber i Farmaci og Botanik, og formedelst vedvarende Fortsættelse af det botaniske Studium erhvervede han sig ogsaa Professor Horne-

manns Venskab, hvis Velvillie han havde at takke for sin senere Ansættelse i Vestindien. Foruden Professorerne Becker og Hornemann, interesserede Botanikens ivrige Ynder og udmærkede Dyrker Hoffman - Bang til Hoffmansgave i Fyen sig meget for ham, og disse tre Mænd har han stedse erindret som sine Velyndere og Velgjørere.

Da han, som ovenfor antydet, erholdt en Ansættelse i Vestindien, nemlig som Bestyrer af Regimentskirurg Schlegels Apothek, forlod han desaaarsag Danmark den 18de Novbr. 1816, og ankom efter en meget besværlig Rejse den 13de Febr. 1817 til St. Croix, hvor han modtog den første venlige Hilsen af den høje viftende Kokospalme, det skjønne skyggefulde Tamarindetæ og andre, vel fremmede og ubekjendte, men dog vennehuldt smilende Døttre af Flora. I Vestindien gaves ham forönsket Lejlighed til at udvide sine botaniske Kundskaber, og han har gjort sig meget fortjent ved at hjemsende saavel Planter som Frö til den botaniske Have. Det vilde vistnok ikke være vanskeligt at levere en temmelig fuldstændig Flora af de vestindiske Öer, naar man samlede de Planter som han og hans mangeaarige Ven Regimentskirurg Ravn, der ligeledes var en flittig og kyndig Botaniker, have samlet paa St. Croix, St. Thomas, St. Jan, Krabben-Ejland o. s. v. Tiltagende Forretninger (saasom Ansættelse som Branddirektör, Kirkeværge, Forstander for den danske Skole m. m.), som ogsaa hans i den senere Tid svækkede Helbred, forhindrede ham fra at iværksætte en længe paaænk Plan, nemlig Udgivelsen af en „Flora occidentalis“, og man har derfor af literære Arbejder af ham kun en Afhandling om Tilberedelsen af den vestindiske Salep af *Marantha arundinacea* Linn. Som Botaniker er iövrigt hans Navn bleven forevigt af Etatsr. Schumacher, idet denne dannede og efter ham opkaldte Slægten *Benzonia* af Familien *Rubiaceæ* (*Polygamia Monoecia* Linn.). — I 1832 blev han udnævnt til Æresmedlem af „die praktische Gartenbau-Gesellschaft in Bayern.“

Det er ikke blot ved at hjemsende Planter han har gjort sig fortjent, men ogsaa ved dels selv at skjænke dels at besörge

hjemsendte til Naturalmusæet i Kjöbenhavn de af Indvaanerne efter Opfordring af den vestindiske Regjering samlede Naturalier. — I 1828 udnævntes han til Assessor Farmaciæ.

Som Bestyrer af det Schlegelske Apothek vedblev han indtil 1824, da Schlegel solgte ham det, og han oprettede nu det første selvstændige Apothek i Vestindien, hvor intet saadant hidtil havde været, hvorimod de autoriserede Læger havde haft Ret til selv at tillave og uddele Medicin, hvilken Ret saaledes fra nu af bortfaldt. Under 1ste Decbr. 1826 forundtes der nemlig Benzon allernaadigst Privilegium til for 10 Aar at drive et Apothek i Christiansted paa St. Croix., og da dette Privilegium udløb 1836, søgte han om at faae et arveligt Privilegium, hvilket og i samme Aar forundtes ham. (Ikke længe efter bleve to andre Apotheker oprettede i Vestindien, nemlig i 1838 paa St. Thomas og i 1839 i Frederiksted paa St. Croix.)

I Vestindien ægtede han Ida Caroline Marie fød Didrichsen (Datter af Skifteforvalter Major D. paa St. Croix), med hvem han havde 9 Börn, af hvilke 2 ere døde og 4 Døttre og 3 Sønner — hvoraf en studerer Lægevidenskab og en Farmacien — nu leve i Danmark tilligemed Moderen. Efter et 27aarigt Ophold i Vestindien tog han til Danmark for at gjenvinde sit ved Strabadser og Hede nedbrudte Helbred, men destoværre for sildigt; han kunde ikke taale den kolde fugtige Sommer 1844, og maatte efter 4 Maaneders Ophold, som han benyttede til Rejser for at gjensee sin Familie, alter tye til de tropiske Zoner; men her blev han daglig slettere, og maatte tilsidst hortforpagte sit Apothek for om muligt at gjenvinde sit Helbred i Danmark. Han ankom hertil den 6te Juli 1848, men døde den 24de s. M.

Kontrollör ved den kongelige Enkekasse Kancelliraad **Carl Christian Brönlund**, död den 3die August. Var Sön af afgangne Kancelliraad og Overretsprokurator Brönlund i Kjöbenhavn og födt sammesteds 1788. Han blev i 1809 Kopist under den almindelige Enkekasse, i 1824 Fuldmægtig, i 1833 Kontrollör ved

samme Kasse. I 1845 udnævntes han til Kancelliraad. Var gift med Enkemadame Ellen Marie Nielsen f. Toldberg, efter hvem han var Enkemand siden 1839. Døde den anførte Dag efter et Par Dages Sygdom.

Kammerraad og forhenværende Kontorchef **Peter Lorens Holst**, födt 1ste Septbr. 1775, död pludselig 12te August 1848. Blev under 7de Juni 1799 allernaadigst ansat som Kopist i det daværende General-Land-Ökonomi- og Kommerce-Kollegiums ostindiske Sekretariat, efterat han forhen i en Tid af 9 Aar havde tjent under det kongelige Admiralitets-Kollegii Departement, dels som Ekstraskriver og Kopist, dels som Proviantforvalter paa Fregatten Triton, men havde sögt Afsked fra kongelig Tjeneste for at antage privat Engagement. Under 16de Maj 1804 udnævntes han til Bogholder for at före Regnskaberne ved Kommerce-Kollegiets ostindiske Fags Kontor, og under 26de Septbr. 1806 til Ekspeditionssekretær og Bureauchef for Kollegiets ostindiske Fags Sekretariat. Den 23de Marts 1816 blev han ved Kollegiets og Kontorets Ophævelse entlediget fra Embedet i Naade og med Vartpenge.

Han giftede sig den 1ste Septbr. 1809 med Fröken Christine Marie Lange (f. 24de April 1787, död 6te Januar 1835) og havde i dette Ægteskab 3 Börn, 2 Sönnar 1 Datter, hvoraf den yngste Sön døde 8 Aar gammel 1824.

Premierlöjtnant ved det 6te Dragonregiment **Ove Vilhelm af Höegh-Guldberg**, död ved Armeen i Jylland den 13de August. Han var födt 1807, eneste Sön af Generallöjtnant, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, C. af Höegh-Guldberg, og Hustru Anna Dorothea f. Munthe af Morgenstjerne; blev Sekondlöjtnant 15de December 1827, Premierlöjtnant 10de Januar 1836. Hans Död blev anmeldt ved följende tvende Bekjendtgjorelser i den Berlingske Tidende, der tilstrækkeligt vidne om den Agtelse og Kjærlighed han nöd i sin Kreds:

Söndagen d. 13de August bortkaldtes Ove Höegh af Guld-

berg, Premierløjtnant i det 6te Dragonregiment, ved en pludselig Død; hans Kammerater table i ham en trofast Ven, der stedse vil blive dem i kjær Erindring, Staten en dygtig og kjæk Offiser, hvem Æren var Alt. Ved Mod i Kampen, Venlighed i Omgang, erhvervede han sig Alles Agtelse der havde Lejlighed til at komme i Berørelse med ham. Fred med hans Minde!

Skovbølling den 19de August 1848.

Den Afdödes Regiments-Kammerater.

Ove Høegh-Guldberg, Premierløjtnant i 6te Dragonregiment, er ved Döden afgaact ved Armeen i Jylland. Pligtens Opfyldelse og Æren vare hans Maal her paa Jorden; han var en trofast Ven, en samvittighedsfuld Foresat, og han vil stedse mindes med Agtelse og Kjærlighed af sine efterladte Kammerater.

Nogle ældre og yngre Kammerater.

Ifølge samme Tidende stededes Löverdagen den 19de August de jordiske Levninger af den Afdöde til Hvile paa Jellinge Kirkegaard med fuld militær Honnör. Efter at Pastor Helweg i en skjön Tale havde vist den Hedengangnes Værd som Kriger for den danske Sag, hvorfor han og stod paa Listen blandt dem der muligen skulde hædres, udbares Liget af Seminariibygningen af Offiserer til Kirkegaarden, hvor Jordpaakastelsen foretoges. I Følget saacs Prindsen af Glücksborg, Kavalleriets Brigadekommandör og samtlige Offiserer og Militærpersoner fra de omliggende Kantonementen, hvilke Tjenesten tillod at give Möde.

Hans Fader har i samme Tidende indrykket følgende Mindeord over sin Sön:

Ove Vilhelm Høegh-Guldberg.

död 13de August 1848.

- „Dersom et Menneske skulde ved Slutningen af sin jordiske Bane fremlægge saa kraftige Vidnesbyrd for Værdien af sit tilendebragte Liv, at end ikke Graven maatte modtage ham i sit Skjöd, förend hans Berettigelse var — (efter menneskelig Maalestok) — erkjendt, saavel til en forhöjet Virksomhed i dette Liv, som til den langt höjere hinsides

Urnen; — da maatte ogsaa Graven venligt aabne sig for Dig, min table Søn!

Thi hvil da blødt i dit stille Kammer paa Jellinge Kirkegaard; hvil blødt med dine nedbøjede Forældres bedste Velsignelse; hvil blødt, saavist som vægtige ere de enstemmige Vidnesbyrd: at Du var en dygtig og kjæk Kriger, hvem Æren var Alt; at Du var en trofast Ven og i Besiddelse af Alles Agtelse, der kom i Berørelse med Dig.

Paa dine Vegne, min forstummede Søn! takker jeg derfor af Hjertets Fylde:

Baade dem der kæmpede med Dig under ét Banner, nærmest maatte kjende Dig og offentligt udtalte hine Vidnesbyrd!

Og de Mange der ved at følge dine sidste, i Graven forsvindende, Spor hædrede dit Minde!

Ogsaa ham, den præstelige Mand, der, idet han indviede Dig til Gravens Fred, lydeligt udtalte dit Værd som Kriger for den danske Sag.

Men lad mig endnu tilføje, at som Du var Konge og Fædreland tro, saa var der ej heller Svig i Dig; ærligt var dit Haandslag, og kjærlig var Du som Søn og Broder.

Hvor ofte havde Du dog sværmet for, at det engang maatte blive din Lod at døe den skjønne Død for Fædrelandet; og dog — stred Du end tappert ved Dannevirke — kunde ingen Kugle finde Dig; først senere, da Dødens kolde Haand lamrende berørte Dig, søgte din frigjorte Aand til Ham, den milde Dommer histoppe!

O, Fred min højtelskede Søn! over din brudte Stav!"

Chr. Høegh-Guldberg.

Matros Jens Isaaksen, død paa Lasarettet paa Augustenborg, 17 Aar gl., som Følge af et i Angrebet fra Holnæs paa Korvetten Najaden den 17de August erholdt betydeligt Saar. Hans

Forældre, Værtshusholder N. I. og M. I. f. Johnsen, have i den Berlingske Tidende bekjendtgjort Følgende angaaende hans Død:

Efterat det havde behaget Herren, Tid efter anden og i højst forskjellige Aldere, at kalde ikke mindre end 9 af vore Børn til sig, blev vort sidste og eneste, vor Alderdoms Trøst og Haab, den syttenaarige Yngling Jens Isaaksen, den 17de f. M. i Affæren ved Holnæs, ombord paa Korvetten Najaden, truffet af en fjendlig Kugle, der afskød hans ene Arm efter Skulderen til Halsen og gav ham et Strejfskud paa den ene Kind. Jeg, hans gamle 76-aarige Fader, besøgte ham paa Lasarettet paa Augustenborg, og var i de sidste fire Dage af hans herværende Levelid Vidne til hans svære Lidelser. Fulgt af en Batallion og af en Masse civile Mennesker, bleve hans jordiske Levninger, i den af Alsingerne med Krands smykkede Kiste, sænkede i Graven. Vi, hans gamle Forældre, takke af rorte Hjerter Batallionen, takke Provsten der holdt Lig-talen over ham, Præsten og de mange Menneskevenner der fulgte ham, dem der havde flettet Krands til hans Kiste, og isærdeleshed de tvende Læger paa Lasarettet, der anvendte al deres Kunst for at bevare ham, ligesom ogsaa Hospitalets nidkjære og humane Inspektør herved være takket!

Godsejer og Avlingsbestyrer ved det Frederiksborgske Stutteri, Kammerraad, Ridder af Dannebrog, **Christian Madsen**. En Mand der ene ved sin egen Duelighed, Retsindighed og utrættelige Virksomhed havde tilkæmpet sig den formuende, ansete og hæderlige Stilling som han ved sin Død indtog. Født den 18de Marts 1791 af Forældre som levede under meget trange Kaar med mange Børn, forblev han indtil sit 15de Aar hos Faderen, der var simpel Landmand. 1806 blev han antaget som Ladefoged paa Hovedgaarden Lerkenborg ved Kallundborg, og blev to Aar efter Avlsfuldmægtig sammesteds. I 1810 blev han Avlsforvalter ved Svinningegaard mellem Kallundborg og Holbek og 1813 Gods- og Avlsforvalter ved den ikke langt derfra beliggende Dauerupgaard og Gods, i hvilken Stilling han forblev indtil han i 1816 modtog

Dauerupgaard i Forpagtning paa 15 Aar indtil 1ste Maj 1831, men vedblev i samme Tidsrum som Forvalter for det til Gaarden hørende Gods. Fra 1ste Maj 1817 til 1ste Maj 1829 havde han tillige Hovedgaarden Aagaard i Forpagtning og fra 1ste Maj 1829 til s. T. 1838 ligeledes Bjergbygaard. Begge disse Gaarde ligge i Holbek Amt ikke langt fra Dauerupgaard. Sidstnævnte Gaard med Godset tilkjøbte han sig i Aaret 1831 for 60,000 Rbd. og beholdt den til sin Død.

Ved denne sin hidtilværende Virksomhed havde han erhvervet sig stor Anseelse som en af Landets dygtigste praktiske Landmænd, ej alene med Hensyn til Jorders Behandling, men ogsaa til Kreaturers Opdræt og Behandling, i hvilken sidste Retning han arbejdede med sjelden Sagkundskab til Gavn for det Almindelige, men ofte med Oposffrelse af Tid og Penge for sig selv. Det var dette hans Navn som Landmand der gav Anledning til hans Ansættelse i den ovennævnte offentlige Stilling, der dog ingenlunde kunde betragtes som en simpel Bestyrers. I Foraaret 1833 blev det ham nemlig allernaadigst overdraget at forfatte Planer til en hensigtsmæssigere Anvendelse af de til det Frederiksborgske Stutteri henlagte betydelige Strækninger, som ifølge Stutteriets Indskrækning ikke længer behøvedes ved dette, samt at forestaae de ny Indretningers Udførelse. Dette Hverv offrede han derefter sin meste Tid. Ifølge de af ham udarbejdede Forslag og Driftsplaner bleve Tid efter anden Avlsgaardene Faurholm, Esrom Schæfergaard, Trollesminde og Hillerødsholm indrettede og bortforpagtede, efterat under hans Tilsyn og Vejledning Jorderne vare blevne grundforbedrede og tildels de fornødne Bygninger opførte. Paa flere Strækninger af Stutterivangene bleve opførte en Mængde Huse med passende Jordtillæg, hvis Brugere istedetfor Afgift havde at præstere et ingenlunde overdrevent Naturalarbejde til Forpagterne. En betydelig Mose, Bøllemosen kaldet, blev anvendt til Tørveskjær, og adskillige af de længere bortliggende Vange, saasom Ostrup Kobbøl, Sodemarken m. v., bortlejede dels til Græsning, dels til Opdyrkning. I Erkjendelse af at det maatte tilskrives

Madsens praktiske Duelighed og Virksomhed, at Stutteriets Ejendomme i Løbet af 6—7 Aar vare bragte i en Orden der ikke alene var til Fordel for den kongelige Kasse, men tillige havde bevirket, at mange velholdne Familier vare blevne etablerede paa et hidtil næsten udyrket Areal, samt i Betragtning af at han intet særskilt Honorar havde nydt for de mangfoldige af ham udførte betydelige Forretninger, blev efter hans eget Ønske den af ham selv opførte Gaard Trollesminde, ifølge allerhøjeste Beslutning af 19de Januar 1839, overdraget ham i Forpagtning paa 18 Aar fra 1ste Maj s. A. at regne, mod en aarlig Afgift af 2600 Rbd. for hvert af de første 9 Aar og af 3000 Rbd. for hvert af de sidste 9 Aar, dog saaledes at han i det første Aar fritoges for Afgiftens Erlæggelse. Hvorhos der, for de ham fremdeles tilfaldende Forretninger ved Stutteriet, istedfor de ham hidtil som Godtgjørelse for Rejseomkostninger og Udgifter ved Opholdet i Frederiksborg m. v. tillagte 70 Rbd. maanedlig, som nu bortfaldt, allernaadigst tilstodes ham et aarligt Honorar af 600 Rbd., hvilket, efterat de ovennævnte Ejendomme vare henlagte under Domænebestyrelsen, blev fordelt mellem Stutteri- og Jordebogskassen. Det var i et for ham, med Hensyn til de forventede pengelige Fordele af denne Forpagtning, meget ubelejligt Tidspunkt han døde, nemlig just som Forpagtningsliden var halv udløbet og Frugterne af det anvendte Arbejde skulde have begyndt at vise sig mere indbringende.

Foruden det ommeldte Hverv ved Ordningen af Stutteriets Jordtilliggende, har han uden særskilt Vederlag udført flere andre betydelige Forretninger i den kongelige Tjenestes Tarv. Som saadanne kunne nævnes: Opførelsen og Indretningen af Afbyggergaarden Christiansminde paa Jægerspris, Opførelse af et Stuehus paa Bernstorffs Avlsgaard, Indkjøb af Fuldblodsheste for Stutteriet — i hvilket Öjemed han i Aaret 1836 foretog en Rejse til England i Forening med Löjtnant L. af Neergaard — m. m., ligesom hans Raad ofte blev benyttet ved forskjellige andre Lejligheder.

Han blev under 28de Oktober 1836 udnævnt til virkelig Kammeraad og den 28de Juni 1840 til Ridder af Dannebrogen.

Han var virksomt Medlem af det kongelige Landhusholdningsselskab, for hvilket han havde mange Elever til Oplærelse i Landvæsenet; af Holbek Amts landøkonomiske Selskab, af Frederiksborg Amts Landboforening, m. fl. Han var Aktiehaver i de Brønsholmsdalske Fabrikker og Medkautionist for 10,000 Rbd. som vare laante til disses Drift. Ligeledes var han et virksomt Medlem af Selskabet for Hesteavlens Fremme, foruden Aktiehaver og Bestyrer af andre Foreninger i denne Retning. Som Bevis paa den Tillid han nød kan endnu bemærkes, at han deltog i Taksationsforretningerne til Bedømmelse af Ejendomsløsnings-Godtgjørelsen i Anledning af den sjællandske Jernbanes Bygning og mange flere slige Forretninger.

Ved Valget af Stænderdeputerede for det første Seksennium 1835—40 blev han valgt til Suppleant i den 4de Valgkreds af de mindre Landejendomsbesiddere for Östifterne, og deltog, da den Deputerede udtraadte af den første Roeskildske Stænderforsamling, i denne i den övrige Tid samt i de to næste Forsamlinger i 1838 og 1840, dog hele Tiden som et meget passivt Medlem.

Madsen var en human og uegennyttig Godsejer, som det laac varmt paa Hjerte at fremme Godsbeboernes Vel i enhver Henseende, hvorfor han ogsaa nød deres Tillid, Kjærlighed og Agtelse i høj Grad. Han opfordrede meget ofte saavel Gaardmændene som l'usmændene paa Daurup Gods til at tage deres Fæstesteder til fuldkommen Ejendom; men han maatte med Hensyn til de i Godset staaende Prioriteter ønske, at de alle paa engang skulde være Ejendoms mænd. I dette Hensyn fastsatte han som Gjennemsnitspris for hver Gaard med Besætning, Inventarium, Sæde- og Födekorn, samt et Jordtillæg af over 60 indtil 100 Tdr. Land, 3500 Rbd., og for et Hus med et Jordtillæg af idetmindste 3 Tdr. Land 400 Rbd., hvorhos han overlod til Fæsterne indbyrdes at taksere hvert enkelt Fæstested til den Værdi Kjöbereren derfor skulde betale. Da sautilige Fæstere ikke kunde blive evige

om at kjøbe, og de ligesaa lidet kunde forenes om Stedernes Værdi, lykkedes dette almindelige Salg ikke, og han maatte nu, efter at have erhvervet Prioritetshavernes Samtykke, beslutte sig til at sælge til de Fæstere som ønskede at kjøbe, thi at opgive sin Yndlingsplan, at hans Fæstere skulde være Selvejere, var ham umuligt. Efterat denne Beslutning var taget, solgtes endel Gaarde og Huse i 1845 og senere, for hvilke Salg bleve lagte til Grund ovennævnte højst moderate Priser, hvoraf Kjøberne skulde udbetale saameget som kunde erholdes til Laans i første Prioritet, medens den øvrige Kjøbesum kunde henstaae paa anden Prioritet uopsagt i Kjøberens og hans eventuelle Enkes Levetid, med mindre Kjøberen selv ønskede at udbetale Mere. Madsen drog Omsorg for at alle Kjøberne, som ønskede det, erholdt Laan af Holbek Amts Sparekasse, og for at Omkostningerne ved Salgene kunde blive saa billige som muligt, erhvervede han Bestemmelse for, at Kjøbekontrakter og Skjøder maatte skrives paa 42 Sk. Papir.

Af alt det Anførte fremgaaer, at den Afdøde var en fædrelandssindet Mand, der aldrig skyede anstrengende Arbejder eller Oposfrelse af Tid og Formue, naar han troede derved at kunne virke noget Godt. Han var begavet med en meget god naturlig Forstand og det bedste Hjerte, hvorfor han aldrig nægtede den Trængende sin Hjelp, naar det var ham muligt at hjelpe, eller den Bedrøvede sin dybe Medfølelse. Han var retsindig og ordholdende, i hans Inderste boede ingen Svig og over hans Læber gik aldrig glatte eller bedragelige Ord. Endnu dette Træk fortjener at opbevares, at han ej alene siden sit 15de Aar ikke havde nydt den ringeste Understøttelse af sine Forældre, men endog som meget ungt Menneske, og med Indtægter som de Fleste vilde have fundet utilstrækkelige til egne Fornødenheder, bidrog til deres og sine yngre Søskenes Underholdning, hvilket han vedblev stedse i forøget Grad og i mange Aar indtil Forældrenes Død, idet han paa samme Tid sørgede for sine Søskenes Opdragelse og Anbringelse, hvorfor de og med Rette betragtede ham som deres anden Fader.

I 1816 giftede han sig med sin nu efterlevende Enke, Datter af afdøde Möller Leppenthin i Stritsmölle i Holbeck Amt, i hvilket Ægteskab han havde 7 levende Börn, 3 Sønner og 4 Døttre. Han døde paa Trollesminde d. 28de August, omtrent 57½ Aar gl.

Kand. Theol. **Christian Conrad Sofus Juell**, död den 29de Aug. Födt 1810 paa Samsö, hvor hans nu afdøde Fader, Niels Juell, da var Branddirektör. Blev i 1824 indsat i Aarhus Kathedralskole, hvilken han dog efter 5 Aars Forløb forlod og blev i 1830 dimitteret til Universitetet af Kand. Theol. (nu Sognepræst i Aarhus) H. L. B. Fönss. Eksamen artium og i 1831—32 anden Eksamen tog han begge med Haud illaud., og i April 1839 den theologiske Eksamen med Non contemnendus. Var en agtværdig Karakter, men maatte saavel i sine Studenter- som Kandidataar oftere kæmpe med Sygelighed og trange Kaar. Han var Huslærer först hos Pastor Assens i Aarslev ved Aarhus og i det sidste Par Aar hos Pastor Barfod i Skade ved Horsens. Efterat hans Engagement her var udlöbet, rejste han til Kjöbenhavn, hvor han kort efter døde paa Frederiks Hospital.

Slotsgartner ved Rosenborg Have **Jens Peter Petersen**, Ridder af Dannebrog og af Vasa, död d. 7de Sept. Han var födt d. 29de Juli 1804 af Forældre som dengang vare i Arveprinds Frederiks Tjeneste. Sin Barndom tilbragte han dels i Lyngby, dels i Kjöbenhavn, hvor han en Tidlang ved daværende Prinds Christians Naade nød Undervisning i de bedste Skoler. I Aaret 1819 blev han konfirmeret i Odense af Pastor Steenbuch, som fandt at han burde holdes til Studeringer; men Omstændighederne förte det med sig, at han kom i Gartnerlære hos den ærværdige Handlungartner Voithmann i Sönderborg paa Als. Han skyldte nemlig dette den nuværende Enkedronning Caroline Amalias Bevaagenhed, som igjennem hele hans Liv viste sig som hans naadige Beskytterinde, og uden hvis Understöttelse han aldrig vilde have uddannet sin Kunst saaledes som det senere lykkedes ham. Efter 3 Aars Ophold i Sönderborg kom han i Lære hos den almindelig

agtede Slotsgartner ved Rosenborg, Lindegaard, hvor han forblev i to Aar. 1823 underkastede han sig den foreskrevne Gartner-eksamen med bedste Karakter. Efter saaledes at have uddannet sig for sin Kunst paa de bedste Steder og under de bedste Læremestere i sit Fædreland, stod det tilbage for ham at udvide sine Kundskaber ved at besøge fremmede Lande. Denne Lykke opnaede han ved sin høje Beskytterindes Naade. I September 1824 rejste han til England, i alle Hensender understøttet og anbefalet af Hendes Majestæt, saa at det blev ham muligt at opholde sig der i tre Aar. Dette hans faste Ophold i England blev af største Vigtighed for ham, idet han der saae hvad der var nyt og fremmed i Evropa, og lærte at indsee, hvor meget det danske Gartneri dengang endnu stod tilbage. I Sommeren 1827 vendte han tilbage til Danmark, og blev det følgende Aar ansat som kongelig Undergartner ved Rosenborg Have. I Aaret 1831 foretog han atter med kongelig Understøttelse en Kunstrejse gennem England, Skotland, Holland og en Del af Tyskland. 1832 blev han allernaadigst udnævnt til Slotsgartner ved Rosenborg Have. I 1837 besøgte han tredie Gang med kongelig Understøttelse England, Frankrig, Rhinegnene, Tyskland og Prøjssen. Han udnævntes d. 28de Juni 1842 til Ridder af Dannebrogordenens 3die Kl. og i 1846 til Ridder af den svenske Vasaordens 3die Kl.

Han giftede sig i Aaret 1829 med Luise Lindegaard, Datter af sin Formand i Embedet, den ovennævnte i 1832 afdøde Slotsgartner P. Lindegaard. Hun overlevér ham som Enke med 5 Børn.

Han blev Tid efter anden optaget som Medlem af forskjellige udenlandske Havselskaber, saasom „the Caledonian” i Skotland, det kgl. prøjssiske i Berlin, det Stokholmer, det Hamborger o. fl. Var Medredaktör af Havetidenden, udgivet af Selskabet for Havkulturens Fremme, 1—3die Bind, Khavn 1835—37.

Efterfølgende Bemærkninger angaaende det Nærmere ved den Afdødes Virksomhed og Fortjenester i sit Fag, saavel som hans Standpunkt og Forhold til Rosenborg Have, hvilke skyldes en meget sagkyndig Haand, ville udentvivl ikke læses uden Interesse.

Det er noksom bekjendt, at afdøde Slotsgartner Lindegaard var en for sin Tid fortrinlig Gartner, der af det allerede dengang betydelige Driveri ved Rosenborg leverede Frugter som baade af Fremmede og Kjendere bleve højt skattede, og at han i det Hele bevarede og udviklede Gartneriet i alle derværende Retninger paa en Maade som stedse vil holde hans Navn i en hæderlig Ihukommelse. Men da han i en meget lang Periode af sin Gartnervirksomhed ikke havde besøgt Udlandets Haver, og med nogen Mistillid betragtede de nyere Metoder, som bleve beskrevne i Journaler og Haveböger, hvoraf dog i den Tid kun faa indførtes her i Landet, blev Lindegaard temmelig fast staaende ved den Praxis han havde lært og hjembragt fra Udlandet i en meget langt tilbage liggende Tid, og det dengang i Holland mest brugelige Gartneri var derfor det som mest uforandret gennemførtes i Rosenborg Have. — Da Petersen blev ansat som Undergartner ved Rosenborg, medbragte han fra Udlandet et temmelig fuldstændigt Kjendskab til de nyere Tidens Fremskridt i Gartneriet, især i England, som i mange Henseender egne sig til Optagelse i vort Fædreland. De store Resultater af det engelske Gartneri havde stærkt grebet P. og levendegjort hans Interesse derfor. Saasnart han derfor var kommet i en Stilling til Rosenborg som tilstedede en indgribende Indflydelse paa Gartneriet, der lettedes ham og forøgedes ved det inderligere Forhold hvori han traadte til Overgartneren, greb han med megen Iver og Kraft fat paa at anvende de nyere gartneriske Læringsætninger han havde optaget, og fandt, ved den Beskyttelse som de kongelige Personer skjænkede Rosenborg Have, og den velfortjente Tillid man ydede Lindegaard, ikke faa Pengemidler til at udføre sit Forehavende.

Under Lindegaards Formand i Gartnerembedet og selv i den første Tid af L.'s egen Bestyrelse opvarmedes Drivkasserne for Ferskenstrær og Vinstokke for Slørstedelen ved murede Røgkanaler. L. forkastede dette Princip for Opvarmingen, som ugunstigt for Trærnes Vækst, idet Luften udtørredes og de nærende Stoffer i samme, som skulde tjene Trærne, forbrændtes ved at

berøre det hede Murværk. Man frygtede dengang for Virkningen af kunstigt frembragte Dampe, hvis velgjørende Indflydelse nu gjøre murede Røgkanaler anvendelige. Lindegaard indførte i alle egentlige Drivhuse for Træer Opvarming alene ved gjærende Stoffer, hvorved imidlertid Drivningen blev meget afhængig af Vejrforholdene, nogle Frugtarters Drivning slet ikke kunde skee og det ønskelige smukke Udseende af Husene maatte opgives. — Petersen indførte den allerede i flere Aar i England anvendte Maade, at opvarme Huse ved Jernrør gennemstrømmede af ophedet Vand, og som have Aabninger hvorigjennem Dampene kunne meddele sig til Luften. Fordi Vandet ialmindelighed ikke kan ophedes over Kogopunktet, naar Dampene undvige efterhaanden, kan Jernet ikke modtage større Hede, derfor ikke fortære Plantenæringen i Luften, og fordi Dampene tillage i Forhold som Vandets Temperatur stiger, saa fugtiggjøres Luften og forsynes med Næring ved Dampene i Forhold som Luftens Temperatur formedelst Rørene stiger og uden at forsynes med Dampe vilde udtørres. Denne Maade at opvarme Drivhuse, der paa engang sikkrer mod Overhedning og bevarer et heldigt Forhold mellem Varme og Fugtighed i den Træerne omgivende Luft, er af en overordentlig Indflydelse paa Gartneriets Udvikling, og den Mand som har indført Maaden hos os har Krav paa at ihukømmes ej alene af de danske Gartnere, men og af Plantefysiologerne, som derved kunne see mange Problemer løste. Det var forbundet med ikke faa Vanskeligheder at faae saadanne Varmeapparater forfærdigede her i Landet, men det ansporede mere end det kjölnede Petersens Iver for Sagen, og ved at forene sine Erfaringer med den dalevende dygtige Jernstøber Meldals Tænksomhed, lykkedes det ham at faae saadanne Apparater støbte ved Kjöbenhavn, efter Tegninger som vare medbragte fra England og afpassede efter det herværende Brug.

Ananasdriveriet var den første større Del af Havens Driveri som P. fik forandret. Saavel et Hus for de frugtbærende Planter, som tvende grundmurede Kasser til de yngre Planter, byggedes

efter de bedste engelske Mynstre og forsynedes med de ovenomhandlede Jern-Varmeapparater. Midlerne til Vinduernes lette Bevægelighed og Luftens middelbare Indstrømning paa Frugthuset, og Bygningsmaaden af Plantekasserne, fortjene alle Gartners særdeles Opmærksomhed. Indførelsen af den engelske Maade at dyrke Ananas skyldes Petersen, og han har vist at han ej alene kunde indføre, men gennemføre den til megen Fuldkommenhed. — Driveriet for Vinstokke og Ferskentræer har P. tildels ombygget, og foruden at indrette Husene hensigtsmæssigt for det tilsigtede Øjemed, vidste han ogsaa dermed at forene en Nethed som maatte tiltrække sig alles Opmærksomhed. — Ogsaa Drivning af Jordbær udvikledes ej alene til stor Fuldkommenhed, men i ligesaa stort Omfang, saa at der vel have været Aar i hvilke neppc nogen Uge forløb hvori ikke kunde plukkes næsten pundvis af modne Jordbær. En Samling af fortrinlige Arter af Jordbær og fortræffeligt ordnede Drivemaader vare Midlerne ved hvilke P. i denne Retning erhvervede sig en velfortjent Berømmelse. — Særskilt Driveri af Figentræer og Champignoner gjenindførtes af ham og udvikledes meget. — Ogsaa Melon- og Urtedriveri ordnedes og udvikledes med Iver og ved Hjælp af Erfaring, saa at alt Tilfældigt af Udfaldet syntes at forsvinde. — Et Blomsterdriveri indrettedes samtidigt med det Øvrige, og til sine Tider saaes en saa prægtig Flor af enkelte Arter, at Synet deraf maatte gjøre et varigt glædeligt Indtryk.

Petersen var ikke Theoretiker, ikke en naturvidenskabeligt dannet Gartner, der ved Kundskab om Naturlovene paa denne Vej kunde gjøre Slutninger til ny Udvikling af Gartneriet. Han forstod at læse en Beretning om et Foretagende, men ikke en videnskabelig Betragtning af samme. Men foruden at være begavet med en levende Interesse for sit Fag, havde han stort Talent for samme og var Entusiast. Hans Haves Fortrinlighed var hans Stolthed, og hverken personlig Anstrengelse, Omskostningernes Størrelse, eller Vanskeligheden i deres Tilvejebringelse, kunde bringe ham til at vurdere disse højere end det Maal der ved dem

skulde naacs i hans Have. Denne stærke Varme for og Overbevisning om sin Sags Værd var et skjönt Træk hos den Afdøde, som vil leve længe i deres Erindring som have kjendt ham. Han erfarede Naturlovenes Virkning, men han kjendte ikke dem selv, hvorimod hans Iver og Talent lod det som han saae og erfarede præge sig dybt i hans Hukommelse. Da hans Öje först ret oplodes for Gartneriets Betydning og interessante Side ved hans förste Ophold i England, der var saa langt at han kunde vokse sammen med dets Væsen, er det naturligt at dette Lands Gartneri, der ikke overgaaes af noget andet Lands, maatte blive hans Ideal, og indtil det Sidste var det hans Glæde at kunne sammenligne dette eller hint i Rosenborg Have med hvad der var seet i England. Men fordi han ikke havde været anvist at gjöre sig bekjendt med Gartneriets Hjelpevidenskaber, og ikke havde theoretiske Kundskaber om Vejrforholdene, Jordbundsforholdene, ikke klar Anskuelse af Nationalfornödenhederne, Folkeinteresserne og Folkeformuen i Udlandet og her, blev der ham stedse Noget uklart, som han ikke kunde udvikle videre ved egen Tænkning. Derfor var det ham en Fornödenhed jevnlig at rejse i Udlandet, for selv at see det Ny; men derfor maatte han ogsaa oftere erfare, at Naturforholdene her ikke indrömmet at eftergjöre hvad andre Forholde tilstede Gartneren at gennemföre andetsteds.

P. var ikke Plantekjender i den Betydning som bruges om Botanikeren, men han havde stor Kjærlighed til Træer og Planter som enten ved deres Ydre ialmindelighed, eller ved deres Blomster eller Frugter, tiltalte Skjönhedssandsen eller Smagesandsen, og især saadanne som ved gartnerisk Behandling opnaede stor Fuldkommenhed i fornævnte Henseender. Hvad der var Nyt eller Ualmindeligt, eller Mærkeligt i gartnerisk Henseende, tiltalte ham særdeles og tilskyndede ham til det Önske at have det, og han blev Samler i denne Retning. Hans Enthusiasme i denne Henseende har beriget det danske Gartneri med fortræffelige Frugt- og Urtearter. Samlingerne i Rosenborg Have af Arter af Ananas, Ferskener, Vinstokke, Figen, Stikkelsbær, Æble- og Pæretræer, Jord-

bær, Meloner, Roser, Georginer, Camellia, Rhododendra, Fuchsia o. s. v. fortjene særdeles at nævnes, og om ikke alle med Hensyn til Artantallets Størrelse, saa dog for Fortrinligheden af Valget.

Der viste sig i en vis Retning et karakteristisk Træk hos P. Han var den suveræne Konges første Gartner og havde at forsyne det kongelige Taffel. Det var da paa en Maade principmæssigt, at Statens Overhoved kunde og burde have Noget fremfor enhver Anden i Staten, og i Konsekvens heraf satte P. en Ære i, at her i Landet kun Rosenborg Have ejede den eller den Frugt, den eller den Blomst, at altsaa Kongens Taffel, eller Værelse, ogsaa i denne Retning fremviste Noget som her var det Eneste. For at gennemføre dette, var det nødvendigt at hemmeligholde Arters Nærværelse eller sande Benævnelse, eller Stedet hvorfra de kunne faaes, eller Dyrkningsmaaden. Dette stillede sig i et oppositionelt Forhold til Fædrelandets Gartneri's sande Interesse, som netop skulde næres og styrkes ved det som Rosenborg Haves store Hjælpe-midler kunde skaffe og vise som muligt eller umuligt at dyrke i Landet. Kunde ovennævnte Princip hos Petersen ogsaa, seet fra bemeldte Side, have noget for sig, virkede det paa den anden Side skadeligt for det Almindelige, idet mange Dyrkningsmaader forbleve en lukt Bog for andre Gartnere og Haveyndere, og P.s egne Kundskaber og Erfaringer i Forhold til hans Stilling i et föleligt mindre Maal kom hans Samtid tilgode, og skadeligt for ham selv personligt, idet Konsekvensen af fornævnte Princip gav hans sparsomme Meddelelser et Anstrøg af Forbeholdenhed, som berövede ham mange af hans Fagsfællers Tillid, og ofte foranledigede ham til en kort Afvisning af dem der henvendte sig til ham om Meddelelser og Oplysninger. Dette saarede disse og retfærdiggjorde deres Dom, at P. ikke erkjendte den Nytte den velfunderede Rosenborg Have kunde og burde gjøre Landets Gartneri, som Understötter af Naturkundskab, Agerbrug og Skjönhedssands, og at han satte et efemert personligt Velbehag over den sandere Interesse for den Nytte Videnskab, Kunst og Brug kunde höste af ham og ved ham. Det er heller ikke bekjendt, at Kong

Christian VIII hyldede en Hemmeligholdelse af hvad der kunde være det Almindelige til Nytte, blot for at bevare det for sig. Det Modsatte har netop aabenbaret sig i mangfoldige andre Retninger.

Sands for sirlig Orden, denne Belingelse for Ökonomi og for et skjönt Udseende af en Have, havde P. i høj Grad, og den kunde ikke blive uændset af Nogen som med vaagent Öje saae Driveriet og Frugthaven m. v. Hans Erfaring om de sørgelige Følger af endog den mindste Forsømmelse af Orden, eller i Behandlingen af Drivhusene og hvad der iøvrigt dyrkedes i Haven, stillede hos ham til enhver Tid og i enhver Henseende de strengeste Fordringer til Nøjagtighed hos alle hans Undergivne. P. er bleven dadlet for undertiden ved Hestighed at have overskredet hvad der kaldes Strenghed i Fordring af Lydighed imod givne Anvisninger. Det maa herved dog ikke tabes af Syne, at hans Ilverv var af et saadant Omfang, at han nödvendigen maatte overdrage noget af det öjeblikkelige Tilsyn til sine Undergivne, og derfor i Sagens Interesse maatte fordre ubetinget Lydighed og Agtpaagivenhed, og at han bedre end nogen Anden kunde vurdere Fölgernes Störrelse af en for den i Sagen mindre Interesserede tilsyneladende ringere Forseelse mod det givne Bud. Erfaring har godtgjort, at de unge Gartnere som ere udgaaede fra Rosenborg Have i Petersens Embedstid, og som have haft nogen Interesse for Sagen og noget Talent, have vist den prise-ligste Orden og Nøjagtighed i Udövelsen af deres Fag. Strenge Fordringer til Lydighed hos Undergivne virke oftere heldigt end uheldigt paa disses Fremtid.

P. havde Skjönhedssands, men den skjönne Havekunst, eller Lysthave-Anlæg, var ikke hans Fag. I den Retning af Gartneriet derimod som tvinger Planterne ind under en vilkaarlig Form, bringer dem til at vokse paa andet Sted og give Blomst og Frugt til anden Tid end der er anvist dem af Naturen, havde han tilegnet sig særdeles Meget. Det var deraf en naturlig Følge, at han

glædede sig mere over at have besejret Forholdene, end over Produktet som derved bragtes tilveje.

Rosenborg Gartneri og især Driveriet har under Petersens Bestyrelse udviklet sig til at opnaae en hæderlig Erkjendelse af Udlandet og at turde stilles ved Siden af dettes store Gartnerier. Det har gavnet Fædrelandets Havevæsen særdeles meget og var blevet til et lærerigt og interessant Musæum for det danske Gartneri. Det har skaffet den Afdøde selv en rejsfærdig Navnkundighed, som den der har begyndt et nyt Afsnit i Fædrelandets Gartneri's Udviklings-Historie.

Portkontrollør i Kjøbenhavn Kapitajn **Nikolaj Polykarpus Transe**, død den 9de Sept. Født d. 27de Jan. 1797 i Rønne, af Forældrene Christian Transe, f. 1746 i Eilby i Fyen (hvor Faderen var Degn), som, efter lidligere at have været Missionær i Grønland, døde som Præst og Provst i Rønne i Februar 1807, og dennes anden Hustru Marie Kathrine f. Rydendahl, d. 1827. Blev i 1812 optaget paa Landkadetakademiet og i Januar 1815 udnævnt til Sekondløjtnant ved det 1ste Livregiment, hvor han senere oprykkede til Premierløjtnant. Efterat han d. 3die Juli 1830 var bleven konstitueret som Portkontrollør her i Staden, meddeltes ham under 7de næstefter Afsked i Naade af Krigstjenesten og under 18de i s. M. en ny Afsked som Kapitajn. D. 19de Apr. 1831 blev han allernaadigst udnævnt til virkelig Konsumtionskontrollør ved Portene i Kjøbenhavn. Var to Gange gift, første Gang i 1830 med P. C. Fürste, anden Gang i 1842 med J. D. Lembcke, der overlever ham som Enke med 2 smaa Börn.

Prokurator i Svendborg **Peter David la Cour**, død paa Frederiks Hospital her i Staden den 10de Sept. Født 1788, Søn af den i Aaret 1827 som Postmester i Randers afdøde Kancelliraad Niels la Cour. Moderen Nikoline Georgine f. Mörch, Datter af afdøde Provst Mörch i Gjerdrum, Viborg Stift, døde 1804. Han var den ældste af 3 Brødre, hvoraf de to andre endnu leve, nemlig Otto August la Cour, Godsejer til Stensmark i Jylland, tidligere

Stænderdeputeret, födt 1795, og Gymnastikdirektör, Major af Infanteriet, Niels Georg la Cour, födt 1797. I Aaret 1809 blev han, efter tidligere at have besøgt Viborg Kathedralskole, dimitteret privat og tog Eksamen artium ved Universitetet; men da Forholdene ikke tillode ham at fortsætte Studeringerne, tog han dansk juridisk Eksamen i Januar 1812 med bedste Karakter. Samme Aar bosatte han sig i Landsbyen Nybölle mellem Odense og Faaborg, hvor han levede först som Sagförer, senere beskikket til Prokurator, og i nogle Aar ejede Gaarden Møllemose; han flyttede herfra til Svendborg, hvor han var bosat indtil sin Död i henved 25 Aar. — I 1811 indgik han Ægteskab med Jomfru Clausine Haastrup — Söster til afdöde Birkedommer og Stænderdeputeret Kancelliraad Haastrup i Fyen —, der nu overlever ham som Enke med 6 Börn, af hvilke en Sön, Johannes Georg la Cour, er personel Kapellan i Helgenæs i Randers Amt. — De den Afdöde oftere meddelte Konstitutioner af Amtet i Dommerembeder bare Vidne om hans Foresattes Agtelse og Erkjendelse af hans juridiske Dygtighed. I alle hans Handlinger og utrættelige Virksomhed sporedes den strengeste Retsind, der i Forening med hans kjærlige Sindelag mod Enhver gjorde ham agtet og afholdt af de Mange som kjendte ham.

Iövrigt var han, som og Navnet udviser, af en oprindelig fransk Familie. Hans Oldefader, Dornonville de la Cour, som egentlig er Familienavnet, var Huguenot og udvandrede under Ludvig den 14de til Tyskland. Han havde en eneste Sön, Pierre la Cour, födt 1716, som, da Forældrene 8 Maanedg efter Barnets Födsel toge tilbage til Frankrig, blev efterladt hos sine Morforældre, da boende i Halle. 1732 kom denne Sön til Danmark, hvor han i endel Aar levede som Sproglærer og döde som Forpagter af Strandet i Jylland 1775. Han havde foruden ovennævnte Postmester Niels I. C. endnu en anden Sön, Jörgen I. C., som i 1793 tog theologisk Eksamen og döde i 1809, 42 Aar gl., som Degn i Odder i Aarhus Stift; 2 Söner af denne leve nu som Præster, den ene i Frederiksborg Amt, den anden i Randers Amt.

Stud. Farmaciæ **Peter Mathias Branner**. Blev födt den 14de Juli 1820 paa Ladegaarden ved Kjöbenhavn af Forældrene Inspektör og Dannebrogsmænd Christian Branner og Maria fød Jörgensen. Mistede i en tidlig Alder begge sine Forældre og blev sidenefter opdraget i trange Kaar med sine övrige Brödre ved en ældre Sösters utrættelige Flid og Omsorg. Efter at være konfirmeret, kom han först i Bogtrykkerlære, men da han var af et meget svageligt Helbred, og Spiren til en ulægelig Brystsyege begyndte at træde frem, forlod han efter kort Tid den Vej hvortil han ikke havde Kræfter nok, ej heller ret Lyst. — Farmacien lærte han derefter paa Svancapotheket i Kjöbenhavn, hvor han ved sin retskafne Karakter og en samvittighedsfuld Opfyldelse af sine Pligter erhvervede sig sine Foresattes Agtelse og Venskab. Efter at have udstaaet sin Læretid og underkastet sig den befalede Fysikateksamen, konditionerede han som Medhjælper först paa Svancapotheket, derefter hos Apotheker Foerbeck i Korsör og hos Jahnsen paa Nörrebro. Han döde den 12te Sept. efter i en lang Aarrække at have kæmpet med et svageligt Helbred. Han besad en utrættelig Arbejdslyst og en rosværdig Nøjagtighed i Opfyldelsen af sine Pligter, og hans Södskende tabte i ham en kjærlig og agtet Broder. Han efterlader ogsaa en Forlovet.

Sognepræst til Allesö og Näsbyhovedbroby Menigheder, **Johannes Brorson**, döde den 17de Septbr. Födt i Ringsted 29de Juni 1796, af Forældrene Nikolaj B. (f. 1763, d. 10de Marts 1820, Broder til den afdöde Sognepræst til Garnisons Menighed her i Staden Professor B.), da residerende Kapellan til Ringsted og Benløse, senere Præst til Haarslev og Tingjellinge Menigheder i Sjælland og tilsidst til Skjörpinge og Faardrup i s. St., og Hedevig Marie f. Lorentzen (f. 1765, d. 1844), hvis eneste Sön han var. Han besøgte i 5 Aar det Schouboske Institut i Kjöbenhavn, men forlod samme og blev privat dimitteret til Universitetet i 1816 af daværende Sekretær K. G. Groth. Han tog Eksamen artium med bedste Karakter og i 1817 den filosofiske Eksamen med Haud

illaud. Studerede derefter Theologi, saavel efter sin Faders Önske, som af egen Tilbøjelighed; men da Faderen ikke længe efter døde, maatte han anvende sin meste Tid paa at give Timeundervisninger, og tog derfor först i April 1824 Embedseksamen, ved hvilken der tilkjendtes ham Haud illaud., men Aaret efter erholdt han for begge de praktiske Prøver Laudabilis. I Juni 1825 begyndte han sin gejstlige Löbebane som ordineret Kateket ved Garnisons-Menigheden her i Staden, udnævntes den 17de Juli 1829 til reside-rende Kapellan til Besser og Onsberg Menigheder paa Samsö, under 31te Maj 1836 til Sognepræst til Koldby sst. og under 10de Nov. 1844 til det ovennævnte Kald i Fyen. Han døde efter længere Tids Svagelighed, efterladende sig en Enke Luise f. Nisson og en eneste Sön. Han var udrustet med gode Talegaver, og var meget afholdt af sin Menighed, som skal have bekostet et smukt Mindesmærke med Jerngeländer paa hans Grav; han var derhos en særdeles gjæstfri Mand, hvis störste Glæde det var at see sine Venner hos sig.

Fabrikant, forhen Urtekræmmer i Kjöbenhavn, **Peter Christian Deichmann**, död 24de Septbr. Födt 29de Maj 1795, Sön af Sognepræst til Boddum og Ydby i Thisted Amt Laurits Bartholomæus D. (f. 1761 d. 25de Jan. 1811) og Elisabeth Sofie f. Buch (d. 16de Octbr. 1827), og Broder til Boghandler Kancelliraad D. Efter at have nydt forberedende Undervisning i Faderens Hus, bestemte han sig til Handelen og forberedede sig siden 1810 til denne Bestemmelse. 1814 nedsatte han sig som Borger og Kjöbmand i Aalborg og i 1816 som Urtekræmmer i Kjöbenhavn. Her etablerede han tillige en hidtil paa Öerne ukjendt Industrigren, som vel derimod i Jylland var bleven drevet tidligere, nemlig Handel med tilberedte Farver eller Farvestoffer til uldne og linnede Töjer. Senere anlagde han tæt udenfor Byen, paa et Sted paa Glaciet Eli-bethsminde kaldet, en Chokoladefabrik, der, saavel som den först-nævnte Industri, endnu fortsættes og saavidt vides i stedse större Udstrækning. En Papirfabrik som han ligeledes anlagde paa det

nævnte Sted nedlagdes derimod efter faa Aars Forløb og var ikke af Betydenhed. Endnu mindre at betyde havde nogle mindre Fabrikker for Papir og Kartoffelstivelse som han begyndte, dels ved Brønsholmsdal ved Hirschholm (begyndt 1837, afbrændt 1840) dels ved Havreholm i Nærheden af Esrom, Tikjøb Sogn, hvor der kun tilvirkedes Lidet af de simple Sorter. Han var en kort Tid Offiser ved Kjöbenhavns Borgervæbning og var hædret med Medallien for ædel Daad. Han døde paa Havreholm af et stærkt apoplektisk Anfald, der i 16 Timer gjorde Ende paa hans Liv, efterladende en Enke, Johanne Marie f. Davidsen samt 2 Sønner og 2 Döltre. En af Sönnerna er polyteknisk Eksaminand.

Provst i Slagelse Herred, Sognepræst til Stillinge, Ridder af Dannebrogen, **Gerhard Giese Salicath**, eller, som han selv skrev sig, **Salicatti**, död den 24de Septbr., var födt den 20de Juni 1788 paa Gaarden Skovlyst ved Frederiksborg, og var ældste Sön af kongelig Holtsförster ved Frederiksborg samt Landvæsenkommisær Jh. Fr. Salicath, som døde d. 23de Decbr. 1795 og efterlod sin Enke, Anne Marie f. Sælboe (f. 1761 d. 1816), i trange Kaar med 6 uforsürgede Börn, hvoraf 4 Sønner. Alle Sönnerna aabnede Frederiksborg Latinskole efterhaanden Adgangen baade til Lærdom og Understöttelse; og endskjönt daværende Kronprinds Frederik, efter Anbefaling af en høj Patron, tilböd paa sin Bekostning tvende af disse Sønner Adgang til militære Akademi'er, kunde Ingen af dem lösrive sig fra en Skole hvis elskelige Rektor, Professor og Ridder B. Bendtsen, havde nedlagt i de Unges Sjæle, ved Siden af en barnlig Taknemmelighed og Höjagtelse, Lyst til Studeringerne. De bleve og alle fire efterhaanden dimitterede fra Skolen; de to af dem ere alt tidligere døde som Præster, nemlig Jh. C. Ch. Salicath († 1818) som Sognepræst til Jydstrup og Valsölille, og J. Dav. Fr. Salicath († 1840) som Sognepræst til Haraldsted og Allindemagle; den 4de og yngste Broder er nuværende Etatsraad og Höjesterets-Advokat, R. af Db., Pt. Goltm. Hn. Ld. S.

Den nu Afdöde, af hvis Liv nærværende Beretning vil give

et kort Omrids, har efterladt sig et saare hæderligt Minde. Dimittet af den nysnævnte Rektor, blandt hvis kjæreste Disciple han var, saavel ved sin Karakters Elskelighed, som ved sit opvakte Hoved, ved sin tidlige Modenhed i Modersmaalets Behandling og ved den Færdighed han alt i Skolen tilegnede sig (og som han til sin Død beholdt) i at skrive og tale godt Latin, tog han Eksamen artium i Oktober 1805, Aaret efter begge anden Eksamens Dele, samt den 18de Juli 1811 den theologiske Embeds-eksamen og ligeledes dennes praktiske Prøver, alle med Karakteren Laudabilis. Paa sin akademiske Bane viste han sig oftere som Respondens og Opponent ved offentlige Disputatser, var ogsaa i Aaret 1813 Medstifter af Disputere-Selskabet „det kjøbenhavnske Lycæum“; men han var ikke at formaae til selv at erhverve nogen akademisk Grad, hvortil han, der maatte underholde sig ved Timeundervisning, eller som Huslærer, ogsaa manglede baade Tid og Midler. I Aaret 1807 deltog han i Hovedstadens Forsvar ved Studenterne og blev i samme Aar antaget som Huslærer for Etatsraad Qvistgaards 3 Sønner, af hvilke han dimitterede de to til Universitetet og som nu alle staae hæderligt i Embedsstanden. 1815 den 29de Novbr. kaldtes han til Sognepræst for Haraldsted og Allindemagle Menigheder i Sjælland efter allerunderdanigst Indstilling af Skjoldenæsholms daværende Besidder, Major Johan Andreas Bruun af Neergaard, der bar sand venskabelig Yndest for ham og hans forannævnte tyende Brødre, hvem han ogsaa nogle Aar sildigere paa lige Maade forskaffede Præstekald*), — hvad de alle deres hele Liv igjennem paaskjønnede med oprigtig Taknemmelighed. Fra Haraldsted forflyttedes han i Aaret 1833 til Slagelse som Sognepræst for St. Mikkel's Kirke og siden 1836 tillige til Landsognet Højninge; under 28de Oktbr. i sidstnævnte

*) Den 2den Broder J. C. C. S., som i Januar 1817 tog Eksamen, blev i Juni s. A. udnævnt til Sognepræst i Jydstrup og Valsøllille, i hvilket Kald han døde Aaret efter. I 1822 erholdt den 3die Broder, J. D. F. S., som i Januar 1818 havde taget Eksamen, samme Kald og fulgte igjen i 1833 den ældste Broder, efter dennes Forflyttelse til Slagelse, som Præst i Haraldsted.

Aar blev ham allernaadigst forundt Rang med Sognepræster i Kjøbenhavn, hvorhos han i 1841 forfremmedes til Provst i Slagelse Herred, og den 28de Juni 1845 hædredes med Dannebrogens Ridderkors. En noget mindre anstrengt Embedsvirksomhed og en roligere Alderdom under hans i de sidste Aar synkende Helbredsforfatning, med svækket Syn og Bryst, syntes hans Udnævnelse til Sognepræst for Stillinge Menighed i Foraaret 1848 (29de Marts) at love ham. Men inden han kunde see dette Haab gaae i Opfyldelse og uden at han var kommet til sin ny Menighed, afbrøde forværrede Brysttilfælde hans Bane og kaldte ham (d. 24de September) bort fra et Liv hvis Opgaver under alle vekslende Stillingen havde fundet ham redelig, stærk og virksom, men ogsaa under hans Stræben for deres Lösning bragte ham den herlige Løn i Kjærlighed og Agtelse. Tidlig udviklede sig i ham den Livsalvor der var Grundtonen i hans Sjæl; men blid var den Form under hvilken den fremtraadte; hans strenge Redelighed og Troskab i Pligters Opfyldelse og hans Alvor i Venskabsforholde var forenet med en Munterhed og et Vid, hvis Grændser omhegnedes af en dyb Følelse for alt det Skjønne. Denne Følelse og Gaven til at fremstille dens Ytringer afprægede sig levende i hans Omgang, saavel i Vennekredsen som i det større Verdensliv; den gjennemtrængte hans Brevstil, der med Korrekthed forbandt en ejendommelig Sirlighed og Billedrigdom, og den beaandede hans Taler, der bare Præg saavel af Klarhed i hans Tanker over de religiøse Gjenstande, som af den Følelsernes Fylde der ledsagede hans Tænken. Forbunden hermed var en mere end almindelig Lethed i at afpasse Foredraget efter de øjeblikkelige Forholde ved en heldig Ekstemporeren. Betydelig var hans Indflydelse som Taler paa de ham betroede Menigheder; men denne var kun ét af de Baand der knyttede disse til ham: i de 33 Aar han var Religionslærer vidste han at drage sine Menigheders Kjærlighed, Tillid og Højagtelse til sig, ej alene ved hine Talens Gaver, men ogsaa ved det skjønne Forhold hans hele Færd oprettede og vedligeholdt mellem ham og Menigheden; thi hvad enten man kjendte

ham som Ordets Forkynder, eller som Ungdommens Lærer, eller som Skolernes Foresatte, eller som de Syges, Fattiges og Sorgfuldes Ven, maatte man finde hans Aand rig og hans Hjerte uudlømmeligt paa Kjærlighed, Opbyggelse og Tröst. Sine Foresattes, navnlig Biskop Mynsters, særdeles Agtelse og Venskab erhvervede han sig blandt Andet ved den forsonende og næglende Maade paa hvilken han som Præst og Provst i Slagelse Herred optraadte under Yttringerne af den religiøse Meningsforskjellighed i Herredet, saavel som ved sine Fortjenester af Skolevæsenet, Hospitalet og andre ham underlagte Virkegrene. At han, trods sit blide, elskværdige Væsen, stødte Nogle fra sig, maa mere tilskrives hans Strenghed i Embedsanliggender, navnlig i Skolevæsenets, for hvilket han i Slagelse var Formand; thi han vilde det Rette og lod sig aldrig rokke fra sine efter modent Overlæg tagne Beslutninger. Men af sine Arbejder i den religiøse Retning tillod hans Beskedenhed ham ligesaalidt at lade Noget udgaae i den større Læserkreds, som af de Poesier ved hvilke hans digteriske Aand, i Forening med Hjertelighed og Inderlighed, saa ofte i en lang Aarrække havde ladet ham forskjønne og forædle glade og alvorlige Optrin i Brødres, Venners og Velynderes Liv. — Hans Liv, der saaledes bevægede sig i en stille aandig, kirkelig og huslig Virksomheds Sfære, var lykkeligt, og hans indre Fred gav ham Udtrykket deraf i et liltalende ædelt Ydre. Som han var yndet og elsket i Livet, saaledes var han i Døden begravet og savnet; og begge Dele ere en skjøn Lod. Den Højtid hvorunder hans forkrænelige Levninger henbares til St. Mikkel's-Kirken af Herredets Skolelærere, og hvorunder hans Lig, henkjørt til Haraldsted for efter hans Önske at jordes paa denne By's Kirkegaard, blev modtaget og henbaaret af hans gamle Bonde-Menighed, der aldrig glemte ham, ligesom han mest yndede denne Menighed, var et skjönt Vidnesbyrd om hans timelige Vandel og en smuk Blomst paa hans Grav.

Af sit i Aaret 1827 indgaaede lykkelige Ægteskab med sin nu efterlevende Enke, Flora Emilie f. Topp, har han efterladt to

Sønner, af hvilke den ældste studerer Lægevidenskab, den yngste for Tiden gaacr i Slagelse lærde Skole.

Hvad den ovennævnte Navneforandring angaaer, da grundede denne sig paa en Formening om at nedstamme fra en italiensk Familie Salicatti eller Salicetti, for hvilken Formening Beviserne dog ikke skulle have været fyldestgjørende, og var vedtaget af den Afdøde og den ovennævnte yngre Broder, Pastor J. D. F. S., hvis Søn imidlertid er indskrevet ved Universitetet under Navnet Salicath, hvorimod Sønnen af den afdøde Provst i Universitetets Lister er oplaget som Salicatti. I Programmerne fra Slagelse Skole opføres begge og den yngre Broder af den Sidstnævnte, ligesaa vel som begge Fædrene, under det forandrede Navn (se disse Programmer for 1840—1848).

Major paa Vartpønge **Christoffer Emil Henrik af Schertiger**, død 27de Sept. Søn af Oberstløjtnant og Batallionskommandør i daværende 2det Livregiment Johan August Vilhelm af S. (død 1821 58 Aar gl.) og Charlotte Amalia S. f. Dörschel (død 1846). Født 5te Sept. 1799 blev han i Aaret 1817 dimitteret fra Landkadetakademiet og ansat som Sekondløjtnant ved daværende Kronens Regiment i Helsingör. Den for næsten alle Militære i Henscende til Förfremmelse uheldige Periode havde til Følge, at han i mere end 25 Aar ikke opnaaede højere Charge end Premierløjtnant, og först ved den almindelige Omorganisation af Hæren i Aaret 1842 förfremmedes til Kapitajn af förste Klasse. Han skulde da have forladt Helsingör med Regimentet, som kom til at udgjöre endel af den Infanteribatallion (den 12te) som erholdt Kantonnement i Fredericia; men for at kunne forblive i den By hvor han saalænge havde ligget i Garnison, foretrak han den vante, skjönt byrdefuldere, Jægttjeneste for den mindre anstrengende Infanteritjeneste, og lod sig forsætte til det 2det Jægerkorps, der kom til at kantonneres i Helsingör, idet han byttede Plads med den ovenomtalte Kapitajn V. A. Frederichsen. Han havde imidlertid i Tjenesten paadraget sig en legemlig Svaghed, som

allerede i Foraaret 1847 nødsagede ham til at søge Entledigelse, hvorved han berøvedes den Lykke at deltage i det, især for det 2det Jægerkorps, saa hæderlige Felttog i 1848. Hans Entledigelse meddeltes ham under 17de April 1847 med Majors Karakter og med Pension under Navn af Vartpenge.

Ved sin Död i Helsingör, der indtraf pludselig ved et apoplektisk Tilfælde, efterlader han, efter omtrent et Aars Ægteskab, en Enke M. V. Schertiger f. Ussing.

Dödsfald i Udlandet.

I Begyndelsen af 1848 døde i Hannover, i den høje Alder af næsten 98 Aar, en mærkelig Dame, Miss **Lucretia Caroline Herschell**, Søster til den ældre af de berømte engelske Astronomer af dette Navn (Sir Will. Herschell, død 1822 i sit 84de Aar, berømt bl. A. som Uranus's Opdager, Fader til den nulevende ikke mindre berømte Astronom Sir John F. W. Herschell). Hun havde været virksom som anerkjendt Medhjælperinde hos sin Broder i næsten et halvt Aarhundrede, og modtog en lille Lønning i denne Egenskab af Georg III. Hun nedskrev alle Broderens Iagttagelser, som han dikterede fra sit Stæde medens han var beskjæftiget med at gjennemsøge Himmelummet med sine Tyve-Fods eller andre Teleskoper; hun gik ham tilhaande i alle hans Nattevagter, der sædvanligen droges ud til Dagslyssets Nærmelse; hun optegnede Klokkeslettet, reducerede og ordnede hans Dagböger, forberedede Zone-Katalogerne for hans Stjernesøgninger, og udførte det Hele af de nøjsommelige Talberegninger som udfordredes til Reduktionen af hans Iagttagelser. Naar hun tilfældigvis var fri for disse Pligter ved Afbrydelsen af Observationerne, plejede hun selv at gjennemsøge Himmelen med en Fem-Fods Reflektor, som hendes Broder havde indrettet til hendes særlige Brug, for at finde Kometer og andre Gjenstande, og hendes Umage belønnedes ved Opdagelsen af 8 Kometer (af hvilke de 5 ere omhandlede i „the philosophical transactions“), foruden forskjellige mærkværdige Stjernetaager og Dobbelstjerner. Efter sin Broders Død, i 1822, trak hun sig tilbage til sin Fødeby Hannover, hvor hun vedblev i en lykkelig Alderdom at nyde Agtelse og Opmærksomhed af

sine Venner og Slægtninge, de velfortjente Æresbevisninger som vistes hende af Kongen og den kongelige Familie, den Hyldning der ydedes hendes Navn og Fortjenester af Videnskabsmænd og Astronomer som fra Tid til Tid besøgte hende i hendes Tilbage-trukketthed, og fremfor alt den Tilfredsstillelse at være Vidne til, i sin Brodersøns Arbejder, den vedholdende Forfølgelse af hinc Undersøgelser som i hendes Sind vare saa nøje sammenknyttede med hendes kjæreste Erindringer. Kort før hendes Død havde Kongen af Prøjsen, paa Al. Humboldts Foranledning, hædret hende med Prismedallien i Guld for Udvidelse af Videnskaberne. Hun var iøvrigt Datter af en fattig Musiker i Hannover, født den 16de Marts 1750 og døde den 9de Januar 1848.

— Ligeledes i Begyndelsen af Aaret i Florens, 68 Aar gammel, Sir **James Annesley**, født 1780 i Grevskabet Down i Irland. Især berømt ved sit klassiske Værk, Frugten af et mangeaarigt Ophold i Ostindien: om de herskende Sygdomme i hede Klimater. Værkets Trykningsomkostninger, der beløb P. St. 1000, overtoges af det ostindiske Kompagni. For de i samme indeholdte Meddelelser om Kolera skjænkede Pariserakademiet ham en Medallie af 1000 Fr. Værdi.

— Følgende svenske Læger ere afgaaede ved Døden i 1848:

Dr. Pehr Gustaf Cederschiöld, Professor i Fødselsvidenskab ved det kongelige Karolinske Institut og Direktør ved Almänna Barnbördrhuset, Medlem af Vetenskaps-Akademien i Stokholm, Ridder af Nordstjernen og Vasa, født 4de Septbr. 1782 paa Sædegaarden Liboholm, Kronobergs Lehn, død i Febr. 1848 i Stokholm, 65½ Aar gammel.

Dr. Christian Ehrenfried af Weigell, Baron, første Arkiater, forhen i mange Aar Ordførende i det kongelige svenske Sundhedskollegium, Kommandør af Vasaordenen med Storkorset, Ridder af Carl XIII's Orden, Medlem af Vetenskaps- og Krigsvetenskaps-Akademierne i Stokholm m. m., født i Gripsvalde den 5te August 1776, død i Stokholm den 24de April 1848, henved 72 Aar gammel.

Dr. **Christoffer Carlander**, de svenske Lægers Nestor, Æresmedlem af det kongelige svenske Sundhedskollegium, Ridder af Nordstjernen og Carl XIII's Orden, Medlem af Vetenskaps-Akademien og flere andre lærde Selskaber m. m., født i Vester-göthland den 30te Juli 1759, død i Stokholm den 8de Maj 1848, næsten 89 Aar gammel, efter 2 Dages Sygdom.

— Den 16de Juni døde **Storhertugen af Hessen-Darmstadt, Ludvig II.** Han var født den 26de Decbr. 1777, regjerende Storhertug siden 6te April 1830, Enkemand efter Luise, Prindsesse af Baden, og efterfulgtes i Regjeringen af sin Søn, Ludvig III.

— Erkebiskoppen af Paris, Affre, blev som bekjendt under det store Pariser-Myrderi i Juni truffet af en Geværkugle i Underlivet da han vilde forsøge at tale Fredens og Forsoningens Sprog til de rasende Oprørere. Han døde af Saaret den 26de. **Denis Auguste Affre** var født den 18de Septbr. 1793 i St. Rome de Tarn i Diöceset Rodez, blev udnævnt til Biskop af Pompejopolis og Koadjutor af Strasborg d. 27de April 1840 og den 26de Maj s. A. til Erkebiskop af Paris. Han havde tidligere været Kanonikus og Generalvikar ved Kirken i Paris. Statsraads-Præsidenten udtrykte sin Medfølelse over den værdige Prælats beklagelige Død ved følgende Skrivelse til en af Storvikarerne i Erkebispedømmet: „Paris 28de Juni. Hr. Storvikar! Jeg erfarer med Smerte det Tab som vi have lidt i vor værdige Erkebiskops Person. I tre Maaneder havde Gejstligheden sluttet sig til alle Republikens Glæder og nu ogsaa til dens Smærter. Erkebiskoppen har den dobbelte Ros at være død som god Borger og som Religionens Mand. Lader os bede til Gud at, efter hans værdige Tjeners sidste Ord, dette maa være det sidste Blod der er udgydt.” E. Cavaignac.

Til Erkebiskoppens Eftermand blev midt i Juli udnævnt Si-bour, Biskop af Digne.

— Den 27de Juni døde i Aarau den meget bekjendte **Johan Henrik Daniel Zschokke**, 77½ Aar gammel. Han var født i Magdeborg den 22de Marts 1771. Han erhvervede sig i sin Fædre-

neby og i Frankfurt v. O. en skjønvidenskabelig Dannelse, hvis romantiske Sving i 1788 førte ham til Skuespillerlivet. Ved dette holdt han inidlertid ikke ud, og efterat han i nogle Aar havde levet som Privatdocent i Frankfurt, og derefter gjort forskjellige Rejser, blev han i 1796 ved sin Aands romantiske Uro henkastet til Svejts, hvor han fra nu af forblev, og i den oftere vekslende Forretningskreds tilegnede sig hin praktiske Anskuelse af Livet, hvis Forbindelse med et æsthetisk Underlag udgjorde hans Væsens Ejendommelighed. Efter hinanden agtet Skolemand, forvist Flygtning, indflydelsesrig Regjeringskommissær, kraftig Ordner af Forholdene i Untervalde, Svejts, Lugano, Bellinzona o. s. v., Statholder i det oprørbevægede Basel, tilbagetrukket levende Privatmand, traadte Z. først da han i 1804 i Kanton Aargau blev Medlem af Overforst- og Bergamtet ind i en blivende fast borgerlig Stilling. I de ham betroede Poster virkede han altid velsignelsesrigt, idet han ved oprigtig Kjærlighed til sit ny Fædreland, ved redelig Villie og Virksomhed i Handling, overalt meget snart erstattede hvad der nu og da manglede ham i nøje Kjendskab til de ham stillede Opgaver. Efter sin politiske Retning tilhørte han de Liberale, hvilket naturligen ofte drog ham ind i politiske Stridigheder, og i 1829 bevægede ham til at nedlægge samtlige ham af den aargauske Regjering overdragne Poster. „Han skammede sig“, som han skriver, „ved at være en af deres Embedsmænd“. Men saa vigtig ogsaa den mangesidig dannede Mands politiske Virksomhed var, især for Svejts, er det dog fornemmelig som Skribent han har vidst at grunde sin Navnkundighed i videre, i tyske, i evropæiske Kredse. Han begyndte sin literære Løbebane med Forfættelsen af Dramaer, som den daværende Tid krævede det, medens nuomstunder de fleste Skribenter først træde frem for Publikum med Politik. Det Bifald som hans „Abellino den store Røver“ (1793) vandt, formaaede ikke at skuffe ham angaaende Retningen af hans Talent og Unaturligheden af den rædselsfulde Røverpoesi. Jo mere han i sit Indre modnedes til klar Gedigenhed, desto bestemttere kastede han sig paa de tre Grene af Lite-

raturen som især ere skikkede til at danne de sankaldte lavere Folkeklasser: Historien, Fortællingen og Folketidenden. Hans „Svejtserlandets Historie“, hans „Guldmagerlandsbyen“, hans Brændevinspest“, den af ham grundede „Svejtserbudstikke“ (S. bote) have i vid Udstrækning vakt og styrket Sandsen for Frihed, Arbejdsomhed, Orden og Ret. Hans i højere Tone holdte Romaner: „Galejsslaven“ o. s. v. have ikke mindre vundet et udbredt Publikum. Uden at være en skaberisk Aand, forstod han mesterligt at fremstille klar anskueligt og tiltrækkende en allerede forhaandenværende Tanke, at skrive didaktisk uden at blive tør, og at forhøje sin Læsers moralske Villieskraft. Af Alt hvad han har skrevet stikker en sund Aand frem — den første Fordring til en Folkeskribent.

— I Paris den 4de Juli, i sit 80de Aar, den som Skribent og Statsmand i Frankrig og hele Evropa saa bekjendte **Chateaubriand**, om hvem her iøvrigt kan henvises til ovenstaaende udførligere Artikel.

— Den 7de Juli hensov i Bologna Fyrst **Theodor Galitzin**, som i Rom havde fundet et andet Hjem, hvilket han hængte ved med rørende Kjærlighed. Ligesom han tidligere med betydelige Offre havde vendt sig til den katholske Religion, saaledes saac man ham i den nationale Begejstrings Dage at drage som simpel Soldat til Lombardiet, for at hjælpe at befrie sit Fædreland af Valg. Hans fintbygte Legeme var for svagt for de haarde Besværligheder, hvilke han gennemgik og taalte med ærefuld Udholdenhed, og han bukkede tilsidst under for dem. Naar det altid har noget Opløftende at see et Menneske leve og døe for en Idé, saa var det nærværende Tilfælde endog af gribende Art, idet Hengivelsen og Offeret her viste sig forbundne med en sjelden Fordringsløshed og Fasthed i Sindet. Den ædle unge Mand blev af Mange begrædt, thi Mange havde han været en Redningsmand og Hjælper. Selv endnu da hans Overgang til den katholske Kirke havde unddraget ham en stor Del af hans Midler, ophørte han ikke at gjøre vel, og navnlig have Kunstnerne hans Højmodighed at takke

for betydelige Understøttelser. Et Pallads som han byggede i Rom, og som for nærværende Tid yder Kunstneres Klub et rummeligt Samlingssted, giver et skjönt Vidnesbyrd om hans Udholdenhed, ligesom og om den Renhed i Smagén som han altid lagde før Dagen.

— Tyfus i Skotland har krævet et nyt Offer blandt de der-værende Læger. Dr. **Archibald Makellar** i Edinborg, bekjendt ved sit interessante Arbejde over den sorte Flhisid hos Grube-arbejderne, døde sammesteds i Juli i Ynglingsalderen af Tyfus, hvortil havde slaaet sig en Pnevmoni. I lang Tid etableret i Edinborg og i Besiddelse af en udbredt Praksis, blev han af Kulgrube-arbejderne, i hvis Distrikt han forhen havde praktiseret, da Sygdommen udbrød der og de manglede al Lægehjælp, kaldet derhen. M., ingen Fare skyende, fulgte deres Opfordring og ydede i 6 Maaneder Beboerne af de af Tyfus hjemsøgte Distrikter sin Hjælp, indtil han selv bukkede under for den morderiske Syge.

— I Jena den 30te Juli den som akademisk Lærer og lægevidenskabelig Skribent velbekjendte Gehejme-Hofraad **Vilhelm Carl Frederik Suckow**, ordentlig Professor i Medicinen. Han var født i Jena 1770, traadte 1793 op som Privatdocent i Lægevidenskaben, blev senere Medleder for den medicinsk-kirurgiske Anstalt, og læste især over den specielle Sygdoms- og Helbredelseslære, Lægemedellære og Giftlære.

— Sidst i Juli i London, 76 Aar gl., den agtede Tonekunstner **Frans Cramer**, en født Tysker (Mannheimer), Broder til den berømte Pianist Johan Cramer, og fra 1799—1844 Leder af de saakaldte „ancient concerts“, hvilken Post tidligere hans Fader Vilhelm C. havde beklædt. „Cramer“, siger Britannia, „var i sit Kald meget agtet og en venlig, ædelsindet Mand.“

— Mr. **Baines**, tidligere liberalt Parlamentsmedlem for Leeds, Grunder og Ejer af „Leeds Mercury“ og Forfatter af flere populære Værker, navnlig en „Historie af den franske Krig“, er, 73 Aar gl., død i Leeds sidst i Juli. Han var sin Lykkes Smed, idet

han fra en simpel Bogtrykkersvend opsvingede sig til en rig Boghandler og en af de anseteste Mænd i Leeds.

— Paa sit Landgods ved Kysten, Branksea-Slot, døde i Begyndelsen af August den meget hæderværdige Sir **A. J. Foster**, forhenværende Gesant i Kjöbenhavn og Turin, 68 Aar gl.

— Den 3die Aug. i London Sir **Nicholas Harris Nicolas**, Udgiver af de berönte „Nelson Letters and dispatches” og flere andre fortjenstlige Samlerværker, saasom Dokumentsamlinger, Mindeværdigheder, Biografier, Familie-Monografier o.s.v. og senest en af Aktstykker ledsaget Historie af den engelske Marine, hvilket Værk imidlertid ikke er bleven sluttet. Han var Sölöjtnant paa halv Sold, kun 49 Aar gammel.

— Den 7de August i Stokholm den verdensberönte svenske Kemiker, Baron **Berzelius**, hvilket her kun foreløbigen anmærkes, idet vi forbeholde os i et fölgende Hefte at meddele en udförligere Livsskildring over denne udmærkede Videnskabsmand.

— „Idag har Professor **Michaelis** fra Kiel” (Professor ekstraordinarius i Lægevidenskaben ved det derværende Universitet) „paa Banegaarden i Lehrte gjort en sörgelig Ende paa sit Liv. Han kastede sig foran et sig nærmende Lokemotiv, hvorved hans Hoved med rædsom Hurtighed blev skillt fra Kroppen.”

Hildesheim den 8de August 1848.

Efter „Hildesh. Zeit.” i „Augsb. allg. Zeit.” af 15de August.

— Den 9de August døde i Longham i Norfolk den berönte Novelledigter, især Forfatter af Söromaner, Kapitajn **Frederik Marryat**, en af de mest glimrende Prydelser for den nyere engelske Literatur, det 19de Aarhundredes Smollet, i sit daad- og berömmelsesrige Livs 56de Aar, efter længere Tids Ildebefindende. Flere Blodkar vare sprungne paa ham. I den foregaaende Februar Maaned havde den syge Mand haft den Ulykke at miste sin ældste Sön, der omkom som Löjtnant paa Dampfregatten „Avenger” ved dennes Skibbrud paa Kysten af Tunis, hvilket vel kan have fremskyndet hans Endeligt. Kapt. M. var Sön af en Londoner Bankier, og traadte allerede i sin tidlige Ungdom ind i den konge-

lige Flaadetjeneste. Som Midshipman paa „the Imperious” tjente han ved Lord Cochranes Operationer ved den kataloniske Kyst, og var med ved Angrebet paa den franske Eskadre paa Rheden af Aix i Aaret 1809. Senere tog han Del i Ekspeditionen mod Walcheren, og udmærkede sig som Løjtnant paa „Newcastle” i Krigen mod Nordamerikanerne, idet han i 1814 paa sin Barke huggede 4 af Fjenden omringede Skibe ud af Bugten ved Boston. I Krigen mod Birmannerne kommanderede han „Ariadne” og var en Tidlang ældste Offiser paa Stationen. Foruden sit literære Navn efterlader han saaledes Berømmelse for en meget tapper Søoffiser. I Anerkjendelse af sine Fortjenester erholdt han Bathordenen, og ved hans Afgang hjemfalder til Staten en betydelig Tjenestepension (d. e. Pension for enkelte tapre Bedrifter).

Hans literære Navn, som ogsaa paa Fastlandet har en god Klang, grunder sig paa hans kjærnefulde og livlige, om end noget grovt skaarne, Noveller „Peter Simple”, „Jakob Ærlig” og „Midshipman Easy”, Söromaner af uopnaaet Folkedommelighed, som i Aand og Humor ikke behöve at skye Sammenligning med de beundringsværdige Værker af Forfatteren til „Peregrine Pickle”, og som ej alene i England, men ogsaa i Tyskland og Frankrig have fundet mange Efterlignere. Den poetiske Værd af disse Romaner kan vel en strengere Kritik ikke stille meget højt, thi Karaktererne ere raat anlagte og mangle al dybere psykologisk Interesse; men de bevæge sig frisk paa hin Baggrund af et kraftigt og enigt Statsliv, som giver ogsaa de middelmaadigere Fostre af den engelske Poesi Betydning og Tiltrækning. Tidsskriftet „the Athenæum” dömmet saaledes: „For Öjeblikket ere disse Noveller traadte i Skygge for mindre professionelle (d. e. i en bestemt afgrændset Livssfære sig bevægende) Humoristers, navnlig Dickens', Skrifter; ogsaa er det at befrygte, at M.s Noveller, formedelst den skjödesløse Måde hvorpaa de ere affattede, aldrig mere ville indtage en særdeles Plads i vor skjønne Literatur. Imidlertid ere de bedste af hans Sönoveller, navnlig „P. Simple, J. Faithful, Midshipman Easy, Percival Keene”, dog bedre end alle „Saltvands-

fortællinger" siden Smollet, og selv hans ubetydeligste lægger man ikke gjerne fra sig uden at have læst den til Ende. M.s Bog over Amerika var et lidenskabeligt Misgreb og er skrevet overfladisk, men ogsaa denne savner ikke prægnante og udtryksfulde Steder."

— **George Stephenson.** I Anledning af den d. 12te Aug. indtrufne Död af denne af Jernbanevæsenet saa fortjente Englænder („Jernbanernes Fader" kaldet) siger et engelsk Blad (Daily News): „han var Hovedanstifteren af en af de störste Omvæltninger som vor paa Omvæltninger saa rige Tid har oplevet, idet han var den som udtænkte den hensigtsmæssige Forbindelse af Jernskinnerne med Damplokomotivet, hvilket Evropa og Amerika have deres Jernbanesystemer at takke." Fölgende Meddelelser ere lagte af Newcastle Journal:

George Stephenson, Esqv., blev födt i April 1781 i Landsbyen Wylam ved Bredderne af Tyne, omtrent 9 engelske Mile vestlig for Staden Newcastle i Grevskabet Northumberland, og opnaaede altsaa en Alder af 67 Aar og nogle Maaneder. Hans Fader var en sædvanlig Arbejder i Kulbjergværket ved Wylam, og han selv blev allerede i den tidlige Drengalder sendt i Gruberne. I en Alder af 15 Aar arbejdede han som „Brakesman" d. e. Pumpebetjener paa Vognvejen mellem Wylam og Newburn, lejlighedsvis ogsaa paa Ballast-Kayen tilhørende dHrr. Nixon og Komp. i Willington. Nogle Aar sildigere flyttede St. over paa det Lord Ravenswood tilhørende Kulbjergværk Killingworth, og her ægtede han sin förste Kone, Moderen til den berönte Ingeniör Robert St., det nuværende Parlamentsmedlem for Whitby*). I Killingworth viste George St. ogsaa först sit Talent for Mekanik, idet han istand-

*) Robert St., födt i Aaret 1803 og uddannet ved Höjskolen i Edinborg, er Bygmester af den London-Birminghamer, de östlige Grevskabers og mange andre Jernbaner, og Opfinder af saamange Forbedringer ved Lokomotivet, ligesom ogsaa af „Tubular-Broerne". (En Kæmpebro af dette Slags vil han som bekjendt lægge over Menar-Vejen.) I politisk Henseende er han en Konservativ og Protektionist, ligesom ogsaa en ivrig Kirkemand. Imidlertid taler han kun sjelden i Underhuset.

satte sit 8 Dages Stueur; han blev ifølge heraf snart hele Landsbyens Urmager og helligede mangan en Time til denne Beskjæftigelse. Kort derefter lykkedes det ham fuldkommen at istandsætte en paa Kulværket værende stor Pumpemaskine, paa hvilken Mekanikere af Faget forgjæves havde forsøgt sig, og endda at anbringe nogle Forbedringer derved. Hans Arbejdsherrer vare saa tilfredse med dette Resultat, at de straks befordrede ham fra „Brakesman” til Ingeniør og Maskinmester. Her havde han nu megen Lejlighed til videre at uddanne sig, og han blev nærmest i Efteraaret 1815 Opfinder af „Sikkerhedslampen.” Vistnok blev Æren for denne Opfindelse fra nogle Sider gjort ham stridig, og navnlig reklameret for Sir Humphry Davy; men de betydeligste Grubebesiddere i Newcastle's Distrikt vare overbeviste om, at Bjergvæsenet havde Hr. St. at takke for Sikkerhedslampen, og i Novbr. 1818 blev af dem aabnet en Pengesubskription, som indbragte 1000 P. Sterl. Denne Sum blev ved et til Ære for Ingeniøren foranstaltet Gjæstebud i Newcastle overrakt ham tilligemed et skjönt Sølvsfad. Fra nu af kom St. rask fremad, og hans Løbebane voksede mere og mere sammen med Uddannelsen af Bancvognen. Allerede i 1804 trak Trevethicks og Vivians Maskine paa Jernværket i Merthyr-Tydvil i Wales Vogne med en Hurlighed af 5 engelske Mil i Timen. I 1811 fremkom Blenkinsops Maskine og i 1812 Chapman's; begge vare mangelfulde. 1814 byggede St. for Kulværket Killingworth en Maskine, som næsten med fuldstændigt Resultat blev brugt paa den derværende korte Skilnevej. Imidlertid tilfredsstillede den ikke ham selv, og snart forfærdigede han en anden Maskine for samme Plads, som langt bedre svarede til Forventningen og har lagt Grunden til den nuværende Jernbane sammesteds. I 1824 grundede St. en Maskinefabrik i Newcastle i Selskab med dHrr. Pease, Longridge og Sönnen Rb. St.; under Sidstnævntes Firma blomstrer Etablissementet endnu. Den förste Jernbane til Personbefordring efter det nuværende Princip blev anlagt mellem Stockton og Darlington og aabnet i 1825. Stephenson's Ideer og Anelser over hvad der kunde udrettes ved dette Befordrings-

middel vare af den Art, at han af Frygt for at blive anseet for vanvittig ikke vovede at udtale dem, som han senere plejede at fortælle. Han tænkte hos sig selv paa en Hurtighed af 60—100 Mil i Timen, men talte kun om 20. Dog først i Anledning af Manchester-Liverpool-Jernbanen i Aaret 1829 blev St. Publikum bekendt i sin hele Udmærkelse, idet han vandt den af Direktörerne for denne Linie udsatte Pris af 500 P. St. for det bedste Lokomotiv ved sin beröimte Maskine „Raketten“. Nu var hans Rygte begrundet, og han ledede fra denne Tid af Bygningen af de betydeligste Jernbaner i England, eller byggede Maskiner for samme og blev i begge Öjemeder kaldet til Belgien, Holland, Frankrig, Tyskland, Italien og Spanien. Kong Leopold i Belgien bærede ham med en Orden.

Det bedste Bevis for St.s ægte Karakterstorhed var hans geniale Tillid til Rigtigheden af sine theoretiske Slutninger, forbundet med en sund praktisk Dom. Iövrigt var han en Mand af simpelt og fordringsløst Væsen. I forrige Aar yttrede han ved et offentligt Festmaaltid i Newcastle: „Jeg indsaee snart hvor mangelfuld, ved det Ugunstige i mine ydre Forholde, min Opdragelse var bleven, og fattede den Beslutning, at det i denne Henseende skulde blive bedre for min Sön. Jeg lod ham besöge en god Skole og give en liberal Dannelse; men dengang var jeg endnu en fattig Mand. Naar mit Dagværk var tilende, udbedrede jeg om Natten mine Naboers Ure, og saaledes skaffede jeg Midlerne til min Söns Opdragelse. Han blev min Medhjælper og Kompagnon. Han fik en Ansættelse som Underopsynsmand og om Natten arbejdede vi sammen.“ Sönnen har belönnet denne faderlige Om-sorg vel. Imidlertid indskrænkede denne St.s forstandige Godhed sig ikke til hans Familiekreds, men sine Arbejdere, af hvem han tilsammen havde mere end 1000, stod han bestandig bi med Raad og Daad, sörgede rastlös for deres aandelige og timelige Vel-gaaende. Iövrigt elskede han Indgetogenhed og Landlivet; mellem sine Hunde, Köer, Heste og Fugle befandt han sig bedst. „The illustrated London News“ af 2den Sept. indeholder hans Por-

træt efter et Maleri af Briggs: et fint og klogt, derhos ægte engelsk Ansigt.

— Den 17de August i Volfenbyttel en tidligere ej alene i det engere Fædreland, men i Evropa meget omtalt, nu næsten forglemt Mand, **Fr. Carl af Strombeck**. Han var født 1771 i Brunsvig. Hans offentlige Virksomhed delte sig i to Dele. Indtil Slutningen af forrige Aarhundrede i brunsvigsk Tjeneste, var han endnu kort förend Oplösningen af det vestfalske Kongerige bleven kaldet derhen som Statsraad, og levede efter den i flere Aar uden offentlig Ansættelse for Videnskaberne. Senere traadte han som lippisk Raad ind i den fælles Overappellations-Ret i Volfenbyttel, og blev desuden af det engere Udskud af de daværende brunsvigske Stænder valgt til Medlem og Skatteraad. Foruden mangt et filologisk Arbejde af betydeligere og flere æsthetiske saavel som naturvidenskabelige Skrifter af ringere Værdi, udgav han fornemmelig i kriminalretlig Henseende mange fortræffelige Arbejder. Hans Udkast til en Kriminallovbog har været af største Indflydelse paa Forbedringen af den tyske Kriminallovgivning. Han forsvarer deri Dødsstraffens Utilstedelighed. — Endnu i fremrykket Alder havde han bevaret en frisk Livsanskuelse, og i de 5 Bind af sine Fremstillinger af sit Liv og sin Tid nedlagt de klareste Billeder fra den tidligere brunsvigske Tid, fra den derpaa følgende fransk-vestfalske Regjering og fra det gjenoprettede brunsvigske Herredømme af Hertugerne Frederik Vilhelm, Carl og Vilhelm, hvilke afveksle med Rejsecindringer fra Tyskland, Italien og Sverrig eller med Skildringer af mindeværdige Samtidige, og frembyde en nydelsesarig Læsning. I 1821 leverede han en meget god Bearbejdelse af Breislaks Lærebog i Geologien.

Under 28de Jan. 1840 var han bleven benaadet med Kommandörkorset af Dannebrog.

— Den 20de August döde i Bamberg i Bajern, i 64de Aar, Domdechante **Dr. Brenner**, i en lang Række af Aar Professor i Theologien ved det derværende Lycæum, og ved sine frisindede theologiske Skrifter ogsaa i videre Kredse velbekjendt.

— D. 21de Aug. i Paris af en Hjertesygdom, neppe 43 Aar gl., Dr. **Hamont**, Medlem af Akademiet. Han var Stifter og Direktør for Dyrlægeskolen i Abu-Zahel ved Kairo. Siden sin Tilbagekomst til Frankrig arbejdede han meget virksomt paa Forbedring af de franske Dyrlægers Tilstand.

— Hans Durklauktighed den regjerende Landgreve **Gustav af Hessen-Homburg** blev den 7de Sept. om Aftenen truffet af et Nerveslag og hensov d. 8de om Formiddagen Kl. 11. Den Afdödes Broder, Prinds Ferdinand, tiltraadte umiddelbart derefter Regjeringen og udstedte til den Ende en Proklamation.

— D. 11te Sept. i sin Stadbolig i London den britiske Rigspeer Lord (Baron) **Charles Douglas**, af den berömte skotske Familie af dette Navn, Ejer af Slottene Douglas og Bothwell i Lanarkshire, 73 Aar gl. Hans Födselsret blev tidligere af Hertugen af Hamilton, der ligeledes er en Douglas, for Domstolene anfægtet, og denne Retssag, der af de skotske Domstole blev afgjort til Fordel for Klageren, men af Lordernes Hus for den Indklagede, vakte i sin Tid stor Opsigt. Da Lord Douglas er död ugift, arver hans Broder, den hæderlige og höjærværdige James Douglas, Overpastor i Broughton, Peersværdigheden og Familiegodserne.

— Den 12te Sept. i Stuttgart den kongl. Vyrtembergske Gehejmelegationsraad **Frederik af Kölle**, ved en pludselig Död, agtet og æret af mange Venner og Bekjendte nær og fjern. Födt af velhavende Forældre i Stuttgart d. 11te Febr. 1781, nöd han en dygtig Dannelselse i sin Fædrenestads Skoler og paa Universiteterne Tybingen og Göttingen. Oprindelig anvist den juridiske Bane, gik han snart over i de Vyrtembergske Gesantskaber i Paris, Mynchen, Dresden, Karlsruhe og Haag, levede fra 1817 af i en Række af Aar som Forretningsfører for sit Hof i Rom, og bragte her i 1827 Underhandlingerne om Indretningen af den sydtyske Kirkeprovinds istand. Da de ham af de forenede Fyrster givne Löfter ikke bleve opfyldte, foranledigede han i 1833 sin Tilbagekaldelse og forlod derefter Statstjænesten, fra nu af

blot hengivende sig til literære Arbejder. Han var i lang Tid ivrig Medarbejder i den Augsburger allgemene Zeitung. Et klart Blik, dybe, omfattende Kundskaber og et stort Kjendskab til fremmede Lande, udmærkede hans talrige politiske, diplomatiske og ethnografiske Værker, saasom „Betrachtungen über Diplomatiek“ 1833, „Rom im Jahr 1833“, „Paris im J. 1836“, „Einige Anliegen des Deutschlands besprochen.“ I de sidste 10 Aar laae ham fornemmelig „die deutsche Vierteljahrschrift“ paa Hjerte, hvis Medstifter og tildels Leder han var, og i hvilket han nedlagde sine Erfaringer i de forskjelligste Grene af Videnskaberne. Et af hans betydeligste og aandrigeste Skrifter tilhører hans sidste Leveaar: „Italiens Zukunft, Beiträge zur Berechnung der Erfolge der gegenwärtigen Bewegung.“ Det udkom i 1848 umiddelbart förend Opstanden i Milano og blev i Vien forbudt.

— Den 13de Sept. Kongen-af-Neapels Moder, Enkedronning **Maria Isabella**, der allerede i længere Tid havde lidt af Leversyge, efter en kort alvorlig Sygdom i det kongl. Slot i Portici; Datter af Kong Carl IV i Spanien, födt 6te Juli 1789, formælet med (den senere) Kong Frans I den 6te Oktb. 1802, Enke siden 8de Novbr. 1830.

— Som bekjendt blev den 18de September i Frankfurt betegnet som en af de mange Rædselsdage hvormed Aaret 1848 har hjemsögt Evropas forskjellige Hovedstæder, og som staae i den mest skrigende Modsætning til den Aandsförædling og de dannede og forfinede Sæder hvoraf Tidsalderen ellers vel ikke med Urette gjør sig til, idet paa denne Dag, efterat de politiske Lidenskaber vare blevne tilbörligt ophidsede, et af de rædselfuldeste Snigmord som den nyere Historie har at opvise blev begaaet paa tvende af de mest fremtrædende Medlemmer af den tyske Nationalforsamling, med saa oprörende Grusomhed at Beretningen derom ikke kan læses uden Gysen. Medens Fortællingen om disse Enkellheder heller ikke hörer hid, skulle vi alene meddele fölgende Oplysninger om de tvende Oflres — General Auerswalds og Fyrst Lichnowskys — Levnetsomstændigheder:

Hans af Auerswald, Søn af den forhenværende Landhofmester i Kongeriget Prøjssen af A., var født i Aaret 1792 i en i hint Land gennem Aarhundreder bekjendt Familie, havde studeret Retsvidenskaben og traadte 1813 som Frivillig ind i det andet vestprøjssiske Dragonregiment. Felttoget af 1814 bivaanede han som Adjutant hos General Bülow. Endskjønt i sin Ungdom bestemt til Civiltjenesten, holdt hans Tilbøjelighed ham ogsaa efter Freden tilbage paa den engang betraadte militære Løbebane, og han tilgav sig snart alle de til dette Kald henhørende Kundskaber i saa udmærket en Grad, at han indtil i 1840 blev anvendt i Generalstaberne ved flere Armékorps'er, i Königsberg, Merseburg, Trier og Berlin. Han forbandt dermed en tidlig erhvervet og senere aldrig forsømt klassisk Dannelse, som ikke lidet fremhævede ham blandt hans Ligemænd. I 1841 blev han Oberst for det litthauiske Dragonregiment, 1846 Brigadekommandør i Neisse og i 1848 i samme Stilling forsat til Breslau. Bekjendt for, at han ej alene forstod Tidens Ideer, men var tilbøjelig til at tage virksom Andel i deres Virkeliggjørelse, blev han paa 3 Steder, i Ragnit og Oletzko i Östprøjssen og i Rosenberg i Vestprøjssen, valgt til Medlem af den tyske Nationalforsamling. Han var af ligesaa stor indre Livlighed i Aanden med Hensyn paa almindelige Interesser, som utrættelig i ydre Virksomhed i sit særegne Kald, og havde i April 1848 foreslaaet en ny Organisation af Hærvæsenet, som hidtil endnu er bleven udført. Camphausen havde gjerne seet Hr. af Auerswald i Spidsen for Krigsdepartementet i sit Ministerium. — General A. har efterladt to Brødre, som hver i sin Sfære have udmærket sig. Rudolf af A. var Præsident for et af de i 1848 tilbagetraadte Ministerier, og Alfred af A. Minister for det Indre under Ministeriet Camphausen, begge Medlemmer af den prøjssiske Rigsforsamling. Det er en Ejendommelighed, som vel udenfor Prøjssen ikke let turde forekomme i Tyskland, at alle tre Brødre havde fægtet i Befrielseskrigene. Generalen efterlader ingen Enke, men 5 Børn.

Familien Lichnowsky udleder sin Oprindelse fra Granson

i Övre-Burgund. Den nylig dræbte Fyrstes Oldefader var kejserlig Guvernör i de kystlandske Provindser under Maria Theresia, men kom i Uenighed med hende og blev venlig modtaget af Kong Frederik II, som hævede ham i Fyrstestanden. Dennes Søn, der var Fyrst Feliks' Bedstefader, stod i meget fortrolige Forholde til Kejserinden af Österrig og Dronning Luise. **Feliks Maria Vincens Andreas Fyrste af Lichnowsky**, som vi her omtale, var ældste Søn af Fyrst Edvard Maria L., en af Metternichs nærmeste Fortrolige. Hans Moder var en ungersk Dame af det adelige Hus Zichy. Han blev født d. 5te Apr. 1814 og henlevede sin tidligste Barndom i det romantisk beliggende Slot Grätz, Tempelherrernes fordums Sæde. Her var det at det ildfulde, let opflammelige Gemyt modtog de første uudslættelige Ungdomsindtryk. Ynglingen fuldendte i det Österrigske sine Studier og kom i sit 20de Aar til Pröjssen, hvori den anden Halvdel af de Lichnowskyske Stambesiddelser ligger. Her traadte han, for at aftjene sine Tjenestear, ind i et Husarregiment, men fandt sig ved sin eventyrlige Higen altfor meget nedtrykt af en hæderlös Tjenestes Kjedsommelighed, til at han længe skulde have ladet sig fængsle. Dengang var der kun i Spanien en krigersk Bevægelse som formaede at lokke ham; han fulgte dens Kald og traadte i Skranken for Don Carlos' betrængte Legitimitet. Den 3die Marts 1837 kom han til Bayonne, ilede til Prætendentens Lejr og blev her snart befordret til Brigadegeneral og Generaladjutant hos Infanten Don Sebastian. Han var med i Slagene ved Huesca, Barbastro og Herea og ledsagede den carlistiske Hær paa dens raske Sejerstog over Ebro gjennem Castilien til Hovedstadens Porte. Her vendte sig de legitimistiske Vaabens Lykke, Carlisterne maatte bukke under, og Lichnowsky, som ogsaa i Ulykken var sin ny Fane tro, levede nu i Prætendentens Omgivelse og blev af ham brugt i diplomatiske Sendelser til Udlandet. Da han var vendt tilbage til Spanien, ilede han igjen til Catalonien, kom til Grevn-af-Espannas Hovedkvarter og var under ham med paa den ny Ekspedition, indtil han i 1839 af et Snar blev nødt til at forlade Spanien. Han

tilbragte nu en Del af Vinteren til 1840 i Paris, hvor han dels af Lune, dels som det synes af Pengetrang, beskæftigede sig med journalistiske Arbejder og brevvekslede for franske og engelske Blade. Hans urolige Aand tillod ham imidlertid kun en kort Tid at blive ved dette; han grublede paa ny Eventyr og stod just i Begreb med at gaae til Persien, hvorhen hans Adjutant, den nuværende Kapitajn Keltch i Torgau, skulde ledsage ham, da Pröjsens nuværende Konge besteg Thronen i 1840. Hermed begyndte Bevægelser som, i Forbindelse med det Krigsskridt der fra Frankrig rejstes under Ministeriet Thiers, syntes at love L.'s daadlystne Aand, at den ogsaa i Hjemmet skulde finde Beskæftigelse. Han rejste til Hyldingen i Berlin, tilbragte Vinteren 1840—41 i Bryssel og Paris og begyndte at skrive sine „Erinnerungen aus den Jahren 1837, 1838 u. 1839.“ Denne Bog paadrog ham en Duell med Montenegro, som sendte ham et Skud igjennem Underlivet, hvorimod han af Lichnowsky fik en Kugle igjennem Armen. Da Fyrsten var bleven helbredet, gjorde han en Rejse til Portugal, stod paa Tilbagevejen i Barcelona Fare for at miste Friheden, paa Grund af sine politiske Forgangenheder, naaede dog lykkelig tilbage til sit Hjem og skrev her sin „Portugal, Erinnerung aus d. Jahre 1842“, som blev oversat paa Portugisisk og oplevede to Oplag. Imidlertid havde han tiltraadt Bestyrelsen af sit Stavgods og vandt snart sine Landsmænds Tillid. Han blev Præsident ved Coseler-Vilhelms-Banen, Landsældste og Deputeret for de fire sydlige og østlige Distrikter i Slesien. I 1847, da den første Landdag blev sammenkaldt, fik han som Fyrstemedlem Sæde og Stemme i Herrekurien, men sad ogsaa til samme Tid som valgt Medlem for det slesiske Ridderskab paa den anden Kuries Bænke. I begge Egenskaber indfandt han sig ogsaa i 1848 paa den anden forenede Landdag. I Maj 1848 blev han valgt til Medlem for Ratibor-Kredsen af det tyske Parlament i Frankfurt, hvor hans rigtbevægede Liv d. 18de Sept., allsaa netop 6 Maaneder efter Berliner-Revolutionen, under hvilken han ogsaa havde været virksom indenfor Berlins Mure, paa den skjændigste Maade blev ham berövet.

Fyrst L. var en af hine sjeldne Dødelige over hvilke Guderne have udøst deres rigeste Overflødighedshorn. Højtstaaende ved Fødsel og Rang, udstyret med alle Lykkens Goder, smykket med Legemets og Aandens rigeste Gaver, kan man i fuldeste Maal sige om ham, hvad Schindler i Beethovens Biografi siger, at der var et Opsving over det Sædvanlige ejendommeligt for hin „mærkværdige Familie Lichnowsky.” En ridderlig, romantisk Grundtone lyder igjennem Fyrstens hele Liv; denne drev ham ud paa Ærens Valpladser, ind i galant Courtoisi's vekslende Eventyr, i de diplomatiske Salons, paa den parlamentariske Talerstol. Han besøgte den Hemmelighed, saa ofte han betraadte denne ligesom at elektrisere Forsamlingen, ogsaa naar den efter mange Timers Debatter var trættet og nedspændt til det yderste. Som bekjendt var han en smuk Skikkelse i fuld, man kunde næsten sige overmodig, Livskraft, bøjelig i hver Bevægelse, ikke uden Koketteri, kjæk, udfordrende. Naar han stod deroppe, strömmede Talen ham fra Munden. Han førte Ordet ligesom han førte Kaarden og Pistolen, skjærende, træffende, sikker paa at bringe Modstanderen ud af Fatning, og at vende sig hans Blottelse til Sejer. Med en Lethed som ellers kun er egen for hans slaviske Naboe, Polakkerne, bevægede han sig i de betydeligste af de nyere evropæiske Sprog: Italiensk, Spansk, Portugisisk, Engelsk, Fransk, Polsk. En Fornøjelse var det at høre ham fortælle om sine tidligere eventyrlige Felttog i Spanien og Portugal og foredrage de ham underordnede Personers Taler i deres egen Mundart. Allerede som 23-24aarig Yngling havde han gjort hine Felttog og i de carlistiske Rækker erhvervet sig Generalsrangen paa mere end én Valplads. Han gjorde da oftere flygtige Gjennemrejser i Don Carlos' Ærinde til de evropæiske Hovedsteder. Lichnowsky var gift.

— Mod Slutningen af September døde det berømte engelske Parlamentsmedlem og Partianfører Lord **William George Frederick Cavendish Scott Bentinck**. Han var født den 27de Februar 1802, og opnaaede altsaa kun en Alder af lidt over 46½ Aar. Han var det 5te Barn, men den anden overlevende Søn, af den

nuværende (4de) Hertug af Portland. Familien Portland stammer fra Holland og indvandrede i England med Prinds Vilhelm af Oranien (Kong William III), der udnævnte sin Page og senere Fortrolige Villem Portland fra Overyssele til britisk Rigspeer, hvis Søn da i Aaret 1716 opnaaede Hertugtitelen. Den nuværende Hertugs af-døde Gemalinde, ældste Datter af Generalmajor Scott, tilførte det iforvejen rige Hus Portland en betydelig Medgift; saaledes kom det, at Lord George, skjönt yngre Søn af en med Börn rigelig velsignet Familie, ikke blev saa indskrænket i sine Pengemidler som det ellers plejer at være Tilfældet med de yngre Grene af den engelske Adel. Han behövede ikke at hellige sig noget bestemt Kald i Staten eller i Kirken. Desuagtet indtraadte han i Armeen og steg op til en Majors Rang. Imidlertid yndede han altfor meget kraftig Bevægelse, til at han længe havde kunnet udholde Stilheden af det hjemlige Garnisonsliv i den dybe Freds Tid, og paa den anden Side vidste han altfor godt at sætte Pris paa Nydelserne af det finere Selskabsliv, til at han kunde haft Lyst til at forvise sig selv til Hindostans Udörkener. Derfor traadte han allerede i yngre Aar fra Militær- over til Civiltjenesten. — Den beröimte G. Canning, der havde ægtet en Söster til Lord G. Bentincks Moder, fandt i ham en af sine bedste Privatsekretærer, thi han besad al den Bøjelighed, Frihed, Menneskekundskab, methodiske Forretningsdygtighed og Kjendskab til Brevstilen, som udfordredes til en saadan Post. Tillige var denne Stilling i høj Grad gunstig for at aabne ham den politiske Löbebane. Desuagtet vilde dette i lang Tid ikke lykkes Hs. Herlighed, og først i senere Aar, efter at han var bleven kjed af andre Beskjæftigelser, kastede han sig med den fornödne Alvor og Iver ind i Politikens og Ærgjerrighedens Bevægelser. Under sin Onkel Cannings Forvaltning blev han ikke valgt til Parlamentet; men vel blev han et halvt Aar senere, som Efterfølger af sin Farbroder Lord William Bentinck (bekjendt som General-Statholder i Indien), Medlem for Lynn Regis, hvilken, i sig selv ikke meget vigtige, Valgflekkede han fra den Tid indtil sin Död i over tyve Aar repræ-

senterede. Men besynderligt nok, han, en af det nuværende Underhuses største Navnkundigheder, forblev i de femten til seksten Aar af disse Lyve et af de ubemærkeligste Medlemmer af Forsamlingen, og det uagtet nogle Forsøg paa at gjøre sig bekjendt. Hvor søgte han imidlertid Trøst over sit Uheld? der hvor Verden uden tvivl mindst vilde have formodet en saadan Mand — paa Fælløden (Væddeløbsbanen). I Virkeligheden besad han alt hvad der hører til Udmærkelse i „Sport“: en uforlignelig Dom over Hestekjød (horseflesh); det skarpsindigste Bekjendtskab med alle Stutteriets Hemmeligheder, et uopnaaet Talent til at beregne alle Muligheder paa Rendebanen, og dernæst en jernfast Energi i at bringe for Lyset og drage til Ansvar alle uhæderlige Praktikker som endnu klæbe ved den gammelengelske mandlige Fornøjelse af Hestevæddeløbet. Dog denne Episode af Lord Bentincks Liv vil være forglemt med den nuværende Generation. Hans glimrende, ihvorvel korte, parlamentariske Løbebane derimod vil i Englands Historie forblive sammenknyttet med en af den nyere Tids vigtigste legislative Forholdsregler.

I et særegent Forhold stod Bentinck til Sir R. Peel og Hertugen af Wellington, hvilke, især den Første, han ikke kunde tilgive deres udviste Fjendskab mod hans Onkel Canning; thi denne Fraktion af Torypartiet, plejede han at sige, havde ærgret hans store Slægtning ihjel. Saaledes kunde hans Opposition mod den Peelske Frihandelspolitik vel have været oprigtig og grund sætlig, men denne Modstand var ved længe næret Hævnfølelse over de hans Onkel tilføjede Krænkelser bleven skærpet. Dengang opstod det saakaldte Protektionistparti. En eller to Land-Gentlemen gjorde svage Forsøg paa at stille sig i Spidsen for det; men snart fandt man at Lord G. Bentinck, uagtet sine tidligere Uheld, var den eneste Mand i Underhuset hvis Ledning Partiet kunde undergive sig. Af personlige Fjender havde han ingen, men hans politiske Modstandere saae med Forundring og Fortrydelse, hvorledes en saadan Mand springvis svang sig op til Spidsen af Oppositionen. Lord B. var som Taler og Meningsforfægter næsten paa engang

kommet til Anerkjendelse baade i og udenfor Parlamentet. Materialet for hans Taler var fortræffeligt, hans Stil gennemsigtig og klar, lejlighedsvis kraftfuld og endog malerisk; men han var ingen Mester i smukke Talemaader og ligesaa lidt Skuespiller, derfor beroede Virkningen af hans Taler ene og alene paa de væsentlige og indre Egenskaber, som en Læser tusinde Mile fra London ligesaa godt og næsten endnu bedre kunde sammenholde med Værdien af Modstandernes Taler, end Tilhørerne i Huset selv, der undertiden, blændede af Öjeblikkets Partilidenskab eller af den kunstigere Rhetorik af Talerne af Haandværk, ikke lode den simple logiske Anordning af Kjendsgjæringer og Argumenter i Bentincks Foredrag vederfares fuld Retfærdighed. Muligen har ogsaa den Omstændighed, at han altid holdt sig uafhængig af de strengere Partibaand, bidraget til at forskaffe ham en høj Plads i den offentlige Agtelse; thi hvorledes man end vil dömmе om hans politiske Doktriner, Troskaben og Konsekvensen i hans Overbevisning som Statsmand blev intetsteds draget i Tvivl. Men derved var han ingen saa haardnakket Partigænger, at han forkastede ethvert Mæglingsforsög, thi han understöttede f. Eks., tvertimod Höjtorernes Mening, Katholikernes Emancipation, og ligeledes, i Hovedsagen idetmindste, Reformbillen. I nyere Tid talte han Ordet for Jödernes Emancipation, ligesom og for at den katholske Gejstlighed i Irland skulde lønnes af Statskassen. For Sir Georges Löbebane og Karakter er fremdeles at fremhæve, at han aldrig beklædte et ministerielt eller andet höjt Statsembede, at altsaa hans Egenskaber som praktisk Statsmand ikke bleve prøvede. Vel gjorde han nogle vigtige Forslag, hvoriblandt hans Andragende, at læne 16 Millioner P. St. af Statskassen til Bygning af Jernbaner i Irland, kan omtales, og ligeledes bevirkede han mange Forandringer i de Forholdsregler som udgik fra hans Modstandere; men den overvejende større Del af hans parlamentariske Virksomhed var helliget det anstrengende men ufrugtbare Oppositionsarbejde. I denne Stilling var han, det tör man uden Betænkning paastaae, et af de betydeligste Medlemmer af Hds. Majestæts Opposition som

nogensinde have siddet paa venstre Haand af Formanden. Hans politiske Venner viste Vid, Lærdom, Veltalenhed og Finhed, men Lord G. B. fejlede aldrig at bibringe sin Vederpart et haardt Slag. Ingen, har man ofte bemærket, har i saa kort en Tid holdt saamange Ministeriet skadende og svækkende Taler som han.

Lord B. døde den 21de Septbr. om Eftermiddagen ved en brat Død, efter at han fra sit Landsæde Welbeck-Abbey havde begivet sig til Fods og alene over Markstien til Thoresby-Park, Grevnen af Manvers' Gods, af hvem han var indbudt til Middag. Da han ikke ankom der, bleve Efterforskninger anstillede og om Aftenen Kl. 9 fandt man hans Lig. Ligskue-Juryen, som plejer at sammentræde ved pludselige Dødsfald, afsagde efter Ligets Aabning det Verdict: „Død ved Guds Hjemfølgelse af Hjertekrampe“. „Standard“ troer, at hans overdrevne Anstrengelse ved Slutningen af sidste Mødetid, som Formand i Underhus-Udskudet over det vestindiske Spørgsmaal, har fremskyndet hans Død. Hans Herlighed var ugift. Alle politiske Partiers Agtelse følger ham til Graven.

— D. 27de Sept. i Berlin Gehejme-Medicinalraad Dr. **Ernst Horn**, siden 1806 Professor ved det derværende kirurgisk-medicinske Militærakademi, siden 1821 tillige Professor ordinarius ved Universitetet, Ridder af flere Ordener. Han var født den 24de August 1774 i Brunsvig, studerede i Göttingen, blev i 1798 Garnisonslæge i sin Fødeby og 1800 Professor ved Klinikken for Militær-Saarlæger sammesteds. 1804 blev han kaldet som Professor til det daværende Universitet i Vittenberg, og endnu i samme Aar i lige Egenskab til Erlangen. 1806 erholdt han Ansættelse som anden Læge ved „Charité-Sygehuset“ i Berlin, hvilken Post han i 1818 frasagde sig. Han var en Tidlang den søgteste Læge i Berlin og stod i Spidsen for de lægelige Navnkundigheder sammesteds, og har derhos efterladt en Mængde, især praktiske, lægevidenskabelige Skrifter, hvoriblandt aarlig siden 1807 Arkiv for medicinsk Erfaring.

— Den 28de Septbr. blev den k. k. østerrigske Feltmarschal-løjtnant Grev **Frans af Lamberg**, da han som kongelig Kommissær havde at overbringe det ungarske Folk fredelige Tilbud, paa den skjændigste Maade myrdet paa Donaubroen i Pesth af det med Leer bevæbnede Folk, under Enkeltheder som ere gysenopvækkende. Han var en af alle Partier yndet Mand af forsonlig Karakter, i endnu kraftig Alder.

Anmeldte Døde i Juli Kvartal 1848.

A. I Hovedstaden.

- Dødsdagen. De Afdøde og deres Efterladte m. m.
- 28/7 Enken Helene Margrethe Meyer i 82de Aar, 18 Aar efter Mandens Død. Børn og Svigerbørn.
- 3/7 Galanterihandler Andr. Ch. Abr. Jacobsen, i 55de A., ved en pludselig Død. Enken Hanna J. f. Nathanson og Børn.
- Georg Vilhelm Petersen, 4 Mnd. gl., Søn af C. F. P. og C. M. P. f. Købke.
- Marie Kirstine Jakobine Müller, uden foregaaende Sygdom efter 7 Timers Krampe, 3 A. gl. Forældrene Urtekræmmer P. A. E. M. og J. M.
- Agnete Kathrine Christiane Møjnichen f. Seerup, Enke efter forlængst afdøde Juvelér P. B. M., pludselig, i 65de A. Børn.
- Madame Kirstine Judithe Mauritzen f. Bidstrup, efter 1½ Aars smertefuldt Sygeleje, i 37te Aar. Manden Slagter J. E. M. og 5 Børn, 4 forhen døde.
- 4/7 Hans Jeppesen, 53 A. gl., efter 9 Aars Ægteskab. Enken M. J. f. Bille og 3 Børn.
- Forhenv. Kantor ved den mosaiske Menighed Isak Salomon, efter flere Aars tiltagende Svagelighed, 67 A. gl. Efterladte.
- 5/7 Kongl. Føldmægtig F. C. Groves Hustru, Jensine Kathrine Marie G. f. Andrup. Manden.
- Hoboist ved den kongl. Livgarde tilfods Mourits Nikolaj Holmgreen, i 31te A. Forældrene J. H. og M. B. H. f. Askengreen og 2 Søstre.
- 6/7 Camilla Frederikke Galberg, 23 A. gl., efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed, Datter af forlængst afdøde Möller P. G. i Udesundby. Sødskende.
- 7/7 Caroline Dobritz, efter et kort Sygeleje, 19 A. gl. Forældrene Skrædermester J. G. D. og Hustru samt Sødskende.
- Henriette Emilie Petersen. Hendes Forlovede C. C. Möller.
- Klejnsmedmester Carl Nissen, 31 A. gl. Enken D. N. f. Flygenring.
- 8/7 Bagermester August Durchholtz, efter længere Tids Svagelighed, pludselig ved et apoplektisk Tilfælde i 62de A. Sønnen F. D.
- Frederikke Dorthen Holm f. Metscher, efter flere Ugers tiltagende Svaghed, 67 A. gl. Manden C. H., Børn og Børnebørn.
- Margrethe Diderikke Svendsen f. Krull, efter 11 Manneders tiltagende Sygdom, i 49de Aar, efter 23 Aars Ægteskab. Manden G. V. S. og 2 Børn, 2 andre forud døde.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 9/7 Laurits Rudolf Hansen, 12½ A. gl., efter 13 Dages smertefuldt Sygdeleje. Moderen A. K. H. og 4 Sødskende.
- Jens Christian Mattesen, efter 2 Maaneders Svagelighed og 6 Ugers Sygeleje, 18 Aars Ægteskab, i 51de A. Enken A. L. M. f. Svensen. 4 Børn forud døde.
- Caroline Katharine Schwartzlose f. Holmer. Manden Snekermester S. og 5 Børn.
- 10/7 Otto Hansen, 1 A. gl., efter 8 Dages Lidelser af Hjernebetændelse. Forældrene Urtekræmmer H. S. H. og E. C. H. f. Toustrup.
- Edel Martine Geertz f. Kepping, i 65de Aar. Børn.
- Sofie Magdalene Lykkedahl, Datter af forlængst afdøde Fyrbøder L., efter mange Aars tiltagende Svaghed og et halvt Aars Lidelser, i 35te A. Broder og Søster.
- 12/7 Ellen Christine From, Enke efter Sprøjtemester F., efter mange Aars Svagelighed og tunge Lidelser. Datter og Svigersøn.
- Anne Kathrine Welling, efter længere Tids Brystsvaghed og 3 Ugers Sygeleje, 28½ A. gl. Brødre.
- 13/7 Christian Friberg, forhen Skrædermester og Kontrollør ved det kongl. Theater, 77½ A. gl., efter at have i 8 Aar været blind og efter saa Dages Sygeleje. 5 Børn.
- 14/7 Vognfabrikør Carl Christian Nielsen, 57 A. gl., efter længere Tids Brystsvaghed. Enken J. M. N. f. Lund og 2 Sønner.
- 15/7 Jfr. Dorthen Margrethe Braun, efter 3 Dages Sygdom, 61 A. gl. 2 Sødskende.
- 16/7 Ane Sofie Sørensen f. Holm, efter 3 Ugers smertefuldt Sygeleje og længere Tids Svagelighed. Manden The- og Porcelænshandler P. S., Søn og Plejedatter.
- Ane Kathrine Winsløv, Enke efter Isenkræmmer J. Winsløv, efter flere Aars tiltagende Alderdomssvaghed, i 70de A. 8 Børn og 23 Børnebørn.
- Enkefrue Oberstinde Suckow, ved en pludselig Død. Søstersøn Major Moth.
- Luise Augusta Frederiksen f. Hanssen, efter langvarige Lidelser. Manden C. F. og 6 uforsørgede Børn.
- 17/7 Jakob Fjelsøe, 49 A. gl., ved en brat Død af Apopleksi efter et Aars Ægteskab. Enken A. C. F. f. Sørensen og 6 Børn af 2 Ægteskaber.
- Marie Dortha Høvinghoff, efter 8 Maaneders Sygdom, næsten 58 A. gl. Sødskende.
- 18/7 Rasmus Christian Bang, efter flere Aars tiltagende Svaghed. Enken C. B. og 4 Børn.
- 19/7 Silke- og Klædekræmmer Aron Efraim Philipsen, efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed. 60 A. gl. Enke og Børn.
- uang. Enkemadame Margrethe Philip f. Berendt, efter en kort Sygdom i 62de A. Børn.
- Ellen Jørgensen f. Frederiksdatter, 36 A. gl. Manden H. Jørgensen.
- 20/7 Johanne Marie Hermandine, 3½ A. gl., af Strubebetændelse, adoptivt Barn

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m

- af H. Jørgensen, Justitssergeant ved Citadellets Fængsler og Hustru A. K. J.
- 21/7 John Theodor Schultz, 26 A. gl., efter et Aars tiltagende Svaghed og 4 Manneders Sygdom. Moderen C. S. f. Keller.
- Petrine Christiane Rydahl, 28 A. gl., efter længere Tids tiltagende Svaghed og 4 Ugers smertefuldt Sygeleje. Moderen K. R. og Sødskende.
- Forhenv. Traktør Niels Olsen, efter længere Tids Svagelighed, i 70de A. Nevó F. Eichinger.
- Magdalene Mohr 1½ A. gl. Forældrene P. C. V. M. og J. M. f. Kemnitz.
- 22/7 Harriet Marie Sofie Kofod, efter længere Tids Lidelser. Forlovede F. J. E. de Coninck.
- 23/7 Agnes Mühlenstedt, 3 Mnd. gl., Datter af N. C. M. og E. M. f. Rørby.
- Bagermester Christian Westphal, 49 A. gl. Enken L. W. og 2 Børn.
- 24/7 Amtskirurg Hans Jakob Martens, 51½ A. gl., efter længere Tids Svaghed. Søster.
- Assessor Farmaciæ, Apotheker i Christianssted, Peter Eggert Benzou, efter 18 Dages Ophold i Danmark, i 59de A. Enken C. B. f. Didrichsen og 7 Børn.
- 25/7 Christian Ludvig Budtz, 42 A. gl., paa Frederiks Hospital efter et halvt Aars tunge og smertefulde Lidelser. Sødskende.
- Mathias Peter Christian Mathiesen, 8½ A. gl., efter 9 Dages haarde Lidelser, eneste Søn af Murmester N. M. og C. M. f. Petersen.
- Skomagermester J. F. Filberdt, 37 A. gl., efter 4 Dages smertefuldt Sygeleje, 13 Aars Ægteskab. Enken J. F. og 2 Børn.
- 26/7 Urtekræmmer Peter Jensen, efter langt Sygeleje i 30te Aar. Broder C. J. og Stedfader.
- 27/7 Adolf Andreas Christinn Möller, 4 A. gl. Moderen Christiane M. f. Engelsen og fraværende Mand.
- Jfr. Hansine Larsen, efter længere Tids Svagelighed, i 45de A.
- Carl Aksel Lauritsen, efter 4 Dages Lidelser af Hjernebetændelse, 2½ A. gl. Forældrene A. L. og C. L. f. Berg.
- 28/7 Dorthica Andersen f. Sørensen, Enke efter Vognmand A. i Kolding, i 53de A., efter længere Tids Sygdom. Børn.
- Bryggerknægt paa Kongens Bryghus Hans Jørgensen, i 58de A. Enken M. C. J. f. Gnarmann, 3 Børn og 4 Stedbørn.
- Hansine Marie Lehmann f. Ginge, Enke efter forlængst afdøde Bogtrykker J. L. i Kristinnia. Svogeren A. M. L.
- 29/7 Beate Katharina Borch, f. Dam, under et Besøg her i Staden, ved en pludselig Død, 75 A. gl. Manden J. Borch.
- 30/7 Destillatør Johan Peter Hedberg, ved en pludselig Død. Enken A. H. f. Røyen.
- Murmester i Sorø Lars Parbst, 56 A. g., 4 Dage efter at haa paa Frederiks Hospital havde underkastet sig en langvarig og smertefuld Operation. Enken Inger P.
- 1/8 Ida Mathilde Kjerumgaard f. Gorm, Passkriver i Kreditoplagskontoret N.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- V. K.s Hustru, 27 A. gl., efter et Aars Ægteskab. Manden og en 14 Dage gl. Datter.
- 1/8 S. M. Møglestue f. Munk, efter 5 Aars smertelige Lidelser. Søster R. Nybye f. Munk og 2 Sønner i Norge.
- Slagtermester Christian Frederik Schneider, i 70de A. Børn og Svigerbørn.
- Portner ved Charlottenborg og Bud ved Kunstakademiet Frederik Abraham Frørup, efter 7 Ugers Sygdom. Enken Margrethe F. og 7 Børn, 4 forhen døde.
- 2/8 Enkefru Ane Kathrine Carlsen f. Weber, Enke efter Major Henrik Jørgen af C., i 74de A.
- Sara Levy, efter 10 Ugers haarde Lidelser, Søsterdatter af M. B. Cohen.
- Emerentze Kathrine Fønnesbech f. Storch, Enke efter forlængst afdøde Grosserer M. F., efter fem Dages Sygeleje, men flere Aars tiltagende Svaghed, i 73de A. Børn.
- 3/8 Kancelliråd og Kontrollør ved den kongl. Enkekasse Carl Christian Brønlund, efter 2 Dages Sygdom. 2 Søstre.
- Mursvend Peder Hansen Bruun, 42 A. gl., efter 20 Aars Ægteskab. Enken S. B. f. Hansen og 3 uforsørgede Børn, 4 tidligere døde.
- Silke- og Klædekrammer J. O. Schibild, efter 5 Måneders tiltagende Svaghed, 73 A. gl. Enken L. S. f. Holm og fraværende Søn og Svigerdatter, 2 Børn tidligere døde.
- 5/8 Rosalie Davidsen, 1 1/2 A. gl., yngste Datter af G. D. og H. D. f. Selig.
- Birthe Marie Frederiksen f. Valstrøm. Børn og Svigersønner.
- A. Levald, 71 A. gl. Enken B. L. f. Abraham og 5 Børn.
- 6/8 Ane Magdalene Weisker f. Keiffer, 54 A. gl., efter flere Aars Svaghed og 2 Dages Sygeleje. Søn H. W.
- 7/8 Iver Larsen, 64 A. gl., efter længere Tids Svagelighed. Enken C. L. f. Petersen og Broder Bomforpagter A. L.
- Handelsbetjent S. Samuel, 20 A. gl., efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed. Forældre og Sødskende.
- Carl Kaarsgaard, næsten 7 A. gl., ved en brat Død. Forældrene V. K. og Thalia K. f. Conradsen.
- 9/8 Boghandler E. Skouboes Hustru Sofie Nielsine Elisabeth S. f. Petersen, Manden og 3 smaa Børn, det yngste 4 Dage gl.
- Hans Rasmus Andersen, 1 1/2 A. gl., efter 6 Ugers Sygdom. Fldr. Værts-husholder J. H. A. og G. K. A. f. Hansen.
- 20/7 og 10/8 Johanno Sofie Bentzen (20de Juli) 18 A. gl., Datterdatter, og Marie Elisabeth Aaby f. Dithmer (10de Aug.) 76 A. gl., i 53 Aar Hustru, af Krigsassessor C. Aaby.
- 10/8 Karen Johanne Jørgensen f. Bendsen, efter flere Aars tiltagende Svagelighed og et kort Sygeleje, i 48de A. Manden J. J.
- Sofie Christine Meyer, Barn af S. L. M. og Laurentze M. f. Sørensen.
- Fhv. Brændevinsbrænder Simon Peter Engerslev, efter længere Tids tiltagende Nervesvaghed, næsten 49 Aar gl. Enken M. E. f. Ewald og 5 tildeels uforsørgede Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 10/8 Caroline Augusta Nielsen, Enke efter Kong Frederik VI's Kammertjener Chr. N., 72 A. gl. Børn.
- Linnedvævermester Aleksander Tofte, 57 A. gl., efter 2 Maaneders Sygeleje. Børn.
- 11/8 Vilhelmine Marie Gynther, i 31te A. Hendes Forlovede,
- 12/8 Oldingen Kmmerraad Peter Lorens Holst. Søn og Datter.
- Destillatør Andreas Christian Müller, 58 A. gl. Enken Jh. M. f. Wulf og 4 Børn.
- Portrætmaler C. Bøeghs Hustru Eline Vilhelmine Augusta B. f. Ludvigs, efter haarde Lidelser. Manden og 2 smaa Børn.
- 12/8 Andreas Svendsen, 15 Aar gl. Faderen J. S.
- A. C. Jonassen, Enke efter forlængst afdøde Koffardikapitajn F. V. J., i 81de A. Børn og Svigersøn.
- 14/8 Enkemadame Johanne Schade f. Pagh, efter flere Aars Svaghed og Lidelser, i 81de Aar. Efterladte.
- Henriette Nikoline Emilie Vesterskou f. Marx, efter længere Tids Svagelighed og 4 Ugers smerteligt Sygeleje. Manden J. V.
- Værtshusholder Christen Petersen. Enken A. R. P., 2 Børn og 3 Børnebørn.
- Enkefru Ane Marie Baudh f. Volmeister. Efterladte.
- 15/8 Skorstensfejermester Christen Westi, i 57de A. Enken C. V. og 3 Børn.
- uang. Christine Jacobsen, efter længere Tids Svaghed, i 52de A. Manden kgl. Rustvognskudsk L. J.
- 16/8 Frisør Jens Gjødesen Søgaard, efter 2 Aars tiltagende Svaghed, i 69de A. Datteren E. S.
- 17/8 Hanno Dorthen Trier, i A. gl., Datter af L. T. og C. T. f. Melchior.
- Jakobine Kirstine Henke f. Grönfeldt, efter flere Aars tiltagende Svaghed, 48 A. gl. Manden Kancellist under Finansdeputationen T. H. og Børn.
- uang. Kongl. Toldassistent og forhen Fyrinspektør P. T. Chlavert, efter et kort men smertefuldt Sygeleje, i 69de A. Enken H. C. f. Petersen.
- 18/8 Sally Baith, ved et ulykkeligt Tilfælde, i 18de A., eneste Søn af R. B. f. Adler.
- 19/8 Martin Wegner. Enken M. W. f. Wilmsen og 7 Børn.
- 20/8 Marthe Petrine Kaalund f. Dahl, i 81de A. Børn og Børnebørn.
- Marie Bentzien f. Heininge, i 41de A. Manden F. C. B. og 4 Børn, 4 tidligere døde.
- Jörgen Andreas Waagen, efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed og 8 Maaneders Sygeleje, 3 Aars 7 Maaneders Ægteskab, i 40de A. Enken F. L. W. f. Lange.
- Silke- og Klædehandler Johannes Dorscheus, 66! A. gl., efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed. Enken R. C. D. f. Andrup og Børn.
- Inger Kirstine Juul f. Sich, i 57de A. Fraværende Søn.
- Oskar Frederik Viggo Hein, 2 A. gl. Fldr. F. H. og E. H. f. Hansen.
- uang. Else Kathrine Arentzen. Sønnen Sadelmagermester J. F. A.
- 21/8 Fru Christiano Amalie Mollke f. Oldenborg, Enke efter Kammerherre Generalkrigskommissær A. M. Børn og Svigerbørn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²¹/₈ Nikoline Cecilia Ludvigsen, efter et Aars tiltagende Brystsvaghed og 3 Dages haarde Lidelser, i 31te A. Fldr. Oberstløjtnant, R. af Db., A. L. og L. L. f. Hochheim.
- ²²/₈ Kapitajn i forrige Dronningens Livregiment Emil Olsen af Braadan, paa Frederiks Hospital. Enken E. B. f. Juncker og en lille Søn.
- Værtshusholder J. Niensens Hustru, 35½ A. gl. Manden og 6 Børn.
- Afskediget Ritmester og Krigsassessor Carl Aaby, nedbøjet af Sorg over Tabet af Hustru og Datterdatter, begge døde i samme Maaned, 77 A. gl. Dattersøn F. S. R. Bentzon, Fuldm. ved Alm. Hospital.
- Anne Luise Sandberg f. Walberg, Enke efter Skomager A. S., efter langvarig Svaghed og 5 Ugers Sygeleje. Børn.
- ²³/₈ Styrmand Morten Hansen, i 47de A. Søsteren E. K. Wulff f. H.
- Cecilie Marie Jensen f. Lundbek, i 53de A. Manden N. J. og 2 Døttre.
- Mursvend Johan Henrik Buchner, 76 A. gl., efter 8 Ugers haarde Lidelser, 2 Aars 2 Maaneders Ægteskab. Enken A. M. B. f. Möller og en Datter af 1ste Ægteskab.
- ²⁴/₈ Værtshusholder Lars Pedersen Borup, efter 5 Aars Ægteskab, 34 A. gl. Enken I. M. B. f. Sørensen og et Barn.
- Emilie Jensen, efter faa Dages Sygdom, i 20de A. Fldr. C. J. og M. J. f. Möller, samt Forlovede.
- Carl August Wilhelm Wagenschnur, 24 A. gl., efter 2 Dages haarde Lidelser, 2 Maaneders Ægteskab. Enken Kirst. W. f. Rasmussen.
- uung. Christian Clausen, efter tiltagende Svaghed, i 63de A. Enken A. F. C. f. Aalborg og 2 Børn af 1ste Ægteskab.
- ²⁶/₈ Caroline Amalia Moresco, efter 4 Maaneders tiltagende Lidelser, i 16de A. Moderen A. M. f. Italiaender og 3 Sødskende.
- Charlotte Amalia Høegh f. Linstow. Broder.
- Caroline Margrethe Bille f. Berthelsen, Enke efter Skibskapitajn B., i 52de A. Børn.
- ²⁷/₈ Flv. Lysefabrikant John Lund, 87 A. gl. Enken M. K. L. f. Schou og Børn.
- Hedevig Augusta Nielsen f. Søborg, 42 A. gl. Manden Vægter i Söelaten J. N. og 5 Børn, hvoraf et nylig født.
- ²⁴ og ²⁸/₈ Ellen Margrethe Emilie Klein f. Köhlert, i 35te A. (28de) og Datteren Clara Muthilde Magdalene (24de), i 7de A. Manden Louis Klein.
- ²⁸/₈ Vilhelmine Kanneworff, 46 A. gl. Svoger C. Dyhr.
- ²⁹/₈ Kand. Theol. Christian Conrad Sofus Juell.
- Emilie Caroline Hansen, Enke efter Possementmager C. H. Hansen, 71 A. A. gl. Børn og Svigerbørn.
- Jensine Emilie Bøggild f. Hviid, 43 A. gl., efter længere Tids Svagelighed og 14 Dages Sygeleje. Manden J. B. og 5 Sønner.
- Professor ved Kunstakademiet, R. af Db., Martinus Rörbye, efter faa Timers heftige Lidelser, i 46de A. Enken R. R. f. Schiött og 4 Børn.
- ³⁰/₈ Johanne Dorbritz, Enke efter Amtskirurg D. Søn.
- uung. Bagermester Johan Anton Elias Boeck, 48 A. gl. Efterladte.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- $\frac{2}{9}$ Sofus Vilhelm Emil Klein, 5 $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. Kammerassessor S. G. K. og P. A. K. f. Stephensen.
- Ludovika Benedikte Adolfine Marie Messmann, 15 $\frac{1}{2}$ A. gl., efter 8 Maaneders afvekslende Sygdom og 5 Dages smertefulde Lidelser. Moderen K. M. f. Andrea og 2 Søsken.
- $\frac{3}{9}$ Marie Sofie Sørensen f. Müller. Manden J. S. og 7 Børn.
- Kirstine Petersen f. Michaelsen, efter længere Tids Svaghed og haarde Lidelser. Manden R. Petersen Reenslöv.
- Jmf. Kathrine Margrethe Hoffmann, efter en kort Tids Sygeleje, 78 A. gl.
- $\frac{4}{9}$ Frans Immanuel Petersen, efter 4 Ugers Sygeleje, i 26de A. Søsken og fraværende Forældre.
- Carl Harald Villiam Helmer, efter længere Tids Svaghed, i 3die A. Fldr. Snedkermester V. H. og O. H. f. Ernst.
- $\frac{5}{9}$ Anno Margrethe Smith f. Rask, efter 8 Dages haarde Lidelser. Børn.
- Clarn Rist, 6 A. gl., Datter af Kapitajn i 7de Linieatallion F. R. og M. R. f. Gunderup.
- Lene Thielmann f. Meyer, efter flere Aars langvarige Lidelser, i 49de A. Manden Gårversvend C. L. T. og 4 Børn.
- $\frac{6}{9}$ Dorteia Holm f. Möller, Enke efter Skolelærer H., 76 A. gl. Sønnen O. H.
- Johanne Marie Pøss, f. Holm, efter flere Aars tiltagende Svaghed og 14 Dages Sygeleje. Manden C. P.
- Birthe Kirstine Lyngge, efter 14 Dages Sygeleje, i 72de A. Sønnerne P. H. Alslöv og H. P. Alslöv.
- Anne Johanne Würtzner f. Ziegler, efter 3 Aars tiltagende Brystsvaghed, i 49de A. Manden Faneport ved Brandkorpset J. W. og 2 Børn.
- $\frac{7}{9}$ Thora Caroline Katharina Johansen f. Schmidt, 27 A. gl., efter 1 $\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab. Manden Murmester J. J. og et 8 Dages Barn.
- Slotsgartner ved Rosenborg, R. af D. og af Vasa, Jens Peter Petersen, Enken L. P. f. Lindegaard og 5 Børn.
- $\frac{8}{9}$ Ida Clausen, 17 A. gl., efter flere Aars Svagelighed og nogle Ugers Sygeleje. Moderen Andrea Clausen f. Kelhoff.
- Line Christensen, 19 Maaneder gl. Fldr. P. C. og A. C. f. Larsen.
- Etatsrundiinde Jakobine Luise Bojesen f. Bojesen, Enke efter Postdirektør Etatsraad R. B. Søn.
- Else Marie Koch f. Lange, Enke efter pensioneret Sergeant ved Holmen Ditlef K., næsten 80 A. gl. Børn og Svigerbørn.
- $\frac{9}{9}$ Valdemar Harald Hingelberg, 10 A. gl. Fldr. Major C. H. og S. H. f. Rosenfeldt.
- Sofie Tutcin, efter faa Dages Sygeleje, i 15de A. Fldr. Ferd. T. og J. T. f. Siboni.
- $\frac{10}{9}$ Prokurator i Svendborg Peter David In Cour, efter 15 Ugers Sygeleje paa Frederiks Hospital, i 60de A., efter 40 Aars Ægteskab. Enke og Børn.
- Fhv. kongl. Kapelmusikus Samuel Ulrichsen, efter 9 Dages haarde Lidelser. Enken L. N. U.
- Kapitajn og Toldkontrollør Nikolaj Polycarpus Transe, i 51de A. Enken J. D. T. f. Lembecke og 2 smaa Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- uang. Flv. Høker Simon R. From, efter 5 Dages Sygeleje, 37 Aars Ægteskab, i 63de A. Enken F. F. f. Holst, Børn og Svigerbørn.
- 11/9 Peder Bache, 64 A. gl. Broderen C. B. og flere Søskende.
- Theodor Otto Gotfred Schou, 17 A. gl. Fldr. C. S. og S. A. S. f. Clausen.
- 12/9 Carl Vilhelm Bakke, 3½ A. gl. Fldr. A. B. og A. B. f. Vellöv.
- Stud. Farm. Peter Mathias Branner, 28 A. gl. Forlovede og Søskende.
- uang. Engel Marie Lassen, efter et kort Sygeleje, 6½ A. gl. Eneste Datter af Kapitajn og Destillatør C. F. Lassen og K. L. f. Walin.
- Jmf. Thala Mariane Bruun, 84 A. gl. Fraværende Familie.
- 13/9 Frøken Christiane Ludovika Falbe, efter længere Tids tiltagende Svaghed. 2 Søstre.
- uang. Sömmand Josef Christian Jensen, 51 A. gl. Enken A. E. J. f. Sarakiedsky.
- 14/9 Vognmand Hans Christian Bölcko, 57 A. gl., efter nogen Tids Sygeleje. Enken L. B. f. Sørensen og 2 smaa Børn samt 3 Børn af første Ægteskab.
- Johanne Frederikke Gedde, 2 A. gl. Fldr. Kapitajn af Infanteriet V. G. og E. G. f. Harboe.
- Enkefrue Oberstinde Moth f. Stoudt, 74 A. gl. Sønnen Major M.
- 17/9 Skipper Peter Nikolaj Kising, 65 A. gl. Børn og Svigerbørn.
- Anc Sofie Gad f. Bung, Enke efter Kjøbmand S. G., 71 A. gl. Børn.
- 18/9 Hulda Rist, 10½ A. gl. Ældste Datter af Kapitajn i 7de Liniebatallion F. R. og M. R. f. Gunderup; et yngre Barn nylig død.
- Jmf. Johanne Magdalene Falsöv, efter længere Tids tiltagende Sygdom af Vattersot. Moderen Brændevinsbrænder F.s Enke.
- 19/9 Carl Johannes Keller, 8 Maanedes gl., efter faa Dages Sygdom. Fldr. C. B. K. og A. K. f. Christiansen.
- 20/9 Alvide Malvina Augusta Boysen, efter 12 Ugers tunge Lidelser, 23 A. gl. Moderen B. F. M. B. f. Ursin.
- Fru Caroline Frederikke Høst f. Aurestrup, Enke efter Oberstløjtnant H., i 63de A., efter længere Tids Svagelighed og smertefulde Lidelser. Børn og Svigerbørn.
- uang. Jens Fevile Høy, i en lang Række af Aar Mester ved Christensens-Sønner- og Harboes Sukkeraffinaderi.
- Skrædermester Johan Jakob Wilkelmy, 62 A. gl. Svigersøn C. Gormsen.
- 22/9 Christiane Charlotte Schmelling. Søskende.
- Nikolaj Nielsen, efter faa Dages Sygdom i 50de A. Enken K. N. fød Petersen.
- 23/9 Fransine Laurine Bräunitzholtz, 5½ A. gl., eneste Datter af C. B. og V. J. B. f. Nielsen.
- Villiam Christian Henrik Holbæk, henved 3 A. gl. Fldr. Kunstdrejer M. C. H. og H. H. f. Ban.
- Fru Charlotte Amalia Lunddahl f. Rye, Enke efter Kammeraad H. J. L., efter langvarigt og smertefuldt Sygeleje, 63 A. gl. Børn.
- 24/9 Snekermester John Christoffer Vogt, 68 A. gl. 2 Børn.
- Helga Læssøe, 9 Uger gl. Datter af Kammerassessor L. L. og A. L. f. Haack.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{24/9} Grosserer Johan Heinrich Brandt, ved en pludselig Død, 34½ A. gl. Enken Thora B. f. Pflugmacher og 3 Børn.
- uag. Fhv. Høker Johan Frederik Holdorff. Enken C. C. H. f. Nording og Søn.
— Tømmersvend Christian Vilhelm Leuchte, af en kronisk Hjertesygdom, i 55de A., efter 7 Aars Ægteskab. Enken M. R. L. f. Winther.
- ^{26/9} Georg Emil Sass, næsten 11½ A. gl., yngste Søn af Gross. M. V. S. og E. S.
— Astrid Mathilde Vestergaard, ¾ A. gl. Fldr. Prof. N. L. V. og O. V. f. Ryge.
- ^{26/9} Enkebispede Marie Poulina Hjort f. Schiørring, efter langvarig Svagelighed i 72de A. Børn.
— Anna Margrethe Smith f. Becker, Enke efter Sognepræst Martinus Laurentius S., efter længere Tids Svagelighed, i 64de A. Børn.
— Frederik Carl Christian Therkelsen, 6 A. gl., efter 4 Dages Lidelser af Strubehoste. Fldr. D. T. og C. T. f. Albrechtsen.
- ^{27/9} Snedkermester Johan Jonkim Schrøder, efter flere Aars tiltagende Svagelighed, i 71de A. 9 Børn og 3 Børnebørn.
— Fru Rose Cecilie Olufsen f. Rosenkilde. Manden Premierløjtnant A. O.
— Enkemadame Kathrine Marie Döhler f. Kronskjold, i 84de A. Børn.
— Caroline Christensen, 3 A. gl., efter 6 Dages Lidelser af Skarlagensfeber. Fldr. H. C. og C. C. f. Holm.
- uag. Jmf. Kathrine Marie Topp, efter 3 Ugers Sygdom, i 52de A. Veninde G. H. Palm.
- ^{28/9} Charlotte Amalia Ebsen f. Schall, 82 A. gl. Nevø F. Funck.
— Birgitte Samson f. Moses, 48 A. gl. Børn og Moder.
- ^{29/9} Albert Michelsen, 11 Maaneder gl. Søn af A. M. og I. M. f. Hansen.
— Poulina Mathilde Thune f. Laybourn, ved en brat Død, 23½ A. gl., efter 6½ Aars Ægteskab. Manden S. T.
— Anna Cecilie Mikaeline Petersen, 3 Mnd. gl. Fldr. A. P. og B. P.; en Søster død for 3 Maaneder siden.
— H. J. N. Petersen, ved en pludselig Død, 32 A. gl. Enken V. M. P. f. Jacobsen.
- ^{30/9} Jens Jørgensen, efter langvarigt Sygeleje, 53½ A. gl. Enken V. A. J. f. Tolderlund og Barn.
— Madame Thoroette Marie Rosing f. Martin, noget over 50 A. gl. Sødskende.
— Marie Charlotte Borgen f. Borgen, efter 20 Dages Sygeleje, 38 A. gl. Manden C. B. og 5 Børn.
— Fru Petronella Sofie Saxtorph f. Frick, efter langvarig Svagelighed, i 78de A. Manden Professor J. S. S.

Formedlest en tilfældig Omstændighed kan Listen over de i Provindserne Af-døde ikke jneddeles nu, men vil følge i næste Hefte i Forbindelse med Listerne for Oktober Kvartal.

Rettelser i forrige Hefte.

- S. 65 l. 2 f. n. og 66 l. 14 f. n. Arkivarius læs forhenværende Arkivarius.
- 76 - 4 f. o. til Hals læs til Sindal.
- 80 - 4 f. o. Livstudium læs Livsstudium.

J. Neumann,

Biskop over Bergens Stift, Dr. Fil., Ridder af Dannebrog m. m.,
död 25de Jan. 1848.

(Efter den i Bergen 1848 særskilt udkomne „J. Neumann, Biskop osv., biografisk skildret“ af Stiftsoverretsassessor C. N. Schwach. De enkelte mindre betydelige Tilføjelser til eller Afvigelser fra bemeldte Skildring ere grundede paa den Af-dödes egne Optegnelser til Ordenskapitlet.)

Jakob Neumann blev födt i den Del af Drammen som kaldes Strömsö, d. 13de*) Juli 1772. Hans Fader Hans Neumann, en Sön af Jakob Neumann, engang Ejer af Hassel Jernværk, var dengang en formuende og anseet Kjöbmand i bemeldte By; men Uheld eller overdrevne Spekulationer voldte ham et Aar efter Sön-nens Födsel pludselig hans Velfærds Forlis og han blev senere ansat i Toldfoget i Kjöbenhavn, hvor han döde 1780. Moderen var Anniken Johanne Blom, yngste Datter af den driftige og formuende Skibsudreder i det ved Dramsfjorden beliggende Lade-sted Holmsbo, Gustavus Blom. Da hun ligeledes omtrent et Aar efter Sönnens Födsel döde, efter en for tidlig Nedkomst, i en Alder af 18 Aar, svævede saaledes mørke Skyer over Barnets Yugge, og det skulde have været vanskeligt at bestemme hvad Gang hans Skjæbne havde taget, dersom ikke hin hans retskafne Bedstefader — som iövrigt selv havde 12 Börn — havde taget den

*) Sin Födselsdag kjendte han ikke selv med Bestemthed, da den ikke var an-tegnet i Ministerialbogen; men han antog at det var d. 13de, fordi han var döbt d. 20de Juli og det dengang var almindelig Skik, at Daaben foregik netop 8de Dagen efter Födselen. Imidlertid angives Födselsdagen i B. Moes „Efterretninger om norske Stortingsmænd“ til den 16de Juli.

elskte hedengangne Datters forladte Barn til sig. Gift anden Gang med Enken efter en Kapitajn Vogelius, Anne Christine fød Kresting, delte han med denne ædle Kone Omsorgen for Neumanns første Aars Dannelselse. Men snart truedes denne anden Gang med at blive forældreløs, idet Blom døde da han neppe havde fyldt 4 Aar; imidlertid besluttede Enken med en Moders Hjerte at fortsætte det begyndte Værk og, selv barnløs, at antage ham i Barns Sted. Hun sørgede moderlig for hans Pleje, og da hun 2 Aar derefter atter giftede sig med Kontre-Admiral og Indrulleringsschef i Kristiania Fr. V. Krog, fulgte han med Ægtefolkene som deres Barn og nød i disse sine Plejeforældres elegante Hus i Kristiania, i Forening med Otto Krog, en Søn af Admiralens første Ægteskab, der døde i tidlig Ungdom som Sökadet, en omhyggelig Opdragelse, hvorunder han og fik den Smag for en vis Elegants i Paaklædning og Manerer som fulgte ham gennem hele Livet. Her higede Drengens hele Sjæl efter Sömandslivet, hvortil nogle Udflugter fra Holmsbo paa Dramsfjorden med en ældre Legefælle havde vakt hans barnlige Tilbøjelighed. Men efter Samraad med en Dr. Thorstenson bestemte Plejeforældrene ham til Studeringer, og han fik i dette Öjemed til Lærer en Student Möller, som bibragte ham de første Elementer af Latin m. m. I sit 9de Aar blev han sat i et dengang anseet Institut, som en Kand. Theol. Kölle holdt paa den 3 Fjerdingsvej fra Kristiania beliggende Snarö. Denne var en dygtig Skolemand, og Neumann fik af ham grundige Forkundskaber i levende og døde Sprog, især i Græsk; men han var tillige en ivrig Herrnhuter, en stor Ynder af Lærdommens fysiske Indprentning og en streng Ökonom. Han var derfor en stiv Pedant, en haard Tugtemester og en temmelig daarlig Kostholder.

Efter omtrent 4 Aars Ophold paa Snaröen faldt Neumann i en Koldfeber og blev hjemhentet til Plejeforældrene for at komme under Lægebehandling, hvilken snart gjengav ham Sundheden. Imidlertid var han modnedes til at indsættes i en Latinskole; og Plejeforældrene valgte Helsingörs, hvis Rektor var den senere som Tænker saa hæderligt bekendte Drammenser Niels Treschow, og

i hvilken der var større Udsigt end ved de fleste andre af Riger-
nes Latinskoler til at erholde Stipendier, der vel kunde behöves
af den studerende Yngling, hvis Mödrenearv dels var medgaaet
til Opholdet paa Snaröen, dels vilde udfordres under Opholdet ved
Skolen og Universitetet.

Gutten blev da med et Fartøj sendt ned til Helsingör, hvor
Treschow havde betinget ham Logi med Kost hos en Madame
Bentsen, i hvis Hus flere andre Disciple logerede. Efter vel be-
staaet Overhöring af Rektor kom Neumann i överste Klasses mel-
lemste Afdeling; og efter et Par Aars Skolegang — hvorunder han
ved sin Flid og sine musikalske Studier, ved den Adgang han
havde faaet i nogle agtværdige Familier, og endelig ved en al-
deles platonisk og aldrig udtalt Kjærlighed til en smuk Pige, var
saa lykkelig at bevare sig for Smitten af den Usædelighed som
dengang herskede blandt Flerheden af Skolens ældre Disciple — blev
han i Sommeren 1787, 15 Aar gammel, dimitteret til Universitetet.
Allerede i Juleferien 1786 havde han besøgt Kjöbenhavn og sin
der boende Fæder, som imidlertid havde giftet sig andengang, og
sin Morbroder Sökapitajn Blom, der som Kadetoffiser boede paa
Gjethuset. Desuden fik han ved Anbefaling fra sine Plejeforældre
i Kristiania Adgang til Admiralens Broder, Admiral og Kammer-
herre Krogs Hus, og blev derigjennem optaget i flere af Datidens
elegantere Cirkler. Derved og ved at faa Logi hos en hæderlig
Familie, bevarede han ogsaa under Studenterdagene saavel sin
indre Sædelighed, som sin Smag for ydre Elegants.

Ved Eksamen artium bestod han sig godt i alle övrige Fag,
især i Græsk, men fik for Historie og Geografi, maaske paa Grund
af hans helsingörske Lærers mindre Dygtighed heri, et Non cont.,
der nedsatte Hovedkarakteren fra Laud. til Haud illaud.

I den Kamp som dengang endnu förttes mellem Danske og
Normænd om og paa Trappen til det gamle Konsistorium, hvor de
der havde bestaaet den förste Eksamen fik det akademiske Bor-
gerbrev, fandt Neumann, som hverken var kamplysten eller
kampfærdig, skjönt han kort efter med Fornøjelse lyttede til

et Forslag om at de Studerende skulde bære Kaarde, men som dog i Forventning om Kampen havde iført sig simple Klæder, kraftige Beskyttere i de ældre Studenter Trönderne Krogh *) og Vessel **), hvilken Sidstes Kæmpearms udrev ham af en lang Jydes heller ikke haandslappede Greb. Senere fornyedes Kampen, dog uden Deltagelse af Neumann, med stor Forbittrelse; men dette var ogsaa den sidste Akt af denne Uskik, der Aaret efter ophævedes ved den ny Universitetsfundats.

Nu var da Neumann Student og anden Eksamen forestod. Imidlertid havde han skiftet Logi og boede ligeoverfor Regensen hos en Bogtrykker Vinding, i hvis Presse den religiøse Heterodoks Horrebovs og den politiske Fritænder Malthé Conrad Bruns ***) Skrifter tryktes, og fra hvis Trykkeri udgik en Mængde slette og tildels smudsige Gadeviser, hvis fordærvelige Indflydelse Efter-slægtselskabet, og navnligens dets Medlemmer Digterne Sneedorf, Riber, Storm, Tode, Rahbek og Thaarup' heldigt modarbejdede ved at skrive og lade trykke gode og anstændige Sange, som de for endnu lavere Pris end de gamle Gadeviser lode udbrede, og som virkelig fortrængte hine.

I dette ny Logi forberedede Neumann sig med sin gamle Flid til anden Eksamen, som han tog i 1788, men hvorved han dog gik Glip af bedste Karakter, da han for Filosofi under Riisbrigh fik et Non cont., medens han i alle de andre Fag havde faaet Laudabilis.

Imidlertid havde han for Alvor faaet Smag paa æsthetisk Læsning; og da han, efterat anden Eksamen var taget, havde ved Velvillie af Prof. Abr. Kall faaet et billigt Logi i den af denne oprettede Borgerdydsskoles Gaard; da han endvidere fik et fra

*) Død som Biskop i Nordlandene.

***) Død som Sognepræst til Börsen og bekjendt for sin overordentlige Legemstyrke (jfr. Moes Tidsskr. for norsk Personalthist. 1ste R. S. 116 fl.)

****) Med denne Sidste var N. nærmere bekjendt, og han besøgte Brun medens denne, forvist fra Kjöbenhavn, opholdt sig paa Hveen, forinden han tiltraadte det fjernere Eksilium.

Skolen fundatsmæssigen oplagt Slipendium af henved 100 Rdlr. udbetalt, og endelig paa Grund af sin unge Alder syntes at det ikke hastede med at begynde paa Theologiens Studium, saa anskaffede han sig en god Samling af tyske og franske Digterværker, lagde sig efter Engelsk og Italiensk og gjorde sig bekjendt med disse Sprogs Karakter, hvorhos han tog Information paa Klavér, i hvis Behandling han dog ikke drev det vidt.

Under saadanne Beskjæftigelser, slittigt Besög af Skuespillhuset og jevnlig Omgang i dannede Kredse, samt nogle Udflugter til Roeskilde, hvor hans Morbroder Justitsraad Blom var blevet Amtsforvalter, hengik nogen Tid. Kort derefter fik han, ligeledes ved fornævnte Prof. Kalls Omsorg og uden at have ansögt derom, Plads paa Regensen, hvor han laae paa det Nannestadske Stipendiekammer. Men han fik her til Kontubernal en gammel driksfældig og cynisk Student, der idelig forstyrrede og fordærvede den Orden og Elegants som Neumann var vant til og önskede at bevare i sin Bolig, og med ham kunde han derfor ikke trives. Under disse Omstændigheder, og da Neumanns Fader inidlertid var död og derved et af de Baand der havde bundet Ynglingen lösnet, modtog han i Sommeren 1790 et fordelagtigt Tilbud om en Huslærerplads paa Herregaarden Kvistrup ved Holstebro.

Denne Herregaards Ejer, Ritmester Fischer, havde været Student og var siden gaaet over i Militærstanden. Ved Giftermaal med Enken efter Kvistrups forrige Ejer blev han Herremand og traadte ud af hin Stand. Saavel han som hans Kone vare dannede Folk, af hvem Neumann blev behandlet med Agtelse og Velvillie, og medens denne i behagelige Omgivelser og under fordelagtige Vilkaar med samvillighedsfuld Nidkjærhed rögtede sit ny Kald som Lærer for deres 4 Söner, vandt hans Aandsdannelse meget ved Omgangen i dette Hus.

I sine Fritimer begyndte han nu, ved Læsning af de mest klassiske Værker i den nyeste filosofiske og tildels theologiske Literatur, at forberede sig, med mere Nytte end om det tidligere var skeet, til at gaae den bestemte gejstlige Bane imöde, hvorved

hans kjærnesunde Forstand bragte ham til, da som stedse fremdeles, at holde Middelvejen mellem den krasse Orthodoksi, der som en Gjenganger fra Christian VI's Dage endnu besjælede mange af Danmarks og Norges ældre Theologer, og den tvivlesyge Heterodoksi, der, vakt ved Voltaires, Kongen-af-Prøjssens og flere Tyskeres Skrifter, ogsaa i Norden havde fundet sine Tilhængere.

Efter 4 Aars Ophold paa Kvistrup vare Neumanns Elever tilvoksende, og efterat han nu havde opnaaet en Alder af 22 Aar, fandt han det paa Tide alvorligen at forberede sig til den bestemte Embedseksamen. Dog vilde han først gjense sit Födeland og sin gamle Plejemoder Fru Krog, som imidlertid baade havde mistet sin Stedsön Otto og tredie Gang var blevet Enke.

Han rejste da i Sommeren 1794 til Aalborg og derfra med et til Drammen bestemt Skib til Norge. Der landede han først i sit Barndomshjem Holmsbo, hvor hans Morbroder Kammerraad Peter Blom, der havde fulgt Faderen som Handelsmand, da boede, og hvor Mange glædede sig ved som ung, rask og gentil Mand at gjensee den „vesle Jakob“ de havde beundret som Barn. Fra Holmsbo gik Turen over Sandesogn, hvor Præsten Hammer, gift med en Kusine af Neumann, boede i den samme Bygning hvori N. havde tilbragt sine holmboske Börneaar, men som, henflyttet fra sin gamle Tomt, hvorpaa Kammerraaden havde rejst en smukkere Bolig, var bleven opført som Præstegaard i Sande, til Drammen, hvor Neumann besøgte sin Moders Grav og sin Morbroder og Formynder Justitsraad Jahn Blom, der var blevet Tolder i Drammen; fra Drammen videre til Asker, hvor Neumanns Onkel, Vogelius, var Præst, og hvor hans Morfader, der var död under et Besög her, havde givet ham som fire Aars Dreng sin sidste Velsignelse; endelig herfra til Kristiania.

Her tilbragte han nogle behagelige Maaneder hos sin kjærlige Fostermoder, der holdt saameget af ham, at hun næsten aldrig kunde afsee hans Selskab. Han fornyede Bekjendtskabet med Treschow, som imidlertid var blevet Rektor ved Kristiania Latinskole, og gjorde Bekjendtskab med Jakob Rosted, dengang

Skolens Konrektor og Bibliothekar ved det Deichmannske Bibliothek, som Neumann flittigt benyttede. I denne Tid forsøgte han sig ogsaa i Digtekunsten i Anledning af en Vens Bryllup i Sandesogn, ligesom han og senere skrev Vers, dem han dog ikke ved Trykken offentliggjorde og tilsidst forkastede og forglemte.

I Hösten 1794 drog N. med Skibslejlighed tilbage til Köbenhavn, hvor han atter fik Logi hos Bogtrykker Vinding; og nu begyndte han med saadant Alvor at lægge sig efter Theologiens og de österlandske Sprogs Studium, at han lod en Vægter hver Morgen Kl. 4 vække sig ved at trække i en om hans Arm befæstet og gjennem et Hul i Vindueskarmen udhængt Snor. Han arbejdede da til Midnat uden anden Afbrydelse end Kollegiernes Besög, Middagsmaaltidet og en kort Siesta derefter. I denne Tid stiftede han fortroligt Venskab med tre af Danmarks senere saa beröimte Mænd, P. E. Müller, B. Thorlacius og L. Engelstoft. Men i sine Studier blev han afbrudt ved Byens store Ildebrand 1795, hvilken vel ikke rammede N.s Bolig, men gjorde mange Mennesker husvilde og Köbenhavn til et uhyggeligt Opholdssted. Dels for at komme bort derfra indtil Forstyrrelsen var forbi, dels for at lade en Bekjendt der var blevet husvild midlertid benytte sit Logi, rejste Neumann tilligemed Engelstoft, hvis Fader var Præst i Nærheden af Lögstör, med et Skib, hvis Sejlads ledsagedes af nogle Farer, til Aalborg, hvor N. havde en Fætter, Grüner, — dengang Löjtnant eller Kapitajn, senere som Oberst udtraadt af Krigstjenesten — hvis Hus stod ham aabent. Efter 3 Maaneders Ophold der, i hvilken Tid han dels læste, dels morede sig med Udflugter i Omegnen, blandt Andre til Engelstofts Fader og sin Mørbroder Justitsraad Blom, som imidlertid var bleven forflyttet fra Roeskilde til Randers — han døde som Stiftamtmand i Viborg —, vendte han tilligemed Engelstoft over Aarhus med Smakken tilbage til Köbenhavn. Her fortsatte han de theologiske Studier med samme Flid som för, og tog d. 25de Apr. 1796 den theologiske Eksamen med Laudabilis saavel for den theoretiske Pröve som kort efter for begge de praktiske. Hans skriftlige Udarbej-

delsere vare næstefter Engelstofts de bedste af de Manges der toge Eksamen paa samme Tid.

Efter denne anstrengende Flid behövede Kandidaten Hvile; og for at faae den, rejste han atter tilsöo op til Kristiania, hvor hans Plejemoder med aabne Arme modtog ham. Af sin Formyndere fik han nu udbetalt den ubetydelige Rest af sin til Skole- og Universitetslivet næsten medgaaede Mödrenearv; desuden indgik han med den daværende Ejer af Hassel Jernværk et Forlig hvorved han afstod sine fra Farfaderen arvede Odelsfordringer paa Værket med Tilliggelser for 2000 Rdl., der skulde betales ham i 4 Aar med 500 Rdl. aarlig. Nu saae han sig istand til med Vennerne Thorlacius og Engelstoft at foretage en Udenlandsrejse, der for hans Vedkommende skulde gaae lige til Rom og Grækenland. P. E. Müller havde allerede tiltraadt sin Rejse i Udlandet. Men denne Udflugt vilde den altfor ömme Plejemoder ej tillade; og da hun i Tilfælde af at han i dette Stykke modsatte sig hendes Önske vilde forandre de testamentariske Dispositioner hun ellers vilde gjøre til hans Fordel, maatte han opgive denne Rejseplan og tilbringe Vinteren i Kristiania. Denne Vinter blev imidlertid den lærelystne og mangesidig dannede Mand behageligere end han havde ventet. Thi der opstod en videnskabelig Forening, hvori Treschow holdt Forelæsninger over den Kantiske Filosofi, en Doktor Medicinæ Möller over Kemien og Bernt Anker over Eksperimentalfysiken, hvorved han benyttede en haandnem Urmager Riis til de egentlige Eksperimenter. Disse Forelæsninger, hvortil mange Personer af begge Kjön, og blandt dem Neumann, indbödes, holdtes i Ankers store Bibliothekssal 3 Gange hver Uge. Imidlertid benyttede han ogsaa flittigt det Deichmannske Bibliothek, og leverede Bidrag til Fallesens „theologiske Magasin” og det af Rosted redigerede Vidsskrift „Hermoder”.

I Foraaret 1797 vendte Neumann tilbage til Kjöbenhavn og sine Venner Thorlacius og Engelstoft. Ilogerende i Pilestræde, og om Sommeren tildels udenfor Nörreport ved Assistenskirkegaarden, levede han nu i et literært Otium, hvorunder han udarbejdede en

Besvarelse af det Aars theologiske Prisspørgsmaal, som allerede i Kristiania havde vakt hans Opmærksomhed og for en Del paa-skyndet hans Nedrejse, nemlig Dogmet om Daaben og dens Virkninger og dette Dogmas Historie i de tre første Aarhundreder, og vandt derfor den akademiske Prismedallie. Dette heldige Udfald har udentviwl bestyrket ham i den Plan han dengang havde fattet, at offre et Par Aar til grundigt Studium af Kirkehistorien, hvilken Videnskab han især havde faaet kjær, og derefter at gaae den akademiske Bane, hvortil og Prof. Münter opmuntrede ham, og i hvilket Öjemed han senere udarbejdede sin i Aaret 1799 for den filosofiske Doktorgrad forsvarede Disputats: „de primatu Lundensi“, der siden udkom i dansk Oversættelse og ansees for at være forfattet med megen Lærdom. Denne Plan forstyrredes imidlertid ved de mellemkommende Begivenheder.

I Sommeren 1797 gjorde han i Forening med Engelstoft, der var hans fortroligste kjøbenhavnske Ven, og med hvem den ven-skabeligste Forbindelse vedvarede lige til hans Död, en Fodrejse i det nordlige Sjælland; han var Medlem af „det norske Selskab“, hvori han tilligemed den som Amtmand i Buskerud afdöde Johan Collett blev valgt til Direktör. Der, eller i Foreningen „det ven-skabelige Selskab“, stiftede han ogsaa nærmere Bekjendtskab med den som norsk Statsraad afdöde Schouboe og med Professor, senere Zahlkasserer, Rasmussen.

I dette Tidsrum fik han af Justitsraad Kofod, der som Eforus for Börnhuset paa Kristianshavn havde ubetinget Kaldsret til det da ledig blevene Præstekald ved Stiftelsen, bestemt Löfte om dette Embede. Men dette Löfte maatte han, efter Justitsraadens Önske, give ham tilbage, da Gehejmerraad Brandt, hvem Kofod ugjerne vilde lægge sig ud med, anholdt om Embedet for en Anden. Imidlertid var Kofod ærlig nok til ikke at ville bryde sit Ord, men bad Neumann at löse sig derfra. — Kort efter blev det re-siderende Kapellani til Frue Kirke i Köbenhavn ledigt; og Neu-mann blev opfordret til at prædike til Konkurs om dette Embede med Præsterne Clausen, Liebenberg og Pavels samt to Kandidater.

Han holdt ogsaa med Bifald den 22de Novbr. 1797 sin i Fallesens Magazin indførte Prædiken. Clausen, der forud var udseet til Embedet, fik det; Opfordringen til Konkurs var saaledes blot en hædrende Opmærksomhed mod den unge Kandidat. Forgjæves søgte han ogsaa det af Indkomster ubetydelige Præsteembede ved det Almindelige Hospital.

Imidlertid havde hans Venner Thorlacius og Engelstoft disputeret for den filosofiske Doktorgrad, hvorved N. blandt Flere havde opponeret, og vare rejste til Göttingen, hvor P. E. Müller og Normanden Jakob Aall da studerede. Denne Bortrejse gjorde et stort Skaar i Neumanns Hygge, og da Professor Münter, hvis Forelæsninger over Pastoraltheologien han hørte, foreslog ham at modtage Ansættelse hos hans Svoger, den rige daværende Agent, den i Aaret 1836 som Gehejmekonferentsraad afdøde Jh. Ch. Constantin Brun, som Hovmester for hans Börn, med 250 Rdl. aarlig Løn foruden Alt i Huset og med Haab om at komme til at rejse udenlands med Sönnen Carl, modtog Neumann denne Ansættelse. Dette Hus var i sin Tid, paa Grund af Husherrens store Rigdom, Fruens meget mere end almindelige Dannelse og Smag for Litteratur og Kunst, og Döttrenes, især Idas, ofte besjungne Talenter i Sang og mimisk Dands, det eleganteste i Kjöbenhavn og Samlingsstedet for det fineste Selskab af Hovedstadens Skjönaander og de mest dannede Rejsende. At blive Medlem af denne Familie maatte derfor være höjst behageligt for N. Men for ham oprandt en endnu større Lykke af Opholdet i det Brunske Hus, thi det var der han blev bekjendt og forlovet med den Pige der blev hans elskede og trofaste Hustru, en Broderdatter af Brun og Datter af Apotheker Brun i Gystrow.

Efterat Neumann selv i sine Optegnelser har leveret en udförlig Beskrivelse (som her er udeladt) over de övrige Medlemmer af den Brunske Familie, omtaler han denne Pige og sin Forbindelse med hende saaledes: „Lidt nærmere maa jeg tale om Justine Marie Agnete, Bruns ovennævnte Broderdatter. Hun var 20 Aar gammel da jeg, 26 Aar gammel, kom i Huset. Hun

var munter og livlig, ret vakker og velbyggt; hun var vel ikke opdraget som Dame, men hun besad god jevn Forstand, almindelige Kundskaber, høviske Sæder, et ædelt Hjerte og megen Kvindelighed. Næsten Intet af alt dette lagde jeg i Førstningen Mærke til, thi jeg havde i bogstavelig Forstand ikke Tid til at forliebe mig. Mit Kald som Hovimester var mig helligt, og opmuntret ved den akademiske Prisbelønning kastede jeg mig derhos med Iver over Udarbejdelsen af en historisk-filosofisk Afhandling, hvortil Professor Münter opgav mig Themaet og lovede at laane mig Böger, for at erholde Doktorgraden. Men da jeg nu efter Fru Bruns Anmodning kom til at læse Dansk med Justine, som kun forstod Tysk og Fransk, fik jeg Öjnene op og den stoiske Apathi forsvandt. En dejlig Morgenstund, d. 9de Juli 1798, forlovede jeg mig med hende, og jeg har i ingen Time af mit Liv fortrudt dette Skridt.”

I Foraaret 1798 kom den beröimte Carl Victor af Bonstetten, fordreven ved de under den franske Revolution stedfindende Uroligheder i Svejts, hvor han var Landfoged i Nyon i Kanton Bern, til Kjöbenhavn og blev optaget i det Brunske Hus, ligesom Fru Brun paa sine Rejser længe havde opholdt sig i Bonstettens og stiftet inderligt Venskab med ham og hans Familie. Neumann blev nu ogsaa Bonstettens Lærer i Dansk og denne ædle og tænksomme Mands Ven. I Selskab med ham, Fru Brun og sin Elev Carl, samt en jevnaldrende Sön af samme Navn af Bonstetten, gjorde Neumann i August 1798 en Rejse igjennem Nordsjælland og over til Kullen i Sverrig. Bonstetten beskrev Rejsen og en Oversættelse deraf blev indfört i et Fjerdingaarsskrift som Neumann da redigerede under Titel af „Danskes Rejseiagttagelser”, hvoraf 8 Hefter udkom indtil Trykkefriheds-Forordningen i 1799 emanerede.

Imidlertid havde Neumann fuldendt sin Doktordisputats; den blev antaget og Disputationen foregik d. 27de Maj 1799. Derpaa gjorde han efter Löfte til sin Forlovedes Fader, som Aaret forhen havde besøgt Kjöbenhavn, med hende en Rejse til Mcklenborg.

Paa denne Rejse, der var saare behagelig for N.s Forlovede, som i flere Aar ikke havde seet sin Moder og sine Södskende, blev han i Gystrow — hvor han iövrigt gjenfandt den Pige han i de helsingörske Skoledage havde været forelsket i, hvem han nu for første Gang i Samtalens Spög betroede denne sin tidligere Fölelse — angrebet af en Koldfeber, der i hans vordende Svigerfaders Hus helbrededes af Hofraad Westendorff. Denne Sygdom optog imidlertid en stor Del af den til Rejsen bestemte Tid og forstyrrede saaledes den Plan han havde haft, at besøge Nordtysklands berömteste Stæder, navnlig Berlin og Göttingen. Dog fik han stiftet interessante Bekjendtskaber med flere ansete Lærde ved det Rostocker Universitet, blandt hvilke Dr. Ziegler og Prof. Tychsen senere værdigede ham deres Brevveksling. Han rejste nemlig i Juli Maaned med sin Kjæreste over bemeldte Stad og derfra tilsöo tilbage til Kjöbenhavn og sit Kald i det Brunske Hus.

Men nu havde han naaet sit akademiske Maal og var bleven forlovet. Han önskede derfor et Levebröd for at kunne gifte sig. Prof. Münter vilde have trukket ham ind paa Universitetsbanen; men der vare Udsigterne til Levebröd fjerne. Brun vilde, endog med Opoßfrelser, have skaffet ham det ledige Præstekald paa sit eget Gods Antvorskov, men dette vilde Brandt ikke, hvis Pietisteri ej fordrog de sundere theologiske Anskuelser. Desuden higede N. tilbage til Födelandet.

Men nu tog Brandt Afsked og den liberale Frederik Moltke blev Kancellipræsident. Derved oprandt en Lykkestjerne for Neumann. Kort efter döde Sognepræsten til Asker, Vogelius, og den residerende Kapellan, Lemmich, sögte Sognekaldet. Neumann bad nu Moltke om at forhjælpe Lemmich til Sognekaldet og sig til Kapellaniet. Disse Bönner bleve begge opfyldte; og den 6te Dec. 1799 var Neumann Præst, og blev med den aggershusiske Biskop Schmidts Samtykke ordineret af den sjællandske Biskop Balle den 18de i samme Maaned. Den paafölgende 1ste Febr. 1800 blev han gift med sin Justine, og Brun forærede de Nygifte 1000 Rdl.

Da rejste de igjennem Sverrig til Kristiania, hvor den gamle Fru Krog venligt m dlog dem.

Medens den unge Kone forblev i Kristiania hos sin Mands Plejemoder, holdt N. sin Tiltrædelsesprædiken i Askers Hovedkirke og i Haslums og Tanums Tilligskirker. Tæt ved den sidste laac Kapellangaarden Bjerke; og da Lemmich straks fraflyttede denne og tiltraadte Sognepræstegaarden, drog N. med sin Kone og sin Halvsöster Magdalene ind i Kapellanboligen, og förte der, trods denne Boligs tarvelige og temmelig forfaldne Tilstand, der kontrasterede grelt mod det Brunske Palæ, hvorfra de nys vare udgangne, et saare fornöjet og lykkeligt Husliv.

Endnu var det Vinter og Intet at foretage til Forbedring af Kapellangaardens enten Huse eller Jorder. Det Förste som Neumann derfor kunde vende sin Opmærksomhed paa, var Skolevæsenet, hvoraf han gjennem hele sin gejstlige Embedsbane indlagde sig saa store Fortjenester.

Bærum Sögn, hvori Neumann nu boede, har det bekjendte Jernværk af samme Navn. Dette Værk var ved Giftermaal med en Clasens Enke kommet i Stiftamtmand Kaas's Eje; men da denne ikke længe derefter blev Förstemand *) i Kancelliet efter Moltke og derpaa forlod Norge, var Kammerherre, senere Statsminister, Peder Anker bleven Ejer af Værket. Paa dette var

*) Udgiveren tillader sig den Formening, at dette Ord eller denne Form vi være nok saa vel-skikket som det af Rigsdagen antagne „Formand" til at aflöse det fremmede „Præsident". Thi unægtelig bör der være, ligesom der hidtil faktisk har været, en Forskjel i Benævnelsen paa den der staaer i Spidsen f. Eks. for et Høkræmmerlaug, eller et Selskab af Medborgere i hvilket som helst økonomisk Anliggende, og den der förer Forsædet i en Rigsforaamling, et Videnskabernes Selskab, et Statsraad eller en Republik; og forsaaavidt er altsaa Ordet „Formand" ikke tilstrækkeligt; hvorimod hin Forskjel synes paa en aldeles passende Maade at kunne udtrykkes ved det foreslaæde Ord, som virkelig haves i Sproget, om end ikke för brugt paa denne Maade, og som har su'd Analogi i Ord som: „Förstekonsul", „Förstelærer", „Försteminister" (der upaatvivlelig kan og bör bruges istedetfor Premierminister), „Förstefödde"; „Förstegröde". Ordet „Förstemand" er dog forhen brugt af en af vore første Litteratorer i en lignende Betydning som

en fast Skole, den eneste i Præstegjeldet; men denne Skole var slet organiseret. Neumann, som i kort Tid havde erhvervet sig Yndest af Anker, der boede snart paa selve Jernværket, snart paa det i samme Sogn beliggende Herresæde Bogstad, erhvervede sin Velynders Samtykke til at reorganisere denne Skole efter Rochows Plan, og begyndte i denne Hensigt med selv at undervise dens første Lærere. Skolen kom i en i Norges Skolehistorie hidtil ukjendt god Stand og blev indviet d. 19de Jan. 1802 ved en Tale af Neumann. Denne Tale modtoges med stort Bifald af en talrig og dannet Kreds, som Anker havde indbudt til at bivaane Indvielsen, og blev trykt i Minervaheftet for Maj 1802, ligesom Skoleplanen indførtes i Fjerdingaarsskriftet „Egeria” for 1805, i hvilket Skrift ogsaa flere af Neumanns pædagogiske Afhandlinger findes.

Endnu i samme Aar indtraf Kancellipræsident Kaas's Afrejse. I denne Anledning vilde Anker paa Bærumsværket give ham en Afskedsfest og rejse ham et Minde. Neumann blev Festens Taler; ved Musiklærer Roveruds Bistand blev en af hin forfattet Kantate udført og Mindestøtten afsløret og bekrandset d. 24de Aug. 1802. Det behagelige Indtryk som denne Fest gjorde paa Kaas befæstede dens Taler i hans Yndest, hvorigjennem Neumann senere erholdt Askers Søgne kald.

Foruden den ovenanførte, og endnu en Skole, som han fik oprettet efter samme Plan paa Fossum ved Bogstad (senere anlagde Kammerherrn Anker en tredje udenfor Præstegjeldet), drog han ogsaa Omsorg for Omgangsskolerne; disse vare hidtil slet indrettede og bestyrede; efter rigtigere Principer stræbte han derfor at faae en ny Omgangsskole indrettet paa et Sted i Bygden hvor forhen ingen havde været, og at faae de övrige formede efter denne; med hin lykkedes det ham vel, med disse derimod

den her omtalte, se dette Skr. forr. Hefte S. 135. Iövrigt maa det indrömmes, at Ordet ikke vilde klinge godt i Sæmsetsninger; men Intet kunde vist være til Hindrer for at vi i saadanne Tilfælde benyttede „Formand”; vi vilde saaledes sige „Förstemand i Statsrandet”, men „Statsraadsformand”, „Förstemand i Rigsdagen”, men „Rigsdagsformand”, „Ministerformand” osv.

mindre, fordi de gamle Lærere, som han iøvrigt tildels selv underviste, ikke vare skikkede til at gaae ind i den ny Theori og Methode.

Imidlertid var det flere Gange blevet Sommer og Neumann havde, foruden at røgte sit præstelige Embede og, saaledes som vi have seet, ivrigen sørge for Skolevæsenet, ogsaa lagt sig efter det ham indtil Ankomsten til Bjerke aldeles ubekjendte Jordbrug. Han havde hertil en særegen Opfordring i Kaldets ringe Indtægter: han maatte dyrke Jorden, dersom han vilde leve. Aldeles uindviet i Landvæsenstheorien og ligesaa fremmed for dens Praxis, maatte han arbejde her med Legeme og Sjæl; men begge Dele vandt ved dette Arbejde. Hans Helbred, som igjennem flere Aars literære Anstrengelser og Nattearbejden var bleven meget svækket, restitueredes igjen; hans Indsigter i Landvæsenet tiltog dels ved Studium af „Höeghs Anvisning“ og andre agronomiske Skrifter, dels ved Raadförsel med den i England oplærte Agronom Grauer, som ejede og med udmærket Kyndighed drev den nærved Sandvigen i Bærum beliggende Gaard Kjørbo; og de erhvervede Kundskaber anvendte han med ligesaa utrættelig Flid som god Lykke til at sætte Kapellangaardens meget forsömlte Jorder i en fortræffelig Stand. Saaledes fandt han efter et Par Aars Forlöb Kald til ogsaa i dette Stykke at blive sine Bönders Lærer, idet han sædvanligen hver Söndag Eftermiddag samlede dem, saamange som vilde komme, i sit Hus og forelæste dem de vigtigste Resultater og Forsög i Landvæsenet.

Af disse sine Bestræbelser saae han snart med Glæde Frugterne; og uagtet Reformer ej falde, eller ialtfald ej dengang faldt i den norske Almues Smag, og uagtet N. foretog mange Reformer, ikke blot, som anført, i sin egen Gaards Drift og i Bygdens Skolevæsen, men ogsaa i Falligvæsenet og ved at faae den gamle Psalmebog ombyttet med den evangeliske, vandt han dog Menighedens Yndest; kun forundrede den sig over at man kaldte ham Doktor og at han ikke bar Paryk, hvormed den hidtil havde været vant til at see sine Præster.

I Begyndelsen af 1801 fik Neumann sit første Barn, en Søn, som efter begge Bedstefædrene fik Navnet Carl Gustav. Aaret efter fik han Besøg af Svigerfaderen, Apotheker Brun fra Gystrow og dennes Familie; og henimod Enden af samme Aar fødtes hans første Datter, der efter Plejemoderen kaldtes Anne Christine. I Februar 1804 mistede han Sønnen, der blev syg under et Besøg som Forældrene gjorde hos Kammerraad Blom i Holmsbo og døde straks efter deres Hjemkomst. Ikke længe derefter fødtes den anden Datter, som efter Mormoderen blev kaldet Caroline Agnete.

Imidlertid var Neumanns før nævnte Halvsøster, Magdalene, bleven gift med Marsmester Sköldberg, der bestyrede Bærums Jernværk og boede paa Snaröen, som var afkjöbt den gamle Tugtemester Kölle, der havde hævet sit Institut. Denne Familie, Sognepræst Lemmichs paa Asker og nogle andre Personer udenfor Bondestanden udgjorde, tilligemed Besøgende fra Kristiania, i denne Tid den Neumannske Families væsentlige Omgangskreds.

Henimod Julen 1804 døde Sognepræsten til Vestby nærved Moss. For at søge dette Kald, hvis Præstegaard stod i stort Ry, rejste Neumann til Kjöbenhavn, hvor han straks blev gjenoptaget i det Brunske Hus, og hvor han i Kancelliformand Kaas og Kammerherre Peder Anker, som just da opholdt sig i Kjöbenhavn, havde formaaende Talsmænd, og hvor han gjenfandt sine gamle Venner P. E. Müller, B. Thorlacius og L. Engelstoft, og førstegang stiftede Bekjendtskab med den i Norges offentlige Liv senere saa mærkelige Grev Vedel-Jarlsberg, dengang Privatsekretær hos Schimmelmann, samt med Mynster, der siden blev hans Mynster i gejstligt Foredrag.

Snart fik han Fortræde hos den daværende Kronprinds, senere Kong Frederik VI. I dennes Forgemak forefuldt en Scene som afgiver et af de mange Eksempler paa Hofmandstonen. „Da jeg kom ind” siger Neumann „modtog den vagthavende Generaladjutant mig med nogle forbindtlige Ord og gik til Andre. Men nu fik jeg Öje paa Kammerherre Bülow, der stod i en Vinduesfordybning. Vi vare blevene Studenter sammen og som saadanne Kammerater

og Dusbrødre. Nu var han Deputeret i Kancelliet, og jeg gik hen til ham med al den en Sollicitant sømmelige Ærbødighed, yttrede min Glæde over at gjensee ham efter saamange Aars Forløb og anbefalede mig i H. Højvelbaarenheds Bevaagenhed. Bülow, der rimeligvis anede at jeg var Sollicitant, svarede mig med en fornem Mine meget koldt, at det var umuligt at tilfredsstille Alles Önsker, og forlod mig med et naadigt Afskedsbuk. I det Samme gik Flöjdörene op og ind traadte Kancelliformanden, som jeg endnu ikke havde truffet, men som gjennem Anker vidste at han vilde finde mig i Forgemakket. Kaas gik straks hen til mig og trykkede min Haand med et lydeligt „Velkommen!“ Neppe havde Bülow seet dette, förend han gik hen til Kaas, komplimenterede denne og bevidnede ham hvor behageligt det havde været ham at gjensee sin gamle Ven Dr. Neumann. Jeg syntes at dette var Topmaal af Hofmands-Uforskammethed; men jeg svarede Intet derpaa og fortsatte Samtalen med Kaas, der havde Meget at spørge om. Ved den kort derpaa fulgte Audiens hos Kronprindsen forefaldt intet Mærkeligt.” — „Dagen efter” vedbliver Neumann „meldte jeg mig hos Kaas og blev indladt. Jeg fortalte ham nu, hvad han ikke havde faaet officiel Underretning om, at Vestby Sognekald var ledigt og bad ham at hjælpe mig dertil. „Nej det kan jeg ikke, kjære N.” svarede Kaas; „jeg har en Svoger siddende i Hurum, Præsten S., og han maa have dette Kald*). Men De maa have Asker Sognekald.” Paa min Forestilling, at Lemmich neppe vilde söge nogen Forflyttelse, svarede Kaas: „det var dog muligt; og dersom han söger et andet Kald, skal han faa det og De træde i hans Sted.””

Med denne fjerne Befordringsudsigt vendte Neumann tilbage til Norge og sit Embede, efter at have haft en Afskedsaudiens hos Kronprindsen, der forsikkrede ham, at han trygt kunde rejse

*) Hvorledes det denne Mand — som iövrigt ikke var Kaas's Svoger — tidligere givne Löfte blev holdt, viser den Omstændighed, at han ligesaa lidt som Neumann fik Kaldet.

hjem, da der skulde blive sørget ligesaa godt for ham i hans Fraværelse som om han var nærværende.

Neppe var N. kommet hjem förend Froens Sognekalde i Gudbrandsdalen blev ledigt. Af sin Embedsbroder underrettet om Kancelliformandens Ord, sögte Lemmich Froens Kalde. Dennyegang holdt baade Kaas og Kronprindsen Ord og Lemmich blev Sognepræst til Froen, Neumann — d. 18de Oktbr. 1805 — til Asker. Da Asker var et godt og höjst behageligt Kalde, misundte Mange Neumann den Lykke han unægtelig havde gjort. Men han var imidlertid blevet en anseet Mand og Misundelsen laug.

Allerede i den paafölgende Vinter (1806) flyttede Lemmich til Froen og Neumann til Asker. Her forefandt han, ligesom för paa Bjerke, en yderst forfalden Vaaning og en ödelagt „Jordvej“, saa at han maatte begynde forfra i alle Retninger. Med Menigheden blev han forenet om Opförelsen af en ny Præstegaard, der skulde være færdig i Löbet af 3 Aar. Imidlertid maatte Neumann med sin Familie, hvortil vare komne endnu tre Dötre, Justine, Constance og Henriette, benytte en meget liden og slet tilseet, dog ikke i samme Grad som Præstegaarden forfalden Bygning. I denne indskrænkede Bolig tilbragte han dog tre lykkelige Aar, medens den ny Præstegaard, den samme som endnu staaer paa Asker, opförtes, og medens han ved Siden af sine præstelige Forretningers trolige Röggt bragte de ödelagte og misbrugte Jorder i god Stand. Her begyndte han ogsaa at samle Materialierne til sine fra 1809 af i 2 Bind udkomne „Norske Landvæsens-Samlinger“, ligesom han allerede i 1802 og 3 havde leveret Bidrag til Lunds „nordiske Landvæsenmagasin“, og blandt dem en Karakteristik af den ovennævnte Grauer og af John Collett, Ullevolds daværende Ejer, som Jordbrugere.

Endelig var den smukke og rummelige Præstegaard færdig; N. flyttede ind i den, udvidede dens Have, og forskjönnede med Træplantninger og Lystanlæg dens Omgivelser. Med flere Fædrelandsvenners Bistand lykkedes det ham at faae oprettet et Selskab for Asker Præstegjelds Vel, og ved Selskabets Hjelp at indrette

et Kornmagasin for Bygden, hvortil H. Maj. Kongen allernaadigst skjænkede 200 Tdr. Sædehavre, og hvormed den Bihensigt var forbundet, af dets overskydende Fond engang i Tiden at faae et Hospital for nogle Faa af Bygdens affældigste Fattige oprettet. Med Selskabets Bistand oprejste han ogsaa for den af Sognet fortjente Sognepræst Vogelius det Mindesmærke som vistnok endnu staaer, medens mange andre af hans Anlæg paa Asker ere forandrede og forsvundne.

Efterhaanden fødtes ham endnu 3 Døttre, Julie, Ida og Emilie. For de ældre af Døttrene var dels Moderen, dels N. selv Lærer. Denne Fornyelse af hans pædagogiske Virksomhed foranledigede, at han tog 3 unge Mennesker i Pension, nemlig Otto Tank, Søn af Grosserer, senere Statsraad, Carsten Tank, og to Sønner af den Frederikshaldske Kjøbmand Niels Anker. Denne Undervisning kunde N. ved Siden af sine Forretninger som Præst og Jordbruger ej bestride alene. Til Medhjælp fik han først en paa Blaagaards Seminarium opdraget meget flink ung Mand, som han dog i andre Henseender var mindre tilfreds med og afskedigede. Derefter fik han den ligesaa duelige som elskværdige Løjtnant Garben, nu Oberst og Chef for den norske Ingeniørbrigade, og tilsidst en Mathematiker Z. Möller. Men denne og N. vare gjensidigen ej tilfredse med hinanden og de skiltes derfor ad. Eleverne vare nu ogsaa tilvoksne og Pensionen ophævedes. — For de mindre Døttre havde han imidlertid til Lærer først en Kand. Theol. Ellefsen, og senere en ved Arméreduktionen udtraadt Løjtnant Petersen, der blev hos ham til hans Forflyttelse til Bergen.

Særdeles lykkelig og tilfreds, i Velstand og i Besiddelse af almen Agtelse, levede Neumann som Sognepræst i Asker. I 1811 var han blevet Ridder af Dannebrogen, en Erkjendelse af hans Fortjenester ikke blot som gejstlig Embedsmand, men ogsaa som Agronom, baade i theoretisk Forstand som Forfatter og i praktisk som Jordbruger, samt af hans, fornemmelig agronomiske, Virksomhed som Medlem af Selskabet for Norges Vel. I 1814 blev han Medlem af det Aars overordentlige Storting, og af den De-

putation som efter Rigernes Forening afgik til Stokholm *), i hvilken Anledning han blev Ridder, ligesom han i 1826 blev Kommandør og 1844 Storkors af Nordstjernen, og vandt Carl Johans personlige Velvillie og bæredes med hans og Kronprindsens, den nuværende Kong Oscars, personlige Besøg.

Neumann ønskede paa den Tid hvortil vi ere komne ingen Forandring i sin Stilling; og da Bergens Bispestol var bleven ledig ved Nordal-Brunns Død 1816, hørte han ikke med Glæde, at denne var ham tiltænkt af Kronprinds Carl Johan. Men han skrev straks til sin gamle Velynder, da Statsminister, Peder Anker med Bøn om at afværge en saadan Befordring. Anker afværgede den ogsaa; Pavels fik Bispestolen og Frederik Schmidt, dengang Sognepræst til Eger og Provst, ansaa sig tilsidesat, tog sin Afsked og rejste til Danmark, og fik her et godt Sognekald i Sjælland, hvor han døde som Præst i Himmelöv, Dr. Theol. og Ridder af Dannebrog i Febr. 1840.

Imidlertid begyndte Neumanns Kone at føle Trykket af de Byrder som for den driftige Husmoder ere uadskillelige fra Bestyrelsen af saa stort et Hus som N.s daværende, med 7 Børn, en talrig Betjening til den store Præstegaards veludførte Drift og en

*) Over Rejsen til og fra samt Opholdet i Stokholm forfattede N. en Beskrivelse, der blev indført i det af Feltprovst, senere Biskop, J. St. Munch redigerede Tidsskrift „Saga“, i hvilken Anledning Skildringens Forfatter meddeler følgende Træk af Neumanns forsonlige Karakter: „Da Stokholmsrejsen udkom“ siger han „var jeg en overmodig Yngling; jeg fandt at dette Arbejde var et mindre heldigt Produkt, og deri havde jeg maaske ikke ganske Oret. Men ikke havde jeg den fornødne Modenhed til at bedømme Skriftet; og jeg desuagtet havde villet udtale mig misbilligende derover, burde Snarant visselig, i Betragtning af Forfatterens allerede begrundede literære Anseelse og øvrige Stilling, være skeet med Beskedenhed. Men i dets Sted angreb jeg det paa en maaske ikke ganske uvittig men i høj Grad ubeskeden og upassende Maade, hvorover naturligvis N. blev meget forbittet. Kort derefter skiltes vore Veje og vi mødtes ikke förend i Sommeren 1846, da han gjorde et Familiebesøg i Trondhjem. Under dette Møde bleve vi ikke blot fuldkommen udsønde, men jeg var endog saa lykkelig at vinde den ædle Gubbes Tillid og Venskab, hvorpaa jeg med taknemmelig Glæde gjemmer mange Breve fra ham som Beviser“

hyppig Selskabelighed formedelst N.s talrige Bekjendtskaber i Kristiania og Drammen og Præstegaardens Beliggenhed lige ved Landevejen mellem disse Byer. Dette, i Forening med Embedsindtægternes Utilstrækkelighed til Familiens voksende Behov, foranledigede at N., da Bergens Bispestol ved Pavels' Død 1822 atter blev ledig, attraaede Embedet. Den daværende Statholder, Grev Sandels, var Neumann ugunstig, som man vil vide fordi denne i væsentlig Grad havde bidraget til at berolige Gemytterne hos de hallingdalske, valderske og ringerigske samt hedemarkske Bønder, som i Sommeren 1818, ophidsede ved Anstiftelser over hys egentlige Ophav endnu hviler et fordægtigt Slør, gjennem Bærum i stort Antal droge ind mod Kristiania med revolutionære Tanker. Sandels foranledigede, at Neumann ikke af Statsraadet blev indstillet til det ham for flere Aar siden tiltænkte Embede. Da N. erfarede dette, skrev han straks til Kong Carl Johan og udbad sig det Embede som nogle Aar tilforn havde været ham tiltænkt, men som han da ikke ønskede, medens han nu under forandrede Omstændigheder attraaede det. Følgen heraf var, at Neumann erholdt Embedet. Iøvrigt var han da Provst i Drammens Provsti siden 12te Juni 1819.

Neumann var med sine to ældste Døttre i et Besøg i Kjøbenhavn da han fik Underretning om, at han under 6te Juni 1822 var udnævnt til Biskop. Han rejste da tilbage til Hjemmet, lod Alt hvad han af sit Indbo ej vilde medtage, saasom Gaardsredskaber og Besætning, bortsælge ved Auktion, og fragtede et Fartøj hvorpaa han indskibede sig med Familie og Gods. Dog blev han først indviet til Bispekaldet den 1ste Sept. i Kristiania, og d. 4de i s. M. ordinerede han, som Biskop, i Asker Kirke den til Sognepræst i Justedalen i Bergens Stift beskikkede Aabel. D. 7de September gik han under Sejl, og efter en snart ved Modvind snart ved Vindstille forsinket Rejse kom han med Familie d. 4de Oktb. til Bergen.

I Aaret 1803 var Johan Nordal-Brun i en Alder af 58 Aar, allsaa over Kulminationen af Manddommens Kraft, blevet Biskop i Bergen. Claus Pavels, som i 1816 efterfulgte ham, var da ogsaa en aldrende Mand. Desuden kan det om begge disse Mænd, uden Fornærmelse mod deres ærværdige Manes, siges, at medens de begge vare udmærkede Talere og digterisk talentfulde Mænd, vare de mindre skabte til praktisk-administrative Overøvrigheder, end uddannede til theoretisk-præstelige Videnskabsmænd. Følgen heraf og af den i hin Tid mindre vakte Sands for Almenoplysningens Fremme var, at Skolevæsenet i de fleste af dette Stifts Landsogne var forsømt, og den kontormæssige Del af de præstelige Funktioner i flere Kald uordenligt og mangelfuldt udført.

Da Neumann i Aaret 1822 tiltraadte Embedet, var ogsaa han, i en Alder af 50 Aar, over Kraftens almindelige Højdepunkt. Men som Følge af en med sjelden sædelig Orden henlevet Ungdom og en i Maadehold og Virksomhed i flere, ogsaa praktiske, Retninger tilbragt Manddom, besad han en udmærket saavel Legems- som Sjæls-Sundhed, hvorunder han kunde „dricka ur ungdomens sparade bål” og med fuld Mandskraft före den ham betroede Overhyrdestav. Og det gjorde han ogsaa lige til sine sidste Levedage.

Ligesom det hos den nulevende Generation vil være i frisk Erindring, saaledes ville for kommende Slægter Protokollerne i Bispearkivet og mange Kirker, Skoler og andre Indretninger rundt om i Stiftet bære Vidne om, hvorledes han straks med Bestemthed og Energi skred til at sørge for Skole- og Kirkevæsenets Tarv og for Gjenindførelsen af en fuldstændig Orden i alle præstelige Funktioner. I hans Embedstid bleve 12 gamle Kirker nedrevne og ny opførte i deres Sted. Dette skyldes upaatvivlelig for største Delen hans Embedsnidkjærhed, idet han dels ved Forestillinger under Visitationerne, dels, skjönt kun i enkelte Tilfælde, ved Anvendelse af Lovens Midler, opnaaede at saadanne Kirker bleve opførte der hvor de gamle ikke svarede til deres Bestemmelse. Derhos foretog han aarlige Visitationer vekselvis i Stiftets forskjel-

lige Egne, og afholdt dem skiftevis, snart i Hoved-, snart i Til-
ligskirkerne, saa at neppe nogen Kirke i Stiftet har undværet
hans personlige Tilsyn. Desuden opdagede han enhver ved Byg-
ningerne stedfindende Fejl eller Mangel, som Vedkommende der-
efter bleve tvungne til at rette, dersom det ikke skete med det
Gode. Saaledes vil maaske neppe noget Distrikt i Riget kunne
opvise bedre vedligeholdte Kirker end Bergens Stift.

Han bevirkede Kirkegaardenes Gjerder istandsatte og Porte
med Laase anbragte. Der siges, at Gjerderne tilforn vare for
største Delen nedfaldne, og at laasede Porte ikke gaves, hvorimod
Kirkegaardene stode aabne. Liniestystemet blev med Hensyn til
Gravene bragt i Anvendelse, hvorved meget Areal besparedes og
den Ulempe undgikkes, at halvforraadnede Lig bleve opgravne;
hvorhos han foranstaltede, at visse Graver, Ringere og Bygde-
vægtere bleve ansatte. — Han holdt tillige et skarpt Öje med Ved-
ligeholdelsen af Præstegaardenes, Enkesædernes og Klokkergaard-
enes Tilliggender, paa Grund af hvilket mangfoldige Forbedringer
bleve udförte. — Tilværelsen af mange Uordener i Præstegjeldene,
saasom ulovlig Brændevinsskjænken, Belleri m. m., kom ved Visi-
tatserne for Dagen, bleve paatalte og ved den civile Övrighed
hæmmede.

De mange faste Skoler som gives i Stiftets Landdistrikter
skyldte visselig for en stor Del ham deres Tilværelse. Oprettelsen
af disse mödte megen Modstand, hvilken han dog, ifölge den ham
egne Vedholdenhed, forstod enten ved Forestillinger eller ved al-
vorligere Midler at overvinde; og skal Skolevæsenet i bemeldte
Distrikter efter Sagkyndiges Udsagn staae paa et höjst agtværdigt
Trin.

Ogsaa af Bergen By's Almueskolevæsen har han store Fortje-
nester, idet han bevirkede en mere skærpet Inspektion indfört ved
Sogneskolerne, end i tidligere Dage fandt Sted, ligesom et strengt
Hensyn blev ved Ansættelse af Lærere taget til disses Duclighed,
og mere omfattende Eksamina afholdte. Hvorvidt han ved at have
fremskyndet Vekselundervisnings-Skolens Oprettelse paa „Kristi

Krybbe" og en Haandgjerningsskole for Pigebørn har indlagt sig nogen Fortjeneste, derom blev, hvad den förstnævnte angaar, i sin Tid skrevet en hel Del i Aviserne for og imod; om den sidstes Gavnlighed er der vel kun én Mening. — Hvorvidt han fremkom med det første Forslag til Oprettelsen af Börneasylet i denne By, kan ikke oplyses, men det er vist at han tilvebragte et betydeligt Bidrag til dets paatænkte Oprettelse, ved at lade udgaae Subskriptionsplaner paa en Beskrivelse over de Höjtideligheder som fandt Sted ved den ny Kathedralskoles Indvielse i 1840; og det kan saaledes maaske antages, at han har lagt den første Grundvold til Indretningen.

Ved Forestillinger og Opmuntringer bevirkede han Almuebibliotheker oprettede næsten i ethvert af Stiftets Præstegjelde, hvilket dels paa Grund af Kommunernes Fattigdom, dels fordi Sagen var fremmed og de ikke formaaede tilfulde at indse Nyttens af slige Bogsamlinger, kostede ham megen Møje.

Allerede i Begyndelsen af sin Embedsvirksomhed som Biskop meddelte han Præsteskabet Opgivende af, hvilke Embedsbøger han ønskede de skulde føre, og meddelte Skemata til hvorledes han antog at de burde være indrettede, hvilket sikkerlig var til stort Gavn. Blandt andet anbefalede han almindelig Indførelse af Dagbog for indkommende Sager, hvilken uundværlige Embedsprotokol i den Tid kun førtes af meget faa Præster, hvorhos Anvisning til en hensigtsmæssigere Indretning af den vigtige Ministerialbog, hvor det var nødvendigt, udgik. Og at Embedsbøgerne førtes overensstemmende med hans Önske, blev paaseet ved Visitalserne, hvor ikke alene samtlige Embedsbøger, men Arkiverne i det Hele, med den samme Nøjagtighed hvormed han behandlede enhver Sag, bleve gjennemgaaede.

En Mængde Omgangsskrivelser — igjennem hele hans Embedstid 50 i Tallet — vidne om hans aarvaagne Opmærksomhed for Oplysnings, Sædeligheds og Ordens Fremme blandt Almuen, Kirkernes Tarv, Kirkegaardes Fredelse, Embedsgaardes Tilsyn og de gejstlige Embeders tilbørlige Røgt. Kort sagt, han udførte med

Nidkærhed og Kraft enhver af en Biskops omfattende Funktioner, og forstod, ved en elskelig Blanding af præstelig Godmodighed og bispelig Myndighed, at gennemføre sin Villie.

Imidlertid fik han ved en vis Anvendelse af Tiden ogsaa Stunder til mange andre Arbejder. Saaledes var han længe et virksomt Medlem af Direktionen for Byens Realskole. Da Præsten for Bergens tyske Menighed var død, og der opstod Tvivl om, hvorvidt Nogen vilde findes der kunde bestyre den tyske Præsts Embede, overtog Neumann, for at Embedet ej skulde blive nedlagt og den ærværdige gamle Kirke, en af de skjønneste og maaske den bedst vedligeholdte Levning af Fortidens Bygningskunst i Norge, muligen bestemmes til andet Brug, i Aarene 1830—33 selv Kaldets Bestyrelse mod den ringe og af ham hverken behövede eller eftertragede Indtægt som dermed var forbundet. Under denne Bestyrelse besörgede Neumann selv de ministerielle Forretninger og Altertjenesten. Prædikestolen besteg han kun af og til, idet denne Del af Kaldsforretningerne, samt Ungdommens Forberedelse til Konfirmation, besörgedes af den tyskfødte Kand. Theol. og Adjunkt ved Kathedralskolen Aug. Td. Brömel, mod hvilken, ligesom mod hele hans Familie, han altid viste sig som en sand Fader. Af Taknemmelighed for denne N.s Virken lod Menigheden hans Portræt male og ophænge i Kirken, hvis Mur det fremdeles pryder.

Han var virksomt Medlem af mange Kommissioner og indgav, dels af egen Drift dels efter Regjeringens Opfordring, en Mængde Betænkninger over eller Forslag til Love og Foranstaltninger Gejstligheden, Kirke- og Skolevæsenet vedkommende; og mange af hans derunder yttrede Ideer ere overgaaede i den nu bestaaende Lovgivning.

Imidlertid havde Neumanns Ven og Aandsbroder Stiftamtmand Christie stiftet Bergens Musæum; og i Berigelsen af denne mærkværdige Samling blev Neumann en tro og heldig Medhjælper og Medarbejder. Hans Stilling i Staten lettede ham her de ivrige Bestræbelser for at redde mangt et Fortidsminde fra Forglem-

melse; og ligesom Musæet nu besidder mange Oldsager og Kunstskatte som han fra forskjellige Kanter, tildels med pengelig Opoffrelse, har samlet og indlemmet deri, saaledes indeholder „Budstikken” og „Urda” mange Afhandlinger der vidne om hans Iver for, som hans Indsigter i, den nordiske Oldtidsvidenskab, medens flere Skrifter som han imidlertid udgav vidne om hans Virksomhed ogsaa i andre literære Retninger.

Derhos anvendte han megen Opmærksomhed paa at opdage, og megen Tid og Velgjørenhed paa at fremhjelpe, Talenter der slumrede under Omgivelsens haardere Skal eller under mislige Omstændigheder. Eksempler herpaa ere blandt Flere N. Dahl, nu residerende Kapellan til Melhus, Erik Bolstad, Eksaminatus Juris og Lærer ved „Kristi Krybbe” og Sproggranskeren Iver Aasen. Disse og mange Flere velsigne Neumann som en Fader.

Ved en saadan Virksomhed, ved Alvor og Værdighed i alle embedsmæssige, Blidhed og Urbanitet i alle selskabelige Forholde, maatte Neumann vinde, og vandt, en almen Agtelse og Kjærlighed af Alle der nøjere kjendte ham. Denne udtalte sig paa en rørende Maade da den 25de Aarsdag af hans Optrædelse paa Bispestolen indtraf d. 6te Juni 1847, idet samtlige Stadens og flere udenby's Gejstlige tilligemed Rektor og Lærerne ved Latinskolen, og mange andre Embedsmænd og Borgere, paa denne Dag efter Gudstjenesten indfandt sig i Biskoppens Hus for at lykønske ham, hvorved Stiftsprovst Flottmann holdt en smuk Lykønskningstale, der af Biskoppen besvaredes med en lignende.

Allerede i denne Tale antydede han den Tanke han i nogen Tid havde næret. Thi i sit 75de Aar, og efter at have været i Embedsvirksomhed i over 47 Aar, begyndte han at føle Alderdommens Nærmelse; og frygtende for Mangel paa vedvarende Kraft til ganske at udfylde den ham anbetroede Plads i Kirken og Staten, besluttede han at tage sin Afsked for at kunne tilbringe Resten af sine Dage i Familielivets Ro, i Venskabs Arme og ved rent literære Sysler. Men den Herre han saa tro havde tjent vilde det anderledes.

Kong Oscar, underrettet om Biskoppens Forsæt, opfordrede ham i følgende egenhændige Skrivelse til at vedblive i Embedet:

„Hr. Biskop Neumann!

Af Statholder Lövenskjold har Jeg ugjerne erfaret Deres Forsæt at ville fratræde det Embede som de under Löbet af et Fjerdedels Sekel med saamegen Udmærkelse har forestaaet, og hvorved De har tilvundet Dem min særdeles Velvillie og Deres Underordnedes Kjærlighed og Hengivenhed. Uagtet Deres lange og hæderlige Embedsbane med Grund skulde kunne berettigede Dem til, i uforstyrret Rolighed at tilbringe Deres tilbagestaaende Aar, har Jeg ikkedestomindre troet at burde tilkjendegive Dem Mit Önske om at De, til lige Gavn for Deres Konge og det Offentlige, vil vedblive Udförelsen af Deres vigtige og hædrende Embede, saalænge Forsynet dertil skjænker Dem fornöden Kraft. Med det Bekjendtskab som Jeg har til Deres endnu usvækkede Sjæls- og Legemskræfter, holder Jeg Mig forvisset om Deres Beredvillighed til at gaac dette Mit Önske imöde, og vil De derved erhverve Dem et yderligere Krav paa den særdeles Yndest og Velvillie hvormed Jeg forbliver

Stokholm d. 24de Sept. 1847.

Deres velbevaagne

Oscar.”

Denne smigrende Skrivelse rokkede vel ikke Neumanns Beslutning, men bevirkede en Udsættelse i dens Udförelse. Og imidlertid kom Döden og hævede ham paa engang over Bispekaldets Byrder og Livets Glæder og Sorger.

Aaret 1848 var indtraadt; Neumann befandt sig i sin sædvanlige Sundhedstilstand; og i et Brev som han i Begyndelsen af Januar tilskrev Skildringens Forfatter yttrede han sig med særdeles Tilfredshed om sin Stilling, navnlig om sin Helbredsforfatning. Men i Maanedens Löb blev han angrebet af en i Bergen dengang stærkt grasserende rhevmatisk Sygdom, Influenza; og efter faa Dages Sengeliggen udslykkes hans Livslys i Morgenstunden d. 25de Januar. Indtil de sidste Öjeblikke beholdt han sin fulde Bevidsthed; og med Fölelsen af at hans Timeglas var

nær ved at udrinde, beholdt han ikke alene en Mands hele Fatning, men den glade Fortröstning om at gaae en bedre Tilværelse imøde, der tillod ham endog i de sidste Timer at skjemte. Da hans Ven og mangeaarige Medarbejder i Stiftsdirektionen, Stiftamtmand Hagerup, Aftenen før hans Død besøgte ham, sagde han ham med venlig Ro det sidste Farvel, og da Hagerup rørt vilde sjerne sig, kaldte han ham tilbage og bød ham en Pris Tobak med de Ord: „Jeg maa dog ikke glemme at byde Dig den sidste Stiftsdirrektions-Prise”. Faa Timer efter var hans Læbe for evig stum. Saaledes döer kun den der med en lys Erindring om ren Vandel forbinder en klar Bevidsthed om det Endeliges Forhold til det Evige.

Da Neumann kom til Bergen som Biskop, var den gamle, allerede af Gjeble Pedersen anlagte, Bispegaard i den Grad forfalden, at han, der var vant til at boe godt og til en vis Elegants i sine Omgivelser, ej kunde trives der. Han boede derfor kun et Par Aar i denne gamle Rede, lejede senere en smuk Gaard ligeoverfor Domkirken, og kjøbte 1829 af Stiftamtmand Christie, da denne som Toldinspektör tog sin Bolig paa Toldboden, den af ham forhen beboede Gaard mellem Hospitalskirken og Stadsporten. I denne Gaard döde han. Imidlertid forskjönede han dens yndigt beliggende Have, og bevirkede at Strækningen fra Stadsporten blev beplantet med smukke, nu frodige, Lindetræer. At han var den friske Naturs, Trærnes og Blomsternes Ven, viser denne Have og den hele Omgivelse af Gaarden. Ved N.s ivrige Medvirkning blev den gamle forfaldne Bispegaard nedrevet og paa dens Tomt opført den latinske Skole, som nu er en af Byens væsentlige Prydelser, og som han selv indviede ved en Tale.

I Aaret 1829 foretog han en Rejse til Köbenhavn, Gystrov, Rostok, Berlin, Lejpsig, Dresden, Vittenberg, Halle, Magdeborg og Hamborg. Paa denne Rejse, hvorom han har efterladt nogle egenhændige Antegnelser, stiftede han Bekjendtskab med mange

af Datidens ansete Videnskabsmænd og fornyede og befæstede Venskabsforbindelsen med flere ældre Mænd af Lærdom og Anseelse. Aaret efter gjorde han en Rejse til Stokholm.

Som Videnskabsmand var Neumann mangesidig, og holdt i alle Retninger hvorpaa han havde slaact ind Skridt med Tiderne. Derhos var han en Elsker af de skjønne Kunster. Derom vidner den udsøgte Bogsamling og den for en Privatmand i Norge ualmindelige Samling af Malerier og Kobberstik som han efterlod sig, hvorover den tætrykte Auktionskatalog fyldte 66 Sider i Oktav. Derom vidner endmere den Mængde Skrifter og Afhandlinger han efterhaanden dels udgav særskilt dels indførte i forskjellige Tidsskrifter. De førstnævnte ere, foruden de ovenanførte, dels gejstlige Taler o. dsl. eller Samlinger af saadanne, dels Mindetaler eller -skrifter, dels af landøkonomisk Indhold; de sidstnævnte, som ere meddelte til „Egeria“, „Budstikken“, „Urda“ o. fl., ere dels ligeledes af økonomisk-statistisk, dels af antikvarisk Indhold. Paa Grund af denne literære Virksomhed blev han Medlem af de stokholmske Selskaber for Veksulundervisningen (hvilken han yndede og bevirkede indført i Skolen „Kristi Krybbe“, i hvilken Anledning han i 1834 førte en videnskabelig Fejde) og for Skandinaviens Historie, ligesom han indtil sin Død vedligeholdt Brevveksling med flere Lærde i Upsala, Stokholm, Kjöbenhavn, Berlin med flere Stæder.

Som Ægtemand og Fader var Neumann lykkelig som Faa. Kun mistede han, som oven anført, sin ældste og eneste Søn i tidlig Barndom; og i 1838 fulgte hans trofaste og trofast elskede Illustru Sönnen i Döden. Han begravede denne sit Livs kjærlige Ledsagerinde paa Marickirkens skyggefulde, fredede Kirkegaard, som han havde udseet til sit eget Hvilested og hvor han nu slumrer ved hendes Side. — Otte under hans egne Öjne opvoksende og opdragne Dötre og 28 Börnebörn overlevede ham. Disse Dötre ere: Anne Christine, gift med Krigskommissær Meyer i Trondhjem; Caroline Agnete, gift med J. C. Hammer, Sognepræst til Hous; Constance, gift med Kjöbmand og Konsul

Helmich Jansen i Bergen; Ida, gift med Kjøbmand i Bergen A. Mohn; Emilie, gift med Kjøbmand sammesteds P. Mohn; Justine, Henriette og Julie, hidtil ugifte.

I det huslige og selskabelige Liv var han højst elskværdig. Med faderlig Kjærlighed omslutede han sine Börn og Börnebörn. Om Julen vare de alle, forsaauidt Omstændighederne ikke aldeles forbøde det, samlede hos ham; og da kunde Gubben blive Barn igjen og barnligen lege med Börnebörnene under det straalende Juletræ. Med hjertelig Oprigtighed omfattede han sine Venner; og om hans milde, forsonlige og for Velgjørenhed stemte Hjerte er allerede talt. I Selskab var han urban og forbandt paa en elskelig Maade sin Stillings Værdighed med livlig Munterhed. Derhos var han meget gjælsfri, og mangen Rejsende fra Ind- eller Udlandet vil med Erkjendtlighed mindes sin Modtagelse i hans Hus. Som Følge af sin kraftige Sundhed havde han en god Søvn og en god Appetit. Han stod tidlig op om Morgenen og arbejdede i sit Studerekammer uafbrudt til Middag. Efter en kort Siesta og en Spadseretur i Haven eller andetsteds, tog han at'er fat paa Arbejdet og vedblev dermed ofte til den sildige Aften. Kun i de senere Aar, da Synet begyndte at svigte, anvendte han stundum Vinteraftenen mest til lærerige Samtaler med sine Venner eller med sine Døttre, som han ofte lod læse udvalgte Mor-skabsskrifter for sig.

I sine Nydelser var han maadeholden og i det daglige Liv tarvelig; men ved selskabelige Lejligheder, især naar han selv var Vært, hvilket i de tidligere Dage ofte fandt Sted, var han heller ingen pedantisk Fjende af Bordets opmuntrende Glæder; og han fordrev gjerne et Par Aftentimer ved Lhomberbordet.

Hans Holdning var værdig og hans Manerer sirlige som hans Paaklædning. Hans Statur var af Middelhøjde og med passende Fyldighed. Hans Ansyn er bedst gjengivet af Maleren Görbitz; en god Kopi af dette Maleri ved Maleren Bøe er ophængt i Bergens Musæum ligeoverfor Christies.

J. J. Berzelius,

vor store skandinaviske Landsmand, Kemikernes Konge og i flere Henseender Kemiens Fader, död d. 7de Aug. 1848.

(Fornemmelig efter P. A. Siljeströms Mindetale over Berzelius ved Mindefesten i Literatur-Selskabet i Stokholm d. 20de Januar 1849.)

Den Mands Levnet som udgjör Gjenstanden for de efterfølgende Blade foranlediger uvilkaarligen til at kaste et Blik paa den sædvanlige Gang af Naturvidenskabernes Udvikling.

I Videnskabens Barndom gaaer Forskningen frem med vaklende og frygtsomme Skridt: ingen sikker Ledetraad anviser Forskeren den rette Vej; han famler i Mörke og kommer kun fremad paa maa og faa. Imidlertid opdages efterhaanden interessante Detalier; disse lokke snart Videbegjærligheden til videre Undersøgelser; Erfaringer dynges paa Erfaringer: saaledes faaer man tilsidst en Masse af videnskabelige Kjendsgjæringer, men endnu ingen Videnskab, — et Kaos af Kundskaber, som venter paa Skaberordet, for at blive et System. Selve Trangen til at sammenholde det saaledes samlede Kundskabsforraad tvinger nu til at söge efter et Princip ved hvilket de adskilte Dele kunne sammenbindes til Enhed; saaledes opbygges Theorier, der sædvanligen omstyrtes af det næste Faktum som opdages, idet de ej have støttet sig paa naturlig Grund. Lidt efter lidt fremskimte, nu hist, nu her, Lysglimt af Sandheden, — en Morgenrøde for den Dag som skal opgaae. Alt giver tilkjende, at Forskningen staaer paa Nippet til at gjöre et stort, et afgjørende Skridt fremad; men endnu hindres den, som af en Fortryllelse, derfra. Da fremstaaer pludselig en Mand, gjenneintrængt af de Idcer som dunkelt röre sig i Samtiden, og löser med ét Ord Fortryllelsen. Begavet med Skabersnille og Skaberkraft, udtaler han det „vorde Lys” som forvandler Kaos til en Verden. Han ordner de spredte Masser til et Hele, og Videnskaben bliver i hans Haand en fuldendt, gjenneført Bygning. Han aabner ukjendte Udsigter for Forskningen,

hvilken, nu fuldmyndig, bryder sig ny Baner; men i lang Tid bliver Videnskabens Udvikling ikkun Udviklingen af det System han har grundlagt. En saadan Mand var for Astronomien Newton, for Naturhistorien Linné; og hvilken Udvikling end Himmellæren eller Naturhistorien kan opnaae, vil aldrig mere en Newton, en Linné, opstaae. Men en saadan Mand var for Kemien han hvis Navn staaer foran disse Blade — Berzelius. Vi skulle forsøge en kort Skildring af denne usædvanlige Mands Levnet og Virksomhed. Maatte Gjenstandens Storhed kunne dække Skildringens Mangler.

Jöns Jakob Berzelius blev födt d. 20de August 1779 i Väfversunda Sogn, Dahls Herred, i Östergothland, paa en lille Gaard som var arvet af Moderen sælles med flere Slægtninger. Faderen var Kollega Scholæ i Linkjöbing Samuel Berzelius. Farfaderen og Oldefaderen vare begge Præster; den sidstnævnte, som var Sön af Förpagteren af Bergsæters Sæteri i Motala Sogn Jöns Ilåkansson, antog efter denne Gaard Tilnavnet Berzelius. Allerede 4 Aar gammel mistede B. sin Fader. Moderen, Elisabeth Dorothea, Datter af Vice-Herredshövdingen Jakob Sjösten, indtraadte efter et Par Aars Enkestand i Ægteskab med Sognepræsten ved den tyske Forsamling i Nordkjöbing, Ekmark, som senere befordredes til Sognekaldet i Ekeby Pastorat. I Glæden over denne Lykke döde Berzelius' Moder, og han befandt sig saaledes i en Alder af ni Aar fader- og moderlös. Imidlertid plejedes han, tilligemed en Søster, fremdeles i Stedfaderens Hus, og nød der i Forening med sine Halvbrødre Undervisning af Huslærere. Men disse savnede Evne til hos deres Lærlinger at vække nogen ret Lyst til Studeringer, og de Fremskridt som gjordes bleve derfor ubetydelige. Mere frugtbringende var derimod den Undervisning som den ömme, agtværdige Fader selv gav sine Sønner. Ekmark var en meget lærd Mand, og ihvorvel selv uden dybere Indsigter i Naturvidenskaberne, interesserede han sig dog for disse og søgte at lede sine Sønners Opmærksomhed i denne Retning. Hver Eftermiddag læste

han sædvanligen et Kapitel for dem af Sturms „Betragtninger over Naturen“, og om Aftenen tog han dem med sig ud paa Marken, under Samtale om de Naturgjenstande som der frembøde sig. Under disse Spadsereture røbede den unge Berzelius' Naturanlæg sig og Drengens Kløgt i at spørge satte mere end én Gang Faderen i Forlegenhed. Det var ved en saadan Lejlighed at Ekmark profetisk yltrede til ham: „Jakob, Du har Anlæg til at træde i Linnés Fodspor, eller i Cartouches; jeg haaber Du har Gud for Øje, saa gjør Du sikkert det Første!“ Denne Forudsigelse, som i sin bedre Mening paa saa udmærket en Maade skulde gaae i Opfyldelse, havde imidlertid ingenlunde den Virkning at anspore Drengen til Flid og Arbejdsomhed. Troen paa at være bestemt til noget Stort betog ham tvertimod al Lyst til at arbejde, og Følgen var, at da han senere kom ud i Verden og paa egen Haand, fandt han sig udrustet med et helt ringe Kundskabsforraad. Spaadommens Ord gik i Forglemmelse under de Bekymringer som da mødte, og hans Fordringer og Forhaabninger nedstemtes, saaledes som han selv har anmærket, til det blotte Önske at kunne forskaffe sig saamange Kundskaber som vare nödvendige til at erhverve det daglige Bröd.

Imidlertid indgik Ekmark i Aaret 1791 et nyt Ægteskab, som bragte endnu et Stedbarn i Huset, og Berzelius og hans Söster overlodes som Følge heraf til Varetægt af deres Morbroder og Formynder, Löjtnant Sjösten i Väfversunda, hvilken fortræffelige Mand for sin Del velvilligt modtog de Fader- og Moderlöse, ihvorvel han selv havde ikke mindre end syv Börn. De aldeles uformuende Börn kunde imidlertid ikke undgaae at ansees som en Byrde for den i sig selv fattige Familie, og uagtet al Ömhed og Velvillie fra Plejefaderens Side, saac Berzelius sig snart som Gjenstand for Plejemoderens og Södskendebörnenes Misfornøjelse, hvilken tilsidst udbrød i lydelige Bebrejdelser. Medens hans Barndom herved forbittrede, fortsattes imidlertid Studeringerne, og han optoges i Foraaret 1793 i Gynnaset i Linkjöbing. Den Plads han der erholdt svarede ikke til det Kundskabsmaal han

allerede havde orhvervet, og han kunde saaledes uden Anstren- gelse fra sin Side følges med Kammeraterne i Studeringer. Føl- gen var, at han i en Tid af 3 Aar læste Lidet eller Inlet, medens han desuagtet efterhaanden opflyttedes, indtil han omsider blev den sjette i Ordenen. Det spændte Forhold til Södskendebörnene og hans deraf følgende Utilfredshed i det Sjöstenske Hus for- maaede ham, efter en Vens Raad, til at søge Kondition som Hus- lærer, og han erholdt en saadan hos Gaardejeren Borre, boende i Vrinneved i Omegnen af Nordkjöbing. Denne, hvorvel af Titel Herre, pløjede imidlertid selv sin Jord, og Sønnerne vare halv- voksne Dreng, mere oplagte til med Faderen at arbejde paa Ager og Eng, end til at studere. Studerekammeret holdt heller ikke Berzelius inde: han deltog ligesaa vel om Sommeren i de landlige Arbejder paa Marken, som han om Vinteren hjalp til med at hugge Brænde; hvilken sidstnævnte Sysselsættelse var for ham selv saa meget nödvendigere, som den gav ham Lejlighed til at erholde noget tilstrækkeligere Brændmateriale end der ellers vilde været forundt, allerhelst da han ene havde den Om- stændighed at takke for, at hans Værelse endog blot noget blev opvarmet, at det tillige udgjorde Kartoffelkjelder. Disse Legems- øvelser virkede imidlertid fordelagtigt paa Berzelius' forhen svage Legemskonstitution, og da han noget over et halvt Aar efter kom tilbage til Linkjöbing med den erhvervede Lön af 4 Rigsdaler og et Par lyseblaa Uldstrømper, beredte ham ved Siden heraf hans vundne fysiske Styrke en for Hjertet dyrebar Triumf. Snart vendte nemlig de gamle Klammerier med Södskendebörnene tilbage og udartede nogle Gange til en Pröven af de legemlige Kræfter; Ber- zelius beholdt Sejren og paa Sejren fulgte Gjenoprettelsen af Fred og Venskab.

Under sit Ophold i Vrinneved gjensaae Berzelius en af sine forrige Lærere, Hagert, som da havde en Ansættelse i Nord- kjöbing. Denne interesserede sig for Naturhistorien, isærdeleshed Entomologien, og under hans Vejledning fortsatte Berzelius, un- der flittige Ekskursioner i Omegnen, sine naturhistoriske Studier.

Kjærligheden til disse Studier, som mere og mere tiltog og befæstedes, hestemte ham ved denne Tid til Valget af sin Livsbane; thi medens han forhen stedse havde haft isinde, i Lighed med Fader og Farfader at gaae den præstelige Vej, bestemte han sig nu for den medicinske, ikke af nogen Tilbøjelighed for den praktiske Lægevirksomhed, — thi det havde Berzelius aldrig — men blot for at faae Lejlighed til at studere de Videnskaber han havde faaet kjære.

Ved samme Tid blev Lektor Hornstedt Lærer i Naturhistorie ved Linkjöbings Gymnasium, en Mand som havde udviklet sine Indsigter i Faget under Rejser i Vestindien, og som forstod at vække sine Lærlingers Interesse derfor. Berzelius blev snart dennes Yndling, og man kan dömmen om Ynglingens Lyst til Videnskaben blandt Andet deraf, at da han ikke havde Raad til at kjøbe Linnés Fauna, afskrev han med egen Haand største Delen af dette Værk. I Selskab med en anden Discipel, Nathell, var Berzelius idelig ude paa Ekskursioner. Hornstedt forsynede de videbegjærlige Ynglinger med Skydegevær og Ammunition, og Sysselsættelserne paa Marken optog nu Tiden mere end Lektierne paa Skolen, som i temmelig Grad forsömtes. Disse Beskjæftigelser truede med at ende med en stor Ulykke for Berzelius. Han havde ved denne Tid en Kondition i Linkjöbing, men tog sig ikke synderligt af sine Disciple, under Jagten og de daglige Ekskursioner, og det saameget mere, som han aldrig fölte Tilbøjelighed for Undervisningen. Engang kom han hjem fra Jagten og havde, som han troede, udtaget hele Ladningen af sit Gevær, hvilket dog ikke var Tilfældet. Uden at crindre dette, lægger han Fængkrudt paa og retter af ungdommeligt Letsind Bössemundingen mod den kjæreste af sine Lærlinger. Geværet klikker, nyt Fængkrudt kommer paa, og da han nu af en lykkelig Skjæbnens Styrelse skyder af i Luften, faaer han til sin Forfærdelse et Knald at höre der siger ham, hvilken skrækkelig Fejltagelse han havde været paa Veje til at begaae. Hele Huset alarmeres af Hændelsen og Klage indgives til Kollegium gymnastikum. Til Klagerne fra denne Kant

komme nu ogsaa Forsømmelserne af Lektierne paa Gymnasiet, og Berzelius og Nathell dömmes uopholdelig til offentlig i hele Skoleungdommens Nærværelse at revses med Ris, — en Straf saameget mere beskjæmmende, da den ikke var brugelig paa Gymnasier, og som ogsaa vilde være bragt i Udførelse, dersom ikke venskabeligsindede Kammeraters Advarsel havde afholdt Synderne fra at komme tilstede paa den fastsatte Tid. Om alt dette var imidlertid Lektor Hornstedt uvidende. Saasnart han derom blev underrettet, indgav han formelig Klage hos Biskop Lindblom, og det med saa god Virkning, at ej alene den sædvede Dom blev ophævet, men ogsaa Gymnasiets Rektor, som ivrigst havde drevet derpaa, selv maatte give den Oprejsning, offentlig at tilkjendegive, at Brugen af Skydegevær var Gymnasic-Ungdommen forbudt, dog med Undtagelse for Berzelius og Nathell. — Ved samme Tid stiftedes, fornemmelig ved Berzelius' Virksomhed, et literært Selskab, hvor Gymnasiasterne kom sammen og oplæste af den selv forfattede fri Udarbejdelser. Berzelius selv forsøgte sig ogsaa paa dette Omraade, men uden synderlig Fremgang. Da Biskoppen, for at opmuntre Sagen, indbød Gymnasiasterne til at holde disse Sammenkomster i sit Hus, blev snart det hele Foretagende til Intel, efterat Stivhed havde indtaget den forrige Friheds Plads.

I Sommeren 1796 forlod Berzelius Gymnasiet. Som Følge af hvad der var hændt blev han den sidste i Ordenen, og i hans Testimonium til Universitetet yttredes, at „Berzelius med heldige Naturanlæg forenede mindre gode Sæder og var en Yngling af tvetydigt Haab.” Dette krænkede Ynglingen dybt, thi det var uretsfærdigt. Han var sig vel adskillige Forsømmelser bevidst, men ingen Uskikkelighed. Alligevel erholdt han, ved at klage herover, ingen anden Oprejsning, end disse opmuntrende Ord af den værdige Biskop: „Du har forsömt megen Tid paa Gymnasiet, men jeg véd at Du ikke har anvendt den ilde; bliv ved som Du har begyndt og Du skal engang blive en nyttig Medborger”.

Berzelius begav sig i Efteraaret 1796 til Upsalas Universitet

og blev der indskrevet som Student. Det første Aar tilbragtes, med Undtagelse af noget Studium af de nyere Sprog, temmelig örkesløst; det følgende paa en Kondition hos Ritmester Yhlen i Östergothland. I Efteraaret 1798 kom B. tilbage til Upsala, hvor han da erholdt et Stipendium, hvilket, endskjønt ikke betydeligt, dog gjorde det muligt for ham, nu uden Afbrydelse at fortsætte sine akademiske Studier. Frå denne Tid begynder et nyt Afsnit af hans Liv, thi det var dengang han begyndte sit Studium af Kemien.

Berzelius' Halvbroder, Christoffer Ekmark, som ligeledes opholdt sig i Upsala, beskæftigede sig meget med fysiske, især elektriske, Forsøg, i hvilke ogsaa Berzelius med Interesse deltog. Begge foretog sig nu i Fællesskab at studere Kemien, og efterat Berzelius saaledes var bleven indført paa den Bane for hvilken han fölte sig kaldet, arbejdede han med rastlös Iver. Afzelius var dengang Professor i Kemien i Upsala, Ekeberg Adjunkt og Laborator. Den Sidstes private Forelæsninger havde Berzelius ikke Raad til at höre, og Professorens offentlige Foredrag angik i lang Tid kun Mineralogien, for hvilken Videnskab Berzelius da endnu ikke interesserede sig; desuden vare paa den Tid Forelæsningerne ikke, saaledes som nu, ledsagede af de oplysende Forsøg som ere saa nödvendige til at gjøre Videnskaben levende og tiltalende. Undervisningen paa Laboratoriet var heller ikke den bedste. Berzelius meldte sig til at indtræde i samme og modtoges med det mere afskrækkende end opmuntrende Spørgsmaal, om han kjendte Forskjellen mellem et Laboratorium og et Kjøkken. Efter at have maattet gennemløse en tysk Haandbog for Apothekere i to Bind, som for en stor Del ikke indeholdt andet end materia medica, men som han alligevel, for at kunne naae sit Maal, paa kort Tid tilegnede sig, fik han omsider, efter gennemgaaet Eksamen, Adgang til Laboratoriet, hvor han snart blev en daglig Gæst. Arbejderne her dreves imidlertid paa en for Laboranterne saa lidet lærerig Maade, at Berzelius, utilfredsstillet med Undervisningen, inden kort Tid besluttede sig til at arbejde paa egen Haand, uden

at spørge Nogen om Raad; og Laboratoren, istedet for at vise tilbørlig Opmærksomhed for den flittige og duelige Laborant, syntes snarere veltilfreds med idelmindste at være én Spørger kvit. Ogsaa hjemme drev Berzelius Övelserne med Iver, og han havde den Tilfredsstillelse at kunne vise sine Medlaboranter de smukke Egenskaber hos Ilten, som det var lykkedes ham hjemme hos sig at fremstille, medens de et helt Aar havde arbejdet forgjæves dermed paa Laboratoriet. Det var paa den Tid langt mindre let end nu at erholde de fornødne Laborationsmaterialier, og denne Omstændighed vanskeliggjorde i overordentlig Grad Berzelius' Studier. Følgende Anekdote, som ogsaa fra et andet Synspunkt er af Interesse, vidner herom. Man behövede engang til en Operation paa Laboratoriet en Glasretorte, og denne toges frem af Glasskabet efter særskilt Tilladelse af Professoren og med streng Formaning om at vogte den vel. Retorten benyttedes og kom siden af Vanvare til at ligge ude i Laboratoriet, hvor den Dagen efter fandtes af Berzelius. Han behövede just da et saadant Redskab til nogle Eksperimenter som han önskede at gjøre hjemme hos sig selv; da han derfor fik Retorten at see, fölte han en brændende Lyst til at eje den. Den videnskabelige Interesse sejrer over alle Skrupler, han bemægtiger sig Retorten uden Vedkommendes Tilladelse, som han vel vidste ikke vilde erholdes. Hjemkommen vover han ikke for Nogen, end ikke for Halvbroderen, at vise sit Fund; han arbejder dermed i Stilhed og ved Nattetide; han seer det Fænomen han havde længtes efter at see, og han ledes derfra umiddelbart til sin første kemiske Opdagelse, — saaledes betrædende de videnskabelige Forsknings Bane saagodtsom samtidigt med Begyndelsen af Videnskabens Studium.

Under fortsatte kemiske Arbejder, som mere og mere antog Karakteren af egne Forskninger, absolverede imidlertid Berzelius sine akademiske Eksamina. 1798 i Efteraaret tog han den medikofilosofiske Eksamen. Ved Tentamen yttrede Professoren i Kemi, at ihvorvel Berzelius ikke fortjente at admittes, vilde han dog

for sin Del ej hindre Eksamen, ifald de övrige Eksaminatorer ikke havde noget derimod. Efter et Ophold, forarsaget ved en af hine utilbörlige Vilkaarligheder som man undertiden seer Lærere at tillade sig mod Eksaminander, erholdt han omsider Lov til at tage den farmaceutiske Eksamen i Foraarsterminen 1801. Han erholdt derved et Vidnesbyrd i Kemien, som Professoren sagde skulde være „*laudatur in optima forma*“; alligevel fandtes dette ikke bestemt udtrykt i selve Attesten. I Efteraaret s. A. tog han Licentialeksamen, og i Aaret 1804 blev han promoveret til Doktor medicinæ, hvorved han tilligemed den senere Livmedikus Ekström erholdt Indkaldelse til Hæderspladsen, hvilken efter Overenskomst mellem Begge tilfaldt den Sidstnævnte.

Allerede för denne Tid var Berzelius indtraadt paa det praktiske Livs Enemærker. I Sommeren 1799 var han i Besög hos en Slægtning, Provst Bromander i Motala, og blev da anbefalet til Livmedikus Hedin, som var Intendant over Medevi Sundhedsbrönd, og antoges derhos til dennes Medhjælper ved Brönden for det fölgende Aar. For imidlertid ikke at tilbringe Sommeren i Uvirksomhed, ansattes han for nogen Tid som Medhjælper hos en Apotheker i Vadstena. Under sit Ophold i denne lille By lærte han en der bosat Italiener at kjende, som forfærdigede meteorologiske Instrumenter, og af denne lærte han den for Kemikeren saa nyttige, ja uundværlige Kunst at blæse Glas, hvori Berzelius efterhaanden erhvervede en ikke sædvanlig Færdighed. Det fölgende Foraar kaldtes han til Drottningholm for at være Livmedikus Hedin behjælpelig med den medicinske Praksis under den sædvanlige Medhjælperes Fraværelse, og om Sommeren fulgte han med Hedin til Medevi. Fra dette Öjeblik var Berzelius inde i det praktiske Liv og paa Embedsbanen. Vi ville indtil videre lade hans Fremgang paa denne Bane af Sigte, for at følge ham paa Forskningsernes.

Berzelius' Ophold i Medevi foranledigede ham til en Undersögelse af Sammensætningen af Vandet i denne Sundhedsbrönd. Denne Undersögelse udgjorde Gjenstanden for hans Disputation

pro exercitio Aar 1800. Berzelius anmodede först Professoren i Kemi om at præsidere ved Disputationen, men denne, som foregav ikke at kunne lide paa den gjorte Analyse, vægrede sig bestemt, og Adjunkten lod sig först efter mange Omstændigheder bevæge. Det er egent at sec, med hvilken Mistro den vordende store Analytikers förste Arbejde modtoges af hans Lærere, som bedre burde have forstaaet at bedömmen og opmuntre et fremspirende Snille, men som i dets Sted ikke engang vilde eller kunde give Begynderen de Raad og Oplysninger han billigten fordrede. Berzelius var virkelig Autodidakt i Kemien. Imidlertid begyndte hans Duelighed at blive bekjendt, og han kaldtes fra Medevi af Doktor Aschan, for at undersøge Sumpen i Loka Sundhedskilde. Nogle Aar senere, i 1805, da han allerede havde vundet et Navn, analyserede han ogsaa den da endnu ubekjendte Porlakildes Vand og opdagede deri de mærkelige Egenskaber som siden have gjort denne Kilde til en af Sverrigs fornemste Sundhedsbrönde. Afhandlingen herom indleveredes til det kongelige Videnskabernes Akademi, for at indføres i dets Forhandlinger, men blev i dets Sted, efter længe at være opholdt, sendt Forfatteren tilbage. Det samme var tidligere skeet med andre Afhandlinger som Berzelius havde indsendt, og han besluttede derfor, ikke mere med sine Skrifter at besvære et Samfund som syntes at sætte saa liden Pris paa hans Arbejder. Hans Undersøgelser, som nu fulgte hurtigt paa hverandre, bekjendtgjordes derfor fornemmelig dels i tyske Tidsskrifter, dels i det Hefteskrift som under Navn af „Afhandlingar i Fysik, Kemi och Mineralogi“ udgaves af Berzelius og Hisinger. Havde Berzelius saaledes grundet Anledning til Utilfredshed med det lærde Samfund hvis fornemste Leder han senere i saamange Aar blev, og hvis Forhandlinger han berigede med saamange udmærkede Arbejder, saa tövede imidlertid dette Samfund ikke længe med at gjøre ham Retfærdighed. I Aaret 1808 valgtes han til Medlem af samme og 2 Aar senere fungerede han som dets Förstemand. Tre Aar derefter erholdt han af Videnskabernes Akademi det samme

aarlige Gehalt som Scheele i sin Tid havde haft, paa Vilkaar at meddele Akademiet sine Undersøgelser.

Berzelius' lægevidenskabelige Studier ledede tidligt hans Opmærksomhed paa de Processer af kemisk Natur som foregaae i Dyrlegemerne, og han kom snart til den Overbevisning, at Fysiologien ikke kunde gjøre noget sikkert Fremskridt uden nøje Kjendskab til disse Processer. Forskninger paa dette Omraade høre til hans ældste Arbejder, og allerede i 1806 udgaves i Trykken de bekjendte Forelæsninger over Dyrkemien, hvilke han som tilforordnet Professor ved den medicinske Skole i Stockholm i de tvende nærmest foregaaende Aar havde holdt for et talrigt Auditorium, og for hvilke han, til Bestridelse af de materielle Omkostninger, havde haft en aarlig Godtgjørelse af 200 Rdl. Bk. Dyrkemien er bleven grundlagt af Berzelius, og udgjorde for ham hele hans Liv igjennem et Yndlingsfag. En Mængde didhörende Undersøgelser bevise baade hans Interesse for Sagen og hans overordentlige Duclighed til at behandle denne vanskelige Gren af Kemien. Noget vigtigere Arbejde i Fysiologien end Berzelius' Forelæsninger var ikke udkommet lige siden Hallers berömte „opus quadraginta annorum“; snarere var Videnskaben siden den Tid gaaet tilbage, idet den var bleven indviklet i Naturfilosofiens og Idealismens Dunkelheder. B. betraadte en ny Vej og grundlagde en rationel Fysiologi; og ihvorvel han aldrig interesserede sig for den egentlige Lægevidenskab, har han saaledes dog herigjennem væsentlig bidraget til den Udvikling som Lægevidenskaben i de senere Tider har erholdt, og som ene kan tilskrives et nøjagtigt og opmærksomt Studium af de kemiske og fysiske Virksomheder i Dyrlivet.

Det var imidlertid Berzelius forbeholdt, paa en anden Mark at høste endnu større Ærc. I Aaret 1800 opdagede den navnkundige italienske Naturforsker Aleksander Volta den efter ham saakaldte Voltaske Søjle, og gav ved sine Undersøgelser Forskningerne over de galvaniske Fænomener en ny Retning og et nyt Stöd. Alle Landes Kemikere og Fysikere skyndte sig at gjenlæge Voltas

Forsøg; saaledes ogsaa Berzelius. I en i Aaret 1802 særskilt i Trykken udgivet Afhandling om Galvanismen gjorde han ej alene Rede for de Forsøg som af Andre vare blevne gjorte, men meddelte ogsaa adskillige ny, anstillede af ham selv og af et til den Ende i Stokholm sammentraadt Selskab; og Galvanismens Virkning paa levende Legemer udgjorde ogsaa Gjenstanden for hans Gradualdisputation. Intet tildrog sig imidlertid ved denne Tid større Opmærksomhed end Söj lens kemiske Virkninger, og det er med Hensyn hertil at Berzelius har vundet nogle af sine skjønneste Laurbær, igjennem de Forsøg over Saltenes Sönderdeling ved Galvanismen som han udförte i Forening med Hisinger, i hvis Hus han i nogen Tid boede, og som baade ved sin Formue og sin videnskabelige Medvirkning understötte de B.'s Arbejder. Disse Forsög, som allerede i 1803 bekjendtgjordes, vare ikke alene i og for sig af den allerstörste Værdi baade for Kemien og Fysiken, men ledede efterhaanden til aldeles ny Anskuelser af de kemiske Fænomener. Det viste sig, at et inderligt Forhold finder Sted mellem disse sidste og den elektriske Kraft, og snart opstod den saakaldte elektro-kemiske Theori, ifölge hvilken de kemiske Slægtskaber foraarsages af elektriske Virksomheder, og hver kemisk Foreningsproces bestaar i en Neutralisering af modsatte Elektrisiteter hos de Legemer som forenes. Denne Theori, som i den nyere Kemi har spillet saa vigtig en Rolle, har Davy og Berzelius, men især den Sidstnævnte, at takke for sin Grundlægning og Udvikling*).

Det var imidlertid ikke en Theori til Forklaring af selve de

*) I det d. 19de Decbr. 1848 i det skandinaviske Selskab holdte Foredrag over Berzelius af Prof. Forchhammer hedder det: Disse Opdagelser bleve paa den Tid ikke meget paaagtede, og da en fransk Kommission senere tildelte Engländeren Davy en Belöning for elektriske Opdagelser, blev der ikke taget Hensyn til de nordiske Videnskabsmænds Fortjenester; men senere yttrede Vauquelin, et af Kommissionens Medlemmer, til Berzelius: „det er kun en tilbörlig Fyldestgjörelse at sige, at dersom Deres og Hisingers Arbejde over den elektriske Stöttes kemiske Virkninger havde været os bekjendte da Davy erholdt den store Pris, vilde vi have delt den mellem Dem og ham.“

Grundkræfter som betinge de kemiske Foreninger, men snarere en sikker empirisk Lov ifølge hvilken disse Foreninger foregaae, som mest gjordes Behov. Det er hver Mand bekjendt, at tvende Legemer kunne med hinanden indgaae Forening til et nyt, sammensat Legeme, af aldeles egne fysiske Egenskaber, uden mindste Lighed med nogen af Bestanddelene. Saaledes f. Eks. danne Svovl og Kviksölv tilsammen Cinnober, — et Legeme saa uligt begge de nysnævnte Bestanddele, og i hvilket ikke engang det stærkeste Mikroskop kan opdage enten Svovl eller Kviksölv, saa inderligt ere de forenede. Det er i Virkeligheden alene ved Cinnoberets kemiske Opløsning at de kunne fremstilles; men i og med det samme ophører Cinnoberet at eksistere som saadant: saalænge et Gran Cinnober er tilbage, indeholder det endnu Svovl og Kviksölv. Et saaledes sammensat Legeme kalde vi en kemisk Forening, og der opstaaer nu af sig selv først og fremmest det Spørgsmaal, hvorvidt t. Eks. i det anførte Tilfælde Svovlet og Kviksølvet maa være tilstede i bestemte Vægtforholde for at danne Cinnober, eller om det herpaa ikke kommer saa nøje an, saa at der kan findes lidt mere eller lidt mindre af den ene eller anden Bestanddel. Det er fremdeles bekjendt, at mange Legemer lade sig forene til højst ulige sammensatte Legemer; saaledes t. Eks. danner Kviksölv med Klor det bekjendte Lægemedel Kalomel, men ogsaa den farlige Gift som er bekjendt under Navn af Kviksölvsublumat; saaledes kunne Svovl og Jern danne Foreninger af mørk Farve og helt ulige Egenskaber med den guldglindsende Svovlkis, der ligeledes bestaaer af Svovl og Jern; man kjender allerede seks ulige sammensatte Legemer opkomne ved Svovlets Foreninger med Ilten, o. s. v. Nu spørger man sig naturligvis, hvorvidt Legemerne kunne i hvilket som helst Vægtforhold danne ny kemiske Foreninger; hvorfor, under denne Forudsætning, man alene er istand til at fremstille saa ringe et Antal sammensatte Legemer af samme Elementer; hvorvidt endelig, saafremt Bestanddelenes Vægtproportioner ere uforanderlige i de særskilte Foreninger som to Legemer kunne danne, — saaledes som Erfaringen virkelig lærer — der

imellem disse Vægtproportioner eksisterer noget enkelt Forhold. Flere andre Spørgsmaale af ligearlet Natur staae i Sammenhæng hermed, og det er klart, at en sand videnskabelig Kemi maa grundes paa Besvarelsen af disse Spørgsmaale.

Allerede i Visdommens Bog siges paa et Sted, at „Gud haver Alling skikket med Maal, Tal og Vægt“, og en og anden af det gamle Grækenlands Vismænd har haft Yltringer i samme Retning; men det var først efter Midten af forrige Aarhundrede at man gjennem kemiske Undersøgelser gjorde sig Umag for i Naturen at finde en Bekræftelse og en nærmere Bestemmelse af den antydede Sætning. Fra denne Tid begyndte den Ene efter den Anden at fremlægge snart eksperimentale Undersøgelser, snart theoretiske Grunde, som alle sigtede til det Maal der senere opnaaedes, og Læren om de bestemte Forholde var allerede forberedt inden Berzelius kom til at henvende sin Opmærksomhed derpaa; men det var først ved ham at denne Lære sikkert begrundedes og udvikledes til hvad den nu er. Det var under hans Haand at de tidligere forhaandenværende adspredte Materialier, lagte til det rige Forraad han selv samlede, bleve ordnede til en stor, herlig Bygning; og med denne Bygning har han oprejst et Mausoleum over sit Minde, som skal trodse Aarhundrederne. Vi vide nu med Vished, at Legemerne kun forene sig i uforanderligt givne Vægtforholde, naar de indgaae kemisk Forbindelse med hverandre; at tvende Legemer ingenlunde kunne i hvilketsoinhelst Forhold forenes til ny Legemer, men at, naar flere Foreninger kunne dannes af samme Legemer, saa finde derved altid pludselige Forandringer af de relative Vægtforholde Sted; at disse Vægtforholde følge den beundringsværdig simple Lov, at om f. Eks. tvende Legemer i et Tilfælde forene sig i Forhold af $m : n$, saa forener sig i alle øvrige Sammensætninger af disse Legemer m med $2n$, $3n$ o. s. v., eller og $2m$ med $3n$ o. s. v., med andre Ord, de til en given Mængde af det ene Legeme svarende Vægtmængder af det andet staae, i de særskilte Foreninger imellem hverandre, i Forhold af de enkelte

Tal. Dersom frendeles et Legeme a forener sig med et andet Legeme b i Forhold som $m : n$ og med et tredje Legeme c i Forhold som $m : p$, saa forene sig ogsaa b og c i Forhold af n og p eller Multipla af disse Tal. Kundskaben om disse Vægtforholde — disse Tal som i de anførte Eksempler kaldtes m , n , p — for de enkelte Legemer giver saaledes den Nøgle ved hvis Hjælp alle kemiske Sammensætninger kunne baade forklares og forudsces. Vi kalde disse Tal kemiske Ækvivalenter eller Atomvægter; dette sidste af den Grund, at ifølge den atomistiske Theori, som Berzelius hyldede og for hvis Rigtighed hans Opdagelse af de bestemte Forholde ogsaa er saa talende, Legemerne ikke udgjøre en sammenhængende Masse, men bestaae af uendelig smaa, udelelige Atomer, og ifølge denne Anskuelse de bestemte Forholde forklares paa en saadan Maade, at i de kemiske Foreninger af tvende Legemer et Atom af det ene lejrer sig ved Siden af et Atom, eller to, tre Atomer o. s. v. af det andet, saa at de ovenfor nævnte Vægtforholde derved blive at ansee som de relative Vægter af de særskilte Legemers Atomer. Denne Lære om de bestemte Forholde og Atomvægterne, hvoraf her alene Grundtrækkene ere givne, har i saa overordentlig en Grad bidraget til Kemiens Udvikling og har af sig født en saadan Mængde af skjønne kemiske og fysiske Love, at aldrig noget videnskabeligt Princip har været mere frugtbringende end den. Aaret 1810, da Berzelius offentliggjorde sin første Afhandling derom, er et Sekularaar i Naturvidenskabernes Historie.

Til disse fortrinlige Resultater kom Berzelius alene igjennem den hidtil ukjendte Skarphed og Nøjagtighed som han forstod at indbringe i den kemiske Analyse. Det blev nødvendigt at omarbejde og paa ny undersøge hvad andre Kemikere før ham havde gjort, inden han kunde komme til Vished, og han skyede ikke et uhørt Arbejde for at naae Maalet. Under Vejen dertil blev han den største Mester i Kunsten at analysere som endnu er seet, og han har givet os i Arv, som et Tillæg til sine store Opdagelser,

den kemiske Analyse, saadan som den ved ham er bleven forfuldkommet*).

Men en Kemiker behöver Meget for at være fuldkommen. Ikke nok med Snille, ikke nok med Skarpsindighed. Han behöver ligesaavel denne Dygtighed til at udfinde de bedste praktiske Midler og denne Behændighed i Haandgrebene som er saa nödvendig ved Eksperimenternes Udförelse. Ogsaa i denne Henseende var Berzelius et Mynster for Alle, og mange af ham opfundne kemiske Apparater, mange lykkelige Haandgreb, slaae tilbage som et værdifuldt Minde om hans Opfindelsesevne.

Med alt dette bliver imidlertid endnu Ingen hvad Berzelius var som Naturforsker; der fordres, ved Siden af den intellektuelle og praktiske Evne, en ikke mindre vigtig moralsk Egenskab, nemlig en paa en ren Sandhedskjærlighed grundet Ærlighed, — Nøjagtighed i Samvittighed, ikke blot i Evne. Hvad Berzelius i denne Henseende var, bevises bedst ved den Omstændighed, at ihvorvel han ingenlunde har savnet videnskabelige Modstandere, hvilke gjerne have sögt efter svage Sider at angribe, har dog Ingen kunnet overbevise ham om noget i det Væsentlige urigtigt Opgivende. Har han nogensinde i sine Bestemmelser begaaet Fejltagelser, saa er det skeet derved, at paa den Tid disse Be-

*) Prof. Forchhammer anf. St.: I sine analytiske Arbejder var Berzelius i Sandhed beundringsværdig; hans Hjælpemidler vare især i Begyndelsen af hans kemiske Löbebane meget ufuldkomne, men med den Nemhed, den Skarpsindighed, som er vore svenske Venner egen, vidste han at vinde en Nøjagtighed i sine Resultater som ingen af hans Forgængere og saa af hans Samtidige kunde opnaae. Saa aldeles beherskede han i lang Tid den kemiske Analyse, at saa dertil hørende Undersøgelser bleve anerkjendte i Evropa naar de ikke hidrörte fra ham, eller hans Skole, eller idetmindste vare udförte efter hans Metoder. — — Forsøge vi nu at sammenfatte B.'s Karakter som Videnskabsmand, saa træder overalt den strenge Analytiker frem; han nöjedes ikke med nogen Undersøgelse naar han ikke kunde gjøre Rede for alle sammenvirkende Stoffer. Hans Slutninger ere skarpe, klare, frugtbare, men han vilde ikke gjerne i dem bortfjerne sig alfor langt fra den sikkre Grundvold som hans analytiske Undersøgelser afgave. I en tilkommende Kemiens Historie maa Berzelius betegne et nyt Afsnit.

stemmelser gjordes de bekjendte Undersøgelsesmetoder ikke vare fuldkommen paalidelige.

Endelig vandt Berzelius sin Storhed som Videnskabsmand ikkun ved en umaadelig Arbejdskraft. Mangen En gjør en glimrende Opdagelse og standser derved. Han glæder sig ved muligen at have fundet Nøglen til en ny Theori, men skyer Unagen ved at udvikle denne Theori i alle dens Enkeltheder. En saadan Mand kan være Opdager, men han kan ikke være Grundlægger af et System. Berzelius var af en anden Natur. Ikke nøjet med at have opdaget de store Naturlove for hvis Kjendskab vi have ham at takke, vedblev han gjennem hele sit Liv at op-søge ny Bekræftelser derpaa, at bringe det System han havde grundlagt til alt større og større Fuldkommenhed; og de saa at sige utallige Analyser han har gjort vidne om, hvad den Mand kunde arbejde. Under disse Forskninger overfør han Videnskabens hele Mark; ingen Del af samme lodes ubesøgt; til hver en Vraa trængte hans Forskningslyst ind. Utallige ere de Enkeltopdagelser han derunder gjorde; det maa ved denne Lejlighed være nok at anmærke, at allerede en ringe Del af disse skulde have været tilstrækkelige til at sikre sin Ophavsmand et hædret Navn i Videnskaben.

Endelig hörer det hid at omtale Berzelius' store Fortjenester af den kemiske Navnebrug, af Formuleringen af kemiske Foreninger gjennem heldigen valgte Symboler, samt af hele den systematiske Opstilling af de kemiske Legemer i Overensstemmelse med de ny kemiske Anskuelser; i hvilke Henseender alene behøver at henvises til hans verdensbekjendte Lærebog i Kemien. Den første svenske Udgave af dette ypperlige Arbejde begyndte at udkomme i 1808. De senere Oplag ere udkomne som Originaludgaver, dels paa Fransk, dels og især i det tyske Sprog. Den 5te og sidste tyske Udgave hindrede Döden ham i at fuldende.

Da Berzelius först begyndte at arbejde i Kemien, havde han ingen Lyst til Mineralogien, hvilken sidste Videnskab paa den Tid

ikke var saa nøje forbundet med den førstnævnte som den senere er blevet. Ved Analyse af adskillige Mineralier, og flere vakkre Opdagelser som vare Følge deraf, førtes han til et nærmere Studium af Mineralogien, og hans Interesse derfor forhøjedes ved Bekjendtskabet med den aldrende udmærkede Kemiker og Mineralog Gahn, som han lærte at kjende ved Rigsdagen i Aaret 1809. Af denne, som var Mester i at benytte Blæserøret, lærte Berzelius denne Kunst og berigede snart den Kundskab han havde vundet med egne Forbedringer og lagtagelser, saavel med Hensyn paa det praktiske i Instrumentets Brug som paa dets videnskabelige Anvendelse, i hvilket sidste Öjemed han undersøgte en utrolig Mængde kemiske Legemers og Mineraliers Forhold for Blæserøret. Paa denne Maade fremkom, egentlig efter Opfordring af nogle franske Kemikere, Berzelius' bekjendte Afhandling om Blæserøret, — den ypperligste Fremstilling man har om Brugen af dette isærdeleshed for Mineralogen saa vigtige Redskab. Mineralogien blev, tilligemed Kemien, for Berzelius en Yndlingsvidenskab, og ogsaa den erholdt ved ham en ny Udvikling. Man havde för ham ialmindelighed ordnet Mineralierne blot efter deres fysiske, ofte nok rent tilfældige, Karakterer, med Forbigaaelse af deres kemiske Sammensætning; man var ved Beskrivelsen af et Mineral i den første Henseende endda ofte gaaet til Haarkløverier, idet man ikke vidste hvad selve Mineraliet egentlig var. Ældre Forsög i en modsat Retning vare vistnok blevne gjorte, men havde ikke kunnet vinde Gehör; og efter den Omdannelse Kemien havde undergaaet, maatte de fulde bort. Berzelius foretog sig nu at paavise det Skjæve i de herskende Mineralsystemer, og opstillede selv et paa de ny kemiske Anskuelser grundet, ordentlig gennemført, kemisk Mineralsystem, hvilket han senere, efterhaanden som Forskningen gik frem, søgte at forbedre. Dette ny System vakte i Begyndelsen saameget større Modstand, som Mineralogerne ialmindelighed ikke vare Kemikere, og det blev hist og her Gjenstand for Satire. Fremfor alt var dette Tilfældet i England; men Sandheden gjorde sig ogsaa der gjeldende, og Berzelius

havde saaledes tilsidst den Tilfredsstillelse, ikke alene at see de fornemste mineralogiske Samlinger i dette Land opstillede efter sit System, men ogsaa af Royal society i London at erholde den Copleyanske Medallie just for dette tidligere saa kritiserede System.

Vi komme til en ny Side af Berzelius' videnskabelige Virksomhed, nemlig hans berömt Aarsberetninger. Videnskaberne's Akademi besluttede i Aaret 1820 at udgive aarlige Beretninger om Naturvidenskabernes Fremskridt, og Berzelius erholdt derved paa sin Anpart Kemi, Fysik, Mineralogi og Geologi. Hensigten med disse Beretninger angaves at være; blandt Nationen at udbrede „et nærmere Bekjendtskab med den menneskelige Videns Fremskridt, en foröget Interesse for at tilegne sig de praktiske Videnskaber, en almindeligere Anvendelse af deres Resultater i borgerlig Brug og Bedrift, og deraf nödvendigt fölgende större almindelig Velværen og Oplysning". Berzelius' Navn fæstede imidlertid snart den lærde Verdens Opmærksomhed paa de af ham forfattede Aarsberetninger, og som Følge heraf, saavel som af indre Udviklingsgrunde, bleve disse Beretninger ikke en blot populær Fremstilling af de vigtigste Opdagelser, men, hvad navnlig Kemi angaar, en fuldstændig Redegjölrelse for denne Videnskabs Fremskridt og en gennemfört Kritik af de kemiske Undersögelser som inden- og udenfor Fædrelandets Grændser Aar efter Aar bleve gjorte. Denne Kritik, vidnende paa engang om omfattende Kundskaber, om sikkert Omdömme og et skarpt Blik, endelig om en urokkelig Sandhedskjærlighed, staaer i Naturvidenskabernes Historie som eneste i sit Slags; og saalænge den har været til — i et Fjerdedel Aarhundrede — har den for Kemiens Dyrkere været det Fyrtaarn hvortil Unge og Gamle have seet op, for paa Forskningernes Bane at finde den rette Kurs. For Berzelius selv var det en rig Kilde til Glæde saaledes at föolge Videnskabens Fremskridt, thi han elskede lige til sin sidste Time Videnskaben med en Ynglings Fyrighed, og han betragtede dens Udvikling med samme Fryd som Havemanden seer Fremvæksten

af det Træ han selv har plantet. Det er oplivet af en saadan Følølse at han begynder Aarsberetningen for 1838 med disse Ord: „Vor Tid stræber fremad, man gjør sig ivrigt Umag for Forbedringer og Tilvækst i Samsundsforholdene, i Industri og Næringsbrug, i Kunster og Videnskaber. Det er et glædeligt Kald at være Beretter for Fremskridtene, men fremfor alt at være det for Videnskabernes; disse ere positive, store, indflydelsesrige, idet de ej alene udvide den menneskelige Videns Omkreds, men deres Anvendelser i ikke ringe Grad forøge den almindelige Velstand ved de lettede Udveje til at afhjælpe mere eller mindre virkelige Fornödenheder.” Hvorledes han fra en anden Side har opfattet sin egen Stilling til Videnskaben, fremgaaer af følgende Yttring: „Mit Livs Periode” siger han „har for Studiet af den Videnskab for hvilken jeg erholdt Naturanlæg været særdeles gunstig, og en saadan kommer aldrig mere tilbage. Ved Begyndelsen af mine videnskabelige Studier havde den nyfødte Kemi neppe forladt Vuggen. Maalet af forhaandenværende Kundskaber oversteg ikke hvad Ungdomsevnen formaaede ved Erindringens Hjælp at tilegne sig; man var snart fortrolig saagodtsom med det Hele, hvilket Aar for Aar udvikledes, og lidt efter lidt forøgede Kundskabsmaalet. Efter 40 Aars Forløb ligger nu en samlet Masse for Begynderen, som det er umuligt indenfor Grændsen af sædvanlige Studier rigtigt at tilegne sig mere end for nogen Del deraf, og maaske for stor til nogensinde at kunne besiddes af en enkelt Mand, om det end ikke har været vanskeligt ved 40aarige fortsatte Studier efterhaanden at erhverve den”. Saaledes er det i Virkeligheden, og af samme Grund kan vel nu neppe nogen anden saa kompetent Dommer indenfor Kemiens Omraade optræde, som Berzelius har været det i hele sit Liv.

Som Kritiker var Berzelius retfærdig: streng uden Bitterhed, human uden Pedanteri. Han betænkte sig ikke paa ved Lejlighed at sige rent ud om et vist Arbejde, at „Videnskaben derved vilde have faaet en stor Gavn, hvis Værdi vilde have været overordentlig, dersom Alt hvad der kommer fra denne flittige Kemi-

kers" d. e. Forfatterens „Hænder, var paalideligt og behandlet med mere Grundighed end der kan anvendes paa Dusingods", eller efter en udførlig Prøvelse af en gjort Undersøgelse at udtale den Dom om Forfatteren, at „den som gaaer saaledes tilværks, maa i Sandhed takke sig selv om han savner Kredit som nøjagtig Videnskabsdyrker". Men Berzelius lod alt gjelde hvad det kunde, og naar han i en Henseende dadlede, forsømte han aldrig, hvis Anledning fandtes, i en anden at berømme. Saaledes høre vi ham f. Eks. at yltre om et Arbejde, at „den praktiske Undersøgelse deri er af Værdi og har beriget vort Kundskabsforraad, om vi end ikke have vundet ved den theoretiske Lodetraad som gaaer igjennem det"; saaledes høre vi ham med Hensyn paa et andet Arbejde, og det uagtet dets Forfatter havde tilladt sig paa en temmelig upassende Maade at optræde imod Berzelius, efter et værdigt Svar til sin Modstander og en grundig Prøvelse af hans Argumenter, at erkjende, at „Videnskaben er Forfatteren Tak skyldig for Udførelsen af dette møjsommelige Arbejde, og for de vigtige Oplysninger det giver".

Det er interessant at see, hvorledes Berzelius har optaget de Kritikker som rettedes mod ham selv, idet han derved karakteriseres haade som Videnskabsmand og som Menneske. Se her f. Eks. hvad han paa et Sted yltrer angaaende et tysk Arbejde om Atomvægterne: „Det er et Arbejde" siger han „som visseligen ikke af den Grund skulde fortjene her at omtales, at det paa nogen Maade har bidraget til Videnskabens Fremskridt, men som jeg troer ikke at burde forbigaae, da det har til Gjenstand en Kritik af mine Forsøg over de usammensatte Legemers Atomvægter og de Anskuelser jeg i Lærebogen har opstillet om de kemiske Forholde. At en saadan Prøvelse anstilles, er en nyttig, ja endog vigtig Sag. De første Skridt som gjøres paa en nynabnet Bane skee med Usikkerhed, og Fremtiden viser ofte at man har taget en urigtig Kurs til Maalet. Den som ikke har andet Maal end Sandhedens Udforskning glæder sig ved at den gribes, selv naar dette ikke er lykkedes ham selv. Men den som skal lære en

Anden at gaae den rette Vej, maa kjende den selv og lægge for Dagen at han kjender den, thi ellers bliver han ikke Nogens Fører". Efterat han derpaa har prøvet det omhandlede Arbejde, hvilket var affattet i en højst uværdig Tone imod ham selv, yltrer han videre derom: „Var Öjemedet at saare den imod hvem det er rettet, er det bleven aldeles forfejlet. Jeg beklager, at en Mand som helliger sit Liv til Videnskaberne kan i sine Bestræbelser for hvad han anseer som ret og sandt saaledes tage fejl af Maaden hvorpaa ulige Meninger skulle udveksles, og jeg har gjennemlæst hans Arbejde omtrent med samme Følelse som man har ved Synet af et fint Instrument der er i Fare for at sönderbrydes af haarde og uvante Hænder". Paa et andet Sted fælder han, i Anledning af en fransk Kemikers Anmærkninger ved nogle Forsög som vare gjorte af Berzelius i Selskab med den udmærkede franske Kemiker og Fysiker Dulong, fölgende Yltring, som ogsaa derfor fortjener at anføres, fordi den indeholder en smuk Hylding mod en bortgangen Ven og Medarbejder: „Intet turde behöve at siges til Forsvar for de simple Forsög og endnu mindre for Dulong's dybe Indsigter og övede Evne til mathematisk at beregne kemisk-fysiske Fænomener. Det er engang blevet Forfatterens Skik, at man enten skal dele hans Anskuelser, eller udsættes for Udtryk af Harme og Misbilligelse. Det Første er mig i mange Tilfælde ikke muligt, det Sidste har jeg ingen Vanskelighed ved at finde mig i. Fremtiden skal dömmе os upartisk". Hvorsomhelst vi saaledes höre Berzelius tale om sig selv, viser han sig som en Mand der kjender sit eget Værd, der véd hvad han ærlig har forsögt og virkelig udrettet i Sandhedens Tjeneste, men fri for alt Spor af den Egenkjærlighed som kun tilhörer lave Sjæle. Det er Kjendetegnet paa en ophöjet Karakter.

For ingen Gren af Videnskaben har Trangen til en god Kritik været fölgeligere end for den organiske Kemi, og med Hensyn herpaa have B.'s Aarsberetninger været af overordentlig Nytte. De organiske Legemer, sammensatte af et ringe Antal af enkelte Elementer, vise en desto större Mangfoldighed af Foreninger, og

det har været umuligt at finde ligesaa almindelige, simple og sikre Love for disse som for de uorganiske Foreninger. Jo mere indviklede de iagttagne Fænomener have været, jo mere forborgne de Love som de lyde, desto større Spillerum har der været for Fantasien i at opstille vilkaarlige Theorier, og derom har ogsaa Erfaringen vidnet. Under saadanne Omstændigheder har den Indflydelse B.'s Kritik har udøvet været af uberegnelig Nytte, idet han stedse gjorde sig Umag for, saavidt som muligt, at bringe de organiske Foreninger under ligeartede Love med dem som finde Sted for de uorganiske, at give en sikker Ledetraad for Forskningen, at fjerne umodne og overilede Slutninger og derpaa byggede Theorier.

Berzelius' Kald som Kritiker førte ham ofte ind i videnskabelige Stridigheder, i hvilke han stedse offentlig optraadte med Ro og Værdighed, ligesom han aldrig personlig tog sig de Anfald nær som mange Gange rettedes imod ham. Desuagtet kom han, dog uden egen Skyld, i aabenbar fjendtlig Stilling til en af vor Tids berømteste Kemikere, og vi troe at burde sige nogle Ord derom, som ogsaa hidragende til hans Karakteristik. Den omhandlede Kemiker, hvis Navn ikke behøver at nævnes, har gjort mange vigtige Opdagelser, har gjort sig højt fortjent af Videnskaben, men smittet maaske af Tidsaandens Karakter, har han en og anden Gang ladet sig henrive af et rigt Talent og en livlig Indbildningskraft til at gaae udenfor de sikre Grændser for Videnskaben. Da han for ikke mange Aar siden var belænkt paa at udgive et videnskabeligt Arbejde, udbad han sig i et Brev til Berzelius at maatte dedicere Arbejdet til ham, og tilføjede derhos en Dedikationsskrivelse affattet i de mest smigrende Udtryk. Berzelius takkede for dette Bevis paa Agtelse, men med en Beskedenhed som sømmer sig for saa stor en Mand, svarede han tillige, at ingen Dødelig havde gjort sig fortjent til saa megen Ros som indholdtes i den foreslaaede Dedikationsskrivelse, og at, dersom Forfatteren bestemt forlangte at samme skulde medfølge Dedikationen, saa frabad han sig hellere denne sidste. Tillige yttrede

han — hvad man og senere har seet i Aarsberetningen — at han upaatvivlelig vilde komme til i sin Kritik af Arbejdet at misbillige adskilligt, eftersom han vel vidste, at han ikke i alle Punkter var af lige Anskuelser med Forfatteren, og at Sandhedens Ret i denne Henseende maatte overveje alle personlige Betragtninger; men at han haabede, at Ulighed i Anskuelser ikke skulde indflyde paa private Venskabsforholde. Imidlertid udkom Arbejdet, dediceret til Berzelius, men uden nogen Dedikationsskrivelse, og det blev, som Berzelius havde forudseet, i mange Henseender dadlende recenseret i Aarsberetningen. Den saarede Egenkjaerlighed piraedes herved, og snart oplussede et altfor beklageligt Fjendskab, hvori imidlertid Berzelius Intet havde at bebrejde sig, hverken hvad dets Opkomst eller Fremgang angaaer; destoværre kan man ikke sige det samme om hans Modstander. Ikke nok at denne gav Berzelius Anledning til at yttre, „at han ikke havde formodet at man skulde være saa uden al Tillid til at hans (Berzelius') Forsøg kunde være nogenlunde rigtige": Modparten holdt det ikke for upassende at formaae unge Kemikere, Begynderc, som arbejdede i hans Laboratorium, til at optræde for at tilrettevise Berzelius. Se her hvorledes denne besvarede de Sidstnævntes Bemærkninger: „Siden disse unge Kemikere" siger han „saaledes have efterkommet deres Lærers Opdrag, at de ved deres første Fjed paa de kemiske Undersøgelers Bane søge at godtgjøre, at jeg under ulige Navne skulde have beskrevet et og samme Legeme som to forskjellige Stoffer, henstiller jeg til deres nøjere Prøvelse, om det skulde være formeget begjært af mig, om jeg anmodede dem om at udstrække deres Undersøgelse endnu lidt længere og til følgende Punkter, nemlig at søge at udfinde: ..." han fremstiller her de Spørgsmaale som burde besvares. Derefter tilføjer han blot: „De turde sande Nyttens af at iagttage det latinske Ord-sprog: *in verba magistri non esse jurandum.*" Det bør bemærkes, at i Henseende til selve det omtvistede Spørgsmaal have senere Undersøgelser fra anden Kant godtgjort, at Berzelius' Opgivender vare fuldkommen rigtige.

Men medens Berzelius i sine Aarsberetninger stedse med Kraft og Alvor bekæmpede den fulske Retning af Naturforskningen, forsømte han ikke, ligesaa vel at give positive Regler for en rigtig Methode. Berzelius' Filosofi — den eneste Filosofi som duer i Naturvidenskaberne og i nogen Videnskab — var udmærket ved denne Sands og Jevnhed, som altid strengt holder sig indenfor en sikker Erfarings Omraade og aldrig med Gisninger overskrider Grændserne for det vi bestemt vide, samt ved denne sande filosofiske Beskedenhed, som ikke undseer sig ved at erkjende, at Videnskaben ikke kan forklare Alt. „Det er en Misforstaaelse” siger han „at troe, at kunne ved Spekulation substituere Naturforholde som Videnskaben ikke har bragt for Dagens Lys, og denne Misforstaaelse bliver endnu betydeligere, naar Spekulationen forudsætter Noget som er i Strid med hvad der udgjør Videnskabens Grundlærdomme. Hvert Skridt udenfor Videnskabens sikre Omraade er intet andet end en Fiktion, med hvilken det sædvanlige er Tilfældet at Videnskaben opklarer dens Urigtighed. Ved Behandling af saadanne Gjenstande for vore Forskninger til hvis Forklaring Videnskabernes nærværende Standpunkt er utilstrækkeligt, ligger der mere videnskabelig Klarhed i fuldkomment at indsee hvad der ej kan forklares, end deri at gaae udenom Videnskaben med Formodninger. Vi kunne ikke komme længere end til at begribe hvad der kan forstaaes, og at indsee, hvad vi ej kunne forstaae.” Og paa et andet Sted: „Man har i Naturvidenskaberne altid Skade af tilsyneladende Forklaringer givne i Fortiden; den eneste rette Maade at komme til sikker Kundskab er at lade det Ubegribelige uforklaret, saalænge indtil Forklaringen kommer af sig selv af Kjendsgjerninger saa klare, at delte Meninger om dem vanskeligen kunne opstaae. Ikke i Videnskaberne at troe at kunne indsee mere end hvad der tydeligt og klart indsees, er en Regel fra hvilken man aldrig burde afvige, men som Individerne have desto vanskeligere ved at iagttage, jo mere de ere udrustede med livlig Aand og rig Indbildningskraft.”

Inidlertid er det for Naturforskeren ingenlunde nok at holde sig slavisk til blotte Iagttagelser; det er nödvendigt ved Tænkning baade at sammenknytte de Erfaringer som allerede ere vundne, og til en vis Grad at forudsee hvad man endnu ikke véd, for saaledes nogenlunde at kunne give Forskningen en tilbörlig Retning. Uden denne theoretiske Bestræbelse bliver Videnskabsmanden saa at sige en blot Haandtlanger i Videnskaben, og denne selv synker ned til en blot Empiri, hvilken snart vil komme til at vise sig uden Livskraft eller Evne til selvstændig Udvikling. En sund Spekulation er for Naturforskningen ligesaa nödvendig, som en nöjagtig og omhyggelig Observation; og det er alene igjennem begges Forbindelse at en Undersögelse kan blive ret frugtbringende. Mod en saadan theoretisk Forskning var Berzelius ingenlunde fjendtligt stemt, tvertimod foreskriver han den ved alle Lejligheder, og siger endog paa et Sted ved at recensere nogle theoretiske Betragtninger: „De opholde sig ved Dele af Kemien hvori ingen sikker Erfaring naaer hen, og som saaledes alene ere tilgængelige for Spekulationen. Ihvorvel denne, uden strengt at ledes af Erfaringen, er underkastet Muligheden af store Fejltagelser, og efter ulige Individualiteter sædvanligen leder til ulige Anskuelser, saa savne disse Spekulationer dog ikke deres Værd, thi Fremtiden udvasker altid Guld Korn deraf.” Nödvendigheden af strengt at holde sig til et System og et videnskabeligt Princip, fremhæver han ved alle Lejligheder. „Det er for mig ubegribeligt” ytrer han etsteds „hvorledes man kan forestille sig, at noget videnskabeligt Hele i systematisk Anordning kan opkomme, naar man ikke har Enhed i Principet. I en videnskabelig Opstilling at lade sig lede paa engang af videnskabelige Grunde og af noget andet Hensyn, være sig herskende, antagne Meninger, Fordomme eller deslige, bliver altid ligesaa ufigtligt som i det daglige Liv at lade sig aflede fra det klart Rette og Sande i sine Handlinger ved Betragtninger af hvilketsohelst Slags, og tidligere eller sildigere kommer en Tid som indseer og aabent misbilliger hvad der er Skjævt i al Idræt.” Og

et andet Sted: „Kemiske Formler som ikke ere Dannelser af den theoretiske Sammensætnings-Anskuelse man kan gjøre sig, ere uden al Værdi.”

Naar der blev Spørgsmaal om ny Theorier, fordrede Berzelius strengt, at de skulde bevise sig bedre end de gamle. Se her hvad han etsteds yttre i en Kritik over nogle theoretiske Anskuelser angaaende de organiske Foreninger. „Denne Maade” siger han, „ved Begyndelsen af vore Bestræbelser efter at komme til klare Anskuelser af de organiske Sammensætninger at søge ny og ubekjendte Principer til Vejledning for vor Bedømmelse, bliver, saavidt jeg kan indsee, den største Hindring for os i at kunne lede os frem til det Rette. Er det givet, at i de lettere forstaaede Sammensætningsdetallier af den organiske Natur de organiske Sammensætningsforholde vise sig at være grundede paa og bestemte af de samme Naturlove som i den uorganiske Natur, da have vi der en sikker Ledetraad. Den gaaer, det er sandt, ofte ind i et Garn, som synes os hel sammenviklet og vanskeligt at rede, men Ledetraaden svigter os ikke naar vi ikke selv godvillig slippe den, og gjøre vi det, saa bliver det forviklede Fed uudredt. Man maa ikke troe, at om man end holder denne Traad i Haanden, alt vil redes med Lethed, den snoer sig ofte ind i Fedet paa en Maade som fordrer Taalmodighed og Udholdenhed for at rede den, men vi bør ikke tabe nogen af Delene. Vi maa gaae konsekvent tilværks, støtte os ved Forskningen paa bekjendte Naturlove og klarede Forholde, aldrig jage efter splinterny Principer eller Forklaringsgrunde” o. s. v. „Og” siger han et andet Sted „naar man vælger ny Anskuelser formedelst de ældres Utilstrækkelighed, saa har man idetmindste den Fordring til det nyvalgte, det være iøvrigt rigtigt eller urigtigt, at det skal kunne forklare alle hidtil kjendte og hidhørende Fænomener; thi at afløse gamle Brøstfældigheder ved ny, er ingen Vinding for Videnskaben.” Af saadanne Grunde var B. fastholdende i at forsvare vedtagne Theorier; men fik han engang saadanne Grunde for en ny Theori som egnede sig til at give fuld Overbevisning, saa be-

tænkte han sig ikke paa at fratræde en Anskuelse af den Grund, fordi den hændelsesvis engang havde været hans. Sine egne Theorier tillagde han ikke større Værdi end den han kunde forskaaffe dem ved Erfaringens Vidnesbyrd.

Berzelius var saaledes ingenlunde fjendtlig stemt mod en sund Spekulation; men han var det, og det med Rette, desto mere mod det Slags Filosofi som, under hvilken Form den end iøvrigt maatte optræde, vil erstatte Grundighed i Undersøgelse ved klingende Talemaader, og saaledes frembringer et Slags Poesi i Videnskaben. Han var det fremfor alt mod disse saakaldte Naturfilosofen, som desværre ogsaa i hans Fædreland have vidst at vinde Tilhængere — disse Filosofer som, uden Kjendskab til Naturfænomenerne, ja med Foragt for al empirisk Viden, konstruere Erfaringsverdenen efter Huskud, og som med forvovent Overmod ville sætte deres egne Digte istedetfor Guds eget skjønne Digt, Naturen — ikke ulige Titanerne, som Fabelen lader storme Olympen; disse Filosofer som gave Berzelius Anledning til at klage: „Det staaer saaledes fast, hvad en Oltidens Vismand for omtrent 2000 Aar siden yttrede, at Intel kan være saa urimeligt, at det jo en eller anden Gang har kunnet paastaaes af en Lærd.”

B.s Filosofi afspejlede sig i hans simple, klare, jevne Sprog. Han var en Mester i mundtlig eller skriftlig paa en populær Maade at fremstille videnskabelige Æmner, og selv i strengt videnskabelige Afhandlinger forlod han aldrig sin naturlige Simpelhed, lagde han aldrig den Evne for Dagen, som Nogle synes at sætte høj Pris paa, at gjøre en Sag vanskeligere at fatte, end dens Natur foranlediger. Klart som han tænkte, udtrykte han sig ogsaa saa; og Klarhed, Letfattelighed, var hvad han uestergiveligen fordrede af Andre. I en Recension af et videnskabeligt Arbejde ytrer han etsteds: „Alt dette gaar ud paa at gjøre Videnskabens Fremstilling bekvem for den som gjør Fremstillingen, paa Bekostning af Bekvemmelighed for den som skal lære, medens Forholdet tvertimod burde være aldeles omvendt. Den som gjør en videnskabelig Fremstilling, bør ingen Møje spare for at være saa klar og saa let

fattelig som muligt for den som skal modtage den." I videnskabelige Arbejder vilde han see den nøgne Sandhed fremstillet og misbilligede alle unødvendige Prydelser i Stilen. „Visselig" siger han „kan man imellem være heldig nok til at gjøre sig lettere forstaaet ved Lignelser og Billeder, men jeg anseer dem dog ikke for anvendelige i strengt videnskabelige Skrifter." Paa et andet Sted ytrer han i en Kritik af nogle Anskuelse som en fransk Forfatter havde fremsat: „Disse Anskuelse ere fremsatte med megen Kløgt og virkelig Inspiration, samt i denne Tone som mere indvirker paa den med Æmnet mindre Bekjendte ved Overraskelse og Bestemthed i Paastandene, end ved Grundighed i Bevisførelse giver Overbevisning for en tilfældigvis tvivlesyg Kjender. Dette er ogsaa den virksomste Maade at gjøre overilede videnskabelige Slutninger populære hos Almenheden." I Virkeligheden er Diktionens Glands uvæsentlig for den strenge Videnskab og Sandheden behøver ikke denne laante Prydelse. Berzelius' videnskabelige Stil maa anses som en Mynsterstil af Enhver som forstaaer at opfatte det Store i det Simple; men vistnok maa den forekomme altfor trivial for dem der ansee Bombast som Bevis paa Geni og Dunkelhed som Bevis paa Lærdom.

Vi have, ved at følge Berzelius paa hans videnskabelige Bane, tabt af Sigte hans Fremgang paa Embedsbanen, hans ydre Levnelssomstændigheder, og vi skulle ikke længe opholde os herved. Ved en saadan Mand som Berzelius er alt dette af underordnet Interesse, thi det er ikke Beretningen om ydre Livsforholde, men det indre Livs Historie, der udgjør hans Biografi. Vi have seet Barnets og Ynglingens Uddannelse, seet hvorledes Geniets slumrende Frø vaktes til Liv og Virksomhed, og hvilke Aarsager der befordrede, hvilke Hindringer der modvirkede dets Udvikling, lige til det Tidspunkt da B. traadte ind paa sin glimrende videnskabelige Bane. Man ledes af en naturlig Følelse til at forske efter Begyndelsen til alting; og hvad der er anført om B.s Barndom og Ungdom, kan ogsaa være fra en Side opmuntrende, fra en anden advarende, overhovedet mere lærerigt end Fremstillingen af hans senere Livs

Tilskikkelser. Ét lærer man imidlertid af Berzelius' hele Levnet, og det er, at Mandens Villie bryder sig Vej, at ingen Hindring gives naar Villiens Kraft ikke svigter. Men faa ere de, ja man troer ikke hvor faa de ere, som have en fast, bevidst Villie. Saa-meget mere magtpaaliggende er det for hver den som har nogen Indflydelse paa Medmenneskers Skjæbne, at behandle dem med Varsomhed og Retfærdighed, for saaledes ogsaa ved ydre Midler at uddanne, ikke at nedkue, den Villiekraft som findes; thi ogsaa Villien kan, ligesom andre Evner, uddannes eller nedkues. Det er saameget mere magtpaaliggende, som Ynglingens Temperament, Mandens Livsfilosofi, ofte løber af med Villiens Bestemmelser. Hvor mangen Gang har ej en Uretfærdighed, ved en Eksamen, ved en Befordring, ført en duelig Mand bort fra den Virkekreds hvor han burde været anbragt, til en fremmed, i hvilken han visselig indtræder med det faste Forsæt at virke for det Maal han har foresat sig, men hvor snart det ydre Livs Forholde uimodstaelig nedtrykke ham og beröve Samsundet hans bedste Kraft.

Berzelius savnede ikke for sin Del Modgang paa Embedsbanen; dog kom han tidligt nok til Hæderspladser, ikke saa til Indkomster. I Virkeligheden hengik største Delen af hans Liv i ganske smaa Omstændigheder; men hans Sparsommelighed og Ordenssands gjorde selv Nödtørligheden tilstrækkelig. Han forstod den Kunst at være fattig og med smaa Midler at udrette store Ting. Dette fordrede han ogsaa af Andre og han plejede blandt Andet ofte at sige, at „den som ikke laborerer uden noget Laboratorium, han laborerer heller ikke om han faaer et saadant.” Hans eget Laboratorium, fra hvilket saa mange herlige Opdagelser vare udgaaede, var af den mest fordringsløse Beskaffenhed, og det hændte mere end én Gang, at Udlændinger, vante til større Fordringer, efter at være gaaede derigjennem ind i B's Arbejdsværrelse, med Utaalmodighed bade om at maatte blive førte til hans Laboratorium, — som de allerede havde seet. Nogen egentlig Rigelighed i Indkomster erholdt han først ved Forfatterhonoraret for de udenlandske Udgaver af Lærebogen i Kemi, og ved den årlige Sum som Stænderne ved

Rigsdagen i 1840 udsatte for ham som en Nationalbelønning, og som ved de nu senest forsamlede Stænders Beslutning er overgaaet som en Arv paa hans efterlevende Enke. B. har ogsaa i materiel Henseende gjengjeldt denne Velvillie fra det Offentlige. Hans kostbare Bibliothek og Samlinger, som ere testamenterede til det kongelige Videnskabernes Akademi og saaledes komme til almindelig Nytte, have i mange Henseender et uskatteerligt Værd.

Berzelius udnævntes i Aaret 1801 til Stipendiat ved den medicinske Skole (det senere saakaldte Carolinske Institut) i Stokholm. I 1802 blev han ansat som Adjunkt i Medicin og Farmaci sammesteds, og besørgede tillige Lægeembedet ved den Vernerske Bröndanstalt. 1804 blev han Fattiglæge i et af Hovedstadens Distrikter. I 1804 og 5 besørgede han Professorposten ved den medicinske Skole og i 1806 erholdt han Titel af Assessor i Sundhedskollegiet, i hvilket han senere havde en Hædersplads som ekstraordinært Medlem. 1807 udnævntes han til Professor ordinarius i Farmaci og Medicin ved den medicinske Skole, i hvilken Egenskab han havde at holde Forelæsninger over Kemi, Naturhistorie, Farmaci og Medicin, samt med Bistand af en Demonstrator at forestaae botaniske Ekskursioner. I Aaret 1810, da særskilte Lærestole oprettedes i den theoretiske og praktiske Lægevidenskab, befriedes han fra disse Fag, men fra Naturhistorien først i 1813. De kemiske Forelæsninger fortsatte han med uafbrudt Iver og under stort Tilløb af Tilhørere lige til 1829, da han begjærte Enlæddigelse. Tre Aar derefter erholdt han Afsked med Pension, og blev da paa sine Medlæreres Forslag udnævnt til Professor honorarius, i hvilken Egenskab han blev staaende ved Institutet lige til sin Død.

Hans fornemste Virkekreds blev imidlertid Sekretærbestillingen ved det kongelige Videnskabernes Akademi, hvilken Post han beklædte fra 1818 indtil sin Død. I Anledning af sin Befordring til dette Embede yttrede han: „Jeg kunde nu skatte mig selv som et af de lykkeligste Mennesker; jeg kunde slaae mig igjennem, endog rigelig, og mine Forpligtelser vare med alt dette ikke større, end at jeg kunde være istand til at hellige mig, ligesom hidtil, til

en Videnskab som udgjorde mit Livs Lyksalighed." Hvad han siden paa denne Post udrettede til Videnskabs-Akademiets Bedste, kan her ikke nærmere detailleres. Det maa være nok at tilføje, at hvorsomhelst Berzelius har været ansat, har han opfyldt hvad der paalaae ham, ej mindre de ydre, økonomiske, end de videnskabelige Forpligtelser, med en Punktlighed og Samvillighedsfuldhed som tilvendte ham Alles Højagtelse.

I sin Egenskab af Adelsmand — han ophøjedes til denne Værdighed i Aaret 1818 og i Slutningen af 1835 i Friherrestanden — bivaanede B. undertiden Rigsdagsforhandlingerne, dog tog han ingen Del i de politiske Stridigheder. Et Spørgsmaal som han baade inden- og udenfor Rigsdagen skjænkede sin varme Deltagelse, var Reformen af Sverrigs indviklede Maal- og Vægtsystem, for hvilken han lige fra Ungdommen havde interesseret sig. Hans Bestræbelser i denne Sag have hidindtil været uden praktisk Frugt, men det er at haabe, af de ikke skulle være gjorte forgjæves.

Det vilde være altfor vidtløstigt at opregne alle de offentlige og private Tillidshverv som B. erholdt. Han unddrog sig aldrig fra, med Raad og Daad at virke for et nyttigt Öjemed i hvilket man tyede til hans Erfaring, hans Kundskaber og hans personlige Anseelse, og man har saaledes seet ham i Virksomhed snart for de skandinaviske Naturforskermöder, snart for Maadeholdssagens Fremme, snart for Udbredelsen af Folkeoplysning, snart for Silkeavlens Befordring, snart for Myntvæsenets Forbedring, snart for Sundhedsplejen i Hovedstaden o. s. v. I tekniske Spørgsmaale toges hans Kundskaber saa at sige daglig i Beslag, og han gav med Beredvillighed alle de Oplysninger han kunde. Selv indlod han sig nogle Gange i industrielle Foretagender, men overlod snart baade Udførelsen og Fordelen — om der var nogen Fordel — til Andre; thi ham personlig interesserede aldrig Videnskabens Anvendelse. Han elskede den blotte Viden i og for sig, og ihvorvel han skjænkede Anvendelsen al tilbørlig Agtelse, saa forsvarede han dog med Alvor Forskningens Ret til, uafhængigt af den praktiske Nytte, alene at søge efter Sandheden; hvilket ogsaa er en

ufravigelig Betingelse for at Videnskaben, og i Længden ogsaa Anvendelsen, skal kunne gjøre noget sikkert Fremskridt. Se her hvad han elsteds yttre herom: „Betydningen af Videnskabernes Anvendelser” siger han „er i de senere Tider blevet saa stor, at den i flere Lande har gjort sig til Hovedsag ved Videnskabernes Dyrkelse. Dette bör ikke dadles; men dersom Videnskaberne op- hørte at drives for deres egen Skyld og alene dyrkedes med Hen- syn paa Anvendelsen, da skulde de snart blive stationære, og lidet eller intet nyt Anvendeligt mere kunne vindes. Den som ved en videnskabelig Forskning spørger: hvortil nytter den? har ingen Sands for Videnskab. Hver ny positiv Kundskab, ihvor uanven- delig end den kan synes i det borgerlige Liv, leder igjen til andre Kundskaber, med hvilke den sammenknytter sig, og medens den bidrager til at klare Begreberne, frembringer den Resultater hvis Betydning som oftest ikke kunde forudsees ved Forskningens Begyndelse. Intet i Videnskaberne er for ringe til ikke at for- tjene at opsøges og kjendes, og det tilsyneladende Ubctydeligste som opklares har en Værdi som med Tiden kan blive ikke ringe.”

Dersom Nogen spørger, hvad Indvirkning Berzelius har haft paa den almindelige Dannelses Tilstand i sit Fædreland, da maa overens- stemmende med Sandheden svares, at denne Indvirkning ikke har været saa stor som man havde kunnet ønske. Enhver véd, hvilken mægtig Indflydelse Linné i denne Henseende udövede, en Indfly- delse som alene kan udöves af en Universitetslærer. Som Lærer havde B. en altfor indskrænket Virkekreds, og man maa fra det anførte Synspunkt beklage, at han ej var ansat ved noget af Landets Universiteter. Men muligen var Berzelius i en saadan Stilling ikke blevet alt det han blev for Videnskaben, og det er saaledes muligt, at hvad Sverrig har tabt har Verden vundet. Hans Labo- ratorium var imidlertid en Planteskole for unge Kemikere, og Lær- linge strømmede did fra alle Kanter. Ikke blot svenske Kemikere have der erholdt deres Dannelse, men ogsaa en stor Mængde uden- landske, saasom Mitscherlich, Brødrene Rose, Wöhler, Gmelin, Nor- densköld, Bonsdorff, Karsten, Magnus, Osann, Hess, Johnston,

Plantamour, m. Fl., blandt hvilke vi regne adskillige af Nutidens ypperste Videnskabsmænd. Og de som ikke havde den Lykke at nyde hans uniddelbare Vejledning, hentede ialtfald deres bedste Undervisning af hans Skrifter: han var i Virkeligheden Alles Lærer.

I Aaret 1825 deltog Berzelius som Medlem i den da nedsatte Opfostrings-Kommittees Arbejder, og han interesserede sig derved varmt, dels ialmindelighed for en hensigtsmæssig Reorganisation af Fædrelandets Undervisningsvæsen, dels specielt for Ophjælpning af Naturvidenskabernes Studium ved Lærestalterne. Han kunde ogsaa glæde sig ved en meget stor Menings-Overensstemmelse i Udskudet; men desværre blev, ifølge et Forslag af Ordføreren, ingen Protokol fört over de levende og interessante Diskussioner. Da 2 Aar senere et andet Udskud, med for en stor Del ny Medlemmer, sammentraadte, lykkedes det ikke mere Berzelius at finde Gehör for sine Anskuelser. Naturvidenskaberne vandt nu ingen Opmærksomhed, men man fandt det i dets Sted desto mere magtpaaliggende, at Folk lærte at skrive Latin m. m., hvilket alt nöje förtes til Protokols. Det lykkedes til Nöd Berzelius at faae Flerstemmighed for et Forslag — den sidste Redningsplanke han greb efter —, at enhver Student som tog Embeds-eksamen skulde forpligtes til för sin Afgang fra Universitetet at underkaste sig Pröve i de förste Grunde af Naturvidenskaberne; men ved Stemmeoptællingen forandrede nogle Medlemmer Anskuelse, og Forslaget faldt.

Ikke bedre Fremgang havde Berzelius i et andet vigtigt Spörsgmaal, angaaende den lægevidenskabelige Undervisning. For Lægernes Dannelse interesserede han sig altid varmt, og havde blandt Andet en væsentlig Andel i Stiftelsen af Lægeselskabet i Stokholm, som senere erhvervede sig saa store Fortjenester af det videnskabelige Liv blandt Hovedstadens Læger og af Udbredelsen af den lægevidenskabelige Forsknings Resultater. Hvad der her skal omtales, er den bekjendte Strid mellem Universiteternes Lægefakulteter paa den ene Side og det Carolinske Insti-

tut paa den anden, i hvilken Berzelius ogsaa levende deltog. Denne Strid var ikke, hvad den for en overfladisk Betragter kunde synes, alene en saadan tilfældig Tvist mellem tvende særskilte Læreanstalter som ofte opkommer af blot indbyrdes Iversyge eller Fjendskab, men det var virkelig en Kamp om de vigtigste Livsspørgsmaale i Filosofi og Undervisning, som derved for en Del aabent fremtraadte, men for en Del laae skjulte, og det var vel derfor at Striden blev saa heftig som den blev. B. frømsatte sin Anskuelse om Hensigtsmæssigheden af en lægevidenskabelig Undervisning henlagt til Hovedstaden, paa Grunde som ikke kunde rokkes. I den Fremstilling han afgav taledede han usminket Sandhed, men brugte ingen Heftigheder. Man svarede med haartrukne, skinfagre Argumenter, som gik udenom selve Hovedspørgsmaalet, samt ved at henvise Berzelius og den lægevidenskabelige Dannelse han førte Ordet for til — Barberstuen, og derved blev det. Endnu i dette Öjeblik synes Mange at ansee det for uhört, at en medicinsk Skole skal findes paa, om ikke det eneste, dog ubestridelig det fordelagtigste Sted i Landet hvor en saadan Skole kan findes.

Berzelius var saaledes, ihvorvel hans Stemme ved mange Lejligheder lod sig höre, dog altfor sjelden heldig nok til at skaffe sig Gehör for sine Anskuelser angaaende almindelige Spørgsmaale. Hans Ord fortjente imidlertid mere end sædvanlig Tillid, ikke alene paa Grund af hans Geni, Lærdom og Erfaring, men fordi han havde ogsaa andre Egenskaber som i slige Spørgsmaale ere af ikke mindre Vægt. Han havde en Sandhedskjærlighed som aldrig tillod ham at gaae paa Akkord med sin Overbevisning; en Beskedenhed som altid gjorde ham det let at anerkjende sin egen Udygtighed i Ting som han ikke fuldkommen forstod, og i saadanne Tilfælde at henvise til andre Personer som han ansaae for bedre underrettede; han havde endelig denne uvurderlige Egenskab, som ikke altid følger hverken Lærdommen eller Geniet, — vi mene sund Sands, han havde den i overordentlig Grad. Han havde denne Evne til hurtigt og sikkert at see

Ting og Forholde saadanne som de ere, at opfalle dem klart og enkelt, ved Hjælp af den blotte Beskuelse at bedømme dem rigtigt, — denne Evne som saa ofte bedre end den dybsindigste Filosofi træffer det Rette; og han kunde derfor i de fleste Tilfælde give værdifulde Raad. Dersom han tog fejl, saa var det vel mest af Menneskene. Den store Naturforsker forstod sig vel neppe paa disse Naturgjenstande af en desværre saa indviklet Sammensætning ligesaa godt som paa den Natur hvis simple Love han saa beundringsværdigt har afsløret. Han forstod heller ikke nogen anden Maade at fremme sine Anskuelser paa, end ved aabent og uforbeholdent, uden Menneskefrygt eller Hensyn af noget Slags, at udvikle sin Overbevisning; Fokssvandsriet, hemmelige Gjenveje, alt Saadant var ham fremmed. Han kjendte ikke nogen anden Vej end den rette Vej, men destoværre er det ikke denne som i Menneskelivet altid sikkert fører til Maalet.

Naar man betænker Alt hvad Berzelius udrettede: de Embeder han beklædte, de mangfoldige offentlige og private Ilverv han udførte, den vidtløftige inden- og udenlandske Brevveksling han førte, endelig hans videnskabelige Arbejder i Laboratoriet og ved Skriverbordet, — de mange Analyser, de talrige, over 200, videnskabelige Afhandlinger, Lærebogen i Kemi, udgivet i flere Oplag, slutteligen Aarsberetningerne i 27 Bind: saa maa man forbavses over, at én Mands Kraft har været tilstrækkelig endog blot til det materielle Arbejde i alt dette. Det turde heller ikke være for meget at paastaae, at aldrig nogen Videnskabsmand har arbejdet saa meget som Berzelius. Ogsaa hørte man Udlændinger spørge, hvormange Renskrivere han havde ved sit Skriverbord, hvormange Præparatører i sit Laboratorium; og de bleve forbavtede naar de fik at høre, at han selv var den eneste Renskriver, den eneste Præparatør. Dette var for Berzelius alene muligt ved en overordentlig Flid. Kl 6 hver Morgen stod han op og sad derpaa ved Skriverbordet to til tre Timer, hvorefter han arbejdede i Laboratoriet til Kl. 3 til 4 om Eftermiddagen, da han indtog sit Middagsmaaltid. Efter Middagen anvendte han gjerne nogen Tid til at

spadsere om, og arbejdede siden igjen til Kl. 10 om Aftenen, da han gik tilsengs. I hans sidste Livsperiode, da han arbejdede mere end før, saae den Forbigaaende ofte hans Arbejdslampe brænde endnu sent ud paa Natten. Men Fliden alene havde ikke været tilstrækkelig, dersom den ikke havde været forenet med streng Orden. Mangen Stundesløs er slittig, men naaer dog ikke at udrette Noget. Berzelius var aldrig stundesløs, men altid jevn i sit Arbejde. Punktlig til den yderste Grad, opsatte han aldrig til Dagen efter et Arbejde som burde gjøres den Dag som var; i sin Brevveksling var han nøjeregnende som en Forretningsmand i at svare paa Dagen. Ingen forstod bedre end han at sætte Pris paa Tiden. Begyndte han en Undersøgelse, saa opgav han den aldrig, som Mange gjøre, førend den havde ført til et Resultat; han vilde ikke at en eneste Dags Arbejde skulde være spildt uden Nytte. Den Lethed hvormed han gik til et afbrudt Arbejde var mærkværdig. Forstyrredes han af Besøg naar han sad ved sit Skriverbord, forstyrredes han dog aldrig ved Samtalen i sin Tankegang, men satte sig bagefter ned igjen at skrive, som om ingen Afbrydelse var skeet. Hans Lethed i at arbejde understøttedes ogsaa af en, om ej udmærket, dog god Hukommelse. Paa den Tid af Aaret da han affattede Aarsberetningen, hvilket væsentlig skete i Løbet af Marts Maaned, forhøjedes Hukommelsesevnen til en uhørt Grad, saa at, om han end ellers ofte kunde have glemt nu det ene nu det andet kemiske Faktum, saa havde han paa den Tid alt, baade ældre og nyere Opdagelser, klart og tydeligt for Öje. Det var som om selve Trangen til Hukommelse kunde have skabt Hukommelsesevnen*). Til alt dette kom et jevnt og muntert Humör, et lykkeligt Ubekjendtskab med disse Fölelsens og Tankens Forvildelser, vi mene Lidenskabeligheder og Grublerier, som forstyrre

*) Ved et Par Lejligheder tabte Berzelius, mærkværdigt nok, al Hukommelse, saa at han f. Eks. engang, da dette indtraf, var fuldkommen ubevidst om et Fortræde hos Kongen og om den Samtale han ved dette havde haft, om Besög han havde modtaget, om Böger han havde læst og selv gjort Anmærkninger i, o. s. v.

Dagens Arbejde og Nattens Hvile, endelig ogsaa et godt fysisk Helbred. Dette sidstnævnte Gode nød B. ialmindelighed indtil sine sidste Leveaar, med Undtagelse af en lige fra Ungdommen af periodisk tilbagevendende Hovedpine, som indfandt sig en Gang om Maanedene, enten ved Ny- eller Fuldmaane, og heftigst ved Solhvervs- eller Jevndøgnstiderne, og da holdt ham for en Dag uvirksom. — De kemiske Eksperimenter sætte ofte nok baade Helbred og Liv i Fare, og tre Gange i sit Liv truedes Berzelius paa en betænkelig Maade af saadan Aarsag. I 1810 kastedes han for en Tid paa Sygesengen ved en frygtelig Eksplosion af Knaldguld, men helbrededes ved en Vens, den senere Medicinalraad Pontins, omhyggelige Lægetilsyn. Det højre Øje tog imidlertid betydelig Skade og kunde aldrig bringes i fuldkommen Stand igjen; den venstre Haand forblev, efterat Glasstumperne som vare indtrængte efterhaanden havde udbuldnat, dog altid overstænket af purpurfarvede Pletter af indbrændte Guld Korn. I 1817 blev han, ved en Undersøgelse af det af ham nylig opdagede Metal Selens Foreninger, virkelig forgiftet, og hans Hovedpine forværredes deraf for en lang Tid. Endelig i sin Alderdom, i Aaret 1842, var han atter igjen udsat for en Eksplosion, som indtraf ved en Undersøgelse af Fosforets og Svovlets Foreninger. Han kastedes derved baglænds overende, og hans Øjne vilde ufejlbarligen været ødelagte, dersom de ikke vare blevne reddede ved Brillerne, af hvilke dog det ene Glas sønderlodes. Det var ved denne Lejlighed at de Personer som Knaldet havde tilkaldt, fandt den hæderværdige Veteran i Sandhedens Tjeneste badet i sit Blod, men endnu, med Levninger af sit farlige Eksperiment i Hænderne, sysselsat med at gjøre de Reaktionen som kunde tjene til at forklare den uventede Katastrophe; først efterat dette var skeet, fik han Tid til at tænke paa sine Saar. Hvilket Træk af ædelt Heltemod, der kan stilles ved Siden af de skjønneste som Valpladserne have haft at opvise!

Behöves det efter alt det Anførte at tilføje et Ord om Berzelius' Karakter? Hæder og Tro; Alvor i Villie, Kraft i Handling;

Styrke i Modgang, Fornuft i Medgang; Trofasthed i Venskab,*) Hjertets Godhed, en dyb Fromhed, — alle Dyder som pryde Manden, udmærkede ham. Men alle disse Dyder havde samme Rod og Oprindelse som hans store Værd som Videnskabsmand, nemlig i hans rene Kjærlighed til Sandhed; thi den som blot rigtig elsker Sandheden, kan ikke andet end ogsaa elske Dyden. Som et Bevis paa denne Sandhedskjærlighed, om hvilken iøvrigt hele hans Liv bærer Vidnesbyrd, skulle vi anføre følgende Anekdote fra hans sidste Dage. Den viser hvorledes han var istand til, med Opoffrelse af egne Ideer, at give efter for Grunde og Beviser; hvilket baade ialmindelighed er en Prövesten for Sandhedskjærligheden, og isærdeleshed ved Spørgsmaal om et saadant Æmne som Politiken, hvor sædvanligen Enhver, helst paa sine gamle Dage, gjerne vil ansees som ufejlbar. Berzelius interesserede sig aldrig levende for Politiken, men var, som neutrale Personer gjerne ere, i sin politiske Tænkemaade ialmindelighed mere heldende til den konservative Side, — idetmindste var dette Tilfældet paa hans ældre Dage, og han forblev vel lige til sin Död i den politiske Tro hvori hans Tanker engang havde indlevet sig. Men en Dag i Foraaret

*) Berzelius' Vennfasthed mod Personer med hvilke han var kommet i nærmere Forbindelse var uforanderlig og ophørte ikke om han end fik Anledning til at være misfornøjet med sine Venner; isærdeleshed hos Videnskabsmanden oversaae han mange Ufuldkommenheder. Hans Taknemmelighed for beviste Velgjerninger var ubegrændset. I sine yngre Dage var han engang ved en anden Persons Uredeligheder kommet i en stor Pengeforlegenhed: Slotskanselliet havde allerede dømt ham til Slutteriet, dersom han ikke straks kunde betale. Medens han, bekymret herover, gik paa Gaden, mødte ham en Ven, som spurgte, hvorfor han saa sørgmodig ud. „Jeg har vel Grund til at være sørgmodig“ svarede Berzelius; „thi dersom jeg ikke imorgen kan betale 300 Rdl., bliver jeg sat i Slutteriet. Men hvem vil laane mig Penge? jeg ejer Intet og Gud véd naar jeg faar noget.“ „Aa!“ svarede Vennen „er det ikke Andet, saa se her har Du Pengene; Du kan betale dem naar Du finder for godt, men lad Resten være imellem os.“ Denne snukke Handling kunde Berzelius aldrig glemme, og han vilde i hele sit Liv have været beredt til enhver Opoffrelse for værdigt at gjengjelde den. Dersom en god Gjerning fortjener at erindres ligesaavel som en stor, — og hvem nægter vel det? — kan det ikke ansees utilbørligt at nævne Berzelius' Velgjører. Det var Doktor medicinæ, nuværende Bjergraad, Aschan.

1848 — det var samme Dag som Underretningen om Viener-Revolutionens Udbrud var kommet til Byen — yttrede han til en Ven i Anledning af denne Nyhed Noget som fra mere end ét Synspunkt er mærkværdigt. „De venter ikke” sagde han „at høre hvad jeg nu vil sige Dem, men véd De at jeg rigtig glæder mig over hvad der er hændt. Den som har været paa Stedet og seet Alting i Nærheden, kan ikke andet end glæde sig. Folket har været nedtrykt indtil Slappelse, og Magthaverne synes der saavel som andetsteds just at have foresat sig ikke at indrømme selv det Billigste for Revolutionen staaer for Døren.” I Anledning af Konstitutionsudskuddets Beslutning angaaende det almindelige Valg- og Klassevalgsprincipet yttrede han ved samme Lejlighed: „De kan vel vide, at jeg bifalder denne Beslutning; men det som jeg vil sige er, at om jeg havde siddet i Konstitutions-Udskuddet, vilde jeg alvorlig have betænkt mig inden jeg havde givet min Stemme. Thi det er min Overbevisning, at om man blot vilde gjøre sig den Ulejlighed at tænke over Sagen, saa skal man ogsaa af det almindelige Valgprincip kunne udbringe noget Godt. De Betæneligheder som man har fremsat imod det ere udentvivel overdrevne. Seer De, en Sag som jeg er kommet under Vejr med medens jeg har siddet her i min Stol er, at jeg og de der tænke som jeg i Politiken have haft Uret. Der maa være noget Fejlagtigt i Samfundsindretningerne: hvad der er det rette véd jeg ikke, men saameget indseer jeg, at mine Anskuelser have været urigtige! Havde de været rigtige, skulde det som er skeet ikke være skeet. Der er” tilføjede han „en Naturvidenskab ogsaa i disse Ting, om den end taler med et andet Sprog end med Siffre.” Og saadan var han ved alle Lejligheder: for ham betydede Sandheden Alt, Selvkjærligheden Intet.

Er det lykkedes her blot nogenlunde at fremstille Berzelius' Virksomhed og Karakter i det rette Lys, da vil Ingen forbavses over den overordentlige Anseelse han allerede i sin Levetid nød. Hans Ære strakte sig over Verden; hans Navn har faaet, saa at sige, en sagalignende Berømthed, og mere end én gængs Anek-

dote baade fra Ind- og Udlandet fremstiller ham mere i Lyset af en Troldmand end af blot en stor Videnskabsmand. I Fædrelandet selv erholdt han efterhaanden alle de Hædersbevisninger som kunde gives: Optagelse i lærde og literære Selskaber, Titler, Ordener, ogsaa Pengebelønninger (blandt hvilke sidste, foruden hvad ovenfor er anført, bør omtales det aarlige Gehalt som skjænkedes ham af Jernkontoret paa samme Tid som det gav ham sin store Medaille), Hyldinger af alle Slags; og blandt andre Udmærkelser regnede han ogsaa den Lykke, at han kom til i Videnskaberne at vejlede den nuværende Kong Osear som Kronprinds. Ogsaa Kong Carl Johan besøgte gjerne Berzelius' Laboratorium. — Under flere Rejser i adskillige evropæiske Lande havde Berzelius personligen lært at kjende en stor Del af Samtidens fornemste Videnskabsdyrkere, men længere end hans Bekjendtskaber strakte sig hans udenlandske Brevveksling og endnu længere hans Rygte. Hans første udenlandske Rejse skete til Kjöbenhavn i Aaret 1807. 1812 rejste han til England. Blandt andre lærde Bekjendtskaber som han her gjorde var ogsaa den navnkundige Kemiker Davy.*)

*) Denne havde just da udgivet et kemisk Arbejde, ved hvilket Berzelius mundtlig gjorde adskillige Anmærkninger, hvilke han ogsaa lovede at give skriftlig. En anden Videnskabsmand, hvem Berzelius meddelte de samme Anmærkninger, benyttede sig af denne Meddelelse paa en indiskret Maade; og Davy, som herved fik en tilsyneladende Anledning til at anklage Berzelius for Dohelthed, — noget der var saa fremmed for hans Karakter — blev saa opbragt, at han ikke engang besvarede de Breve i hvilke B. sidenefter fuldkommen retfærdiggjorde sit Forhold. En Forsoning tilvebragtes det følgende Aar ved den bekjendte Fru Staels Mægling, men denne Fruentimmerfred vrede ikke længe. Berzelius kunde paa sin Side aldrig forlige sig med det bisare, ikke altid elskværdige Lune hos den engelske Naturforsker, og i engelske Tidsskrifter som stode under den Sidstes Indflydelse blev B. paa den uværdigste Maade nnsaldet. Begge traf endnu engang sammen i 1824. Berzelius, som paa en Rejse i Sverrig opholdt sig i Helsingborg, fik der et Brev fra Davy, hvori denne sagde at han ønskede at kunne træffe B. og bestemte den Tid inden hvilken han med Sikkerhed skulde komme til Helsingborg. Berzelius opsætter ifølge heraf sin Afrejse i flere Dage, han tøver endnu over et Døgn efter den yderste Tid som var bleven fastsat; men ingen Davy lader sig see. Endelig, i det Öjeblik Berzelius er færdig til at stige i Vognen, ankommer Davy, som til sin Undskyldning anförer, at han

I 1818 rejste Berzelius til Paris, hvorhen han længe iforvejen var bleven indbudt af den berømte Kemiker Berthollet, og hvor han dels af denne og andre Videnskabsmænd, dels af den svenske Minister Grev G. Lövenhjelm, modtoges paa en Maade som han altid med Taknemmelighed og Glæde erindrede. Paa Tilbagevejen fra Paris besøgte han Svejts, Tyskland og Övre-Italien. I Aaret 1822 rejste han til Carlsbad, hvis Sundhedsbrønd han derved fik Lejlighed til kemisk at undersøge. I Aaret 1824 gjorde han tilligemed den udmærkede franske Geolog Brogniart en Rejse til Sverrigs vestlige Egne og til Norge. 1828 bivaanede han det første Naturforskermöde i Berlin, og besøgte da ogsaa adskillige Dele af Tyskland og Holland. 1830 overværede han Naturforskermödet i Hamborg; over denne Rejse haves en Beskrivelse af hans Ungdomsven og Rejsefælle Medicinalraad Pontin. 1835 rejste han anden Gang til Paris og derfra til Naturforskermödet i Bonn, samt videre over Kjöbenhavn hjem. Kjöbenhavn besøgte igjen det følgende Aar. I 1840 bivaanede han Naturforskermödet i Kjöbenhavn, 1844 det i Kristiania og aller i 1847 det kjöbenhavnske. 1845 drak han Brønd i Carlsbad, uden at dette desværre kunde restituere hans svækkede Helbred. — Berzelius' Skrifter ere, idetmindste delvis, blevene oversatte ej alene paa Engelsk, Fransk, Tysk, men og paa Italiensk, Spansk, Polsk og Russisk, og Ingen har saameget som han og Tegnér bidraget til at gjøre svensk Literatur kjendt og sögt i Udlandet. De senere Udgaver af Lærebogen ere, som ovenfor bemærket, udkomne paa Tysk, og af Aarsberetningen, som hvert Aar imödesnaes med spændt Forventning, blev ligeledes Haandskriftet Aar for Aar sendt til Tyskland, for der at oversættes og udgives lige saa fort som den svenske Original. — Merc end én Gang erholdt Berzelius Tilbud af fordel-

skulde have indtruffet 3 Dage för, dersom han ej var bleven forhindret ved — det over Forventning fortræffelige Laksefiskeri i Lagn-Aaen. Den store engelske Naturforsker overlod sig paa sine sidste Dage med Lidenskab til denne Sysselsættelse, og det var ikke muligt for Berzelius engang at formaac ham til nogen Samtale i videnskabelige Anliggender.

agtlige Ansættelser udenlands.*) Saaledes f. Eks. kaldtes han til Pröjssen, for at efterfølge den navnkundige Kemiker Klaproth, med Tilladelse til selv at foreslaae Vilkaarene. Da Berzelius, som mere elskede sit Fædreland end ydre Fordele, afslog dette Tilbud, blev han anmodet om at gjøre Forslag om en af sine Disciple, og den Mand som paa hans Anbefaling antoges er blevet en af Evropas mest udmærkede Videnskabsmænd. Tvende Andre af Evropas anseteste Kemikere have B. at takke for deres Befordring. Forløbet med den ene af disse Befordringer skal her anföres, da det viser baade Indflydelsen af Berzelius' Navn og tillige en smuk Side af hans Karakter. Den omhandlede Person havde skrevet et Brev til Berzelius i videnskabelige Anliggender og der i Forbigaaende berettet, at han sögte en akademisk Lærerpост, men ganske vist ikke vilde erholde den, idet hans Medansöger, som havde mägtige Talsmænd, var udseet dertil. Berzelius svarede ikke et Ord paa dette Sidste, men skrev et Brev til en i Landet boende Svensker og fremhævede deri blandt andet den Sögendes Duellighed med fortjent Lovprisning. Brevet var skrevet paa Fransk, men havde et Postskriptum paa Svensk af dette Indhold: „Det var mig kjært om De kunde gjøre noget Brug af Ovenstæende.“ Hans Landsmand forstod, ved et kort efter forefaldende Fortræde hos Kongen, paa en passende Maade at fremdrage B.s Skrivelse; og dennes Klient var den fölgende Dag udnævnt. Da denne, forbavset over saa uventet et Udfald, kom for at aflægge sin Taksigelse for Kongen, svarede denne: „De har ikke mig, men Berzelius at takke for Deres Udnævnelse“ — et Svar som hædrer baade Monarken og den store Naturforsker.

Berzelius' store Fortjenester bleve i tilsvarende Grad anerkjendte ved de mest udmærkende ydre Æresbevisninger. I sit Fædreland blev han, som alt ovenfor er berört, allerede i Aaret 1818 (ved Kongekroningen) ophöjlet i Adelstanden med Tilladelse

*) Det første udenlandske Tilbud som gjordes ham var fra de Forenede Stater i Nordamerika.

at beholde sit tidligere Navn. I 1835, ved en paa selve hans Bryllupsdag udfærdiget egenhændig Skrivelse af Kong Carl Johan, ophøjedes han i den friherlige Stand.*) Fra Royal society i London erholdt Berzelius baade den Fullerske og den Copleysanske Medallie; i Frankrig valgtes han til et af de otte udenlandske Medlemmer af Nationalinstituttet, hvilket ansees for den største Hæder i den videnskabelige Verden. Han var Medlem af omtrent 80 lærde Samfund og overøstes med Dekorationer**). De Lærde kappedes om at dedicere ham deres Arbejder; og utallige vare de Foræringer han fra alle Lande erholdt af Bøger og Afhandlinger, kostbare Mineralier m. m. Hvorsomhelst han paa sine udenlandske Rejser kom, modtoges han med Æresbevisninger***), og nu, efter hans Bortgang, gjenlyder Verden af hans Minde.

*) Denne Skrivelse lyder saaledes: Mr. le professeur Berzelius! Les éminens services que vous avez rendus à votre patrie, et aux sciences, les soins empressés que vous avez donnés à l'éducation de Mon Fils, dans cette branche d'instruction qui conduit à la connaissance de tout ce qui porte l'empreinte du savoir et de l'exactitude, M'ont déterminé à vous décerner le titre et la dignité de Baron. Le monde savant trouvera dans cette nomination un hommage rendu à l'homme qui consacre ses veilles à tant de recherches utiles, et qui a eu le bonheur de les enrichir par des succès que l'Europe a déjà reconnus, et que la Suède se glorifie de s'appropriier comme le patrimoine d'un de ses enfans. Les sentimens que Je vous porte M'assurent, que vous reconnaitrez, dans la nomination que Je vous annonce le jour de votre mariage, une preuve constante de Mon estime, de Mon intérêt et de Mon affection. Sur ce Je prie Dieu qu'il vous ait &c. &c.

Stockholm le 19 Decbr. 1835.

Charles-Jenn.

***) Allerede i 1813 blev han Ridder af Nordstjernen, 1821 Kommandør af Vasa, 1829 Kommandør af samme Orden med det store Kors; 1832 Officer af Æreslegionen; 1833 Ridder af den russiske St. Stanislausordens 2den Kl. og 1838 af sammes 1ste Kl.; s. A. Kommandør af den sardinske St. Muris- og Lazarus-Orden; 1840 Kommandør og 17de Juli 1847 Storkors af Dannebrog; s. A. Storkors af den nyoprettede norske St. Olavsorden; endvidere var han Ridder af den preussiske Fortjenesteorden for Videnskab og Kunst, af den røde Ærens Ordens 2den Kl., af den belgiske Leopoldsorden og af den hannoverske Gueldeorden.

****) Saaledes blev han her i Kjöbenhavn ved sin Ankomst til Naturforskermodet i 1847 modtaget med Æresdiplom som Doctor Philosophiæ.

Ydre Æresbevisninger udöve undertiden i dobbelt Henseende en skadelig Indflydelse: umiddelbart idet, besynderligt nok, disse tilfældige Udmærkelser sædvanligen mere end virkelige Fortjenester vække Hovmod hos den som er deres Gjenstand; middelbart, idet den vundne ydre Glands gjerne fjerner fra ham de Personer som altid burde udgjøre hans Omgang, for at indføre ham i Kredse hvor han ikke hörer hid. Men Berzelius betragtede alle de Udmærkelser som tilfaldt ham ikke saaledes som smaa Sjæle gjøre. Han modtog dem og modtog dem med Taknemmelighed; men man kan vel i denne Henseende paa ham anvende Apostelens Ord og sige, at han brugte Verden som om han ikke havde brugt den. Hovmod var fremmed for saa stor en Aand: Smigrier fik ham aldrig til at fornødre sig. Den simple Klædedragt, den fordringsløse Bolig, det ligefremme ukunstlede Væsen, — Alt forblev som för. Han var til det Sidste ligesaa venlig mod Alle, ligesaa tilgængelig, som han altid havde været*). Og hvad betydede vel i Virkeligheden for en saadan Mand alle ydre Udmærkelser, — disse forvisnelige Blade som indflettedes i Krandsen af en uforgængelig Æres Evighedsblomster? Berzelius vidste godt, at hans Landsmand og Forgænger Scheele, den ubetillede og udekorerede Apotheker i Kjöbing, har et Navn i Videnskabernes Historie som ikke skal udslettes.

Vi nærme os Slutningen af en Levnetsskildring som med Hensyn paa sine egne Mangler maa have syntes lang, men som med Hensyn paa sin Gjenstand kun har været altfor kort og ufuldstændig. Lader os kaste et Blik paa de sidste Dage af et hæderkronet Liv.

I Aaret 1834 synes Grunden at være lagt til den Sygelighed som tilsidst förte Berzelius i Graven, ved en Forkjölelse som han paadrog sig ved i Egenskab af Medlem af Sundhedskommissionen

*) I de senere Tider, da Berzelius idelig bæredes med fornemme Besög, stode Videnskabernes Dyrkere dog altid höjest paa hans Rangorden. Man savner ikke Eksempler paa, at hel fornemme Folk have maattet vente længe nok paa Fortræde indtil Berzelius havde tilendebrøgt sin Samtale med endog blot en ung Nybegynder i Videnskaben.

i Adolf-Frederiks-Distriktet at bivaane Begravelsen af nogle Kolera-Lig. Han vedblev vel endnu i tolv Aar at være virksom baade i Laboratoriet og ved Skriverbordet, men hans Helbred var for stedse bleven undergravet. Kort efter den nysnævnte Tid — d. 19de Decb. 1835 — indtraadte han i Ægteskab med sin nu efterlevende sørgende Ægtefælle, Elisabeth Poppus, Datter af Præsident og forhenværende Statsraad P., hvis ömme Omsorger oplivede hans sidste Leveaar, men hvilket Ægteskab forblev uden Afkom. I Skjöd-det af en Familiekreds som elskede ham og som han elskede igjen tilbragte han lykkelige Timer, og hans Hus var Middelpunktet for alt hvad Stokholm havde Bedst af Vid og Dannelse. Berzelius elskede for sin Del Omgang ret meget, og betjente sig deraf baade til Adspredelse og til Opmuntring. Han forstod at give Samtalen en Retning som gjorde den lærerig, ikke mindre for ham selv end for den han talte med. Han var i hvilketomhelst godt Selskab en glad Selskabsmand; og selv det smukke Kjön, for hvilket han ellers aldrig synes saa egentlig at have fölt varmt, forstod han at fastholde ved sin paa engang interessante og skjemtssomme Konversation. — Under alt dette lurede imidlertid Döden paa sit Bytte. I 1847 kastedes han endelig paa den Sygeseng som blev hans Dödsseng. Han fik i Begyndelsen af Aaret et Feberanfald, fra hvilket han dog kom sig saavidt igjen, at han om Sommeren kunde foretage en Rejse til Skaane og Kjöbenhavn. Natten mellem den 1ste og 2den Decb. lammede et hefligt Slaganfald hans nedre Ekstremiteter, og en Sygdom i Rygmarven bröd paa engang hans Livskraft. Han fölte da at hans sidste Time var slaaet og at han maatte sige Farvel til den Videnskab han saa höjt havde elsket. Han kaldte derfor en af sine hengivneste Venner til sig, og da denne traadte til Sygesengen med Tuarer i Öjnene, brast ogsaa Berzelius i Graad, hvorpaa han, efterat den förste Rörelse havde lagt sig, yttrede: „Bliv ikke forundret over at jeg græder. Du ved at jeg ikke er kjællingagtig og jeg frygter ikke hvad Lægen har at forkynde mig, thi jeg er beredt paa Alt. Men det gjælder nu at sige Farvel til Videnskaben og Du bör ikke undre Dig om

det tager paa mig. Hvad min Skjæbne bliver, véd alene den Almægtige; men om jeg end retter mig op fra dette Sygdomsanfald, er det min Hensigt ikke mere at fortsætte mine Arbejder, thi jeg föler, at jeg ikke mere er hvad jeg har været. Jeg har allerede overdraget Wöhler at fortsætte Lærebogen; jeg vil nu tale noget med Dig om Aarsberetningen." Og derefter fremsatte han sine Önsker, hvorledes dermed skulde forholdes. Det var Berzelius' Afsked fra Videnskaben; i Sandhed en rörende Afsked! — Under vekslende Omskiftelser forværredes derefter hans Sygdom mere og mere. I bedre Timer oplivedes han endnu ved Samtale, ligesom han læste eller lod læse for sig af et eller andet videnskabeligt Tidsskrift, eller, dersom denne Læsning tog for meget paa hans udmattede Tænkekraft, af en Rejsebeskrivelse eller en Roman. Vant som han var til Tankeanstrengelse, kunde han endnu paa Sottesengen ikke være uden nogen Gjenstand for Tanke. Imidlertid aftog hans Kræfter lidt efter lidt, og Lægevidenskaben udtönte forgjæves alle sine Hjælpkilder, for at indgyde Liv i Lemmer hvor Döden allerede havde fæstet sin Bolig. Omsider endtes hans langvarige Lidelser den 7de August 1848 og Berzelius maatte, som hver anden Dödelig, betale sin Skat til Forgængeligheden. Men triumferende over Forgængeligheden skal hans Minde leve i evindeligt Ære.

Efterretninger om de i den seneste Tid Afdøde.

a. I de tidligere Kvartaler.

Sognepræst til Tikjøb, Hornbek og Hellebek Menigheder i Frederiksborg Amt, Provst **Christian Magnus Olrik**, bortrevet ved en aldeles pludselig Død efter endt Gudstjeneste i Hellebek Kirke Søndagen den 28de November 1847 i en Alder af 50½ Aar. Han var født i Helsingør den 10de August 1797 og ældste Søn af Justitsraad, Raadmand og Hospitalsforstander Holger Ludvig Olrik, der ved Døden afgik den 3die September 1824, og hans efterlevende Enke Anne Sofie Hellesen. Efter at have nydt en omhyggelig Undervisning i Helsingørs lærde Skole, som dengang blomstrede under den fortjente Skolemand Professor og Ridder J. B. Möller, dimitteredes han i Aaret 1814 til Kjöbenhavns Universitet, hvor han med bedste Karakter underkastede sig Eksamen artium, anden Eksamen og senere, i April 1822, theologisk Embedseksamen. I en Række af Aar var han Offiser i Livkorpset, i hvilket han i Oktober 1826 forfremmedes til Kapitajn. Under 4de April 1827 blev han, efter at have i en Tid af 11 Aar givet Undervisning saavel privat som i forskjellige Instituter, beskikket til Sognepræst for Borum og Lyngby Menigheder i Aarhus Stift, under 14de September 1831 tilige til Provst for Framlev, Sabro og Vester-Lisberg Herreder i samme Stift, forflyttedes under 9de Marts 1832 til Sjælland som Sognepræst i Korsør Kjöbstad og for Taarnborg Menighed samt Distriktsprovst for Slagelse Herred, og udnævntes den 28de Maj 1841 til Sognepræst for de ovennævnte Menigheder. I denne talrige Menighed opfyldte han — efter sine Foresattes Vidnesbyrd — med utrættelig Iver og Nidkjærhed sit möjefulde Kalds besværlige Pligter, og Anstrengelserne herved have rimeligvis bidraget til

at forkorte hans Liv. Hans Dygtighed som Forretningsmand var almindelig erkjendt, og han har især gjort sig meget fortjent af fattig- og Skolevæsenet, hvorom blandt andet flere nyoprettede Skoler i hans vidtudstrakte Pastorat staae som hædrende Vidnesbyrd.

Han var tvende Gange gift, førstegang d. 21de Sept. 1827 med sit Sødskendebarn Hanna Elisabeth Fenger (f. paa Frederikskilde ved Sorø 1⁵ 1804, d. § 1841, Datter af afgangne Proprietær Jørgen Fenger og Helene Kathrine Hellesen), andengang med sin nu efterladte Enke Anna Birgitte Marie Wulfsberg, Datter af afgangne Kjøbmand Hn. Ch. Wulfsberg i Roeskilde; han efterlod ved sin Død 6 Børn (2 Sønner 4 Døttre) af første og 2 af andet Ægteskab, alle uforsørgede.

Kunstmaler **Christen Schjellerup Købke**, død 7de Februar 1848. Han var Søn af den for sin Retskaftenhed bekjendte og agtede Bager Peter Berend Købke og Hustru Cecilie Margaretha f. Petersen. Udenfor Österport, i den saakaldte Købkes Allé, havde dennes Fader (der ligeledes var Bager) bygget en Gaard kaldet Petersborg, hvor Bageriet var, men som ved Angrebet paa Kjøbenhavn 1807 blev ødelagt, hvorved hin næsten ganske berøvedes sin Formue. Han forsøgte nu forskjellige Livsstillinger, indtil han i 1819 blev Entreprenør for det militære Bageri i Stadens Kastel, hvor han forblev i de akkorderede 15 Aar til 1834. Han tilbragte sine sidste Dage i hæderlig Rolighed i et Landsted paa Blegdamsvejen, hvor han døde den 9de August 1842.

Christen blev født den 26de Maj 1810 i Kjøbenhavn. Han var den 4de af 10 Sødskende, 5 Brødre og 5 Søstre. I sit 11te Aar var han i lang Tid syg af Gigtfeber, og under denne Sygdom var det især at hans Lyst og Anlæg til Tegning begyndte at udvikle sig, og mulig gav Anledning til hans senere Kunstnerliv. Han har aldrig gaaet i Skole, men nød hjemme en meget omhyggelig og kjærlig Opdragelse og Undervisning af private Lærere. Alt som Dreng var han meget yndet paa Grund af den elskelige God-

modighed som var udbredt over hele hans Væsen. 1823 kom han som Elev ind i Kunstakademiets første Frihaands-Tegneskole, og kort efter i Professor Lorentzens Værksted, hvor han først lærte at behandle Farverne, og kopierede flere Portrætter. Da denne hans første Lærer døde 1828, henvendte han sig til Prof. Eckersberg, under hvis Vejledning hans første Arbejde var en Kopi efter dennes herlige Portræt af Thorvaldsen. I Vinteren 1828—29 malede han det første Portræt efter Naturen: sin 80aarige Bedstemoder, hvilket, aldeles malt i Lorentzens Manér, dog vandt hans daværende Lærers Bifald. 1829 fulgte han med sin Ven og forrige Medlærling hos Lorentzen, Höegh-Guldberg, til dennes Forældre i Aarhus, hvor han tilbragte Sommeren. I samme Hus levede dengang den gamle Maler Gebauer, for hvem han fattede særdeles Godhed. Dette Ophold i Aarhus har sikkert haft megen Indflydelse paa hans senere Kunstnerliv, thi her begyndte han for Alvor at tegne efter Naturen, idelig opmuntret og vejledet af Gebauer, og fra denne Tid søgte han at uddanne sig som Genremaler. De allerførste Tegninger som haves af Købke ere fra denne Sommer. I Vinteren 1829—30 malede han sit første Genrebillede. Det var en Udsigt fra et Vindue paa Garnisonspladsen, med den derværende Slagterbod i Forgrunden, under hvilken sidde Slagteren og en med Grønsager handlende Amagerkone. 1830 malede han et Parti af Kastelsvolden, og en Mand som sælger Sigarer, hvilke tvende Stykker, tilligemed et Parti af Aarhus Domkirke og et Parti af Antiksalen paa Charlottenborg, vare de første Billeder han (1831) udstillede paa Kunstakademiets aarlige Udstilling. 1831 vandt han Akademiets mindre Sølvmøddie. — 1831 og 32 malede han, med Undtagelse af et lille Parti af Kastelsvolden, udelukkende Portrætter. Blandt disse vare der især to som vandt hans værdige Lærers vel fortjente Bifald; nemlig et af hans yngste Søster, og et af en gammel Tante. 1831 gjorde han de første Forsøg i Radering, et lille Blad med 3 staaende Figurer, og udførte Raderingen af Aarhus Domkirke til Kunstforeningens 2det Hefte. I 1833 malede han mange Portrætter, og straks i Begyndelsen af Aaret et af sine interessanteste Arbejder: en

gammel Sömands Brystbillede. Dette findes nu i det kongelige Billedgalleri. I dette Aar erholdt han Akademiets store Sölvmedallie. I Vinteren 1835—36 udförte han et större Billede af Frederiksborg Slot ved Solnedgang, og 1836 ligeledes et större Billede af Österbro i Morgenbelysning, rigt stafferet med Figurer og Dyr, samt en Del mindre Malerier med Partier af Kastellet, Kalkbrænderiet og Doseringen. Ved denne Tid raderede han ogsaa det bekjendte Blad: den gamle Sömands Brystbillede, et af den danske Radérkunsts skjønneste Blade.

1837 giftede han sig med Susanne Cecilie Købke, Datter af en tidligere afdöd Kancelliraad Købke, med hvem han var beslægtet. I dette og det fölgende Aar malede han, foruden nogle mindre Malerier med Partier af Frederiksborg og Österbro, endel större Portrætter, blandt hvilke fortjene at nævnes et af hans Hustru og et af Amtmand Kammerherre Graah. I samme Aar udförte han ogsaa den smukke Radering af Frederiksborg Slot. I August 1838 rejste han med kongelig Understöttelse udenlands i Selskab med Dekorationsmaler Hilker. De gik over Berlin og Dresden, hvis herlige Billedgalleri var ham en rig Nydelse, og over Salzburg til Mynchen, hvorfra de efter et kort Ophold gik over Alperne. I det nordlige Italien opholdt han sig i nogen Tid, gik fra Verona til Venedig og derfra over Ravenna og Bologna til Florents. De ældre italienske Mesters dybtfölte billedlige Fremstillinger af bibelske Æmner fængslede i høj Grad hans Interesse. Sent paa Efteraaret ankom han til Rom, hvor han traf en Söster og Svoger. Vinteren tilbragte han i Rom i Beskuelsen af Vatikanets utrolige Skatte og de verdensberömt Samlinger.

Han malede intet Studium; thi det var ham som kunde han her kun beskue, ej udöve Kunsten, — en Stemning som let overvælder den fölende Kunstner der hvor han seer sig omgivet af Verdens skjønneste Kunstværker. Et Portræt af en Landsmand, som han her malede, var ham en sand Plage. Han var meget munter denne Vinter, syntes blomstrende af Sundhed og bar stærke röde nordiske Roser paa Kinderne, hvorfor Italienerinderne, naar de i

Karnevalstiden mödte ham paa Gaden, sendte ham et skjelmisk Blik, idet de oppustede deres Kinder og kneb i dem med Fingrene. I Foraaret 1839 rejste han til Neapel. Her traf han atter sammen med Dekorationsmaler Hilker, som i længere Tid havde opholdt sig i denne Stad. Med stor Interesse studerede han de talrige skjønne Mindesmærker af antik Kunst som gjemmes i Museo Borbonico, baade Skulptur og Maleri, og man traf ham der stadigt hver Dag. Han tegnede meget efter Bronze- og Marmorsagerne og kopierede adskillige af de mindre Malerier fra Herculenum og Pompeji. Den friske Naivitét i de antike Malerier, og deres kjernefulde Behandling, tiltalte ham i høj Grad, og her fik han atter Lyst til at male Studier efter Naturen. I Selskab med Hilker og Maleren Const. Hansen, som imidlertid var kommet til Neapel, tog han for en Maanedes Tid Ophold i Nærheden af Pompeji, hvor han blandt andet malede Studier til et Billede af det store Forums Ruiner med Vesuv i Baggrunden, og et andet mindre af Indgangen til Pompeji fra via dei sepolcri. Senere tog han i Selskab med sin Ven Const. Hansen til den dejlige Ö Capri, hvor begge opholdt sig sammen i 3 Maaneder. Her tegnede og malede han med megen Omhyggelighed Studier til et stort Billede: et Klippeparti ved Kysten paa den saakaldte lille Marine, og til et Billede af en Pergola, hvilke Malerier han udførte efter sin Hjemkomst. Han malede endnu nogle mindre Studier i Neapel og tog derpaa tilbage til Rom, hvorfra han atter efter et kort Ophold fortsatte Vejen over Perugia til Florents. Paa denne Tur ledsagedes han af Const. Hansen og opholdt sig blandt andet et Par Dage i Assisi. I Perugia traf de, foruden den afdöde Adam Müller, nogle tyske Kunstnere, og i Forening med disse fortsatte de Rejsen til Florents, betragtede og tegnede efter de ældre italienske Mesters Arbejder, paa hvilke denne Del af Italien har saa stor en Rigdom. Efter 14 Dages Ophold i Florents tog Købke Afsked fra sit Rejseselskab, og begav sig uden synderlig Standsning paa Tilbagevejen til Danmark. Mod Esteraaret 1840 gjensaae han atter Fædreland og Ilustru, og havde den store Glæde at træffe begge sine gamle

Forældre sunde og vel. 1841 skjænkede hans Hustru ham en Søn, men hendes herpaa f lgende Sygdom forhindrede ham i lang Tid fra at arbejde. — 1842 blev han agreeret af Kunstakademiet paa et stort Maleri: Parti fra Sydsiden af  en Capri. 1843 malede han ligeledes et stort Maleri: Morgenstund, Motivet tåget fra den saakaldte lille Marine paa  en Capri. Dette Maleri findes i det kongl. Billedgalleri. Disse sidste ere hans tvende st rste Arbejder. Det næste Aar malede han et Billede som forestillede en Pergola, under hvis Skygge en ung Moder sidder med sit Barn og en gammel Kone staaer og spinder. Desforuden flere Portrætter. 1845 og 46 var han ivrigt beskjæftiget med Udf relsen af Dekorationer i Stuk og Fresko i Thorvaldsens Musæum og Freskomalerier i et Landsted i K benhavnns Omegn. Mod Slutningen af 1845 blev han Fader til en Datter. 1847 gjennemgik hans Kone atter et langt og haardt Sygdeleje, hvilket dog blev lindret ved den utrolige Kjærlighed og Omhyggelighed hvormed han plejede hende. I dette Aar malede han et st rre Maleri: Parti af Capri; men dette Maleri's neppe retfærdige Skjæbne gav ham et haardt St d, som i Forening med de senere Aars store Sorger ved idelige D dsfald i hans allernærmeste Slægt lammede hans Kunstnervirksomhed i nogen Tid. — I Vinteren 1847—48 tog han atter kraftig fat paa sit Arbejde, og det var ret som havde han overstridt et m rkt Afsnit af sit Liv. Han malede endnu denne Vinter et mindre Billede fra sin Faders Sted paa Blegdammen: Nedgang til et Køkken hvor en lille Dreng leger med en Kat, flere Portrætter, hvoriblandt et Par Kn stykke, havde anlagt end flere; og hans sidste Maleri: en Pergola, en noget forandret Gjentakelse af det tidligere omtalte, var næsten færdigt, da D den desværre bortrev ham just som hans Iver og Arbejdslyst var vaagnet med fornyet Kraft.

Han besad et religiøst Sind, som lod ham bære Livets Tilskikkelser med kristelig Taalmod og Styrke, var godgj rende, i høj Grad tjenstagtig og en fast St tte for sine Venner med Raad og Daad; men han var tillige ydmyg, og f lte dybt hvormeget vi alle trænge til den guddommelige Barmhertighed. Han var sine

Forældre et kjært Barn, og en kj rligere Familiefader eller trofastere Ven skulde vanskeligen findes. Han var af de Mennesker i hvis hele Ydre Naturen har afstrykt det umiskjendeligste Præg af Sjælen. Hans Ansigt var aabent og hans Væsen troskyldigt og Tillid indgydende; Relskaffenhed og Velvillie udtalte sig gjennem hvert Træk, hver Bevægelse. Han var afholdt af Alle. Et smukt Portræt af ham, malet i Rom af Marstrand, bevares af hans Familie.

Den samme Sandhedskjærlighed, Trofasthed, Uskyld og Beskedenhed, der gjorde hans Karakter saa elskværdig, aabenbarede sig ogsaa i hans Arbejder. Ret træffende yttrede en genial Kunstner sig (den tidligere afd de Blomstermaler Fritsch) idet han, ved Betragtningen af den gamle S mands Portræt, udbr d: „Til den som har malet dette Billede vil jeg betroe alle mine Pengel!” Han besad ikke den flydende Penself rdighed hvormed saa mange nyere Kunstnere vide at skjule deres Svagheder for den mindre dannede Tilskuer. Hans Stræben var alvorlig og han vilde hverken blænde sig selv eller andre. Med et skarpt  je vidste han at opfatte Naturen med en egen Nøjagtighed, som gav hans Billeder stor Interesse, uagtet han derved ofte forfaldt til at lægge vel megen Vægt paa Detallien. Men da han desuagtet forstod at bevare et Totalindtryk, saa føltes dette mindre af Beskueren end det trættede ham selv under Arbejdet. Han søgte ikke nogen vilkaarlig Effekt, men det blændende Solskin, det klare Dagslys, og det rolige indesluttede Lys ere fastholdte med Sandhed i hans Billeder. Man finder i disse Intel der er ubestemt, undvigende eller sliktet; han gør sig strengt Regnskab for enhver Ting, og gjengiver Form og Farve med Sikkerhed og Dygtighed. Han søgte ikke sine Gjenstande i Fantasiens Verden, men hans Arbejder ere spejltro Billeder af det Liv og den Natur som n rmost omgav ham, uden nogen kunstlet Tilsætning.

Hans Rejse til Italien, hvor hans levende F lelse saa stærkt tiltaltes af den skj nne rige Natur og Fortidens mesterlige Kunstværker, syntes for en kort Tid at have bortledet ham fra hans ejendommelige Retning, og medens han straks  fter sin Hjem-

komst var opfyldt af de stærke Indtryk han havde medbragt, fölte han sig mindre tilfreds i sin Virksomhed; men efterhaanden vaagneede atter Lysten og Modet hos ham til at föolge den Vej hans Talent anviste, men hvori Döden afbröd ham i hans krafligste Alder.

Den höje lette Gratie som betegner Kunsten paa dens överste Trin, hvor udödelige Værker dandsende fremstaae, som Thebens Mure ved Amfions Strengelæg, har vor Tids Kunst endnu ikke tilcignet sig. Den erhverves kun gennem Möje og Arbejde ved Generationers harmoniske Stræben. Vel kan det lykkes en Thorvaldsens eminente Geni, men mangen en Kunstner, der som Ikarus plumper i Vandet, vilde have erhvervet sig Hæder ved med sit Pund trofast at arbejde til det fælles Maal, og denne Hæder er Köbkes.

Dersom dansk Kunst skal udvikle sig til selvstændig Betydning, da maatte dens Ejendommelighed udtale sig gennem den Kjærlighed hvormed Kunstneren behandler sit Stof, fri for Svulst, fri for Effektojageri og fri for affekteret Sentimentalitet. Og dersom en slig selvstændig Udvikling af Kunst i vort Fædreland maatte lykkes, da ville de Kunstnere som have arbejdet i denne Aand, og saaledes forberedt denne Udvikling, faae deres rette Betydning for os; og blandt disse vil da Köbkes Navn ikke blive glemt.

Konduktör, Pælebukker- og Rapertmagermester ved Holmen samt Havnebygmester i Kjöbenhavn, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Mathias Bjerring Kolbye**, död den 22de Marts. Födt 1785 den 7de Febr. i Ringkjöbing, hvor hans Fader, Anders Kolbye, dengang var Borger og Kjöbmand. Moderen var Bodil Kirstine Bjerring, Datter af Sognepræst til Nörre-Omme og Bregninge i Ribe Stift Mathias Bjerring. I sit 11te Aar blev han taget i Huset hos sin Farbroder Christen Kolbye til Rindum-Nygaard, under hvis omhyggelige Vejledning han tidlig lagde sig efter Landmaalingen og praktiserede derefter under en kongelig Landinspektör. Allerede i hans 14de Aar kom dette ham til god Nytte, idet han havde det Held at finde Lejlighed til at gaae den afdöde Admiral Lövenörn og Pælebukkermester Halkjær tilhaande ved de Op-

maalinger som de foretog i Aaret 1798 efter det kongelige General-Toldkammers Foranstaltning til Undersøgelse af Indsejlingen til Ringkjöbing Fjord og et Havneanlæg ved Byen, og dette gav Anledning til at han, efter at være ankommet til Kjöbenhavn i Sommeren 1801, blev paa Halkjærs Forslag ansat ved Holmen i Decbr. s. A., for under hans Vejledning at uddanne sig for Vandbygnings-, eller, som det ved Holmen kaldtes, Pælebukkerfaget.

Efter at han i nogle Aar havde arbejdet under Halkjær, hört offentlige og private Forelæsninger over de matematiske og fysiske Videnskaber, isærdeleshed daværende Etatsraad og Professor Bugges Forelæsninger for de studerende Söoffiserer, og frekventeret Tegneakademiet osv., blev han paa det kongl. Admiralitets-Kollegii Anbefaling allernaadigst forundt et Rejsestipendium for at kunne see Vandbygningsarbejderne i Sverrig og Holland. I Fölge med nogle af de studerende Söoffiserer rejste han nu i Sommeren 1807 i Sverrig, og da Offisererne besluttede, formedelst den imellem Danmark og England udbrudte Krig, at gaac til Norge, fulgte han med dem dertil og deltog i Arbejderne ved Frederiksværns Værft, indtil han i Foraaret 1808 efter det kongelige Admiralitets-Kollegii Ordre vendte tilbage til Kjöbenhavn og blev s. A. beordret til Kjöge, hvor han i dette og fölgende Aar 1809 forestod Arbejderne til Istandsættelse af denne By's forfaldne Havn, som i denne Krigstid især var af Vigtighed, baade som Station for en Afdeling af Kanonbaade, og som Udskebningssted for Brænde, Kornvarer m. m. til Hovedstaden.

I 1810 blev han allernaadigst tillagt Prædikant af Vandbygningskonduktör ved de kongelige Holme. I 1811 forestod han Anlægget af en Landings- og Lossebro ved Vedbek, samt Bygningernes Istandsættelse paa Aleksandria i Anledning af det der oprettede Toldsted. Under sit Ophold i Vedbek havde han det Uheld ved Forkjölelse at paadrage sig en besværlig Tunghörighed, som foranledigede ham til i 1812 at ansöge om sin Afsked fra Holmen; men til hans Lykke bifaldt det kongelige Admiralitets-Kollegium ikke hans Önske, saa at han vedblev at arbejde under Halkjær

ved Holmen og at gaae ham tilhaande ved Stadens Havnevæsens Arbejder. I 1816 forundtes ham kongelig Bestalling som adjungeret Havnebygmester her i Staden. I 1817 beordredes han til Kristiansö, opmaalte og undersøgte Havnen der og gav Forslag til dens Istandsættelse, som af det kongelige Admiralitets-Kollegium approberedes og blev udført i det følgende Aar. Efter det kongelige General-Toldkammers Ordre gav han ligeledes i 1817 Forslag med Tegning og Overslag til en Landingsbro ved Rörvig Toldsted og bestyrede dette Broanlægs Udførelse i 1820. I Aaret 1818 blev han ved Pælebukkermester og Ridder Halkjærs dødelige Afgang allernaadigst udnævnt til hans Eftermand som Konduktör, Pælebukker- og Rapertmagermester ved Holmen og i s. A. ligeledes allernaadigst udnævnt til Havnebygmester her i Staden.

Som Konduktör og Pælebukkermester har han bestyret den praktiske Udførelse af alle de Vandbygnings- og Husbygnings-Arbejder der i 29 Aar ere udførte ved Holmen, ligesom og dels alene, dels som Medlem af de specielle Bygningskommissioner hvilke i disse Anledninger have været nedsatte, udarbejdet Tegningerne og Overslagene hvorefter der er bygget. Som Havnebygmester her i Staden havde han Lejlighed til at udføre fornemmelig Vindebroens Ombygning paa Højbro af en forbedret Konstruktion i 1822, Fisketorvets Anlæg i 1824 og betydelige ny Bolværksstrækningers Opførelse, ligesom og de af ham opførte ny Slamkister, hvilke have fundet meget Bifald, saa at han har anlagt tre af disse for Stadens Renlighed og Sundhed ikke uvigtige Indretninger, nemlig den paa Esplanaden i 1821, den ved Komediehuset i 1827 og den paa St. Annaplads i 1828, alle tre af Sten. Men det betydeligste af ham udførte Bygningsforetagende er Holmensbro's Ombygning eller Opførelse af Nyt fra Grunden af, tilligemed de tilstødende Stenbolværker, Landingstrappe m. v. Han havde det Held, at dette Arbejde vandt H. Mj. Kongens, de vedkommende Autoriteters og saavidt bekjendt Publikums Bifald ialmindelighed. Dog blev der i de offentlige Blade fört Anke over at Udførelsen havde medtaget saa lang Tid; der var nemlig fra 22 Juni 1832,

da den gamle Bro spærredes for Passagen og dens Nedbrydelse begyndte, til den 26 Sept. 1834, da den ny Bro aabnedes, rigtignok medgaaet 2½ Aar; men i omtrent 3 Maaneder af hver af de tvende Vintre, da Broen stod under Bygning, kunde der saagodtsom aldeles ikke arbejdes, og at der iøvrigt medgik noget længere Tid end ellers vilde have været Tilfældet, var en Følge af de særegne Omstændigheder som indtraf. En fuldstændig Plan med detaljerede Tegninger og Overslage til en lige Bro, retvinklet over Kanalen, var af Kolby udarbejdet og havde, under 26de Jan. 1832 indsendt, fundet den kongelige Havneadministrations udelte Bifald, ligesom den meget fordelagtigt bedømtes af de kongelige Ingeniører og andre Sagkyndige; men da Planen indsendtes til det kongelige Gen.-Toldkammer til Approbation og Slotsbygningss-Kommissionens Betænkning indhentedes, opstod Önsket om at see den ny Bro lagt i Flugt med Störrestrædet, altsaa skjævvinklet over Kanalen, hvorved Broens Retning tillige kom til at vise nærmere mod Kristiansborg Slots Hovedindgang, hvilket ansaaes for en Skjönhed, der burde konserveres. Han modtog derfor under 28de Marts 1832 Ordre til at forfatte Tegning til en saadan Bro, og samtidigt dermed at paabegynde selve de forberedende Arbejder, Kanalens Afdæmning m. v., saaledes at det kunde passe til hvilket af de tvende Alternativer, enten den retvinklede eller den skjævvinklede Bro, der maatte blive approberet til Udförelse. Under disse Omstændigheder udarbejdedes i störste Hast Forslaget til den skjæve Bro, som straks blev approberet, men hvorved alle de tidligere Udarbejdelser og Bestemmelser af Detallien for den retvinklede Bro's Bygning bleve saagodtsom til ingen Nytte, saa at ny maatte udarbejdes for den skjæve Bro under Arbejdets Gang. En Hindring og Forsinkelse i Arbejdet indtraadte, da det ved Afdæmningen for Broarbejdet standsede Strömlöb i Kanalen i Sommerens varmeste Dage foraarsagede nogen Lugt, og da Frygten for Koleraen just i den Tid var meget stor, yttrede Anken over Kanalens Afdæmning sig derfor desto stærkere, saa at der gaves Ordre til at bryde Dæmningerne og i fornödent Fald at suspendere Broar-

bejdet. For at undgaae dette, anlagdes en stor Trækanal igjennem Dæmningerne, og paa Pæle langs hen over hele Byggegrunden eller Terrænet imellem Dæmningerne, og derved erholdt Kanalvandet tilstrækkeligt Afløb, saa at alle Klager over det ophørte og Broarbejdet igjen kunde fortsættes. Men hvad der især forhindrede Broarbejdets raskere Gang, var Vanskeligheden i at tilvejebringe den meget betydelige Masse af tilhugne Kampesten fra Bornholm. Har derfor end dette Brøanlæg saaledes medtaget noget længere Tid, end det under andre Omstændigheder havde burdet, saa har det forhaabentlig ikke derved tabt i omhyggelig og solid Udførelse, hvilket var af saa meget større Vigtighed, som Konstruktionen af den skjæve Vindebro frembød ikke faa Vanskeligheder. Siden den Tid var han især, foruden mange mindre Arbejder, beskæftiget med Udarbejdelsen af Planer med Tegninger og Overslag til Landingstrappens Ombygning af Sten ved Kjöbenhavns Toldbod, hvis Udførelse under hans Bestyrelse paabegyndtes i Foraaret 1845 og fuldendtes i 1847.

I Aaret 1826, under 22de Maj, blev han allernaadigst udnævnt til Dannebrogsmænd. 1827 d. 29de Jan. modtog han Holmens Hæderstegn eller Medallie for 25 Aars Tjeneste, og d. 1ste Nov. 1828 beenaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors.

Han giftede sig i 1816 med Sofie Magdalene Baastrup, Datter af Stiftsforvalter B. ved Vallö, efter hvem han var Enkemand.

Sognepræst til Mesinge i Fyen Konsistorialraad **Jakob Christian Schmidth**, död den 26de Juli 1848. Var födt den 22de August 1764 i et Skovhus nærved Esbönderup i Fræderiksborg Amt i Sjælland af Forældre i Bondestanden. Neppe 6 Aar gammel mistede han disse og blev derefter opdraget af en Landmand i Jylland, Mathias Jensen kaldet Smed, et Tilnavn som senere foranledigede ham til at antage det Navn som han siden stedse bar. I en Alder af 13 Aar kom han i Huset hos en Hospitalsforstander Lauritzen i Vejle, for at tjene som Skriversvend paa dennes Kontor saasart han havde erhvervet de hertil fornödne

Færdigheder; men da han stedse blev brugt til simple Tjeneste og ikke kunde opnaae at erholde den Stilling i Huset som efter den skete Aftale med Rette tilkom ham, forlod han efter et Par Aars Forløb misfornøjet denne Tjeneste, og blev derefter under lignende Vilkaar antaget hos Raadmand Grunddal i Horsens. Men her gik det ham ikke synderligt bedre end paa det førstnævnte Sted, og da der i Huset var et Slags Klub for Byens Borgere, maatte han her jevnlig forrette Tjeneste som Opvarter. En i sig selv ubetydelig Hændelse gjorde Udslaget for hans Livs tilkommende Banc. En af Døttrene i Huset havde slaaet en Thekop istykker, hvilket hun ikke vovede at lade den strenge Husfader erfare, men anmodede S. om at forsøge i Byen at skaffe en anden Kop af lige Udseende som den ituslagne. Dette Hverv lykkedes det ham heldigen at udføre; men da han ikke for Principalen kunde gjøre fyldestgjørende Røde for Aarsagen til sin usædvanlige Fraværelse, hvis rette Öjemed han ikke vilde röbe, paadrog dette ham en alvorlig Revselse, og i sin Uvillic herover besluttede han til enhver Pris at forlade et Hus hvor han tilmed havde saa liden Udsigt til at opnaae en Stilling der stemmede med hans Tilbøjelighed. Og da han ved oftere at være Sønnerne i Huset behjælpelig med deres Lektier til Latinskolen troede at have bemærket, at Latinen slet ikke vilde være ham saa vanskelig en Sag, henvendte han sig nu til den daværende Rektor Mg. Ole Kraft om at blive optaget i Skolen. Rektoren forundrede sig vel over en saadan Begjæring af den aldeles fattige Dreng, men afskar ham dog ikke al Udsigt til at see sit Önske opfyldt, naar han kunde sikkre sig idetmindste nogen Understøttelse; og da han virkelig, ved at henvende sig til de ovennævnte mod ham venligsindede Klubgjæster, var heldig nok til at forskaffe sig Understøttelse dels i Middagsmad dels i Penge, blev han i August 1782, 18 Aar gammel, optaget i Horsens Latinskole. Et Aars Tid senere fik han en Plads som Huslærer i Kammerherre Lillienkjolds Hus i Horsens, hvor han forblev hele sin Skoletid igjennem, og havde desuden Informationer i et andet Hus foruden dette.

Saaledes havde han den Tilfredsstillelse, ved egen Anstrengelse at have overvundet de første Vanskeligheder paa den Banc han selv havde brudt sig. Men ny Vanskeligheder og fortsatte Anstrengelser ventede ham fremdeles. I Efteraaret 1789 blev han, efter 7 Aars Skolegang, af Rektor Ole Worm, Krafts Eftermand, dimitteret til Universitetet og tog Eksamen artium med Haud illaudabilis. Han var i Kjöbenhavn ligesaa fremmed som aldeles fattig. Da Eksamen var overstaaet, stod han ved Hesten paa Kongens Nytorv med 2 Rdl. i sin Lomme, og vidste ikke hvorhen han skulde vende sig. Heldigvis erindrede han i rette Tid, at han havde adskillige ham fra Hjemmet betroede Kommissioner i Hovedstaden at besörge. En fornem Dame, som han i saadan Anledning havde at besöge, indlod sig nærmere med ham angaaende hans Vilkaar og Planer, og anbefalede ham, da hun erfarede hans hjælpelöse Forfatning, til en meget velhavende Familie, Kommerceraad Rabeholms, hvor han og var saa heldig straks at erholde fordægtige Timeundervisninger, og paa disse fulgte snart flere. Inden kort Tids Forløb havde han saamange Timer, at han neppe kunde bestride dem alle, og for bedre at kunne dette, lededes han da paa den Tanke at oprette et Institut, hvorved han tillige vilde blive istand til at gifte sig og derved igjen til at drive Institutet med større Fordel, naar han med dette forbandt en Klasse for Pigebörn, hvori hans Kone kunde undervise. Straks efter sin Ankomst til Hovedstaden havde han nemlig, ifölge Forbindelser fra Horsens, gjort Bekjendtskab med en ganske ung Kone, som efter et halvt Aars Ægteskab just nylig var blevet Enke. Med hende forlovede han sig allerede i Aaret 1790, og det var nu 2 Aar efter, i 1792, at han íværksatte den nysnævnte Beslutning og holdt Bryllup med denne sin første Kone, Ingeborg Olsen fød Lerche.

Han levede nu 5 Aar i Hovedstaden, udelukkende delt mellem sit lykkelige Husliv, sit Institut, som lykkedes vel, og sine Studier. At han ingenlunde forsögte disse, secs deraf at han i 1795 underkastede sig den filosofiske Eksamen med Udmærkelse og i det paafølgende Foraar den theologiske Eksamen, ved hvis theoretiske

Prøve han den 19de Apr. 1796 kun opnaaede Haud illaud., hvorimod han den 1ste Maj næstefter for Dimisprædiken erholdt Laudabiliis med et hædrende Tillæg og den 22de i s. M. for den kateketiske Prøve Egregie.

Ikke et Aar efter fuldendt Embedseksamen, nemlig d. 31te Marts. 1797, blev han kaldet til Sognepræst for Vaagö Præstegjeld paa Færøerne og ordineredes hertil i Kjøbenhavn endnu samme Dag. I denne Stilling fölte han sig særdeles lykkelig. Det gik ikke ham som de fleste andre paa Færøerne i hin Tid ansatte Præster, der sædvanligen gyste tilbage for de med Embedsrejserne forbundne Besværligheder; disse Rejser syntes ham snarere behagelige, og dels herved dels ved sit øvrige Forhold og sine personlige Egenskaber vidste han saaledes at vinde sin Menigheds Kjærlighed, at det selv længe efter hans Nedrejse til Danmark ikke sjelden hændte, at Nogen af Menigheden, ja selv Saadanne som ikke personligen havde kjendt ham, under deres Ophold i Danmark besøgte deres fordums Sjælesörger i hans ny Hjem i Fyen. Heller ikke skulde han lettelig have forladt de ogsaa ham saa kjære Færingers saasnart — og det saameget mindre som Provsteembedet var ham tilbudt — dersom ikke en sörgelig Anledning havde gjort ham dette til Pligt, nemlig hans Hustrus svageelige Helbred, for hvilket Opholdet paa hine Öer antoges ikke at være tjenligt.

Han sögte da Befordring i Danmark og opnaaede denne idet han under 14de Novb. 1800 forflyttedes til Norup Sognekald i det nordlige Fyen. I dette Kald forblev han indtil 1809, da han af den daværende kaldsberettigede Besidderinde af Friherskabet Scheelenborg Baronesse Stieglitz-Brockdorff — hvem han iøvrigt havde været aldeles ubekjendt, men samme Dag han holdt sin Prøveprædiken for hende (d. 9de Juli) blev hans Kaldsbrev udfærdiget — kaldte til det langt mere indbringende Kald Mesinge paa den saakaldte Hindsholm ved Kjertemind. Her fik han ogsaa snart det store Tab erstattet han ikke længe iforvejen havde lidt i Norup, da hans elskede Kone var död i Aaret 1808, efterladende sig 3 levende Börn (af 5). Han giftede sig andengang med en Datter af sin

Formand i Mesinge Charlotte Vilhelmine Amalie Höyer, som efterhaanden skjænkede ham 13 Børn, og efter hvem han andengang blev Enkemand i sin høje Alderdom i Aaret 1843.

Schmidth var ej alene en meget begavet Taler, men han var i Ordets sande Betydning en Fader for sin Menighed, hvilken han ved alle Lejligheder stod bi med Raad og Daad, med en Hjælpsomhed og Selvfornægtelse der ikke lettelig fandt sin Lige. Han var ligesaa retsindig af Karakter, som opoffrende for Andre. Derhos udbredte sig over hele hans Vandel en Blidhed og Fromhed der, i Forening med den Selvbekerskelse han vidste selv saa smukt at udøve, og som han fremfor Alt indprentede sine Børn som Moder til alle Dyder, gjorde ham ikke alene for sine Nærmeste i højeste Grad elskelig, men ogsaa afholdt og paaskjønnet af Menigheden og i langt videre Kredse.

Et smukt Bevis herpaa havde han da han d. 31te Marts 1847 fejrede sit halvhundrede Aars Embedsjubilæum, ved hvilken Fest af hans 12 levende Børn de 8 vare nærværende. Under den afholdte Gudstjeneste, som indledes ved en særdeles smuk Tale af Provst Heiberg i Kjerteminde, hvis Tekst var taget af Ps. 71, 15—18, fortalte Jubeloldingen selv, med en for sin Alder ualmindelig Aandskraft og Livlighed, sit Levnetsløb. H. Hjh. Biskop Faber udviklede dernæst i en smuk Tale Betydningen af Præstens almindelige Benævnelse af hans Menighed: „Fader,” og overrakte til Slutning Jubeloldingen den ham i Dagens Anledning allernaadigst forundte Bestalling som Konsistorialraad. Højtideligheden i Kirken forøgedes derved, at Sangen lededes ved Instrumenter af det musikalske Selskab i Kjerteminde, som ogsaa allerede tidligt paa Dagen havde bragt Jubeloldingen en skjøn Morgenhilsen ved et smukt Musiknummer. Efter endt Gudstjeneste overrakte Menigheden sin gamle Præst en Sølvsukkerskaal og afsang en i Anledning af Dagens Højtidelighed forfattet Sang. Samme Dag lod Jubeloldingen Sognets Fattige bespise.

En ualmindelig kraftig Sundhed tillod ham indtil sin høje Alderdom selv at bestride sit Embeds Forretninger uden Medhjælp.

Först i sit 81de Aar fik han under 26de Febr. 1845 Kand. Theol. C. P. J. Mynster beskikket til Kapellan, og efter dennes Befordring under 16de Aug. 1847 Kand. E. V. A. Rambusch. — Af hans Börn har kun En betraadt den gejstlige Bane, nemlig nuværende Sognepræst til Skanderup i Ribe Stift Hr. U. K. Schmidth, Sön af hans förste Ægteskab.

Ejeren af Spöttrup Hovedgaard i Salling, Viborg Stift, **Nis Nissen**, död den 29de Juli. Om denne Mand læste man i forrige Sommer i flere af de jyske Aviser, at „en af Jyllands större Pengemænd, Proprietær Nissen til Spöttrup pr. Skive (der i Egnen almindeligt kaldet „Kongen paa Spöttrup”), er ved Döden afgaact. Han skulde nu tillige have arvet en betydelig Formue efter sin for noget siden afdöde Söster, Enkemadame Rugaard. Selv efterlader han ingen Livsarvinger, hvisaarsag hans store Formue gaaer over til endel uformuende Broderbörn, thi Söstrene have ingen Börn efterladt sig.” Og fremdeles, at „da Ejeren af Spöttrup, den rige N. Nissen, nylig blev begravet, holdtes der Sörgetaler af 3 Præster, Kemp, Clod og Brock, samt af Rektor Olsen fra Viborg”; ligesom den Afdödes Enke offentlig udtalte sin „Tak til de Mange der hædrede hendes afdöde elskede Mands Ligbegængelse ved deres Nærværelse, til Gaardfæsterne paa Spöttrup Gods, der lige fra Gaarden og indtil Rödning Kirkegaard bare deres afdöde Husbond til hans sidste Hvilested, — og til Dhrr. Rektor Olsen og Pastorerne Kemp, Clod og Brock, som alle ved deres Taler bidroge til end dybere at rodfæste i de Sörgendes Hjerter Mindet om den retskafne Hedenfarne. Til mit Livs Aften” yltrer hun „vil Sörgefesten paa Spöttrup den 5te August bevares i min, den forladede Ægtefælles, taknemmelige Erindring.”

At denne Mand er bleven mere bekjendt i sin Död, end han udentviwl har været i levende Live, maa vistnok især tilskrives den ædle Anvendelse han har gjort af en betydelig Del af sin Formue ved at skjænke det nedenfor omtalte store Legat til det lærde Skolevæsen, — det störste som nogensinde er skjænket til

dette *). Men iøvrigt har Udgiveren kun kunnet samle de efterfølgende faa og fragmentariske Efterretninger om denne Afdøde, rimeligvis fordi han med sin Familie altid levede meget isoleret og ikke havde Omgang med Nogensomhelst.

Nis Nissen skal være født i det Slesvigske og kom som Barn til Spøttrup med sine Forældre. Faderen hed Peder Nissen og kjøbte Gaarden af en Kammerraad Richter; han blev begravet d. 25de Marts 1788, men i Kirkebogen er hverken hans Alder eller Dødsdag antegnet; Moderen var Bodil Hillerup, som blev begravet den 29de Jan. 1808, 75 Aar gammel. Sønneren, som ved sin Død var 78 Aar gammel, maa altsaa være født 1770. Sin Undervisning og Dannelse i Barndommen fik han hos en Provst i Ribe Stift, hvor han erhvervede saadan Kundskab, at han ansaaes moden til at optages i Latinskolens 5te Lektie; efter egen Yttring havde han da stor Lyst til at studere, men maatte formedelst Faderens Død, meget imod sit Ønske og for at føje sin Moder, tage hjem til hende for at hjælpe hende med Gaardens Bestyrelse. At den Trang til en højere Dannelse som det saaledes ikke lykkedes ham at tilfredsstille — og som ogsaa senere yttrede sig derved, at han ingenlunde manglede Sands for Læsning — har været ikke ringe, tør vel formodes af den ovennævnte testamentariske Disposition, som udentvivel især for en Mand i hans Stilling maa kaldes hel usædvanlig. Efterat han, som anført, siden 1788 havde bestyret Gaarden for sin Moder, blev han senere, formodentlig ved hendes Død, Ejer af samme og udbetalte sine Sødskende (saavidt vides 1 Broder og 3 Søstre) deres Arvelodder; han tog saaledes Gaarden med Gjeld, hvilken efter hans egen Yttring i Aaret 1813 blev saa trykkende for ham, at hans timelige Velfærd stod paa Spil; men ved Sparsomhed, Duelighed og klog Bestyrelse lykkedes det ham omsider at afbetale Gjelden og at efterlade sig en meget betydelig Formue.

*) End ikke det store Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner der gaae i Skole (50,000 Rbd.) undtagen.

Han var førstegang gift med Karen Stadil fra Ullerup paa Mors, som døde d. 10de Maj 1824, 48 Aar gammel; men hvorlænge dette Ægteskab, som var uden Börn, varede, kan ikke oplyses. Andengang giftede han sig i sit 55de Aar, den 13de Maj 1825, med Jomfru Ane Dorthea Hagensen, som da var 22 Aar gammel, hans nu efterlevende Enke. I dette Ægteskab fik han 7 Börn, 3 Sønner og 4 Døttre, men som alle vare dødfødte undtagen 1 Søn, født den 27de Sept. 1826 og død d. 13de Maj 1827. Et gammelt Sagn som siger, at intet Barn der fødes paa Spøttrup skal kunne blive ilive, fik herved en højst mærkelig og sørgelig Bekræftelse, saameget sørgeligere for den Afdøde, da det just var hans højeste Önske at have en Søn, hvilket saaledes kun forundtes ham i 8 Maaneder, og det Eneste der kunde röre ham, ja röre ham til Taarer, var Synet af Börn.

Nissen var en meget duelig, virksom, ordentlig og nøjeregnende Mand, om hvis Redelighed vor Hjemmelsmand heller ingen-
sinde har hört Tvivl. Han var en stor Elsker af Penge og manglede ikke de Fejl som let blive en Følge heraf; men at han havde Sands. for en smuk Anvendelse af Pengene og overhovedet for højere Interesser, har han tilstrækkelig godtgjort.

Ifølge den 11te § i den Afdöds Testament af 19de April 1848, tillægges de lærde Skoler i Ribe, Aarhus, Aalborg, Viborg og Randers hver af Boet 2 Lodder, ialt 10 Lodder eller $\frac{1}{3}$ ⁰, som udbetales eller i gode Panteobligationer udlægges til vedkommende Skoledirektioner paa ethvert Sted. Renterne af de legerede Summer skulle udelukkende ved enhver Skole især aarlig anvendes til og tillægges dem af deres Disciple som dertil kvalificere sig, nemlig saaledes at a. 4 Femtedele af hvert af fornævnte Skolelegaters Renter uddeles til og gives saamange af hver Skoles Disciple som formedelst Uformuenhed og moralsk god Vandel, der maa komme i særlig Overvejelse, hertil kvalificere sig; b. den övrige Femtedel uddeles til dem af Skolernes Disciple der, uden at være egentlig trængende til Understöttelse, udmærke sig ved Flid og moralsk god Vandel; og denne Andel af Legatet skal saa-

ledes være en Opmuntring til Flid og Sædelighed for den her nævnte Klasse af Disciple. Uddelingen af disse Understøttelser bestemmes af enhver Skoles Rektor og Adjunker efter Stemmerhæd og saaledes, at i Tilfælde af Anke fra Minoritetens Side har Skoledirektionen at afgive Resolution. Disciplene oppebære dog i Skoletiden kun det Halve af Understøttelserne, den övrige Halvdel oplægges indtil Dimissionen til Universitetet. Skulde nogen sinde en eller flere af de nævnte Skoler gaae ind, fordeles sammes Anpart mellem de övrige.

Det antages at det enhver af de 5 Skoler tilfaldende Legat vil belöbe sig til imellem 12 og 16000 Rbd., det Hele altsaa mellem 60 og 80,000 Rbd.

Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter m. m. paa Fæstningen Kristiansö Sökrigskommissær **Christian Frederik Nissen**. Födt i Kjöbenhavn d. 30te Maj 1791. En Del af sine Barndomsaar tilbragte han paa Kristiansö, hvor hans Fader, Ulrik Frederik Nissen (Sön af Kjöbmand i Kjöbenhavn Peter Nissen og Else Margr. f. Edinger), som först var Kopist eller Kancellist, rimeligvis under Admiralitetet, senere blev ansat som Forvalter; men ved dennes paafölgende Forflyttelse til Kjöbenhavn som Söindrullerings-Assistent kom han tilbage til sin Födeby, hvor han imidlertid snart maatte miste Faderen, der döde i sit 39te Aar af Brystsyge. Moderen, Christiane Magdalene föd Bjerring, anvendte paa hans Opdragelse hvad hun som Enke med 4 Börn havde Evne til, og ikke ringe Indflydelse udövede hun selv paa ham ved sin egen Vejledning og sit Eksempel, idet hun med et kjærligt Sind forbandt et forstandigt og uhildet Blik paa Livet, en Livsfriskhed og Glæde der bestod sin Pröve gennem alle Gjenvordigheder indtil hendes höje Alderdom og Död saa Aar för Sönnens. Denne indtraadte i en meget ung Alder i 1807 frivillig i Livjægerkorpset, som i dette for Fædrelandet saa ulykkelige Aar havde erhvervet sig fortjent Berömmelse. Der blev imidlertid ikke videre Lejlighed til at deltage i Fædrelandets Forsvar, og Nissen, som havde

vundet Korpsets Præmie for Riffelskydning, tog efter nogen Tids Forløb sin Afsked, for at indtræde i Admiralitetets Tjeneste. I 1815 blev han sendt til Kristiansö for at assistere den derværende Forvalter. 1819 ansattes han som Skibsproviant- og Kahytskriver paa Skonnerten Atalanta paa Elben og Aaret efter som Regnskabsfører ved Vagtskibet paa Elben; 1821 blev han udnævnt til Forvalter paa den til Vestindien bestemte Korvet Diana og i 1822 ligeledes paa den til samme Station bestemte Korvet Najaden; 1824 og 1825 ligeledes paa Kadetskibene Fregatten Freja og Briggen Möen; 1826 og de følgende Aar indtil 1836 var han ansat som Over-Proviant- og Kahytskriver paa Kadetskibene og de kongelige Skibe i Vestindien; under 10de April i sidstnævnte Aar forundtes ham Sökrigskommissærs Karakter. I 1837 blev han konstitueret som Forvalter paa Kristiansö, og d. 27de Okt. 1838 allernaadigst udnævnt til Proviant-, Ammunitions- og Materialforvalter paa bemeldte Fæstning, hvorhos Toldforvalter- og Fyrinspektörposten sammesteds overdroges ham. Det var saaledes tredie Gang at hans Liv blev knyttet til denne lille venlige Klippeö, hvor han den anden Gang havde fundet sin Hustru, hans nu efterladte Enke, Ane Kathrine f. Olsen, med hvem han havde 5 Börn, af hvilke 2 overleve ham (den ene nu Kand. Theol. U. P. C. N.). Som en nidkjær og uegennyttig Embedsmand, der nød sine Foresattes Tillid og Agtelse, levede han her til den 13de Sept. 1848, da han pludselig bortkaldtes i sin kraftfulde Alder ved et apoplektisk Tilfælde, — til de sidste Öjeblikke trofast bevarende den Arv han havde modtaget af sin Moder: Hjertelighed og et livsglad Sind.

Kjøbmand i Nörresundby Agent **Johan Georg Galster**, död d. 23de Sept. Han var födt — uidentvill i Aaret 1776 — i den bayerske Fabrik- og Universitetsstad Erlangen, hvor hans Fader var Skomagermester og Ejer af en Gjæstgivergaard, og foruden ham havde endnu en Sön og 3 Döltre. Johan Georg lærte Handelen i sin Födeby hos Handelshuset Georg Brүxner, hvis fornemste Forretningsgren bestod i en-gros-Handel med Byens

Fabrikata. I Aaret 1800 kom han paa det berömte Birminghamer Handelshus Boulton, Walkers & Collins' Kontor, i hvis Forretninger han fra 1802 af gjorde flere Rejser paa Fastlandet. Da den engelske Fabrikhandel paa Fastlandet blev mere og mere indskrænket og Huset havde mange gode Forbindelser i Danmark og Norge, berejste han flere Gange disse Lande. I Kjöbenhavn be- fandt han sig 1807 under Bombardementet. Skjønt det havde staaet ham frit for at stille sig under engelsk Beskyttelse og be- give sig ombord paa et af Krigsskibene, foretrak han dog at f.r- blive i Staden og varetage Forretningerne for det Hus i hvis Tjeneste han stod. Da det dengang var befalet, at de Penge som danske Undersaatter skyldte til engelske skulde indbetales i den danske Statskasse, blev hans Nærværelse anseet som mistæn- kelig, og da hans Forretninger i Kjöbenhavn vare tilendebragte og han ønskede at begive sig til Aalborg, blev dette, saavidt har kunnet erfares, kun tilstedet ham under Ledsagelse af Politi, lige- som det blev ham forbudt at forlade Landet. Han forblev des- aarsag i Aalborg, hvor han allerede tidligere ved sin Broder, der var Strömpevæver og som han havde formaaet at komme til sig fra Tyskland, havde anlagt en Strömpefabrik. Her nedsatte han sig nu som Kjöbmand, udvidede den ommeldte Fabrik og anlagde senere flere andre, saasom en fransk Handskefabrik, som Hand- skemager Wührmann fra Erlangen, der senere blev hans Svo- ger, forestod, et saakaldet tysk, eller dansk, Handskemageri, som forestodes af en fra Hamborg indforskrevet Handskemager, et Feldberederi, en Hattfabrik i Nörresundby, der bleve forestaaede af to Fætttere af ham, Feldbereder og Hattmager Floridon af Er- langen, og et Bomuldsvæveri i Nörresundby, som Væver Præg af Kristiansfelt forestod. Endvidere anlagde han i Aalborg, i 1811, i Forening med Etatsraad Qvist en Klædefabrik, og i Oprettelsen af en Fabrik for finere Staalarbejder, som forestodes af kirurgisk Instrumentmager Fleron for nogle Interessenters Regning, skal han have haft virksom Andel. Endskjønt de vigtigere Arbejder ved disse Fabrikker maatte overdrages til Udlændinger, som for

største Delen bleve indforskrevne fra Tyskland, var der dog ogsaa en Mængde Indfødte, især Fruentimmer og Börn, som for-tjente deres Underhold derved, saa at man vel tør sige, at disse Fabrikker vare en Velsignelse for Aalborg og Omegn i den næringsløse Tid under Krigen imellem 1807 og 1815. Der var en Tid hvor Handskefabrikkens Afsætning var saa stor, at over hundrede Fruentimmer i Aalborg kunde beskjæftiges ved Syning af Handsker, hvis Udførelse paa denne Maade i sig selv var et stort Fremskridt fremfor den tidligere Skik, at Handskemagerne selv havde syet deres Handsker. Ogsaa i andre Retninger fik Handskemageriet et Stöd fremad og flere af Fabrikkens Frembringelser kunde i enhver Henseende stilles ved Siden af Udlandets.

Vigtigheden af disse Anlæg paaskjønnedes ogsaa af Regjeringen, som ej alene ydede Forskud af Penge til Maskiner og andet Fornödent til Fabrikkernes Drift, men og meddelte ham udvidede Handelsprivilegier saavel som Titel af Agent. Da han nemlig, efterat Freden var sluttet og Forbindelserne med England igjen bleve fri, i Aaret 1814 havde fra det ovennævnte Handelshus i Birmingham modtaget det fordelagtige Tilbud, dersom han vilde vende tilbage dertil, at Husets udenlandske Handel vilde blive ham afstaact og overdraget, men han paa den anden Side vanskelig kunde rive sig løs fra sine fremblomstrende Fabrik-anlæg i Aalborg og den behagelige og fordelagtige Stilling han der havde opnaact, bestemte han sig til at ville forblive i Aalborg, saafremt han kunde erholde Privilegium paa tillige at drive Detailhandel i Nørresundby, hvorved han og bedre vilde kunne forsyne sig med de for Fabrikkerne fornødne raa Produkter, og dette Önske blev ham straks tilstaact.

Efter Fredens Gjenoprettelse begyndte imidlertid Fabrikkerne at sygne, dels fordi Landet blev oversvømmet af fremmede Varer, dels fordi de tyske Arbejdere, der nu ikke længere stode Fare for at tvinges til at kæmpe under Napoleon mod deres egne Landsmænd, længtes efter at forlade et Land der stod saa langt

tilbage for deres eget Fædreland som det nordlige Jylland, og hvor der desuden (ikke faa hæderlige Undtagelser fraregnede) herskede en i høj Grad misundelig og hadefuld Stemning imod dem, ligesom der ogsaa hos de lavere og mindre dannede Handlende i Aalborg viste sig meget Had og Misundelse mod Galster selv, som derved udsattes for mange Chikaner. Da han saaledes, efterat Rigsbankpengene vare indførte og der var opstaaet stor Mangel paa Skillemynt, hvilken især var følelig for ham, som ugentlig skulde aflønne en stor Mængde Fabrikfolk, havde maattet gribe til det samme Middel som de fleste andre af hans Fagfæller, nemlig selv at udstede Sedler paa Mark og Skillinger, af hvilke for en temmelig betydelig Sum kom i Omløb, hændtes det at der, under hans Fraværelse paa en Forretningsrejse, i Aalborg udspreddes et skammeligt, for hans Kredit højst skadeligt, Rygte, der bevirkede at paa engang næsten alle disse Sedler præsenteredes til Indløsning paa hans Kontor i hans Fraværelse; da imidlertid alle de præsenterede Sedler uden Ophold bleve indløste, hævdede hans Kredit sig hurtigt igjen og den onde Villie naaede ikke sit Maal. Af de større og mere dannede Kjøbmænd, saasom Etatsraaderne Kjellerup og Qvist, Brødrene Wigelsen m. Fl., var Galster meget afholdt og agtet, ligesom han blandt Embedsstanden baade i og udenfor Aalborg talte mange Venner og Velyndere (navnligen Statsministrene Schimmelmann og Bluhme, Kammerdirektør Schönheyder, Stiftamtmandene Gehejmekonferentsraad Moltke og Kammerherre Castenskjold o. m. Fl.).

Af de ovenanførte Grunde, de udenlandske Varers Billighed, Mangelen af Arbejdere og deraf følgende høje Arbejds løn, maatte Fabrikkerne i længere Tid arbejde med Tab. Da Etatsraad Qvist var død i Maj Maaned 1815 og Enken maatte udbetale 70,000 Rbd. til det aalborgske Sukkerraffinaderi, hvis Bestyrer han havde været, maatte hun drage sine Penge ud af Klædefabrikken og kunde ikke fortsætte den med nogen Kraft; men Indretningerne til denne vare gjorte i den allerkostbareste Tid, Materialierne og

alt hvad der udfordredes til dens Drift anskaffede til de højeste Priser, og det færdige Fabrikat maatte nu omsider sælges med uhyre Tab. Da hertil kom nogle uheldige Spekulationer, haarde Tab lidte i Udlandet samt ved Pengevæsenets daværende Tilstand og den foranderlige Kurs, saae Galster sig mod Slutningen af 1816 i den ulykkelige Stilling at maatte opgive sit Bo og akkordere med sine Kreditorer. Han opgav da baade sin Handel i Aalborg og samtlige Fabrikker og trak sig tilbage til Nørresundby for at leve af sin der havende Detailhandel. Denne kunde i de første Aar efter Freden, under de for Landmanden saa uheldige Tidsforholde, kun afgive det Nødtørftige, men senere hævede den sig til megen Betydning. En Handel af denne Art kunde dog ikke give hans virksomme Aand tilstrækkelig Næring, og han kastede sig derfor med Ivrighed paa Landvæsenet, der blev hans Kjøphest, men iøvrigt var ham mere til Adspredelse end til Fordel. Der haves fra hans Haand et dansk Uddrag af Thaers Skrifter under Titel: „Det Vigtigste ved Klöverens, Vikernes og Boghvedens Dyrkning.”

Hvad de af ham anlagte Fabrikker angaaer, da fortsattes de tildels en Tidlang af Bestyrerne for egen Regning i mindre Omfang. Strømpfabrikken flyttedes af hans Broder til Kiel, dog fortsattes en Del deraf i Aalborg af hans Fætter Strømpevæver Staudt af Erlangen; Feldberederiet og Handskefabrikkerne fortsattes i Aalborg af Feldbereder Floridon; Hattefabrikken fortsattes i nogen Tid i Nørresundby af Haltemager Floridon, men gik senere ind; Bomuldsvæveriet fortsattes ligeledes i Nørresundby af Væver Prüg.

Han giftede sig i 1814 eller 1815 med en Datter af daværende Oberst, senere General, Castonier, med hvem han havde 12 Børn, hvoraf 5 ere døde. Han endte sit virksomme Liv i Nørresundby den ovennævnte Dag, efterladende sin Enke og 7 Sønner, hvoraf kun de to ældste ere i selvstændig Stilling, den ene som Kjøbmand i Aalborg.

b. I Oktober Kvartal 1848.

Hofraad og Grosserer, Ridder af Dannebrog, **Josef Hambro**, död i London d. 3die Oktb. Födt i Kjöbenhavn d. 4de Novb. 1780 af uformuende Forældre af den mosaiske Tro, Joakim Hambro, Silke- og Klædekræmmer, död 1805 og Dorthea f. Levy, der opdroge ham saa godt som deres Evne tillod det, gav han sig allerede som Dreng af med Sjakkerhandel, som paa den Tid vel næsten alle fattige Jödedrenge. Men Naturen havde nedlagt i denne Dreng et Pund som bragte ham til, fra denne ringe Begyndelse at svinge sig op blandt de Förste i Handelsverdenen og at opnaae evropæisk Anseelse og store Rigdomme.

I hans 17de Aar sendte Forældrene ham til Hamborg, hvor han kom paa Kontoret hos Fürst, Haller & Komp., et da blomstrende stort Handelshus. Haller var en af Hamborgs mest dannede og kundskabsrige Kjöbmænd, og under dennes Vejledning samlede han her mange Handelskundskaber. Efter 3 Aars Forløb nödte imidlertid hans Forældres ringe Kaar ham til at vende tilbage til Kjöbenhavn, hvor han da, ved lidt Understöttelse af sine forrige Principaler, begyndte en Manufakturhandel i en Butik paa Kjöbmagergade, hvilken lykkedes vel. Snart blev dog denne Virksomhed for lille for hans store Handelsgeni; et saa opvakt Hoved fandt snart Vejen til en större, hvortil der og under Krigen 1807—13 gaves Lejligheder nok. Han gjorde Forsög i flere forskjellige Handelsgrene og udviklede en utrættelig, stedse stigende Virksomhed. 1812 tog han Borgerskab som Grosserer i Kjöbenhavn. Efter Freden udvidede han sine Forretninger og drev ikke ubetydelig Handel paa de danske vestindiske Öer, især St. Thomas; han har fört Handel med næsten alle danske Produkter og ofte forskaffet ny Afsætningskilder for samme, og navnlig havde han endel Indflydelse paa Danmarks Korn- og Fröhandel. Lykken tilsmilede ogsaa i den Grad hans mange og store, klogt beregnede Handelsforetagender, at hans Firma allerede i 1820 næsten overstraaledede de övrige kjöbenhavnske Huse i Anseelse. Dog var det fornemmelig

som Bankier at han udfoldede sin store Virksomhed og vandt sin store Anseelse. Allerede i Aaret 1813 kom han i Forbindelse med den daværende Finansminister Grev Schimmelmann, som overdrog ham adskillige Forretninger for Finansernes Regning, hvilke han udførte til Vedkommendes Tilfredshed, ifølge forskellige Skrivelser som det behagede højsalig Kong Frederik VI at lade ham tilstille. Fra Aaret 1821 af havde Huset næsten udelukkende Finansernes betydelige Bankier-Forretninger. Men det var især ved de tvende store af Hambro afsluttede Statslaan, det dansk-engelske 5 Procents Laan i London (det Haldemann-Goldschmidtske) i Novb. 1821, og det senere norske Laan, at han forskaffede Huset et saa betydeligt Opsving og lagde Grundvolden til dets store Formue. Det sidstnævnte Laan afsluttede Hambro selv i Kristiania, det førstnævnte blev sluttet paa Husets Vegne af hans første Associé, den saa lidligt bortgangne, ualmindelig begavede Hofraad Gerson, der var en af de dygtigste, kundskabsrigeste og mest dannede af den kjøbenhavnske Handelsstand. Ved Gersons Død blev dennes Andel draget ud af Handelen. Men Hambro var saa heldig i hans Sted at finde en anden udmærket Associé i den endnu levende Grosserer A. N. Hansen, som dog senere igjen traadte ud af Forbindelse med Huset. Det var medens han kunde stole paa saa duelig en Medarbejder, at Hambro foretog flere udenlandske Rejser, tildels for sit Hjelbreds Skyld, men under hvilke han dog altid, hvor Lejlighed gaves, søgte at virke til Forretningernes Fremme. Blandt andre gjorde han i Aarene 1835 og 36 en saadan Rejse, der udstraktes til Algier og Korsika, og paa hvilken han gjorde Bekjendtskab med den daværende Generalguvernör over Algierlandet Marskalk Clauzel, som behandlede ham med den største Udmærkelse, hvilken overhovedet paa disse Rejser allevegne blev ham til Del, maaske ligesaa meget paa Grund af hans personlige Egenskaber som formedelst hans Rygte og Anseelse. I Algier foranledigede han Etableringen af et dansk Handelshus, hvormed hans Hus skal have interesseret sig. Dette sidste skal ogsaa have været Tilfældet med et af

nogle forhenværende Kontorister paa det Hambroske Hus etableret Hus i Kristiania. Overhovedet ere de i det Hambroske Huses Forretninger uddannede Mænd etablerede saavel i Indlandet som i Udlandet og udgjøre meget ansete Handelsfirmacr.

En særøgen og meget stor Fortjeneste havde Hambro af den danske Industri ved Anlægget af det bekjendte store Fabrik-Etablisement paa Kristianshavn paa den forhen saakaldte Bodenholfs (nu Hambros) Plads, hvilket uden tvivl blev begyndt i Aarene 1834 eller 35, og bestaaer i en Dampmølle til Producering af Hvedemel til Udførsel, et Bageri for Skibsprovisjoner, en Risafskallingsmølle og et Salteri. Fabrikationen, som drives efter en stor Maalestok, saa at der oftere ere udførte 50,000 Tdr. Hvedemel, 3 Millioner Pund Skibsbrød, 2 Millioner Pund eller 3500 Fade afskallet Ris og 6—7000 Tdr. saltet Flesk aarlig, og i et Aar f. Eks. 50 Skibsladninger ere ekspederede, sætter naturligvis en overordentlig stor Mængde Mennesker i Virksomhed og indvirker saare fordelagtigt paa Skibsfarten og flere Haandteringer (saasom Bødkerprofessjonen o. fl.). Dette storartede Fabrikanlæg er saaledes af den allerstørste Betydning. Det fortsættes endnu stedse i samme Omfang som før, nu for Regning af det Hambroske Hus i London. Ogsaa til en anden Industrigren gav Hambro Stødet, nemlig til Forsendelsen af de forskjelligste Slags Levnetsmidler, saasom Kjød, Grønt osv. i hermetisk tillukkede Kasser, hvortil han indforskrev en Sagskyndig, men denne Industri blev senere fortsat for Vedkommendes egen Regning, uden Forbindelse med Handelshuset.

Hambros eneste Søn Carl Joakim H., som blev opdraget i Huset hos afgangne Etatsraad Reinhardt og i Aaret 1825 blev Student ved Kjöbenhavns Universitet, optog Faderen senere som Associé i sit Firma. Efterat Sønnen havde ægtet en Englænderinde og nogen Tid efter (saavidt vides 1839) bosat sig i London, besøgte den gamle Hambro denne Stad og fandt sig da foranlediget til i 1840 at nedsætte sig her og overføre sit Hus til London. Han lod derefter Forretningerne i Kjöbenhavn bestyre ved Fuldmægtige, indtil hans herværende Hus i Foraaret 1848 ganske hævdes

og dets Forretninger overdroges til et nyt Firma (Schmidt & le Maire). Den Virksomhed som H., uagtet sin fremrykkede Alder og svage Helbred, og uagtet han i London maatte sætte sig ind i ganske ny, for ham tildels fremmede, Forholde, udviklede i England, var saa betydelig og vel tildels ledsaget af et saadant Held, at Huset Hambro i London, hvad Soliditet og Anseelse angaaer, sættes ved Siden af de første evropæiske Huse, og hans Veksler antoges ligesaa fuldt som Rothschilds, Barings, Wilsons osv. Hans Formue kunde vel langt fra ikke maale sig med de første londonske Huses, men hans utrættelige Virksomhed og anerkjendte Soliditet skaffede hans Firma en Tillid som ikke i fjerneste Maade rystedes ved den store Handelskrisis i 1847 eller ved Omvæltningerne i 1848, hvilket derimod dog turde have været Tilfældet med mangt et andet baade rigere og navnkundigere Firma. At det Hambroske Hus i London i Aaret 1849 har negocieret et Laan for den danske Regjering paa 7 Millioner Rbd., er bekjendt.

De Danske som kom til London optoges altid med den største Beredvillighed i Hambros Hus, medens det der var etableret, og han kunde her indføre dem hos flere af Englands navnkundige Mænd. Men ogsaa paa endnu kraftigere Maåde vidste han at lægge sit Fædrelandssind for Dagen. Saaledes sendte han for nogle Aar siden en Gave af 10000 Rbd. til Frederik VI's Asyl her i Staden, da dette af Mangel paa Deltagelse begyndte at tabe sig; og da Orla Lehmann i Foraaret 1848 var i London, medgav Hambro ham en Anvisning paa 15000 Rbd. til Udbetaling til Krigsministeren til Krigsfornödenheder, udentvivl den største Gave som af nogen Privatmand har været givet til dette Öjemed. Endelig har han ved sit Testament betænkt sin Födeby med et af de største Legater der nogensinde ere skjænkede samme, og saaledes her rejst sig et uudsletteligt Minde. Dette Legat, som allerede er indbetalt i Stadens Overformynderi i dansk-engliske 3 Procents Obligationer, bestaaer af tvende særskilte Summer, den ene paa 60000 Rbd., hvis halve Del ifølge Slifterens Önske skal betragtes som en Gave af hans afdöde Hustru, og Renten deraf anvendes i lige Dele

til den mosaiske Pigeskole „Carolineskolen” kaldet, til Frederiks Hospital og til Asylerne for Smaabörn, medens den anden Halvdel betragtes som Gave af Testator selv og Renten anvendes i lige Dele til Bombebössen, til Selskabet som uddeler Brændsel til de Føllige af den mosaiske Tro og til Friskolen for Drengene af samme Tro, — og den anden paa 100,000 Rbd., hvoraf Renten er til fri Raadighed for Testators Søn Carl Joakim Hambro og Hustru Caroline Marie H. for deres Levetid, men efter deres Död bliver at uddele af Kjöbenhavns Borgerrepræsentanter som Understöttelse til Enker og forældreløse Börn af Kjöbmandsstanden (dog udenfor Laugene), saaledes at Renterne samtidigen komme 8 saadanne Familier i lige Delo tilgode, enten for Enkernes Levetid, eller for 5 Aar ad Gangen.

Hambro giftede sig i 1806 med Mariane v. Halle, Datter af herværende Grosserer V. L. v. H.; men han nød ikke i mange Aar Ægteskabets Glæder, da hun blev sindssvag. Hun døde saavidt vides i 1838.

I Aaret 1825 benaadedes han med Titel af Hofraad, og under 17de Marts 1838 med Dannebrogordenens Ridderkors.

Herredsfoged og Skriver i flere Herreder i Aarhus Stift, Kancelliraad **John Finsen**. Var födt den 26de Marts 1792 i Skalholt paa Island af Forældrene Biskop Hannes Finsen, der døde i Aaret 1796, og Hustru Valgerdur Jónsdóttir (Datter af Syssemand John Johnsen), der endnu lever som Enke efter den sidstafdøde Biskop paa Island, Steingrím Johnsen. I Aaret 1812 (i Decb.) tog hun Eksamen artium ved Kjöbenhavns Universitet, Aaret efter anden Eksamen, og i Januar 1816 juridisk Embedseksamen, alle med Hovedkarakteren Laudab. — I sidsnævnte Aar blev han Underkancellist i det danske Kancelli, rejste i de fölgende Aar som Sekretær med den Kansellideputerede Etatsr. Berner, der undersøgte forskjellige jyske Retsbetjentes Embedsforhold, og blev i Aaret 1819 konstitueret som Herredsfoged i Andst, Slaugs, Jerlef og endel af Brusk Herreder i Ribe og Vejle Amter, hvilket Embede han efter Konstitutionstiden under 5te Maj 1824 erholdt. D. 31te De-

cember 1830 blev han udnævnt til Byfoged i Ringkjøbing og Herredsfoged i Ulfborg og Hind Herreder; udnævntes d. 17 Oktb. 1842 til virkelig Kancelliraad og d. 10de April 1844 til Herredsfoged og Skriver i Hasle, Vesterlisberg, Framlev og Sabro Herreder i Aarhus Amt, i hvilket Embede han døde d. 8de Oktober 1848.

1816 var han med blandt Stifterne af det islandske literære Selskab, og blev valgt til den kjøbenhavnske Afdelings Viceformand (1816—19) og senere til dens Sekretær (1819).

I Aaret 1846 blev han valgt til Stænderdeputeret for det 11te jydsk Købstadtdistrikt, og havde i denne Egenskab Sæde i den jydsk Stænderforsamling i 1848. Da Valgene til Rigsdagen forestode i forrige Efteraar, blev han af Kommunalbestyrelsen i Ringkjøbing i Forening med et betydeligt Antal andre Vælgere i samme Distrikt anmodet om at stille sig som Valgkandidat i Distriktet, men han blev forhindret heri ved den Sygdom der 2 Dage efter Valgene hidførte hans Død

Han var agtet af sine Foresatte som en dygtig og nidkjær Embedsmand. Han var elsket og agtet af Alle der i Embedsforhold eller det selskabelige Liv kom i Berørelse med ham, for hans humane og retsindige Karakter, der var et Udtryk af hans ægte nordiske Personlighed, saa at hans aabne ligefremme Væsen, som var frit for al Bram og Fordringsfuldhed, indgød Alle Tillid og Venskab. Født og opdraget i et Land hvor den Lære aldrig har faaet Indpas, at en Klasse af Mennesker paa Grund af deres Fødsel skulde være bedre end Andre, var han af politisk Anskuelse Demokrat. Han fordrede Lighed for Loven for alle Borgere og en lovbe-grændset Frihed; han fordrede en stærk Regjering ligeoverfor en stærk Folkerepræsentation, eller med andre Ord, han hørte til det Parti der ønskede et konstitutionelt Monarki paa et demokratisk Grundlag; og han delte ogsaa dette Partis Anskuelse med Hensyn til Spørgsmaalet om Slesvigs Forhold til Danmark. Han hilsende derfor med Glæde den Frihedens Morgenrøde der isjor bebudede Opfyldelsen af disse hans kjæreste Ønsker, for hvilke han havde

virket i en Række af Aar, medens saadan Virksomhed ikke var yndet af den Tids Mægtige; — men han oplevede ikke at see Borgerfriheden grundfæstet eller nyde dens Frugter.

Hans Hustru, som overlever ham, var Katharine Dorothea fød Bruun, med hvem han i det lykkeligste ægteskabelige Samliv avlede 10 Børn, af hvilke 6 — Sønnerne Valgard, Kand. Theol., Hiilnar, Auditør, Oluf, Eksam. Jur. og Godsforvalter, og Harald, samt Døttrene Thorun, gift, og Valgerda — overleve ham.

I Aarhus Stiftstidende af 13de Oktober læses Følgende:

„Et særdeles talrigt Følge af alle Stænder ledsagede igaar vor højagtede Medborger Herredsfoged John Finsens jordiske Levninger til det sidste Hvilested. Bønder fra den Afdödes Jurisdiktion bare Liget til Kirken, hvor Hr. Pastor Fönss i gribende og indtrængende Ord skildrede hans Værd som Menneske og Borger. — Den Hedengangnes aabne Færd og hele elskelige Personlighed har i de Kredse hvor han levede og virkede sikkret ham et varigt Minde.”

Bibliothek-Amanuensis og Translatör m. m. **Christian Jakob Adolf Philipsen**. Søn af afdöde Silke- og Klædehandler A. Philipsen; blev födt d. 23de Sept. 1808. Da han bestemte sig til Studeringer, blev han sat i Borgerdysskolen i Kjöbenhavn, hvorfra han dog udtraadte og blev 1827 dimitteret til Universitetet af nuværende Rektor i Slagelse, Mg. Elberling, og tog Eksamen artium med Laudabilis. Efter ogsaa med Held at have taget anden Eksamen, valgte han Lovkyndigheden til sit Embedsstudium; men afbrudt i sine Studier ved Faderens Sygdom og Död 1831, og uden egentlig Interesse for Embedsbanen, besluttede han at skaffe sig en uafhængig Stilling ved at lære Landvæsenet, i hvilket Öjemed han i de fölgende Aar opholdt sig paa forskjellige Avlsgaarde i Sjælland. Han önskede nu ogsaa at gjöre sig bekjendt med Landökonomiens Tilstand i fremmede Lande, og tillige at udvide sine Kundskaber i de levende Sprog, hvortil han havde særdeles Talent; og han foretog sig derfor i 1834—36 en Rejse gjennem Tysk-

land, England, Frankrig og Italien, hvis Sprog han fuldkommen tilegnede sig. Hjemkommen fra denne Rejse gjorde han vel Forsøg paa at kjøbe sig en Landejendom; men afskrækkedes ved disses stedse stigende Priser, ligesom vel ogsaa hans Lyst for Landlivet noget havde tabt sig paa Rejsen, medens derimod hans Interesse for de levende Sprog og deres Literatur stedse voksede. Sprogstudier bleve derfor snart Philipsens væsentligste Beskjæftigelse, og med ucegennyttig Iver virkede han for det efter hans Plan oprettede Selskab: „Sprogforeningen“, hvori man, følgende den Jacototske Methode, skulde ved en Slags indbyrdes Undervisning gjensidigen bibringe hverandre sine Sprogkundskaber. Dette krævede imidlertid mere Alvor og Anstrengelse fra samtlige Deltageres Side, end Flerheden af Medlemmerne i Længden vilde anvende, og efter en meget lovende Periode, hvori Planens Rigtighed stadfæstedes, tabte Selskabet sig mere og mere, indtil det ganske ophørte. Ved denne Tid, i Aaret 1838, døde Bibliothek-Amanuensis Salomonsen ved det store kongelige Bibliothek, og Ph. søgte da hans Post, der saa ganske syntes at svare til hans Studier. Foreløbigen blev han imidlertid kun ansat som Volontør, og først i Aaret 1843 modtog han Bestalling som Amanuensis ved Bibliotheket. I denne Periode foretog han sig en kort Rejse over Gøttheborg til Stokholm, især for i Landet selv at blive fortrolig med det svenske Sprog og tilegne sig Udtalen af samme; en paa-tænkt Rejse til St. Petersborg blev derimod udsat til en senere Tid, naar hans begyndte Studier af det Russiske havde vundet mere Fremgang; men denne skulde ikke blive udført. Som Frivilling erholdt han ingen Løn ved Bibliotheket, og da Lejligheden i Aaret 1840 tilbød sig, troede han det derfor sin Pligt tillige at lade sig ansætte som Assistent ved Ökonomi-Inspektionen ved det kongelige Theater, en Stilling hvori han dog kun forblev indtil Saisonens Slutning. Derimod underkastede han sig senere Translatøreksamen og fik i Aaret 1843 Bestalling som Translatör i Engelsk, Fransk, Italiensk og Tysk.

Hans Sundhedstilstand, som hidtil havde været god, begyndte

i disse Aar at forværre sig, idet han ofte blev angrebet af rhevmatiske Tilfælde, som gjerne kastede sig paa Hovedet og Öjnene, og for længere eller kortere Tid fængslede ham til Sygelejet. For om muligt at blivo helbredet fra Grunden af, gjorde han i Sommeren 1846 en Rejse til Carlsbad, paa hvilken han blev syg i Berlin, og han vendte tilbage fra Badet, vel opmuntret og tilsyneladende rask, men neppe fuldkommen helbredet.

Han havde vel i endel Aar leveret anonyme Bidrag til nogle af vore Tidsskrifter, ligesom han ogsaa havde oversat et Par franske Skrifter; men hans egentlige literære Beskjæftigelse havde, rimeligvis siden 1843, været, ganske i Stilhed at forberede sig til et betydeligt literært Foretagende, der bestandig mere og mere tiltrak sig hans Interesse, nemlig: „den Holbergske Literaturs Historie og Bibliografi.” I dette Öjemed gjennemstuede han alle Holbergs Skrifter, sammenlignede de forskjellige Udgaver, Oversættelser og Kritikker, gik paa Spor efter historiske og bibliografiske Notitser, hvor han blot kunde ane dem, kort, sparede ingen Flid for at gjöre sine forberedende Studier saa frugtbringende som muligt. Og for bestandig at kunne have Apparatet ved Haanden, anskaffede han sig elterhaanden, med ikke ubetydelige Omkostninger, en Samling af Holbergiana, der, om end enkelte Ting savnes, dog maaske turde være den fuldstændigste der eksisterer. Men efterhaanden som hans Samlinger voksede, voksede ogsaa hans Plan for Arbejdet, hvis egentlige Udarbejdelse derfor stedse udsattes. Hjemkommen fra sin Sundhedsrejse i 1846, besluttede han sig endelig hertil, og udgav i Begyndelsen af Aaret 1847 et Prövcheft, trykt i Thieles Bogtrykkeri med en hos os sjelden typografisk Rigdom og Elegance. Dette Hefte, som viste at han var sit Arbejde voksen, vakte Kjenderes Opmærksomhed, og Holbergs Venner glædede sig ved Udsigten til at erholde et saa længe önsket Værk. Det lykkedes ham derfor let i hin for vor Literatur saa gunstige Periode at erholde kongeligt Tilsagn om den til Værkets Udgivelse nödvendige öfentlige Understöttelse, og efter en kort Rekreatjonsrejse i Sommerferien tog han nu med

fornyet Iver sat paa sit Yndlingsforetagende, der ogsaa skred rask fremad.

Pludselig forandredes alt. Kong Christian den Ottende døde, Krigen udbrød, og Begivenhedernes Magt rev ogsaa Philipsen med sig. Med hans fyrige Karakter var det ham umuligt at blive hjemme medens saamange af hans Venner og Bekjendte droge i Felten. Med Tilladelse dertil fra Bibliotheket søgte han derfor om Ansættelse ved Armeen som Feltkasserer ved Intendanturen i Nørrejylland, hvortil han ogsaa blev udnævnt. Han syntes aldrig at have følt sig raskere, og fuld af Forhaabninger drog han sit ny Kald imøde; — men, han havde bedraget sig. Hans Helbredstilstand kunde ikke udholde Feltlivets Uregelmæssighed og de med samme forbundne forcerede Rejser, og efter faa Maaneders Ophold i Jylland blev han syg og maatte lye til Lasareterne, hvorfra han vel vendte tilbage til Armeen, men snarere som uhelbredelig end som helbredet. Dog beholdt han uforandret sin Aandskraft og sit noget sarkastiske Lune, hvormed han saa ofte i bedre Dage havde oplivet sine Venners Kreds. Paa sin Ansøgning erholdt han nu Afsked fra Krigstjenesten, og alt var beredt til Hjemreisen fra Horsens, da pludselig en tilsyneladende mild Død endte hans Lidelser den 11te Oktober 1848. Hans Lig blev senere ført til Kjöbenhavn, og jordet i hans Families Begravelsessted paa Assistenskirkegaarden udenfor Nørreport.

Sognepræst for Æröskjöbing Menighed, **Jörgen Fenger Olrik**. Var Broder til den ovennævnte i 1847 afdøde Sognepræst til Tikjöb, Hornbek og Hellebek Menigheder, Provst C. M. Olrik og til den nuværende Borgermester i Helsingör Kancelliraad og Ridder Jk. B. O. Han var født i Helsingör d. 24de Juni 1806 og blev i Aaret 1824, efter 9 Aars Skolegang, dimitteret fra Byens daværende lærde Skole og erholdt saavel ved Eksamen artium som i 1825 ved anden Eksamen Karakteren Laudabilis. Efter at have i flere Aar givet privat Undervisning i forskjellige Skoler i Kjöbenhavn, underkastede han sig den 1ste November 1832 den theo-

logiske Embedseksamen og senere (i 1837) dennes praktiske Prøver, alle med bedste Karakter. I Aaret 1834 blev han ansat som Lærer ved Sö-Etatens Drengeskoler, erholdt 3 Aar derefter Prædikat af Overlærer og blev under 26de December 1841 beskikket til Sognepræst i Æröskjöbing. Med samvittighedsfuld Omhu opfyldte han her sine Embedspligter og tog sig med saadan Iver af Skolevæsenet, at hans nærmeste Foresatte, Biskoppen over Als og Ærö, i en Omgangsskrivelse til Gejstligheden paa sidstnævnte Ö af 4de Juni 1844 kunde udtale, at Skolen i Æröskjöbing stod som et sjelden oplysende Mynster paa, hvad der, til at bevirke en flittig og stadig uafbrudt Skolegang, ved Alvor, Fasthed og Kraft kunde udrettes.

De politiske Bevægelser som tilintetgjorde Freden i vort skjønne Fædreland, naaede ogsaa Ærö og maatte smerteligt berøre en Mand der var sin Konge og sit Fædreland saa hengiven som den Afdöde. Et apoplektisk Anfald nödsagede ham til i Sommeren 1848 at söge Lægehjelp i Hovedstaden; men den kjærligste og omhyggeligste Pleje formaacede ikke at bringe den tabte Livskraft tilbage og han bortkaldtes den 14de Oktober samme Aar.

Han havde i 1842 ægtet sin nu efterladte Enke Anne Vilhelmine Eleonora Fenger, Datter af Proprietær F. Fenger, med hvem han levede i det lykkeligste Ægteskab.

Forhenværende Sognepræst i Kjöbenhavn Professor **Niels Giessing Wolf**. Blev födt i Kjöbenhavn den 6te August 1779 af en Familie hvis Led paa fædrenes Side i flere Generationer havde været Præster. Forældrene vare Christen W. og Johanne Marie f. Giessing. Faderen var dengang Skibspræst i det asiatiske Kompagni's Tjeneste, blev siden Præst paa Baagö og döde 1814 som Sognepræst for Tingsted Menighed paa Falster. Bedstefaderen var Hans Ejler W., Sognepræst til Skjelby og Geddesby Menigheder paa Falster, födt 1701 og gift 1737 med Margrethe Teilmann. Efterat N. G. Wolf havde nydt den förste Undervisning under sin Faders omhyggelige Vejledning, blev han i Aaret 1791, tolv Aar

gammel, sat i Vordingborg Latinskole, fra hvilken han i Foraaret 1796, med et hædrende Testimonium, sendtes til Universitetet, og erholdt ved Eksamen artium Karakteren Laudabilis. Da han i Foraaet 1797 havde taget den filologiske Eksamen og i Efteraaet s. A. den filosofiske, begge Dele med et just ikke almindeligt Laud., begyndte han at dyrke det theologiske Studium, og underkastede sig i Januar Maaned 1803 den theologiske Embedseksamen, ved hvilken der tilkjendtes ham Haud illaud. specimen scriptum laude dignum. Dette mindre heldige Udfald, ikke mere uventet for ham selv end for de Mange der kjendte og skattede ham, skulde kun tjene til at bringe den Beslutning til Modenhed som alt tidligen havde slaaet Rod i hans for alt Stort og Skjønt saa aabne og begejstrede Sjæl, — at gaae som Missjonær til Grönland. Han begyndte da, under afdöde Lektor i det grönlandske Sprog Biskop Fabricius's Vejledning at uddanne sig for denne sin Bestemmelse, og blev den 16de December 1803 kaldet af Kongen til Missjonær. Efter at have holdt sin Dimisprædiken, for hvilken han erholdt Karakteren Laud. et qu. egregie, og at være ordineret d. 6te Apr. 1804, afgik han i samme Foraar til Grönland. Hvorledes han her snart vidste at vinde sin Menighed, saa at han kunde i flere end én Henseende udöve en velgjörende Indflydelse over den, derom vidner det Taksigelsesbrev som den grönlandske Handels-Direktion sendte ham i Foraaret 1806. Samme Foraar rejste hans Forlovede Augusta Margrethe Didrichsen, hans endnu levende Enke f. 10de Febr. 1788, Datter af afdöde Justitsraad D., over til ham og blev der viet til ham d. 6te August. Fra Kolonien Holsteinborg, hvor han hidtil havde været ansat som Missjonær, flyttede de det fölgende Aar om Efteraaet til Godthaab, da der efter Missjonskollegiets Bestemmelse ved denne Koloni skulde oprettes et Seminarium til Kateketers Uddannelse, for hvilket Wolf var udseet til at være Forstander; og Kolonierne Godthaab, Holsteinborg og Sukkertoppen kom saaledes til at höre under hans Missjonariat, medens Godthaab for den övrige Tid af hans Ophold i Landet blev hans faste Bolig. Vistnok maatte Besör-

gelsen af et saa vidt udstrakt Embede være forbundet med ikke faa og ringe Besværligheder; men Wolfs Nidkjærhed og Dygtighed var allerede dengang Kollegiet saa bekjendt, at denne Betragtning ikke kunde volde det Betæneligheder. Af Seminariets Oprettelse blev dog dennegang Intet, da Kollegiets nærmere Bestemmelser desangaaende udebleve, og det af den samme Grund af hvilken Wolfs og hans Kones ellers saa lykkelige Samliv her skulde forstyrres. Krigen havde nemlig afbrudt næsten al Forbindelse med Moderlandet, den sædvanlige Tilførsel imödesaacs i Foraaret 1808 forgjæves, ét Skib, kun en Skonnert, maatte forsyne hele Landet, og medens man her hjemme lod sig berolige af den falske Tröst, at Grönland var saa vel forsynet at der ikke kunde være Tale om nogen Mangel, var denne allerede tilstede i en fölelig Grad og skulde kun blive endnu mere trykkende, eller snarere skrækkelig, da de nærmest paafölgende Aar ikke medförte nogen Forandring i denne Adskillelse. Tvunget af den sörgeligste Nödvendighed maatte saaledes Wolf i Juli Maaned 1809 gjöre det under de daværende Omstændigheder dobbelt tunge Skridt, med Skibet „Jupiter“, som det Aar var kommet til Landet, at hjemsende sin Kone med to smaa Börn, en Sön og en Datter, af hvilko den sidste endnu var ganske spæd. En betænelig Sygdom, en fuldstændig Lambhed i Underkroppen, af hvilken det ældste Barn led, maatte endinere fordre dette Skridt, efterat der forgjæves var skrevet til Lægen i Nord-Grönland, den eneste Læge som dengang var i Landet. Om de Farer hvormed denne Rejse var forbundet, og om de Besværligheder den medförte, er her ikke Stedet at tale; men först to hule Aar efter fik Wolf Efterretning om, at hans Kone og Börn, efter megen udstanden Jammer under et halvt Aars Omtumlen, endeligen lykkeligt havde naaet Födelandet.

I Efteraaret 1811 maatte endeligen Wolf give efter for sit aldeles ödelagte Helbred, for hvilket der, især under den daværende sörgelige Tilstand, ikke var mindste Hjelp og Pleje at ventö i Grönland, og for sin inderlige Længsel efter Kone og Börn, og

hjemgik da med den lille Galease „Sælhunden“, der ellers kun brugtes til at fare mellem de forskjellige Kolonier, men som Inspektøren nu maatte lade gaae til Danmark, „for at bringe saa mange Tærere som muligt fra Syd-Grönland.“

Det Anførte viser tilfulde, hvilke ualmindelige Vanskeligheder og Besværligheder Wolf i sin Embedstid i Grönland havde at kæmpe imod. Af hans efterladte Embeds-Dagböger fremgaaer, hvorledes han med Mod og Udholdenhed, og ofte med den uegennyttigste Opoffrelse, søgte at overvinde disse, og trods de saa vanskelige Forholde stedse med usvækket Iver og Nidkjærhed rögtede sit ophøjede Kald, ved idelig at indprente Grönländerne Religionens Sandheder og befæste deres Ungdom i dens Kundskab, ved saavidt muligt at arbejde paa at forbedre ikke blot deres sædelige, men og deres sociale Tilstand, og efter Evne at modarbejde og afværge de Hindringer som altfor ofte stillede sig ivejen herfor. Følgende Anmærkning, som findes i Dagbogen under 14de Maj 1810, kan tjene til paa engang at oplyse de særegne Vanskeligheder og den uegennyttige Opoffrelse fra Missjonærens Side: „14de: Fik vi Ekspresser fra Holsteinborg og Ny-Sukkertoppen. Med disse modtog jeg fra Kateket-Formændene Jakob og Frederik Berthelsen Efterretning om Missjonens Tilstand ved de mig allernaadigst anbetroede Annekser. Ubeskrivelig tungt er det mig ikke at kunne opfylde saavel Kateket-Formændenes som Grönländernes Önske, at komme ufortövet til dem, saameget mere, som en stor Del Embedsforretninger vente mig. Men over Umuligheden kunde jeg — som Menneske — ikke sejre. Jeg har intet ivrigere Önske, end efter Evne at opfylde Hensigten af min Sendelse til Grönland, og har derfor indtil denne Dag ikke skyet nogen Möje, ikke krympet mig ved nogen Opoffrelse, som kunde före mig Maalet nærmere. Selv i den afvigte Vinter har jeg (thi Vanskeligheden ved i disse Tider, hvor man mangler baade Proviant og Kargaison, at faae Folk til en 112 Miles Rejse, indsaac jeg fuldkommen) nægtet mig den tilvante Opvartning og selv fejtet mine Værelser og redt min Seng, for at spare til Rejsen

den Proviant hvormed jeg ellers maatte lönne en Opvarterske. Saaledes er det ogsaa lykkedes mig at spare Lidet sammen. Foruden dette har Hr. Inspektören paa Handelens Vegne tilladt mig at faae 100 Pd. Bröd paa Regning, saa jeg dog har kunnet byde de Grönlændere som vilde følge mig et Maaltid om Dagen af evropæisk Kost, og har desuden tilbudt dem dobbelt Betaling i Penge mod sædvanligt. Skjønt Rejsen saaledes, efter de uhyre Proviantpriser og den fordoblede Betaling i Penge, vilde koste mig over 100 Rdl., har dog Alt været forgjæves. Efter den ustandne Hunger i afvigte Vinter tænker enhver Grönländer nu, idetmindste for en Tid, kun paa at betrygge sig bedre for næste Vinter, og Kredit-Sedlerne, som man nu Intet kan faae for, foragte Grönländerne". (Det maa herved bemærkes, at Missjonærens hele Gage paa den Tid udgjorde 300 Rdl. aarlig.)

At det ovennævnte af Wolf saa ivrigt yttrede Önske, „efter Evne at opfylde Hensigten med sin Sendelse til Grönland", og hans nidkjære Betræbelser efter at naae dette Maal, ikke havde været forgjæves, derpaa havde han senere et kjært Bevis, idet hans Svigersön, nuværende Sognepræst i Engom ved Vejle, C. A. Jürgensen, som i Aarene 1826—36 var Missjonær ved Kolonien Godthaab, under sin Embedstid i Grönland paa mange Maader overbevistes om den Kjærlighed med hvilken Wolfs Minde endnu saa længe efter bevaredes i hans fordums Menighed, og om det meget Gode han der havde stiftet.

Men ogsaa efter Hjemkomsten til Danmark blev det ham givet, i en lang Aarrække at virke betydeligt til Gavn for sit kjære Grönland. Han skrev saaledes i Juni Maaned 1815 en i „Videnskabelige Forhandlinger ved Sjællands Stifts Landemode" for 1816 indført Afhandling: „om de nærværende Hindringer for det grönlandske Missjonsvæsens Fremme, og Forslag til at afværge dem", i hvilken han klart og grundigt fremstillede de daværende store Mangler ved Missjonsvæsenet og Grundtrækkene til dets Reorganisation, en Afhandling der vist ikke har været uden Indflydelse paa den senere indførte Reform, hvorved i alt Væsentligt er ta-

get Hensyn til de af W. fremsatte Forslag, ihvor meget det iøvrigt vistnok maa beklages, at 30 Aar maatte hengaac inden de i saa høj en Grad paatrængende Forbedringer kunde iværksættes. Senere blev han under 18de Okt. 1822 udnævnt til at være Lektor i det grønlandske Sprog, eller, som det i Bestallingen hedder, til at være Lærer ved det grønlandske Seminarium for de sig til Missjonærer dannende Kandidater, og i denne Egenskab har han fra den anførte Tid vejledet de vordende grønlandske Missjonærer, afgivet Betænkning over en Mængde Sager og besörgel og tildeels omarbejdet den største Del af de fra Aaret 1822 udkomne Bøger i det grønlandske Sprog. (Hvilke Bøger af Bibelen han har oversat, kan iøvrigt her ikke oplyses.) Det kan saaledes ikke paatvivles, at han ved denne sin Virksomhed har seet sig istand til for en ikke ringe Del at modarbejde de ommeldte Mangler, som han kjendte saa vel og hvis Afhjælpning laac ham saa meget paa Hjerte; ja det er endog højst sandsynligt, at han ved sin Raadgivning i denne sin Embedsstilling har haft en betydelig ligefrem Indflydelse paa de nyere Bestemmelser angaaende Missjonsvæsenets Forbedring. Udentvivl turde et kort Overblik over Hovedindholdet af den ovennævnte Afhandling ikke savne Interesse, da derved, i Forbindelse med hvad allerede i det Foregaaende er anført, vil kunne erholdes et temmelig fuldstændigt Billede af den daværende Tilstand i Grönland, i Sammenligning med den som nu maa anlages at være indtraadt ifølge de seneste Foranstaltninger. Wolf lægger isærdeleshed Vægt paa, at de vordende Missjonærer burde erholde en længere og grundigere Undervisning i det grønlandske Sprog end hidtil, og derhos opholde sig i Grönland et Aar forinden de tiltræde Embedet, for at erholde dels mere Færdighed i Sproget, dels den ønskelige Vejledning til at kunne sætte sig ind i de ubekjendte Forholde; efter hans Mening burde, saaledes som i den tidligere Tid havde fundet Sted, danskfødte Kateketer — hvortil navnlig Drenge fra Vajsenhuset maatte oversendes og dannes — foretrækkes for de indfødte, af hvem der, ogsaa med Hensyn til den saare ringe Løn

der bødes dem, som oftest kun 5 eller 10 Rdl. aarlig — kun i enkelte Tilfælde noget Merc — kun Lidet kunde fordres, og om muligt et Seminarium i Landet selv oprettes til Dannelselse af Kateketer og vel og af Missjonærer, hvortil han mener at der gjerne kunde lages Ustuderede, hvorhos han yltrer, at ved en mulig tilkommende Forening af Grönlands med Islands gejstlige Bestyrelse vilde ogsaa med Held kunne benyttes Islændere som Missjonærer, hvilke baade lettere vilde kunne finde sig i Grönlands Klima og Leveaade, og efter nogle Aars Tjeneste kunne befordres til Præstekald paa Island. Fremfor alt burde Missjonæernes Antal, som forhen var 10, men nu kun 5, forøges til det tidligere Antal foruden 2 Provster, og derhos Lønningerne forhøjes; til de nødvendigste Rejser i hans vidtløftige Missjonariat, hvis fjerneste Anneks laao 56 Mile borte, medgik over det Halve af Gagen, skulde endnu flere Rejser foretages, hvad havde han da tilovers til at forskaffe sig de i Grönland mere end noget andet Sted i Verden saa aldeles nødvendige Bekvemmeligheder og Behageligheder? „Den Missjonær" siger han „som ej vil svige sin Ed, bestjælo sin Konge og fornedre sig selv og sit Embede ved ulovlig Handel, gaaer nu fattig til Grönland og vender arm hjem". Ogsaa for de duelige og velfortjente Missjonærers snarlige Befordring efter deres Hjemkomst burde sørges bedre end hidtil. Merc Tilsyn med Missjonærerne end hidtil anseer han for aldeles nødvendigt og foreslaaer derfor Ansættelsen af 2 Provster (saaledes som og tidligere) med særskilt Gage. Endelig klager han over den Usædelighed som allfor ofte indføres i Landet ved raa og fordærvede Evropæeres stlette Eksempler, og anseer det for i højeste Grad ønskeligt, at Noget kunde gjøres til at sikre sig imod at saadanne Mennesker antages i Handelens Tjeneste.

Ved hermed at sammenholde de Bestemmelser som nu ere givne ved den kongelige Beslutning af 27de Decb. 1844, vil man see, at denne ej alene har hævet saagodtsom alle de paaklagede Mangler, men endog i flere Punkter er gaaet videre end W. selv i sine Forslag havde vovet. Ifølge denne Bestemmelse er nemlig

Missjonærernes Antal forøget fra 6 til 8; Gagen forhøjet fra 300 Rbd. til 600 Rbd. for de gifte, 400 for de ugifte, foruden Provi-
 ant, Brændsel og Lys som hidtil; Embedstiden, som hidtil var for
 de gifte 10, for de ugifte 6 Aar, bestemmes for dem Alle til 8;
 ved deres Hjemkomst efter fuldendt Tjenestetid tilstaaes dem, un-
 der Forudsætning af at man har været tilfreds med deres Forhold,
 200 Rbd. aarlig i Vartpenge, istedetfor som hidtil 80, hvorhos de
 skulle tages i fortrinlig Betragtning til Befordring i Danmark;
 Missjonærerne opsendes 1 til 2 Aar forinden de begynde at fun-
 gere og nyde i Mellemtiden Ekstralønning; til Missjonærernes
 Rejser i Landet bestemmes aarlig ialt 1300 Rbd., foruden 200
 Rbd. til Udrejsen, af Handelens Kasse; til Lønning for Kateketerne
 (hvis Antal ialt er noget over 100) reglementeres ligesom hidtil
 2000 Rbd. aarlig, hvorhos dog til forhøjet Løn for de dueligere
 Kateketer saavel som til ny Bygningers Opførelse m. m. kan an-
 vendes 1500 Rbd. og til Bygningers Vedligeholdelse 1300 Rbd.
 aarlig. Til Dannelse af duelige Kateketer oprettes tvende Semi-
 narier, ved Godthaab og Jakobshavn, hvert for 8 Alumner, til
 hvis Underholdning m. v. maa anvendes 600 Rbd. aarlig, hvilke
 Seminarier forestaaes af de ved disse Kolonier værende Missjo-
 nærer, mod en særskilt Godtgjørelse af 250 Rbd. aarlig hver, og
 ved hvilke de ovennævnte til Missjonærer sig uddannende Kandi-
 dater fungere som Lærere. Endelig er Missjonskollegiet bemyn-
 diget til, forsaavidt Omstændighederne tillade det, at meddele de
 tvende Missjonærer og Seminarieforstandere ved de to nævnte
 Kolonier Konstitution som Provster.

Efter at have modtaget en fortrinlig Anbefaling fra Missjons-
 kollegiet, blev Wolf under 8de Januar 1813 allernaadigst kaldet til
 Sognepræst for Præstø og Skibbinge Menigheder i Sjælland. Dette
 Sted, hvor han fandt sig saa lykkelig, og hvor han saa højlig
 var elsket, skulde han neppe have forladt, hvis ikke dels hans
 Börns Opdragelse, dels Missjonskollegiets Önske, paa den ovenan-

förte Maade at drage Nytte af de Kundskaber og Erfaringer han havde indsamlet i Grönland, havde maattet bevæge ham til at sögo Embede i Hovedstaden.

Den 2den Februar 1821 blev han da beskikket til at være Præst ved Frederiks Hospital samt for Garnisonsmenigheden i Citadellet Frederikshavn. Samvittighedsfuld i sine Pligters Opfyldelse ved Hospitalet som overalt, paadrog han sig ved et af sine hyppige Besög paa Sygestuerne en heftig Tyfusfeber, der bragte ham selv Döden nær og efter ham angreb hele hans Familie, med Undtagelse af hans Kone, uägtet hun med en Hustrus og Moders hele Kjærlighed plejede de Syge. Dette bevægede ham til at tænke paa Forflyttelse, og det skulde ikke vare længe, inden Lejligheden tilböd sig; thi allerede den 19de Februar 1823 blev han beskikket til Præst ved Vartov eller det saakaldte Helligaands Hospital i Kjöbenhavn, og kom saaledes ogsaa her til et Embede hvor han ret var paa sin Plads. „Vi fremhæve især” siger Provst Gad saa sandt og smukt i sin Sörgetale over ham „den lange Række af Aar i hvilke han havde sit beskikkede Kald ved de tvende milde Stiftelser i hvilke de Syge og de Gamle plejes og forsörjes. O, jeg tör saa frit udtåle det, at han i denne Retning var en Sjælesörger i Ordets egentlige Betydning. Han besögte de Lidende, han tröstede de Nedslagne, han vendte sig ikke kold fra de Gamle.” (En af hans Söner, der selv som Dreng flere Gange ledsagede sin Fader ved dennes Besög paa Stuerne i Vartov, erindrer endnu, hvorledes han blev stærkt bevæget ved at være Vidne til den unis kjendelige, hjertelige Glæde hvormed de Gamle modtog ham, det velgjörende Indtryk som hans venlige, tröstende og opmuntrende Ord, hans kjærlige Formaninger og Advarsler, gjorde paa de Gamle og Svage, og til den varme Tak der löd fra deres Læber, naar han ved sin Bortgang fra dem lovede snart at komme til dem igjen; thi de kjendte ham som den der holdt hvad han lovede). Mange af de Gamle besögte ham ofte, efterat han var bleven forflyttet fra Vartov; „mange af disse”, siger Taleren fremdeles „som endnu friste Jordlivets Byrde, velsigne ham endnu derfor; de

have med vemodig Deltagelse fornummet hans Bortgang, og flere have i disse Dage med de matte Lemmer vandret hid (i Helligstes Kirke, hvor Liget var bisat), for endnu engang i Døden at see hans Ansigt og sige ham Farvel." Var end saaledes hans Virken, som han selv elskede den, mest i det Stille og Skjulte, den kunde dog ikke blive ubemærket; unglet han nemlig som Hospitalspræst ikke havde noget Sogn, vare der dog Mange fra Byen der med Kjærlighed sluttede sig til ham og valgte ham til deres Sjælesørger; aldrig var den lille Kirke tom naar han prædikede, thi han var i sin Krafts Dage en velbegavet Ordets Forkynder; og disse Mange forlode ham ikke förend hans brudte Kraft nödte ham til at nedlægge sit Embede. Som et Bevis paa den Tillid han besad, fortjener at omtales den Mængde af milde Gaver der i en Række af Aar tilsendtes ham fra Forskjellige til Uddeling, dels blandt Gamle og Svage i Vartov, dels blandt Fattige i Byen, og som endog i et Par Aar steg til den betydelige Højde af 800 til 900 Rbdlr. Med en magelös Samvittighedsfuldhed, der var rede til enhver Oposfrelse, besörgede han det ham saaledes Anbettede, og kunde de indsendte Gaver ikke altid være tilstrækkelige til at hjælpe de Mange der henvendte sig til ham om Hjælp, han greb hellere til sine egne indskrænkede Midler, end hun afviste den som bad ham. At disse milde Gaver efterhaanden aftog, og i de sidste Aar af hans lange Embedstid saagodtsom aldeles ophörte, havde vistnok ikke sin Grund i, at Tilliden til ham — den han i saa mange andre Henseender modtog Beviser paa — ophörte, men tydeligt nok deri, at Asylernes og andre milde Stiftelsers Oprettelse drog Folks Godgjörenhed andetsteds hen. Det var da med et tungt Hjerte at han og hans Kone, der saa trolig og udholdende stod ham bi i Omsorgen for de Fattige, mangen en Gang maatte nægte dem der bade, da deres egne smaa Omstændigheder kun tillode dem at række en ringe Hjælp, i Sammenligning med den Andres Godhed för havde sat dem istand til at give. Her, som overalt, viste Wolf, at som han forkyndte Kristendommen i

Kjærlighedens Aand, saaledes stræbte han ogsaa selv at afprøve Troen i Kjærlighedens Gjerninger.

Heller ikke af Regjeringen skulde hans Virken blive ubemærket; den viste, at den paaskjønnede ham; den 1ste August 1829 havde han faaet Rang med Kjöbenhavns Sognepræster, og den 9de April 1834 blev han, efter Missjonskollegiets Indstilling, udnævnt til titulær Professor.

Dog — hvormeget end Wolf maatte siges ret egentligen at høre hjemme i sin daværende Embedsstilling, hvor lykkelig han end følte sig i den, og hvor nødigt han end vilde skilles fra sine kjære Gamle, saa maatte dog hans økonomiske Forfatning, der, med Hensyn til den store Familie hvis Forsørger han var, ikke kunde være den bedste, efterhaanden mere og mere godtgjøre for ham det Önskelige i at see sine Indtægter forstørrede. Da derfor Helliggejstes Sognekald ved Dr. Kofods Död blev ledigt, indgav han Ansøgning derom, og blev derefter den 19de Marts 1839 beskikket til at være Sognepræst ved Helliggejstes Menighed i Kjöbenhavn. Men hans Haab om ved denne Befordring at see sine Alderdoms Dage befriede fra Næringsсорger, skulde dog ikke opfyldes. Af den adsplittede Menighed, som han i sin Krafts Aar, „da han stod lykkelig udrustet med Aandens og Legemets Gaver,“ maaske skulde have samlet, vare der kun Faa der nu, da Kraften alt begyndte at vige fra ham, föjede sig til dem som havde sluttet sig til ham ved Vartov, og som endnu i dette hans ny Embede holdt ved ham som deres prøvede Sjalesörger. Dog, han skulde heller ikke længe blive i dette Embede; en haard Prövelse forestod ham endnu for den övrige Del af hans Liv. Allerede den 3die November 1842 blev han ramt af et heftigt Nerveslag. Vel kom han sig igjen deraf, saa at han adskillige Gange det fölgende Aar kunde prædike og endogsaa selv besörge Konfirmationen om Foraaret; men om Efteraaret fik han et nyt Anfald, og fra den Tid af blev han bestandig svagere og svagere, saa at han omsider maatte opgive alt Haab om nogensinde igjen at kunne komme til at forvalte sit Embede. Han indgav derfor i Begyn-

delsen af Aaret 1845 sin Ansøgning om Afsked, og denne blev ogsaa den 27de Febr. s. A. meddelt ham i Naade og med Pensjon. Hans Tilstand efter den Tid kan ikke skildres med mere passende Ord end disse (af Sörgetalen): „Siden hin Tid har hans Tilværelse herved i en sjelden Grad baaret Afsædighedens Præg, — tung for ham selv, tung for hans Omgivelser. Hvo blev Vidne dertil, og rørtes ikke dybt? Ude af Stand til enhver Syssel, tilbagetrukket fra Verden, som Dødens indviede langsomme Offer, maatte han, uden Helbredelsens Haab, tælle de savnfulde og smertefulde Timer, kun sukkende efter Forløsning.” Hans Kone plejede ham med den mest opoffrende, udholdende Kjærlighed, indtil han den 16de Okt. 1848 ved en blid og rolig Død kaldtes til den Fred til hvilken han saa højlig trængte.

Hvad Wolfs private Liv angaaer, da fortjener han i fuldeste Maal det Vidnesbyrd, at han var den kjærligste og trofasteste Ægtefælle og Fader. Udenfor sin Embedsvirksomhed fandt han kun Glæde i sin Families Kreds. Hans elskede Kones Fødselsdag var hans huslige Livs skjønneste Festdag. — Han var Fader til 6 Sønner og 3 Døttre. Den ældste Søn, født i Grønland, bar bestandig ligesom Faderen paa et svageligt Helbred, og døde i Begyndelsen af 1847 som Toldbetjent paa Skagen. To andre Sønner ere theologiske Kandidater, en er Student. Af Døttrene kom den ældste, selv født i Grønland, senere igjen derop som gift med Faderens ovennævnte Eftermand (hvorved som en Mærkelighed kan anføres, at hun fødte sin første Datter i den samme Stue i Grønland i hvilken hun selv var født); af de to andre er ogsaa den yngste gift.

Endnu skal bemærkes, at foruden de ovenanførte grønlandske Arbejder og den omtalte Afhandling, ere fra Prof. Wolfs Haand kun enkelte Prædikener og Taler, holdte ved forskjellige Lejligheder, udkomne i Trykken.

Dansk Generalkonsul i Ægypten, Ridder af Dannebrog, **Daniel Dumreicher**, død 20de Oktb. Skjønt ikke dansk hverken af Fødsel eller Opdragelse, hørte han dog til den samme Familie Dumreicher

som i en Tid af omtrent 150 Aar har været bosat i Danmark, og af hvilken flere Medlemmer her have været i betydelige Embedsstillinger, saasom den i 1761 afdøde Kommandørkapitajn i Söetaten J. H. Dumreicher og nuværende Konferentsraad C. O. D., forhen Deputeret i det forrige slesvig - holsten - lauenborgske Kancelli. Generalkonsulen var födt d. 28de Okt. 1791 i den forhenværende fri Rigsstad, nu bajerske Provindsstad Kempten og blev opdraget sammesteds i den evangelisk-lutherske Religion. Efterat han havde naaet sit 14de Aar, blev han sendt til Triest til sine Slægtninger for at lære Handelen der. I sildigere Aar, efter at have arbejdet i Handelshuse i Venedig, Fiume og Malta, gjorde han flere Rejser som Superkargo og blandt andre en til Ægypten, hvilket foranledigede ham til i 1814 i Forbindelse med en ældre Broder at oprette det Handelshus i Aleksandria som fortsattes indtil hans Död. Da i Aaret 1816 den daværende kongl. danske Vicekonsul der paa Stedet døde, forenede alle tilstedeværende danske Skibsförere sig om at vælge Dumreicher til Konsulatets Forstander indtil en nærmere Befaling fra den vedkommende Autoritet kunde ankomme. Vel blev kort derefter en anden provisorisk Vicekonsul beskikket af Generalkonsulen i Smyrna, men i Begyndelsen af 1818 blev Dumreicher fra Danmark udnævnt til Posten. Og efterat Oprettelsen af et selvstændigt dansk Konsulat i Ægypten i Aaret 1823 var bleven allernaadigst bestemt, blev han under 14de Febr. s. A. udnævnt til Konsul for samtlige Vicekongen-af-Ægyptens Paschalik underliggende Havne. Under 27de Juli 1824 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors og under 28de Decb. 1833 tillagdes ham Prædikatal af Generalkonsul.

I sit Embede har Dumreicher virket med Iver. Han har dels selv til forskjellige Tider indsendt antikvariske og andre værdifulde Gjenstande til de kongelige Musæer, saaledes i 1821 en ægyptisk Mumie, dels, og navnlig i de senere Aar, virksomt bidraget til at Clot Bey, Livlæge hos Mehemet Ali, har indsendt naturhistoriske Gjenstande af ikke ubetydelig Værdi til det kongl. naturhistoriske Musæum i Kjöbenhavn. En Guldmedallie præget i Anledning af

den i 1847 stedfindende Nedlægning af Grundstenen til en Nildæmning, og af Mehemet Ali skjænket til Generalkonsul Dumreicher, blev af denne indsendt til den kongl. Mynt- og Medallie-Samling.

For en Række af Aar tilbage besøgte han Kjøbenhavn paa en Rejse.

Sognepræst til Havrehjerg og Gudum Menigheder i Sjælland **Andreas Hansen Kjeldberg**, død 21de Oktb., 71 Aar gammel. Han var født den 18de Oktober 1777 i Kjeldberg i Læborg Sogn, Ribe Stift, af Forældrene Hans Nikolaj Kjeldberg, en driftig Bonde, og Mette Andersdatter. I April 1793 blev han indsat i Ribe Kathedralskole under Rektor Lorens Hansen, hvis Yndest og Velvillie mod sig han stedse med taknemmeligt Sind erindrede. 1799 i Oktober dimitteret til Universitetet, erholdt han ved Eksamen artium enconium publicum, og tog i April og Oktober 1800 den filologiske og filosofiske Eksamen med Laudabilis. Derefter begyndte han paa Theologiens Studium og anvendte derpaa al den Tid der blev ham tilovers fra Undervisningsarbejdet, hvortil han, savnende al privat og offentlig Hjelp, maatte anvende den bedste Del af sin Tid, indtil han opnaaede Understøttelse af Kommunitets- og Regens-Beneficierne. I Oktober 1805 antoges han som Huslærer for daværende Kancellideputeret (senere Stiftamtmand i Sjælland) Kammerherre Bülows Søn, i hvilken Stilling han forblev indtil sin Kaldelse som Præst. Han havde ogsaa været Lærer for Professor N. C. Kalls Börn, rimeligvis forinden han erholdt nysnævnte Kondition. Den 9de Jan. 1807 underkastede han sig theologisk Eksamen med Haud illaud. og fik i Februar 1808 for Dimisprædiken Laudabilis. — Under 13de April 1808 blev han allernaadigst kaldet til Sognepræst for Loppen og Hasvig Menigheder i Finmarken, med det Tilsagn, efter 4 Aars velført Embedstid at skulle komme i fortrinlig Betragtning til videre Befordring. Dette i og for sig byrdefulde Embede blev ved tilfældige Omstændigheder endnu mere besværligt; thi han maatte en Tidlang betjene to ledige Embeder foruden sit eget, nemlig Sjervö Sognekald og

Provste-Embedet over Vest-Finmarken i Talvig; til hint havde han 2, til dette 5 finmarkske Mil (10 til 12 danske), og var paa de derved foranledigede Sørejser, som vare højst angribende for Helbreden, et Par Gange nærved at sætte Livet til. Efter de 4 Aars Forløb blev han paa derom indgivet Ansøgning under 6te August 1813 allernaadigst entlediget med 150 Rbd. S. V. i Vartpenge og med Løfte om fortrinlig Befordring. Men Krigen med England og Sverrig gjorde ham det umuligt at komme ned til Danmark, hvor han helst attraaede Befordring, för i Sommeren 1814, og imidlertid maatte han i Nordlandene ved Informationer erhverve det Fornödne til sig og Familie. Endelig blev han under 5te Juli 1815 beskikket til Sognepræst for de ovennævnte Menigheder i Holbek Amt, hvilket Embede han forestod indtil sin Död, i noget over 33 Aar.

Han giftede sig i 1808, da han havde faact det ovennævnte Embede, med Anne Christine Næsted, Datter af Bogholder Kancelliraad M. Næsted, hvilken Hustru döde under hans Ophold i Finmarken, d. 27de Juni 1813; senere ægtede han hendes yngre Søster Charlotte Henriette Næsted, som nu overlever ham som Enke, tilligemed 3 Börn.

Forhenværende Amtsforvalter paa Bornholm, Etatsraad **Christian Ludvig Sehestedt**. Var födt i Kjöbenhavn den 18de Jan. 1777 og en Sön af Portkontrollör, tidligere Offiser i Garden, Johan Rantzau Kaas af Sehestedt, gift med en Börghesen. Af flere, saavidt vides 6, Södskende var han den yngste, og da han i sin tidligste Barndom ved Döden berövedes begge sine Forældre, besörgede hans Moders Paarörende hans Opdragelse, medens Faderens Tanter, tvende aldrende Frökener Kaas, paatoge sig Omsorgen for nogle af de ældre Södskende. Straks efter at være konfirmeret blev han anbragt paa Kontoret hos den daværende Amtsforvalter paa Bornholm, Skjerbek, til hvem Familien havde noget Bekjendtskab. Den Arbejdslyst og Orden som i hele Livet fulgte Sehestedt havde tidligt udviklet sig hos ham, og han vandt snart sine Före-

sattes Tillid, saa at han i adskillige Aar under Amtsforvalter Skjerbeks med Alderen følgende Svagelighed bestyrede Amtstuen og blev, da Amtsforvalteren ved Döden afgik, under Vakancen konstitueret i Embedet. Da denne Konstitution med den ny Amtsforvalters, Dues, Ansættelse ophörte, begav han sig til Kjöbenhavn, hvor han for sine sammensparede Midler søgte sig istand til at opholde sig saalænge at han kunde underkaste sig dansk juridisk Eksamen, hvilken han tog i 1804 med Karakteren: Bekvem (for praktisk Pröve: Temmelig vel). Han kom derefter straks ind i et Kontor under det kongelige Rentekammer, hvor han ikke længe efter, d. 2den April 1806, udnævntes til Kopist. Uagtethans Familie, navnlig hans Faders kjödelige Fætter, den senere Justitsminister Kaas, rimeligvis ved sin Indflydelse kunde have virket til Fordel for S., forsmaaede denne dog aldeles Protektionernes Vej og fandt i sin ubetydelige Gage, i Forening med privat Arbejde, tilstrækkelige Midler til Afholdelsen af sine faa Livsfornödenheder, indtil Lykken faa Aar efter bragte ham i en fordelagtigere Stilling. Da det nemlig under den daværende Krigsperiode blev bestemt, at Overbestyrelsen af Bornholm skulde overdrages en Guvernör, blev Schestedt, paa Grund af sit fleraarige Ophold paa denne Ö og deraf følgende Bekjendtskab med de derværende Forholde, i Efteraaret 1807 beordret derover som Sekretær ved Guvernementet. Den först ansatte Guvernör, Kofod, afgik ved Döden ikke længe efter sin Ankomst til Bornholm, og hans Eftermand var den daværende Kapitajn i Sö-Etaten, den i Aaret 1834 som Kammerherre og Kontre-Admiral afdöde Rothe. Da Bornholms Amtstue ved Amtsforvalter Dues Död nu atter blev ledig, sögte og erholdt Schestedt samme under 16de Januar 1810, hvilket han antog for en stor Del at skyldte Guvernör Rothes Anbefalinger.

I Aaret 1809 ægtede han sin Kusine, Jomfru Karen Börgesen, med hvem han levede et lykkeligt Familieliv. Han udnævntes i 1822 til virkelig Kammerraad, og den 1ste August 1829 til virkelig Justitsraad. — Den 23 Oktober 1843 mistede han sin elskede Hustru; og da Alderen i Forbindelse med det daglige Syn af hendes

langvarige Lidelser imidlertid havde virket svækkende paa hans Aands og Legems Kræfter, og tilmed det med et Oppebørsels-embede forbundne Ansvar altid havde indgivet ham Frygt for at skulle blive overrasket af Döden medens han var i Embedet, indgav han i Efteraaret 1843 Ansögning om Afsked og erholdt denne i Naade og med Pensjon under 20de Decb. s. A., hvorhos han samtidigen udnævntes til Etatsraad med Rang i 3 Kl. N. 9 af Rangforordningen. — Nogle ham i de senere Aar af hans Embedsvirk-somhed af smaalige Bevæggrunde paaförte uforskyldte Krænkelser, i Forening med Savnet af hans tabte Hustru, bevægede ham til at forlade Bornholm for at henleve sine sidste Dage i Kredsen af en elsket Datter og Svigersön (Ritmester Kammerjunker F. Oldenburg). Han opholdt sig derpaa i to Aar i Kjöbenhavn og flyttede da, paa Grund af Forandring i sin Svigersöns Stilling, med denne til Kjer-teminde, hvor han af Alderdomssvaghed næsten uden foregaaende Sygeleje afgik ved en rolig Död den 30te Oktober 1848. Han var bekjendt som en yderst samvittighedsfuld og nöjagtig Embeds-mand; i det private Liv forskaffede hans jevne og fordringsfri Fremtræden ham hans Omgivendes Velvillie og Agtelse; som kjærlig Ægtefælle og retskaffen Fader vandt han sin Hustrus og Börns ubegrændsede Kjærlighed. Han efterlader 3 Döttre og 2 Söner, af hvilke En er Kand. Juris, En Kand. Medicinæ.

Kand. Farm. Niels Frederik Petersen. Sön af den i Aaret 1803 som Provst i Brusk Herred afdöde residerende Kapellan i Kol-ding og Sognepræst til Alminde Parmo Carl Petersen og Hustru Inger Madsen; blev födt i Kolding d. 30te Oktober 1780. Han til-bragte sine Barndomsaar i bemeldte By, hvor han modtog sin Undervisning i Forældrenes Hus, indtil han 1796 kom som Discipel paa Haderslev Apothek; her forblev han först i denne Stilling i 7 Aar, og derefter 1 Aar som Medhjælper. Efter derpaa at have forladt dette Apothek i 1804, konditionerede han endnu 3 Aar paa Frederiks Hospitals Apothek i Kjöbenhavn, indtil han i August 1807 underkastede sig den farmaceutiske Eksamen, til hvilken han

erholdt Karakteren *Laudabilis*. Efter den Tid konditionerede han i 7 Aar i Kjöbenhavn, paa Vesterbro, Hjorte- og Löve-Apotheket, indtil Aaret 1814, da han kom til Kjöge, hvor han bestyrede Apotheket som Provisor for Enkefru Ditscher i 18 Aar, indtil 1832, da Apotheket ved Salg gik over i en Apothekers Hænder; han trak sig da, tildels paa Grund af Svagelighed, tilbage fra Forretningerne, og tilbragte sin övrige Tid i et stille roligt Liv omgivet af sin Familie.

Han ægtede i 1817 Mette Kathrine Vibeke Höyer, Datter af Amtsprøst Jens Bonne Höyer og Hustru Margr. Kirstine Schmidt, med hvem han levede i et kjærligt Ægteskab i 31 Aar. Han døde d. 31te Okt. 1848, efterladende sig Enken med 2 Sønner og 1 Datter. Han var af en godmodig og retskaffen Karakter, hvorfor han ogsaa var almindelig agtet af sine Omgivelser; i sit Fag var han tillige anerkjendt som en dygtig Farmaceut.

Sognepræst i Sorö Dr. Theol. **Magnus** (eller Mons) **Sommer**, Ridder af Dannebrog. Födt d. 7de Maj 1762 i Bodilsker Sogn paa Bornholm, hvor Faderen, af samme Navn, gift med Ane föd Toxværd, Datter af Præsten T., var Degn og Skolelærer. Undervist först af Faderen selv, der var Student, og siden af en ældre Broder, der var Præst i Nyker, blev han i sit 16de Aar sendt til Helsingörs Latinskole, hvorfra han, efter at have i noget over 3 Aar nydt Undervisning under den lærde Jakob Baden, blev dimitteret til Universitetet i 1781 og tog Eksamen artium med bedste Karakter og med Udmærkelse i Græsk og flere andre Fag. 1782 tog han den filosofiske Eksamen, ligeledes med bedste Karakter. D. 11te Okt. 1784 underkastede han sig theologisk Eksamen med *Laudabilis* og fik nogle Maaneder senere samme Karakter for Dimisprædiken. 1785 indstillede han sig til den saakaldte store filologiske Eksamen, hvorved han ligeledes kjendtes *Laudabilis*, og i 1787 blev han, efter at have skrevet en latinsk Afhandling „de soloecismo et barbarismo lingvæ latinæ“, Magister i Filologien. Straks derefter blev han Dekanus paa Kommunitetet, ligesom han et Aars Tid iforvejen

havde faaet Plads paa Borchs Kollegium, for hvilket Stipendium han skrev 2 latinske Afhandlinger. Under 19de Febr. 1790 blev han allernaadigst udnævnt til Sognepræst paa Fæmø ved Lolland, og d. 30te Juli s. A. giftede han sig med Eleonora Marie Borup, Datter af Urtekræmmer Borup i Kjøbenhavn, efter hvem han blev Enkemand den 27de Maj 1836. Den 21de Februar 1798 befordredes han til Sognepræst i Sorø, med den ham selv udtrykkelig af daværende Gehejmerraad Brandt tilkjendegivne Bestemmelse, at skulle ansættes som Professor ved det derværende Akademi naar dette igjen kom istand; men dette skele, som bekjendt, først henimod 30 Aar senere og under aldeles forandrede Forholde, og ved det ny Akademi havde han aldrig nogen Funktion. I 1813 erhvervede han den theologiske Doktorgrad ved Universitetet, efter at have (d. 19de Juli) disputeret over en Afhandling: „de catholicis, quas dicunt, epistolis et specialiter de epistola Jacobi ejusque auctore” &c. Under 28de Okt. 1817 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors og den 23de Maj 1827 med Rang ligemed Amtsprovster.

Han var en lærd Mand og har, foruden sine Disputatser, leveret nogle Smaaafhandlinger i Sjællands Stifts Landemods-Forhandlinger og udgivet nogle mindre Skrifter, Prædikener, Taler, m. m. I sit Embede var han virksom og nidkjær, men synes at have været temmelig rationalistisk i sine Anskuelser. Skolevæsenet antog han sig med megen Iver, og underviste i en Række af Aar selv i Borgerskolen i Fædrelandshistorie, Naturhistorie og Astronomi. Han var meget flittig og var fra den tidlige Morgen paa sit Studerekammer, hvor han foruden Filologi og Historie isærdeleshed beskæftigede sig med naturvidenskabelige Studier. Han besad et ualmindelig stærkt Helbred, og det var først da han naaede sit 80de Aar at han begyndte at føle Alderdommens Tryk. I Slutningen af 1831 fik han Kand. Theol. J. M. G. Bondesen beskikket til Kapellan, og da denne i det følgende Aar befordredes til Præst i Sorterup, derefter under 21de Okt. 1842

Kand. N. P. Hansen, som siden forblev hos ham og bestyrede Embedet paa eget Ansvar. Han døde d. 31te Okt. 1848, efter at have været Præst i 58 $\frac{1}{2}$ Aar og deraf i 50 $\frac{1}{2}$ i Sorø. I de sidste 5 til 6 Aar blev han formedelst en apoplektisk Svagelighed aldeles uskikket til selv at udføre nogensomhelst Embedsforretning. Disse Aar vare saameget mere sørgelige og tunge for ham, da han forhen næsten aldrig havde kjendt til nogen Sygdom eller Svaghed, og da han derhos i dem maatte friste den tunge Skjæbne at overløve begge sine Sønner, af hvilke den yngste, Kancelliraad Jensenius Magnus S., indtil da By- og Herredsfoged i Svanike, men just udnævnt til Herredsfoged i Nörvang og Törrild Herreder i Vejle Amt, døde i Efteraaret 1845, den ældre, Sognepræst til Tjæreby og Alsnyderup i Sjælland og Provst, Jörgen Godberg S., døde d. 31te Decb. 1846, 52 Aar gl. Tabet af begge disse sine eneste Børn bar han dog med Rolighed, men længtes omsider mere og mere efter den Hvile hvortil han saa højlig trængte. Han efterlod 6 Börnebørn, Børn af Provst J. G. Sommer, og havde paa Bornholm talrige Slægtninger.

Ludvig August Nissen, död som entlediget Provst f. Musse Herred og fungerende Sognepræst for Nysted og Herritslev Menigheder den 3die November 1848. Han var födt i Sorø den 20de Marts 1799, Sön af daværende Professor Juris, senere Landsdommer m. m. Hans Nikolaj Nissen (f. 1755, död 1815 som Etatsraad, Sön af Kommunitetsforvalter Kancelliraad Nissen) og Hustru Anne Sofie föd Topp. Sin vigtigste Ungdomsdannelse modtog han i Kjöbenhavns Borgerdydsskole. Dimitteret herfra med bedste Karakter i Oktober 1817, tog han det næste Aar anden Eksamen, og senere, den 22de Juli 1822, theologisk Embedseksamen, begge med Laudabilis, hvilken Karakter han ogsaa senere erholdt for de praktiske Prøver. Adskillige Aar arbejdede han nu som Timelærer i Kjöbenhavn med meget Held, og lagde i denne Stilling Grunden til en udvalgt Bogsamling, som han lige til sin Död studerede med Iver og stadigen forögede. Efter i omtrent et Aar at have

fungeret som Lærer ved Sö-Elatens Drengeskoler, udnævntes han den 6te Juni 1827 til ordineret Kateket i Helsingör. I denne sin Ansættelse udviklede han en særdeles Arbejdskraft og Iver for Borgerskolens bedre Organisation, og havde da ogsaa den Glæde i sin Embedstid at see den gjöre væsentlige Fremskridt. Da han imidlertid til samme Tid havde stadig Anledning til at fungere som Præst og Sjælesürger, aabnede sig her hans egentlige Arbejds-mark. Den Strengheid hvormed han anvendte Kristendommens For-dringer paa sig selv, gav ham det rette Stöttepunkt for ogsaa at kunne virke paa Andre, og medens han ved sit eksemplariske Forhold vandt baade Over- og Underordnedes Agtelse og Velvillie, samlede han ved sin Nidkjærhed allerede i denne Stilling en Men-ighed, med hvem han ogsaa udenfor Kirken udvekslede Troens Sandheder. Ogsaa hans ydre Stilling i Helsingör var meget be-hagelig; han ægtede her en ung Enke, Fru Anna Dorothea Palme, föd Westergaard, som tilbragte ham en Datter og siden födte ham 9 Börn, hvoraf de 8 endnu ere ilive, saavel som hun selv. (Den ældste Sön blev i Aaret 1847 Student med encomium publicum.) Dog hans Interesse, skjönt aldrig vejet fra Skolefaget, stræbte mere og mere hen til en ren gejstlig Virksomhed, hvilket han især viste ved i de 4 sidste Aar i Helsingör, uden nogen ydre Opfordring, hver Söndag i dertil afholdte Forsamlinger at udlægge den hellige Skrift. Dette bevægede ham ogsaa til at ombytte sin Stilling med den i ökonomisk Henseende neppe saa gunstige som Sognepræst i Præstö og Skibbinge, hvortil han udnævntes d. 21de August 1835.

Her fandt han den for sin Aand mest passende Virkekreds. En heldig Omdannelse af Byens Skolevæsen skyldes fornemmelig hans Bestræbelser; han samlede Menigheden talrigt om sig, stiftede et Bibelselskab, som han vidste at skaffe betydelig Interesse, og forestod et theologisk Læseselskab for Provstiet, ligesom han og betragtedes som Underprovst for Baarse Herred, da han tildels benyttedes i denne Egenskab af Provsten, som boede paa Möen. Blandt sine Embedsbrödre nød han her, som og senere paa Lol-land, en særdeles Agtelse, og der vare Faa hvem de san gjerne

tyede til for at hente Raad og Vejledning baade for det egentlig Gejstlige og det Verdslige i deres Embedsførelse, fordi han med et sjelden sikkert Blik vidste at gribe de rette Hovedpunkter i enhver Sag. Imod Slutningen af sit Ophold her faldt han i en haard og langvarig Sygdom, som, idet den prøvede og luttrede hans Tro, undergravede hans Legemskraft for bestandig. Uagtet dette maatte have gjort ham det ønskeligt at forblive i en Menighed hvor han ret følte sig hjemme, og paa hvis Agtelse og virksomme Velvillie mod sig han saae de ulvetydigste Beviser, nødte dog Hensynet til hans talrige Familie ham til at søge Forflyttelse fra det lille Embede til et mere indbringende. Den 14de Oktober 1844 kaldtes han da til Sognepræst for Nysted og Herritslev Menigheder, en mere sorgløs Stilling i økonomisk Henseende, men forøvrigt langt mindre glædelig. Embedets Vidtløftighed krævede en paa Sjæl og Legeme sund og stærk Mands fulde Kraft, medens han næsten al den Tid han var i Nysted ansaaes for at gaac paa Gravens Rand. Men Aanden var sund og kraftfuld, og paa en ganske mærkelig Maade vidste den ogsaa at kalde Legemets Kræfter til sin Hjælp, saa at han endog udviklede langt mere end almindelig Nidkjerhed i sit Embedes Bestyrelse: gamle Misbrug afskaffedes, Orden og Klarhed indførtes overalt, Byens Skolevæsen forbedredes og udvidedes, 4 dygtige ny Lærere ansattes i Landbodistrikterne (idet Udøvelsen af Kaldsretten til Skolerne paa Aalholms Gods var ham overdraget). Menighederne kaldte hans Ord til Kirken talrigere end sædvanligt, og skjönt han var yderst svag og mangen Gang neppe kunde slæbe sig op paa Prædikestolen, taledede han dog med Frimodighed selv under de haardeste Smertor, og følte sig selv styrket derved. Efter Paasken 1847 var dog hans Legemskraft saa udtømt, at han efter Lægers og Venners indstændige Anmodning besluttede sig til at søge Hjælp, foreløbig hos Nabopræsterne, indtil han i August Maaned fik en stadig Medhjælper i Kandidat J. Wöldike, der dog næsten kun assisterede med Prædiken og Lejlighedstaler; til det Övrige havde han selv endnu Kraft nok, ligesom han ogsaa, saa ofte han følte sig nogen-

lunde vel, endnu med Glæde prædikede, hvilket han saaledes gjorde Søndagen før sin Død. Paa Opfordring af sine Herredsbrødre, i hvis Konvent han næsten blev betragtet som en Fader, lod han sig i den sidste Sommer udnævne til Provst; men da han i de samme Dage havde faaet et nyt voldsomt Anfald af sin Sygdom, frabad han sig denne Post, og fik nogen Tid efter sin Ansøgning bevilget. Det forviklede Tilfælde af Lever- og Nyre-Sygdom under hvilket han led, havde endelig ganske fortæret Livskraften, og én Dags pludselig indtruffet Blodbrækning udlukkede den ganske; men Aanden var klar og fast i Troen til det Sidste.

Udgivet har han Intet, og hvad han har efterladt sig skrevet bestaaer næsten kun i Prædikener og Lejlighedstaler, hvilke han selv ikke ansaae for værdige til at udgives, skjönt de vilde kunne læses til Opbyggelse, da de i et smukt og kraftigt Sprog udtale Troens Fylde, og den ældre Psalmedigtnings Aand klinger igjennem dem.

Kommandant paa Kronborg Fæstning, Generalmajor og Kammerherre, Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Harald af Rothe**, død d. 16de Novbr. Han blev født d. 4de Febr. 1781 og var Søn af Etatsraad Caspar Peter Rothe til Urup og dennes Illustru Edele Severine fød Soelberg. I sin tidlige Ungdom blev han bestemt til at studere; men da Faderen bortdøde medens han endnu var ung, og hans Onkel, den bekjendte Etatsraad Thyge Rothe, havde paataget sig Omsorgen for hans Opdragelse, forandrede denne Bestemmelsen og foranstaltede at han i 1795, efter endt præliminær Eksamen, blev ansat som Artillerikadet. 1797 blev han, efter at have bestaaet i den dertil hørende Eksamen, forfremmet til Stykjuncker og i 1800 til Sekondløjtnant med Anjennitet af 1 Apr. 1798. I Aaret 1801, ved Englændernes Angreb d. 2den Apr., kommanderede han Kvintus' Hovedvold, som var besat med 16 Stkr. 36pundige Kanoner, hvorfra Natten mellem 1ste og 2den Apr. blev gjort endel Skud paa en Afdeling af den fjendtlige Flaade, som dog laae i temmelig Afstand. Paa Batteriet blev

idelig under Slaget kastet Bomber, men som, da de gik lidt for langt og faldt i et derværende blødt Terræn, kun overstænkede Besætningen med Mudder, uden at gjøre videre Skade. Den 10de Juni 1803 blev han Premierløjtnant, og i s. A. ansat som Kadet-Offiser ved Artillerikadet-Akademiet. 1805 udnævntes han til Lærer ved samme i Artillerividenskab, og i 1806 i Forening hermed til Lærer i Felttjeneste ved den da oprettede Frikorporal-Skole.

Ved det engelske Overfald 1807 kom han i noget nærmere Berørelse med Fjenden end den forrige Gang. Da der fra Kjøbenhavn udkommanderedes et lidet Korps. for at forhindre Engländernes Landgang, kommanderede han derved 1ste Deling af Kapitajn Lützows Batteri, bestaaende af 4 3pundige Kanoner; men da Korpset naaede Ræveskovs Banke, fik det Ordre ikke at gaae længere, og beordredes senere at trække sig tilbage mod Fæstningen. Med samme Deling stod han derefter 8 Dage paa Forpost ved Runddelen paa Jagtvejen ved Assistenskirkegaarden, dækket af en Batallion af daværende norske Livregiment, hvor Forposterne havde idelige Skjærmydsler med Fjenden. Fra denne Post blev Detaschementet, foranlediget ved et Udfald fra Fæstningen over Blaagaard, ved en overlegen fjendtlig Styrke drevet tilbage til bag Söerne. I denne Affære bleve begge ved Delingen ansatte Offiserer, nemlig Løjtnanterne Moltke og Ellefsen, saarede, og da Jægerkompagniet af 2det Livregiment, som var Delingens nærmeste Bedækning, havde forskudt sig, henvendte Fjenden hele sin Ild, saavel af Skytset som af endel Jægere, der havde krøbet op paa Taget af Ravensborg, paa Delingen, hvorved Rothe mistede endel Folk, Kudske og Heste, og da han omsider henimod Aften selv blev saaret af en Strejfkugle i Brystet og maatte bæres hjem, retirertes til Fæstningen.

Efter Anmodning af det ved Krigens Begyndelse oprettede Livjægerkorps holdt han i en Række af Aar i Vintermaanederne Forelæsninger for Korpsets Offiserer og Underoffiserer over Felttjeneste.

I 1808 udnævntes han til Adjoint i Generalstaben og underka-

stede sig i 1810 den befalede Eksamen; s. A. blev han som Adjutant hos General Wegener kommanderet til en Inspektionsrejse over samtlige Forpostkommandoer, og derefter hos Prindsen af Pontécórvo, som laac med en Divisjon franske og spanske Tropper i Holsten, for at ordne endel i Anledning af dette Korps indløbne Klager, og opholdt sig desaaarsag en Tidlang i det franske Hovedkvarter ved Flottbeck. Paa Rejsen derover kom han atter i nogen Berørelse med de Fjendtlige, ved nemlig at passere Öen Agärsö ved Korsör, hvor der paafulgte et Angreb af nogle engelske Barkasser, formentlig i den Hensigt at tage Kvæg; men da Öen var besat af et Kompagni af sjællandske Jægerkorps og 2 Kanoner, og endel franske Offiserer vare med paa Öen, som samtlige deltog i Affæren, blev Angrebet tilbagevist.

Den 28de Juni 1808, ved Dannebrogordenens Udvidelse, udnævntes han til Ridder af samme og afgik s. A. fra sine haftede Lærerposter. Den 16de Febr. 1809 udnævntes han til Stabskaptajn i Artillerikorpsct. Den 24de Jan. 1812 blev han udnævnt til Divisjonskvartermester og under 28de Jan. 1813 til Major.

I hin Krigsperiode havde han endvidere forskjellige andre Hverv ved Opmaalinger og Rekognosceringer for Staben, Omlfytning af Tropperne; han blev i Vinteren 1813–14 kommanderet at fungere som Generalkvartermester ved et Troppekorps i Jylland der under General Wegeners Kommando blev sammentrukket langs med Kongeaaen, Hovedkvarteret Kolding, i hvilken Anledning han maatte före endel Tropper fra Kjöbenhavn og ligesaa fra hele Jylland, tildels paa Slæder, til fornævnte Kantonnement. Han berejste hele Kantonnementslinien og instruerede Tropperne; men da Freden til Kiel endte Fjendtlighederne, forefaldt kun nogle faa Skjærmydsler med de under General Tettenborn fremrykkende Kosakker. — Han gik herfra til Hovedkvarteret i Fyen paa Hindsgavl, hvor II. Maj. Kong Frederik VI havde samlet Armeen, og deltog som Offiser af Staben i Omlægningen og Forplejningen af Tropperne. Ved en Leverance af 1200 Heste og 600 Vogne til den russiske Armé i Holsten, som blev udskrevet i Jylland, modtog han, i

Forening med dertil udkommanderede Offiserer af Kavalleriet samt de fornødne Dyr læger, disse i Kolding, hvilke han da i Etapper sendte til Hovedkvarteret i Altona. — I Slutningen af samme Aar (1814) blev han kommanderet som Chef for den holstenske General-kommandostab under Generalløjtnant Kardorff i Itzeho, hvor han forblev til Efteraaret 1815. — I Fredsaarene deltog han i samtlige Generalstabens Forretninger og forestod jevnlig sammes Bureau. D. 10de Aug. 1824 blev han udnævnt til Oberstløjtnant.

I Aaret 1828 beordredes han at indtræde som første Medlem i den bestundige militære Indkvarterings-Kommissjon, og udarbejdede i denne Egenskab en Plan for samtlige i Kjöbenhavn garnisonerende Regimenters og Korpsers Indkvartering og Kaserneorden, ligesom for Garnisonen paa Jægersborg, hvilken vandt allerhöjeste Bifald; han afgik fra Kommissjonen ved sin Ansættelse paa Kronborg. — I 1830 udarbejdede han et Lejr-Reglement for den danske Armé, hvorfor under 15de April s. A. bevidnedes ham allerhöjeste Tilfredshed. D. 3die Juni 1832 blev han udnævnt til Overadjutant og d. 22de Marts 1833 til Oberst af Infanteriet. — I 1836 beordredes han til at indtræde i Kommissjonen for Fæstningernes Armering, og var i Juli s. A. med Kommissjonen paa Bornholm for at gjöre Udkast til Normeringen af dette Lands Forsvarsmidler, hvorom Indstillingen vandt allerhöjeste Bifald og tildels er bragt i Udförelse. Ligeledes blev af Kommissjonen under hans Deltagelse udarbejdet Plan til Kronborg Fæstnings Forsvarsvæsen. Den 11te Juni 1828 avancerede han til Generaladjutant-Løjtnant, blev under 30te Decb. 1839 udnævnt til Kommandant over Kronborg Fæstning, og under 1ste Juli 1842 forfremmet til Generalmajor.

Den 28de Okt. 1836 benaadedes han med Kammerherrenöglen, d. 10de Juni 1841 med Kommandörkorset af Dannebrog og den 1ste Aug. 1829 med Ordenens Sölvkors.

Kammerherre Rothe var tillige Godsejer og Besidder af en meget betydelig Formue. Grundvolden til denne havde han lagt ved sit Giftermaal i 1806 med Vilhelmine Fix, Datter af den i 1807

afdöde Guvernör over de danske ostindiske Besiddelser Jn. Luh. Fix, efter hvem han arvede betydelige Midler. Ved Hjælp af disse tilkjøbte han sig nogen Tid efter Hovedgarden Aggersvold ved Holbek med tilhørende Gods, hvilken han siden stedse beholdt og senere (ved Testament af 31 Okt. 1834 og Kodiciel af 6te Marts 1844) oprettede til Stamhus. Ved klog Bestyrelse af denne og flere andre Landejendomme, som han under heldig Benyttelse af de gunstige Tidsforholde, for hvilke han havde et klart Blik, efterhaanden tilkjøbte sig og oftere igjen afhændede (saasom Arnakkegaard, Svinningegaard, der oftere blev kjøbt og solgt og aller kjøbt tilbage, Hovedgarden Frihedslund), lykkedes det ham i meget betydelig Grad at forøge den Formue hvormed han havde begyndt. Et varigt Minde stiftede han sig paa sit Gods i det Legat han der i 1836 oprettede (Fundatsen konfirmeret d. 22de Marts), stort 1400 Rbd., til en Forsørgelsesanstalt for 8 Fattige af Godset, der nyde aarlig Understøttelse dels i Naturalier dels i Penge.

Af de Børn han havde med sin ovennævnte, tidligere afdöde, Hustru overleve ham tre, nemlig Stamhusbesidderen Ritmester (forhen ved Husarerne, nu á la suite) C. P. Rothc, Kammerjunker og Ridder af Dannebrog, og tvende Döltre.

Sognepræst til Græsted og Maarum Menigheder i Frederiksborg Amt **Severin Rohde Weile**. Födt 28de Aug. 1766 i Köbenhavn af Forældrene Laurits Weile, Borger og Fattigforstander og Anna f. Rohde. Blev först indsat i Köbenhavns Kathedralskole, men forlod denne og blev privat dimitteret til Universitetet i 1785. Han tog Eksamen artium med Laudabilis, i 1786 anden Eksamen med H. illaud. og den 11te Juli 1793 theologisk Eksamen med samme Karakter, men begge de praktiske Prøver med Laud. Under 26de Marts 1802 kaldtes han til Sognepræst for Nörre-Gjörding, Vemb og Bur Menigheder i Ringkjöbing Amt, og blev derfra under 9de April 1817 forflyttet til det ovennævnte Kald, i hvilket han döde d. 19de Novb., noget over 82 Aar gammel. Uagtet denne sin höje Alder forrettede han Embedet lige til sin

Död alene, uden Medhjælper. Var siden 5te Maj 1802 gift med Karen fød Both, som overlever ham. .

Sekondlöjtnant ved 10de Liniebatallion **Ludvig af Blom**, död paa Garnisons-Hospitalet her i Staden d. 23de Novb. efter at være saaret i Slaget ved Slesvig. Ved Krigens Udbrud i Foraaret 1848 drog han med fornævnte Batallion i Felten, blev i det ommeldte Slag saaret i Hoften og bragt til Lasarettet paa Augustenborg. Man havde troet at Saaret ikke var farligt; men da man ikke kunde finde Kuglen efter at der flere Gange var søgt efter den, tiltog den Syges Lidelser bestandig, saa at hans Död syntes vis. Imidlertid lykkedes det Lægerne i Begyndelsen af Oktober at drage Kuglen ud, og et Par Dage derefter blev han efter eget Önske bragt til Kjöbenhavn. Den ovennævnte Dag endtes endelig hans smertefulde Sygeleje. I 7 samfulde Maaneder var han stedse sengeliggende, men under alle Lidelser bevarede han den Rolighed og Godmodighed som vare Grundtrækkene i hans Karakter. Hans Dygtighed, hans velvillige og hjertelige Omgang med Alle, gjorde ham agtet af sine Overordnede, elsket af sine Kammerater og Underordnede.

Löjtnant Blom var födt 1829, af de endnu levende Forældre Kommandör i Sö-Etaten Imm. Blom (Sön af Stiftamtmand Blom i Viborg) og Joakime Christoffine f. Grüner (Datter af Sognepræst ved den daværende tyske Kirke i Helsingör Gr.). Han blev under 30te Okt. 1846 ansat som Kadet uden Gage paa Landkadetakademiet og under 30te Okt. 1847 udnævnt til Sekondlöjtnant paa yngst Gage med Anciennitet af 1ste Nov. 1846 og ansat ved 10de Liniebatallion; den 24de Jun. 1848 var han forfremmet til Sekondlöjtnant paa ældst Gage.

Assistent ved Auktionskontoret under Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten, **Christian Valentin Schwartzkopff**. Sön af Høtkirurg hos Arveprinds Frederik Ferdinand, Etatsraad og Ridder af Dannebrog, C. F. Schwartzkopff og dennes afdöde Illustru Marie f. Qvalitz; blev födt d. 14de Jan. 1803. Blev Student fra det

Vestenske Institut i Aaret 1822 og tog i dette og det følgende Aar de to første Eksamina med Haud illaud. I Efteraaret 1829 underkastede han sig den fuldstændige juridiske Embedseksamen med Laudabilis, hvilken Karakter han ogsaa i Foraaret 1831 opnaede for Eksamens praktiske Prøve, efterat han først nogle Gange havde for denne Prøve faaet H. illaud. Under 12te Aug. 1835 udnævntes han til Kopist i Lands-Over- samt Hof- og Statsrettens Justitskontor, blev den 27de Febr. 1841 herfra forflyttet i lige Egenskab til Rettens Skifte- og Brevskriverkontor, og den 30te Maj s. A. forfremmet til Assistent i Auktionskontoret. I denne Stilling døde han ugift den 27de Novb. 1848.

Birkedommer paa Samsø **Sören Bay**, död den 5te Decb., næsten 61 Aar gammel. Han var Søn af Tömmermester i Randers Anders Sörensen Bay og Illustru Ane Kirstine Nielsdatter, og födt sammesteds d. 10de Decb. 1787. Efterat han i Oktober 1806 havde underkastet sig den dansk juridiske Eksamen med Karakter: Bekvem (praktisk Prøve med: Vel i Novb. 1810), arbejdede han i Aarene 1807—10 som Fuldmægtig paa Ringkjöbing Amts Kontor, og tog derefter til Hovedstaden, hvor han dels (i Aarene 1811 og 1812) arbejdede paa daværende Højesteretsadvokat Justitsraad Bilstedts Kontor, dels blev ansat i et af Kontorerne under det kongelige Rentekammer, i hvilket han gjorde Tjeneste paa 7de Aar som Frivilling, Kopist og Fuldmægtig. I alle disse Stillinger havde han meget hædrende Vidnesbyrd fra sine Foresatte for Duelighed og Retsindighed. Paa Indstilling af daværende Gehejmekonferentsraad Grev Danneskjöld-Samsö, blev han under 31te Juli 1817 allernaadigst udnævnt til Birkedommer paa Samsö, i hvilken Stilling han forblev til sin Död. Han giftede sig i 1833 med Albertine Christine Luise Laurberg (Datter af Apotheker paa Samsö A. C. L. og L. L. f. Nielsen) födt d. 18de Maj 1810, der nu overlever ham som Enke med 6 Börn.

I Aarhus Stiftstidende læses i Anledning af Birkedommer Bays Död d. 5te og Jordefærd d. 11te Decb. 1848:

„Samsös Beboere bleve Onsdag Morgen den 6te Decb. sørgeligst berørte, idet Budskabet om vor almenelskede og agtede Birkedommer Bays pludselige Død af et apoplektisk Tilfælde, Aftenen iforvejen, blev almindelig bekjendt. Indvaanerne her paa Öen vare derfor igaar Vidner til en ligesaa sjelden som hjertelig Sörgefest, da flere hundrede af Öens Beboere af alle Klasser havde indfundet sig i Sörgehuset, for at ledsage den agtede og afholdte Hædersmand til hans sidste Hvilested. Efterat Grevskabet Samsös Inspektör, Hr. Kruse, i selve Sörgehuset havde talt nogle hjertelige Ord, blev efter Ligels Udbringelse derfra af Hr. Pastor Bang, residerende Kapellan til Besser og Onsberg Menigheder, ved Kisten i et skjönt og rörende Foredrag udtalt, som grebet af de Tilstedeværendes Tanker, den Afdödes sjeldne Værd som Embedsmand, Borger og Ven, der i over 31 Aar havde færdedes iblandt os, indtil han, som ovenmeldt, blev bortkaldet og paa sin 61de Aars Födelsdag blev nedlagt i det Gjemme hvori han Dagen efter blev stedet til Hvile. Venlige Hænder modtog derefter Kisten, som af Fölget skiftevis blev baaret til den fra den Afdödes Bolig $\frac{1}{4}$ Mil beliggende Tranberg Kirke, hvor Hr. Pastor Hansteen för Jordpaakastelsen holdt en Tale.”

Stud. Theol. **Knud Frederik Bagger Knudsen.** Ældste Sön af Provst Hans Joakim Evald Knudsen, nu Sognepræst til Gislev og Ellested i Fyen (tidligere Sognepræst til Nörre-Næraa og Bederslev og derefter til Krogsbölle), og Illustru Henriette Susanne f. Zeuthen; var födt i Nörre-Næraa Præstegaard i Fyen den 20de Januar 1823. Efter nogen Forberedelse hjenme kom han den 1ste Oktb. 1838 i Odense Skole, og blev derfra af daværende Rektor Professor Saxtorph dimitteret til Universitetet i Kjöbenhavn, hvor han 1842 tog Eksamen artium og det paafölgende Aar anden Eksamen, begge med næstbedste Karakter. Udsprungen baade paa fædrene og mödrene Side af en meget gammel og saare hæderlig bekjendt Præsteslägt, hendroges ogsaa han til det theologiske Studium, som han dyrkede tildels under Vejledning af Dr. P. C. Kier-

kegaard, hvis gavnlige Indflydelse paa sig han altid omtalte med taknemmelig Paaskjønnelse; men en Brystsvaghed, der Aar for Aar tiltog, hindrede ham i at fuldende det. Efter flere Afbrydelser maatte han i Foraaret 1848 lye til sit kjærlige Hjem i Gislev Præstegaard, hvor Herren, den 6te December 1848, kaldte ham til sin evige Glæde, og gav hans Kjære i al deres Sorg den Tröst at see, hvorledes en Kristen med fuld Bevidsthed og Troens glade Frimodighed gaaer ud af Verden. Knud Knudsen var ingen höjt-begavet Yngling, men han havde baade Öje og Hjerte aabent for hvad der i Sandhed er Mennesket værdigt. Derom vidnede hans hjertelige Hengivenhed for den gamle Kristentro, hans varme Fölelse for gamle Danmarks Skjæbne i den sidste bevægede Tid, hans levende Interesse for al den Daad og Tale der sigtede til at frigjöre Danskerne for det fremmede Aag, især det aandelige, og til at fremme deres selvstændige og naturlige Udvikling. Saa elskelig som han var i al sin Færd, vandt Mange ham inderlig kjær, og deriblandt Forfatteren af disse Linier, der dog kun i hans sidste to Leveaar glædedes ved hans hjertelige Venskab.

Forhenværende Ejer af Nebbegaard ved Fredericia **Andreas Jesper Böttcher**, död den 9de Decbr. Var födt i Kjöbenhavn 1788, Sön af Forvalter ved det kongl. Laurvigske Jernmagasin Sören B. og Christiane Conradine B. f. Qvist. Han var först ifölge egen Tilböjelighed bestemt for Sövæsenet, men en tilfældig Omstændighed — en Fodskade — foranledigede, at han istedet herfor valgte den studerende Banc. Han blev da dimitteret til Universitetet af daværende Kand. Theol. — nu Sognepræst til Taarnby paa Amager — P. R. Wöldike, tog i 1808 Eksamen artium og i det paafölgende Foraar anden Eksamens filologiske Pröve med H. illaud. Som Huslærer hos en Familie i Fyen — Forpagter Hastrup — blev han senere forlovet og gift med Datteren i Huset, hvilket foranledigede ham til at lægge sig med Iver efter Landvæsenet, og han bestyrede nu först i en Række af Aar en Forpagtergaard i Fyen, indtil han i 1826 eller 1827 tilkjöbte sig den ovennævnte Ejendom

— en Avlsgaard paa et Par hundrede Tönder Land — en Mils Vej fra Fredericia nord for den saakaldte Randsfjord. Som driftig og kyndig Landmand drev han denne Gaard, indtil han ved de for Salg af Landejendomme saa fordelagtige Tidsforholde foranledigedes til i Aaret 1842 at afhænde samme, hvorefter han med Familie beboede Moesgaard ved Aarhus. Her døde han den ovennævnte Dag „efter mange Lidelser“, efterladende sin Enke M. S. B. fød Hastrup og 5 Börn.

Sognepræst til Assens og Klakring Menigheder i Vejle Amt **Johannes Hjorth**. Födt den 22de Decb. 1804 i Rödby, hvor Forældrene vare Kjøbmand Hans Christian Hjorth og Karen Sofie Jakobsdatter. Han blev i Aaret 1824 dimitteret til Universitetet fra den daværende Latinskole i Nakskov og tog saavel Eksamen artium som Aaret efter den filologisk-filosofiske Eksamen med bedste Karakter. I 1831 underkastede han sig theologisk Eksamen med Haud illaud. og fik for Dimisprædiken vix Laud., for kateketisk Pröve Haud illaud. Under 10de Aug. 1802 udnævntes han til personel Kapellan hos Sognepræsten i sin Födeby C. C. Mejer, med hvis Datter han i denne Stilling blev forlovet og gift. Den 16de Marts 1839 kaldtes han til Sognepræst for det ovennævnte Embede, i hvilket han efter fleraarig Svagelighed døde den 15de Decb., efterladende sin Enke, Kathrine Elisa f. Mejer og 4 Börn.

Oberst i Generalstaben, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Oluf Nikolaj af Olsen**, död d. 19de Decb. Var födt d. 4de Marts 1794 i Kjöge, hvor Forældrene vare Kjøbmand sammesteds Lars Olsen (död 1828) og Anna Bothilde f. Bech. I sit 14de Aar blev han ansat som Kadet ved Artillerikadet-Institutet i Kjöbenhavn, efter at have nydt privat Vejledning af den bekjendte V. H. F. Abrahamson. To Aar derefter forfremmedes han til Stykjunger, og blev efter et Ophold af ialt 4½ Aar paa Institutet under 5te Sept. 1812 udnævnt til Sekondlöjtnant paa ældst Gage i Artillerikorpsset. Under sit Ophold paa Institutet nød han den Ære at modtage af Kongens egen Haand 2 Hædersmedallier som Belønning

for sine gode Eksamina, ligesom han ved sin endelige Afgang fra Institutet erholdt en Æressabel samt en antidateret Officers-ancjennitet som Sekondlöjtnant af 1ste Aug. 1810.

Ved sin tidligste Tjeneste i Artilleriet interesserede han sig, i Forbindelse med de egentlige artilleristiske Vaabenövelser, meget for Fyrværkeri- og Minérvæsenet, og blev paa Grund heraf kommanderet til at deltage i de ikke ubetydelige Mincövelser som dengang bleve udförte ved Artilleriet (han blev ogsaa ansat ved det i Anledning af Kroningen i 1815 i Frederiksborg udförte store Fyrværkeri). I 1815 underkastede han sig Landmaalercksamen. Den 4de Aug. 1818 oprykkede han til Premierlöjtnant i Artilleriet. — Da han fra den tidligste Alder havde vist Lyst og Anlæg for Tegning og desaarsag i Löbet af Vintrene 1817, 18 og 19 gjennemgaaet det kongelige Kunstakademis forskjellige Tegneskoler, blev han ved Siden af sine egentlige artilleristiske Funktioner ansat som Medhjælper hos Læreren i Landmaaling og Tegning ved Artillerikadet-Institutet, og blev senere, ved dennes Afgang i 1819, endeligen ansat som Lærer. Det var just paa den Tid at en nyere topografisk Tegnemethode besluttedes indfört og den danske Gradmaaling blev paabegyndt. Naturligvis interesserede han sig meget for begge, og ved de Arbejder der fra Artillerikorpsets Side bleve ham overdragne at udföre som Lærer ved Institutet, bidrog han sit til at fremme en rigtigere Tegne- og Landmaalingsmethode ved Undervisningen paa Institutet isærdeleshed, som overallt ved Armeen i det Helc. Han havde ogsaa den Ære paa samme Tid (1821) at blive ansat som Lærer i Topografi hos Hs. kongelige Höjhed Prinds Frederik Carl Christian, vor nuværende Konge.

D. 27de Jan. 1828 udnævntes han til Kapitajn i Artilleriet, og foretog dernæst, ifølge Kongens Befaling, en Rejse i Tyskland, Holland, England og Frankrig, fornemmelig med Hensyn til at uddanne sig i Minérfaget. Efter sin Hjemkomst i 1829 blev han udnævnt til Kommandör for Minérkompagniet. Aaret derpaa oprettedes den militære Höjskole, og han blev ved denne ansat som Lærer i Topografi. S. A. foretoges flere Forandringer ved Udfö-

relsen af Generalkvartermester-Stabens topografiske Opmaalinger, i hvilke han ifølge Opfordring af Staben tog Del, og dernæst i 1835 overtog den specielle Ledelse af Stabens Opmaalinger i Egnen omkring Rendsborg, hvilket foranledigede hans Ansættelse under 2den Maj 1836 som Divisjonskvartermester i Staben.

Den 31te Decb. 1839 forfremmedes han til Major i Generalstaben. Da hans Tjeneste i Staben derved blev anseet som uforenlig med hans Lærerpost ved Höjskolen, afgik han fra sidstnævnte og overtog dernæst under 10de Maj 1842 Bestyrelsen af Generalstabens topografiske Anliggender som Chef for den i Staben oprettede topografiske Sektion, hvorunder er henlagt, foruden Stabens, hele Landet omfattende, topografiske Arbejder, tillige Videnskabernes Selskabs under 28de Febr. 1842 til Staben afgivne Kortvæsen, samt Konferentsraad Schumachers topografiske Udmaalinger af Holsten og Lauenborg, som i Slutningen af Decb. 1842 i Altona bleve afleverede til og modtagne af Olsen paa Generalstabens Vegne. Allerede i en Række af Aar tidligere, nemlig fra 1825 af, havde han haft Bestyrelsen og Tilsynet med Udførelsen af det nysnævnte Selskabs topografiske Arbejder. — Under 4de Maj 1844 blev ham forbeholdt Oberstlöjtnants Anciennitet, den 2den Marts 1848 udnævntes han til Oberstlöjtnant i Staben og den 24de Maj s. A. til Oberst. I 1835 blev han allernaadigst befalet at indtræde som Medlem af den kongelige Eksaminations-Kommission for Landinspektörer og Landmaalere, og i 1836 ligeledes som Medlem af Forsteksaminations-Kommissionen for Danmark og Hertugdømmerne.

I Aaret 1835 udnævnte det islandske literære Selskab ham til Æresmedlem i Anledning af hans Bestræbelser for at fremme dets Kortvæsen, hvortil han af det kongelige Rentekammer var autoriseret som Bestyrer af den islandske Opmaaling og af de derpaa begrundede Korters Udgivelse. Under 31te Jan. 1839 optoges han til udenlandsk Medlem af det svenske Krigsvidenskabernes Akademi i Stokholm. — Han benaadedes allerede under 1ste Aug. 1829 med Dannebrogens Ridderkors og d. 28de Juni 1840 med Sölvkorset. D. 31te Okt. 1837 udnævnte Kong Ludvig Filip ham

til Ridder af Æreslegionen og i 1847 blev han Ridder af den belgiske Leopoldsorden.

Olsen gjorde sig først bekendt i en videre Kreds ved sit i 1824 og 30 udkomne „Carte orographique de l'Europe avec commentaire" (1835), hvilket, i Forening med den afdøde Lektor Bredsdøff i Sorö udgivne, Arbejde var foranlediget ved en fra det geografiske Selskab i Paris udsat Prisopgave; Forfatterne belønnedes af Selskabet ved dets Guldmedallie af 600 Francs Værdi og Kortets Udgivelse blev understøttet af det danske Videnskabernes Selskab. Af hans flere andre Kortarbejder bør især fremhæves det af Videnskabernes Selskab i 1836 udgivne Kort over Sønderjylland eller Hertugdømmet Slesvig, paa ét Blad, med tilhørende Forklaring, og det af samme Selskab og af Generalstaben i 1842 udgivne Generalkort over Danmark og Slesvig i 2 Blade, udarbejdet efter en Methode hvorved de naturlige Forholdes Angivelse mere end hidtil ere blevne Gjenstand for omhyggelig Fremstilling. Begge disse Arbejder udmærke sig ligemeget ved Skjönhed og Omhyggelighed i Udförelsen. Ogsaa er af ham det af det islandske literære Selskab udgivne Kort over Island i 4 Blade, de tvende sydlige udkomne i 1845, de tvende nordlige just nu fuldendte, ligesom han har udgivet flere andre Korter og Skrifter.

Han giftede sig den 24de Septbr. 1826 med Magdalene Luise Schultz, Datter af Mekanikus S. i Köbenhavn, hvem han ved sin Död den ovennævnte Dag, efter 3 Ugers Sygeleje, har efterladt som Enke med 8 Börn, blandt hvilke to Söner ere ansatte som Löjtnanter i Infanteriet og Jægerne.

Ved Oberst Olsens Död, bemærker den Berlingske Tidende vistnok med Rette, taber ikke blot Danmark en af sine bedste Mænd, Armeen en af sine dygtigste Offiserer og en talrig Familie sin nærmeste og kjærligste Forsörger, men ogsaa Videnskab og Kunst taber i ham en ivrig og daadrig Dyrker, hvis topografiske Arbejder især have erhvervet ham en hæderlig og velfortjent Erkjendelse langt ud over vort Fædrelands Grændser.

Overlærer og Inspektör ved den mosaiske Dreng- og Friskole i Kjöbenhavn, Professor **Ludvig Holberg Warncke**, död d. 24de Decb. Var födt d. 7de Juli 1787 i Bergen, hvor hans Fader var Guldsmedmester. Hans Moder var en Datter af Holbergs Söstersön Hans Ulrik Tostrup. Efter at have fra sit 10de Aar besøgt Bergens Kathedralskole, som dengang bestyredes af den bekjendte Rektor Professor Arentz, blev han i Aaret 1806 dimitteret til Kjöbenhavns Universitet og har siden den Tid bestandig opholdt sig i Danmark. Han tog i Foraaret 1807 den filologiske Eksamen med Laudabilis og i Efteraaret s. A. Filosofikum med Haud illaud., og studerede nu nogle Aar Theologi, idet han dog maatte benytte sin meste Tid til at give Undervisning, for at kunne leve. I Aaret 1812 blev han ansat som Lærer i Historie og Geografi samt Dansk i den ovennævnte, da nylig oprettede, Friskole og helligede sig nu ganske til Skolefaget. I 1822 blev han tillige Overlærer og Inspektör ved Skolen. Med en sjelden Dygtighed forenede han den störste Nidkjærhed og Retsindighed i sit Kald, og han ikke blot underviste den förste Klasse i Skolen, men ogsaa de mindste Disciple, som han endog maatte lære at slave, idet han viste dem alle den störste Omhu. I det sidstnævnte Aar overtog han tillige Lærerfaget i Historie og Geografi ved Borgerdydsskolen i Kjöbenhavn, og var blandt de Lærere som afdöde Professor Nielsen satte stor Pris paa, og som arbejdede troligen ved hans Side indtil Skolen i 1844 gik over i andre Hænder. Ligesom Kongen allerede tidligere havde tilkjendegivet ham sin allerhöjeste Tilfredshed med hans Virken for det kjöbenhavnske Skolevæsen, saaledes be-naadede Allerhöjstsamme ham under 28de Oktb. 1836 med Titel af Professor med Rang i V Kl. Nr. 8.

I 1817 giftede han sig med afdöde Grosserer Ahrensens Enke, Maria föd Ree, der i sit förste Ægteskab havde to Söner, og som skjænkede ham en Datter og to Söner, hvoraf kun den ene overlever ham. En pludselig og rolig Död endte hans virksomme Liv Juleaften 1848.

Efter et af de kjöbenhavnske Blade (Flyveposten af 30te Decb.)

optage vi følgende Bemærkninger som Bidrag til en Karakteristik af den Afdödes Virksomhed og Fortjenester som Skolemand: Hvis en ligesaa beskeden, uegennyttig og bramfri, som daad- og velsignelsesrig Virken fortjener at nævnes og paaskjønnes i en videre Kreds, end den som denne Virken udelukkende var helliget, da vil Ingen kunne undres over, her at see den Mands Navn stillet offentlig tilskue hvis jordiske Levninger igaar bares til Jorden af taknemmelige, sørgende Disciple. I en Række af 36 Aar virkede Professor Warncke, først som Lærer og senere som Overlærer og Inspektör, ved den jüdiske Friskole. De der have fulgt denne Skoles Udvikling i dette lange Tidsrum, og have haft Lejlighed til at glæde sig ved den Aand der aabenbarer sig i samme, hvorved den har hævet sig til en af Landets mest ansete Borgerskoler; de der have beundret dens fortræffelige Disciplin, dens grundige og frugtbringende Undervisning, dens forædlende Indflydelse paa hele det Samfund hvis Prydelse den nu i henved et halvt Aarhundrede har været, den vil ogsaa vide at vurdere Warnckes Fortjenester og at indrømme ham sin rige Andel deri. Men hans Virken i vor Midte har endnu en anden, betydningsfuld Side, som vel fortjener at lægges Vægt paa, da den mere end alt Andet eigner sig til at betegne hans Menneskeværd. Warncke var en Normand, der ved sin Ankomst hertil ikke kunde være uberørt af sine Landsmænds Fordom mod det Tro'ssamfunds Medlemmer hvis Ungdom skulde anbetroes til hans Ledelse. Skolens Tilstand ved hans Indtrædelse deri var, uagtet Alt hvad der allerede dengang var gjort for at naae det ved dens Stiftelse tilsigtede Maal, endnu langt fra at have opnaaet et saadant Standpunkt at den kunde besejre en saa stærk indgroet Fordom. Men, det være sagt til hans Ære, fra det Öjeblik af da han overtog det ham overdragne Hverv, viste der sig end ikke Spor af en saadan ydre Paavirken. Lærereembedets Betydning var ham for helligt til at hans Virken i dets Tjeneste noget Öjeblik skulde komme i Konflikt med den nationale Fordom, og hans uegennyttige Opoffrelse, hans menneskekjærlige, ægte kristelige Sindelag, aabenbarede sig

med en Styrke og Udholdenhed der gjør ham værdig til at nævnes som en Hn. Vergelands Landsmand. Den Agtelse og Kjærlighed han ved sin Retsindighed og Ufortrødenhed, sin faste Villiekraft og kjærlige Overbærenhed, havde vundet saavel hos sine Foresatte som hos sine Disciple, aabenbarede sig ogsaa paa en for ham og dem lige hædrende Maade ved hans Jordefærd, idet ej alene Eleverne af Skolens øverste Klasse, men tilligemed dem et stort Antal af Skolens ældre Disciple, Ynglinger og Mænd i de forskjelligste Livsstillinger, sluttede sig til den talrige Sörgeskare og til Fods ledsagede deres agtede Lærers Stöv til dets sidste Hvilested.

Stud. Theol. **Vilhelm Elias Christoffer Issem.** Søn af den i Februar 1843 i sit 86de Aar afdöde Sognepræst til Öster- og Vester-Assels paa Mors, Ridder af Dannebrog, Eggerik Nikolaj Issem (hvis Fader var den i 1759 afdöde Landeværnsmajor C. T. I., Søn af en indvandret Tysker), hvem af 9 Börn i 3 Ægteskaber kun 3 overlevede, nemlig en Datter og to Sønner, hvoraf denne var den yngste. Moderen, Margrethe Marie f. Germand, lever endnu. Han blev i 1845 dimitteret fra Aalborg Kathedralskole og erholdt ved Eksamen artium Haud illaud. Aaret efter ved anden Eksamen Laudabilis. Efter 2 Aars tiltagende Brystsvaghed döde han paa Hvidstedgaard ved Hjörning den 26de Decb. i sit 25de Aar.

Blandede Efterretninger.

I første Hefte S. 109 f. have vi meddelt nogle Efterretninger bl. a. om den i Slaget ved Dyppel faldne svenske Løjtnant Baron Leyonhufvuds Begravelse.

Af et senere særskilt udkommet lidet Skrift: „Nogle Ord talde d. 8de Juni 1848, dels paa Sønderborg Kirkegaard, da de i Slaget ved Dyppel den 5te Juni faldne Krigere jordedes sammesteds, dels paa Ulkebölle Kirkegaard, da den i samme Slag faldne svenske Premierløjtnant K. O. E. Friherre af Leyonhufvuds Lig blev der begravet”, af H. V. Krog-Meyer, Sognepræst for Ulkebölle, R. af Db., erfares nu følgende nærmere Omstændigheder ved bemeldte Begravelse:

Efter Begravelses-Højtideligheden paa Sønderborg Kirkegaard førtes E. Leyonhufvuds Lig til den mellem Sønderborg og Augustenborg beliggende Landsby Ulkebölles Kirkegaard, hvor det ned-sænkedes i det af hans trofaste Ven Løjtnant Silfverstolpe og nogle flere Landsmænd valgte Gravsted. Grunden til at Leyonhufvud jordedes i Ulkebölle var den, at den Afdøde med sine herværende Landsmænd jevnlig havde besøgt Ulkebölle Præstegaard, hvorved Byen, dens Kirke og Kirkegaard var blevet baade den Faldne og dem kjær; og som de paa den ene Side fandt den sidste smuk, saaledes haabede de paa den anden, at en Følge af deres venskabelige Forhold til Stedets Præst vilde være, at der frededes saameget bedre om deres faldne Vens Grav. Graven selv er ved Indgangen til Kirken, paa dens søndre Side. Den er beplantet med Grantræer, og midt imellem Granerne, ved Grav-

højens Side, er oprejst et Monument af den Faldnes Kammerater, bestaaende af en Granitsten med et stort hvidt Marmorkors; mod Stenen hviler en Marmorplade med følgende Indskrift:

Svensk Premier-Løjtnant

Knut Otto ErIk

Friberre af **Leyonhufvud**,

födt 27de Apr. 1823, faldet i Slaget ved DyppeI
den 5te Juni 1848.

I Joh. 3, 16. Ogsaa vi ere skyldige
at sætte Livet til for Brödrene.

—
Dette Minde sattes ham af 2den
Batallions Offiserer.

I Kjöbenhavns Adresseavis for 7 Sept. 1848 have Dhrr. Camillus Nyrop paa Kjöbmagergade og H. P. Frederiksen paa Nörregade bekjendtgjort for dem af deres Medborgere der under deres Ophold i Paris have kjendt vor Landsmand Snedker Brandt, at han om Morgenen den förste Dag da Juniopröret udbröd, altsaa d. 23de Juni, ved en ulykkelig Fejltagelse blev skudt i sin egen Stue af en Liniesoldat. Han efterlod sig Kone og 5 Börn — det ældste 11 Aar, det yngste 4 Maaneder — i en yderst kummerlig Forfatning. Da han som Medlem af Nationalgarden endnu ikke havde mödt ved sit Kompagni, har ifölge de franske Lovbestemmelser hans Efterladte intel Krav paa eller Haab om Understöttelse af Staten; og de nævnte Herrer have derfor, idet flere af hans herværende Bekjendte have tilbudt at skjænke disse Ulykkelige en Understöttelse, erklæret sig villige til at modtage og tilstille hans Enke de Bidrag der maatte indkomme.

I Lollands-Falsters Stiftstidende har Justitsraad Stampe til Skjör- ringegaard paa Falster under 10de Oktb. bekjendtgjort, at Carl Thomsen, Skovrider ved Skjörninge, efter længere Tids Svage-

lighed er afgaact ved Döden, 25 Aar gl. „Ligesom hans Moder og Södskende have tabt en god og deltagende Sön og Broder, saaledes har jeg i ham tabt en efter sin Alder ualmindelig duelig og derhos höjst retsindig Bestyrer af mine Skove, og jeg vil steds minde ham med Agtelse og Kjærlighed.”

I Randers Avis for 26de Novb. læses följende Inserat:

Ved vor gamle Skolelærers Död.

Vi underskrevne Gaardmænd og Beboere af Lystrup i Vivild Sogn finde os foranledigede til at yde vor inderligste Tak til vor forhenværende Skolelærer Jens Nielsen, der nu i sin höje Alderdom er bortkaldt fra Livet d. 10de d. M. I nogle og tyve Aar, i sin kraftfulde Alder, arbejdede han, som en tro Tjener i sin Vingaard, paa i vore unge Hjerter at indpode en tidlig Guds frygt, som er den bedste Visdom og meget mere værd end al den nyere Tids Politik, hvoraf vi endnu ikke have seet noget Held. Han formanede os saa faderlig til inderligen at elske, troe og forlade os paa den algode, barmhjertige Gud, der tilbyder os sin Naade ved Kristus, og at haabe, vi under den Helligaands Bistand maa blive gode Borgere, nyttige for dette og salige i det tilkommende Liv! (Hertil ere föjede nogle Verslinier).

Den 24de Nov. 1848.

H. C. O. S. P. C. B. P. N. S. S. O. S. J. M.

Anmeldte Døde i Juli og Oktober Kvartaler 1848.

I Provindserne.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{13/6} Frederik af Arenstorff, efter fleraarig Svagelighed under sit Ophold i Slesvig, i 45de A. Enken E. A. f. Ahlfeldt-Laurvig, i Hobro.
- ^{21/6} Johan Nikolaj Voigt, Frivillig i 10de Batallions 2det Komp., 19 A. gl., d. paa Lasarettet i Faaborg efter et Saar i Træfningen d. 28de Maj. Moderen C. K. V. f. Heide og Södskende.
- ^{25/6} Arthur Ogilvie, död i Chandernagore i Ostindien. Søsteren M. O.
- ^{27/6} Benthine Marie Poulsen, 2½ A. gl., efter 3 Dages Lidelser af Strubehoste. Datter af A. P. og M. P. f. Juul i Örndrup p. Mors.
- ^{28/6} Sognepr. paa Holmsland C. F. Hassenfeldts Hustru Lisette Christine fød Jensen, 47 A. gl., efter næsten 18 Aars Ægteskab, efter flere Manders Sygeleje. Manden, 3 Børn og Moder.
- ^{29/6} Klædefabrikör F. Weilbachs Enke, Ingeborg Marie f. Möen, 74 A. gl., i Usseröd. Stedsön J. P. W.
- ^{1/7} Kjöbmand i Faksö C. Grums Hustru, Sofie Amalin f. Giötzsche, efter 8 Dages Sygdom i 48de A. Manden og en Datter.
- Gjæstgiver i Odense Peter Nielsen, efter 5 Maaneders smertefuldt Sygeleje. Enken M. N. f. Thomsen.
- Saugskjærer i Odense J. Hansens Kone, Kirstine Hansen, 77 A. gl. Manden.
- Konditor Ignatius Werner i Hjørring, efter 14 Dages Sygdom i 83de A., Ægteskabets 53de. Enken F. J. C. W. f. Petersen og 4 Børn, 10 forhen døde.
- ^{2/7} Skolelærer og Kirkesanger i Daastrup E. G. Hansen i 75de A. Børn.
- Ane Marie Petersen f. Bernbaum i Helsingör, efter mangeaarig Svaghed og liddels haarde Lidelser, i 55de A. efter 25 Aars Ægteskab. Manden J. A. P. og 4 Børn.
- ^{3/7} Distriktslæge i Kjöge Christen Schaarup Christoffer Westergaard, i 62de A. Enken C. E. W. f. Tönnesen og eneste Datter. 3 Børn forud døde.
- Arbejdsmand i Odense O. C. Rasmussens Sön, Rasmus Ovesen, 11 Ug. gl.
- Præsteenken Dortheca Kathrine Hjerm f. Winther i Skive, i 80de A. efter 11 Aars haarde Lidelser. Nærmeste Slægting Konventunlinde U. Banner.
- Flora Elisa Muderspach, 4½ A. gl., Datter af C. E. M. og B. M. f. Hassing i Hjørring.
- ^{4/7} Petersborglods Johan Jansen, f. i Flensborg, 63 A. gl., efter 38 Aars Ægteskab, ved et Koleratilfælde i Kronstad. Enken A. L. J. f. Hippin i Helsingör og 4 Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ⁴/₇ Caroline Amalia Beck f. Hunæus, Enke efter Kapitajn og Herredsfoged E. B., efter flere Maaneders haarde Lidelser i sit 86de A. Søn Distriktsprovst og Præst i Uby, B. og Datter.
- Kirkesanger og Skolelærer Jens Villadsen Albech i Koed Skole (Rand. A.), efter 4 Maaneders smerteligt Sygeleje og de sidste 2 Maaneder berøvet Fornuftens Brug, i 64de A. og Ægteskabets 30te. Enken J. B. A. f. Plesner og 5 Børn.
- ⁵/₇ Frits Binderup, Elev af den pltkn. Lærestalt og Frivillig i Garden til Fods, i 20de A., Sygdommen formodentlig fremkaldt ved Anstrengelse i Centralskolen, da han straks efter fuldendt Undervisning der blev syg. Fldr. N. J. B. og A. N. B. f. Pøngel p. Urskov v. Vejle.
- Arbejdsmand i Odense Ole Henriksen, 67 A. gl.
- Klejnsmedmester sst. H. V. Schützes Enke, Johanne Caroline Kathrine f. Seem, 44 A. gl.
- ⁶/₇ Fru Christiane Hoffner f. Bonsich, i 83de A. Sønner, i Horsens.
- ⁷/₇ Sofie Frederikke Giedsted f. Schmidt, paa Olemsgaard ved Hirschholm efter længere Tids Svaghed. Manden H. G. og Børn.
- Johan Peter Olsen til Kappeløvgaard, efter længere Tids Svaghed, 69 A. gl. Enken Sofie O. f. Egede og 4 Børn.
- Vagtmester R. Lumbyes Kone, Anne Kathrine f. Jensen, i Odense, 32 A. gl.
- ⁸/₇ Lærer ved Svanike Borgerskole Jakob Abrahamson, efter længere Tids tiltagende Svaghed og kort Sygeleje. Enken A. M. A. og 5 uforsørkede Børn.
- Enken Sofie Hansen f. Gier i Slagelse, efter 3 Ugers Sygeleje. Børn.
- ⁹/₇ Provstinde Rose Ernestine Hjorth f. Dürschel, i Roeskilde, Enke efter Provst L. A. H., i 70de A., efter langvarige Lidelser. Børn.
- Peder Nielsen Budum paa Gudumlund, i 81de A. Enken A. M. J. Munk.
- Vilhelm Theodor Frederik Adolf Schaffalitzky af Muckadell paa Brobygaard, efter 1½ Dags Sygeleje i 3die A. Yngste Søn af A. C. S. af M. og L. S. af M. f. Bülow.
- Garver i Hjørring Peder Pedersen, efter saa Dages Sygdom paa Alm. Hospital i Kbhvn, hvor han under sit Ophold i en Tid af 6 Uger endte sin jordiske Livsvandel, 23 A. gl. Modren Ch. P. i Hjørring.
- uaug. Klejnsmedmester i Aalborg Anders Petersen, efter 6 Dages haarde Lidelser, i 46de A. Enken M. P. f. Tiise.
- ¹⁰/₇ Caroline Frederikke Ebel i Nyborg, efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed og 6 Ugers haardt Sygeleje, i 31te A. Søster og Svoger.
- Justitsraadinde Kirstine Dorthæa Hvass f. Schmidt paa Norgaard, efter langvarige Lidelser.
- Daglejer i Odense O. L. Rasmussens Datter, Anne Kirstine Ovesen, 11 Uger gl.
- Forhenværende Tømmermester Søren Brendstrup, i sit 81de A., paa Frederiksværk. Søn.
- uaug. Kunstberider Frederik Tryde eller Trøye, der som Frivillig fra Nestved var indtraadt i Odense frivillige Korps, paa Lasarettet i Faaborg, som Følge af et Skudnar i Slaget d. 5te Juni.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 11/7 Hans Henrik Permin i Storehedinge, i 31te A., efter ½ Aars Brystsvaghed. Moderen G. M. P. f. Olsen samt Sødskende og Forlovede.
- Luise Mariane Holm, efter langt og smertefuldt Sygeleje. Moderen M. H. f. Brøndlund i Helsingør og Sødskende.
- Sofie Vilhelmine Florentine Thibe f. Recenberg, i Valdbø, ved en pludselig Død i 38te A. Manden L. M. T.
- 12/7 Rekrut Rasmus Rasmussen Stampen, i Odense, 22 A. gl.
- Hattemager i Aalborg Mads Henrik Madsen, 49 A. gl.
- Mathilde Hultmann, 6 A. gl., efter 5 Dages Sygeleje af Skarlagensfeber. Fldr. Smedemester C. H. og F. H. f. Paulsen i Helsingør.
- 13/7 Ane Fussing f. Hansen i Horsens, i 39te A., efter 12 Aars Ægteskab, 4 Dages Sygeleje. Manden A. F. og 7 smaa Børn.
- Tjenestekarl Lars Hansen i Odense, 20 A. gl.
- 14/7 Malermester Jørgen Ole Dyring i Randers, efter 5 Ugers Sygeleje, i 70de A. Enken C. F. D. og 4 Børn.
- Skipper i Aalborg Lars Cortsen Nielsen, i 52de A., efter længere Tids Svagelighed og 3 Ugers smertefuldt Sygeleje, 19 Aars Ægteskab. Enken H. C. N. f. Ibsen og 4 Børn.
- Kancelliraad, Kontorchef i Generalpost-Direktionen, Jørgen Carl Pritzel, død paa Fredensborg efter næsten 6 Maaneders Sygelighed. Enken M. P. f. Stæger og 6 Børn, et Barn død et halvt Aar forud.
- Sognepræst H. Posselts Hustru, Helene f. Schmidt i Høleby Prstg., ved en sørgelig Død efter 16½ Aars Ægteskab i 42de A. Manden og 5 uforsørgede Børn.
- Drejermester i Viborg Jørgen Eriksen, i 68de A. Enken A. E. f. Tørring.
- 15/7 Enken Juliane Marie Søborg f. Johansen paa Fredensborg, i 60de Aar. Svoger Kancelliraad Münter og 4 Børnebørn.
- Sognepræst til Thorslunde J. A. Jessens Hustru, Jensine J. f. Busch, ved en brat Død fremkaldt af en Brystkrampe, efter henved 40 Aars Ægteskab. Manden og 4 Sønner, samt 3 Søstre.
- Emma Amalia Eilschou, 7½ A. gl., efter 18 Ugers Sygeleje. Faderen Apotheker E. i Kolding og 4 Sødskende.
- Enevold Bolvig i Follerup, efter længere Sygdom, henved 62 A. gl. Broderen J. G. B. paa Karesndal.
- 16/7 Jens Möller Jensen, 16 Dage gl., Søn af P. J. og A. K. T. J. i Randers.
- uang. Elisa Schlotfeldt, 3 Mnd. gl., Datter af Pastor P. M. S. og F. L. S. f. Hald i Skjoldborg Prstg.
- 17/7 Christiane Sofie Kopp f. Nielsen, gift med kgl. dansk Jagtjunker Forstkandidat K. i Rusland, død af den asiatiske Kolera. Yngste Datter af Sognepræst til Ramløse og Annise i Sjælland L. Nielsen.
- Baadsmænd Carl Wulff, faldet ombord i Korvetten Najuden i Træfningen ved Holnis. Enken V. W. f. Frauner og 4 Børn.
- 18/7 Høker i Aarhus Jens Peter Dabelsteen, efter længere Tids Svagelighed i 60de A. og Ægteskabets 8de. Enken A. K. D. f. Nielsen og 6 Børn af første Ægteskab.
- Tømmersvend F. V. Siverts Enke i Odense, Magdalene f. Nielsen, 72 A. gl.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 19/7 Fru Frederikke Christiane Andersen f. Saxtorph, Enke efter Justitsraad og Ridder A. C. Andersen, under et Besøg i Nordrup Præstg. Sønnen Sognep. F. V. A.
- Fru Dorothea Frederikke Carøe f. Seest, efter nogle Dages Sygeleje under et kort Ophold i Bogense. Manden N. C. C. f. T. Overlæge ved Lasaretet dersteds.
- Christine Cecilie Kragelund, efter længere Tids Lidelser, i 33te A. Fldr. C. K. og A. K. i Aalborg.
- 20/7 Rekrut Edvard Andersen Ullerslev i Odense, 22 A. gl.
- Sognepræst til Oddens Menighed i Sjælland, Dr. Theol. Konsistorialassessor Johan Christian Östergaard, efter længere Tids Svagelighed og 4 Dages Sygeleje. Søster og Svoger.
- Bager J. S. Hoff's Ilustru i Glostrup, Marie Hoff. f. Andersen.
- 21/7 Ulrikke Margrethe Wibroe, i 5te A. Fldr. A. P. W. og A. W. f. Wedege.
- Kand. Theol. Institutbestyrer i Skive Christian Frydenreich Harder, efter flere Aars tiltagende Svagthed og 3 Ugers smerteligt Sygeleje under et Besøg i Frøslev Præstg. p. Mors, i 36te A. Enken H. H. f. Bastrup og 2 smaa Børn.
- 22/7 Fastlods i Helsingør Johannes Bürgesen, i 38te A., efter et kort Sygeleje, 11 Aars Ægtesk. Enken A. B. f. Grossmann og 3 Børn.
- Afskediget Korporal Frederik Christian Larsen i Odense, 52 A. gl.
- Johan Rose, i 22de A., efter langvarig og smertelig Brystsygdom. Søn af M. R. i Ribe.
- 23/7 Johanne Frederikke Koller p. Sofienberg ved Nyborg, 54 A. gl. efter et langt Sygeleje. Sødskende.
- Hans Jörgen Schmidh, 3½ A. gl., efter 3 Dages Sygdom. Søn af J. S. og S. S. f. Brock i Randers,
- 24/7 Fabrikmester ved Usserød Værk Thomas Andersen Thoftegaard, efter 3 Ugers Sygeleje, i 72de A. Plejedatter C. C. Kjöllær.
- Johanne Mortensen f. Andersen i Hobro, efter 1½ Aars smertefuldt Sygeleje, 60 A. gl., efter 38 Aars Ægtesk. Manden J. M. og 7 Børn, 3 tidligere døde.
- Marie Jensen f. Clausen i Nørresundby, i 37te A., Ægteskabets 7de. Manden Fabrikant og Smedemester H. P. J. og 4 Børn.
- 25/7 Pastorinde S. C. Grundtvig i Aarhus, i 90de A., Enke efter Sognep. t. Nørresnede og Ejstrup S. J. G.
- Maren Nielsen f. Jensen, i 28de A. Manden J. C. N. i Varde og 4 Børn.
- 26/7 Ane Marie Ilvilsom f. Hinnerup p. Restrup, 44 A. gl., efter længere Tids Svagelighed. Manden F. C. H.
- 27/7 Konventuinde i Sløvringgaard Frøkenkloster Edel Luise Christine Frederikke Schröder i Vejle, 56½ A. gl., efter flere Aars Svagelighed og 14 Dages Sygeleje. (Efter 18 Aars Samliv med sin Veninde A. Petersen.)
- Marthe Johanne Thaarup f. Schallerup i Aalborg, Enke efter Værtshusholder J. T., efter 10 Ugers smertefuldt Sygeleje i 36te A.
- uang. Bagersvend Hans Truelsen Gyrring, efter faa Dages Sygeleje under et Besøg hos Svogeren C. Holst p. Korslund. Sødskende.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- uung. Harald Christian Hultmann, 1½ A. gl. Fldr. Smedem. C. H. og F. H. f. Poulsen i Helsingør.
- 20/7 Bertha Marie Hansen f. Ammentorp i Odense, efter 21 Aars Ægtsk. i 43de A. af en heftig Feber. Manden Brygger C. H. H. og 8 Børn.
- Christian Sören Jacobsen Velschov, p. Island efter 11 Ugers Ophold der, 16½ A. gl. Moderen M. S. V. f. Jacobsen.
- Smnahandler i Odense Hans Petersen, 39 A. gl.
- Skomagermester i Viborg Frederik Andersen, efter længere Tids Svagelighed og 10 Ugers Sygeleje, i 56de A. Enken M. A. f. Daae og 7 Børn.
- Proprietær Nis Nissen til Spøttrup, 77½ A. gl., efter længere Tids Svagthed og Lidelser. Enken D. N. f. Hagensen.
- 30/7 Holger Ludvig Olrik Rosenörn, 6 Dg. gl., i Rejkavig. Fldr. Stiftamt. M. H. R. og L. E. R. f. Olrik.
- Valdemar Frederik Rikard Bretton, 8½ A. gl., efter 18 Dages Skarlagensfeber. Fldr. Stiftamt. Baron L. B. og G. E. B. f. Lillienskjold i Viborg.
- 31/7 Ane Mathilde Piil f. Nielsen i Gammelmølle i Aalborg, efter omtr. 3 Aars Sygel. og huarde legemlige Lidelser, 42½ A. gl. efter 16 Aars Ægtsk. Manden F. P. og 7 Børn.
- Skolelærer i Odense E. F. A. Vildts Datter, Eleonora Kirstine V., 7 Dg. gl.
- 1/8 Kjøbmand Laurits Anton Busch, efter længere Tids Sygdom, i St. Ybes paa en Rejse til Hjemmet. Moderen M. B. f. Busch og Sødskende.
- 2/8 Mette Sörensen i Aarhus, Enke efter Skipper H. C. S., efter flere Aars tiltagende Svagthed i 69de A. Børn.
- Koffardikapitajn Frederik Vilhelm Löfgren, paa Manilla. Moderen K. B. L.
- 3/8 Susanne Elisabeth Petersen p. Hudegaard ved Nyborg, efter 7 Ugers haarde Lidelser af Mæslinger og Tyfus. Eneste Barn af Henriette P. f. Zink.
- 4/8 Daglejere i Odense R. Itasmussens Ronc, Karen R., 76 A. gl.
- uung. L. sl. Hansens Enkes Datter, i Helsingør, 7½ A. gl. og 3 Uger før hendes lille Søn, begge af Skarlagensfeber.
- 5/8 Menig af 2den Batalions 2det Komp. Sören Nielsen Hullerslev, i Odense.
- Thyra Petrea Margrethe Bregendahl, i 6te A. Eneste Barn af F. C. B. og J. M. B. f. Hansen i Aalborg.
- 6/8 Ole Peter Olesen, ved en pludselig Død, 20½ A. gl., efter flere Aars tiltagende Svagthed. Fldr. J. P. O. og I. O. f. Gunders p. Bølleberg v. Randers.
- 8/8 Christine Elisabeth Sofie Andresen f. Bay i Hammel Prstg., i 36te A. Manden Sognepr. P. M. A. og 2 smaa Børn, det yngste saa Dage gl.
- 9/8 Kirstine Krogh, 26 A. gl., efter 8 Dages Sygdom under et Besøg i Ringsted hos sin Søster. Plejedatter af Gehejmerraadinde C. C. Møsting f. Krogh.
- Madame L. Pontoppidan f. Glahn, efter længere Tids Svagelighed. Datter og Svigersøn C. Qvist og O. Q. f. Pontoppidan i Aalborg.
- Eskadronssadelmager i Odense P. C. Jensens Søn Jens Frederik J. 8½ A. gl.
- 11/8 Mariane Luise Elisabeth Bagger f. Tofte i Vissenberg Prstg., efter langvarige smertefulde Lidelser. Manden Sognepr. F. V. B. og Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ¹¹/₈ Conradine Hansen f. Allerup i Helsingør, 53½ A. gl., efter langvarige Lidelser. Börn.
- ¹²/₈ Avlskarl hos Kammerraad Fr. Lassen i Vandløse, Jørgen Nielsen fra Langeland, død pludselig.
Gaardejer i Gundestrup (Rand. A.) Jens Ödum, efter længere Tids tiltægende Brystsvaghed og flere Dages Upasselighed, i 75de A. Börn.
- Mursvend i Odense H. Nogensens Datter Bolette Caroline Rasmine Hansen, 3 Ug. gl.
- Daglejer sst. O. Henriksens Enke Anne Kathrine Jensdatter, 71½ A. gl.
- Frederik Peter Winther, død i Riga af Kolera. Moderen Zennet Marie W. i Aarhus.
- uang. Peter Laurits Vilhelm Hostrup, 7 Ug. gl. Søn af J. P. H. og A. M. H. f. Möller i Randers.
- ¹³/₈ Premierløjtnant ved 6te Dragonregiment Ove Høegh af Guldberg ved en pludselig Død i Skovbølling.
- Emilie Hultmann, 3½ A. gl., efter 5 Ugers smerteligt Sygeleje. Fldr. Smedm. O. H. og F. H. f. Paulsen i Helsingør.
- ¹⁴/₈ Johan Frederik Arnoldus Jensen, 1½ A. gl. Søn af S. J. og A. J. f. Valtersdorff i Randers.
- ¹⁵/₈ Jensine Sofie Broberg f. Petersen i Nykjøbing i Sjælland, 26 A. gl, efter 4 Aars Ægtsk. Manden F. B. og en lille Datter.
- Sergeant i 1ste Jægerkorps Caspar Immanuel Andresen fra Helsingør, næsten 22 A. gl. (efter at have været med i de fleste Træfninger og Slag). Moder M. A. og Södskende.
- uang. Henriette Marie Adclaide Fich, 4 Mnd. gl. Fldr. Skomagerm. H. J. Fich og M. F. f. Brehm i Odense.
- ¹⁶/₈ Tjenestepige Sofie Söderström, i 59de A. Havde i 46 Aar tjent hos Enkefru Weise i Helsingør.
- ¹⁷/₈ Oscar John Oxholm, efter langvarig Sygdom, yngste Barn af O. til Rosenfeldt.
- Skomagermester i Odense H. J. Hansens Søn Ferdinand Christian Morten Hansen, 3 A. gl.
- Menig af 4de Res. Bat. 2det Komp. Ole Jensen Volstrup i Odense.
- ¹⁸/₈ Rebslagermester i Helsingør Johan Carl Brassel, 37½ A. gl. Enken T. B. f. Brünitzholtz.
- ¹⁹/₈ Peter Emil Möller, 10 Mnd. gl. Søn af J. M. M. og H. M. f. Huulegaard p. Kornumgaard.
- Julie Augusta Smith, 4 A. gl., efter 30 Dages Skarlagensfeber, Tvillingdatter af G. F. S. og L. S. f. Duncan p. Alderskvile.
- ²⁰/₈ Sognepræst til Frørup i Fyen Hieronimus Laub, efter næsten et halvt Aarhundredes gejstlig Virksomhed. Enke og Börn.
- Ane Kirstine Als f. Skibsted, i 73de A., efter næsten 44 Aars Ægtsk. Manden J. Als paa Gröndlandslykke ved Hals og 6 Börn.
- Luise Katharine Sparschuh, 2½ A. gl. Fldr. F. S. og M. S. f. Össtrup i Helsingør.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m, m.

- ^{20/8} Borger og Felbereder i Randers Hans Peter Hansen i 79de A. Søn og Svigerdatter.
- ^{21/8} Enkemadame Ane Marie Frederiksmose i Aarhus, efter langvarigt Sygeleje i 45de A. 9 Børn.
- ^{22/8} Ane Caroline Kondrup, 7½ A. gl., efter 1½ Aars Kirtelsygdom. Fldr. A. K. og V. K. K. f. Lussen i Skjødstrup.
- Sofie Jacobsen f. Jacobsen i Kjøge, efter flere Aars Svaghed og tiltagende Sygdom og 30 Ugers Sygeleje, i 47de A. Manden M. J. og Børn.
- ^{22/8} Sökapitajn Bonaventura Ross i Roeskilde, 84 A. gl., 2 Aar efter at have holdt Guldbryllup. Enke, Børn og Börnebørn.
- ^{21/4} Bøgermester Carl Wulsten i Helsingör, i 60de A. Enken D. M. W. f. Lundsteen og Børn.
- ^{25/8} Malermester sst. Schröders Hustru, Marie Elisabeth S., f. Gerken, efter flere Aars tiltagende Svagelighed, i 55de A., efter 33 Aars Ægteskab. Manden og Børn.
- Murmester Niels Buch i Randers, i 38te A., Ægteskabets 6te, efter længere Tids tiltagende Svaghed og 3 Dages Lidelser. Enken H. M. B. og 78aarig Moder.
- Anton Mikael Topp, fhv. Kapitajn i Livjægerkorpsen og Grosserer i Kbhvn., död paa Glas-Fabriken Frederiksfeld i Slesvig, efter et Sygeleje af 2-3 Uger, 66 A. gl. Södskende.
- ^{26/8} Ane Thorup i Karmark Mølle, efter flere Maaneders tiltagende Brystsyge, i 23de A. Faderen S. T. og 5 Södskende.
- Ane Kathrine Bjerring f. Andersen, efter et halvt Aars tiltagende Svaghed i 71de og Ægteskabets 20de A. Manden C. B. i Randers.
- Marthe Christine Hansen f. Addit, Enke efter Brændevinsbrænder H. F. H. i Nestved, efter længere Tids Svagelighed. Børn.
- ^{27/8} Jakobine Elisa Lützen f. Nielsen, i Veilby, i 53de A. Manden J. M. L. og og 3 Dötre, 3 forud döde.
- Poulina Christine Möller f. Glud, Enke efter nylig afdøde Vævermester i Hobro O. H. M., efter nogen Tids Sygeleje. Södskende.
- uung. Lars Peter Ammentorp, 13 A. gl., paa Vindalgaard, ved Tjenestedren- gens Uforsigtighed med en ladt Pistol. Fldr. C. A. og O. A. f. Lund.
- ^{28/8} Kammerraad, R. af Db., Christian Madsen paa Trollesminde ved Hilleröd, Enke og Børn.
- Sadelmagermester i Slagelse Christian Georg Ernst Heinrich, 74 A. gl., efter 32 Aars Ægteskab. Enken E. M. H. f. Geisler og Børn.
- Jfr. Elisabeth Hagen, 84 A. gl., i Odense.
- ^{29/8} Restauratör Thomas Magnus Gamst sst., 42 A. gl.
- ^{27/8} og ^{29/8} Jens Schibby Wibroe 13 A. gl. og Nikolette Christine Wibroe, 12 A. gl., efter resp. 5 og 3 Dages Sygdom af en meget ondartet Skarlagensfeber. Fldr. J. C. W. og E. M. W. f. Schibbye i Nibe.
- ^{29/8} Anne Dorthea Ulrik i Helsingör, 54 A. gl., Tante af E. U. og L. Hansen f. U.
- ^{30/8} Johan Frederik Ferdinand Johnsen sst., efter 5 Dages Lidelser i 22de A. Moderen D. M. J.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 31/9 Sara Bernhardine Margrethe Henriette Petersen i Knudshoved ved Nyborg, i 22de A., efter langvarig Brystsvaghed og mange Lidelser. Yngste Datter af P. B. P. og S. R. P. f. Fricbling.
- Henriette Charlotte Böcher, i 4 Aar Lærerinde hos Kåbke i Nykjøbing paa Falster, efter et kortvarigt Sygeleje under et Besøg i Vordingborg. Sødskende.
- 1/10 Jörgen Gad Lund i Aaker p. Bornholm, i 52de A., efter 11 Dages Anfald af Brystkrampe. Fldr. Kirkesanger J. L. og S. C. L. f. Gad, og Sødskende.
- Brevbærer Magnus' Enke, Sofie Christensen, i Odense, 81 A. gl.
- Kathrine Brinck i Skippinge Plantage, i 65de A. Broderen G. B.
- 2/9 Johan Henrik Schoustrup Nickolin, 13/4 A. gl., efter 13 Dages smerteligt Sygeleje. Fldr. Kapitajn i Ingeniørkorpsset O. C. H. N. og J. J. E. N. f. Schoustrup i Ringkjøbing.
- Menig af 10de Batallions 2det Komp. Peter Andersen, i Odense.
- uang. Skolelærer i Vaarst Thomas Christian Larsen. Enken J. H. L. og 5 smaa Børn.
- 3/9 Bagermester Johan Lorens Kyhn i Nestved, efter 2 Aars tiltagende Svaghed, i 71de A. Enke og Børn.
- Karen Nors f. Greisen, efter 27 1/2 Aars Ægteskab og længere Tids Svaghed i 48de A. Manden Ch. N. i Løgstør og en fraværende Søn.
- 4/9 Frøken Henriette Severine Meyer i Randers. Søster og Svoger.
- Reginus Dessauer, 2 1/2 A. gl., efter 4 Ugers Lidelser; eneste Barn af praktiserende Læge i Haderslev, f. T. i Ribe, J. D.
- Agent og Dannebrogsmænd Hans Hinrich Dithmer, fhv. Besidder af Teglværket Rennberg, paa Graasten, i 69de A. Enke og Børn.
- 6/9 Hattinagermester i Odense Hans Pedersen, 66 A. gl.
- Enkemadame Kathrine Barbara Sommerfeldt f. Andkjær i Aalborg, i 68de A.
- 6/9 Fru Frederikke Bolette Juel f. Petersen, næsten 51 A. gl. Manden Krigsraad og Byskriver i Ribe J. og mange Børn.
- 7/10 Albertine Cecilie Vilhelmine Michelsen, 7 1/2 A. gl., efter et kort og smertefuldt Sygeleje af Hjernebetændelse. Ældste Datter af Degn og Skolelærer i Præstø C. M. og S. M. f. Gottlieb.
- Frederikke Elisabeth Theresia Andersen i Vordingborg, efter nogle Dages Sygeleje, i 73de A. Henlevede sine sidste Dage hos Apotheker Schowest.
- Broder C. Schiøtt i Kiel. Fldr. Justitsr. C. F. S. og C. J. S. f. Schach.
- 8/9 Sognepræst p. Bornholm Winsløvs Hustru, Anc Kathrine W. f. Sonne, efter mange Aars Sygdom og tunge Lidelser, i 46de A. Manden og 5 Børn.
- Politibetjent i Helsingør Anders Johansen Hølløse, efter 8 Dages Sygeleje i 55de A. Børn.
- 9/9 Matros i Sø-Etaten Frederik Nielsen Lundberg, som havde været med Korvetten Galathea paa dens Jordomsejling og senere paa Nikobarerne, død efter 4 Aars Fraværelse paa Hjemrejsen med Korvetten Valkyrien

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- under Kap ved at falde ned og slaa sig ihjel. Fldr. Bødkersvend N. L. og A. L. f. Hansen.
- 9/9 Fhv. Skibsfører Carl August Reventlov Hardenberg Monrad paa Andkjærvig ved Vejle. Børn.
- Skomagemester i Odense F. C. Rosbachs Datter, Marie Sofie Beate Rosbach, 1³/₄ A. gl.
- 10/9 Betsy Briand, i 7de A., efter 14 Dages Lidelser af Hjernebetændelse. Datter af Sognepr. F. B. og P. B. f. Klem i Nørre-Søby Prstg.
- 11/9 Kjøbmand i Kallundborg Niels Christoffer Dyrland Ostermann, i 69de A. Efterladte.
- Rudolf Peter Nielsen, næsten 8 A. gl., efter 14 Dages smerteligt Sygeleje. Fldr. Skolelærer i Hals N. N. og H. M. N. f. Heiss.
- 13/9 Søkrigskommissær, Forvalter p. Fæstningen Kristiansø, Christian Frederik Nissen, ved en pludselig Død af et apoplektisk Anfald. Enken A. K. N. f. Olsen, Søn og Datter.
- Menig af 11te Batallions 3die Komp. Lars Sørensen Sønderøxe, i Odense.
- 14/9 Kammerherre og Gesant i Wien Grev Bille-Brahies Instru, Jeromia Kathrine f. Baronesse af Selby.
- 16/9 Hjelpelærer ved Øksendrup Skole i Fyen Thiele Pedersen Hummelgaard, efter længere Tids Svagelighed, men kun 1 Dags Sygeleje, i 37te A.
- Fru Mette Kirstine Knutzen, Enke efter Etatsraad Marsilius K., i Odense, over 83 A. gl. Datter.
- Rugbrødsbager N. Hansens Enke, Anne Marie Jensen i Odense, 67 A. gl.
- 17/9 Anne Margrethe Petersen f. Christensen, efter 16 Maaneders Ægteskab. Manden R. P. i Aarhus og en 15 Dages Søn.
- Dorteia Sofie Grarup f. Frost, i 49de A., under et Familiebesøg i Klitgaard ved Aalborg. Manden A. G. i Aarhus og 7 uforsørgede Børn.
- Sognepræst til Allesø og Næsbyhovedbroby i Fyen, Johannes Brorson, efter langvarige og smertefulde Lidelser. Enken L. B. f. Nissen og Søn.
- 18/9 Jensen i Gjentofte, i 53de A., efter 15 Maaneders Ægtesk. Enken M. J. f. Möller og 3 Børn; første Instru og 4 Børn tidligere døde.
- Mette Kirstine Glud f. Michelsen, Enke efter Billedhugger G., i Aalborg i 89de A., efter at have været sengeliggende i 24 A. Datteren Cecilie Schiøth.
- 19/9 Skipper Anders Steffensen i Odense, 48 A. gl.
- Poltemager sst. J. Niensens Kone, Frederikke Kirstine f. Fuhrmann, 35¹/₂ A. gl.
- Skomagemester sst. J. C. Schrøders Søn, Frans Oscar S., 4 Mnd. gl.
- uang. Juliane Marie Pullich, efter sna Dages Sygdom i 29de A. p. Nøjsomhed ved Helsingør. Fldr. A. C. P. og M. E. P., og Sødskende.
- 20/9 Snedkermester Jakob Lange i Næsbyhovedbroby, i 70de A., efter ethalvt Aars Sygeleje, 40 Aars Ægtesk. Enken M. L. f. Heiersted.
- J. Ludvigs i Aarhus i 42de A. Enken Luise L. f. Brodersen og 4 uforsørgede Børn.
- 21/9 Garver Johan Frederik Schubart, 78 A. gl., i Aalborg. Fraværende Børn og Familie.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{21/9} Conrad Lundsgnård Bisted, i 75de A. og Ægteskabets 38te, efter flere Aars Svagelighed og 8 Dages Sygeleje, paa Ælholm. Enken J. V. B. f. Bisted.
- ^{22/9} Værtshusholder og Traktør i Holbek Jens Nielsen, efter 6 Ugers Sygeleje, 11 Aars og 5 Maaneders Ægtesk. Enken A. S. N. f. Bjerring.
- Arine Kathrine Rasmussen f. Carlstrøm i Balten paa Sansø. Manden L. R. og 4 Børn, et nyfødt Barn forud død.
- Trænkudsk Jens Christensen Gravlev i Odense.
- Karen Buch f. Hougaard i Randers, i 78de A., efter 4 Ugers haarde Lidelser. Børn og Svigerbørn.
- unng. Alrik Frederik Södring, død i London i 34te A., nylig tilbagevendt fra en næsten 4aarig Sörejse i Australien. Fldr. C. S. og F. E. S. i Aalborg.
- ^{23/9} Regimentsdyrlæge i Horsens Johan Gottlieb Hildach, i 67de A., efter mange Aars tiltagende Svagthed, Sönnen M. H.
- Agent og Kjøbmand i Nörresundby Johan Georg Galster, næsten 72 A. gl., i Ægteskabets 34te A. Enken Charlotte G. f. Castonier og 7 Sönnner.
- ^{24/9} Mariane Broch f. Nielsen i Randers, i 34te A., efter længere Tids Svagthed og 10 Ugers Sygeleje, 14 Aars Ægtesk. Manden Vognmand J. R. B. og Moder, 2 Børn tidligere døde.
- Sognepræst i Stillinge Provst Gerhard Giese Salicath, R. af Db. Enke og 2 Sönnner.
- Fabrikant Peter Christian Deichmann paa Havreholm i Tilkjøb Sogn, i 53de A. Enke og Børn.
- unng. Provst Niels Refsbek Hövring, 72 A. gl., i Kolind Prstg. Enken Kirstine H. f. Höyer.
- ^{21, 23} og ^{28/9} Sören Sörensen efter 9 Dages Sygdom, 5 1/2 A. gl., Christiane Frederikke S. 1 1/2 A. gl. efter nogle Timers og Maren S., 3 1/2 A. gl., efter 4 Dages Sygdom, alle 3 Børn af S. Sörensen og C. S. f. Fiederiksen i Randers.
- ^{25/9} Anna Ludovika Stabell i Randers, efter længere Tids Svagthed og 5 til 6 Ugers haarde Lidelser. Sösteren M. M. S.
- Proprietær Buchs Enke, Anne f. Grundet, 67 A. gl., i Odense.
- Marie Aabel f. Lund, i 31te A., efter lang Tids tiltagende Lidelser, 11 Aars Ægtesk. Manden C. A. i Sæby Mølle og 6 Børn.
- Claudine Myhre f. From, Enke efter Kjøbmand C. Hvilson, 73 A. gl., efter 9 Dages Sygeleje. Sönnen F. C. H. p. Restrup.
- ^{27/9} Major Christian Emil Henrik Schertiger i Helsingör, i 49de A., ved en pludselig Död. Enken M. V. S. f. Ussing.
- ^{28/9} Gaardejer Jakob Bischoff, i 68de A. Broderen H. B. i Nestved og Efterladte.
- Johan Henrik Bauer paa Usseröd, 51 A. gl. Enken J. K. B. f. Jacobsen og 8 Børn.
- Prokurator Jens Schougaard paa Riis Mølle ved Randers, i 54de A. Brodersön C. S.
- unng. Christiane Riisbrigh f. Bjerregaard, efter 3 Dages smertefuldt Sygeleje i 28de A., efter 1/2 Aars Ægtesk. Manden C. R. i Randers og Dntter.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{29/9} Christine Smith f. Rahbek, efter 17 Dages Lidelser i 26de A., 7½ Aars Ægtesk. Manden P. S. til Nymølle Papirfabrik og 3 smaa B.
- Emma Petrea Christiane Vellejus paa Frederiksværk, netop 14 A. gl., efter en Bryllupsdag og noget over et A. Fldr. H. V. og H. V. f. Beck.
- Ane Bruun f. Petersen i Kolding. Manden N. J. B. og 3 umyndige B.
- ^{30/9} Kjøbmand i Nakskov Thomas Peter Wulffeldt i 66de A. Enken R. F. W. f. Esch og Börn.
- ^{1/10} Marthe Kirstine Buchter i Odense, 14½ A. gl.
- ^{2/10} Laura Johanne Bjering f. Schaarup i Nordby Prstg. p. Fanø, efter 3 Dages Sygeleje, 5 Aars Ægtesk., i 35te A. Manden Sognepræst C. P. B.
- Dorthea Krogh f. Michelsen i Aalborg, Enke efter Slagtermester J. K., 85½ A. gl., efter mangaarigt svagt Helbred og nogle Dages Sygeleje. To Sønner.
- ^{3/10} Hofraad, R. af Db., Josef Hambro i London. Sønneren C. J. H.
- Kathrine Magdalene Dorthea Juhler, 11 A. gl., p. Frederiksberg, efter 14 Dages Sygdom. Fldr. F. V. E. J. og A. C. J. f. Dittmar.
- Kongl. Kryds- og Toldassistent Frederik Christian Henckel i Aalborg, efter 9 Dages smertefulde Lidelser, i 57de A. Enken C. H. f. Benzen i Skjelskjør og 4 Börn.
- Skovrider ved Skjörningegaard p. Falster, Carl Thomsen, efter længere Tids Svagelighed i 25de A. Moder og Södskende.
- ^{4/10} Johan Christian Wulff Bugge, Underofficer ved 1ste Res. Bat., 39 A. gl., druknet i Gamborgfjord da han kom af Vagt og skulde til sit Kantonnement i Skrøllinge (tilligemed 5 Menige og Baadföreren). Enken A. M. B. f. Skibbye og 2 Börn.
- Ane Marie Andersen f. Jörgensen i Ribe, efter flere Aars tiltagende Svagelighed, i 67de A. Manden A. Andersen.
- ^{5/10} Kammerjomfru Georgine Möller paa Gissfeldt, efter flere Aars tiltagende Lidelser.
- Christine Charlotte Juell f. Löbner paa Augustenborg, i 80de A. Datteren C. A. C. Benzou f. Juell og övrige Södskende.
- Melhandler i Nestved Niels Jacobsen, efter længere Tids Svagelighed, 65½ A. gl. Enken I. J. f. Sörensou og Börn.
- Mathias Jacob Sommer af Sönder Borup ved Randers, efter flere Aars tiltagende Svagelighed i 35te A. Enken og 3 Börn samt Forældre.
- Joakim Henrik David Brunkhorst i Odense, efter langvarig Svagelighed i 82de A. Sönnen Major D. F. B. og Svigerdatter.
- ^{6/10} Proprietær Christen Juul til Kjellerup Hovedgaard, i 54de A.
- Skrädermester J. A. Lunds Enke, Margrethe Hansen i Odense, 80 A. gl.
- ^{7/10} Eleonora Marie Lange f. Erboe i Grenaa, i 68de A. Sönnen H. L. og fräværende Brödre.
- Handelsfuldmægtig i Odense Frits Carl Bülow, af en gastrisk Feber, i 25de A.
- Snedkermester sst. H. Erichsens Datter, Petrea Luise, 5½ A. gl.
- Skomagermester sst. R. Berggreens Datter, Camilla Theodora, ½ A. gl.

Dødsdagen

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 7/10 Anna Kathrine Nielsen i Slagelse, i 32te A., efter længere Tids tiltagende Svagelighed. Sødskende.
- 8/10 Klædefabrikør Hans Frederik Madsen i Vintermølle. Datteren C. M.
— Herredsfoged Kancelliraad John Finsen i Aarhus. Enken C. D. F. f. Bruun og Børn.
- 9/10 Politiasistent i Hillerød C. Thyboe, efter nogen Tids Svagelighed. Svi-
gersønnen S. Petersen.
— Ane Sørensdatter Holst, Enke efter Vognmand Anders Nielsen i Randers,
efter flere Aars Svagelighed og 4 Ugers Sengeliggende, 77½ A. gl. Svi-
gersøn Vognmand J. A. Brock.
— Henrik Christian Færdi Malberg, 15 Uger gl. Fldr. N. M. og A. M. M. f.
Færdi i Randers.
— Gartner i Odense Wagners Datter Luise Marie, 2 Mnd. gl.
— Birgithe Marie Honoré f. Nielsen, i 43de A. Manden P. Honoré i Vejle.
- 10/10 Ingeborg Marie Kirstine Holm, i 10de A., Datter af Skolelærer i Hvid-
ovre J. F. H. og A. K. H. f. Petersen.
- uang. Ane Kathrine Plum f. Lorentzen i 57de A., efter 28 Aars Ægtesk. Manden
G. P. i Aalborg og 2 Børn.
- 11/10 Henriette Margrethe Loft i Aarhus, efter flere Aars Svagelighed og over 1
Aar længslet til Sygelejet, 26½ A. gl. Moderen Maren Loft.
— Christian Jakob Adolf Philipsen, Amanuensis ved det kongl. Bibliothek,
under sit midlertidige Ophold i Horsens som Kasserer ved Intendantur-
ren i Nørre-Jylland, efter længere Tids Svagelighed. Moder og Sød-
skende.
— Fhv. Skipper S. N. Svarer i 63de A. efter 1 Aars tiltagende Svagelighed.
Svigersøn og Datter paa Samsø Apothek, C. L. Wernberg og D. C. W.
f. Hjetting-Svarer.
- 12/10 Gaardmand og Dannebrogsmænd Hans Christensen af Bloustrød, i 71de A.,
efter næsten 40 Aars Tjeneste som Sognefoged. Enke og Børn.
— Jean Charles Robert Iversen, efter 14 Dages Sygeleje, 7 A. gl. Ældste
Søn af Kontrollør ved Øresunds Toldkammer I. H. I. og J. I. f. Rohden.
- 13/10 Ane Wesenberg f. Friis, efter et Aars tiltagende Svagelighed og flere Ugers
Sygeleje, 35 Aars Ægteskab. Manden J. D. W. i Randers og 2 Sønner.
- 14/10 Aktuar Pederstamme-Petersen, Ejer af Glasværket Frederiksfeld i det
Slesvigske, efter 4 Ugers Sygeleje. Enken E. C. P. - P. f. Nyholm og
Datter.
— Provstinde Marie Dorthæa Røben, Enke efter forlængst afdøde Provst R. i
Slangerup, i 90de A. Børnehørn og Bbsbørn.
— Vagtmester i Odense F. C. Schrøders Illustru, Anna Elisabeth f. Sørensen,
32 A. gl.
- 15/10 Arbejdsmand sst. P. Møllers Datter, Marie Kirstine Frederikke M., 4
A. gl.
— Johan Ferdinand Kirchheiner i Stege, efter et kort Sygeleje. Enken A.
K. f. Kirchheiner og 5 Børn.
— Ellen Dorthæa Baggesen, 1 A. gl., yngste Barn af P. B. og M. M. B. f.
Rasmussen i Aalborg.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{15/10} Jens Nikolaj Andkjær i Aalborg, efter fleraarigt svagt Helbred og 2 Maaneders Sygeleje, 32 A. gl., efter 8 Aars Ægtesk. Enken A. B. A.
- ^{16/10} Georg Stoltze, 11 A. gl., efter nogen Tids Svagelighed. Fldr. K. V. St. og L. E. C. S. f. Schröder i Svenstrup.
- Jmf. Johanne Kirstine Risom, som i flere A. opholdt sig i Aarhus. Brodersøn R. paa Skaarupgaard.
- uung. Hanne Elisabeth Trampenbergt, 17 A. gl., efter længere Tids Svagelighed og 11 Dages Sygeleje. Fldr. L. T. og S. T. f. Due i Randers.
- ^{17/10} Elisabeth Lucie Fæster, 4 A. gl., efter 9 Dages smerteligt Sygeleje. Eneste Barn af K. A. F. og H. M. F. f. Olsen i Nestved.
- Charlotte Vilhelmine Amalia Petersen f. Graff, efter langvarig Sygdom, 15 Aars Ægtesk., 37 A. gl. Manden M. P. i Nestved og 7 Børn.
- Niels Peter Nielsen i 19de A., efter noget over 4 Aars foregaaende Svaghed; eneste Søn af Skolelærer N. i Seiffod Skole.
- Skomagermester i Odense M. Pedersens Datter Nielsine P., 2 A. gl.
- ^{19/10} Luise Lesser f. Lehmann, i Kiel.
- Bolette Christine Schousgaard f. Krogsgaard i Aalborg, efter at være forløst med en dødfødt Søn, i 31te A. Manden P. C. S. og 3 Børn.
- Jørgen Ditlev Hübertz, fhv. Skolelærer i Grysted Skole, 42 A. gl., efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed og 14 Dages Sygeleje. Moderen A. M. H. f. Monrad i Nibe.
- ^{20/10} Stine Kirkeskov f. Pedersdatter i Vordingborg. Manden P. N. K. og fraværende Datter.
- Margrethe Nannestad f. Dorph i Vestenskov Prstg., efter langvarige og tunge Sygdomslidelser, 41 A. gl., efter 23 Aars Ægtesk. Manden Pastor N. C. N. og 7 Børn, 5 andre forudgangne.
- Oldingen Lars Marcus i Aalborg efter flere Aars Svagelighed.
- Margrethe Serafine Frederikke Bering, 15 A. gl., efter 14 Dages Hjernebetændelse, p. Dagmarsgaard, hvor hun i 13 A. havde opholdt sig i en Onkels Hus. Fldr. M. H. Bering og F. B. f. Justesen i Fredericia.
- Kammerraadinde E. M. Friis f. Aanganrd i Kiel, i 96de Aar. Sønnen S. F. paa Lyngbygaard.
- ^{21/10} Sognepræst til Hnvrchbjerg og Gudum. Menigheder, Andreas Kjeldberg, i 72de A. Enken C. H. K. fød Næsted og 3 Børn.
- Skrædersvend i Odense Kaufmanns Kone, Engel Marie f. Hoffensitz, 42 A. gl.
- ^{22/10} Frilodsmand ved Depotet i Odense Lars Frandsen Jordkjær.
- Peter Anton Bjørn i Randers, 1/2 A. gl., af Krampe. Fldr. C. B. og C. B. f. Challet.
- Nikoline Henriette Selmer, 6 Ug. gl. Yngste Barn af Justitsraad H. P. S. og J. A. S. f. Wilkens p. Frederiksberg.
- ^{23/10} Madame Vissing, Enke efter Sogndegn V. i Vejlv, i 81de A. efter 2 Aars smertefulde Lidelser. Svigersønnen J. V. Rudolph i Nestved.
- Susanne Marie Pedersen f. Dons, Enke efter Skolelærer og Kirkesanger P. i Gundsømagle, i 63de A. efter manganrige Svageligheder og 3 Maaneders smertelige Lidelser. 5 Børn, 3 forhen døde.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²³/₁₀ Snedkermester i Odense Henrik Hansen, efter længere Tids Svægelighed og faa Dages Sygeleje, 53¹/₂ A. gl. Enken F. J. H. f. Wensch og 6 tildels uforsørgede Børn.
- uung. A. V. Bennedsen, efter 12 Timers Sygdom død af Kolera i Hamborg, 30 A. gl. Ældste Søn af Enken G. B. i Ribe.
- ²¹/₁₀ Abel Marie Charlotte Læhne, i 39te A^o, efterat hun i 29 Aar havde baaret Sygdoms tunge Kors. Fldr. Karantænebetjent J. H. L. og A. S. L. f. Restrup i Helsingør.
- Ludvig Henrik Vilhelm Sørensen, efter langvarigt Sygeleje, 8¹/₂ A. gl. Ældste Søn af C. S. og S. S. paa Kællehavegaard.
- ⁷ og ²¹/₁₀ Carl Julius Lunddahl, næsten 3 A. og Julie Caroline Lunddahl, næsten 4³/₄ A. gl. Børn af Artillerikapitajn C. L. i Helsingør og J. L. f. Wørrishøffer.
- ²⁵/₁₀ Dorothen Frost f. Mortensen, 45 A. gl., efter faa Dages Sygeleje af en heftig Strubebetændelse, 23 Aars Ægtesk. Manden C. F. paa Frederiksberg og 2 voksne Børn.
- Thora Hedeveg Rønneberg, efter 12 Dages Sygdom. Yngste Datter af H. F. R. og E. R. i Kristrup ved Randers.
- Christen Severin Spliid, 11 A. gl., efter 12 Dages Sygdom af Hjernebetændelse. Fldr. J. C. S. og S. S. f. Richter p. Gl. Skivehus.
- Astrid Jørgensen, 13 Mnd. gl. Fldr. Batallionskirurg i Odense F. J. og M. J.
- ²⁶/₁₀ Fodgardist i Odense Jens Jensen Udby.
- ²⁷/₁₀ Told- og Konsumtionskasserer i Mariager Peder Krag i 68de A. 2 Børn.
- Jørgen Muhle Kornerup i Roeskilde, efter flere Aars Svægelighed i 44de A. Moder T. K. f. Hansen og Broder.
- Luise Marie Nisson i 16de A., eneste Datter af N. N. og K. N. f. Frederiksen til Beringgaard.
- Vilhelmine Schmidt, efter 4 Ugers Sygeleje, 4¹/₂ A. gl. Fldr. Kjøbmand H. S. og L. S. f. Dreyer i Odense.
- ²⁸/₁₀ Fhv. Kæmner i Helsingør Erik Leerbek, efter flere Aars tiltagende Svægelighed.
- ²⁹/₁₀ Helene Dessauer f. Michelsen i Aarhus, i 31te A. og efter 16 Maaneder Ægtesk. Manden J. D.
- Mads Leererger Bastrup p. Nørreskovsgaard, 72 A. gl. 2 Børn.
- Fru Emilie Lucie Weitzmann f. Ölstein, Enke efter Major af W. i Jyderup, i 79de A. Sønnen.
- Johan Henrik Barlag Rigrup, død i Amsterdam efter 12 Dages Sygeleje af Tyfus. Moderen Enkemadame H. Rigrup p. Tenning Teglværk.
- ³⁰/₁₀ Bagermester i Randers Christen Jensen, 44 A. gl., efter 2 Aars Sygdom. Enken f. Junker og 6 Børn.
- Etatsraad Christian Ludvig Schestedt, fhv. Amtsforvalter p. Bornholm, i Kjerteminde, næsten uden foregaende Sygdom i 72 A. Børn og Sviigersønner.
- ³¹/₁₀ Ida Marie Luise Dreyer i Roeskilde, 1¹/₄ A. gl., Datter af Ingeniørkapitajn F. D. og I. D. f. Randrup.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ³¹/₁₀ Sognepræst til Sorø Dr. theol. Magnus Sommer, Ridder af Dannebrog, 87de A. Börnebørn.
- Kand. Farm. Niels Frederik Petersen i Kjøge. Enken V. P. f. Höyer.
- Sidse Marie Eilersen f. Jacobsen i Kallundborg, i 40de A. Manden P. H. E. og 5 uforsørgede Børn.
- ¹/₁₁ Emilie Marie Dorothea Haßmann, 1¹/₄ A. gl., Datter af Arbejdsmand H. E. H. i Odense.
- ²/₁₁ Marie Nielsen f. Jensen, 25 A. gl., Bødkermester N. P. C. N.'s Hustru i Odense.
- Sofie Frederikke Sudermann, 2¹/₂ A. gl., Datter af Skomagermester H. F. S. i Odense.
- Jfr. Katharine Bjerring i Lille-Værløse, efter et kort Sygeleje.
- N. C. Magaards Hustru paa Buddinge Mark, efter 8 Ugers Sygeleje, efterladende Manden og en lille Søn.
- ³/₁₁ Hfv. Guldsmed P. Krøgh i Randers, 85 A. gl., efter 38 Aars Ægteskab. Enken C. K. f. Su'er.
- Sognepræst for Nysted og Herritslev, Provst Ludvig August Nissen, 49 A. gl. Enken D. N. f. Westergaard og 9 Børn.
- Christian Frederik Thrane, 9¹/₂ A. gl. Søn af Jordbruger C. Thrane i Odense.
- ⁴/₁₁ Frederikke Vilhelmine Möller f. Nielsen, efter 2 Aars Svægelighed og ¹/₂ Aars haardt Sygeleje i 38te A. Manden J. C. M. i Ordrup og 5 Børn.
- Sy pige i Odense Caroline Hansen, 34 A. gl.
- Mette Kirstine Brømning f. Nielsen. Manden Skolelærer B. C. B. i Thyrsing og 2 Sønner, den ene nylig født.
- Vilhelmine Marie Faurachou, 11 Ug. gl. Fldr. N. F. og C. F. f. Albrechtson paa Kondruphall.
- ⁵/₁₁ Anc Marie Larsen f. Oldau, 38 A. gl., i 9de Barselseng, tilligemed sin Spæde. Manden Jordbruger H. L. i Helsingør og 7 Børn.
- ⁶/₁₁ Skipper Simon Christian Holm i Aalborg, efter lang Tids Svægelighed, i 70de A. Enken A. M. H. f. Baggesen og Børn.
- Skomagermester H. C. Dalgaard i Aarhus, i 38te A., efter 8 Aars Brysttæring, 8 Aars Ægtesk. Enken Marie D. f. Hansen og 5 uforsørgede Børn.
- Kjøbmand Jens Simmelkjær i Aarhus, 65 A. gl., efter langvarig og smertefuld Sygdom, 27 Aars Ægteskab. Enken T. S. f. Johnsen og Plejebørn.
- ⁷/₁₁ Alvilde Natalia Ryberg, 2 A. gl., efter 17 Dages haarde Lidelser af Skarlagensfeber. Fldr. H. R. og A. M. R. f. Sørensen i Skanderborg.
- Adrian Conrad Schönau, 6 Uger gl. Yngste Søn af A. V. S. og C. S. f. Husted paa Røstrup.
- ⁸/₁₁ Anne Kathrine Elisabeth Petersen f. Beschöy, Enke efter Opsynsmand P. af Frederiksberg, under et Besøg p. Engelholm, i 83de A. Datter og Börnebørn.
- Hfv. Handelsfuldmægtig p. St. Croix Vilhelm Ferdinand Hansen, 38 A. gl., efter 2 Manneders Svægelighed, under et Ophold i Odense.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 9/11 Pastor emeritus Andreas Nikolaj Flensburg, i 67de A. ved en smertefri Død, i Vellev Prstg. Børn.
- Möller i Carls Mölle Niels Peitersen i 52de A. og Ægteskabets 11te, efter lang Tids Brystsvaghed. Enken K. M. P. f. Bagger og 4 Børn af 1ste, 1 af 2det og 3 af 3die Ægteskab. 2 Børn af de første Ægteskaber forhen døde.
- Grevinde V. af Lerche f. Krogh paa Lerchenborg. Manden Gehejmekonferentsraad Gr. C. L.
- 10/11 Fru Isidora Sevorine Magdalene Marie Krogh f. Heinen i Odense, efter flere Maaneders tiltagende Sygdom, 50 A. gl. Manden C. K.
- Johanne Josefine Pauline Neergaard f. Westermann p. Skjoldenæsholm. Manden Jægermester N.
- Nikoline Andrea Færch f. Hjorth p. Lindenberg. Manden T. F. og et Barn.
- Jmf. Marie Weiss i Sverrig ved en pludselig Død af et Slagtilfælde, 46 A. gl. Søster og Svoger C. Wilckens og A. W. f. Weiss.
- Spisevært Rasmus Hansen i Odense, 37 A. gl.
- 11/11 Johanne Bentsine Frisch i Horsens, efter faa Dages Sygdom, 32 A. gl. Moderen Luise F. f. Jordan, 2 Södskende og Forlovede.
- 12/11 Aksel Henrik Siegfred Scheel Whitte, 7 Ug. gl., Søn af Rektor i Rønno Mag. H. K. W. og E. H. C. W. f. Grevinde Scheel.
- 13/11 Vilhelm Carl Fræderik Hansen i Randers, efter længere Tids tiltagende Svaghed, i 76de A. Enken M. H. f. Ove og 2 Døttre.
- Rebekka Sofie Steenbuch f. Werlauff i Odense, Enke efter Sognepræst sst. A. H. St., 65 A. gl. Børn.
- 14/11 Jmf. Petrea Bering i Aarhus, efter flere Aars Svaghed og lang Tids Sygeleje, Tanto af H. C., H. L. og I. Liisberg.
- 16/11 Christian Frederik Julius Risom til Skaarupgaard, efter 3 Ugers Sygeleje i 36te A., Ægteskabets 8de. Enken A. R. f. Stillmann og 4 Børn.
- Generalmajor, Kammerherre, Kmd. af Db. og Dbm., Harald af Rothe, Kommandant paa Kronborg. Børn.
- Fhv. Hofdame Fröken Sofie Elisabeth Michaelsen i Haderslev, i 81de A. Broderen C. M.
- Ottilia Nikoline Buemann, 4½ A. gl., efter 4 Ugers smerteligt Sygeleje. Fldr. J. P. B. og P. J. B. f. Müller i Skanderborg.
- 18/11 Enkemadamo Karen Norlander f. Johnsen i Holbek, efter længere Tids Svaghed i 61de A. Børn.
- Elise Bolette Højlund f. Pind p. Julielund, efter længere Tids Svaghed i 36te A. Manden C. H. og 4 smaa Børn.
- Henriette Marie Lindholm i Aarhus, efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed og 3 Dages Sygeleje i 24de A. (Havde opholdt sig 8 A. i C. Bæhrs Hus og tidligere 5 A. i Svigerforældrenes.)
- Tjenestekarl i Odense R. Petersens Datter Kirstine Rasmussen, 11 A. gl.
- Sara Marie Jensen sst., Enke efter Baadfører C. J., 64 A. gl.
- 19/11 Sognepræst til Grøsted og Maarum Menigheder i Sjælland, Severin Rolde Weile, efter længere Tids Svagelighed i 81de A. Enke K. W. f. Both

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ¹⁹/₁₁ Caroline Østergaard f. Knachergaard i Anlborg, 35½ A. gl. efter 8 Dages Sygeleje. Manden adjungeret Postmester Ö. og 2 smaa Pigebørn.
- Hans Koed i Asböll i 53de A. Enken S. K. f. Eiler og 7 Børn.
- Mette Soele f. Monberg i Horsens, efter kort iforvejen at være nedkommet med en Søn. Manden N. S.
- Vagtmeister F. C. Schröders Datter i Odense, Doris Elisa Marie, 4½ A. gl.
- Underkorporal af Gardehusar-Divisjonen Jørgen Hansen Hunde i Odense.
- ²⁰/₁₁ Skrædermester Frans Thomassek under et Besøg i Berlin, efter 3 Maaneders Sygdom af Blodspytning, i 49de A. Enken A. C. Th. f. Holmboe og 2 Børn.
- Gustav Valdemar Septimus Eggert, Handelslærling hos Bræsch & Bastrup i Hobro. Moderen J. E. i Randers.
- Murmester Nikolaj Rikard Möller i Aarhus, efter lang Tids Svaghed og 3 Ugers Sygeleje, i 30te A. og Ægteskabets 6te. Enken K. M. M. f. Hansen.
- ²¹/₁₁ Maren Grønning f. Ledertoug i Viborg, Enke efter forlængst afdøde Kunstdrejer P. G., i 81de A. Søn og Svigerdatter i Skiive.
- ²²/₁₁ Marie Mathca Olsen, 4 A. gl., af Strubehoste, eneste Datter af O. O. i Nyraad ved Vordingborg og B. O. f. Schmiegelow.
- ²³/₁₁ Fhv. Sadelmagermester Morten Johnsen i Anrhus i 77de A. Datter M. J. Skolelærer i Karlby J. Glavinds Illustru Mette f. Thomasdatter, 66 A. gl., efter 6 Dages Sygeleje, 38 Aars Ægteskab. Manden og 4 Døttre, 4 Børn forudgangne.
- Etatsrøindinde Corinna Sofie Lassen f. Bartholin fra Haderslev, d. i Odense 38 A. gl. Manden Etatsr. G. F. L.
- ²⁴/₁₁ Enkemadame A. P. Sveistrup i Aalborg, efter flere Aars Svagelighed og 17 Dages haarde Lidelser. Plejedatteren A. Hulegaard.
- Fhv. Borger og Bødkermester i Helsingør Christian Schubel, efter et halvt Aars tiltagende Svaghed og en Manneds Sygeleje, henved 89 A. gl. Enken E. S. f. Andersen.
- Jmf. Johanne Kathrine Holmer i Odense, 90 A. gl.
- ²⁵/₁₁ Mette Baumann, Enke efter Inspektør p. Alm. Hospital B., i Vejle. Datter og Svigerdatter.
- Farversvend i Odense Andersens Illustru, Gjertrud A. f. Lund, 48 A. gl.
- ²⁶/₁₁ Marie Elisabeth Rude, 12 Dage gl., Datter af Skipper H. Rude i Odense.
- ²⁷/₁₁ Johanne Marie Barchager f. Hartvig i Slagelse, i 43de A. Manden H. P. B. og 3 Børn.
- Slagtermester Lars Sørensen i Anlborg i 80de A. Enken A. K. S.
- Jakobine Frederikke Laurberg f. Hornstrup i Vroue Prstg., efter 8 Ugers haarde Lidelser, 58½ A. gl. Manden, Sognepr. t. Vroue og Resen P. L. og 2 Børn.
- ²⁸/₁₁ Kathrine Marie Rauberg f. Juul p. Anholt, efter 8 Dages smertelige Lidelser. Manden A. A. R. og Børn.
- Arsine Hansen, 4 A. gl., Datter af Bager J. K. H. i Odense.
- ²⁹/₁₁ Læge i Horsens N. C. Münsters Illustru, Cecilie M. f. Linde, efter saa Dages Sygeleje i 53de A. Manden.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²⁹/₁₁ Maren Marie Brock f. Nielsen i Randers, efter 13 Maaneders Sygeleje af Brystsvaghed, 23 Aars Ægtesk. og et tidligere 5 Aars. Manden Vognmand P. R. B. og 1 Datter af 1ste Ægtesk., døde forud 1 Barn af 1ste og 10 af 2det Ægteskab.
- uung. Else Jensdatter Kalum, Enke efter Værtshusholder M. C. K., i Aalborg, 88 A. gl., efter 6 Ugers Sygeleje. Datter A. Bruun f. K.
- Johanne Helene Kühle f. Monrath p. Bruunshaab, efter over et Aars Sygeleje. Manden F. V. K. og 5 smaa Børn.
- ³⁰/₁₁ Lods Hans Geertsen i Aarhus, i 40de A. og Ægteskabets 3die, efter 4 Ugers Sygeleje af Brystbetændelse. Enken A. M. G. f. Bunde og en Datter af første Ægteskab.
- uung. Distriktslæge p. Samsø C. Mönsteds Hustru, Juliane Henricte M. f. Petersen, efter 32 Aars Ægtsk., 54 A. gl., ved et apoplektisk Tilfælde. Manden og 8 Børn, 2 døde tidligere.
- Nielsine Marie Kirstine Busch, 2½ A. gl. Fldr. J. P. B. og K. M. B. f. Tind i Randers.
- ¹/₁₂ Ane Sörensdatter i Aalborg, efter 8 Dages Sygeleje, 72½ A. gl., efter 40 Aars Ophold i Søsteren og Svogeren Christensens Hus.
- Snedkermester Mathias Öhlenschläger Rasmussen i Odense, 59 A. gl.
- ³¹/₁₂ Fhv. Kjøbmand i Maribo Jens Lange, ved et apoplektisk Tilfælde, i 65de A. Enke og Datter.
- Amalie Augusta Lychegaard, 20½ A. gl., efter langvarig og smertelig Lidelse. Moderen A. L. i Hals.
- Ingeborg Secher f. Blichert, Enke efter Proprietær Hans S., i 65de A. efter saa Dages Sygeleje. 4 efterlevende Børn.
- ⁴/₁₂ Ane Andersen, Enke efter Tømmermand Jakob Sørensen i Randers, efter 3 Ugers Sygeleje, 56 A. gl.
- Ane Kirstine Bang f. Möller p. Marienborg ved Randers. Manden N. B., en lille Datter og hendes gamle Forældre.
- ⁵/₁₂ Birkedommer p. Samsø Sören Bay, 61 A. gl. Enken A. B. og 6 uforsørgede Børn.
- Johan Christian Hansen, 3 Ug. gl., Nursvend i Odense J. II's Søn.
- Andrea Andersen, 9 A. gl., Faderen Lejeljener i Odense J. Andersens.
- ⁶/₁₂ Student Knud Frederik Bagger Knudsen i Gislev Prstg. Fldr. Provst H. J. E. K. og H. S. K. f. Zcuthen.
- Frederikke Obel f. Pontoppidan, Enke efter O. F. O., Sognep. f. Gudum, Sejlflod og Lillevorde Mnh., d. i Arendal hos Datter og Svigersøn, kngl. Foged J. Praem, i 79de A. efter længere Tids Afkræftelse, men saa Dages Sygeleje.
- Mette Marie Wøller f. Knudsen i Nykjøbing p. Mors, efter 3 Dages Sygdom i 57de A. Manden Farver W. og 7 Børn.
- Mette Marie Svendsholm, i 46de A., i mange Aar Husbestyrerinde for P. V. Bjering i Ordrup.
- ⁷/₁₂ Ane Margrethe Langkilde f. Rasmussen, Enke efter Proprietær H. L. til Hollufgaard og Ejby Mølle. Børn og Svigerbørn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Esterladede m. m.

- 7/12 Elisabeth Analia Frandsen f. Andersen p. Frederiksberg, efter 3 Dages smertelige Lidelser, et halvt Aars Ægtsk. Manden J. F.
 — Menig ved 10de Bataljons 2det Komp. Hans Peter Festerlund i Odense.
- 8/12 Bog- og Papirhandler i Hillerød Laurits Krog, 37 A. gl. Enken T. K. f. Gundestrup og Barn.
- 9/12 Mathilde Emilie Lorentzen, 19 A. gl., efter et smerteligt Sygeleje af hende ved 10 Ug. Fldr. Skomagerm. i Helsingør C. L. og M. E. L. f. Thomsen.
 — Menig af Gardehusar-Divisjonens 2den Eskd. Niels Poulsen Ohm, i Odense.
 — Amtmand Henrik Harboe i Arendal. Broderen Major H.
 — Andr. Jesper Bødtcher, fhv. Ejer af Nebbegaard v. Fredericia, p. Moesgaard, efter mange Aars Lidelser, 61 A. gl. Enken S. B. f. Hastrup og B.
 — Marie Lassen f. Müller, Enke efter Pastor emeritus L., i 83de A. i Gartnerhuset ved Jægerum. Svigerinde A Høyer.
- 10/12 Kærlighedsvend Anders Christian Lund, efter et kort Sygeleje i Berlin, 26 A. gl., Moderen J. L. f. Jensen i Lyngby og Sødskende.
 — Laurentze Elisabeth Lakjer f. Spies i Snertinge, efter 9 Aars Ægtsk., 28 A. gl. Manden A. V. L.
- uang. Ekstrapostfører Henrik Hanssen i Kolding, efter 6 Ugers Lidelser, 1½ Aars Ægtsk. Enken C. H. f. Sall og en lille Søn.
- 11/12 Niels Christian Roedsted, 2½ A. gl., efter 6 Dages Sygeleje af Skarlagensfeber. Fldr. M. R. og M. E. R. f. Bjødstrup i Skanderborg.
- 12/12 Caroline Sofie Bodenhoff i Ballerup, i 24de A., efter 3 Aars haarde Lidelser. Fldr. L. B. og C. B. f. Skovgaard.
 — Niels Christian Petersen, ¾ A. gl. Fldr. Skolelærer P. C. P. og M. K. P. f. Rasmussen i Sønder-Kongerslev Skole.
- 13/12 Anna Henriette Elisabeth Qvistgaard, i 5te A., p. Lyngbygaard. Forældrene.
 — Konsistorialraad og Sognepræst f. Andst og Gjesten Mnh. Thøger Kjærsgaard Asch, efter flere Aars Svagelighed, 70¾ A. gl. Sønnen F. E. A.
 — Corinna Gustave Lassen i Odense, 1 A. gl., Datter af Etatsraad G. F. L.
- 14/12 Pensjoneret kongl. Postfører Hans H. Hansen i Kolding ved et apoplektisk Anfald, 76 A. gl. Enken P. M. H.
- 15/12 Sognepræst til Assens og Klakring Mnh. Johannes Hjorth, efter fleraarig Svagelighed i 44de A. Enken K. E. f. Mejer og 4 Børn.
 — Hansine Vilhelmine Möller f. West og hendes 2 Dage gamle Datter, efter 8 Maaneders Ægtsk. Hustru og Barn af Mathias M. i Rönne.
 — Jens Henrik Jensen, i 16de A., død ved i Nordsøen at falde ned fra Topraen paa Dækket i Skonnerten Aurora, efter 3 Timers haarde Lidelser. Moder og Stedfader C. Hansen, og 4 Sødskende.
- 16/12 Caroline Augusta Madsen f. Randrup p. Højbygaard, efter 19 Dages Sygeleje i 44de A. Manden Forpagter F. C. M. og Børn.
- 17/12 Ordineret Kateket i Svendborg G. T. Vedels Hustru, Madsine Charlotte f. Hall. Manden.
 — Rasmus Rasmussen, 1 A. gl., Søn af Daglejer i Odense R. Andersen.
- 18/12 Jens Madsen Bendstrup i Aarhus, i 56de A., efter længere Tids Svaghed. Enke og Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ¹⁹/₁₂ Caroline Bagger fød Voetmann, Enke efter forlængst afdøde Byfoged Bagger i Skanderborg. Børn og Svigerbørn i Aarhus.
- Thora Nielsine Petersen, 2 A. gl., Datter af Brændevinsbrænder A. P. i Odense.
- Fru Christiane Kathrine Bülow f. Frandsen i Odense, i 46de A. efter 24 Aars Ægteskab. Manden Søkrigskommissær F. V. B. og 9 Børn.
- ²⁰/₁₂ Fhv. Adjunkt ved Frederiksborg lærde Skole Frederik Krossing. Enken M. K. f. Bregendahl.
- uang. Peder Sören Dahl, 13 Dg. gl., Søn af J. H. D. og L. D. f. Jensen i Randers.
- ²¹/₁₂ Elise Schwensen f. Bonnichsen i Højrup Prstg. p. Als. Manden Pastor C. S. og 3 Børn.
- Smaakjører Rasmus Petersen i Odense, 77 A. gl.
- ²²/₁₂ Fru A. E. Norup f. Hvid i Holbek, Enke efter forlængst afdøde Krigsraad N., i 75de A. Datter og Svingersøn.
- Jmfr. Dorothea Dein i Svendborg, efter 7 Ugers haarde Lidelser i 53de A. Tante til Pastor F. Silfverberg.
- ²³/₁₂ August Enevold Johan Bagge, 1½ A. gl. efter 11 Dages Lidelser. Fldr. E. B. og M. B. f. Juhl paa Christinsholm.
- ²⁴/₁₂ Mette Marie Smidt f. Borup i Randers, i 67de A., efter flere Aars tiltagende Svagelighed og 7 Ugers Sygeleje. Børn.
- Carl Theodor Ferdinand Sofus Malling i 5te A., yngste Søn af H. D. M. og S. M. f. Jensen i Kjøge.
- ²⁵/₁₂ Assistent ved Öresunds Toldkammer Adolf Lund, efter 6 Maaneders tiltagende Brystsyge, 26½ A. gl. Fldr. B. R. L. og E. L. f. Larsen i Helsingör.
- Jmf. Christiane Carstensen, Datter af afd. Amtsprøvt C. i Thisted, 61½ A. gl. Familien i Thisted.
- Ane Grönbech f. Larsen i Kjøge, efter længere Tids Lidelser i 58de A., efter 35 Aars Ægtsk. Manden J. G.
- ²⁶/₁₂ Student Vilhelm Elias Christoffer Issem, efter 2 Aars tiltagende Brystsvag-
hed, p. Hvidstedgaard i 25de A. Moderen M. I.
- Sofie Magdalene Helms, eneste Barn af A. T. H. og J. H. f. Holst i Varde.
- Sofie Gustavus f. Berth i Holbek, af et apoplektisk Anfald i 86de A. Børn.
- Hansine Aaby i Ringsted, efter mange Lidelser, Datter af L. O. Rets-
Prokurator A.s Enke K. A.
- uang. Skibstømrer Niels Christian Thomsen Ulsted, Menig ved 11te Bat. 4de
Komp., efter 10 Dages Sygeleje af en heftig Hjernebetændelse, 13 Maa-
neders Ægtsk., hvoraf de 7 tilbragte i Krigens under Deltagelse i 4 Slag.
Enken M. K. T. f. Nielsen.
- ²⁷/₁₂ Fru Helene Charlotte Amalia Fleischer f. Meyn, 55½ A. gl., i Hilleröd.
Manden Krigskancellisekretær V. F. og Børn.
- Mette Christence Benthin f. Bomann i Hilleröd, efter 5 Dages Sygeleje 65
A. gl. Datter og Svingersøn.
- ²⁸/₁₂ Kjøbmand i Aarhus Frederik Clemens Döcker, i 43de A. og Ægteskabets
20de, efter længere Tids Svagthed og 14 Dages Sygeleje. Enken Therese
D. f. Hoffory.

Dødsngene.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²⁸/₁₂ Kirkesanger og Skolelærer i Serritslev Jens Andreas Larsen, 56 A. gl., efter 28 Aars Ægtsk. Enken A. D. L. f. Buch og 6 Børn, 2 forhen døde.
- Ane Thomine Voetmann f. Reinfranch, omtrent 70 A. gl., i Frydsbrønd. 2 Børn.
- Laurits Ilvidt i Lyngby, efter flere Aars tiltagende Brystsyge, i 24de A., eneste Søn af flv. Postmester H.
- Jørgen Trolle, Ejer af Næsbyhoved Mølle, efter nogen Tids Sygdom i 62de A., henved 30 Aars Ægtsk. Enken G. T. f. Eriksen og 2 Børn.
- ²⁹/₁₂ Peter Petersen Moos i Virum, efter flere Aars tiltagende Svaghed i 85de A. Enken A. M. f. Larsen.
- Caroline Luise Smith f. Heiberg i Aalborg, i 48de A. efter næsten 4 Ugers vedholdende Sygeleje. Manden R. S. og 3 tildels uforsørgede Børn. (Var for 2 Maaneder siden kommet til Byen for at pleje sin gigtsvage Mand.)
- ³⁰/₁₂ Ane Charlotte Pagh, i 18de A. Datter af Kjøbmand i Aalborg P. P. og A. E. P. f. Hoffmann.
- Gottlieb Lindhard Stoltzenbach, 1½ A. gl. Søn af Skomagervend St. i Odense.

I Hovedstaden.

- ¹/₁₀ Camilla Luise Augusta Kalhauge, 14 A. gl., efter 14 Dages Sygeleje. Fldr. Organist J. C. K. og S. K. f. Sundby, og Sødskende.
- ²/₁₀ Mette Kirstine Svendsen f. Groesser, Enke efter Skomagern. And. S., efter faa Dages Sygdom, 78 A. gl. Søsterbørn.
- C. Didrichsen. Enken C. K. D. f. Arentsen.
- Thomas Bægnal. Broderen L. P. B.
- ³/₁₀ Edvardine Hansen, 19 Mnd. gl., eneste Barn af J. L. H. og A. H. f. Olsen. uang. Jmf. Kathrine Marie Topp, i 52de A., efter 3 Ugers Sygdom. Maaengearig Veninde A. H. Palm.
- ⁶/₁₀ Olivia Nikoline Rhodin, efter flere Aars Svagelighed og 6 Ugers Sygeleje i 21de A. Fader og Sødskende samt Bedste- og Plejemoder, L. Lund f. Naur.
- Ane Charlotte Aistrup f. Bested, efter længere Tids Svaghed og 14 Dages Sygdom. Søsteren H. C. Bested.
- Jørgen Jensen, Tjener hos Etatsraad Lunding, efter længere Tids tiltagende Svagelighed, 39 A. gl. Broder og Svoger.
- Postfører Premierløjtnant Andreas Frederik Rubeck Bruun.
- ⁷/₁₀ Johanne Marie Amalia Rentzmann, efter 15 Dages Sygeleje af Strubehoste, i 9de A. Fldr. Urtekr. F. C. R. og A. C. R. f. Schött.
- Ulrikke Julie Augusta Thorsen, 2½ A. gl., yngste Datter af F. Th. og U. Th. f. Jantzen.
- Caroline Mønster f. Foght, 35 A. gl., efter langvarigt Sygeleje. Manden Vinhandler C. H. M.
- ⁸/₁₀ Malersvend Lars Vilhelm Hølgreen, 32 A. gl., efter 8 Aars tiltagende Brystsvaghed. Fldr. N. H. og J. M. H. f. Nielsen og Sødskende.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 8/10 Værtshusholder Peter Petersen, i 54de A., efter 26 Aars Ægtsk. Enken K. P. f. Christensen og 4 Børn, 3 andre forud døde.
- Garvermester Andreas Peter Magdelin, i 53de A. efter 6 Ugers smertefuldt Sygeleje.
- 10/10 Dorthea Birgithe Therp efter et kort Sygeleje, 29 A. gl. Efterladte.
- Caroline Margrethe Birgithe Trap, Datter af Justitsråd J. P. T. og C. M. T. f. Feddersen.
- 11/10 Klasselotteri-Kollektør Mathias Seidelin efter et kort Sygeleje. Sødskende.
- Opsigtsbetjent A. J. Sundby, i 48de A. Enken C. M. S.
- 12/10 Jmf. Augusta Margrethe Christiani. Nærmeste Beslægtede.
- uang. Pigen Maren C. Beenfeldt i Vartov, 68 A. gl.
- 13/10 Adolf Jakob Ernst Sveistrup, 7½ A. gl., efter 3 Dages Sygeleje. Fldr. kongl. Kapelmusikus E. L. A. S. og I. E. S. f. Hansen.
- Skrædermester Johan Frederik Rademacher, 59 A. gl., efter 1½ Aars tiltagende Svagelighed. Enken E. R. f. Dalöv og 6 Børn, 5 andre forud døde.
- 14/10 Albertine Elisabeth Eskildsen f. Marcher, fra Mand og Børn.
- Sognepræst til Ærøskjöbing J. F. Orlrik, efter langvarig Sygdom. Enken V. O. f. Fenger.
- 15/10 Ane Margrethe Krieger f. Graae, Enke efter Toldkasserer J. C. K., i 79de A., Sönnen Kancellir. og Kontorchef u. Justitsministeriet M. D. K.
- 16/10 Professor og flv. Sognepræst f. Helliggejstes Menighed Niels Giessing Wolf, i 70de A. Enken A. M. f. Didrichsen og 8 Børn, 1 Sön forud död.
- Fru Christiane Sofie Kyhnel, Enke efter Kapitajn og Garvermester M. K., efter 8 Dages Sygeleje i 77de A.
- 17/10 Sigarfabrikör Anton Maubach, 67 A. gl., efter 37 Aars Ægtsk. Enken M. M. f. Thye og Adoptivdatter.
- Else Margrethe Møriinger f. Schæbel, Enke efter forlængst afdøde Portkontrollör M., i 54de A. Børn.
- 18/10 Hartvig Hans Peter Fönss, næsten 8 A. gl. Faderen N. T. F.
- Jmf. Caroline Sabine Rick, efter tiltagende Brystsvaghed, i 45de A. Sødskende.
- Flv. Vejermester ved det kongl Hømagasin Peter Olsen, i 69de A. efter 38 Aars Ægtsk. Enken A. M. O. f. Christoffersen og 3 Børn, 6 forud døde.
- Tömmersvend Hans Peter Holm, 27½ A. gl, ved en brat og voldsom Död. Enken K. C. H. f. Vallengreen og 2 Børn.
- 19/10 Flv. Postbud Henrik Hansen, 64 A. gl. Børn.
- Typograf L. Nielsens og Hustru F. N. f. Sörensens 3 Børn, Eleonora Christine, 5½ A., Florentine Amalia, 8 A. og Emilie Henriette, 2¾ A. gl. døde resp. 14de, 18de og 19de.
- uang. Ane Magdalene Randböll, 26 A. gl., efter at være 16 Uger iforvejen nedkommet med en senere död Datter, efter 4 Aars Ægteskab. Manden Inspektör ved Kasino P. M. R.
- 20/10 Tömmersvend Johan Ferdinand Krause, efter en kort men heftig Sygdom, 32 A. gl. Familie og Forlovede.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 21/10 Fhv. Fuldmægtig under Kjøbenhavns Kriminal- og Politiret Henrik Christian Frederik Frederichsen, efter længere Tids Svaghed. Enken M. F. f. Leerager.
- Husekræmmer Salomon Seligman Trier i 68de A., efter 4 Ugers Sygeleje, 44 Aars Ægteskab. Enken Rose T. f. Koppel.
- 22/10 Augusta Fransiska Læssøe f. Trützschler-Ilanck, i 38te A. Manden Kammerassessor L. L. og 2 smaa Børn, et 3die forud død.
- Carl Frederik Malleberg, i 24de A. Broder og Søster B. M. og R. M.
- Jmf. Jakobine Marie Møller, efter 4 Ugers smertefuldt Sygeleje, i 25de A. Forlovede og Sødskende.
- Adam Vilhelm Nielsen, efter længere Tids Svagelighed, 2 Aar efter sin forudgangne Kone, i 48de A. 2 Døttre.
- 23/10 Caroline Dorothea Frederikke Clos f. Slotzter, i 39te A. efter 18 Aars Ægteskab. Manden Bössmagermester F. C. C. og 4 Børn.
- 24/10 Ellen Selin, Enke efter Guldsmedm. Jonas S., efter 4 Dages Sygeleje i 59de A. Søn og Svigerdatter.
- 25/10 Marie Kirstine Petersen f. Nyborg, 10 Dage efter Nedkomsten med en Datter, der døde 2 Dage før Moderen. Manden Skomagerm. J. P. og 3 Børn.
- Hans Lange, i 8de A., Søn af F. V. E. L. og E. L. f. Stephansen.
- 26/10 Skræderin. Ernst Casimir Pørdun, i 82de A., efter længere Tids Svaghed, 39 Aars Ægteskab. Enken H. P. f. Ibsen og Børn.
- Portner ved den kongl. Fødselsstiftelse Nikolaus Scharf, 71 A. gl., efter længere Tids Svaghed og faa Dages Sygeleje, 46 Aars Ægtesk. Enken Margr. S. f. Henriksen og 3 Børn, 10 Bbørn, 6 Børn forud døde.
- 27/10 Juliane Marie Abildgaard f. Ottesen, Enke efter Justitsraad Professor N. A., i 71de A. efter mangeaarig Svagelighed. Børn og Svigerbørn.
- Arnold Christian Bloch, 7 A. gl., efter 10 Dages Sygeleje af en heftig Strubebetændelse. Fldr. J. P. B. og H. B. f. Weitzmann.
- Enkefru Karen Tolstrup f. Knutzon, 62 A. gl. Børn.
- 28/10 Johan Suenson, 9½ A. gl., af Hjernebetændelse. Fldr. Kap'tajnløjtnant O. S. og S. S. f. Meyer.
- Karen Lohcher f. Olsen, efter længere Tids Svagelighed i 69de A. Børn og Svigersønner.
- Ane Rebekka Steenberg, Enke efter Urmager St., efter flere Aars tiltagende Svaghed. Børn.
- 29/10 Skomagermester Peter Adolf Jensen, 30 A. gl., i Ægteskabets 6te, efter langvarig Brystsygdom, der i 14 Uger holdt ham til Sygelejet. Enken Malfridur J. f. Svendsen og 2 Børn, 2 andre forud døde.
- Sergeant og Furér ved 10de Linie-Bntallion Rasmussen, efter mange og tunge Lidelser. Enken Elisa R. f. Gellert. En Datter forud død.
- 30/10 Fhv. Proprietær Jakob Bentzon Resch, 81 A. gl. Efterladte.
- Maksimilian Diderik Abel Lautrup, 29½ Uger gl., yngste Barn af Premierløjtnant i Gardehusar-Reserveeskadronen J. L. og M. L. f. Abramovitz.

(Fortsættes i næste Hefte.)

P. Möller,

Konferentsraad, Kommandör af Dannebrog og Dannebrogsmænd, forhen Generalauditör i Sö-Etaten, kongelig Direktör i Nationalbanken m. m., död den 21de Maj 1841.

(Efter Meddelelse af en Paarørende af den Afdöde.)

Peder Möller var födt i Kjöbenhavn den 29de Oktober 1767 af Forældrene Lars Möller, Brygger og Ejer af en Bryggergaard (forhen Nr. 18 nu Nr. 121) i Farvegaden (födt 1717, en Möllersön fra Fannerup Mölle ikke langt fra Grenaa), og dennes anden Hustru Luise Zultzer, en Snedkerdatter fra Kjöbenhavn. Faderen var en Borgermand af den gamle Skole, stræbsom, nøjsom, vel-tænkende, alvorlig i sin Hustugt og ökonomisk i sin hele Levemaade. Skjönt velhavende Borger, viste han overalt stor Afsky for at hæve sig over sin Stand. Huset var tarveligt og forandrede sig ikke meget i Henseende til Forskjönnelse eller Udpyntninger, uagtet han Tid efter anden indförte 3 Hustruer i det, hvoraf den sidste ikke var uden Formue, eller, som det dengang kaldtes, „Midler“. Jeg kan endnu — siger Meddelelsen — erindre, med hvilken Ærbödighed jeg som Barn betragtede denne gamle Mand med Paryk paa Hovedet, naar han sad i sin Kanapé i sin mørk-panelede Dagligstue, denne Dagligstue der af sine i Væggene indmurede Skabe, som af et skjult Forraadskammer, udgöd Forfriskninger for indtrædende Gjæster, og denne Gamle som med Gjæstfrihed anordnede det Hele, og forekom mig at være en Typus af den ældre Tids borgerlige Husfædre, som Holberg med saa meget Vid og Lune har indfört paa Scenen. Denne Mand og denne Byg-

ning sank omtrent paa engang i Grav og i Grus, nemlig den sidste ved Kjöbenhavns store Ildebrand 1795 og den Første noget tidligere (den 13de Jan. 1793).

Under disse gammeldags Omgivelser opvoksede i Tarveligheds og Nöjsomheds Skygge tvende Söner, Peder og Erik og en Datter, Christiane, af Faderens 3die Ægteskab (siden gift med Professor Begtrup), foruden flere Börn af første Ægteskab. Sönerne vare oprindelig begge bestemte til Studeringer og vare i dette Öjemed, först samlede, siden Peder særskilt, i nogen Tid privat underviste af Studenterne Hr. Lange, senere Præst til Stillinge i Sjælland, og Hr. Fuglsang, senere Konsistorialraad og Sognepræst i Slagelse, död 1832. Men saa stort Talent og saamegen Lyst Peder i denne Retning udviklede, saa lidet fandt Eriks praktiske Gemyt sig tilfredsstillet ved det siddende Arbejde. Hans Hu förte ham idelig fra Bogen ud i det Fri. At færdes mellem Heste og Vogne, Svaletönder og Mæskekar, var hans Lyst, og disse og lignende praktiske Sysler forskaffede ham og i Tiden et hæderligt Erhverv, först som Brygger, og siden som Ejer af en Dampmölle ved Langebro. (Han udtraadte af det borgerlige Militær med Titel af Major, og udnævntes i Anledning af Christian VIIIs Kroning til Ridder af Dannebrog; er desuden Direktör ved Sökvæsthuset og Assistentshuset og Medkurator ved Vajsenhuset.) Peder derimod viste sin Aandsoverlegenhed ej alene ved Siden af Broderen, men overalt i Jevnaldrendes Kredse. Det var ikke blot den ypperlige Fatteevne, den tro Hukommelse, den skarpsindige Dömmekraft, som man beundrede hos ham, men det var den Sindighed og Ro hvormed disse Evner samvirkede hos den 17aarige Yngling, og den Beskedenhed hvormed de, udenfor alle pligtmæssige Yttringer, trak sig tilbage i Sjælens dybe Grund. Student med Udmærkelse i sit 18de Aar, 1785, var han allerede juridisk Kandidat med bedste Karakter i sit 20de, i sit 22de Kopist i det danske Kancelli, og havde i sit 23de Aar Kancellisekretärs Navn og Rang. Snart efter (1793) aabnede Höjesteret sine Skranker for ham, og i denne sin offentlige Embedsstilling, först som Sekretær

ved Protokollerne i bemeldte Ret, siden som Assessor i Politiretten (1800), lagde han en saadan juridisk Dygtighed for Dagen, at „alle Juristers Mester“ som han kaldtes, Edvard Colbjørnsen, dengang Justitiarius i Højesteret, overalt omtalte ham som en af Lovkyndighedens første Prydelser; og denne Mauds hædrende Dom over ham antog man ialmindelighed som en medvirkende Aarsag til den Hurtighed hvormed han skred frem igjennem Astræas dømmende Haller, idet han ikke fulde to Aar havde været i Politiretten, förend der aabnedes ham Adgang til Pröve for Assessoratet i Højesteret, efter hvis Aflægelse han indtog Sæde i Retten. Det var i denne Stilling, der ganske stemmede overens med hans Tilböjelighed, at han i en lang Aarrække (1801—1818) dvælede med stor Tilfredshed, og ligesom Kilden af sin skjulte Aare udgyder Velsignelse over vide Landstrækninger, saaledes frembröd udentvivel mangan herlig Frugt over Fædrelandet fra hans aandelige Arbejdsdygtigheds hemmelige Væld, hvilket synes at have givet Anledning til det Ordsprog, der rimeligvis er hentet af Voteringsprotokollen, og som hos Sekretærerne indbyrdes i lang Tid gik og gjaldt ved enhver Ting som de samtykkede: „jeg er af samme Mening som Assessor Peder Möller“. Ej heller vilde udentvivel denne lykkelige Embedsvirksomhed nogensinde af ham være bleven opgivet, dersom ikke ökonomiske Grunde havde tilraadet det; men i de dyre Krigsaar, 1807—14, var det for Højesteretsassessorerne (ligesom for andre fastgagerede Embedsmænd) vanskeligt at leve. Da derfor hans ikke betydelige Fædrearv og private Erhverv for det Meste var tilsat, maatte han see sig om efter andre Ressurser, og hans paalidelige Karakter og bekjendte Arbejdsduelighed, der satte ham istand til hurtigt at sætte sig ind i enhver Art af Forretninger, aabnede ham efterhaanden Adgang til adskillige dels hædrende dels indbringende Bisyser. Saaledes valgtes han allerede tidligt til Administrator og Konsulent i adskillige Dödsboer (Klingbergs, Rottbölls, Zeuthens, o. fl., det Skeelske Fideikommis (1820—34), Etatsraadinde Kofods, der ved hans Död endnu ikke var tilendebragt, hörte til en senere Tid), og siden saae han sig

istand til, efterhaanden med sit Hoved-Embede som Assessor i Højesteret at forbinde først Assessoratet i Overadmiralitetens-Retten og senere Generalauditoriatet i Sö-Etaten, indtil han omsider i Aaret 1818 aldeles opgav sin Stilling i Højesteret, for at modtage det ham tilbudne Embede som Direktör for Nationalbanken. Det kostede ham megen Overvindelse at opgive sin hædrede og hæderlige Plads som Meddomsmand i Landets överste Ret. Det var især hans Ungdomsven Christian Klingberg (död som Justitsraad og Advokat i Højesteret 1819) der bevirkede dette, dog skete det först efterat han havde tilsikkret sig et kongeligt Löfte om Rettighed til at vende tilbage til sin forrige Post, dersom han senere maatte attraae dette.

I Banken blev Laanefaget ham til Del, et temmelig vanskeligt Ilevv at bringe i Rigtighed, da Rigsbanken i sin Tid var gaaet mindre forsigtigt tilværks ved at udlaane Bankens Fond paa usikre og utilstrækkelige Prioriteter. Der maatte en betydelig Brevveksling og idelig Opmærksomhed til for at redressere endel af disse Tab, og herved kom Möllers Arbejdsdygtighed ham i fortrinlig Grad tilgode. Han tilbragte, især i de förste Aar af sin ny Embedsvirksomhed, den störste Del af Dagen i Bankens Lokaler, for at sætte sig ind i Embedets forskjellige Förgreninger, og hans Virksomhed i denne Retning erholdt et stort Navn hos Høje og Lave overalt i Landet. Man erkjendte hos ham en Karakterens Fasthed og Uegennyttighed, som hverken Trudslar eller Löfter formaade at rokke. Han betragtede Nationalbankens Fond som Nationens Helligdom, som et ukrænkeligt i hans Hænder betroet Gods, det han ved Pligt og Ed var kaldet til at vaage over, og som han ligesaa lidet maatte sætte paa Spil ved mislige, utilstrækkeligt funderede Udlaan, som give Magthaverne en for Nationens Tarv skadelig Indflydelse paa. I saa Henseende kjendte han ingen Personsansæelse. Herom vidne adskillige Anekdoter, som af Agtelse for endnu levende Personer ikke her kunne anföres, men som tilhobe vidne om den Ro og Enighed med sig selv der herskede i hans Sjul under de mest kolliderende Forholde. Kun en af

hans hidhørende Embedshandlinger lader sig her anføre, fordi den blev underkastet offentlig Censur af Bankens 15 Repræsentanter og ved disses Overstemning mislykkedes, nemlig den Fasthed hvormed han modarbejdede den af den kongelige Bankkommisær foreslaaede og ved hans Indflydelse stærkt understøttede, men som det syntes for Banken lidet gavnlige Plan, nemlig ved et Pennestrøg at hæve Landets i Værdi dybt sjunkne Penge-Repræsentativer (Banksedlerne) til en Pariværdi med rede Sølv og forrente denne pludselig inddragne Papirmasse med en Landets sædvanlige Rente-fod overstigende Rente (5 pCt.), det saakaldte Laan af 4de Febr. 1820, hvilket i en Række af Aar, indtil Udløsning kunde skee, maatte hvile trykkende paa Banken. Denne Operation lykkedes, som sagt, imod Möllers Protestation; men denne Protestation, offentligen forfægtet imod saamange og saa indflydelsesrige Stemmer, synes ikke mindre at vidne om den Afdødes Sandhedskjærlighed og Selvstændighed, end om hans frygtløse og uafhængige Karakter.

Men denne hans Aarvaagenhed og kloge Forudscenhed, Selvstændighed og Karakterfasthed maatte i en anden Henseende have en for Nationalbanken heldigere Virkning, nemlig med Hensyn til dennes i en suveræn Stat — alle givne Garantier uagtet — stedse prekære Stilling ligeoverfor Magthavere som havde at kæmpe med ødelagte Finanser. Hvor mangen hemmelig eller aabenbar Kamp han, især i sit Embedes første Dage, har haft at gennemgaae i denne Henseende, haves for faa Data til tilstrækkeligt at kunne oplyse, — thi om sligt, som overhovedet om alle hans Embedsforholde, kom ingensinde i Familiekredsen et Ord over hans Læber. Kun er det notorisk, at han som den eneste Jurist i Bankdirektionen*) havde stor Andel i at koncipere Oktrojen for Nationalbanken (hvortil iøvrigt en egen Kommissjon blev nedsat,

*) Dennes øvrige Medlemmer vare paa den Tid Professor Varberg, Justitsraad J. Thomsen, Etatsraad og Grosserer D. Kofod og Justitsraad og Grosserer C. Thomsen.

hvoraf Möller var Medlem), der siden erholdt kongelig Sanktion som gjeldende for 90 Aar fra den 1ste Aug. 1818 at regne. (Det er iøvrigt bekendt, at der angaaende Fortolkningen af den 6te § i bemeldte Oktroj af 4de Juli 1818 Lit. B 1ste Membrum senere opstod den overordentlig vigtige Strid, den saakaldte Tolvmillionssag, som tilsidst afgjordes ved et Forlig mellem Banken og Finanserne ifølge det kongl. aabne Brev af 4de Decb. 1838.)

Den 2den Juli 1802 holdt Möller Bryllup med sin Brud og nu efterlevende Enke, Christine Augusta Tauber (f. d. 3die Maj 1780), Datter af den i sin Tid berømte Skolemand Johannes Henrik Tauber, dengang Rektor ved Roeskilde Kathedralskole, död 1816. Dette Ægteskab var uden Börn. Möller antog derfor i sine sidste Levkaar en forældreløs Pige, Datter af en af hans Venner, som sin egen, og tillodes det efter hans Död, efter Ansøgning af hans Enke, ved kongelig Bestemmelse, at denne maatte bære hans Navn.

Möllers fra Födselen af, som det syntes, noget svagelige Helbred bedrede sig öjensynligen efterat han var bleven gift. Hans Omgivelser havde fra den tidligste Tid næret nogen Frygt for at han havde et svagt Bryst. Den zarte, næsten jomfruelige, Hudfarve og fine Rödme i Kinderne, som i Ungdommen udmærkede hans Ansigt, syntes at stadfæste denne Frygt. Men det var ikke saa; Lungerne havde ingen Skyld i denne Rödme. Den var maaske snarere en Følge af hans tynde, gjennemsiglige Hud og sine Legems-Organisation. Derimod kunde han ikke siges fri for en Disposition til Asthma og til Brystkirtlernes Hævelse. Kort, hans Helbred var saadant, at det behövede ideligt Tilsyn, og han fandt i saa Henseende i sin Hustru en langt omhyggeligere Plejerinde, end han nogensinde havde fundet i sig selv, ja det kan udentvivl alene tilskrives hendes trofaste Omhu, at han fristede Livet i saa lang en Aarrække, især efterat hans legemlige Kraft var saaret i sin inderste Rod ved det apoplektiske Slag d. 2den Jan. 1833. Vi forbigaae indtil videre denne hans sidste Lidelsestid og lade hellere hans venlige Billede endnu engang

gaac forbi vor Sjæl, saaledes som det er fremstillet i det meget lignende Pastelmaleri af Professor Hornemann. Vi faae ved dette et nogenlunde klart Begreb om hans fine Teint, hans milde blaa Öje og veldannede Næse. Öjet og Munden ere især karakteristiske. I begge udtale sig hin Skjelmskhed og hint tørre Lune, som udmærkede ham i hans Livs lykkeligste Timer. Naar man seer disse smilende Læber, dette sjælfulde Blik, synes de den som kjendte ham fra forrige Tider, at være Afpræget af et skjemtfuldt Indfald som gjærer i hans Indre. Det maa have været saaledes at dette Öje har talt, naar han replicerede Klingbergs eller Varbergs Skjemt med en forstærket Vittighed, naar under Maaltidets Glæder Ordenes Pil skød fra hans Læber, naar han spögede over „Processen mellem det gamle og det ny Testamente“, eller Generalfiskalen for Spög beskyldte ham for at være liberal, skjönt han i Grunden var konservativ*). Dog var hans Satire alene Videts uskyldige Spilfægting; Bitterhedens Braad var lige fjern fra hans Læbe og hans Hjerte. Thi han var af Karakter i Grunden mildtdömmende mod Alle, som over al Beskrivelse kjærligsindet og hjælpsom imod dem som ved Blodets Baand hörte ham til. Og i denne Henscende gjorde han ingen Forskjel mellem Frænderne paa sin egen eller sin Kones Side; jo mere de behövede hans Hjelp, des varmere aabnede hans Hjerte sig for dem; man kunde med lige Ret nævne enhver af Brödrene, enhver af Söstrene og enhver af deres Börn, thi mod enhver af dem uden Undtagelse viste han sig som en faderlig Ven og Beskytter. Skulde Hjertet i fortrinlig Grad ansees for at have draget ham til Nogen, da maatte det være til Svogeren J. V. Tauber**), hvis stille Aand og rolige Temperament syntes at staae i en gjensidig Sjæle-Harmoni med ham selv. I dennes Hus opslog han i de sidste

*) „Den Mund er s'gu en af de værste Liberale, thi der begaaes vanskelig en Buk, enten ved Hoffet eller i Kollegierne, uden at den faaer sin Hyn af ham“, var den Yttring som ved en saadan Anledning cirkulerede blandt M.s Venner.

**) Död som Præst i Sjælland i Januar 1839.

Aar, saalænge Helbredet tillod ham at rejse, sin Sommerbolig i den varmere Aarstid, for dennes landlige Indretninger, Bygningsarbejder o. s. v., havde han stedse den største Sympathi, og hos ham nød han i det Hele mest uforstyrret den gyldne Ro som hans arbejds travle Liv og hans svagelige Helbred havde saa stor Fordring paa. Ved hans svagelige Helbred forstaaes her, foruden Manglerne ved hans legemlige Organisation, som forhen ere berørte, isærdeleshed den aandelige og legemlige Svækkelse som i stigende Tilvækst hjemsøgte ham efter det apoplektiske Slag som ramte ham den nysnævnte Dag.

Dette Tilfælde kom, som de fleste Tilfælde af denne Art, uforberedt og skrækslaende for alle hans Omgivelser. Usynlig for Menneskeøjene var hans indvortes Kraft efterhaanden ved Overanstrengelse bleven nedbrudt, men det kom først bag efter for Dagen, at han havde haft sværere Terminsforretninger end sædvanligt i den foregaaende Decbr. Termin 1832, at han i samme Termin engang ved en Sölvudbetaling, som pludselig indtraf, i en forhedet Tilstand havde opholdt sig i temmelig lang Tid i de fugtige Bankkjeldere. Nogle af hans Slægtninger vare fra *** komne i Besög til ham i Juleferien, og de havde tilbragt Festdagene med hverandre i selskabelige Glæder, da grebes der i Middagsstunden paa hin uheldsvangre Dag pludselig i Dörkklokken. Han var ved Opstigningen af sin Hustrappe bleven overrasket af det apoplektiske Slag, og Kongens Löbere, der vare komne for at gratulere ham Nytaar, havde grebet ham i Faldet og baaret ham op af Trapperne imellem Hænderne. Da Huslægen i Öjeblikket ikke var at faae fat paa, blev han straks aareladt af Hospitalslægen Dr. Wendt, og toges siden i ordentlig Kur af Professorerne Saxtorph og Klingberg. Da den sidste døde, traadte Brodersönnen i dennes Sted, og i de sidste Tider var nuværende Stabskirurg Dr. Mansa hans Læge. Han kom dog allerede i Foraaret 1833 saaledes til Kræfter, at han ved den Hjælp som hans Kolleger ydede ham kunde besörge sine Forretninger i Banken og 2 Gange ugentlig bivaane de almindelige Direktionsforsamlinger;

thi heldigvis var Hovedet bleven urørt af Slaget; men den højre Side af Legemet var lamslaaet. Tungen ydede ham med Besværlighed sin Tjeneste og den højre Haand aldeles ikke, saa at han maatte meddele sine Vota skriftligt efter Diktat og lade et dertil indrettet Stempel, formet efter hans sædvanlige Haandskrift, tjene istedfor Underskrift. Ingen viste større Deltagelse i det ham trufne Uheld, end den ædle Frederik VI. Da M. forespurgte sig, om Kongen længere ønskede hans vedblivende Tjeneste som kongelig Bankdirektør, svarede han: „De er saa vant til Arbejdet, at De kan gjøre Mere med et svageligt Legeme, end en Anden med et frisk. Lad os blive ved at arbejde sammen saalænge vi kunne!” Dette hans Embedsforhold til Nationalbanken bestod derfor indtil den 14de Maj 1838, paa hvilken Dag Konferentsraad Möller i Bankrepræsentationens Plenarmøde anmeldte, at han selv følte, at hans Kræfter ikke længere vare Arbejdet voksne. Der blev, som Bevis paa Kongens Tilfredshed med hans mangeaarige Virksomhed i forskjellige Statsemployer, tilstaaet ham en Pensjon af Finanskassen af 1000 Rbd. aarlig, foruden de 2000 Rbd. som Bankrepræsentanterne paa samme Maade havde tilstaaet ham af Bankens Fond, saa at hele hans Pensjon, indbegrebet de to Trediedele af Gagen som Generalauditør i Sö-Etaten, der nogle Aar tidligere, nemlig under 4de Jan. 1835, vare ham allernaadigst tilstaaede ved hans Afgang fra dette Embede, beløb sig til 3600 Rbd. 2 Sk., tilstrækkeligt for ham, som uformuende, til at pleje sit svage Helbred og vedblivende at lade sit Hus, sit Bord og tildels sin Pung staae aaben for sin Kones Söstersöner, som han med faderlig Godhed havde antaget og fremdeles antog sig.

Hans egne Livsnydelser vare dog i de sidste Aar meget indskrænkede, men Naturen forundte ham saa godt som til det Sidste, som Erstatning herfor, en temmelig smertefri Tilstand, samt nogen Styrkning og Opmuntring i hans ensomme Stueliv ved Öjnenes uhindrede Brug til Læsning, Madnydelse med Tidighed og Natte-sövn til Glæmsel af Svækkelsens og Lidelsens Byrder. Den Bevægelse han kunde gjøre sit Legeme ved Hjælp af en Stok, eller

støttet paa en Ledsagers Arm, ophørte dog i det sidste Halvaar af hans Liv, og først i de 7 sidste Uger af dette, da han var sengeliggende, følte han sig mæt af Dage og sagde undertiden: „jeg gaaer nu hen at sove, eller at døe.“ I disse Sygdoms og Svækkelses Dage fandt han en trofast Plejerinde i den ovenomtalte agtværdige unge Pige, O. L., som han med faderlig Godhed i flere Aar havde anlagt sig, og som gjengjeldte denne med et fuldkommen datterligt Sindelag*).

Med Hensyn til hans udvortes Forholde og Karakterens Afprægning i Livet skal endnu her bemærkes, at skjönt ordentlig, net, ja proper**), ringeagtede han dog i det Hele Klædningspragt, den han ansaae for at være under en Mands Værdighed. Dette yltrede sig hos ham, besynderligt nok, især i Ungdomsalderen, den Tid da Mennesket ellers mest elsker at stille sit Udvortes til Skue. En fuldstændig Klædning af fint staalet Klæde var i den Tid hans Yndlingsdragt. Dertil bar han graa Silkestrømper, Sølvsænder i Knæ-Benklæder og sorte Baand i Skoene: deraf hans Tilnavn blandt Spøgefuglene i Vennelag af „Tørre Pe'er“, „Kvæ-

*) Efterat han den 21de Maj 1841 var hensovet, blev han den 27de i samme Maaned begravet i Roeskilde. Denne By havde fra fordums Dage en særegen Interesse for den Afdøde. Det var fra denne at hans huslige Liv udgik (hans Bryllup holdtes her den 2den Juli 1802), det var til denne at han i de første 10—20 Aar efter sin Begivenhed saa ofte valfartede, naar hans Aand trængte til Hvile og Opmuntring efter trættende Embedsforretninger, eller hans Hjerte drog ham til sit ny Hjem hos de gamle Svigerforældre, der med Agtelse og Æmhed omfattede ham som deres Alderdoms Støtte; det var endelig her at han bragte disse og efterhaanden flere af sin Kones Blodsvandte — hvoriblandt hendes yngste Søster, som han selv i de sidste Aar havde staaet i Faders Sted — til Gravens stille Bolig, og det var sandsynligvis disse Erindringer og disse Kjærlighedsgjærninger der lode den Tanke opstaae i hans Sjæl, at ogsaa hans Ben engang her skulde hvile ved Siden af de forudgaaende Kjæres, eller rettere, som bestemte ham til at føje sin Kones Ønske i saa Henseende. Alt i flere Aar Besidder af en tilkjøbt Gravplads paa Graabrødre Kirkegaard, benyttedes nu denne førstegang til hans egen Begravelse. En meget smuk Ligtale holdtes ved denne Lejlighed af den daværende anden Præst ved Domkirken Provst Pram-Gad.

**) Hans Properhed gav Anledning til at han af Mange kaldtes „overordentlig ordentlig“.

keren", „den rette Simon Pure", o. s. v., dem han med et venligt Smil plejede at høre paa, som om de vare Komplimenter, hvilket de i Grunden og vare naar man betragter dem som ufri-villige Domme om hans af Modenarres Bifald uafhængige indvor-tes Soliditet. Først efterat han var bleven gift tillod han sin Kone at reformere hans Ydre overensstemmende med Modens Love. Forkjærlighed for det Solide var overalt det Fremherskende i hans Liv. Deraf hans Had til Vrøvleri i Raadslagninger, Samtaler o. s. v., som han sædvanlig mødte med Taushed, indtil Samtalens Traad atter knyttede sig til fastere Holdepunkter. Han var i det Hele, som Mindetaleren rigtig anfører, „den lidet talende og meget tænkende", og i Fruentimmerselskab, naar Munden dyg-tig var paa Gang, var han, som samme bemærker, jevnlig „den stille hørende". Han satte sig da gjerne i Vinduesfordybning-
gen med en Bog i Haanden og kunde paa engang baade læse og høre.

Det var Livets praktiske Element som gennemtrængte Möllers Sjæl. Den rene klare Prosa, uhildet af Fantasiens Gjøgle-billeder, gik med sine snorlige Linier gennem hans Aand, som Tallinierne i Nationalbankens Hovedbog. Derfor elskede han mest den videnskabelige Læsning, og af denne igjen mest den som var bygget paa Historiens Grundvold, eller var af populær-filosofisk Indhold*). Af lyrisk og dramatisk Poesi var han en Hader. Neppe har han været bekjendt med Öhlenschlägers Tragedier anderledes end igjennem Samtaler. Det var sjelden at hans Familie fik ham overtalt til at besøge Skuespilhuset, og det var da helst Opførelsen af Holbergs Komedier som han bivaandede. „Herre-gud! kan det Menneske da ikke lade være med den Galen?" ud-brød han hos sig selv da Præsidenten i Operaen „De to Dage", forfulgt af sine Fjender og omsider i sin Trængsel i Besiddelse af

*) Han forærede engang et Eksemplar bort af Gibbons „History of the decline and fall of the roman empire", og det saaes paa Noterne i Marginen tilstrækkeligt, med hvilken Omhu han havde gennemstuderet dette vidtløftige Værk.

et Skjul i et hult Træ, ikke kunde bare sig for at give sine Følelser Luft i en Bravúr-Arie med mange Rullader. Det maa imidlertid have været en uhyre Mængde Bøger af fornævnte Slags han i sin Levelid har gjennemlæst; thi han læste idelig lige fra sin første Barndomstid til sin seneste Oldingsalder, naar han kunde spare en Time fra Forretninger; og derfor var han og den Mand der ingensinde klagede over Kjedsomhed. Naar han laae paa Landet, og en pludselig indtruffet Regndag havde forstyrret et længe aftalt Forlystelsesparti, satte han sig ganske rolig ned, greb den første den bedste Bog, begyndte paa Dedikation og Fortale, og holdt ikke op før han var kommet til Finis. Og slig en Læsning, skjönt foranlediget af Tilfældet og skeet uden Valg, var ingenlunde Slöseri. Alt hvad han havde læst eller selv tænkt ved det Læste stod klart og tydeligt for hans Sjæl. Og saaledes var det og Tilfældet i vigtigere Anledninger. Naar han forfattede Akter eller nedskrev juridiske Betænkninger, brugte han ingen Klade og anvendte ingen Rettelse i det hans Pen i det første Öjeblik udgöd, men renskrev det straks, rigtignok paa brækket Papir in folio, for at han selv og hans Kolleger eller andre Vedkommende kunde have Plads til at tilföje deres Bemærkninger paa den blanke Side; men det var sjældent at finde et Ord forandret her enten fra hans egen eller deres Haand. Taust eller lydeligt maa ogsaa her Valgsproget: „Jeg er af samme Mening som Assessor Peder Möller“ ofte have lydt gennem mangan en Sjæl.

Dette, i Forbindelse med hans urokkelige Reddelighed, Ugenyttighed, og den hulde Beskedenheds Farve som udgöd sig over alle hans Ord og Handlinger, kunde — som i Ligtalen bemærkes — ikke andet end gjøre ham elsket og höjagtet af alle sine Embedsfæller.

Disse vare vistnok ikke udelukkende, men dog fornemmelig de Tilforordnede i Höjesteret, samt næsten alle Samtidens Pladsmænd i Landets höjeste juridiske eller administrative Embeder. Jeg saac dem — siger Meddeleeren — i en lang Række af Aar paa hans Födselsdag den 29de Oktober bänkede ved hans gjæstfri

Bord, saae Skjemtens og Vittighedens Pile flyve fra deres Læber, blandede med Kjærlighedens og Venskabets uhyklede Udbrud. Det vilde blive for vidtløftigt at opregne dem alle; her skal blot eksempelvis nævnes nogle Enkelte efter Tidsfølgen, saaledes som de krydsede den Afdödes Livsbane, sædvanligt indtil Döden gjorde Skilsmisse mellem ham og dem. Der var først den gamle Schielderup og Ch. Klingberg (Advokater i Hof- og Stadsretten og Højesteret), de vare hans Ungdomsvenner, for hvem han, saavel som for Adam Müller, Brödrene Collet, Rafn, Almer, Hurltigkarl og Petersen, syntes i sine ældre Tider at have haft störst Sympathi. Mellem Klingberg og ham var udentvivil et Venskab af den inderligste Natur. Schielderup viste sig mere som staaende i et faderligt Forhold til ham, og var den eneste af hans Venner udenfor Familien der bivaanede hans Bryllup i Roeskilde. Adam Müller — Højesteretsassessoren — var knyttet til ham ved de nöjeste og længste Venskabs- og Embedsforholde. De gik Side om Side med hinanden igjennem Livet i over et halvt Aarhundrede, sad i 20 Aar sammen ved det grønne Bord i Højesteret, bleve omtrent paa samme Tid Etatsraader, Konferentsraader, Riddere, Kommandörer og Dannebrogsmænd; men som Adam noget tidligere var gaaet ind i Embedslivet end Peder, saa gik han ogsaa noget tidligere ud af det: han døde d. 1ste Februar 1833. Vi forbigaae at nævne flere af den gamle Stamme, og skulle, af dem man kunde kalde Middelstammen, alene indskrænke os til at nævne et Par Enkelte som ved Forholdenes og Venskabets Baand stode den Afdöde nærmest. Af disse bör især udhæves en ædel Moder og Husmoder Luise Klingberg, Enke efter Möllers i sin kraftfulde Alder bortrevne Ven, nysnævnte Justitsraad Klingberg; thi Venskabets Sympathier indskrænke sig hos ligestemte Sjæle ligesaa lidet til Kjön, som til Alder og Stand. Hendes Aand, rolig, klartdømmende og dannet ved Videnskab og Kunst, syntes fra Naturens Haand allerede at have faaet stort Forvandtskab med hans, og der behövedes ikke de mangehaande Forbindelser som hans Forsorg for hende i Egenskab af Laugværge begrundede, til

imellem dem at grundfæste et Venskab der, som Grenene i tvende gamle Stammer, i mere end et halvt Aarhundrede ved mangehaande Baand af Agtelse og Velvilie mere og mere indslyngedes, indtil Döden alene formaacede at löse det.

Næst efter denne maa nævnes Höjesteretsassessor og General-auditör, Konferentsraad Hans Jakob Koföed. Denne, som i Aaret 1816 blev Möllers Kollega i Höjesteret, og senere hans Eftermand i Generalauditoriet, optraadte vel senere end mange andre af Möllers Venner i Familiens Midte, men han holdt desto længere og trofastere ud. Det var gjensidig Agtelse for Retsindighed og ualmindelig Embedsdygtighed, det var Karakterernes Harmoni der slyngede sig om Venskabets gamle Stamme hos disse Mænd, og gjorde at Möller, da i hans sidste Leveaar Haand og Aand hartad i lige Grad begyndte at svigte ham, med tillidsfuldt Sind valgte Koföed til sin Konsulent, Testaments-Fuldbyrder og sin Enkes eventuelle Laugværge, — Pligter som denne med lige Redebonhed paatog sig og med Klogskab og Besindighed udförte.

Der er endnu et Punkt i Möllers Liv som for Fuldstændigheds Skyld ikke kan lades uberört i denne Skitse, nemlig hans literære Virksomhed. Skjønt denne var af et höjst ubetydeligt Omfang, nemlig bestaaende af en eneste juridisk Afhandling, indrykket i Schlegels Tidsskrift „Astræa“ for 1797 (1ste B. S. 199—230), er den dog karakteristisk baade for Mandens Individualitet, og derved at den, som et Eris-Æble kastet ind i den lærde Verden, har bragt Pennene hos Landets Lovlærde i Bevægelse i henvend et halvt Aarhundrede. Bogskriveri blev ialmindelighed sjelden den praktiske Jurists Sag, og den der kjendte Möllers Ulyst til Alt hvad der kunde lede til Kamp, Strid, Kritik, eller hvad han kaldte „Vrövl“, vil derfor ikke undre sig over, dels at han delte Utilböjeligheden til Arbejder for Pressen med flere beröimte Samtidige, som dertil havde större Opfordring end han, dels at hans Forfatterarbejder, forsaavidt de ere indflydte i adskillige med kongelig Sanktion udkomne Love, holdtes saa skjulte, at intet Paalideligt derom kan være at berette. Destomere turde det der-

for være passende at dvæle noget længere ved den nysommeldte juridiske Afhandling i Astræa, idet vi først kortelig skulle referere dens Indhold, — forsaavidt den af en Ikke-Lovkyndig kan opfattes og er opfattet ved en flygtig Gjennemlæsning og Ekscerpering paa det kongl. Bibliotheks Læsesal — og dernæst i kronologisk Orden ved Citat gjøre opmærksom paa, hvad Landets berømte Jurister derom have dømt. Titelen paa den lille Afhandling er: „Er Overleverelse efter de danske Loves Grundsætninger nødvendig til at erholde Ret i Tingen?“ og Möllers Svar er: „Overleverelse er ikke nødvendig til at give den omspurgte Ejendomsret, uagtet saadant hidtil af Landets Lovlærde har været antaget“. Hans Grunde herfor ere dels laante af gamle Love og den oprindelige Betydning af Ordet Skjøde, dels støttede paa Eksempler og andre Ræsonnements. Uden iøvrigt at dømme om Materien, indskrænke vi os til at give nogle Eksempler paa Formen, som samstemmer med den Tydelighed og Klarhed i skriftligt og mundtligt Foredrag som fra andre Sider, efter hvad forhen er bemærket, karakteriserede P. Möller. Pag. 201 siges: „Ordet Skjøde kommer enten af Skjød (gremium), eller, som man (udentvivl Kofod-Ancher) anseer for rimeligere, af at skjöta d. e. at skyde eller kaste, og Ceremonierne ved sømme vare, at Sælgeren lagde i Kjöberens Kappe, som Vidnerne holdt ihænde, et lidet Stykke Jord og erklærede tillige, at han overlod Kjöberen den eller den Jord til Ejendom. Var det gudeligt Brug nogen Jord blev givet til, holdt Biskoppen eller en anden Kirkeprælat Kappen, eller og Giveren i Vidners Paasyn lagde et Stykke Jord, indsvöbt i en Klud, med vedbörlig Ydmyghed paa Alteret.“ Efter denne Forklaring over at Tilskjödning blot er en symbolsk Handling, gaaer Forfatteren over til af vore ældre Love — jyske, sjællandske, skaanske — at anföre, at der i samme Intel findes hvoraf man kan slutte, „at man i ældre Tider med Ordet Skjøde har forbundet Begreb om Overleverelse“. Af p. 228 som Pröve paa Forfatterens Argumentation ved Induktioner: „Jeg véd vel, at Eksempler bevise ikke mere end til Oplysning. Dog tillades

det mig at anføre nogle: En Mand kjøber i en Bod nogle Varer, betaler dem og tager dem med sig; han gaacr derfra ind i en anden Bod, leverer Kjøbmanden i samme de forhen kjöbte Varer for at gjemme dem til han lader dem afhente, men imidlertid sælger Kjøbmanden samme. Kan det nu gjöre nogen Forskjel, om han leverede enten Sælgeren eller nogen anden Mand dem i Forvaring? Et andet Tilfælde: En kjøber en Hest og betaler den, men bliver enig med Sælgeren om at denne maa beholde Hesten lillaans i 14 Dage, i hvilken Tid han sælger den. Skulde 3die Mands Sikkerhed, skulde det Almindelige lide mere herved, end om Kjöberen havde ladet Hesten trække hjem til sig og en Time efter laant Sælgeren samme? Jeg troer at vorc Lovc baade ere og vare her altfor simple, altfor meget byggede paa almindelig Menneskeforstand, til at hjemle slige Subtiliteter". Pag. 226 Pröve paa Ironi (som dog sandt mindre Anvendelse i denne Afhandling, end i Forfatterens mundtlige Ræsonnements) findes paa det anførte Sted, hvor Forfatteren besvarer den Indvending, at den almindelige Sikkerhed formentligen skulde fordre rörlige Tings Overlevering, med følgende Replik: „Jeg troer at den borgerlige Sikkerhed er i störste Fare hvergang de Lovkyndige argumentere af Statens Sikkerhed. De, og især Dommerne iblandt dem, gaae da ganske udenfor deres Competence. De glemme at de ere Lovens Organer og ej Statens Fadre, og derfor seer man dem ofte med megen Velbehag, men dog af faderlig Godhed, at paalægge deres Medborgere Straffe som Lovene ikke hjemle. Den Lovkyndige har Intel at gaae efter uden Loven. Hvad der ej staaer skrevet i den vedkommer ham ikke, og er det nödvendigt eller gavnligt, at slig Bestemmelse bliver gjort, da overlade han det til Lovgiveren, men han anvende ikke Loven för denne er given".

Dette til en Pröve, hvorhos overensstemmende med Sandhed ikke undlades at bemærke, at denne Afhandling ved sin förste Fremtræden og senere vakte almindelig Modsigelse fra Juristernes Side, dog stedse under Yttring af særdeles Agtelse för Forfatterens

Skarpsindighed. Vi lade disse hans Modstandere, forsaavidt de ere os bekendte, fremtræde efter Tidsfølgen, nemlig:

1. Prof. Juris Konferentsråd Schlegel, som indrykkede Afhandlingen i sit Tidsskrift *Astræa*, ledsagede straks samme med følgende Anmærkning (p. 230): „De Indvendinger jeg har imod den Mening der er saa vel og grundigen forsvaret i nærværende Afhandling, skulle fremkomme i næste Hefte af *Astræa*“. Dette skete dog ikke, men Forfatteren betænkte sig paa Sagen i 4 Aar (efterat Örstedes Mening derom i ligesaa lang Tid havde været bekendt), og søgte derpaa i sin i Forening med Nyrup besørgede Udgave af Kofod-Anchers samlede Skrifter (II. S. 415—426 og 430—35) i Anmærkninger at bestride flere af Möllers til Styrke for den af ham antagne Mening paaberaabte Grunde, forsaavidt disse vare hentede fra gamle Love.

2. Gehejmekonferentsraad A. S. Örsted fremtraadte flere Gange med Meningsyllringer angaaende det af P. Möller opkastede Spørgsmaal, nemlig først i „Lærde Efterretninger“ f. 1800 Nr. 15 og 16, hvor han i en Anmeldelse af Tidsskriftet *Astræa* i det Hele siger om Möllers Afhandling: „denne Afhandling fortjener Opmærksomhed, fordi den nuomstunder herskende Mening over et overmaade vigtigt Retsspørgsmaal deri angribes med megen Indsigt og Klarhed“. Sagen kom derefter tvende Gange under Omhandling af Örsted, nemlig i 1809 eller 1810 i det af ham udgivne: „Nyt juridisk Arkiv“ Nr. 11 S. 194—95, hvor han løscligt berører Afhandlingen, og derefter i hans „Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed“ 4 B. S. 380, hvor han yttre „at Möller i den ommeldte Afhandling har forfægtet Kofod-Anchers Mening om den ældre Tids Skjödnings-Ceremoni, samt at vore Love ikke kræve Overleverelse for at erhverve Ejendom over rörligt Gods, og at han (Möller) har med Skarpsind gjendrevet de Grunde hvorpaa den bekræftende Mening plejer at bygges. Örstedes Mening bliver imidlertid, efterat han har underkastet Spørgsmaalet en ny og udförlig Prövelse S. 380—405, Möllers modsat, nemlig, „at Kontrakt ialmindelighed ikke er nok til at stifte Ejendom“.

3. Professor Juris Konferentsraad Kolderup-Rosenvinge har dernæst i den af ham udgivne Retshistorie (2den Udgaves 1ste Del S. 196 og 197 Note a og b) henholdt sig til de af Schlegel anførte Grunde.

4. Generalprokurör Etatsraad Algreen-Ussing har i sine Anmærkninger til Tings-Retten refereret hvad af Möller, Schlegel og Örsted om Sagen er antaget.

Endelig er det interessant nok at bemærke, at det samme Spørgsmaal endnu engang i 1830 kom under Debat ved en offentlig Forhandling, hvor Möller selv med Flere af Kongen var udnævnt til Censor, nemlig ved de Prøve-Forelæsninger som nuværende Domænedirektör Etatsraad Bang og Dr. juris Kammerraad J. C. Kall holdt for det da ledigværende juridiske Professorat. (Jfr. de af Samme i Trykken udgivne Forelæsninger, 5te Prøve-Forelæsning af Bang i juridisk Tidsskr. 17de Bind S. 86—124, og dito af Kall i hans særskilt i 1830 udgivne Prøveforelæsninger S. 173 ff.)

Der gives höjtklingende Navne som opfylde Verden med et tomt Bulder, og lig Fyrværkerens Lystild for en kort Tid blænde Öjet med deres Glands, for straks efter at forsvinde i et kaotisk Mörke. Men der gives ogsaa beskedne, folkelige Navne som, stöble i Hverdagslivets almindeligste Former, bane sig Vej igjennem Verden alene ved deres Bæreres indvortes Værd, og et saadant Navn var det ovenstaaende Peder Möller. Hvad enten det fremfor Mængdens hörtes fremkaldt til Fortræde i Kongens Forhal, eller det gjentoges i og udenfor Retsskranken som et Agtelsens og Tillidens Symbol, eller det bares fra Mund til Mund paa Folkets Læber som Stöttepunkt for dettes Forhaabninger under Landets forviklede Pengevæsen, eller det gjenlöd i Familiekredse med Kjærlighedens dæmpede Toner, — overall bevarede det den samme gode Klang og vil — upaatvivlelig — bevare den i mange kommende Tider.

Kronologisk Tavle

vedkommende Konferentsraad Peder Möllers offentlige Liv.

1787. Latinsk-juridisk Eksamen med bedste Karakter.
 S. A. Volontör i det kongl. danske Kancelli.
 —89. 28 Aug. udnævnt til Kopist i det danske Kancelli's 1ste Deptms. Kontor.
 —92. 24 Febr. Kancellisekretær.
 —93. 30 Aug. Sekretær ved Protokollen i Højesteret.
 1800. 31 Jan. Assessor i Kjöbenhavns Politiret.
 1801. 11 Decb. Assessor i Højesteret.
 1802. 29 Jan. Medlem af Kommissjonen for Sundhedspolitiet.
 —07. Efter Reskript af 13de Nov. udnævnt til Medlem af en Kommissjon angaaende engelske Varers Angivelse, fra hvilken Kommissjon han fritoges d. 2den Marts 1808, mod atter som sædvanligt at tage Sæde i Højesteret.
 —09. 11te Maj allernaadigst paalagt at tage fast Sæde i Overadmiralitetsretten (hvilket Embede hidtil var gnaet paa Omgang mellem Rettens övrige Tilforordnede, men nu gageredes med et aarligt Ekstraordinarium af 200 Rbd.).
 —10. 7de Aug. udnævnt til virkelig Etatsraad.
 —10. 5te Novb. forundt et Gagetillæg til de for Assessoratet i Overadmiralitetsretten bestemte 200 Rbd. af 600 Rbd. aarlig saalænge Krigen varer.
 —11. 7de Maj efter Ansøgning i Naade entlediget som Medlem af Kommissjonen for Sundhedspolitiet.
 —14. 21de Maj konstitueret til Generalauditör i Sö-Etaten interimistisk saalænge Etatsraad Haagen er Politidirektör i Kjöbenhavn, med en Godtgjörrelse af 600 Rbd.
 —15. 9de Juli (efter Haagens Död) meddelt Bestalling som Generalauditör i Sö-Etaten med Bibehold af Embedet som Tilforordnet i Højesteret.
 —18. 18de Marts tilstaaet en Gratifikation af 1500 Rbd. Sedl. for ekstraordinært Arbejde ved Prissagerne under Admiralitetet.
 — 6te Apr. udnævnt til Repræsentant for Nationalbanken ved Valg af de Valgkommitterede, stadfæstet af det danske Kancelli.
 — udnævnt til Medlem af Kommissjonen til at udarbejde Oktröj og Reglement for Nationalbanken.
 — 16de Okt. Gagen for ham som Medlem af Overadmiralitets-Retten bestemt til 300 istedetfor som forhen 400 Rbd. aarlig.
 — 16de Nov. udvalgt til Direktör for Nationalbanken, og da hans Embede som Assessor i Højesteret var uføreneligt med denne Post, forbeholdtes ham ved kongl. Resol. Berettigelse til, om og naar han maatte önske det, paa ny at indtræde i bemeldte Ret med alle Rettigheder i Hensende til Sæde, Gang og övrige Emolumenter som han vilde have haft hvis han var forblevet i denne Ret.
 — 9de Decb. tillagt kongl. Ordre at möde i Højesteret, saavel ved sammec höjtidelige Aabning, som ellers naar han af Justitiarius dertil tilsiges.

1819. 13de Juni tillagt allernaadigst Ordre at være kongelig Bankdirektør, i hvilket Embede han efter hvert Femnaars Udløb allernaadigst bekræftedes ved Resolutioner af 8de Aug. 1823, 15de Aug. 1828 og 7de Aug. 1833.
- 18de Juni Justitsdirektør i Söassurance-Kompagniet med aarlig Gage af 200 Rbd.
1820. 13de Nov. tilligemed Finansdeputeret A. V. Moltke, Örsted, Collin o. Fl. Medlem af en Kommissjon til at gjøre Forslag om, hvorvidt det kunde være tilladt, at Pengeforpligtelser paa Tid maatte indgaaes og afsluttes i Rigsbanksedler.
- 21. Medlem af en Kommissjon til Bestemmelse af Straffen for Tyveri.
- 22. 22de Jan. Ridder af Dannebrogordenens 4de Klasse.
- 24. 17de Apr. Medlem af en Komite angaaende at bestemme Straf for Söröveri.
- Medlem af en dito for at gjøre Udkast til en ny og forandret Udgave af Krigsartikelsbrevet for Landtjenesten ved Sö-Etaten,
- Medlem af en dito til at udarbejde en almindelig Lodsanordning og specielle Lodsreglementer for Danmark.
- 26. 22de Maj forundt Bestalling som Konferentsraad.
- 28. 1ste Nov. benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.
- 29. 1ste Aug. udnævnt til Kommandör af Dannebrog.
- 30. 5te Jan. udnævnes til Censor ved Pröveforelæsningerne.
- 35. 4de Jan. forundt Entledigelse fra sit Embede som Generalauditör i Sö-Etaten med to Trediedele af Gagen ($666\frac{2}{3}$) i Pensjon.
- 38. 1ste Aug. entlediget som Bankdirektör.

M. Delbanco,

Kancelliraad og Prokurator ved Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten i Kjöbenhavn, död den 8de Februar 1848.

(Efter „Mindeblade om Kancelliraad og Landsoverretsprokurator M. Delbanco, tilegnede hans Venner af C. H. Kalkar“. Uagtet dette Skrift, som egentlig kun bestemt for den Aflödes Venner, har et mere privat Præg, vil det deri indeholde Karaktermaleri over en saare hæderlig bekjendt Medborger dog sikkert ogsaa af en større Kreds læses med Interesse.)

Den Mand til hvis Liv de efterfølgende Blade skulle henwise, har ikke været hvad man i modern Betydning kalder en offentlig Karakter; hans Virksomhed har ikke grebet ind i de iøjnefaldende fædrelandske Anliggendes Udvikling; ikke destomindre har hans

Liv haft en saa velgjørende Indflydelse paa saa Mange, og været saa rigt paa indre Skjönhed og Fylde, at vi troe, at ikke blot hans Venner gjerne lade Mindet af ham gaae forbi deres Blik.

Under fattige Vilkaar födtes **Moses Delbanco** den 17de Jan. 1784. Hans Fader, Elias Delbanco, af en mosaisk Familie, som længere tilbage i Tiden kaldte sig Warburg, men i saa lang en Aarrække har fört Navnet Delbanco, at det ikke længere lader sig oplyse naar denne Forandring skete, kom tidlig her til Staden fra Hamborg, hvor hans Fader havde været bosat. Han var först Kjöbmand, men da det gik tilbage med hans Handel, tog han i nogle Aar Ophold i Marstrand, og blev efter sin Tilbagekomst til Kjöbenhavn Bogholder ved et Handelshus. Han skal have været en Mand med Dannelse, som gjorde sig Flid for at lade sine Börn lære saa Meget som hans Kaar tillod. Ved sin tidlige Död i 1805 efterlod han den heromtalte Sön og 4 Dötre. Hans Enke, som sad længe hen i en ved hendes Börns Kjærlighed formildet Enkestand, var en stille, kjærlig, taalmodig Sjel. Moses Delbancos Ungdom faldt i de Aar da de förste Skjær af kristelig Tolerance ogsaa lyste hen over Jödernes Stilling. Tidlig Lyst förte den först i en simpel Skole forberedede Yngling ind paa den studerende Bane; kun ved forskjellige Frænders Understöttelse lykkes det ham at komme i Borgerdydsskolen i Kjöbenhavn, som dengang forestodes af den som Skolemand bekjendte, senere som Rektor i Helsingör afdöde, J. B. Möller. Denne opdagede snart den Unges Evner og Alvor; han optog ham derfor blandt dem som han kaldte sine Egne, lod sit gode Bibliothek staae ham aabent og gav ham særskilt Vejledning i flere Discipliner som dengang ikke hörte til de almindelige Skolevidenskaber. Hvor frugtbringende denne Skoletid havde været for ham, viste sig ikke blot ved hans Udtrædelse af Skolen i 1802, da han blev den Överste af de Indkaldte ved Eksamen artium, og da efter den Tids Skik maatte holde en latinsk Oration, men havde indpræget sig i hele hans Liv. Det fölgende Aar, 1803, tog han den filosofiske Eksamen ligeledes med encomium publicum, og underka-

stede sig den 7de Okt. 1805 den latinsk-juridiske Eksamen med Laudabilis saavel for Theoretikum som Praktikum. Ungdomsaarene anvendtes dog ikke blot til Brödstudiet, men til et fortroligere Bekjendskab med alle Dannelsens Elementer, især de nyere Sprog, Tysk, Fransk, Engelsk, i hvilke han besad en ikke almindelig Færdighed. Klassikernes Læsning havde ikke gjort noget flygtigt Indtryk paa ham, de gamle Sprog og deres Literatur vare ham ikke et blot nögent Skema, men deres Aand var gaaet over i ham med forædlende og styrkende Kraft; uagtet hans senere Liv ikke førte ham til deres Studium, bevarede han dog endnu i ældre Alder Interesse for den latinske og græske Literaturs Blomster, og det fortjener at anføres som en Mærkelighed, at den henvend tresindstyveaarige Mand var en af de Første som anskaffede sig Madvigs epokegjørende Grammatik da den udkom, for at gjøre sig bekjendt med den. Imidlertid skulde han ikke vinde sine Laurbær paa den lærde Banc.

Den Anseelse han medbragte fra Skolen, den Sindighed og Alvor hvormed han drev sit Studium, maaske ogsaa det dengang Usædvanlige i at en Mand af hans Tro'sbekjendelse opoffrede sig til den videnskabelige Vej, gjorde, at han Aaret efter sin hæderlige endte juridiske Eksamen, nemlig under 7de November 1806, udnævntes til Pröve-Prokurator og den 11te November 1808 til virkelig Prokurator ved Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten. I en og fyrretyve Aar beklædte han et Embede hvis Held kun heroer paa Medborgeres Tillid, under bevægede Tider, under de store ved Krigen og dens Følger bevirkede Omvæltninger i alle Forholde; i al den Tid anvendte han hele sin Kraft og Interesse paa dette Kalds theoretiske og praktiske Sider. Ikke alene var han aldeles hjemme i den indenlandske juridiske Literatur, men hans ikke store Bibliothek vidnede ogsaa om hvorledes han, navnlig i de yngre, forberedende Sagføreraar, gjorde sig bekjendt med alle vigtige Frembringelser af den udenlandske Retsvidenskab, Statsvidenskab og den praktiske Filosofi. Men i en og fyrretyve Aar svigtede ham heller ikke hin Medborgernes Tillid: betydelige,

forviklede, i Manges Velfærd indgribende, Sager bleve ham betroede, og da hans Kyndighed ikkun blev overgaaet af hans strenge Redelighed, havde han lige til sin Dødsdag, uagtet den store Konkurrence af yngre Sagførere, dog saa mange og vigtige Forretninger, at han fandt rigeligt Udkomme for sine Nærmeste og de mange Andre hvis Forsörgelse Slægtskabs, Venskabs og en fin Pietets Hensyn lagde i hans Haand. Men i disse Forretninger fandt han ogsaa sit Livs bedste Timer; han arbejdede med Kraft og Orden, udførte næsten Alt selv, og skyede endog ofte ej det trættende og sløvende Afskrivningsarbejde, naar han vilde give sine Indlægs eller Opsatsers Stil den Afrunding som ofte kun naaes under Renskrivningen, eller naar han ikke havde Nogen ved Haanden som kunde tage dette Arbejde fra ham. De mange Sager og Anliggender hvilke man overdrog ham bragte ham, som af Naturen var indesluttet, i Forbindelse med en Mængde Mennesker; derved vandt han stor Erfaring, en sjelden Menneskekundskab og et let Overblik over, hvor det egentlige Punkt i en Sag var at söge. Tilsyneladende hengled hans Liv uden mærkelig Forandring, under de samme Forholde; men indvortes var han i en bestandig Udvikling. Den daglige Orden blev sjelden albrudt, men Ingen kunde dog være mindre stereotyp end han; lvertimod lyttede han med Interesse efter enhver Stemme som kunde fortælle ham noget Nyt eller vise hen paa noget Fremskridt, og han skyede ingen Umag for at tilegne sig det Nyere og Bedre som kom ham imøde.

Derfor var det ikke blot det Samsunds Vel til hvilket han ved Födselen hörte, som levende interesserede ham; — og da han tidligen, fra 1805 af, blev dets Repræsentanters juridiske Konsulent og overhovedet havde mange af dets Anliggender i sin Haand, bragte han Humanitetens og Dannelsens Kræfter ind i saamange af dets Forhandlinger, og bidrog hvad han formaede til at forædle og forbedre den indre moralske og dén udvortes fremtrædende Tilstand, ligesom hans Eksempel just derved ogsaa var af en velgjørende Indflydelse. Men enhver fædrelandsk Forening

hvis Formaal var at oplyse og forbedre, kunde være vis paa hans Understøttelse og Medvirking: Trykkefriheds-Selskabet, Athcnæum, mange velgjørende Foranstaltninger, havde hans Navn blandt de første; blandt de sidstnævnte forljøner at fremhæves den Forening han var med at stifte imellem Sagførere til deres Enkers Understøttelse.

Grundtrækket i hans Karakter var Samvittighedsfuldhed. Naar vi nævne dette Ord, mene vi dermed ikke alene den Nøjagtighed og Paapassenhed hvormed han røgtede sit Embeds Gjerning, fordi hans Kalds Vigtighed stod klart for hans Öje, ikke heller alene den Retskaffenhed som holdt hver uren Vinding eller hver letsindig Benyttelse af Omstændighederne fjern fra ham; men fornemmelig tænke vi derved paa den idelige Agtpaagivenhed hvormed han lyttede til Guds Stemme i sit Indre, den stadige Selvindstevnen for den højere Domstol, som Enhver der stod ham nærmere snart opdagede. Naar man i en vis filosofisk Skole har forklaret Samvittigheden som Selvhensyn, som Agtelse for sig selv, da tør vi anvende denne Forklaring paa det som var Grundtrækket i hans Karakter; han vaagede endog med kritisk Nøjagtighed over sine Ord og Gjerninger, at han ikke skulde sige eller gjöre Noget som var hans inderste Natur uværdigt. Derfor havde det moralske Bör saa stor en Betydning for ham, at han endog undertrykte sine kjæreste Önsker, naar der opstod Tvivl hos ham om, hvorvidt det var tilladt at virke til deres Opnaaelse. Men ligesom denne bestandige Raadförelse med Guds Stemme i det Indre havde frembragt en stor moralsk Takt, en ualmindelig Sikkerhed, som sjelden lod ham gaae fejl, saaledes udbredte den ogsaa en stille Fred over hans Liv, en tryk Overbevisning om, at han var i Harmoni med Pligtbudets evige Love. Endog i sine mest bekymrede Timer, i hvilke hans Dage hvilede som en tung Byrde paa hans Sjæl, opmandede han sig kun ved Bevidstheden om at han havde stræbt at vandre ustraffeligen; det var det lysende Punkt som gav ham Fortröstning i mangen ængstelig Stund.

Men saa streng som han var imod sig selv, saa mild og overbærende var han mod Andre. De haarde, afgjørende, hensynsløse Domme vare ham stedse modbydelige. Hans Livs Erfaring havde lært ham, som var bleven indviet i mange Familiers indre Anliggender, at en Sag undertiden forholder sig ganske anderledes end den rappe Tunge fremstiller den; derfor bragte han gjerne, hvor han kunde, Formildelsens og Overbærelsens gode Aand ind i det Hefte, det Strengte. Vel bedrøvede det Slette, det Uretfærdige, det Urene ham allevegne; ikke Faa af dem som henvendte sig til ham angaaende deres Sager, som han ikke vilde paatalge sig, paaviste han det Uretfærdige i at begynde Retsstrid og fraraadede dem samme; men hvorlidet end nogen Fordel kunde bringe ham til at laane sin Virksomhed til hvad han ej ansaae for rent, saa hörtes dog ingensinde af ham nogen ubillig, krænkende, afgjørende Dom om Personer, ligesom han overhovedet, endog i engeste Forhold, var yderst diskret med Hensyn til hvad han havde erfaret. Naar han derfor i snevrere Kredse hörte Domme om Personer og Begivenheder hvis virkelige Beskaffenhed han kjendte, kunde han vel indblande et formildende, undskyldende, eller, efter Omstændighederne, tilrettevisende Ord; men aldrig lod han sig forlede til at røbe, endog for sine Nærmeste, hvad han ej vilde skulde komme ud, eller hvad der kunde skade Nogens Rygte. Han forstod i en sjelden Grad den Kunst at høre og tie.

Af denne hans Sjæls Selvbeherskelse udsprang den Beskedenhed og Fordringsfrihed hvormed han overalt fremtraadte; han talte ikke gjerne om sig, hörte sig ikke heller gjerne omtale. Det var alle noksom bekjendt, at den Dygtighed og Redelighed som han besad, i en lang Aarrække havde grundfæstet hans Agtelse og Anseelse — og i 1834 modtog han en offentlig Aerkjendelse heraf ved under 30te Maj at udnævnes til virkelig Kancelliraad —; men hvor Meget man end betroede ham, hvorofte endog de anseteste Mænd raadførte sig med ham, og det ikke alene i blot juridiske Anliggender, saa hörte man af ham dog aldrig Noget som havde Hentydning til den Ære han nød. Just

fordi han var vant til at henføre Alt til Guds Dom, til Samvittigheden, til den moralske Ære, var han i en sjelden Grad fri for Ærgjerrighedens og Forføngelighedens Incitament; den Mand hvem mange literære og politiske Notabiliteter satte höjt søgte aldrig, saavidt hans Embede tillod ham, at komme udenfor Privatlivets Skygge. Derfor var hans Dom ogsaa selvstændig, moden, i höj Grad uafhængig af Partisygens Lidenskab. Længe förend den politiske Emancipation hos os blev overlyd, havde han allerede, i de Kredse hvortil han henhörte, yttret sine frisindede Anskuelser om Anliggender som senere have sat Mange i Bevægelse; han skjænkede med Glæde sit Navn og sin Virksomhed til de forskjellige Forsög paa at give det opvaagnende friere Liv en bestemt Holdning; og hans Forsvar for de förste Tiltalte i Pressesager, Lindberg, Liunge, Gjödvad, Monrad, gjorde ham med Rette navnkundig. Men da han ikke var af en fremtrædende Karakter og en Fjende af al Overdrivelse, al Uretfærdighed, al Jagen efter et Maal uden Hensyn til Midlerne, saa kunde han heller ikke længe tilfredsstille dem som vilde overflyve Alt uden Hensyn til den historiske Udvikling, og drog sig derfor mere tilbage fra Bevægelsen. Dog læste og prøvede han Alt hvad der angik Fædrelandets Vel, og et rörende Minde om hans Kjærlighed til ethvert Fremskridt er, at Reskriptet af 28de Jan. 1848, som traf ham paa Dödslejet, inderlig bevægede og glædede ham. Dog — han var ikke bestemt til at omtumles af det offentlige Livs urolige Bölger.

Derimod i Privatlivet, der skinnede hans Sjæls Adel klarest. Da han af Naturen var tilbøjelig til at indeslutte sig, lade Reflektionen virke indad, ikke let kunde fremkomme med sine Fölelser, eller sige Andre noget som smigrede dem, da han var saa overdreven bange for det Pathetiske eller Aflekterede, at han endog undertrykte Yttringen af sine Fölelser hvor han frygtede for, at den vilde komme for nær den ham passede Linie af det Taktmæssige, saa have de Fjerntstaaende maaske anseet ham for kold og flegmatisk, Andre endog for stolt. Men de som stode

ham nær vide, at han bevægedes dybt og inderligt over Alt hvad der ramte hans Kjære, hvad enten det var Glæde eller Sorg, og at hans Kollegers Ve og Vel var ham meget vigtigt. Et talende Vidnesbyrd om det Sidste er den forhen nævnte Prokuratorforening, hvis Stiftelse og Bestyrelse for største Delen var hans Værk. Han legerede ogsaa en liden Sum (250 rb.) til Forøgelse af dens Fond, med de Ord, som fandtes efter hans Død, „at han gjorde dette fordi Flere af hans Kolleger havde ladet ham nyde deres Venskab og saagodtsom Alle deres Agtelse, Tillid og Velvilie, og han vilde vise dem, hvor høj Pris han satte derpaa og hvor gjerne han vilde, at de efter hans Død skulde mindes ham.” Med udelt Kjærlighed hengav han sig til sin Hustru og sine Börn. I Aaret 1811 havde han giftet sig med Beate Kalkar, Datter af Konsistorialraad K. ved det daværende israelitiske Konsistorium i Kassel (og Søster til nuværende Sognepræst i Gladsakse Dr. Kalkar), med hvem han havde 5 Börn. Disse's Opdragelse var i Ordets bedste Betydning liberal, og da han havde den Lykke at see sig omgiven af de i modnere Alder indtraadte Sønner og Døttre, da havde det faderlige Forhold antaget Karakteren af den ældre Vens; gjensidig Delikatesse bragte en vis omhyggelig Fjernhed tilveje under al Nærhed. Denne hans Hjertes rige Kjærlighed strakte sig til saa mange af dem med hvem han var forbundet ved Blodets og Frændskabets Baand, til Sødskende, Svogre, Slægtninger, Ældre og Yngre. Hans Hus var Samlingsstedet for den ene Slægt af Familien efter den anden; de Ældre bleve i uforstyrret Venskabsforhold, de Yngre voksede op med den Kjærlighed til ham som de ældre havde. Det var ingen let og tankeløs Spøgen, ikke heller nogen kold og unyttig Moraliseren, han indlod sig paa; men han havde stedse det at sige som Ældre og Yngre gjerne hørte, ligesom han ogsaa med stor Taalmodighed kunde høre paa den lette, den flygtige, den lidet sigende Tale.

Mest udvidede hans Hjerte sig i Yngres, især de Aandriges Kreds; det var som om hans Bryst aandede lettere, naar han hørte en aandfuld Samtale om Dagens vigtige literære eller poli-

liske Begivenheder; da fremtraadte ofte hans Sjæls Klarhed paa en overraskende Maade. Han var ikke af de livlige, vittige, men af de rolige, modne, overvejende Mennesker, og hans Bemærkninger vidnede stedse om det sunde Blik paa Tingene. — Dersom Nogen vil mene, at Livet gled let hen for ham; da vil han be-
drage sig; han havde mange tunge Timer. Ikke alene bedrøvede det ham meget, at Konjunkturerne i Pengevæsenet i sin Tid havde forstyrret saamange Familiers Vel til hvilke han vidste sig knyttet ved Taknemmeligheds og Hengivenheds Baand, ikke alene voldte ham de betydelige i Manges Velfærd indgribende Sager som vare ham betroede, mangen maaske overdreven Bekymring, idet han ikke kunde slaae sig til Ro ved den Overbevisning, at han havde gjort sin Pligt; men han var ogsaa ofte meget nedtrykt af Frygt for sine gamle Dage, af Ængstelighed over sin Hustrus og sine Døttres Skjæbne, uagtet han vist har sørget for dem saa godt som han kunde, — thi med al den Velstand som hans Hus og Levemaade bar Præg af, var han dog sparsom og yderst nøjagtig. Mest frygtede han sine Kræfters Aftagen i en Stilling hvor Alt beroer paa Tillid til Dygtighed og Redelighed; og hvert lille Uheld angreb ham, som et indbildt Forbud herpaa, ofte stærkt. Disse mange Sorger, som idelig gjennemsløj ham, frembragte et tungt Sind, en dyb Alvor, og, om man vil, en vis indre Angst hos ham; man kunde sjelden bringe ham til, hvad man træffende har kaldet det, ret at slaae sig løs. Hans Nærmeste udledede det tunge Sind hvormed han ofte saae ud over Livet — endskjönt hans Hus ogsaa i timelig Henseende hørte til de lykkelige, i hvilke Sygdom, Død, Misforstaaelse og Ufred næsten aldrig fik Indgang — af en legemlig Svaghed. Det er vel muligt at den har haft nogen Indflydelse; men den dybere Grund maa vistnok søges i den Retning som hans religiøse Overbevisning havde faaet i de Dage da det Positive i Religionen afblegedes mere og mere, og Moralloven mentes at kunne træde i Troens Sted; han kunde ikke ret af Hjertet kaste al sin Sorg paa Gud, fordi den sønlige Fortrøstning, i hvilken Sjælen først finder Hvile, manglede

ham. Og den Alnægtige, der saa ofte beskæmmer de Dödelige, naar de selv ville sørge for det som kun bør nedlægges i Hans Haand, har ogsaa gjort den Forklaredes bange Forventninger tilskamme, idet han kaldte ham bort forinden de frygtede gamle Dage vare indtraadte. Dog fortjener det at fremhæves, at fra det Öjeblik af da hans sidste Sygdom mindede ham om Afskeden fra Verden, svandt hin Uro og Bekymring ganske fra ham og gav Plads for en mild og venlig Resignation, for en stille Fortröstning til Guds Omsorg, hvilken vi vilde kalde den gode Bevidstheds Lön; hans Dödsleje var den skjönneste Prædiken over hans Liv; for dem som have seet det vil den ellers langtfra smukke Mands rolige, alvorlige, mildtforklarede Aasyn efter Döden stedse være uforglemmeligt.

Ikke destomindre kunde han vist kaldes en ægte religiös Mand, endskjönt hans Religion ikke bar noget positivt Præg. Alerede den stadige uafbrudte Agtpaagivenhed paa at bringe sit indre Liv i Harmoni med Pligtbudet, med Guds Stemme, viser dette; thi en saadan indvortes Sandhed kunde ikke fremspire uden af et Hjerte som var grebet af en levende Gudsbevidsthed. Ogsaa den Agtelse han havde for Enhvers religiöse Overbevisning og for de gudstjenstlige Handlinger bevidner det Samme; men fremfor Alt fremlyste hans Religjösitet af den Sikkerhed med hvilken han i Troen haabede paa Udödelighed, paa det evige Liv og den kommende Salighed; ogsaa derved bandt han sin Sjæl fast til Gud; han kunde ligesom opvarmes ved Tanken om det evige Liv. Uagtet han ikke hörte til den kristne Kirke, vare dens Opbyggelsesanstalter ham velgjörende og kjærkomne. Han var en flittig Tilhörer af Münter, senere af Martensen, hvem han satte meget höjt, og naar han saaledes deltog i en Kirkes Gudstjeneste der ikke kunde regne ham til sine, da sögte han ingen æsthetisk, men en andægtlig Tilfredsstillelse. Hans sidste Glæde i denne Retning var, til Nytaar at kunne forære sine Kjære forskjellige Eksemplarer af Mynsters Prædikener fra 1847. — Vistnok ville Mange finde en stor Disharmoni deri, at han lod alle sine Börn

fra Barndommen af indlemme i det kristne Samfund og opdrage som Kristne, medens han selv udvortes blev i det hvori han var født. Selv dette Skridt var Frugten af religiøs Alvor og Raadførelse med Samvittigheden. Det skjønneste Vidnesbyrd om Bevæggrunden dertil har han afslagt i et Brev til sine Børn, som er skrevet to Aar før hans Død, og som fandtes forsejlet da man efter denne aabnede hans Papirer; det giver et herligt Indblik i den Sandhed og Oprigtighed med hvilken han levede sit Liv, og gjør Rede for, hvor omhyggeligen han havde overvejet dette Religionsanliggende.

Hermed slutte vi disse Linier, som kun i svage Omrids have tegnet en ædel, rejsindig, fortræffelig Mands Karakter. Hans Venner vide, at Skildringen er tro og sand, og at ingen personlig Taknemmelighed eller Kjærlighed har lagt Farven stærkere paa end Maleriets Lighed fordrede.

Der er kun at tilføje, at den Afdøde, foruden sin Enke, har efterladt 2 Sønner og 3 Døttre. De Førstnævnte have begge taget den fuldstændige juridiske Eksamen; den ældre, Simon Vilhelm, indtraadte fire Uger efter Faderens Død i samme Stilling som han, som Overretsprokurator i Kjöbenhavn, den yngre, Otto Herman, er Musikhandler. Af Døltrene er den ældste Enke efter Aktuarus i Bredsted Amt J. M. Markoe, tvende ere ugifte.

Efterretninger om de i den seneste Tid Afdøde.

a. I 1848.

Premierløjtnant af Infanteriet **Frederik Harald Balduin af Höyer**, faldet i Slaget ved Slesvig den 23de April. Var født den 31te Marts 1822, Søn af nuværende Kontrollør ved det militære Bageri i Citadellet Frederikshavn, Krigsassessor og Dannebrogsmænd, Jens Christian Frederik Höyer (Søn af Artilleri-Premierløjtnant Andreas Höyer, Ridder af Dannebrog og hædret med Medallien for 2den April 1801 i Sølv, gift med en Datter af Skibskapitajn Hein) og Emilie Dorothea H. f. Nielsen (som døde i April 1847 og hvis Fader var en Normand, Minermester i det kongelige Artillerikorps). Forfædrene have tjent i den danske Marine i over 100 Aar. Efter at have nydt sin tidligste Undervisning først i Vederkincks, siden i Deichmanns Institut, blev han den 1ste April 1834 optaget i Landkadet-Akademiets yngste Klasse, og, efter at have gennemgaaet dem alle, herfra dimitteret som Sekondløjtnant med Ancjennitet af 1ste Decb. 1838. Han forrettede imidlertid i 2 Aar Pagetjeneste indtil i Novb. 1840, da han afgik som ansat ved det 3die jydsk Infanteriregiment i Aalborg. Ved den derværende 11te Liniebatallion forblev han efter eget Önske ogsaa efterat han under 7de Juni 1847 var oprykket til Premierløjtnant, hvorved han egentlig var bleven forsat til den 4de Liniebatallion.

Ved Udbrudet af det slesvigholstenske Oprör marscherede han med Batallionen til Slesvig, bivaanede Affæren ved Bau og Flensborg og drog derefter videre til Byen Slesvig; her faldt han paa hin mindeværdige Paaskedag, i Kampens for Fjenden mest ugunstige Öjeblik, om Formiddagen, truffet af en Kugle i Hovedet, just som han havde raabt: „frem Folk!“ hvilke vare hans sidste Ord. Paa

Tilbageetoget stillede hans gamle vakkre Kommandersergeant Lorentzen Liget op til et Dige og medtog hans Ur; hans Oppasser löb, da han havde hört at han var haardt saaret, tilbage for at yde ham sin Hjelp; men desværre blev det den tro Sörens Lod, at blive fangen og fört til Stade. Liget skal være bleven plyndret af Oprörerne, og han antoges at være blandt de 3 ukjendte Offiserer som Pröjsserne skulle have ladet begrave med militær Honnör, saavidt vides, paa Haddeby Kirkegaard. Som en Mærkelighed turde vel fortjene at opbevares, at han faldt netop Aarsdagen efter at han sidste Gang havde seet sin Familie i Kjöbenhavn, nemlig den 23de April 1847, da hans Moder blev begravet, og at det igjen var Aarsdagen efter hans Död at hans eneste Broder, Premierlöjtnant i Ingeniörkorpset C. A. Höyer, blev dödelig saaret i Kolding den 23de April 1849, saa at denne Dag for hans overlevende Fader 3 Aar efter hinanden blev betegnet som en höjst sörgelig.

Fra Barndommen af var han opvakt og munter og havde gode Anlæg; sin Familie elskede han oprigtigt, og var almindelig afholdt af Alle som han stod i Forbindelse med, navnlig ogsaa i sin militære Stilling. Det er derfor intet Under, at han dybt savnedes af sin Fader og sine to eneste levende Södskende, af hvilke nu en Söster er ene tilbage (to voksne Söstre vare tidligere döde). Men mest savnedes han af sin Forlovede og dennes Moder (Enke efter afdöde Borgemeister i Aalborg Justitsraad Schmidt), i hvis Hus han havde oplevet de lykkeligste Dage i sit korte Liv.

To andre Offiserer, hvoraf den ene ligeledes faldt i Slaget ved Slesvig, den anden döde senere som Fölge af Felttogets Strabadser, vare Brödrene Premierlöjtnant **Villiam af Tronier**, og Sekondlöjtnant **Georg Christian af Tronier**. De vare Söner af de endnu levende Forældre: Krigskancellisekretær og forhenværende Materialskriver ved Kronborg Fæstning Georg Christian Tronier (födt 2den Juli 1777, Sön af en indvandret Franskmand) og Sofie Frederikke f. Weltzing (födt 13de Sept. 1779, först gift med Kand. Juris Engelbreth Hesselberg, hvis Fader var General-

krigskommissær og juridisk Embedsmand i Vestindien). Villiam Tronier var født d. 24de Febr. 1816 i Kjöbenhavn og blev i Decb. 1829 indskrevet som Volontör ved Artillerikadet-Institutet; men da dette kort efter gik ind, blev han, herved noget tilbagesat, fra 1ste Maj 1832 optaget paa Landkadet-Akademiet og, efter at have i 5 Aar gjenneingaaet dette, under 1ste Maj 1837 udnævnt til Sekondlöjtnant, med Ancjennitet fra 1ste Jan. s. A., ved det daværende Kongens, eller senere Kronens, Regiment. I 1838 gjen-nemgik han alle de befalede Övelser i det militære gymnastiske Institut. Ved Armeens Omorganisation i 1842 blev han först ansat som Sekondlöjtnant paa ældst Gage ved 5te Liniebatallion, men straks efter forfremmet til Premierlöjtnant ved 10de Batallion, fra 1ste Juli at regne. Med denne drog han ved Krigens Udbrud i Marts 1848 i Felten, blev i Slaget ved Slesvig dödellig saaret og taget til Fange, og døde den 1ste Maj paa det fjendtlige Lasaret i Slesvig, hvor han ligger begravet. Han var udrustet med særdeles gode Evner og havde navnlig gode Sprogkundskaber. I flere Aar arbejdede han under Kommitteen for den ny Matrikuls Indførelse.

Den yngre Broder, Georg Christian Tronier, blev født d. 24de Decb. 1822. Efterat han i nogen Tid havde været Volontör i det kongelige Rentekammer, lod han sig af Lyst til det Militære i Aaret 1842 ansætte som Frivillig ved Krigsreserven, hvor han gjenneingik alle Grader som Menig, Underoffiser og Sergeant, indtil det lykkedes ham under 13de Jan. 1844 at blive allernaadigst udnævnt til Sekondlöjtnant i Infanteriets Krigsreserve og Forstærkning, dog uden Gage; og blev han da ansat ved den 3die Liniebatallion, hvor han i over 2 Aar gjorde Tjeneste til sine Foresattes Tilfredshed; han blev dog i August 1847 allernaadigst tillagt Sekondlöjtnants Gage og ansat til Tjeneste ved 7de Batallion. Under alt dette var han vedblevet sin Stilling i Rentekammeret, hvor han ved Korttegning erhvervede sit Underhold. I Foraaret 1848 drog ogsaa han med sin Batallion i Felten og deltog i Af-særrerne ved Bau og Flensborg og Slesvig, uden at blive truffet

af de fjendtlige Kugler; men en ved Feltlivets Anstrengelser paa draget stærk Forkjölelse var Aarsag i at han i Juni Maaned blev bragt syg her tilbage. Han laac i nogen Tid paa Lasarettet i Klampenborg, men da Sygdommen tiltog, blev han flyttet her til Staden, hvor han tilsidst döde paa Garnisons-Hospitalet den 16de Decb. af Svindsot.

De Afdöde have 4 efterlevende Brödre, hvoraf de to ligeledes have gjort Tjeneste under Krigen, den Ene for Tiden Depotforvalter i Odense, den Anden som frivillig Soldat.

Kand. Theol. **Christian Frydenreich Harder.** Födt 1813 i Viborg, hvor Faderen, Thomas Pauli Harder, tidligere havde været Guldsmedmester og senest var Stadshauptmand og Kapitajn for Borgervæbningen. Moderen var Marie Elisabeth f. Zabel. I sit 11te Aar blev han indsat i Viborg Kathedralskole og blev derfra i 1832 dimitteret til Universitetet, hvor han ved Eksamen artium kjendtes Haud illaudabilis og det fölgende Aar tog anden Eksamen med Laud. Han begyndte derefter straks paa Theologiens Studium; men efter halvandet Aars Forlöp maatte han, dels af Mangel paa Pengemidler, dels formedelst sit svagelige Helbred, tye hjem til sine Forældres Hus, hvor han opholdt sig 2 Aar, og, saavidt han her formaaede, fortsatte sine Studier. I Efteraaret 1837 tog han atter til Hovedstaden og drev nu disse med Iver, dog idelig afbrudt og forstyrret ved sin vedvarende Sygelighed. Den 11te Novb. 1841 underkaskede han sig den theologiske Eksamens theoretiske Pröve med Haud illaud., og senere, i Januar 1846, begge de praktiske Pröver med Laudabilis. — Ved i de to eller tre sidste Aar at forestaae et lille Institut i Skive, blev han istand til at ernære en Familie og giftede sig med sin Forlovede H. H. Bastrup, Datter af Overretsprokurator B. i Viborg.

Hans fra Ungdommen af meget svage Helbred og hypokondre Temperament gjorde, at han ofte fölte sig höjst ulykkelig, saameget mere, som han udentvivel ikke var kommet ind paa den Livsbane for hvilken han bedst vilde have passet. I en vis Hen-

seende var han mere end almindelig begavet, men manglede — rimeligvis af de nylig anførte Aarsager — især den fornødne Villiekraft til at virkeliggjøre sine som oftest højtlivvende Planer. For Musik havde han afgjort Talent, og vilde udentvivl have befundet sig bedre, hvis dette Vink af Naturen kunde have ledet hans Livs Retning.

Han døde d. 21de Juli 1848 efter 3 Ugers smertefuldt Sygeleje under et Besøg i Frøslev Præstegaard paa Mors, efterladende sin ovennævnte Hustru som Enke med 2 smaa Børn.

Kammerherre og Amtmand over Lauenborg Amt, Ridder af Dannebrog, **Frederik August Linstow**. Ældste Søn af den i April 1823 afdöde Overforstmester i Danmark og Storkors af Dannebrog Christoffer Hartvig af Linstow *), som, en Meklenborger af Födsel og först ansat som Offiser og senere som Jægermester i storfyrstelig-holstensk Tjeneste, ved den storfyrstelige Del-af-Holstens Overdragelse til Danmark i Aaret 1773 kom i dansk Tjeneste, og i Aaret 1777 blev indfödsberettiget som dansk Adelsmand. Moderen var Charl. Ben. Elcon. föd v. d. Lühe. Den nu afdöde F. A. Linstow blev födt d. 17de Apr. 1775 i Kiel, hvor Faderen da boede som Distriktsjægermester. Men da denne allerede i Foraaret 1784 blev udnævnt til Overforstmester og som saadan tog Bqlig i Hirsholm, drog han saaledes med Familie til Sjælland. Ligesaa nidkjær som han var i at tjene sin Konge og sit Land, ligesaa ivrig stræbte han at lade sine Børn oplære i nyttige Videnskaber. Han bestemte den her omtalte Søn til den juridiske Bane, og lod ham studere ved Kjöbenhavns Universitet, hvor han i 1793 som Privatist fra Kjöbenhavn tog Eksamen artium med Udmærkelse og i Oktober 1794 begge anden Eksamens Pröver med Laudabilis, ligesom i Juni 1798 den latinsk-juridiske Eksamen med Laudabilis baade for den theoretiske og praktiske Pröve. Derefter arbejdede han omtrent et Aar i et af Kontorerne

*) Se om ham Thaarups „Fædrenelandsk Nekrolog“ S. 212 ff.

under det daværende Ökonomi- og Kommerce-Kollegium. — I Aaret 1799 tiltraadte han en Udenlandsrejse, paa hvilken han under et længere Ophold ved Höjskolen i Göttingen søgte videre at uddanne sig i Lovkyndighed og Kameralvidenskaber. Senere tog han til Paris og London og var i det Hele i 3 Aar fraværende. I 1800 var han udnævnt til Kammerjunker og blev efter sin Hjemkomst i 1802 forundt Plads som Auskultant i det kongl. Rentekammer. Under 27de Marts 1805 blev han allernaadigst udnævnt til Amtmand over Sønderborg og Nordborg Amter, og herfra under 22de Decb. 1818, fra 1ste Maj 1819 at regne, forflyttet i lige Egenskab til Lauenborg Amt, i hvilken Stilling han forblev indtil sin Död. Den 9de Okt. 1809 benaadedes han med Kammerherrenöglen og under 28de Juni 1840 med Dannebrogens Ridderkors.

Som Studerende udmærkede han sig ved Hoved og Flid, og som Embedsmand var han stedse agtet for sin Retskaffenhed, Duelighed og Arbejdsomhed. Uagtet sin tyske Herkomst, og uagtet han i saa lang en Aarrække havde været ansat i Hertugdömmene, forblev han dog aldeles dansksindet til det Sidste, og de vanskelige og ubehagelige Forholde hvori han som Følge heraf i den sidste Tid geraadede, have udentvivl bidraget til at forkorte hans Dage, saaledes som og udtrykkelig antydes i den af hans eneste tilbagelevende Broder, Slotsintendant Linstow i Kristiania, i de norske Blade indførte Anmeldelse af hans Död, som indtraf den 1ste Sept. 1848. Det hedder heri: „De stormfulde Tider og de sidste Maaneders sørgelige Begivenheder i Hertugdömmene havde dybt grebet ham og nedbrudt hans ellers stærke Helbred, og de overvælttes Anstrengelser de medførte for ham som Övrighed, udtömt omsider hans Kræfter. Hans Bortgang var rolig og smertefri, og under urokkelig Fortröstning til Religionens Forjættelser sluknede hans jordiske Liv. Han döde sin Pligt og sin Konge tro”.

Som Amtmand i Sønderborg giftede han sig med en Fröken Vernich der fra Stedet, med hvem han havde 5 Sønner og 1 Datter, som leve efter ham tilligemed Enken. En yngre Broder var ligeledes ansat i det Lauenborgske, nemlig den i Aaret 1847

afdöde Forst- og Jægermester i bemeldte Hertugdømme Kammerherre og Hofjægermester, Kommandör af Db. og Dbmand, V. Bh. Linstow i Ratzeborg.

Forhenværende Fuldmægtig i Kjöbenhavns Kriminal- og Politirets Justitskontor **Henrik Frederik Christian Frederiksen**. Var födt d. 14de Juli 1806, en Sön af den endnu levende Regimentskirurg og Overlæge ved Kjöbenhavns Brandkorps Christoffer Henrik Friederichsen*) (f. 24de Okt. 1771) og dennes afdöde Hustru Ane Marie f. Rasch (f. 22de Apr. 1775). Han sögte i flere Aar Borgerdydsskolen i Kjöbenhavn, men forlod denne og blev i 1825 dimitteret privat til Universitetet af nuværende Rektor Professor Flemmer. Eksamen artium og i 1826 den filosofiske Eksamen tog han begge med Haud illaud., og underkastede sig i Oktober 1831 den fuldstændige juridiske Eksamen med Laudabilis for den theoretiske, men Haud illaud. for den praktiske Pröve. Efter derpaa i nogle Aar at have arbejdet först under den konstituerede Politimester i Kjöbenhavns Amts nordre Birk Keller, og derefter paa Amtmandens Kontor her i Staden, blev han under 15de Nov. 1836 allernaadigst udnævnt til Kopist i Lands- Over- samt Hof- og Stadsrettens Justitskontor, og den 19de Juni 1845 forfremmet til Fuldmægtig under den da oprettede Kriminal- og Politiret. Allerede fra Begyndelsen af sin Ansættelse i sidstnævnte Stilling blev han hjemsögt med Sindssvaghed som Fölge af en betydelig Nervesvækkelse; efter at være nogenlunde restitueret, blev han dog efter kort Tids Forløb atter indlagt paa Bidstrupgaard, hvor han döde d. 21de Oktob. 1848, efterat han under 23de Febr. næstforhen var efter Ansögning bleven entlediget fra Embedet i Naade og med Pensjon. Medens han havde sine fulde Sjæleevner

*) Saaledes skriver Fæderen sit Navn, hvorimod Sönnen vel maa antages at have brugt den danske Form, eftersom han baade i Kollegialtidenden ved Anmeldelsen af begge hans Udnævnelser og hans Entledigelse, og tildels i de nærlig udkommende Hof- og Statskulendere benævnes Frederiksen.

var han meget punktlig og akkurat i sine Embedsforretninger. Han efterlader en Enke, M. Frederiksen f. Leerager.

Boghandler og Bladudgiver i Hillerød **Laurits Krog**. Var født den 1ste April 1811 i Slangerup, hvor hans Fader, Christen Hansen Krog (f. 1783, død 6te Juli 1829), var Kjøbmand og Jordbruger; Moderen var Sofie Henriette f. Lassen. Da Drengen var 10 Aar gammel, blev han sendt til en Skolelærer ved Holstebjerg for at undervises; her blev en Præst i Nærheden opmærksom paa hans gode Hoved og hurtige Nemme, og begyndte af den Grund at læse Latin med ham; men da han aller efter nogen Tids Forløb kom tilbage til sine Forældres Hus, bleve Studeringerne lagte paa Hylden, og efterat han var konfirmeret, maatte han gaae ind paa en Embedsmands Kontor i Roeskilde. Herfra kom han i Aaret 1827 over til Hillerød, hvor han i 7 Aar arbejdede paa Amtstuen hos daværende Amtsforvalter Etatsraad Kynde. I denne Periode opholdt han sig i 1831 $\frac{1}{2}$ Aar i Kjøbenhavn for at tage dansk-juridisk Eksamen, som han absolverede i samme Aars Efteraar med bedste Karakter saavel for den theoretiske som praktiske Prøve. Han var imidlertid bleven forlovet med Jomfru Anne Kathrine Gundestrup, Datter af afdøde Grosserer G. i Kjøbenhavn. I 1834 opgav han sin Post paa Amtstuen, giftede sig (den 12te Oktober) og købte et Brænderi i Frederiksborg. Han levede i de første Aar derefter i trange Kaar. Imidlertid begyndte Bønderne i Omegnen at bruge ham som juridisk Konsulent, og hans Forretningsdygtighed og Redelighed skaffede ham snart saa stor en Anseelse, at han blev almindelig søgt. Som hans Kaar nu i kort Tid forbedredes, bortlejede han Brænderiet, og hengav sig aldeles til juridiske Forretninger. 3 Aar før sin Død købte han den Vosbeinske Boghandel, og dermed Privilegiet paa Udgivelsen af Frederiksborg Amtstidende, og døde i denne Virksomhed den 8de Dec. 1848.

Han var en ualmindelig begavet Natur, der med stor Lethed gik ind i de forskjelligste Forretninger. Han kunde arbejde længe

og udholdende, naar Omstændighederne krævede det, men som oftest var han den raske Arbejder, der ved et hurtigt Overblik skaffede sig Indsigt i Sagen, og da ligesaa hurtigt saae, hvad der var at gjøre. Skulde han levere et Indlæg eller affatte en Betænkning, da forstod han at føre Spørgsmaalet tilbage til den simpleste Form, og gennem en i al sin Simpelhed skarp og klar Fremstilling at tiltale og overbevise. Han vidste ikke, hvad det var at tvivle eller betænke sig længe. Hørte han blot en mundtlig Udvikling af en Sag, da kostede det ham kun nogle Øjeblikkes Betænkningstid, før han gjennemskuede dens Sammenhæng og i faa og klare Ord gav sit Raad eller sin Vejledning. Denne ualmindelige Livlighed i Aanden hævede ham til et Punkt der var langt højere, end man efter hans Dannelse skulde have ventet. Hans Undervisning i Ungdommen havde været larvelig, og sildigere havde han ej heller givet sig af med grundige Studier. Men en lykkelig Hukommelse, et hurtigt Omløb og en ejendommelig Gave til at orientere sig gjorde enhver Art af Læsning særdeles frugtbar for ham. Sin Indsigt og sine Kundskaber havde han ofte fra Kilder hvorfra man mindst skulde vente det. Hvor mangen Anden, der ej havde læst mere end han, fannede i Mørke, der saae han Sagen i det høje og klare Sollys. Med disse intellektuelle Evner forbandt han Uegennyttighed, Redelighed og Venlighed. Hans aabne Væsen indgød Alle som nærmede sig ham Tillid. Derfor blev han ogsaa brugt i mangfoldige Forholde. I den Kommyne hvor han levede var han gjentagne Gange Borgerrepræsentant og tilsidst Repræsentationens Formand. Ligeledes var han Kæmner. Der dannede sig næsten ingen Forening i Amtet, uden at han optoges i sammes Bestyrelse. Han var med i Landmandsforsamlinger, Brandforsikringer, de Brønsholmsdalske Fabrikker o. s. v. Og skulde der i Byen eller Omegnen indbydes til et eller andet fædrelandsk Foretagende, da maatte man stedse have ham med; hans Navn havde en god Klang og lagde et vægtigt Lod i Skaalen til Sagens Fremme; man vidste, at han var En af hine lykkelige Naturer der med Lethed gribe enhver Sag, der have et uhildet

Blik for det Rette og Sande og en ligesaa fast Villie til at gennemføre hvad der stemmer med deres Overbevisning. Hans praktiske Sands var ligesaa stor som hans Gave til, i faa og fyndige Ord at give en træffende Fremstilling af det Sande, hvorimod enhver ordrig eller udsmykket Tale var hans inderste Væsen imod. — I Aaret 1847 blev han valgt til Stænderdeputeret, og mødte i Samlingstiden 1848. Vore Møderne i dette Aar blevne talrigere, er det utvivlsomt, at han vilde have indtaget en anseet Stilling i Kommitteerne, thi dér var hans Plads; Taler var han som sagt ikke. Til Rigsdagen var han opfordret at stille sig, men hans Sundhed var allerede da nedbrudt.

Hans Kontor var en Samlingsplads for Byens og Omegnens Folk. Nogle kom for at høre hans Raad, som han med stor Redebonhed og Uegennyttighed meddelte, Andre for at afgjøre Forretninger, Andre for at tilbringe nogle behagelige Øjeblikke i den venlige og livlige Mands Omgang. Det var utroligt, i hvor forskjellige Anliggender man søgte hans Vejledning og Bistand.

I sine politiske Anskuelse var han en ægte frisindet Mand; men hverken tidligere Dages Lunkenhed eller vore Tiders Ilsindethed var istand til at bringe ham fra den sikke og faste Holdning der er ejendommeligt for Manden som véd hvad han vil, og kun vil hvad han anseer for Ret. Han kunde ligesaa lidet slutte sig til yderste Venstre, som han nogensinde havde skjult sine Anskuelse for dem der stode højere i Samfundet end han. Han vilde Friheden og han vilde den oprigtigt, og neppe har nogen Mand i sin Kreds virket mere end han for at udbrede Kundskab om og Interesse for offentlige Anliggender; men han vidste ogsaa, at det ikke var det højrestede Ord, men den alvorlige Villie, hvorpaa det kommer an.

I sin Familie var han den kjærligste Ægtefælle og Fader, og den største Gjæstfrihed herskede i hans Hus. Han var en trofast og oprigtig Ven. Han forstod at dele Livets Alvor og Skjemt med dem som vare ham kjære. Naar han sad i sine Venners Kreds, var han ualmindelig livlig og munter; paa spøgefulde og

villige Indfald manglede det ham ikke. Men disse vare aldrig bittre eller saarende, thi Godmodighed og Glæde var deres Kilde. Musik havde han egentlig aldrig lært, og dog hørte man ham gjerne, naar han slog Instrumentet an eller naar han sang; thi ogsaa her havde Naturen skjænket ham mere end hvad Övelsen skjænker mangfoldige Andre.

Med Flere af sin Familie delte han den livlige og opvakte Aand, men han delte ogsaa med dem den Lod, tidligt at modnes og tidligt at döe. Omtrent 5 Aar för han döde blev den smukke kraftige Mand angrebet af en Sygdom i Strube og Bryst. Han var opgivet af Lægerne, men den Gang sejrede Naturen. Dog var hans Legeme svækket, og hans Udseende tydede paa en højere Alder end den virkelige. Hans Venner forudsaae hans Skjæbne. At han selv har mærket hvor nær han var Maalet, er ikke sandsynligt. Skjønt han var og blev fuldkommen usvækket paa Aanden til det Sidste, er det dog meget undskyldeligt og naturligt, at Arbejdslysten aftog som Brystsygen tiltog, og at de vidtløftige Regnskaber og Forretninger derfor ved hans Bortgang ikke fandtes i den Orden man ellers med Rette havde ventet af ham.

Han savnes ofte i den Kommyne hvor han levede. Hans Venner sørge. En aldrende Moder, en kjærlig Hustru og Datter, begræde deres Tab.

Forhenværende Adjunkt ved Frederiksborg lærde Skole **Frederik Krossing**. Var födt paa Kristianshavn den 14de November 1802. Hans Fader var Grosserer Jörgen Christian Krossing, en Degnesön fra Lille-Aars i Jylland, kommen hertil som Dreng og sat paa Niels Brocks Kontor, hvor han tjente sig op til Bogholder og efter Brocks Död stiftede et Handelshus i Forening med en Slægtning af denne under Firma: Niels Brock Hansen & Kompagni. Moderen, Marie föd Sögaard, var en Datter af Agent og Tobaksspinder Peter Caspar Sögaard, der i sin Tid var bekjendt som driftig i sit Fag; sendt af Staten til Holland för at undersöge Tobakspantagerne, havde han efter sin Tilbagekomst

Del i — eller Opsigt med — et saadant Anlæg, saavidt vides, udenfor Nørreport i Nærheden af Blaagaard. Af 10 Børn, 7 Sønner og 3 Døttre, var Frederik det sjette og fik Navn efter den højtelskede Kronprinds Frederik, siden Frederik den Sjette. Lykkelige Handelsaar, nedarvede Forbindelser, Dygtighed og Paalidelighed, skaffede snart Velstand, der i Forbindelse med Faderens Agtelse for Kundskaber og nandelig Udvikling gjorde det muligt at lade 3 Sønner studere; 2 døde som ganske smaa. Frederik blev først sat i det Vestenske Institut, derfra i Borgerdydsskolen paa Kristianshavn. Krigen 1807 og Pengesforandringen 1813 gjorde stor Forandring i Faderens Formueforfatning, hvortil det især bidrog, at han tabte Tilliden til Forretningernes heldige Udfald, udgik af Firmaet, solgte sine faste Ejendomme i Byen og paa Blegdamsvejen (9de Dam, hvor der var et i sin Tid meget indbringende Voksstøberi), og kjøbte en Bondegaard i Niveröd, Karlebo Sogn, 4 Mile fra Kjöbenhavn ved Helsingörsvejen. Gaarden var for liden til at leve af med saa stor en Familie, af hvilken Ingen kunde ernære sig selv. Af de to ældste Sønner var den ene Musiklærer paa Nordruplund hos Kammerherre Juul, den anden Sekondlöjtnant i Artilleriet. Følgen af Forandringen var, at 3 Sønner saltes i Frederiksborg lærde Skole. Af disse var Frederik den yngste. Her forblev han kun et Aar, da Faderen formedelst Familicombstændighederne fandt det nödvendigt at sælge den ubetydelige Landejendom og atter at flytte til Hovedstaden, for om muligt at gjøre Resten af Formuen frugtbringende. De to yngste Sønner toges fra Frederiksborg, og Frederik blev atter sat i Borgerdydsskolen paa Kristianshavn. Faderens Haab opfyldtes ikke. Planen for Børnenes Opdragelse blev dog uforandret og bidrog til, at det Lidet blev mindre og mindre. Faderen døde fattig 1817. Agtelse for den Hensovede virkede til Understöttelse for Enken og de Faderløse. To smaa Værelser i Artilleri-Kasernen tillodes det Sönnen at dele med sin Moder og sine mange Söskende. Frederik vedblev sin Skolegang og var en stille, flittig, eksemplarisk Dreng, stadig Duks i sin Klasse, og dimitteredes til

Universitetet i 1820 med et saare hæderligt Testimonium af Dr. N. B. Krarup. Han tog en særdeles god Eksamen artium og erholdt ligeledes Laudabilis til anden Eksamen. Mange Informatio-
ner — navnlig i hans Yndlingsvidenskab, Mathematik — for selv at lære og for at kunne bidrage til Familiens Ophold, maatte ud-
öve en indskrænkende Virkning paa hans Studeringer til theologisk Embedseksamen, som han tog den 28de April 1828; ved denne, hvor hans skriftlige Prøver stode godt, erholdt han da kun Haud illaudabilis. Det var ikke hans Attraa at prøve et andet, heldigere Udfald; han søgte og fik i Oktober 1828 en Adjunktpost i Frederiksborg, under den samme Rektor under hvem han som Barn havde været Discipel, den elskede, ærværdige Bendt Bendtsen.

I den største Del af de 17 Aar han tilbragte i denne Stilling, var især Mathematiken det Lærefag der udgjorde Gjenstanden for hans Virksomhed. Den ualmindelige Lethed og Interesse med hvilken han behandlede denne Undervisnings Gjenstande, bidrog ikke Lidet til hos mangan Discipel tidlig at vække en Sands for Videnskaben der havde Følger for Fremtiden. I den sidste Del af dette Tidsrum, medens hans Helbredsforfatning allerede i længere Tid var bleven usikkrere, bidroge, i Forening med Følelsen af Kræfternes Synken, skete og forestaaende Fagfordelinger ved Skolen til at fremkalde Önsket hos ham om at fratæde en Stilling som han önskede at offre usvækket Kraft. Hans Ansögning bragte ham en hæderlig Entledigelse, under 17de Oktober 1845, med den største Del af hans Gage i Pensjon.

Disciples og Medlæreres Hengivenhed og Venskab stode ej ene som venlige Omgivelser paa hans Vandring. En glædelig Del af disse fremkaldte, i Forening med et trofast Vennesind, hans selskabelige Talenter, der, saa ofte medvirkende til Underholdning for større og mindre Kredse, oftest og lettest saltes i Bevægelse, hvor et velgjørende Öjemed havde forenet disse. Den lykkeligste Del af hine Omgivelser udgjorde hans huslige Stilling. Han var i Aaret 1826 bleven forlovet med Maria Elisabeth Bregendahl, Datter af daværende Sognepræst ved vor Frelsers

Kirke paa Kristianshavn, tidligere Amtsprovst og Præst i Skive, Albert Filip Bregendahl, og Hustru Karen Maria f. Mörk. D. 1ste Oktober 1831 viedes de i vor Frelzers Kirke, og Brudgommen førte sin Brud ind i sin lille Ejendom i Hillerød, hvor de levede lykkelige Aar, forstode hinanden, bevarede i mørke Timer Kjærlighed og Endrægtighed og vare hinanden gjensidig Trøst og Styrke. — En Forkjölelse i Julen 1847, som han efter gammel Skik tilbragte hos sin Familie i Kjöbenhavn, udviklede sig til en Brystsyge, der kun hos ham selv ikke tilintetgjorde Haabet om Bedring, hvorfor han med sin Kone tog til sin Broder (Nikolaj Krossing) i Kastellet, den 21de November 1848. Der døde han den 20de Decb. næstefter, savnel, som han af dem der ret kjendte ham var elsket.

Tillæg til forrige Hefte om **Schmidth, Finsen, Rothe og Schwartzkopff.**

Konsistorialraad Schmidth. At han i Aaret 1795 har taget den filosofiske Eksamen med Udmærkelse, siges i Barfods „Danmarks Gejstl.“ Sp. 38, og dette grunder sig paa den Afdödes egne Yttringer i sit ved Ordinationen skrevne latinske vita, som opbevares i Bispearkivet. Imidlertid synes disse Yttringer ikke egentlig at kunne passe paa den sædvanlige anden Eksamen, og vist er det, at Schmidth ligesaa lidt i Universitetsjournalen som i Protokollen for anden Eksamen, i noget af Aarene mellem den Tid han tog Eksamen artium og theologisk Eksamen, findes anført blandt dem der have underkastet sig den førstnævnte. Det synes saaledes, at han slet ikke har taget anden Eksamen, men i Aaret 1795 et Slags Surrogat derfor i en filologisk Pröve, for hvilken Professorerne have bevidnet ham deres særdeles Tilfredshed. (At dette ikke har været den saakaldte Store Filologikum, maa ogsaa antages deraf, at han ikke er optaget paa Listerne over dem som have underkastet sig denne Eksamen, i Overlærer Hundrups Program for Roeskilde Skole i 1849.)

Kancelliraad Finsen. Det fortjener udentvivel at bemærkes,

at ej alene hans Fader og Stedfader vare Biskopper i Island, men ogsaa hans Farfader, som var den i Aaret 1789 som Biskop i Skalholt og Dr. Theol. afdøde Fin Johnsen. — Den Afdøde modtog, da han med Familie afrejste fra Ringkjöbing i Sommeren 1844 for at overtage sit ny Embede i Aarhus, et kjært Bevis paa den Agtelse og Hengivenhed han havde erhvervet sig i sin hidtilværende Embedskreds, idet en Afskedsfest for ham var foranstaltet, der fejredes ved et meget talrigt besøgt Middagsselskab og Bal om Aftenen. Om Formiddagen var ved Havnekommissjonen og Borgergerrepræsentanterne overrakt ham en smuk Foræring, nærmest som Erkjendtlighedstegn i Anledning af hans kraftige Medvirkning ved Tilladelsen til at anlægge en ny Indsejling til Ringkjöbing Fjord; og ved Festskaalen for den Bortdragende takkedes han navnlig paa Borgerstandens Vegne for den Varme hvormed han havde taget sig af dens Interesser og for hans ædle frisindede Humanitet. Ved Afrejsen led-agedes de Bortdragende af en talrig Mængde af Byens Indvaanere indtil Rögind Mølle (jfr. Ringkjöbing Amtstd. f. 1ste August 1844). — Hans Hustru var, da han i Aaret 1820 ægtede hende, Enke efter Kapitajn i Vejkorpset Hoskjær, og tilbragte ham 3 Stedsöner, af hvilke den Ene er nuværende Sognepræst i Fyen D. C. Hoskjær.

Generalmajor Rothe. Han var Sönesön af den i Aaret 1766 som Regimentskvartermester og Kancelliraad afdøde Carl Adolf Rothe, som var den förste af Slægten der kom her til Danmark. Denne C. A. Rothe var iövrigt Sönesönssönesönssönesön af Conrad Rothe, som i Aaret 1471 blev tilligemed tvende Fællere adlet i Nyrnberg af den tyske Kejser. Vor Generalmajor (som var yngre Broder til Sognepræsten til Trinitatis Menighed Dr. Theol. Vald. Hn. Rothe) blev under 14de Juli 1809 optaget i den danske Adelstand. Af hans to efterlevende Döltre er den Ene Enke efter Konsul F. E. Thalbitzer i Helsingör, den Anden gift med Amtmand og Kammerjunker Dr. Jur. C. Dirckinck-Holmfeldt. To Döltre vare døde tidligere, den Ene i 19de, den Anden i 25de Aar.

Assistent Schwartzkopff. Han var födt den 14de Januar 1802 (ikke 1803). Angaaende hans Död som Følge af et ulykkeligt Tilfælde have vi modtaget følgende nærmere Oplysning. Søndagen den 29de Oktober 1848 foretog han i Forening med en Ven en Sejlur i Kalleboderne for at skyde Fuglevildt; henimod Aften (Kl. imellem 5 og 6) besluttede Vennerne at tage hjem, og da Vinden tillod at føre Sejl, hejsedes disse. Herved skete Ulykken, idet en i Baaden henlagt, med Hagel ladet, Bøsse blev indviklet i Sejlet, og ved den ene Ende trukket et Stykke ivejret; da Sejlet udfoldedes, faldt Bössen tilbage i Baaden og stødte saa haardt mod dennes Kant, at Skuddet gik af og ramte Schwartzkopff, der sad i Agterenden, i det højre Laar. Han blev saa hurtigt som muligt bragt til nærmeste Gaard (tilhørende Prokurator Fl. J. Knudsen), hvor han selv foretog en foreløbig Forbinding; Gaardens Ejer lod ham derefter, med al den Bekvemmelighed og Omhyggelighed som Tid og Lejlighed tillod, kjøre til sit Hjem, hvor en erfaren Læge (hans egen Fader Etatsraad Schwartzkopff) straks kom tilstede og iværksatte Alt hvad Kunst og Videnskab har stillet til Raadighed. Da Schwartzkopff, som ugift, vanskelig kunde have den omhyggelige Pleje som i et saa betænkeligt Tilfælde baade er nødvendig og ønskelig, blev han Dagen efter indlagt paa Frederiks Hospital, hvor han døde den 27de November s. A.

b. I Januar Kvartal 1849.

Sognepræst for Strö Menighed i Sjælland, **Poul Christian Rogert Bang**. Var födt den 4de Marts 1781 af Faderen Peder Svane Bang (f. 1744), dengang Præst i Hedemarken i Norge, og Moderen Ida Johanne Rogert (f. 1743, d. 1800), og var en yngre Broder af den i Februar 1841 afdøde Domprovst i Roeskilde Jakob Hansen Bang. Han erholdt efter Faderens Död 1792 (som Præst i Vig i Odsherred) privat Undervisning hos Præsten Reinholm i Tersløse, og blev, efter 7 Aars Ophold her, Student i Aaret

1799 med Laud. til Eksamen artium, ligesom han Aaret efter tog anden Eksamen med samme Karakter, og d. 3die Maj 1804 theologisk Eksamen med Haud illaud.; dennes praktiske Prøver underkastede han sig i 1809 med Laud. for Dimisprædiken og Egregie for Katekisation. Han var siden Aaret 1805 Lærer ved Frue Sogns Fattigskole i Kjöbenhavn og blev d. 6te Oktb. 1809 befordret til re-siderende Kapellan i Lindaas Præstegjeld i Bergens Stift, efter i samme Aar at have indgaaet Ægteskab med Elisabeth Margrethe Gundersen, en Datter af Forvalter Gundersen ved Sorö Academi's Godser i Terslöse, hvor de i deres Ungdom vare blevne forlovede. Efter at have gennemgaaet megen Gjenvordighed i sit ringe Præstekald i Norge i de trange Krigens Aar, forlod han dette i 1814 efter Fredslutningen og begav sig til Danmark, hvor han först blev ansat som Hjelpepræst hos Præsten Schive i Græsted paa Kronborg Amt, og derefter under 24de Jan. 1816 blev kaldet til Sognepræst for Strö Menighed under Frederiksborg Amt, i hvilket Embede han forblev til sin Död d. 1ste Januar 1849. Hans Hustru var altid noget svagelig, og led af Krampetilfælde, som i de senere Aar bestandig tiltoge indtil hun döde i Aaret 1847. Han plejede hende med trofast Omhu, men hans huslige Stilling var sørgelig, han, som havde været en meget stærk og kraftig Mand, led i de sidste 10 Aar af Stensmerter, og saaledes nedbrödes efterhaanden hans Helbred, saa at han i de tvende sidste Aar maatte holde Kapellan. Han havde aldrig haft Börn og levede i sin sidste Tid ensomt og stille, medens han tidligere havde været en gjæstfri og munter Mand, der oplivede den Ungdom som gjerne samlede i hans Hus, navnlig hans Broderbörn og hans Kones Sösterbörn. I sin Menighed havde han af og til Stridigheder med Enkelte, men var en streng retskaffen, ingenlunde nöjeskende Mand, og i det hele vel afholdt.

Prokurator og Strandings - Kommissjonær i Hjörning **Niels Vesterby**. Var födt den 17de Januar 1788 i Rindom Sogn ved Ringkjöbing, hvor hans Fader, Jens Jensen, var Ejer af en Bonde-

gaard. I en meget ung Alder blev han anlagt som Skriver paa Amtstuen i Ringkjöbing og var senere Fuldmægtig sammesteds i 6 Aar. I Aaret 1814 underkastede han sig dansk-juridisk Eksamen, som han bestod med bedste Karakter, arbejdede derpaa nogen Tid i Rentekammerets 2det jydsk Renteskriver-Kontor, og var derefter fra 1ste Januar 1816 indtil 1ste Maj 1819 Fuldmægtig ved Hjörning Amtstue. I Aaret 1820 blev han Pröveprokurator i Hjörning Amt, fik d. 19de Juli 1822 Bestalling som Prokurator ved Underretterne i Aalborg Stift, og var siden 1826 tillige Strandingsskommisjonær. Ved Provindsialstændernes første Sammenkaldelse blev han valgt til Stænderdeputeret for Hjörning, Skagen, Frederikshavn og Sæby, og som saadan mødte han ved Stænderforsamlingen i Viborg i 1836 og 1838; hvorimod han ved sine mange Forretninger, blandt Andet som Medlem af en Kommissjon der var nedsat til at anstille en vidtlöftig Undersögelse, forhindredes fra at möde i Forsamlingen 1840. I sit Ægteskab, med Gjertrud Marie Jacobsen, Datter af en Kjöbmand i Nibe, hvilket han indgik i Aaret 1824, havde han en Sön og ni Döttré, der alle overleve ham saavel som Enken. Ved sin Driftighed, og ved den Tillid han besad baade som Sagfører og som en særdeles paalidelig Mand i alle Pengeaffærer, havde han seet sig istand til, uagtet han havde saa talrig en Familie at forsörge, at erhverve en ikke ubetydelig Formue, hvoraf dog ved uheldige Omstændigheder en stor Del gik tabt nogle Aar för hans Död. Denne indtraf efter et Aars tiltagende Svagelighed og 14 Dages Sygeleje den 3die Januar 1849.

Praktiserende Læge i Götheborg **Numa Christiern Foersom**. Var Sön af den i sin Tid som Skuespiller og Digter meget bekjendte og yndede Peter Foersom (en Præstesön fra Ribcegnen), der dödte 1817 39 Aar gammel, og dennes Hustru Johanne f. Ebbesen; födt den 9de August 1802. Faderen havde för sin Död indsat ham i det Vestenske Institut, hvorfra han i Aaret 1822 blev dimitteret og erholdt Laudabilis til Eksamen artium. Aaret

efter tog han Filosofikum med samme Karakter. Straks efter Eksamen artium havde han begyndt at besøge Frederiks Hospitals kirurgiske Side, hvor han efter et Aars Tids Forløb blev betroet en Volontørs Forretning, hvilken han forestod i et Aar. Derefter blev han paa den medicinske Side først Frivilling og gjorde siden i 2 Aar Tjeneste som Kandidat. I Maj 1831 underkastede han sig den medicinske Eksamen, ved hvilken han dog kun opnaaede ringeste Karakter. Efter denne Tid vedblev han endnu i 3 Aar at fungere som Kandidat ved Hospitalet. I Aaret 1834 kom han til Gøtheborg og tjenstgjorde der som Læge under Koleratiden, saavel i Staden som i Lenet. En Skrivelse fra Landshövdingen, dateret 4de Novb. 1834, udtrykker Lenets Indvaaneres store Taknemmelighed for den Selvopoffrelse og Nidkjærhed han havde vist i Udøvelsen af sit vigtige Kald. Efter Koleræens Ophør i Gøtheborg rejste han til Kristinehamn i Værmeland, hvor Sygdommen ogsaa havde vist sig, og forblev der i 3 Aar, i hvilken Tid hans Lægehjelp saavel i Staden, som i hele Omegnen blev søgt med megen Tillid. Han rejste derefter til Kjøbenhavn, for her at fortsætte sine Studier og forberede sig til den Eksamination han i Stokholm maatte underkaste sig for at erholde Tilladelse til at nedsætte sig i Sverrig, og vendte tilbage til dette Land i 1839. Efter at have i Löbet af det fölgende Aar underkastet sig for Sundhedskollegiet den lovbestemte Eksamination, og ifölge heraf ved kongelig Beslutning af 23de Novb. 1840 erholdt Tilladelse til at udøve Lægekunsten i Sverrig, hosatte han sig nu i 1841 i Gøtheborg som praktiserende Læge, og blev i 1847 antaget som anden Læge ved den derværende Fattigforsørgelses-Anstalt. Den 8de Febr. 1842 giftede han sig her med Luise Petterson, Datter af en Kjøbmand i Kristinehamn. Han døde pludselig d. 11te Jan. 1849, efterladende sin af Sorg over hans tidlige Död dybt nedbøjede Ægtefælle og en 6 Aars Datter. Her i Landet efterlader han sin gamle Moder og flere Söskende.

Islandsk Kjøbmand **Peter Jónson Petersen**. Var födt paa Handelsstedet Husevig i Nord- og Österamtet i Island den 8de

Juni 1799. Hans Fader, Jón Petersen, som nedstammede fra den gamle norske Adel, var Faktor paa ovennævnte Sted hos Kjøbmand Peter Havsteen. Sönnen blev opdraget hos Faderen, indtil han i sit 16de Aar kom til Kancelliraad Scheving paa Leeraa i Islands Sönderamt. Herfra kom han i sit 19de Aar til Kjøbmand Peträus i Rejkavig, hos hvem han blev Faktor. Efter Peträus' Död kjöbte han det Handels-Etablissement som i flere Aar havde tilhört denne, og drev efter den Tid lige til sin Död Handelen paa dette Sted. Alle som kjendte Petersen fra hans tidligste Barndom ere enige i, at han besad et sjeldent Talent til Handelen. Hans Akkuratesse i alle Handelssager var saa bekjendt, at han altid nöd den fuldkomneste Tiltro saavel i sit Födeland som her i Danmark. Imod sine Landsmænd var han altid hjælpsom og forekommende, og han var derfor af alle som kjendte ham rigtig baade hædret og yndet. Efterat han ved sin Flid og Sparsommelighed havde erhvervet en ikke ubetydelig Formue, lod han sig være magtpaaliggende at sørge for sin aldrende Fader, og denne hans Omsorg for Faderen, som skete paa den ömmeste og delikateste Maade, skaffede ham almindelig Agtelse blandt alle hans Landsmænd, især da man fik at vide, at han paa samme Maade sørgede baade for sin Söster og Andre af sin Familie, som han troede at trænge til nogensomhelst Hjelp. Det er ogsaa bekjendt, at han ofte her i Danmark hjalp sine trængende Landsmænd. I Aaret 1830 giftede han sig med Luise Marie Muus, Enke efter Kjøbmand Muus i Kjöbenhavn og Datter af Pastor Toxværd paa Samsö. Hun er födt den 23de Marts 1798 og tilbragte ham to Dötre af første Ægteskab, nemlig Emilie Christine Marie Muus, födt den 1ste September 1826 og nu gift med Hofapotheker L. Örnstrup i Kjöbenhavn, og Hennine Mathilde, födt den 6te December 1828, som senere döde i sit 15de Aar. Petersen var for begge disse Piger en sand Fader, og sørgede for deres Opdragelse paa bedste Maade; men da han selv ingen Börn efterlod sig, har han i sit Testament betænkt sin Söster, som er gift i Rejkavig,

med 4000 Rbd., hvilken Kapital bliver at udbetale til hende efter hans nulevende Koncs Död.

Kjöbmand Petersen var, ligesom hans Fader, en velbegavet Mand, som ved egen Flid havde erhvervet sig Kundskaber i flere Fag, navnlig i Alt hvad Handelen angaaer. Han var af Naturen udrustet med et sundt Legeme; men hans idelige Sörejser mellem Island og Danmark havde i de sidste Aar, ved uundgaelige hyppige Forkjölelser, knækket hans Helbred. Paa hans sidste Rejse til Island i Sommeren 1848 havde han flere Gange stærke Anfald af Asthma, hvilken dog syntes at lindres ved de anvendte Midler. I Januar 1849 begyndte Sygdommen at yltre sig igjen ved gjen- tagne Brysttilfælde, og under disse var det at han rolig hensov her i Staden om Morgenen den 13de Januar, begrædt af en öm og kjærlig Ægtefælle, med hvilken han i huslig Lykke og Tilfredshed havde delt Livets Skjæbne i noget over 18 Aar.

Forhenværende Boghandler i Kjöbenhavn og Major ved det borgerlige Artilleri **Kristen Kristensen**, död d. 17de Januar. Födt 29de Marts 1777 i Kjöbenhavn, hvor Faderen, Jakob Ch., död 1794, var Brændevinsbrænder. Han blev i 1795 dimitteret til Universitetet fra Kjöbenhavns Latinskole med Laud. til Eksamen art.; i April 1796 tog han den filologiske Eksamen og i April 1796 den filosofiske, begge med Udmærkelse, og var den Överste blandt de Indkaldte. Derefter begyndte han at læse til den saakaldte store Filologikum, men da denne ved det pædagogiske Seminariums Oprettelse indgik, forlod han den studerende Banc. I 1799 nedsatte han sig som Boghandler i Kjöbenhavn; men da dette ikke vilde lykkes, ophörte han ikke mange Aar derefter med Boghandelen. Han levede nu for en Del af literære Foretagender og udgav saaledes forskjellige Oversættelser af Röver-Romaner eller lignende Arbejder, som faldt i den Tids Smag. Mest bekjendt er han ved sin Virksomhed som Udgiver af Ugebladet „Politivennen“, hvilket en Tidlang skal have været et indbringende Foretagende, og som han fortsatte fra Begyndelsen af 1816 indtil 1843. I 1821 begyndte

han i Forening med J. C. Lange et Tidsblad „Telegrafen“, hvoraf dog kun udkom 1 Bind. Han var tillige Offiser ved det borgerlige Artilleri, ved hvilket han i 1817 blev Kapitajn og Kompagnichef, i 1823 tillige Eksercer-Inspektör, 1826 Major; i Marts 1829 blev han efter Ansögning og formedelst Svagelighed i Naade og med Pensjon afskediget af den borgerlige militære Tjeneste.

Han var siden 1799 gift med Sofie Helene Achilla Becken, Söster til afd. Hofboghandler B., efter hvem han var Enkemand siden 11te Novb. 1843. Af 4 efterladte Dötre er En Enke efter Kammerherre Major Holstejn-Rathlou til Rathlousdal, En gift med Major Faaborg i Generalstaben, En med Justitsraad Scholten i Odense.

Afskediget Regimentschef og Generalmajor, Kommandör af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Erik af Onserud**, död den 19de Januar. Han var födt den 24de Novb. 1766 paa Odelsgaarden Assak, 3 Mile fra Kristiania i Sörums Præstegjeld, hvor hans Fader, der hed Gulbrand og var Vagtmester ved Dragonerne og senere Lensmand, da boede; denne kaldtes efter Gaarden: Gulbrand Assak; men da hans Kone, som var Enke, havde tilfört ham en anden Gaard ved Navn Onserud, og hendes der födte Sön af förste Ægteskab som Offiser i Kjöbenhavn havde antaget Navn efter denne Gaard, antog Erik ved sin Ankomst til Kjöbenhavn ligeledes dette Navn. Af hans 5 Brödre döde den äldste, den nysnævnte Halvbroder, som Major i det 2det aggershusiske Regiment, den næstældste som Lensmand, og 3 yngre Brödre döde tidlig.

Til den militære Stand havde han tidlig Lyst og nærede stor Veneration for en Militær. Han omtalte i ældre Dage ofte, med hvilken Hast han engang i sin Barndom, da han kom fra Skoven med et Bundt Kvas paa Ryggen, havde kastet dette fra sig, for ret ærbödigt at kunne hilse en forbiridende Dragon. Dette, i Forbindelse med den Lykke hans Broder havde gjort i Danmark, var uden tvivl det der foranledigede ham til den Beslutning, ligeledes at gaae herved for at indtræde i den militære Stand. 1783 blev han da ansat som Underoffiser paa Avantage ved Livgarden til

Fods. Han mödte her megen Velvillie hos dennes daværende Kommandör, General Haxthausen, som lige fra hans Ankomst havde fundet Behag i hans Udvortes og senere bestandig antog sig ham. 1787 blev han allernaadigst udnævnt til Offiser og ansat som Fændrik ved det daværende sjællandske Infanteriregiment. Han oprykkede derefter stadigen fra Grad til Grad. 1788 blev han Sekondlöjtnant, 1794 Premierlöjtnant og fik i 1802 Kapitajns Karakter. Ved det sjællandske Regiments Forening med Marinekorpset i 1803 blev han Stabskapitajn i det da oprettede Marineregiment. Efterat han i 6 Aar havde været stadigt Medlem af Kjöbenhavns Eksercerskole, og under Hovedstadens Belejring uafbrudt haft Overkommandoen i Hutts Batteri som venstre Fløj af Defensjonen mod Classens Have, blev ham under 1ste Decb. 1807 allernaadigst tillagt Kompagnichefs Gage ekstraordinært. Den 20de i s. M. ansattes han ved det da for Bornholm oprettede Guvernement under Kommandör Kofod, for hvem blev udvalgt 1 Offiser af hvert Vaaben, som specielt forestod Dannelsen af sin Vaabenart over hele Öen; Onserud anbettedes saaledes 4 Infanteri-, 4 Herreds- og 7 Borgerkompagnier. Da i 1809 Marineerne havde revolteret, fornaglet alle Kanoner og deserteret fra Fæstningen Kristiansö, modtog han, efter daværende Guvernör Rothes Ordre, Kommandantskabet over bemeldte Fæstning; efter 48 Timers Forløb var Fæstningen atter i den Stand, at han med Tryghed kunde see Fjenden imöde. Efter et Ophold her af 22 Dage beordredes han igjen tilbage til Bornholm, hvor han forblev indtil den 7de Maj 1814, da Guvernementet blev oplöst. Under denne sin mere end 6aarige Fraværelse paa Bornholm fra Familie og Hjem havde han i 1810 opnaaet Kompagni i Marine-Regimentet; 1812 forundtes ham Majors Ancjennitet, 1813 Majors Karakter, og i 1816, ved Marine-Regimentets Oplösning, ansattes han som tjenstgjörende Major i Kronens Regiment tilfods i Helsingör. Under 9de November 1822 blev han allernaadigst udnævnt til Batallions-Kommandör i samme Regiment, den 10de August 1824 til Oberstlöjtnant, fik den 22de Marts 1833 Obersts Karakter og blev under 18de Marts 1839 udnævnt til Chef

for det 1ste Livregiment i Kjöbenhavn. Ved Armé-Reduktionen i Aaret 1842 erholdt han efter Ansøgning, fra 1ste Juli at regne, Afsked i Naade med Pensjon under Navn af Vartpenge og med Karakter af Generalmajor.

Han var den 1ste Aug. 1829 udnævnt til Ridder af Dannebrog og benaadedes under 10de Juni 1841 med Kommandörkorset, ligesom han d. 28de Oktober 1836 tillige havde faaet Sölvkorset.

Foruden de ovennævnte egentlige militære Omstændigheder, omtaler den Afdöde i en efterladt egenhändig Optegnelse endnu følgende Begivenheder af sit Liv, hvilke, endskjönt i sig selv mindre betydelige, maaske dog ikke ganske ville savne Interesse: „Ved Kristiansborg Slots Brand“ siger han „var sjællandske Regiment uvirksomt posteret paa Slotspladsen.“ Da Luerne begyndte at nærme sig de kongelige Vognremiser, udbad jeg mig 50 Mand, hvormed jeg, ved Hjælp af nogle af Holmens Tömmermænd, lod Portene aabne og alt forefundet Kjörctøj af Karer og Kaner med Tilbehör transportere under behörig Vagt til Kongens Nytorv, hvor Alt om Morgenen, da Remiserne vare brændte, stod i god Behold. En ligesaa interessant Beskjæftigelse havde jeg under Kjöbenhavns Ildebrand. Ved at passere Farvegaden, som var Ildens Grændse, saae jeg at en Straalemester blev nedslaaet af en nedfalden Bjelke, og Spröjten derved uvirksom. Da Spröjtens Bestemmelse her var at forekomme Antændelse af den söndre Side af Farvegaden, og en Udlægger paa en Bryggergaard dér begyndte at brænde, paa-tog jeg mig som Straalemester at forekomme denne Ulykke, og efter flere Timers Anstrengelse blev söndre Side af Farvegaden frelst. Hans kongl. Hh. Kronprindsen var 2 Gange ved min Side og tilkjendegav sin Tilfredshed’.

I 1803 indgik han Ægteskab med Enken efter Vinhandler Schrader, Anna Margrethe f. Möller, Datter af Vinhandler M., som tilførte ham 4 Börn af sit første Ægteskab, hvoraf en Sön som senere blev Offiser i 2det Livregiment, nuværende Major Schrader. Da han selv ingen Börn havde, antog Ægteparret i Barns Sted og adopterede i Aaret 1816 et fremmed Pigebarn, hvilken Adoptiv-

Datter i Aaret 1845 blev gift med Kateket Schrader i Hilleröd, Søn af nysnævnte Major S. Hans Kone døde d. 23de Decb. 1824.

At indrette Udgift efter Indtægt, var en Grundsætning som den Afdøde bestandigen overholdt. Det var Noget der havde stor Indflydelse paa hans Bedømmelse af Andre, om de vare gode Husholdere; men han var langt fra den overdrevne Sparsommelighed, som undertiden blev ham tillagt. Han elskede Tarvelighed, og kunde vel for en Del takke sin tarvelige Levemaade for sit gode Helbred i de sildigere Aar. I hans Underofficerstid bestod hans sædvanlige Middagsmad af Melk og 2 Tvebakker; kun om Søndagen gik han, som han fortalte, til „Tyskeren i St. Pe'ersstræde" og nød et tarveligt Middagsmaaltid varm Mad for 8 Sk. Han udviste den strengeste Orden og Punktlighed i Tjenesten, og omtalte med Glæde, at han paa sin lange militære Løbebane aldrig nogensinde havde mødt nogen dadlende Paamindelse af Foresatte. Ogsaa i Eksercerskolen viste han særdeles Dygtighed. Hans Jevnlige undrede sig efter hans eget Udsagn oftere over, hvorledes han uden korporlig Straf, som dengang ellers hyppigen brugtes, kunde bringe sin Afdeling saavidt som han til sine Foresattes Tilfredshed bragte den. Hans Dygtighed i Skolen havde imidlertid nær haft en hindrende Indvirkning paa hans fremtidige Avancement, da man vilde at han skulde vedblive at forestaae sin Funktion et halvt Aar længere. Dette skele; men det skyldtes kun den ovennævnte Haxthausens Indflydelse, at da han endelig udnævntes til Officer, hans Ancjennitet meddeltes ham fra et tidligere Datum. Da samme Velynder havde skaffet ham som ung Officer Kommandoen over Isposterne langs Sundet, bragte hans Beskedenhed ham først til at vægre sig ved dette Hverv; men paa Haxthausens gjentagne Opfordring og Opmuntring overtog han det og udførte det i flere Aar til hans fuldkomne Tilfredshed.

Foruden Orden og Punktlighed vare streng Redelighed, Mildhed mod Undergivne, hvis Kjærlighed han altid vandt og bevarede, Fredsommelighed og Beskedenhed, hvorpaa det nys Anførte kan tjene til Eksempel, Egenskaber som stedse karakteriserede ham.

Hans Sjæl var aaben for de forskjelligste Indtryk. At han ikke i sin Ungdom havde erholdt en mere videnskabelig Dannelse, beklagede han ofte. Alt Godt og Ædelt gjorde et stærkt Indtryk paa ham og saadanne Indtryk bevægede ham endog let til Taarer. Det glædede ham meget at han troede at være vel anskrevet hos høj-salig Kong Frederik VI, hvis Personlighed havde gjort et dybt Indtryk paa ham. I hans senere Aar maa fremhæves hos ham en stedse dybere Følelse af at alt Godt kommer ovenfra, og Glæde ved i Stillehed at gjøre Vel og bidrage sit til at Alt omkring ham kunde aande Tilfredshed.

Skjønt Normand, var han Dansk med Liv og Sjæl; men selv i hans høje Alder søgte han i Tanken med Glæde tilbage til sit Fødeland, til Erindringen om sin Barndom, der havde været lykkelig og glad, om sin Moder, Familie og Fødested. Det norske Landliv, Slædefarten, Julefesten histoppe, stod altid levende for hans Erindring. En gammel Guldbergsk Psalmebog var ham et kjært Minde fra den Tid. I sine yngre Aar gjorde han flere Rejser til Norge. I Sommermaanederne 1827 gjorde han, som Oberstløjtnant i Kronens Regiment, med sin Datter en saadan Rejse, paa hvilken det var ham en Glæde at see den Stue hvori han vidste han var født.

Først i de senere Aar af sin Tjenestetid begyndte han at føle Alderens Tryk, talte om Stivhed i Benene naar han skulde paa og af Hesten, men var ellers i hele sin Tjenestetid ved sin fulde Legemskraft. Kort efter hans Entledigelse viste sig Kjendetegn paa den Sygdom efter hvilken han ikke fuldkommen gjen-vandt sin tidligere Kraft, og i Foraaret 1843 bleve Stensmerterne heftige. I Juni Maaned s. A. underkastede han sig en Operation ved Professor Jacobson; denne, som var i høj Grad smertelig, udholdt han, efter Jacobsons Udsigende, med sjelden Fatning. Aaret efterat han var opereret gjorde han med sin Datter, uagtet det af Lægen fraraadedes ham, sin sidste Rejse til Norge. Efter den Tid klagede han oftere over tiltagende Svaghed, skjönt hans Udscende var uforandret, hans Haar ikke graanet, hans Syn saa godt

at han kunde tilbringe halve Dage næsten uafbrudt læsende, og hans Aand aldeles ikke slövet. Efter hans Datters Giftermaal i 1845 tilbragte han Sommeren hos hende i Frederiksborg, Vinteren derimod i Kjöbenhavn hos sin Stedsön Major Schrader, hos hvem han logerede. Hans ældre Venner vare bortdöde; ikkun Kommandanten i Kjöbenhavn Generalmajor Hagen og General Hegermann-Lindenkronen besøgte ham jevnlig. Skjönt han, især siden 1846, oftere befandt sig mindre vel, var han dog stedse tilfreds og glad blandt sine Nærmeste, hvor han heller aldrig savnede kjærlig Pleje. Begivenhederne i Foraaret 1848 gjorde et höjst uhyggeligt Indtryk paa ham. I den paafölgende Sommer blev han, efter tiltagende Svagelighed under sit Ophold i Frederiksborg, angrebet af et apoplektisk Tilfælde, der uagtet hurtig Lægehjelp svækkede hans Sjælekræfter. Hans blide og kjærlige Sind, der ogsaa i hans Svaghedstilstand kjendeligen fremtraadte, lettede betydeligt hans Pleje. Efter Lægens Raad tog han i Slutningen af Sommeren tilbage til Hovedstaden, hvor hans Svaghed i Vinterens Löb tiltog, indtil han den ovennævnte Dag om Aftenen Kl. 7 rolig sov hen.

Afskediget Major af Kavalleriet **Bartholomæus af Goldt**, död i Itzeho den 24de Januar. Var födt den 7de Sept. 1767 i Ribe, hvor hans Fader, Kammerraad Hans Ditlev Goldt, efter at have været Tolder i Assens fra 1743—1767, var ansat i samme Stilling fra 1767—1779. Sönnen var den yngste og tillige den sidstlevende af en meget talrig Börneflokk; 13 Söskende havde han selv kjendt, 6 vare döde ubekjendte for ham, og disse 20 Söskende vare alle af ét Ægtepar, en Omstændighed som, i sig selv ubetydelig, dog vinder nogen Interesse derved, at hans Kone, Caroline f. Fries, som döde i Februar 1848 72 Aar gammel, var den yngste af 33 Börn af Regimentsfeltkjær Fries i Itzeho; iövrigt vare ogsaa hendes Forældre danske af Födsel. — Af sine Forældre var han först bestemt til Theologiens Studium; han blev derfor Student fra Ribe Skole i Aaret 1785 og tog Eksamen artium med Haud illaud.; men da han selv ingen Tilböjelighed fölte for

dette Studium, traadte han allerede i samme Aar ind i Krigstjenesten i det daværende fynske Rytterregiment i Odense, med Udsigt til snarlig Forfremmelse til Officer. Dette opnaaede han ogsaa i 1787 og blev da ansat ved de norske Ryttere, senere Livregimentet lette Dragoner, i Itzeho, ved hvilket Regiment han siden stedse gjorde Tjeneste i en Række af 26 Aar, og havde tjent sig op til Ritmester og Chef for den 3die Eskadron; men han blev da, af en Svaghed som forhindrede ham i at ride, tvunget til at søge om sin Afsked, hvilken i Aaret 1813 bevilgedes ham i Naade og med Pensjon og med Majors Karakter. Disse ere de faa Begivenheder i en Mands Liv som turde finde sin største Mærkelighed deri, at det i saa ualmindelig lang en Aarrække tilbragtes i hin lille By, men at denne Omstændighed dog, under Tidernes betydningsfulde Medfær, ikke kunde bringe ham til et eneste Öjeblik at glemme, at han var Dansk af Herkomst; han var tvertimod stolt af sit Fædreland, elskede dette højt og blev det og sin Konge tro indtil det Sidste. Alle som kjendte den Afdöde vare enige i at ære i ham en brav Mand og i sin Tid en god Officer og en ypperlig Rytter. Disse Egenskaber anerkjendte ogsaa höjsalig Kong Frederik VI og skjænkede ham sin fulde Naade; og Ingen kunde være den afdöde Konges Person inderligere hengiven end den gamle Mand, som ingen större Glæde kjendte, end naar han personlig kunde bevidne Hs. Majestæt sin Hengivenhed under dennes Besög i Itzeho paa sine Rejser og Kongen da ydede ham utvetydige Beviser paa sin vedblivende Naade. I Nydelsen af en — paa den ovennævnte Skade nær — ualmindelig god og kraftig Sundhed levede han her med sin Familie af sin tarvelige Pensjon og en indskrænket Formue, tilfreds med Livet, til hvilket han kun gjorde beskedne Fordringer, der stedse bleve opfyldte indtil Holstenernes ulyksalige og ubesindige Oprör forstyrrede denne Lykke i hans sidste Levnaar. Dette skjændige Oprör, og Meneden i hans eget gamle Regiment, i hvilket han selv havde tjent sin Konge saa tro i sine bedste og lykkeligste Aar, forbittrede ham Livet og bragte hans Hjerte til at briste. Han havde Intet hellere önsket end at kunne

tye til Danmark og ikke en eneste Dag efter Oprøret at blive i Byen, og hans Börn, som vare opdragne til at elske Kongen paa gammel dansk Vis, og fuldstændigen delte deres Faders Tænke-mande, vare heri enige; men det lod sig ikke gjøre, thi et ulykkeligt Fald havde i det sidste Aars Tid berøvet den Gamle Brugten af sit højre Ben og i det Hele svækket ham meget ved den forandrede Levemaade, hvilket lagde Vanskeligheder ivejen for Flytningen, og hertil kom ogsaa økonomiske Hensyn, idet Familien netop et halvt Aar før Krigens Udbrud havde kjøbt et lille Hus, hvis Beliggenhed og Indretning ret syntes skikket for svagelige Folk (ogsaa Sönnen er i en meget svag Tilstand), og hvilket dens økonomiske Omstændigheder ikke tillode at forlade eller bortsælge under Prisen. Men saa stor var den Agtelse den Gamle ved sin Redelighed og Godhjertighed havde vundet blandt sine Omgivelser, at naar han, der paa ægte militær Vis aldrig gjorde en Röverkule af sit Hjerte, undertiden gav sine Anskuelser om Oprøret Luft i de kraftigste Yltringer, bleve disse ham ikke ilde optagne af de fanatiske Itzehocre.

Det ovennævnte Uheld svækkede kun langsomt hans Legemskraft og Ingen af hans Omgivende havde troet hans Endelig saa nært. Faa Uger før sin Död sang han endnu med sædvanlig stærk og smuk Stemme de ham saa kjære danske Vægtervers og „Kong Christian stod ved höjen Mast“. Kun 8 Dage laae han tilsengs, men bedrede sig i den Tid saameget, at hans Död kom Börnene aldeles uventet. Endnu samme Dag havde de glædet ham med en for Danmark gunstig Efterretning af Aviserne, der oplivede ham saaledes, at han faa Timer før sin Död spurgte: „hvad gjør da Kongen“? — At saa tro en Undersaats Lig ikke blev begravet af oprørske Soldater, er kun naturligt; det nedsænkedes i Graven af gamle Underofficerer, der tildels endnu havde tjent under ham, og forsaavidt disse ikke vare tilstrækkelige, af Haandværksfolk.

Han efterlader 3 Börn, Privatlærer Dr. Filos. Henning Goldt og 2 Döltre, alle ugifte.

Praktiserende Læge i Kjöbenhavn Batallionskirurg **Hans Julius Wagner Hushahn**. Födt i Kjöbenhavn d. 22 Decb. 1801 af Forældrene: Johan Sören Wagner, Materialforvalter ved Holmen, og Anna Sofie Hoffmann, hvilken döde faa Dage efter at have givet ham Livet. Da han endnu ikke var 5 Aar gammel, nemlig i Oktober 1806, indgik hans Fader Ægteskab med Enken Anna Marie Hassing, ved hvis kjærlige og blide Vejledning han erholdt sin første Undervisning. Neppe 10 Aar gammel, i Aaret 1811, mistede han sin Fader, og i 1812 ægtede Stedmoderen Batallions- (senere Regiments-) Kirurg Hans Christian Hushahn, som det fölgende Aar adopterede ham og tillod ham at bære sit Navn. I 5 Aar besøgte han den kjöbenhavnske Borgerdydsskole, men forlod denne og blev i 1820 dimitteret privat af Kand. Theol. Brynjulfsen, som i Forening med Dr. Dampe havde ledet hans Undervisning. Han tog i det anförte Aar Eksamen artium og i 1821 den filosofiske Eksamen, begge med Haud illaud. Et Aars Tid studerede han derefter Theologi, men fandt sig mindre oplagt hertil og begyndte endnu i 1822 paa Kirurgiens Studium. 3 Aar derefter ansattes han som Kompagnikirurg ved det 2det jyske Infanteriregiment, og erholdt, efterat han i Foraaret 1831 havde underkastet sig kirurgisk Eksamen med „neppe anden“ Karakter, under 2den Aug. s. A. Batallionskirurgs Karakter. Blev senere forsat i lige Egenskab til det 1ste jyske Infanteriregiment. Ved Armeens Omorganisation i 1842 blev han allernaadigst entlediget med Pensjon, og udövede siden Lægepraksis i Kjöbenhavn. Han döde af Apopleksi d. 29de Jan. 1849, efterladende, efter 1½ Aars Ægteskab, en Enke, Ditlevine Hushahn f. Gemmelke.

Sejl- Flag- og Kompasmager i Kjöbenhavn, Oberstlöjtnant og Ridder af Dannebrog, forhen Kommandör for det borgerlige Artilleri, **Niels Rohr Bang**, död d. 31te Januar. Var födt d. 26de Marts 1780 her i Staden, hvor hans Fader, Thomas Andreas Bang (födt i Grenaa, död 1810), drev den samme Professjon. Forældrene havde först bestemt ham til at studere Theologi; men da han selv

yttrede mere Lyst til Haandarbejdet, blev Bestemmelsen forandret og han lærte hos sin Fader Sejl- Flag- og Kompasmageriet og blev derpaa i sit 18de Aar Svend med megen Berømmelse for sin Svendeprøve. Da hans Faders mangeaarige svage Syn paa denne Tid overgik til Blindhed, maatte han fra nu af forestaae hans ikke ubetydelige Værksteder, hvor nogle og tyve Personer, deriblandt 10—12 store Læredrenge, maatte holdes i Tømme og Arbejdets Fremme og forsvarlige Udførelse paasees, hvilket i hans unge Alder ofte faldt ham byrdefuldt, men dog ved hans Faders Hjelp og gode Raad snart lykkedes ham. Han maatte saaledes meget tidligt fungere som Mester og Forsørger for sin blinde Fader, svage Moder og 7 Søskende. I sit 24de Aar ægtede han en ligcaldrende, men ligesom han selv fattig Pige, Sofie Amalia Struch, Datter af Læreren ved Gratistskolen L. St. Fra den Tid og til sin Faders Død 7 Aar derefter, 1810, nød han som Interessent med ham, og siden som Interessent med sin Moder indtil 1813, en Trediedel af Fortjenesten ved Professjonen, og fra sidstnævnte Aar, da Moderen overdrog ham Professjonen ene, svarede han hende med 4 voksne Døttre 600 Rbd. aarlig til deres Underhold. Men da han iøvrigt maatte befrygte, at den ommeldte Trediedel af Fortjenesten, som han tidligere nød for at besørge det Hele, ikke vilde blive tilstrækkelig for ham og Familie, som hvert Aar formeredes, saac han sig nødsaget til at stræbe efter, paa anden anstændig Maade at erhverve det yderligere Fornødne, hvilket og lykkedes ham ved at arbejde som Bogholder, Kasserer, Revisor og Administrator ved forskjellige af de da i Flor værende private Laane- og Livrente- samt Enkepensions-Selskaber, ligesom han herved havde god Hjelp af sin Hustru, som ved at forfærdige Damepynt, ved Guldbrodering eller Perlestikkerarbejde m. m. ligeledes forstod at skaffe en Ekstra-Fortjeneste til Huset.

Den Krig hvori Landet i Aarene 1807—13 var indviklet kunde ikke andet end indvirke meget uheldigt paa Sejlmageriet, ved den fuldkomne Standsning af al udenrigs Skibsfart; og efterat denne efter Fredens Afslutning igjen var tiltaget, indtraf en Mængde

Fallitter, der bibragte Bang fölelige Tab, som vanskeligen kunde forvindes; men et endnu haardere Stöd led han derved, at han i Anledning af en Selvskyldner-Kaulion som han tidligere havde indgaaet for sin eneste Broder, der i Forening med en Svoger havde kjøbt Gaarden „Friheden” i Hösterkjöb, maatte i Aarene 1817, 18 og 19 udbetale efterhaanden en Sum af over 7000 Rbd.; og efter den Tid led han atter et betydeligt Tab af flere tusinde Rbd. ved nogle Grossererers Fallit. Som Fölge af Alt dette, i Forbindelse med en svær Familie, blev han meget tilbagesat i sin pengelige Forfatning, idet de trykkende Afdrag og Renter som han stedse havde at udrede, for en stor Del berövede ham den fornödne Driftskapital.

I April 1802 blev han ansat som Bombardér i det borgerlige Artillerikorps, gennemgik s. A. Eksercerskolen og blev Aaret efter tilbudt, skjönt en af de yngste Underoffiserer, at blive ansat som lönned Eksercermester ved Korpsen, hvilken Ære han dog, da hans private Forretninger ikke levede ham Tid dertil, afslog at modtage. Under Kjöbenhavns Bombardement blev han placeret paa Volden og erholdt der det Hverv at uddele til Mandskabet endel af de Provisjoner som til Korpsen bleve givne, samt, medens Tömmmerpladsen blev skudt i Brand, at forsöge paa derfra at hente Planke og Bjelker til Bridskener, hvilket ogsaa lykkedes ham uagtet Fjendens vedvarende Kugleregn og Ildens Voldsomhed; hvorefter han Dagen derpaa forfremmedes til Fyrværker og tildeltes Kommando over 3 12pundige Kanoner foran det brændende Hömagasin, idet han saaledes sprang Kommandersergeant-Klassen forbi. Den 8de Januar 1803 blev han allernaadigst udnævnt til Sekondlöjtnant i Korpsen, under Betingelse af at tage Offisers-eksamen inden næste Foraar. Ved den förste saadan der afholdtes, d. 24de og 25de Febr. næstefter, fremstillede han sig tilligemed 9 ældre Offiserer af Korpsen, og opnaaede bedste Karakter med Udmærkelse, hvorefter han straks ansattes ved det da oprettede Felt- Artilleri. Den 23de Juli 1814 blev han forfremmet til Premierlöjtnant og den 29de Juni 1819 tillagt Kapitajns Karakter, i hvil-

ken Egenskab han under den saakaldte Jödefejde gjorde Vagter med Korpsen og anbtroedes en Reserve paa 200 Mand; Aaret derpaa, den 2den August 1820, udnævntes han til Chef for 10de Kompagni af Felt-Artilleriet. Under 30te April 1828 blev han som yngste Kompagnichef — og med kun to Trediedele af den reglementerede Gage — udnævnt til Major og Kommandör for 3die Batallion (Felt-Artilleriet), hvorved han blev foretrukket for 4 ældre Kompagni-Chefer og Majorer, og den 22de Januar 1837 forundtes ham Oberstlöjtnants Karakter. Den 31te Decb. 1842 endelig udnævntes han til Kommandör for det borgerlige Artillerikorps og forsattes fra 3die til 1ste Batallion. Fra denne sin Stilling blev han under 22de April 1848 efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed i Naade afskediget af den borgerlige militære Tjeneste.

Under 10de Juni 1841 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors.

Hans ovennævnte første Hustru døde, efter henimod 36 Aars Ægteskab, d. 21de Jan. 1839. Andengang giftede han sig den 15de Jan. 1845 med Oline Margrethe Pouline Jöeg, Datter af afdøde Assistent under Direktionen for den forrige kongl. Manufakturhandel Christoffer Jöeg og Ane Marie Charlotte f. Wærn, hvilken Hustru overlever ham. Hans første Ægteskab velsignedes med 12 Börn, hvoraf dog 2 Sønner døde tidlig. 5 Sønner og 5 Döttr overlevde ham. Den ældste Søn fortsætter sin Faders Professjon, de andre ere alle anbragte ved Handel eller andre borgerlige Erhverv. Af det sidste Ægteskab vare ingen Börn.

Studiosus **Ole Christian Lundsgaard Hoppe**. Var Søn af Sekretær Jens Jörgen Hoppe, tidligere ansat i det kongelige Rentekammer, siden Ejer af en Klædefabrik i Kjöbenhavn (født d. 28de Juni 1780 i Raabjerg Præstegaard, hvor Faderen Frans Mathias Thestrup Hoppe, gift med Birgithe Kathrine Trap, var Sognepræst; døde d. 13de Oktober 1841 og hørte til den samme Hoppeske Slægt, som den oven S. 70—71 omtalte adelige Fæmilie af dette Navn), og dennes Hustru Anne Kathrine f. Buch; han var

födt d. 2den Febr. 1827. Blev i Aaret 1847 dimitteret til Universitetet af Kand. Theol. Riis og tog Eksamen artium med Laudabilis. Var en brav, flittig og velbegavet Yngling, men hindredes i at gaa videre i sine Studeringer ved en Brystsvaghed, som for nogle Aar siden var bevirket eller fremskyndet ved Uforsigtighed i Badning, og som lagde ham i Graven den 6te Februar 1849 i en Alder af 22 Aar.

Forhenværende Knapmagermester **Gotfred Jakob Tietcke**. Födt i Kjöbenhavn den 11te August 1775, Sön af Knapmagermester Gotfred Jakob August Tietcke (födt i Malchin i August 1740, död d. 26de Decb. 1804) og Hustru Anna Margretha Eleonora f. Koller, (födt i Demmin 1747, död i Februar 1820); var af 5 Brödre og 1 Söster den næstældste. Han lærte sin Faders Haandværk og etablerede sig som Mester i Kjöbenhavn. 1801 stod han, under Slaget paa Kjöbenhavns Red, ved det saakaldte unge Mandskab, et Korps der blev oprettet i Kjöbenhavn af Borgersöner, og i Aaret 1807 ved Livjægerne, med hvilket Korps han deltog i dets Udfald og Skjærmydsler mod de Engelske, og efter Kjöbenhavns Bombardement i dets Strandvagter udad Charlottenlund og paa Amager. Han levede ugift, og da hans Syn i de ældre Aar kun var maadeligt, opgav han Professjonen og levede som Husejer i Kjöbenhavn, hvor han döde efter længere Tids Svagelighed den 6te Februar 1849. Den ældste Broder, Caspar Gotlob T., var först Præst til Frederiks tyske Kirke paa Kristianshavn, siden til Skodborg og tilsidst til Fjeldstrup i Haderslev Amt, hvor han döde i Febr. 1846; en yngre Broder, August Julius, var Kateket i Hilleröd og döde som entlediget fra dette Embede, ligeledes i 1846; to andre Brödre vare Professjonister i Kjöbenhavn.

Forhenværende Sekretær i det udenlandske Departement, Gehejmelegationsraad og Ridder af Dannebrogen, **Frederik Adler Pløyen**. Sön af Justitsraad og Sorenskriver i nordre Guldbrendalen Henrik Pløyen og dennes Hustru M. Ottelia f. Mörck; blev födt i Kristianssand d. 2den Juli 1764. Hos en forhenværende

Præst nød han fra sit 11te Aar privat Undervisning i de lærde Sprog og de almindelige Skolevidenskaber, indtil han i December 1780 blev sendt til den lærde Skole i Helsingör og der optaget i dennes överste Klasse. Ved den offentlige Skoleeksamen i 1781 erholdt han Flittigheds-Belönning. I Aaret 1782 blev han dimitteret til Universitetet, hvor han underkastede sig Eksamen artium, ligesom det næste Aar, 1783, den filosofiske Eksamen og i Septb. 1786 den latinsk-juridiske Embedseksamen, og kort derefter indgav sit specimen practicum. Ved enhver af disse Eksamina blev han i alle enkelte Dele — i nogle med Udmærkelse — og i det Hele tilkjendt Karakteren Laudabilis. Fra sin förste Ankomst til Universitetet havde han lagt sig efter de levende Sprog, og efter endt Embedseksamen meldte han sig tidligen hos Hans Excellence Grev Andreas Peter Bernstorff som daværende Chef for det udenlandske Departement, for ved Lejlighed at ansættes under ham, her hjemme eller udenlands. Med fortsat Bestræbelse for at gjöre sig dertil bekvem, oppebiede han saadan Lejlighed, dels i Hovedstaden, dels som Lærer for en ung Adelsmand, indtil det i Aaret 1791 blev ham tilbudt at gaac til Algier som Konsulatssekretær, men först at begive sig til Berlin, for der under Gesanten Grev Christian Bernstorff at besörge en Legationssekretärs Forretninger indtil hans Formand i Algier, som var bestemt til Berlin, kunde ankomme. Han modtog Tilbudet og afgik herfra til Berlin i Decb. 1791. I det fölgende Aars August Maaned ankom han gennem Tyskland, Italien over Livorno og Marseille til Algier, hvor han forblev til August 1794, da han paa Ansögning erholdt Tilladelse at rejse hjem. Under hans Ophold i Danmark blev Legationssekretären i Stokholm, den i 1839 som Konferentsraad afdöde P. H. Friman, hjemkaldt for at ansættes i Departementet, og i hans Sted blev Plöyen i Oktober 1795 sendt til Stokholm, hvor han Aaret efter blev udnævnt til Legationssekretær og besörgede Gesantskabsforretningerne som Forretningsförer medens Gesanten, Grev Christian Bernstorff, i Esteraaret 1796 var i St. Petersborg,

og efterat han ved Faderens Död var i Foraaret 1797 bleven hjemkaldt.

Efter sit Önske blev Plöyen i Slutningen af sidstnævnte Aar aflöst fra denne Post og ved kongelig Ordre af 16de Jan. 1798 beskikket til Sekretær i Departementet for de udenlandske Sager. 1801 fulgte han med sin Chef til London og tilbage. 1802 udnævntes han til Legationsraad og blev i 1804 beordret at følge sin Chef til Luisenlund, hvor H. kgl. Hh. Kronprindsen, den senere Kong Frederik VI, tilbragte Sommeren. 1807 i April fik han Ordre at begive sig til sin Chef i Hovedkvarteret, dengang i Kiel, hvor han altsaa befandt sig medens Englands Bomber ödelagde Hovedstaden og Lucrne fortærede hele hans Ejendom. I 1812 tillagdes ham allernaadigst Titel af Gehejmelegationsraad og den 28de Jan. 1813 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors. 1815 i Juni blev han med Gehejmekonferentsraad Ove Malling og Étatsraad Alberg beskikket til Kommissær for med de svensk-norske Kommissarier at underhandle om flere Gjenstande hidrørende fra den da nylig ophævede Forening mellem Danmark og Norge, og især at bestemme den Andel af det danske Monarki's Statsgjeld som Kongen af Sverrig og Norge ifölge Fredstraktaten af 14de Jan. 1814 vilde have at paatage sig.

Efter denne Tid er der kun ét fremtrædende Punkt i Étatsraad Plöyens Liv, hvilket saameget mere fortjener udförligere at omtales, som det gav Anledning til en uventet og ufrivillig Afslutning af hans Embedsbanc. Den efterfölgende Fremstilling af den antydede Begivenhed grunder sig paa de os desangaaende velvilligen meddelte Oplysninger.

Det er bekjendt, at Danmark har en betydelig Pengefordring paa Frankrig paa Grund af den Forplejning som de franske Tropper under General Bernadotte i Aaret 1808 nöde i Hertugdömmene og, saavidt vides, i Fyen; denne Fordring löber op til 10—12 Milioner Francs. Vor Regjering har stadigen sögt at erholde dette Belöb, eller dog en Del deraf, og i Aarene 1820 og de nærmest

derpaa følgende blev denne Sag behandlet af den danske Generalkonsul i Paris, Gehejmefinansraad og Ridder Hoppe. Da mange Vanskeligheder mødte, kom Hoppe i 1822 eller 1823 til Danmark og udbad sig af den daværende Minister for de udenlandske Sager, at en paalidelig Mand maatte adjungeres ham, der, naar fornødent, kunde optræde med de tilbørlige Fuldmagter, for at tilendebringe Underhandlingerne. Elatsraad Pløyen fik det Hverv at rejse med Hoppe til Paris i det angivne Öjemed. Det var udentvivel i Slutningen af 1824 at de rejste fra Kjöbenhavn. Da Pløyen havde været i Paris i nogle Maaneder og ved Konferencer med den daværende danske Gesant, senere afdöde Generallöjtnant Knud Juel, havde erfaret, at der neppe vilde kunne opnaaes det forönskede Resultat i den Sag for hvilken han var sendt did, meldte han dette hjem og bad om at maatte blive tilbagekaldt; men han beordredes, indtil videre at blive. Han skrev ofte til sin Familie og beklagede sig over den Uvirksomhed hvori han maatte leve, samt udtalte sin Forundring over, at man vilde holde ham paa et Sted hvor han efter sin Overbevisning ikke kunde udrette Noget. Men pludselig erfarede han, hvorfor han skulde blive, idet han erholdt en ligestaa uventet som overraskende Ordre til at afslutte et meget betydeligt Statslaan med Huset Rothschild.

Det er ikke her Stedet at detaillicre alle de Intriger som bleve satte igang af dem der önskede at blive enten aldeles eller dog for endel interesserede i et saa betydeligt Statslaan; det maa være nok at meddele, at Pløyen, som var pludselig kastet ind i en ham aldeles fremmed Sfære, paa egen Haand bröd med Rothschild og sluttede Laanet med det londonske Hus Wilson & Komp., der gav betydeligt bedre Vilkaar, nemlig 75 pCt å 3 pCt. Nathanson udtaler sig i sin Bog om Danmarks Finanser. paa en meget fordelagtig Maade om det Pløyenske 3 Procents Laan, og ethvert Skridt som P. i denne Henseende havde gjort blev af hans Forsatte og af Kongen billiget. Navnligen var den Klausul i Laanekontrakten som bestemte, at Laanet skulde i et vist Aaremaal

(45 Aar) amortiseres, et Resultat af hans sande Fædrelandssind, da det stred imod hans Følelse for sit Land, at dette skulde bebyrdes med et Laan hvis Afbetaling ikke var bestemt.

Den der havde bragt Pløyen i Forbindelse med Huset Wilson var den oven omtalte Hoppe, og hin anerkjendte ogsaa i sine Beretninger til Regjeringen og i sine Breve til sin Familie, at han i denne Henseende var Hoppe Tak skyldig. Naar en Mand afslutter et Statslaan, er det, som bekjendt, sædvanmæssigt, at han af Laangiveren faaer en anselig Kadeau; Mange betinge sig den endog forud. Da Huset Wilson, efterat Laanet var sluttet, bød P. en Summa, svarede han, at han maatte have sin Regjerings Tilladelse til at modtage en Present, og da denne blev ham nægtet, tilskrev han Huset og afviste dets Tilbud, med Tak derfor. Han maatte imidlertid erfare, at Hoppe, som var Herre over sine Bevægelser og som havde været i London, her allerede havde modtaget bemeldte Present i hans Navn; thi da Hoppe vendte tilbage til Paris, tilbød han Pløyen en Summa som om det var en Gave fra ham selv, hvilken Pløyen naturligvis ikke vilde modtage, og da denne endelig kom til Kundskab om at Beløbet var oppebaaret i hans Navn, foranledigede hele denne Fremgangsmaade fra Hoppes Side, som en Selvfølge, en alvorlig Scene og et uforsonligt Brud imellem dem. Hoppe rejste derpaa til Kjöbenhavn, medens Pløyen endnu i nogen Tid maatte blive i Paris, hvorfra han vendte hjem i Efteraaret 1825. Ved sin Hjemkomst blev han meget koldt modtaget af Kong Frederik VI, og fik, kort efter, det Alternativ: at søge sin Afsked eller at faae den. Dengang tillod et saadant Kongebud intet Valg, og Pløyen maatte, skjönt han paa hin Tid endnu var i sin fulde Kraft og aldeles levede i og for sit Embede, søge om Afsked, den han erholdt (under 18de Okt. 1825) med to Trediedele af sin Gage, eller 1000 Rbd., i Pensjon. Som Skadesløsholdelse for at man havde nægtet ham at modtage den ommeldte Present af Huset Wilson, erholdt han af Regjeringen et, dog mindre Beløb, hvorimod det paalagdes Hoppe, til Finanserne at

indbetale det ovenomtatte større Beløb, som han i Pløyens Navn havde modtaget af det nævnte Hus *).

Hvad den egentlige Grund var til den Unnaede Kongen saaledes pludselig kastede paa ham efter en lang og tro Tjeneste, fik Pløyen aldrig at vide, og det var indtil hans sidste Öjeblikke en stadig Gjenstand for hans Samtaler med sine Börn, at han var skyldfri, at han fölgelig maatte være skammeligent bagtalt hos den Konge der indtil da havde været hans naadige Herre, og som han ogsaa havde været en tro Tjener. I sit egentlige Væsen og Væren var han tilintetgjort ved denne haarde Skjæbne; men han var sig bevidst at han turde see Enhver i Öjnene, og han gjorde det. Hvad han led, det vidste kun hans Nærmeste, som lede med ham. I 1837 saae han Kong Frederik VI og modtog af ham den Forsikkring, at han var hans naadige Konge, en Forsikkring der ofte glædede Oldingen Pløyen, skjönt den Intet forandrede i hans ydre Forholde.

I sidstnævnte Aar mistede han sin trofaste Hustru, Johanne Jakobine fød Bachmann (Datter af Sognepræst til Österhæsinge og Hillerslev i Fyen Provst Bachmann og Elisabeth f. Hee), med hvem han havde været forenet siden 1798, efterat hun i mange Aar havde været lidende. Selv levede han, tilsidst böjet af Alderdoms Svaghed, indtil den 8de Febr. 1849, da han fandt en let Overgang til det andet Liv, hvor den Dunkelhed som her omgav Begivenhederne i hans Livs Vendepunkt, skal blive til Klarhed, den pinlige Uvished til Vished.

Han efterlader 3 Börn, nuværende Amtmand over Holbek Amt, Ridder af Dannebrog, Christian Pløyen, og 2 Döttre, den ene gift med Stiftsprovst Svitzer i Odense, den anden med Grosserer her i Staden Kapitajn Clausen.

*) Det er, som Udg. troer at burde bemærke, bekjendt, at den oftnævnte Hoppe nogle Aar senere, saavidt vides i 1830—32, blev holdt i Fængsel i Citadellet Frederikshavn som Statsfange; men om dette just var i Anledning af den ovenomtatte Sag, eller nogen anden, kunne vi ikke her oplyse.

Afskediget Generalløjtnant, Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Christian Ulrik af Sundt** *). Stammede fra en meget gammel adelig Familie, af hvis Medlemmer flere havde beklædt høje Poster i Land- og Sø-Etaten; han var Sønnesøn af Generalløjtnant Mikael Sundt, Generalkvartermester, Chef for Artilleriet og Fortifikationen i Norge, Storkors af Dannebrog m. m., som blev adlet d. 28de Novb. 1733, og Søn af den i en ung Alder afdøde Chef for det Vesterlenske Infanteriregiment i Norge Oberst Christian Ulrik Sundt. Moderen var Benedikte Rudolfine Ingenhæff, Datter af Generalløjtnant og Kommandant i Fredericia, Storkors af Dannebrog, F. C. Ingenhæff. Han blev født d. 31te Marts 1766 i Rendsborg, hvor Forældrene opholdt sig en kort Tid og derefter rejste tilbage til Norge. I Aaret 1773 blev han herfra nedsendt til Landkadet-Akademiet i Kjöbenhavn, hvor han opdroges og i 1783 blev Underoffiser ved Korpset. Samme Aar, i Juni Maaned, blev han Offiser og ansattes ved det falsterske, senere det 3die jydsk, Infanteriregiment, som garnisonerede i Aalborg under den afdøde General og Elefantridder Andreas af Moltke. Ved en forandret Plan for Armeen blev han i April 1785 forsat til Hans kongl. Hh. Kronprindsens (senere Kongens) Regiments annekterede Batalioner, og blev paa anbefaling af Regimentschefen brugt som Adjutant i Eksercertiden. I 1786 blev han ansat som Fændrik i Livgarden, hvor han snart oprykkede til Sekondløjtnant. Men han besluttede nu at gaae i russisk Tjeneste, foranlediget ved at hans Onkel, Generalmajor Frederik af Numsen, i Begyndelsen af 1788, som Krigen var udbrudt mellem Rusland og Sverrig, agtede sig til hint Land for der at ansættes; Løjtnant Sundt udbad sig da og erholdt Tilladelse til at følge med ham. Numsen havde ved Afrejsen til Rusland lovet at antage ham som Adjutant, eller faae ham anbragt i en højere Grad end som Løjtnant; men ingen af

* *) Nedenstaaende Oversigt over den Afdødes Levnetsomstændigheder og Hændelser, saavel udenlands som hjemme, er grundet paa hans egne Optegnelser, hvoraf vi have haft 2 forskjellige til Benyttelse, samt paa den i Østs „Matriculier“ osv. Nr. 83 indførte Skitse, der upaatvivlelig har en lignende Oprindelse.

Delenc gik i Opfyldelse, en uforskyldt Skinsyge fremvirkede Misforstaaelser, og han blev efter 13 Dages Ophold i St Petersborg ansat som Løjtnant ved Armeen i Finland under Grev Mussin-Puschkin. Sundt table dog ikke Modet, og besluttede at bane sig selv Vej. Han afgik straks til Armékorpset under Generalløjtnant Michelson, som laae i Lejr ved Fæstningen Frederikshamn. Her blev han meget gunstigt modtaget af Generalen, med Tilbud at forblive ved Hovedkvarteret; men da han önskede at lære Sproget og det Nærmere af Tjenesten at kjende, bad han om Ansættelse ved en Grenadér-Batallion, og han blev da ansat ved Batallionen Essen, som var sammensat af de Vilmanstrandske og Villikalutske Regimenters Grenadér-Kompagnier. Kort efter hans Ankomst til Batallionen rykkede denne mod den svenske Grændse. Men det kom ikke til Noget i dette Aar, Tropperne droge i Begyndelsen af December i koncentrerede Kantonnerings-Kvarterer, og Sundt blev indkvarteret i Virmuth-Jocki hos en Landmaaler Strahl, i hvis velvillige og fortræffelige Families Selskab og med Læsning og Tjenstforretninger han her tilbragte Vinteren. I Marts Maaned 1789 modtog han Befaling af Generalløjtnanten at begive sig til Oberst Jäckelns Kommando ved Kymene-Floden, for der at udföre hvad der vilde blive ham opgivet. Af denne beordredes han til i Landsbyen Siakovsky ved bemeldte Flod at nedbryde en Vandmölle med dens Dämning, samt en Dämning i nogle 1000 Skridts Frastand fra Möllen höjere op ad Floden, medens der med 2 Jæger- og 2 Grenadér-Kompagnier samt 4 Stykker Skyts skete Angreb paa det fjendtlige i Nærheden liggende og stærkt belagte Kantonnements-Kvarter, og derefter, naar Dämningerne vare afbrudte, optage Terrænet og anlægge Batterier paa de af ham vælgende Steder til Forsvar for den derværende Kystbredde. Angrebet var uheldigt, Offiseren som anförte blev skudt i den fjendtlige Landsby og Detaschementet nödsaget til Tilbagegang. Imidlertid blev den Sundt givne Ordre, at afbryde Vandmölle med Dämninger, lykkelig udfört, og efterat det retirerende Detaschement var kommet vel over, stod det Tilbageværende i lys Luc. Fjenden standsede sin

Forfølgen og Russerne fattede Post paa denne Side Floden, til hvilken Ende Sundt anlagde et Batteri paa 4 Kanoner, ligesom en stærk Forhugning langs Bredden for Fronten af Batteriet, med Mere der stod i Forbindelse med dette Steds Forsvar. Dette udførtes under vedholdende og daglig Ild af Fjenden, men fuldendtes dog lykkeligen til hans Foresattes særdeles Tilfredshed. Efterat dette var tilendebragt, hørte han, at Generalløjtnant Michelson havde sat sig i Marsch med Armékorpsen mod den svenske Grændse; han udbad sig Tilladelse og ilede til Generalen, som han heldigen naaede da han var i Begreb med at gjøre Angreb paa det fjendtlige Territorium. Ved denne Lejlighed bivaanede han Affæren ved Pardakovsky ved St. Christine og den 2den Juni 1789 det betydelige Slag ved Parosalmy, næsten 100 Verster ind i svensk Finland, hvor Kong Gustav selv og under ham Grev Stedingk kommanderede de Svenske. Her blev han ved Stormen paa 2 Batterier i Spidsen for Liv-Grenadér-Regimentets Kolonne svært saaret af en Kartætsk-Kugle i Underlivet. Slaget var uheldigt, Russerne maatte trække sig 5 Verster tilbage, og Sundt blev med utrolige Besværligheder bragt til Hospitalet i Vilmanstrand. Den överstkommanderende General Mussin-Puschkin besøgte ham her selv og tilkjendegav ham med flere smigrende Yttringer, at han var bleven Kapitajn. Hans Ungdom og gode Konstitution, samt Længselen efter at erhverve sig Hæder, hjalp til hans Helbredelse, og efter 6 Ugers Forløb forlod han Hospitalet og gik med et aabent og suppurerende Saar atter i Felten og ansattes i Generalmajor Numsons Stab. Under ham bivaanede han Angrebet paa Fjenden ved Högfors, hvor de Svenske under General Platen bleve nødsagede til at retirere til Grændsen, for ikke at blive afskaarne af det under Prindsen af Nassau-Siegen landsatte Armékorps. (Ved denne Lejlighed maatte Sundt trods sit endnu svage Helbred gjøre et Kurér-Ridt paa en Kosakhest paa 34 Verster til den kommanderende General.) Fjenden dækkede sit Tilbagetog ved at antænde sine Magasiner, de paa Vejen til Grændsen værende Landsbyer og Broer. Generalen fulgte efter, men standsedes ofte i Forfølgelsen

ved de brændende Steder, saa det ikke kom til et afgjørende Angreb, da Fjenden var kommet paa den anden Side af Kymensfloden inden Generalens og Prindsens Kolonner kunde naae ham. Aars-tiden og Underhandlinger bevirkede en Vaabenstilstand. Sundt, hvis Saar ved Strabadserne var bleven forværret og hans Helbred svækket, ansøgte og erholdt Tilladelse til at rejse Vinteren over til sit Fædreland, efterat han først i St. Petersborg var af Krigs-kollegiets Vicepræsident Grev Soltikov bleven forestillet for Kej-serinde Katharina II. I Decb. 1789 landede han ved Helsingör.

Det følgende Foraar, 1790, vilde han atter have gaet tilbage til Rusland, hvor han havde de fortrinligste Udsigter, idet Grev Soltikov havde lovet, at han ved sin Tilbagekomst skulde blive Major med Ancjennitet fra den Dag da han var bleven udnævnt til Kapitajn. Men det var H. kongl. Hh. Kronprindsens Villie, at han ikke skulde rejse, og under 28de Maj 1790 blev han allernaadigst udnævnt til Kapitajn, med Befaling at forrette Tjeneste ved den 2den sjællandske Batallion let Infanteri i Citadellet Frederikshavn. Ved sin derefter ansøgte Afsked fra den russiske Tjeneste modtog han af det kejserlige Ministerium det mest udmærkede Vidnesbyrd.

I Aaret 1798 fik han Kompagni ved den nysnævnte Batallion, blev i 1803 tjenstgjørende Major ved samme og marscherede med den til Tönning i det Slesvigske. 1804 blev han Kommandör for Batallionen og fik Kommandoen over de i og i Omegnen af Tönning liggende Tropper af de forskjellige Vaaben. Senere blev denne Batallion forandret og forstærket ved en annekteret Batallion paa 800 Mand til et Skarpskytter-Korps under Navn af „jydske Skarpskytter-Korps.“ Med dette udførte han flere Marscher i Holsten, indtil han i 1807 ilsomst maatte afmarschere fra Omegnen af Lybek til Kjerteminde i Fyen, hvor han med 4 Kanoner og 2 Eskadroner skulde indskibes og afgaae til Sjælland, for at operere i Forbindelse med de derværende Tropper under General Castenskjold; men ankommen hertil, Indskibningen udført, og ikkun ventende paa Magsvejr for at kunne afsejle, fik han Kontraordre, da

Sagerne havde forandret sig. Föje Tid efter marscherede han med Korpset over Nyborg til et Kantonnement i Omegnen af Hirsholm under Generalmajor Evalds Kommando. Her blev han i 1808 Oberstlöjtnant; og senere, fra 1808—1812, var han idelig paa Marscher i Sjælland, til Odsherred, til Stevns herred, til Korsör, og 1812 til Falster, hvor han forlod Korpset for at overtage Militærkommandoen paa Lolland. I Februar 1812 blev han Oberst og beholdt den ommeldte Kommando indtil 1814, da han igjen forøenede sig med sit Korps og marscherede med det först til Svendborg og senere til Gyldensten ved Bogense. Men nogen Tid efter afmarscherede Korpset til Kjöbenhavn og Sundt overtog Kommandoen over 6 Infanteri-Batallioner i Omegnen af Aarhus; og da de senere oplöstes, begav han sig til Korpset i dets Standkvarter i Citadellet Frederikshavn. I 1816 blev han Kommandör og den 1ste Jan. 1817 Chef for det danske, senere 1ste, Livregiment. I 1828 blev han Generalmajor.

Da i Aaret 1832 hans Helbred betydeligt svækkedes og han nærmede sig de 70 Aar, önskede han Hvile og Rolighed i sin Alderdom. Han ansögte derfor i 1833, da han havde tjent Kongen og Staten med Iver, Nidkjærhed og Troskab i 50 Aar, om sin Afsked fra Tjenesten, hvilken Hans Majestät under 5te Juni s. A. forundte ham i Naade, som Generallöjtnant og med en Pensjon (under Navn af Vartpenge) hvormed han sorgfrit kunde henleve den övrige Del af sin Alderdom.

Den 31te Juli 1815 benaadedes han med Dannebrogordenens Ridderkors, den 25de Maj 1826 med Kommandörkorset, og den 16de Maj 1824 tillige med Sölvkorset.

I 1798 giftede han sig med Fröken Sofie Luise Bülow, Datter af Kapitajn C. F. af Bülow (og Söster til den afdöde Generallöjtnant og Generaladjutant F. C. af Bülow), efter hvem han var Enkemand siden 1812, i hvilket Ægteskab han havde 2 Börn, en Sön, Carl Ernst Sundt, der döde som Kammerjunker og Legationssekretær i Madrid i 1830, og en efterlevende Datter, gift med Overkrigskommissær Hage.

I Aaret 1824 foretog Generalen, for sin Sundhed eller Fornøjelse, en Fodrejse paa 338 Mile igjennem Tyskland, navnlig til Vien og tilbage; og i 1829 tiltraadte han en lignende, som han ligeledes begyndte til Fods, igjennem det nordlige Tyskland over Osnabryk, Mynster, Dysseldorff til Köln. Derfra med Dampskib langs Rhinen til Mayntz, og over Strasborg, Basel, Solothurn og Lausanne til Genf, hvorfra han tog med Diligencen til Lyon; efter at have ligget syg i Frankrig i 14 Dage, fortsatte han Rejsen over Bordeaux og Bayonne til Madrid for at besøge sin ovennævnte Søn, der her fungerede som kgl. dansk Forretningsfører. Han tilbragte her i Sønnens Hus 4 behagelige Uger og nød overalt, saavel i den diplomatiske Kreds som hos Rigets Fornemste, for hvilke han blev forestillet, en særdeles forekommende Höflighed. Han nød ogsaa den Ære, ved sin Søn at blive forestillet for Hs. Maj. Kong Ferdinand VII, samt for de spanske Prindsesser og Prindsesser. Iøvrigt havde han den Sorg at finde sin Søn saa svækket af Helbred, at hans tidlige Bortgang kunde forudses. I September Maaned tog han fra Madrid til Paris og vendte efter et Ophold her af 14 Dage over Bryssel, Haag og Amsterdam tilbage til Kjöbenhavn. Den førstnævnte af disse Rejser beskrev han i et i 1827 udgivet „Udtog af en Dagbog skrevet paa en Fodrejse igjennem Tyskland i 1824“, hvilket Skrift dog neppe bragte Literaturen synderlig Berigelse eller sin Forfatter videre Berømmelse; det blev offentlig omtalt som væsentligst kun en temmelig tør Fortegnelse over de Værtshuse hvor han havde taget ind undervejs og det Milcantal han hver Dag havde marscheret.

Efter at have taget sin Afsked, opslog han sin Bopæl i Middelfart, for her at henleve sine sidste Dage i Stilhed. Han anvendte her stor Opmærksomhed og Omhu paa Anordningen af sin tilkommende Begravelse, den han vilde skulde foregaae med alle hans militære Grad tilkommende Æresbevisninger, og han indrettede sit Gravsted med stor Pragt og Bekostning — efter Sigende af ikke faa tusinde Rigsbankdaler — paa St. Mikaelis' Kirkegaard i Fredericia, nemlig ved Kirkens søndre Mur, for at han kunde

ligge saa nær som muligt ved sin ovennævnte Morfader, der havde været Kommandant i Fæstningen og ligger begravet i selve Kirken. Tidsbegivenhederne forstyrrede imidlertid noget hans Planer; thi det fjendtlige Bombardement paa Middelfart i Maj Maaned f. A. foranledigede ham til at flygte fra Byen og han tyede nu til sin Svigersøns Hus, hvor han levede indtil sin Død i Frederiksberg ved Kjöbenhavn. Her døde han d. 9de Februar d. A. efter faa Timers Sygdom af en Pulsaarcsvulst, henimod 83 Aar gammel. Liget blev først bisat i Frederiksberg Kirke og derfra ført til Holmens Kapel i Kjöbenhavn for at overføres til Fredericia, men dette er, saavidt vides, paa Grund af Krigsurolighederne endnu ikke skeet.

Hvorledes det end forholder sig med den Afdödes Ungdomsbedrifter i Rusland, hvor han virkelig synes, blot ved egne Fortjenester og uden nogen Protektion eller Forbindelser, at have været paa Veje til hurtigt at svinge sig op til de højere Grader, saa er det vist, at General Sundt ingeniende stod i nogen særdeles Anseelse, grundet enten paa virkelige militære Fortjenester, eller højere Dannelselse og Kundskaber, eller en i nogensomhelst Henseende udmærket Personlighed, saalidet som paa Karakterens Fortrin. Han var en Offiser af den gamle Skole, stivnet i de militære Former, dem han satte den højeste Pris paa, og udentvivl kun med Sands for disse. Forskjellige Anekdoter om ham, som i en tidligere Periode vare i Omløb, faldt for det Meste i det Burleskes Kathedori.

Ifølge testamentarisk Disposition af 11te April 1837 har den Afdöde bestemt, at der af hans Dödsbo skal forlods udtages og hensættes som offentlige Midler en Sum af 3000 Rbdlr., hvoraf Renten, saalænge Datterdatteren Thora Johanne Hage lever, skal komme denne tilgode, men som derefter skal udgjøre et Legat under Navn af „det Sundtske Legat“, hvis Renter aarligen skulle uddeles i lige Dele til tvende Offiserer, der med en Pensjon af 3—500 Rbdlr. have Kone og Börn eller flere Börn at forsørge, saaledes at Offiserer som have staaet ved de Regimenter eller

Korpser som den Afdöde i sin Tid har staaet i Spidsen for eller ljet i, ere fortrinsberettigede til at nyde Legatet.

Professor Dr. Filos. **Torkel Baden**, död d. 9de Febr. Den Badenske Familie, som, indkommet fra Tyskland, i over 200 Aar har blomstret her i Landet, har givet os flere især ved Lærdom berönte Navne. Blandt de ældste Medlemmer af Familien i Danmark *) vare de tvende Borgemestre i Horsens Elias og Ernst, Fader og Sön, der begge, ligesom endnu deres Söner, kaldte sig „von“ Baden, og af hvilke den yngre ægtede en Söster til den berönte Erkebiskop Svane. En Sön af hån blev 1636 Rektor i Horsens og döde 1689 som Præst til Stouby og Hornum i Aarhus Stift, og en anden Sön, Jakob Baden, död som Sognepræst i Holbek, var Fader til den ældre Mag. Torkild Baden, den nu Afdödes Oldefader, der döde 1732 som Rektor i Holbek og var Forfatter af flere lærde Skrifter. En Sön af denne, Jakob Baden, döde 1733 i en temmelig ung Alder som Rektor i Vordingborg, og var Fader til den yngre Jakob Baden, Professor Eloquentiæ ved Kjöbenhavns Universitet i en lang Række af Aar, hvilken döde i Juli 1804 og med Rette var berömt for sin udmærkede Lærdom og mangfoldige Skrifter. Anden Sön af denne og hans Hustru Sofie Louise Charlotte Klenow (f. 1740, död 1824) var den heromtalte Torkel Baden (den ældre Broder var den bekjendte i Aaret 1840 afdöde Dr. Jur. Gutav Ludvig B.), som blev födt d. 27de Juli 1765 i Frederiksborg.

Efter at have gennemgaaet Helsingörs Latinskole, hvis Rektor Faderen var indtil sin Ansættelse ved Universitetet i 1780, blev han i 1781 derfra dimitteret og tog Eksamen artium med Laudabilis. I Juli 1782 underkastede han sig den filosofiske og i

*) Udentvivel af samme Familie, men uden at Slægtskabet nu kan paavises, vare Admiral Hans Lauritzen Baden til Nörregaard, som i Aaret 1566 omkom med en stor Del af den danske Flaade i en opkommen Storm under Gulland, og dennes Sön Christen Hansen Baden til Nörregaard, som var Hövedsmand paa Kronborg og döde uden Afkom 1628. (Se Giessings „Jubellærere“ III S. 297).

Decb. 1783 den (stor-) filologiske Eksamen og den 5te April 1786 theologisk Embedseksamen, alle med Laudabilis. Det var egentlig Filologien som han, rimeligvis ansporet ved Faderens Eksempel og Opmuntring, havde valgt til sit Livsstudium. „Jeg stræbte“ siger han selv*) „af alle Kræfter at faae Eksamen fra Haanden, for desto friere at kunne opoffre mig til Videnskabernes Dyrkelse. I 4 (o: 5) Aar overstod jeg 4 Eksamina; den sidste var den theologiske, som jeg neppe vilde have taget, naar ikke Moldenhaver havde været. Hans ypperlige eksegetiske og ethiske Forelæsninger indvirkede mere end Haab om timelig Befordring paa min Beslutning at studere Theologi. Som en Discipel af Morus og Heyne, forstod han at hævde Filologiens og Theologiens inderlige Slægtskab. Desto flittigere hørte jeg ham, og desto højere ansatte jeg det Vidnesbyrd han ved Eksamen selv gav mig, at jeg havde besvaret de mig forelagte Spørgsmaale med en Indsigt og Færdighed som overgik hans Forventning. Thi jeg var da knap 19 (o: 21) Aar gammel. Men flere Ting havde bidraget til min tidligere Modenhed. I Spidsen for disse Ting sætter jeg Klosterøvelserne, som, foretagne under god Anførsel, banede den studerende Ungdom Vejen til nyttige Kundskabers Indsamling og Meddelelse. Denne Ove Guldbergs Indretning og Öjesten blev ödelagt af fremmede Markskrigere, der paa dens Ruiner opførte en filologisk Planteskole, som ikke slog Rödder. Foruden at jeg deltog i disse frugtbare Övelser, havde jeg som Alumnus af Borchs Kollegium” (siden 1785) „Lejlighed til at forsöge mine Kundskaber i lærde Undersögelser. Min förste Disputats, som handlede om Stoikernes Ufölsomhed, mislykkedes forsaavidt som jeg, ikke vant til at före Dialektikkens Vaaben, slet forsvarede den og derved vakte Mistanke om, at jeg ikke selv havde skrevet den. For at Saadant ikke mere skulde hände mig, tillraadte jeg den filologiske Forening, som Kjærnen af Studenter havde stiftet for at erhverve sig Övelse i at tale og skrive Latin. Flere af dens Medlemmer ere,

*) Östs „Materialier“ Nr. 83.

imod Realisternes Forventning, blevne dygtige Forretningsmænd". Tildannet i denne Forening, skrev han to Disputatser for Stipendiet, hvilke man fandt værdige til at anmeldes i de kielske lærde Tidender, og om den ene af hvilke hans Fader yttrede, at den røbede Talent, hvilket især smigrede ham.

Ved Familielegater sattes han istand til at foretage en Udenlandsrejse, som han tiltraadte i Begyndelsen af 1788 (eller maaske i 1787), og tog først til Göttingen, hvor han studerede i 2½ Aar, i hvilken Tid han 1789 disputerede for den filosofiske Doktorgrad; derfra gik han til det sydlige Tyskland, navnlig til Vien, og Italien, hvor han opholdt sig ligesaa længe. 1792 blev han optaget som Medlem af Societas Volscorum i Velletri og i 1794 til korresponderende Medlem af Videnskabernes Selskab i Göttingen. Efter sin Hjemkomst sidst i 1791 skrev han flere lærde Afhandlinger og anmeldte allerede i Vinterhalvaaret 1792—93 flere Forelæsninger; navnlig holdt han et Privatissimum for Greverne Daneskjold-Samsø og Schack over Billedhuggerkunstens, Maleriets og Arkitekturens Tilstand hos de Gamle og Nyere. Under 23de Aug. 1793 blev han allernaadigst udnævnt til Professor ekstraordinarius i Filologien ved Kjöbenhavns Universitet, dog uden Gage, og blev paa samme Tid optaget som Æresmedlem af Kunstakademiet. Under 15de Aug. 1794 ansattes han som Professor extraordinarius Philologiæ & Eloquentiæ ved Universitetet i Kiel, hvor han tillige var 2den Underbibliothekar indtil 1797. I Kiel skrev han en Mængde Programmer foruden andre Arbejder, men isærdeleshed en Prøve paa en ny kritisk Udgave af Senekas Tragedier (Hercules furens, specim. etc. Kil. 1798), som vakte megen Opmærksomhed og Bifald. Efter Badens egne Yttringer havde han kun modtaget Professoratet i Kiel i det Haab, snart at blive forflyttet til et federe Professorat ved Kjöbenhavns Universitet; og han tog igjen sin Afsked derfra (under 13de Jan. 1804) fordi han ingen Udsigt havde til Forbedring af sin usle Løn, hvilket var ham, der var forlovet og ønskede at gifte sig, af stor Vigtighed, og fordi han, da hans Fader havde isinde at nedlægge sit Embede, troede

at være Maalet for sine Önsker nærmere naar han var tilstede. Han havde gjort sig sikkert Haab om at blive Faderens Eftermand, men skuffedes i dette Haab, idet Thorlacius blev ham foretrukket, uagtet, som han selv siger, „de stemmedygtigste Mænd (især O. Guldberg) ansaa ham for den værdigste til Professoratet, i Betragtning af hans nysnævnte Skrift: „Spec. novæ recensionis tragoediarum L. A. Senecæ“. Gehejmekonferentsraad F. Moltke stræbte især efter at skaffe ham Professoratet, men strandede paa Universitetspatronens Modtvillighed. Til en Slags Skadesløsholdelse tilbød den Sidstnævnte ham en Arkivarius' Post ved Universitetet, hvilken Baden dog frabad sig. Senere underrettedes han af Moltke om, at denne var bemyndiget til at tilbyde ham det første gode Præstekald der maatte blive ledigt i Nærheden af Kjöbenhavn. Som et saadant anvistes ham det i Glostrup, som just da blev ledigt. Han lavede sig til at prædike for Biskoppen, hvilket var den sidste Belingelse han havde at opfylde förend han udnævntes til Kaldet, da pludselig en anden, med hans Tilbøjeligheder mere overensstemmende Vej til Befordring aabnede sig for ham. Han önskede at betræde den, frembar sit Önske for Tronen og blev uden Vanskelighed bönhört*). Denne Befordring var Embedet som Sekretær ved Kunstakademiet og Slotsforvalter ved Charlottenborg Slot i Kjöbenhavn, hvortil han udnævntes d. 13de Juli 1804, ligesom han tillige var Medlem af og Sekretær ved Selskabet til de skjönne Videnskabers Forfremmelse. I 1823 blev han efter Ansögning i Naade entlediget fra Sekretariatet ved Kunstakademiet.

I den ommeldte Stilling levede han siden den Tid udelukkende for Videnskaberne. Han fuldendte i 1819 sit længe forbedede Hovedværk, en ny kritisk Udgave af Senekas Tragedier, hvilken udkom i 1819 og 1821 i 2 Bind i Lejpsig og Kjöbenhavn, og blev meget fordelagtigt bedömt. En ny Udgave af Værket var paatænkt, om hvilken i den af den Afdöde i Aaret 1845 udgivne

*) Alt efter den Afdödes egne Yttringer i Östs „Materielier“ Nr. 66, 77, 81, 82 og 83.

„Palinodi” S. 11 meddeles følgende mærkelige Oplysning: „Et nyt forbedret og formeret Oplag af min Seneca” siger han „skulde i Aaret 1826 udkomme i London paa Boghandler Whites Forlag. Men Værket var neppe begyndt at trykkes, da Forlæggeren gjorde Opbud. Mit Haandskrift, fra Opbudsboet udleveret til vor daværende Legationssekretær, Hr. Kammerherre Bourke, blev af ham indhændet vor ligeledes daværende Gesant Hs. Eks. Gehejmekonferentsraad E. C. L. af Moltke” (maa være C. E. af Moltke, thi den Førstnævnte var paa den Tid ikke Diplomat og har aldrig været i London), „som, belavet paa at rejse hertil, paatog sig at besørge det til mig. Gesanten kom. Da jeg længe forgjæves havde ventet paa Haandskriftet, gik jeg selv til ham og mindede ham derom. Sagen var gaaet ham af Glemme. Jeg bragte ham den i Erindring ved at forevise ham et til mig skrevet Brev fra Legationssekretæren, som bevidnede dens Rigtighed. Gesanten ønskede at tage Brevet til sig, og forsikkrede højt og dyrt, at jeg skulde blive tilfredsstillet saasnart han kom tilbage til London. Jeg lod ham beholde Brevet, da jeg troede at han, derved erindret om sit Løfte, desto snarere vilde opfylde det. Men jeg er endnu ikke bleven tilfredsstillet, og maa, efter saa lang Tids Forløb, opgive Haabet om at komme til Mit igjen. Saaledes er jeg berøvet saavel Æren som Fordelen af en ny Udgave af Senekas Tragedier”. Her maa man sande det gamle Ord: habent sua fata libelli! — Han udgav efterhaanden, foruden en Mangfoldighed af Bidrag i forskjellige Tidsskrifter og Blade, ogsaa flere andre selvstændige Skrifter henhørende til den latinske og danske Filologi og Kunst-historie, hvilke ikke sjelden førte ham ind i literære Fejder, saasom hans Skrift i 1820: „om den nordiske Mythologi's Ubrugbarhed for de skjønne Kunster”, den af ham i 1840 besørgede ny Udgave af hans ovennævnte Oldefaders og Navnes Rektor Torkild Badens „Roma danica” o. fl.

Efter Ytringer til Udg. af Mænd af Faget kunde Professor Torkel Baden ansees som en af Danmarks grundigste og lærdeste Filologer, uagtet han bestandig ved en besynderlig Skjæbne har

levet i sit Fædreland uden denne ham skyldige Erkjendelse og Agtelse, medens fremmede, altsaa uparliske, Lærde og kompetente Dommere have ydet ham begge Dele. Udentvivel var hans Lærdom af et noget forældet Slags, og han havde ikke forstaaet tilbørligt at holde Skridt med eller at tilegne sig det Opsving som Filologien, navnlig ved Professor Madvigs Bestræbelser, i de senere Tider har taget, hvilket bragte ham i en Slags Opposition mod det yngre Hold af Filologer, og, i Forbindelse med den Tilsidesættelse han antog tidligere at have lidt, gjorde ham, navnlig i sit Forhold til hine, mere pirrelig og stridbar end udentvivel for ham selv havde været at ønske.

Han var siden 4de Maj 1804 gift med Poulina Sofie f. Olrik (f. 17de Marts 1771), Datter af Justitsraad og Viceborgemeester i Helsingör C. M. Olrik, og Enkemand efter hende siden 17de Maj 1840. Han havde i dette Ægteskab tre Døttre, af hvilke En er gift med Kammerraad og Ridder Olrik i Helsingör, En död i Ægteskab, en Tredie nu gift, med Dr. Burman-Becker her i Staden.

Sognepræst til Frue Kirke og Hospitalet i Aarhus Konsistorialraad **Jens Christensen Brix**. Var födt mod Slutningen af Aaret 1780 (döbt 3die Decb.) i Landsbyen Kjærby ved Randers, hvor Faderen var Landmand. Han var fra först af ikke bestemt til Studeringer. Men udskrevet til at möde ved Sessjonen i 1801, deltog han i en Katekisation som daværende Biskop Jahnsen i Aarhus paa sin Visitats holdt i Kjærby Kirke. Her tiltrak han sig ved sine træffende og grundige Svar Biskoppens Opmærksomhed, saa at denne efter endt Gudstjeneste lod ham kalde til sig; og da han ved at underholde sig med ham erfarede, at det i mange Aar havde været hans varmeste Önske at komme til at studere, men at han heri var forhindret ved Faderens Uformuenhed, lovede Biskoppen at gjøre for ham Alt hvad der stod i hans Magt, og indfrieede dette sit Löfte ved endnu i samme Aar at skaffe ham fritaget for Krigstjenesten og frit optaget i Randers Latinskole. Han gjenneengik denne fra neden af i 4 Aar, uagtet han imidlertid

selv maatte ernære sig ved Informationer, og blev Student med megen Hæder i 1805. Aaret efter tog han begge anden Eksamens Prøver, den filosofiske i April, den filologiske i Oktober, begge med Laudabilis. Angaaende hans Studenterliv vidner en af hans Jevnaldrende og daværende nære Omgangsvener, „at han af alle dem der kjendte ham, saavel Universitetslærere som Medstuderende, var agtet og yndet for sit gode Hoved, stadige Flid og retskafne Tænke- og Handlemaade, samt at det med Sandhed kan siges, at der mellem hans nærmeste Omgangsvener aldrig blev næret nogen Mistanke om, at han havde gjort sig skyldig i nogen usædelig Handling. Han arbejdede fast uafbrudt fra Morgen til Aften, idet han hver Dag besøgte theologiske Forelæsninger, underviste i Instituter og private Huse og studerede hjemme. Den Stol hvorpaa han sad ved sin Pult paa Regensen, var derfor, da han tog Attestats, i egentlig Forstand oplidt. Brix var derfor ogsaa, og blev af sine Medstuderende anset for, en meget dygtig Kandidat, der vel fortjente det Egregie som tildeltes ham da han den 12te Oktb. 1809 underkastede sig den theologiske Eksamen” — for Dimisprædiken erholdt han d. 24de Decb. 1814 ligeledes Egregie og for Katekisation Laud. —; „men det kunde ikke fragaaes, at den korte Tid han havde kunnet anvende paa Studeringerne havde nødt ham til, for det Meste at indskrænke sig til de egentlige Fagstudier, hvorved han var bleven temmelig ubekjendt med Fædrelandets, saavel som overhovedet de nyere Sprogs, skjønne Literatur, og derfor først i de senere Aar maatte søge nogenlunde at erstatte denne Mangel, hvilket dengang var mere vanskeligt, da der i hans Skoletid ingen Undervisning gaves i de nyere Sprog”. — Straks efter at have taget sin Embedseksamen begyndte han at manuducere Andre til samme Eksamen, og han fortsatte denne Virksomhed med meget Held indtil sin Befordring til Præstekald, idet han var en af de mest søgte theologiske Manuduktører. Til lige var han, fra Januar 1810 af, Notarius ved det theologiske Fakultet. Iøvrigt modtog han i dette Tidsrum flere hædrende Tilbud i forskjellige Retninger; men hans engang valgte Sysselev var

blevet ham saa kjær, at han kun vilde ombytte den med den gejstlige Virksomhed.

Denne opnaaede han endelig idet han under 28de Juli 1819 allernaadigst kaldtes til Sognepræst for Gjerlev og Enslev Menighed i Randers Amt, fra hvilket Embede han 9 Aar efter (den 5te Novb. 1828) forflyttedes til residerende Kapellan ved Frue Kirke i Aalborg og Præst til Søndertranders, og herfra igjen i det følgende Aar (27de Novb. 1829) til sit seneste Kald, som Præst ved Frue Kirke i Aarhus og for Landsognet Aaby, hvilket sidstnævnte han dog under 3die Decb. 1845 ombyttede med Hospitalsmenigheden i Staden. I en Række af Aar var han konstitueret Provst i Ning Herred, i hvilken Embedsstilling han ved sin Humanitet og Venlighed i Omgang vandt baade Præsters og Skolelæreres Kjærlighed; ved Fratrædelsen herfra blev han udnævnt til Konsistorialraad (28de Okt. 1836) efter Indstilling af Biskop Paludan-Müller, der stedse behandlede ham med særdeles Agtelse og Venskab.

I sin næsten 30aarige gejstlige Virksomhed forstod han altid ved sin nidkjære Embedsførelse og kristelige Vandel at vinde sine Menigheders Agtelse og Kjærlighed. Det var derfor med Vemod at hans første Menighed saae ham drage bort for at tiltræde den ny Virksomhed hvortil han da var kaldet, og et lignende Bevis herpaa saacs efter hans Død, da ej alene et talrigt uindbudet Følge af Embedsmænd, Militære og Borgere fra Aarhus ledsagede hans jordiske Levninger til den sidste Hvile, men ogsaa Mange af hans forrige Menighed i Aaby paa samme Maade søgte at bringe ham det sidste Tegn paa deres vedvarende Hengivenhed. Hvad der især var fremtrædende hos den Afdøde, var det hans Sind, Sæder og hele Adfærd paatrykte Præg af den Jevnhed og Lige-fremhed som er ejendommelig for os Danske, og som hos ham ikke vare øjeblikkelige og forbigaaende Ytringer, men meget mere Noget der netop hørte hans hele Væsen til, og som straks yttrede sig ved det første Indtryk man fik ved paa nogen Maade at træde i Berøring med ham. Der var ikke Falskhed i hans

Sjæl. Fri for al Bram, for alt paataget og forstilt Væsen, gik han beskeden og fordringsløs sin Gang; derfor var han omgængelig mod dem der skulde søge ham, redebøn til at skjænke Andre Anerkjendelse, skaansom i sine Domme, og kom altid med Velvillie de Yngre imøde. Denne hans ligefremme Adfærd gjorde ham navnlig yndet hos Folk af den lavere Stand, medens hans strenge Retskaffenhed vandt ham deres Agtelse, saa at de med Tillid og Fortrøstning henvendte sig til ham.

Som Præst besad han ikke Veltalenhed i Ordets højere Betydning, men hans Foredrag var klart og fatteligt, hans Stemme blød og bøjelig, og han holdt oftere Prædikener og Lejlighedstaler som vare meget gode. Af Tilhørere havde han i sin sidste Menighed ikke mange, hvorved dog maa bemærkes, at Flertallet af hans Menigheds Medlemmer heller ikke fandtes i noget andet Gudshus medens han prædikede for de Faa, og at der skal en udmærket begavet Mand til for at drage Tilhørere til sig i Frue Kirke, saalænge der prædikes godt i den store imponerende Domkirke.

Endskjønt han ingenlunde var utilbøjelig til selskabelig Omgang, tilbragte han dog mest Dag og Aften i sit Hjem, hvor han delte sig mellem Familieværelset og Studerestuen. Han var en kjærlig og omhyggelig Ægtemand og Fader, oprømt i Omgang med Venner og kom alle med Venlighed imøde. At det dog ikke manglede ham paa Uvenner og strenge Dommere, kan vel mindst være at undres over i en Kjøbstadmenighed, og da der altid i den menneskelige Skrøbelighed vil være Noget som i en ukjærlig Aand kan benyttes.

Efter en Sygdom aftog han kjendeligt i de sidste 3 Aar og nødtes i det sidste Aar for sin Død til at holde en Kapellan. Efter et 20 Ugers Sygeleje, hvilket han udholdt med Resignation og kristelig Taalmodighed, indgik han i Evigheden Søndagen den 11te Febr. 1849, efterladende en sorgende Enke C. B. f. Holm, (f. 1796, Datter af Bogtrykker i Kjöbenhavn C. F. Holm), med hvem han havde levet i et 32 Aars Ægteskab, 1 Datter og 2 Sønner. Disse ere begge theologiske Kandidater.

Sognepræst for Fölleslöv og Særslöv Menigheder i Sjælland og Provst for Ods og Skippinge Herreder, Ridder af Dannebrog, **Gregers Johannes Discher**, död d. 15de Februar. Var födt den 14de Febr. 1772 i Birkeröd, hvor Faderen, Peder Discher, var Sognepræst til Birkeröd og Hirsholms Menigheder, hvilke i hans Tid vare samlede. Moderen var Birgithe Klitgaard, Datter af daværende Raadmand K. i Kjöbenhavn. Han var den yngste af 11 Söskende. Sin förste Undervisning erholdt han af sin ældre Broder Andreas Discher, Sognepræst til Græse og Sigerslevvester, forlængst afdöd. Da han var 11 Aar gammel döde hans Fader, og efter Naadensaarets Udløb flyttede Moderen til Hilleröd, for at kunne holde ham i den lærde Skole der. 17 Aar gammel, efter 5 Aars Skoletid, blev han dimitteret til Universitetet i Aaret 1789 og erholdt til Eksamen artium Hovedkarakteren Haud illaud. I Birkeröd, hvor hans Moder imidlertid havde valgt sig Bolig, studerede han til den filologiske og filosofiske Eksamen, da han formedelst sine yderst trængende Kaar ikke kunde opholde sig i Hovedstaden for at dannes ved Professorernes Forelæsninger. Han erholdt til Hovedkarakter Haud illaud., dog med flere Laudabilis under Professorerne Riisbrigh, Gamborg, Sahl og N. Kall. Efter at have saaledes taget disse Eksamina, maatte han ansee det for en Lykke i sin for al Understöttelse blottede Forfatning at blive beskikket til Lærer ved Trinitatis Sogns Fattigskole i Kjöbenhavn. Her var han i 8 Aar og læste imidlertid til theologisk Eksamen, hvilken han underkastede sig d. 19de Juli 1796 med Karakteren H. illaud. spec. scr. laude dign. For begge de praktiske Pröver erholdt han senere Laudabilis. Som theologisk Kandidat sögte han at befæste og udvide sine Kundskaber i flere Retninger ved at bivaarne adskillige Professorers Forelæsninger. Saaledes hørte han i tvende Vintre Elatsraad Bugges Aftenprivatissima over Eksperimentalfysikken; hvilken Videnskab ved Bugges lyse Foredrag blev ham meget kjær. Ligeledes hørte han Prof. Jak. Badens Forelæsninger over nogle af Ciceros Taler, Prof. Sahls over Xenofons Memorabilia, Elatsraad Viborgs over Botanikken, ligesom han del-

tog i flere af dennes Ekskursjoner, hvorfor han af ham meddeltes en særdeles anbefalende Attest. I sin Stilling som Lærer ved Trinitatis Fattigskole blev han kjendt af Gehejmestatsminister Malling, som paa den Tid var Deputeret i General-Toldkammeret, og ved den i Aaret 1798 foretagne Forandring med Kjöbenhavns Fattigvæsens Administration, der hidtil havde været under Plejekommissjoner, blev Formand i den for Stadens Fattigvæsen anordnede Direktion. Han var meget vel tilfreds med Ungdommens Fremgang i Dischers Skole, viste ham en særdeles Yndest og Bevaagenhed og meddelte ham, da han ansögte om Præstekald, et udmærket godt Vidnesbyrd. Blandt Mænd han skyldte megen Taknemmelighed, erindrede han ogsaa stedse daværende residerende Kapellan for Trinitatis Menighed Hr. Paludan, der var Medlem af Direktionen for Fattigvæsenet og stedse viste ham megen Yndest.

I Aaret 1800 begyndte han sin gejstlige Embedsbane, idet han under 4de April i dette Aar blev allernaadigst kaldet til residerende Kapellan i Holstebro. Samme Aar giftede han sig med sin Forlovede, Inger Laurentze Frederichsen, med hvem han i 47 Aar levede i det lykkeligste Ægteskab. Da Kapellaniets Indkomster vare utilstrækkelige til tarveligt Udkomme, maatte han söge at forbedre dem ved i sit Hus at antage flere unge Mennesker, hvis Forældre önskede dem forberedte for de akademiske Videnskaber. I sin herværende Embedsstilling blev han kjendt af den daværende Stiftamtmand i Ribe, senere Stiftamtmand i Sjælland og tilsidst Overpræsident i Kjöbenhavn og Gehejmekonferentsraad, Grev V. J. A. Moltke, som adskillige Gange kom til Holstebro og fattede særdeles Godhed for Discher; han forblev uafbrudt indtil sin Död (1835) en Velynder af denne, som udentvivl var den Sidste eller en af de Sidste der fra hans Helseleje modtog nogle faa Linier skrevne af ham selv med skjælvende Haand, nogle Dage förend han döde. Efter Moltkes Anmodning meddelte Discher Stiftsövrigheden i Ribe en Tegning tilligemed Forslag til Oprettelse af en hensigtsmæssig Børgerskole i Holstebro, som Kjöbstaden hidtil havde manglet. Tegningen og Forslaget blev approberet og efter

samme indrettedes den Borgerskole i Kjöbstaden som endnu staaer ved Magt. Under 12te Decb. 1806 blev han forflyttet fra dette sit første Kald til Sognekalderet for Arrild Menighed i det Törninglenske under Haderslev Amt. Her tilbragte han 9 lykkelige Aar. Kaldets Indtægter vare vel maadelige; men han var elsket af sin Menighed, og nöd Agtelse og Godhed i Omegnen. Indkvarteringen under Krigen af spanske og især franske Tropper var vel meget bekostelig, men de vare godmodige Folk og opførte sig vel. Senere saae han igjen sit stille fredelige Arrild truet af Kosakkerne, som allerede sværmede rundt omkring; men inden de kom saavidt, blev imidlertid Freden sluttet. — D. 24de Januar 1816 kaldtes han endelig til den Menighed hvis Sjælesörger han fra den Tid forblev i fulde 33 Aar, nemlig Fölleslöv og Særslöv i Skippinge Herred i Sjælland. Han modtog her en yderst forfalden Præstegaard, som han med stor Bekostning, og ikke uden at paadrage sig en betydelig Gjæld, dels fra Nyt af opførte, dels istandsatte. Ogsaa her stod han i det kjærligste Forhold til sine Menigheder og var ligesaa agtet som afholdt af sine Forsatte og af Omegnen. Hans Bestræbelser for Kirker og Skoler forskaffede ham megen Glæde. Skjönt Bönderne i hans Sogne havde fuldt Hoveri, havde han dog Grund til at være tilfreds med deres slittige Kirkegang, den stedse voksende kristelige Oplysning og tillagende Sædelighed. I Aaret 1824 blev han, efter Besidderen af Lerchenborg Kammerherre Grev Lerches Önske, valgt til Sekretær for Holbek Amts ökonomiske Selskab. Saavel Planen med Indbydelsen til den af Selskabet oprettede Sparekasse for Amtets Beboere, som Selskabets övrige Forhandlinger og Foretagender, bleve af ham udgivne i Trykken. Efter Anmodning af Selskabets Formand Gehejme-konferentsraad Grev Moltke til Aagaard, forfattede han, i Anledning af en af Selskabet udlovet Pengesum til Arbejdsanstalters Oprettelse, en Afhandling angaaende Fattigvæsenets bedre Indretning paa Landet, hvilken blev forelæst i et af Selskabets Müder og findes omtalt i dets trykte Forhandlinger. Efter at have forestaaet Sekretærposten i 11 Aar, frasagde han sig imidlertid denne

Funktion i Aaret 1836 formedelst sin tiltagende Alder og forøgede Embedsforretninger. Han modtog derefter af Selskabet ved Formanden en meget behagelig Skrivelse tilligemed et smukt Agtelsestegn. — Men det var især som Provst for Ods og Skippinge Herreder, hvortil han allernaadigst udnævntes den 28de Maj 1824, og i hvilken Egenskab han saaledes fungerede i 25 Aar, at han fandt Lejlighed til en gavnrig Virksomhed i videre Kreds. Endnu i 1824 lagde han Grunden til en Bogsamling for Provstiets Gejstlige, bestaaende for størstedelen af de for Theologen vigtigste, fornemmelig tyske, Skrifter, hvilken Bogsamling har opnaaet en ikke ringe Betydning og unægteligen bidraget meget til at forene Præsterne med hverandre til en hæderlig Stræben efter at gaac frem med Tiden i Oplysning. I Aaret 1832 stiftede han ved offentlig og privat Understøttelse et Bibliothek for Bondestanden i sit Provsti, som snart blev temmelig betydeligt; af denne Foranstaltning haabede han megen Nytte for Landalmuen og han fandt sig ikke skuffet i sit Haab; Læselysten vaktes hos Almuen, og Bøgerne, der alle valgtes med strengt Hensyn til Landalmuens sande Tarv, bleve søgte med megen Begjærlighed i Provstiet. Som Provst virkede han isærdeleshed meget for Skolevæsenet, og han var til enhver Tid Skolelærernes varmeste Talsmand og Beskytter, hvorfor han blandt disse har efterladt sig et Minde der længe vil bevares. Han var Medlem af almindelig dansk Skolelærer-Forening og deltog med megen Interesse i den derværende Afdelings aarlige Møder, ligesom han ogsaa indbød Lærerne til Møder hos sig selv i Præstegaarden og glædede sig meget ved at see en talrig Forsamling af dem omkring sig, og han opmuntrede dem paa enhver Maade til at stride og lide i Skolens Tjeneste. Han væltede mangan trykkende og upassende Byrde af Skolelærernes Skuldre og var blandt andet en af de første Provster i Sjælland der formaaede Præsterne i sit Provsti til selv at besørge deres Embedsbreve, hvormed, som bekjendt, Skolelærerne tilforn vare meget besværede. Han var kort sagt en i alle Hensender nidkjær og dygtig Embedsmand; han viste altid den største Akkuratesse i sine

Forretninger og arbejdede med en sjelden Lethed. Som Prædikant var han meget vel begavet og holdt mange herlige og gribende Taler. Af disse har han, saavidt vides, kun udgivet i Trykken én Prædiken, som han holdt ved Landemodet i Roeskilde for nogle Aar siden.

Hans Ægteskab var barnløst, men han efterlader en tiltagen Plejedatter, gift med Skolelærer E. Schjelderup i Fölleslöv. Han understøttede mange unge Mennesker og fremhjælp dem gjerne i deres valgte Levevej, ligesom han i det Hele taget var Manges, især sin Kones trængende Families, Velgjører. Derfor erhvervede han sig aldrig Formue af Betydning.

Hans Helbred var i det Hele kraftigt, dog fölte han i de senere Aar Alderens Tryk og erholdt under 1ste August 1841 en Medhjælper beskikket i Kandidat E. D. F. Ulrich, som forblev hos ham til hans Död. Sin Kones Död, som indtraf et Par Aar för hans egen, forvandt han ikke, og efter længere Tids Svagelighed og tilsidst 3 Ugers Sygeleje hensov han Natten til den 15de Februar, altsaa just som han havde fyldt sit 77de Aar. Han beholdt sin fulde Sjælsstyrke lige til de sidste Öjeblikke og tog en röende Afsked med dem der vare nærværende ved hans Dödsleje.

Siden den 28de Okt. 1836 var han hædret med Dannebrogordenens Ridderkors.

Discher var begavet med en sund Aand og et stærkt Legeme. Han havde gode Evner, et rent Sind, et kjærligt og deltagende Hjerte. Han tragtede ikke efter det Höje og undgik helst den fornemme Verden, som han overhovedet elskede sit Hjem og nödig forlod det uden i Forretninger. Men hans Hus stod aabent for Enhver der kjendte ham, og han troede sig forpligtet til Taknemmelighed mod dem der vilde besöge ham. Han var en oprigtig og forljent Ven af Bondestanden: Hovriets Aflösning, Landsby-skolevæsenets Forbedring, Bondens Dannelse og Velværen, baade talte og virkede han for, som og det Foranförte tilstrækkeligt udviser. Den Fortrykte kunde altid gjöre Regning paa hans Bistand. Han var hvad man for kort Tid siden her i Landet kaldte liberal,

og hans Liberalitet kom fra Hjertet. Aldeles fri for Stolthed og Indbildskhed, Barnet ligt i den Lethed hvormed han gav sig hen til Øjeblikkets Indtryk, kunde han dog træde op med Værdighed og med en Mands hele Alvor og Kraft. Hvad der gjorde ham til en sjelden Personlighed, og i Forbindelse med hans andre Egenskaber kunde henrive yngre Mennesker til et begejstret Venskab for ham, var den usædvanlig dybe Blanding af Alvor og Skjemt, der aldrig skjulte sig, men især kom tilsyne under en fortroligere Omgang. Han havde Interesse for Alt hvad der i Livet er helligt og vigtigt, og talte med Varme derom og i et smukt Sprog; men Overgangen til Spøg var let og ofte pludselig, og blandt fortrolige Venner brød undertiden en Lystighed frem som Fremmede kunde have forarget sig over, men som for dem der bleve Vidner til den var en Erindring om Mandens uskyldige Sind, hans rene Ungdomsliv, hans gode Samvittighed. Han var visselig en af de meget sjeldne Personligheder, og Alle der nøje kjendte ham tilstaae, at de ikke lettelig have truffet hans Lige. Dog er det kun Retfærdighed at sige, at han naturligvis ogsaa havde sine svage Sider. Han var saaledes ikke fri for at være lidt lunefuldt, og gjorde Fordring paa at vises megen Opmærksomhed og Tjenstagtighed, uden altid at gjengjælde samme, især mod Underordnede.

Han stod aldrig udenfor Troen, skjönt den Tid der dannede ham havde gjort ham tilbøjelig til Rationalisme, og i de senere Aar af sit Liv tilegnede han sig mere og mere den sande Lære. Sit Fædreland elskede han saa højt som Nogen og dets Anliggender laae ham altid paa Sinde. Navnlig fulgte han med den største Interesse de ulykkelige slesvig-holstenske Forviklinger, og ikke sjelden blev han syg af Græmmelse naar Begivenhederne for os vare ugunstige og Lykken var os imod.

Hvad det Ydre angaaer, var han af Middelstørrelse, temmelig korpulent, havde smukke blaa, meget levende Øjne, stærkt Haar, som han beholdt efterat Alderen havde gjort det hvidt, en lidt opstaaende Næse, en dyb og kraftig Stemme.

Torkel af Baden, forhen dansk Kapitajn og Ritmester i

russisk Tjeneste, Ridder af flere russiske Ordener, död den 26de Februar. Han var Fætter til den ovenomtalte Professor Torkel Baden og Sön af den i sin Tid som Landökonom bekjendte kongelige Godsinspektör Kammerraad Torkel Baden (ældre Broder af Prof. Jakob Baden, födt 1734, 1761—62 Assistent ved de geografiske Maalinger under Prof. Kofod, blev 1763 Hofmester hos Greven af Bernstorff og siden Forvalter for Godset Bernstorff ved Kjöbenhavn; blev 1770 kongl. Inspektör over det Vordingborgske Distrikt og nogle Aar derefter Inspektör over det kongelige Gods Baadesgaard i Lolland, hvor han døde 1805 som Kammerraad) og dennes Hustru Johanne f. Sörensen. Blev födt den 23de Aug. 1775 *). Var först bestemt til Studeringer og blev under 14de Februar 1793 privat inskriberet ved Universitetet, altsaa uden at tage Eksamen artium, men forlod snart Studeringerne og fulgte sin naturlige Lyst til Militärstanden, idet han indtraadte i Husarregimentet og befandt sig som Offiser i Kjöbenhavn under Belejringen 1807, ved hvilken Lejlighed han deltog i de militære Operationer. Senere tjente han ved Prinds Christian Frederiks og Dronningens Liv-Regiment som Kapitajn, men tog sin Afsked og begav sig 1809 til Rusland, hvor han under 20de December s. A. ansattes som Stabs-Ritmester ved det Sumiske Husarregiment. Han befandt sig ved den mod Tyrkerne staaende Armé, da 1812 Napoleons beröimte Tog fandt Sted, hvilket havde til Fölge, at Freden til Bukarest sluttedes og at alle Stridskræfter samlede mod de Franske. Den 15de Juli befandt Baden sig i Fægtningen ved Vitebsk, og var den följende Dag med at dække Russernes Retirade fra Vitebsk til Ponisovo. Den 18de var han i Fægtningen ved Landsbyen Orlovo, den 26de i en Skjærmydsel ved Rudna; den 6te August hörte han til Bedækningen af det Artilleri som foran Smolensk agerede mod Fjenden; den följende Dag deltog han i

*) I Skriftet „Nachrichten von dem Gesechlechte Baden“ siges at han var födt 1774, men da han ved Immatrikulationen ved Universitetet den ovenfor nævnte Datum anföres som 17 Aar gl., maa det ovenanföerte Aar uden tvivl være det rigtige.

Fægtingen ved Laurovo og den 9de, da den russiske Armé gik over Dnieper, var han med at dække Overgangen. Den 15de befandt han sig i en Skjærmydsel ved Landsbyen Semlevo, den 17de i en Fægting ved Staden Viasma og dækkede den 24de Arriergardens Tilbagetog til Borodino. Her deltog han den 26de i det blodige Hovedslag, der havde til Følge, at den russiske Armé drog tilbage, hvilket Tilbagetog Ritmester Baden var med at dække indtil Moshaisk. Nu fulgte flere hidsige Fægtinger, i hvilke han deltog, nemlig den 29de ved Kulmovo, den 1ste Sept. ved Voronovo, den 21de ved Czernischev, den 27de ved Tarutino, hvor de Franske ledte et Nederlag, den 14de Oktober ved Borousk, og endelig kæmpede han i det store Slag ved Krasnoe, den 3die, 4de og 5te November, hvorfor han hædredes med Vladimiroordenens 4de Klasse med Sløjfe og med 2 Tjenesteaaars Eftergivelse til Erhvervelsen af St. Georgsordenen. Den 30te Januar 1813 blev han Eskadronschef og deltog med megen Tapperhed i Felttoget i dette Aar, hvis Skueplads for en Del var Saksen; saaledes var han den 10de August med at tilintetgjøre et betydeligt fjendtligt Kavalleridetaschement ved Flækken Gottlieben, den 11te, 12te og 13de fægtede han ved Dresden, den 15de ved Retiraden fra Dresden, den 16de ved Falkenheim, den 17de ved Zinnwalde, den 25de ved Gottlieben. Han deltog i Angrebet ved Donov den 27de August, kastede Fjenden den 2den Septbr. ved Oberswalde og forfulgte ham til Giesgibel. Den 3die fægtede han under Retiraden til Nollendorf, var den 14de i den store Kavallerifægting ved Peterswalde, den 24de ved Remmo og den 27de ved Borne, hvorfor han belønnedes med St. Annaordenens 4de Klasse. I Felttoget 1814 i Frankrig henhørte han til det Korps der anførtes af Generalmajor Seslavin, og fægtede den 3die Februar ved Pontviers, den 5te ved Bellegarde, den 6te ved Orleans, den 11te ved Bar-sur-Seine, den 14de ved Laferte, den 16de ved Villiersmarteaux, ved Arcy, og den 13de Marts ved Fortempoise, ved hvilken Lejlighed han erholdt St. Annaordenens 2den Klasse.

Den 14de stred han med den retirerende Fjende ved Vilneaux og den 15de ved Privans.

I Aaret 1815 drog hans Regiment tilbage til Polen, og en af Krigens Strabadser svækket Sundhedstilstand bevægede ham til i det følgende Aar at gjensee sit Födeland, hædret med den russiske Æressabel og de nysnævnte Ordener. I Slutningen af Aaret tog han sin Afsked i det Haab at kunne igjen indtræde i dansk Krigstjeneste, hvilket han dog ikke opnaede. Om Aarsagen til at dette ikke vilde lykkes ham, kan her Intet nærmere oplyses; Rygtet vilde dengang vide, at en af ham ilde anbragt Viltighed paa en höjtstaaende Offisers Bekostning ikke var uden Andel heri. Iövrigt maa det udentvivl indrömmes, at han vel var en tapper og modig Offiser, der paa Kommando huggede ind hvor det gjaldt, men heller Intet andet, manglende synderlig Dannelse og reelle Kundskaber.

Han levede efter sin Hjenkomst her i Staten af en höjt tarvelig Pensjon, der neppe kunde fric ham for Næringsssorger. Han var gift med Gustine Magdalene föd Esmann, hans nu efterlevende Enke. Af 3 Börn ere to Dötre döde, den ene i 29de, den anden i 5te Aar. En eneste Sön, Jakob Christian Baden, lever som Kjöbmand i Stege.

Afskediget Generalmajor af Kavalleriet, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Hans Bartholin af Simonsen**. Födt i Aaret 1761 i Byen Mögellönder under Grevskabet Schackenborg af Forældrene: Organist Christoffer Simonsen og Kathrine Helene föd Paaby. Efterat han i sit 17de Aar var bleven ansat ved Livregimentet Ryttere paa Avantage, blev han i 1780 allernaadigst udnævnt til Sekondlöjtnant ved samme Regiment, og oprykkede 1787 til Premierlöjtnant og 1790 til Ritmester. I denne sin Stilling blev han i Aaret 1796 beordret til Kjöbenhavn, for der at deltage i Oprettelsen af Kavalleriregimenternes tilkommende Eksercerskole, og blev derefter allernaadigst udnævnt til Forstander for sit Regiments Eksercerskole i Slesvig, hvilken Post han beklædte indtil i Aaret 1805, da 2den Eskadron af bemeldte Regi-

ment blev ham anbetroet som Chef og han under 22de December s. A. oprykkede til Major af Kavalleriet. Livregimentet Ryttere, ved hvilket han saaledes fra 1778 havde gjort Tjeneste, forlod han den 10de Juli 1810, da han allernaadigst udnævntes til Oberstløjtnant i det sjællandske Rytterregiment, over hvilket Regiment han fra sin Ansættelse ved samme indtil Februar Maaned 1813 førte Kommandoen, medens Regimentets Chef, Generalmajor Bassewitz, var allernaadigst anbetroet Kommandoen over Sjællands sydvestlige Brigade. Under 22de December 1814 tillagdes ham Karakter som Oberst af Kavalleriet og i 1815 udnævntes han til Oberst og Chef for det jyske Regiment lette Dragoner i Randers. Fra denne Post blev han, efter derom indgivet Ansøgning, under 19de December 1829 entlediget i Naade som Generalmajor og med Pension under Navn af Vartpenge. Den 31te Juli 1815 blev han benaadet med Dannebrogordenens Ridderkors og den 11te Juni 1824 med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Generalmajor Simonsen var prydet med Egenskaber som i høj Grad maatte forskaffe ham Medborgeres Agtelse og sine Undergivnes Kjærlighed og Taknemmelighed. Iver og Virksomhed i hans Kald medens han stod i Tjenesten var forenet med Humanitet, streng Retfærdighed og ædel Godgjørenhed. Hans Karakter var aaben, ærlig og ligefrem; han sagde gjerne Sandheden uden Omsvøb, men vidste dog sædvanligt at sige den paa en Maade hvorved kan ikke stötte Vedkommende for Hovedet, og han var derfor af Alle ialmindelighed yndet og afholdt. Han levede, især efter at have taget sin Afsked, et yderst ensformigt og isoleret Liv, og opholdt sig, efter at være forflyttet til Randers, stedse i denne By, hvor han döde i en høj Alderdom den 4de Marts 1849. Han var aldrig gift, men havde i Aaret 1808 adopteret som Søn og Arving Hans Frederik Simonsen, der, efter at have gjen-nemgaaet Kadetakademiet, blev ansat som Offiser ved Faderens Regiment, men döde som Premierløjtnant for endel Aar tilbage.

Iøvrigt var han beslægtet med den Konferentsraad H. Simonsen (i sin Tid i en meget lang Række af Aar, idetmindste fra 1734 til

1768, Amtmand over Assens og Hindsgavl Amter) som i Aaret 1761, da han selv var ugift, oprettede sine Ejendomme Erholm og Söndergaard i Fyen til Stamhus til Fordel for sin Vens Konferentsraad B. B. af Cederfelds og sin egen nærmeste Familie, saaledes nemlig, at hins Sön L. C. E. af Cederfeld og hans Brodersöns, ovennævnte Organist Christoffer Simonsens, Datter, Ane Sofie Simonsen, skulde ægte hinanden naar de bleve voksne. Dette Ægteskab kom virkelig istand og deraf udspringer den nu blomstrende Familie Cederfeld af Simonsen. Dennes Stammer, A. S. Simonsen, var saaledes Söster til vor Generalmajor, der ogsaa i Erektionsbrevet var med sine Arvinger udtrykkeligen tilsikkert Arvefølgen i Stamhuset næst efter Sösterens Arvinger.

Johan Daniel Petersen, Lærer ved Kunstakademiet og Konstruktionsassistent i Sö-Etaten, död d. 6te Marts 1849. Han var födt paa Kristianshavn d. 10de Juni 1794 og ældste Sön af Bendt Petersen, en Skaaning af Födsel, Bössemager ved Holmen og Lærer i Bössemageriet for Sökadetterne, og Dorothea Margrethe Bakkevold; kom 1807 i Sö-Etatens Underofficers-Skole, som da var en af de faa i Kjöbenhavn hvori der undervistes i Tegning. Da han udmærkede sig heri, fik han Plads paa Kunstakademiets 1ste Ornamentskole, hvor han gjorde sig særdeles yndet af Læreren, en Krigsraad Mörk; siden kom han paa Hetsch's Skole og var en af dennes förste og ivrigste Elever; senere var han medvirksom i den Udvikling af Tegnekunsten som Professor Hetsch foranledigede. I 1827 blev han efter Hetsch Lærer i dennes Skole, hvor han til sin Död ledede Undervisningen. — Han blev Assistent ved Sö-Etatens Konstruktionskammer i 1824, beskjæftigedes der fornemmeligen med Ornammenttegning, og har gjort Tegning til Galleri-, Spejl- og Gallions-Forsiringer paa alle vore siden den Tid byggede Krigsskibe. Skjönt han her var beskjæftiget hver Dag til Kl. 2, havde han dog vidst at erhverve sig en temmelig Grad af Fuldkommenhed i Kobberstikning, ved at benytte de faa Fritimer som derefter levedes fra hans Undervisningsarbejder. Han har saaledes udfört Pladerne til Kapitajn Michelsens „Lære-

hog i Söartilleriet", tegnet og stukket Orneringerne til Bankens 50-Rbd.-Sedler, stukket og tildels tegnet Pladerne til de af Etr. Brøndsted her udgivne Værker, stukket Pladerne til Hetsch's Samlinger af „Fortegninger for Kunstnere og Haandværkere", til Sammes „Elementar-Fortegninger", og flere andre Værker; endvidere har han stukket endel naturhistoriske Afbildninger til forskjellige Værker af Professorerne Bendz, Reinhardt, Eschricht og Schouw.

Selv har han udgivet, tegnet og stukket følgende Værker: 1. Samling af Ornament-Studier, XVI Plader, Folio, 1837; 2. Samling af Ornament-Studier efter antike Kar og Ornamenter, Hefte I—II, XVI Plader, stort Folio, 1842—45; 3. Gitteret paa Rundetaarn, 12 Plader 4to, 1845; hvilke samtlige ere bestemte til, og bruges af flere Instituter som, Fortegninger.

Foruden at undervise i Tegning paa Kunstakademiet, havde han mange private Timer besatte som Tegnerlærer og ledede desuden Undervisningen i flere Borgerskoler heri Byen, saavel som i det tekniske Institut og i Söndagskolen.

Denne overordentlige Anstrengelse, hvortil han tildels foranledigedes derved, at han med en ringe Lön som Embedsmand havde en talrig Familie at forsørge, paadrog ham i 1844 en Hjernesvækkelse, der siden ikke ret forlod ham, og endelig ved de dermed forbundne Krampetilsælde foraarsagede hans Död, efter faa Dages Sygeleje, den ovennævnte Dag, kun 54½ Aar gammel, efterladende en Enke, C. A. Petersen f. Kjær, og 5 Sönnner.

Blandt dem som faae disse Blade i Hænde, ville vistnok findes Flere af hans tidligere Elever som erindre sig denne lille letbevægelige Mand, der ved sin blide godmodige Adfærd vidste at gjøre sig afholdt af alle sine Omgivelser.

Birkedommer og Skriver paa Læssö, samt Branddirektör sammesteds og Landvæsenskommissær, Kammerraad **Christian Mikael Rottböll Örum**. Var Sön af Sognepræst til Örum, Viskum og Vejrum Menigheder i Viborg Stift Provst Jakob Örum (död i Viborg i Februar 1818 som entlediget Præst og titulær Amtsprövst)

og Hustru Ane Kathrine Ö. f. Höeg (hvis Fader var Sognepræst til Hjermind, Le og Hjorthede Mnh.) og født i Örum Præstegaard d. 28de Juni 1784. Efterat han i længere Tid havde søgt Viborg Kathedralskole, forlod han denne og blev privat dimitteret til Universitetet i Aaret 1806 af daværende Kand. Theol. Imm. Nybo (død som Sognepræst i Sjælland 1840). Krigsbegivenhederne i 1807, hvorved han som Medlem af Livkorpset maatte gjøre Vagt-tjeneste paa Kjöbenhavns Volde, medens han i Bombardementet mistede sine faa Ejendele, forstyrrede for endel hans Studeringer, der endmere forsinkedes derved, at han uden Understöttelse fra Hjemmet maatte ernære sig ved Informationer. Anden Eksamens tvende Prøver tog han i April 1808 og April 1809, begge med Haud illaud., men den juridiske Embedseksamen först i Foraaret 1816 med Haud illaud. for den theoretiske, Laudabilis for den praktiske Prøve. Ikke længe efter begyndte han sin Embedsbane som Sagfører i den By hvor han selv havde tilbragt sine Skoleaar og hvor hans Fader kort efter endte sine Dage, idet han af Stiftamtet i Viborg under 26de Sept. 1817, efter dertil af Kanceliet givet Bemyndigelse, blev meddelt Konstitution som Sagfører ved Overretten i Viborg og Underretterne i Viborg Amt, og under 11te Juni 1819 erholdt Bestalling som Prokurator ved den nævnte Landsoverret samt ved alle Underretterne i Viborg og Aalborg Stifter. Den 12te Marts 1830 blev han fra denne Stilling allernaadigst udnævnt til sit ovennævnte Embede, hvilket han beklædte netop i 19 Aar, idet han døde Aarsdagen efter sin Udnævnelse, d. 12te Marts 1849. Siden 1843 var han tillige Branddirektör paa Öen og siden 1841 Landvæsenskommissær, i hvilken Egenskab han d. 24de Marts s. A. udnævntes til virkelig Kammerraad. — Formedelst sit muntre og livlige Væsen var han almindelig afholdt og han agledes som en retsindig Embedsmand. Længere Tids trange Kaar og Bekymring for en talrig Families Fremtid, i Forbindelse med smaalig Jalousi og personlige Fornærmelser, havde oftere formörket hans anstrengende Virksomhed paa Öen, og bidraget til endmere at svække hans Helbred, som havde lidt betydeligt ved

de jevnlige Sørejser og Ophold ved Strandskanten i Strandingstilfælde. I Foraaret 1845 blev han derfor truffet af et apoplektisk Tilfælde, hvorefter han dog kom nogenlunde til Kræfter igjen. Men iøvrigt havde han efterhaanden saaledes levet sig ind i Forholdene paa Öen, at det kun var Hensynet til hans Börns Opdragelse der bevægede ham til flere Gange at söge om Forflyttelse til andre Embeder, hvilket han dog ikke opnaaede. Han var siden 1821 gift med Marie Elisabeth f. Buchwaldt, Datter af afdöde Agent B. i Viborg, nu hans Enke, med hvem han havde 12 Börn, hvoraf 9 (7 Söner, 2 Döttr), alle uforsörgede, leve efter ham.

Afskediget Kommandör i Sö-Etaten, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, **Hans Carl Bodenhoff**, död d. 31te Marts. Var Sönnensön af den bekjendte i Aaret 1794 afdöde Agent og Grosserer Andreas Bodenhoff. Denne, som var gift to Gange, havde i sit förste Ägteskab en eneste Sön, Lars Bodenhoff, Fader til den endnu levende Gaardejer i Ballerup Hr. Ludvig B. I sit andet Ägteskab havde han 2 Söner og en Datter. Den yngre Sön (Andreas, gift med en Rosted) og Datteren (Gjertrud, gift med Generallöjtnant Fribo) ere döde uden Afkom; den äldste Sön, Rasmus Bodenhoff (födt d. 20de Decb. 1761, död 1794 omtrent paa samme Tid som Faderen), var Fader til den nu afdöde Kommandör. Han var gift med Kathrine Luise Frederikke Buch, Datter af en Gärtner paa Frederiksdal Slot (födt d. 26de September 1761, död 1829, anden Gang gift med Grosserer Hopmann og tredje Gang med Regimentskvartermester C. L. Drewsen), med hvem han havde 4 Börn, en tidligere afdöd Datter og 3 Söner, nemlig nuværende Forpagter af Bidstrupgaards Jorder ved Roeskilde Kapitajn Andreas B., nuværende Major (forhen ved Husarerne), R. af D., Rasmus Fr. B. og den her omtalte Hans Carl.

Denne blev födt d. 12te Juni 1791 paa „Bodenhoffs Plads“ paa Kristianshavn, som Farsfaderen da ejede og Faderen bestyrede. Som af det Foranförte erfares, mistede han denne i en Alder af omtrent 3 Aar. Efter at være bleven opdraget paa Hofpræst Christianis Institut, afgik han derfra i sit 12te Aar, gjorde en Rejse

med et Koffardiskib for at blive bekendt med Söen, og blev i Aaret 1803 optaget paa Sökadet-Akademiet. Ved Krigen Udbrud i 1807 fik han straks Lejlighed til at deltage i denne; thi efter at have gjort 5 Ture med Kadet-Orlogsskibet „Prinds Christian Frederik“ under Kommando af daværende Kadetchef Kommandörkapitajn Sneedorff, og gennemgaaet de reglementerede Eksamina paa Akademiet, afgik han d. 1ste Sept. 1807 som Kadet fra bemeldte Linieskib i Frederiksværn i Norge til Kanonbaadene, hvilke under Kapitainlöjtnant Mikael Billes Kommando afsejlede til Kristianssand for at understøtte Forsvaret af Linieskibet, og vare behjælpelige med at afslaae et Forsøg som en engelsk Eskadre gjorde paa at erobre samme. I Oktober Maaned tilbagevendtes med Kanonbaadene, som vare saa heldige at uddrive under en levende Kanonade en engelsk Orlogsbrig, hvilken var gaaet til Ankers ved Ageröen under Langesund. Den 1ste Jan. 1808 forfremmedes han til Kadet-Maanedslöjtnant og bivaanede i dette Aar den besværlige Kampagne paa Valöerne, hvor nogle og tredive Kanonbaade vare stationerede, under Kommandör Lorens Fiskers Kommando, for at beskytte den norske Grændse mod Svenskerne, med hvem Krigen var udbrudt. I Tid af Fægtning blev Bodenhoffs Kanon-Sjaluppe bæret med Kommandörens Nærværelse og Standeren der hejset. I December Maaned brød Eskadren op efter at have gennemgaaet en svær epidemisk Sygdom, samt efter at have været i flere smaa Skjærmydser med de Svenske, og ankom lykkelig igjen til Frederiksværn. En Del af Vinteren 1808—9 forrettede B. Tjeneste som Ekipagemester ved Frederiksværns Værft; blev dernæst kommanderet at rejse paa Sessjonen i Bragnæs Distrikt, og endelig i Marts Maaned ombord i Kutteren „Gribben“ som Næstkommanderende. Da i Maj Maaned Kutteren blev oplagt i Frederiksværn, afgik han fra samme og erholdt straks Kommando over en Kanon-Sjaluppe, hvormed han forblev i Frederiksværn under Kapitainlöjtnant Sören Billes Kommando. Den 10de August angreb de en engelsk Orlogsbrig ved Navn Alart (som af Englænderne var bleven borttaget med den övrige danske Flaade i 1807).

Efter 1½ Times Fægtning 3 Mile af Land overgav Briggen sig til Kapitajnløjtnant Bille *). Under denne Affære, som og hele Sommeren, bærede Bille Bodenhoffs Sjaluppe med sin Nærværelse og Standeren. D. 9de Sept. s. A. oprykkede denne til Sekondløjtnant. I Oktober Maaned afgik han som Parlamentær til Gøtheborg med endel fangne engelske Offiserer. Her ombordtog han 40 fangne Normænd, skjönt uden Ordre og paa egen Risiko, men erholdt herfor sin Chefs Tilfredshed. I Slutningen af November blev han kommanderet ombord i Briggen „Lougen“ under Kapitainløjtnant Müller, og krydsede med denne hele Vinteren mellem Lindesnæs og Færder. I det følgende Aar, 1810, bivaanede han med samme Skib Ekspeditionen til Nordkap i Finmarken, for at beskytte den russiske Handel og Korn-Tilførsel. Her tilbagetog han med Briggens Travallie-Sjaluppe en Bergens Slup med Ladning fra Arkan-gel, som af de Engelse var erobret og besat med en Mastermate og 6 Mand. Efter en Krydstur af flere Maaneder i Ishavet under Nordkap, og efter mange ustandne Besværligheder og Farer, returneredes Sönder efter og ankom man ved Juletider til Bergen, hvor Skibet erholdt Reparation.

I Januar 1811 afgik han fra Briggen Lougen til den bergenske Rosflotille under Premierløjtnant Kammerjunker Bjelkes Kommando, og forreldede i den övrige Del af Vinteren Tjeneste ved Flotillen. Men da Kapitajn Müller atter var udnævnt til at gaae til Finmarken med en mindre Eskadre, havde Bodenhoff den Ære at blive af ham valgt til Næstkommanderende, og fik derfor i April Maaned Ordre at underlægge sig hans Kommando. I Slutningen af denne Maaned forlod man Bergen og sejlede Nord efter, og blev i Trondhjem forstærket med 4 bevæbnede Fartöjer. Ved Eskadrens Ankomst til Hammerfest blev Bodenhoff med de fire bevæbnede Kuttere detascheret, for under Nordkap at gjöre Fjenden saamegen Afbræk som muligt. Efter flere Gange at have med störste Fare undsluppet de engelske Krydsere, og efter at have erobret 6 Kof-

*) Se Withs „danske og norske Söheltes Bedrifter fra 1797—1813“. S. 103.

fardiskibe, nedgik hele Eskadren den 1ste Sept. under Kapitajn Müllers Kommando. Med overordentlige Strabadser og udmattende Ture, hvorved Kapitajnen blev syg og gik fra Forstanden, i hvilken Tid Kommandoen og Ansvarret laae paa Bodenhoff, ankom de sent om Hösten til Trondhjem. Efterat den behörige Aflevering havde fundet Sted, afsejlede han med Kapitajnen i Kutteren „Svanen“ til Bergen. I December Maaned erholdt han af Admiralitetet Tilladelse til at besøge sin Familie i Kjöbenhavn og afrejste til Lands gennem Norge og Sverrig. I Januar 1812 ankom han til Kjöbenhavn, hvor han förste Gang havde den Ære at blive forestillet for Kong Frederik VI. Ved Allerhöjstsammes Födelsdag blev han kommanderet som Drabant. I Marts Maaned rejste han tilbage til Kristianssand, da han af Admiral Lütken var begjært at gaae Nord paa igjen. I Slutningen af Maaneden ankommet til Kristianssand, erholdt han straks Ordre at afrejse til Bergen, for som Næstkommanderende at underlægge sig Premierlöjtnant Seidelins Kommando. I April afgik de herfra til Trondhjem, hvor de modtog samme Styrke som Aaret iforvejen og fortsatte Rejsen Nord efter. Under Nordkap blev B. atter detascheret med de 4 vaabenförende Kuttere. Paa en Krydstur var han snart saa heldig at erobre 4 Kofardiskibe, der med de tvende Kuttere sendtes til Trondhjem for at underlægges Priseretten. Selv forblev han stationeret ved Tromsö med de to andre. Ved nogle smaa Ekskursjoner herfra erobrede han et svært tremastet bevæbnet Skib under amerikansk Flag, men engelsk Ejendom og Besætning. Men kort efter, den 2den Aug. om Morgenen, blev han angrebet af 4 engelske svært bemandede Barkasser, udsendte fra den engelske Fregat „Horatio“ paa 50 Kanoner, under Kommando af dennes Næstkommanderende, Löjtnant Hawkins, og besatte med 80 Mand. Man havde Grund til at antage, at Barkasserne kun ved Förræderi af en ünmarkisk Lods og en norsk Skipper havde fundet Vejen gennem Indlöbene. Da Bodenhoff ansaae det for Pligt, ej at blotte Byen, der var Finnmarkens Kornmagasin og tillige Oplaget for den russiske Handel, besluttede han at forsvare sin Post til det Yderste, hvortil han ogsaa

opmuntrede Mandskabet; og han lagde sine Skibe saaledes, at Fjenden først efter at have erobret eller ødelagt dem kunde komme til Byen. Haabet om Sejer forsvandt dog snart, da den ene Kutter overgav sig efter at være bleven entret. Imidlertid, da Bodenhoff saae Angrebet nu at gjelde sig, bestemte han med al mulig Kraft at modstaae det. En Tidlang forebyggede han Entringen, men da flere af hans ubetydelige Mandskab, der kun bestod af 25 Mand, vare dræbte, kunde han ikke mere saa kraftig modstaae Overmagten, der gav Fjenden Lejlighed til at komme ombord, hvor et varmt Haandgemæng forefaldt. Efter at have mistet 14 Mand og selv faaet to haarde Saar, den ene Tommelfinger næsten afhuggel og et Bajonetstik i den anden Arin, fik han paa engang to Sabelhug i Hovedet, der strakte ham bevidstløs paa Dækket. Det udmattede Mandskab overgav sig og de Engelske toge Kommandoen. Hvad han havde bestræbt sig for, opnaedes imidlertid, da de Engelske straks flygtede uden at vove noget Angreb paa Byen, idet alle deres Offiserer, 6 i Tallet, enten vare skudte eller haardt saarede. Han blev bragt ombord i den ommeldte engelske Fregat, der kommanderedes af Kapitajn Lord Stuart, som behandlede ham med den største Agtelse og tilbagegav ham sin Kaarde med de Ord: „De har brugt den saa vel, at det var en Skam om de ikke skulde bære den” *). Paa Overfarten til England undergik

*) Med ovenstaaende Beretning om denne meget hæderlige Affære, som fornemmelig er taget af den Afdödes egne Optegnelser til Ordenskapitlet, sammenholde man den udførligere Fremstilling i det oven citerede Skrift S. 196—200, som i alt Væsentligt er dermed overensstemmende. Af Skriftet skulle vi alene hidsætte følgende Slutning: „I Newcastle Avis for 29de Aug. 1812 indholdes en Ekstrakt af Lord Stuarts Rapport over denne Affære, som i det Væsentlige er overensstemmende med Bodenhoffs. Han beklager meget, at denne Sejer har kostet saamange af Hs. britiske Majestæts tro Undersaatter Liv og Helsen, og tilskriver dette store Tab den danske Chefs fortvivlede Modstand, og den fortreffelige Stilling hvori han havde lagt sine Skibe. Dog er han ikke ganske fri for den Fejl at see dobbelt” (eller i dette Tilfælde at lyve); „thi han beretter, at Skonnerten (Kutteren) Nr. 97 førte 6 og Nr. 104 4 sekspundige Kanoner, istedetfor at hver af dem kun førte 3 Trepundinger; idetmindste vare de saaledes monterede efter Bodenhoffs Rapport om Slaget, der fuldkom-

han to svære Operationer, som meget nær havde kostet ham Livet. I Yarmouth i England blev han transporteret i Land paa Hospitallet, hvor han i 3 Maaneder udstod de skrækkeligste Lidelser. Dog nød han nogen Lindring i sin nedtrykte Stilling ved de Foranstaltninger som det kongl. danske Admiralitet havde truffet til saarede og fangne Offiserers Pleje og Understøttelse. Under sit Ophold i England udnævntes han den 28de Jan. 1813 til Ridder af Dannebrog, formodentlig just med Hensyn til den nysnævnte Vaabendaad, og Dekorationen oversendtes ham did. I Oktober Maaned næstefter blev han paa Æresord afsendt til Reeding, for der at forblive indtil Udveksling fandt Sted. Det var under sit Ophold her at han gjorde Bekjendskab og forlovede sig med en engelsk Dame, Miss S. Cooper, hvis Fader var Arkitekt, og med hvem han i 1814 holdt Bryllup efter dertil erholdt Tilladelse, efter at han ifølge Fredslutningen til Kiel var bleven udvekslet.

I August Maaned 1814 ankom han til Kjöbenhavn og meldte sig til Tjeneste. Ved denne sin Tilbagekomst maatte han imidlertid erfare, at hans ikke ubetydelige private Formue ved Pengevæsenets Forandring var bleven totalt ödelagt. I Sommeren 1815 brød hans Saar i Hovedet op igjen og holdt ham i lang Tid bundet til Sengen og hans Liv i Fare. Den 1ste Aug. s. A. ansattes han som Ekipagemester ved Gammelholm og den 1ste Oktb. næstefter forfremmedes han til Premierlöjtnant. Senere gjorde han to Gange Koffardirejser, nemlig förste Gang i Novb. 1816, efter at være gaaet à la suite fra Holmen, en meget besværlig Rejse som Overstyrmand med et svært Koffardiskib til Vestindien, hvorfra han vendte tilbage i Juli 1817. Kort efter gjorde han efter erholdt Permissjon en Rejse til England for at besøge sin Kones Familie, og afrejste i Oktober Maaned over Hamborg og Holland til London. Efter at være herfra vendt tilbage i Juni 1818, meldte han

men stemmer med Admiral Lützens Skrivelse til Admiralitetet, hvori han forsikkrer, at disse 2 Skonnerter kun havde 3 Trepundinger hver da de løb ud af Trondhjems Fjord."

sig igjen til Tjeneste, men gik aller i Oktober næstefter à la suite og gjorde en Rejse som Overstyrmand med et Koffardiskib paa England, hvorfra han i Januar 1819 kom tilbage og derefter igjen indtraadte i Tjenesten. Han blev senere to Gange brugt i specielle kongelige Ærinder, idet han sendtes til England for at indkjöbe og hertil at overføre det förste kongelige Dampskib „Kiel“, ligesom han i 1841 hertil fra London overførte det kongelige Dampskib „Ægir“, efterat dette af en Anden var indkjöbt. Efterhaanden overdroges ham de for Söoffisererne sædvanlige Udkommandoer. Han var saaledes som Chef for en af de kongelige Brigger i Vestindten, saavidt vides i 1831 eller 1832 (ved hvilken Lejlighed han blev sendt til den engelske Ö Tortola for at bidrage til at dæmpe en der udbrudt Negeropstand, hvilket dog ved Briggens Ankomst udentvivil allerede var skeet), i 1834 Chef for Vagtskibet paa Elben, 1836 ligelcdes i Sundet, 1837 i Beltet o. s. v.

Han oprykkede i Etaten til at blive den 27de August 1825 Kapitajnlöjtnant, d. 25de Jan. 1834 Kapitajn og d. 20de Febr. 1842 Kommandörkapitajn. Den 1ste Novb. 1828 benaadedes han tillige med Dannebrogordenens Sölvkors. Under 10de Jan. 1847 meddeltes ham efter Ansögning paa Grund af Svagelighed Afsked i Naade med Pensjon og med Kommandörs Karakter.

Han efterlader ved sin Död sin ovennævnte Hustru som Enke, og 3 Börn, den ældste Datter gift med Gaardejer Studiosus Pedrin paa Frederiksdal, en yngre ugift Datter, og en Sön som er Discipel i Metropolitanskolen.

Dödsfald i Udlandet.

Den 14de Novb. 1818 døde efter langvarige Lidelser den berönte bayerske Billedhugger **Ludvig af Schwanthaler**. Han var födt d. 26de Aug. 1802 i Ried i Neder-Innkredsen og var Sön af en Tyroler Billedhugger, hvis paafaldende jevne Natursands vel har formaaet at give hans Værker et blivende Værd, men ikke ham selv et varigt Navn. Först bestemt for videnskabelige Studier, helligede han sig i Mynchen med stor Kjærlighed og meget Held især det græske Sprog; men da hans Fader døde, saae han sig nödt til at gribe til Billedhuggeriet, hvormed han allerede som Dreng legende havde beskjæftiget sig, ligesom det overhovedet gjennem flere Slægtled havde været en arvelig Kunst i hans Familie. For at uddanne sig indtraadte han paa Akademiet i Mynchen, i hvis Spidse da stod som Direktör Peter af Langer. Den samme Mand som tidligere i Dysseldorf (i lige Stilling) havde frakjendt Cornelius Talent og vist Henrik Hess bort fra det Mynkner Akademi, raadede rigtignok ogsaa nu Schwanthaler til at afstaae fra et Kald hvortil der formentligen manglede ham de fornödne Evner. Verden har ikke at beklage sig over at den unge Kunstner ikke fulgte dette Raad. Derimod vende vi os taknemmelig mod den Kant hvorfra der gaves ham Opmuntring og Anerkjendelse. Kong Maks I önskede en rigt forsiret Tasselopsats, og hans Overstaldmester Kessling nævnte ham den unge Schwanthaler, hvis kunstneriske Studier i Rideskolen havde vakt hans Opmærksomhed. S. erholdt Bestillingen, og med de yngre Guders Indtog i Olymp begynder han sin Kunstnerbane. Imidlertid havde Cornelius begyndt

at male i Glyptothekets Gudesal, og ikke saa snart seet Schwanthaler og hans Arbejder, förend han i Ening med Bygningens Arkitekt, Klenze, virkede til at de fornemste Billedhuggerarbejder ved den indre Udsmykning bleve ham overdragne. Schwanthaler forberedede sig hertil ved en Rejse til Rom og Thorvaldsen (1826), til hvem han i Ærefrygt og Beundring sluttede sig, og det lykkedes ham, ved sin Venus' Födsel, Amor og Psyche og endnu mere ved Akærkampene i Trojanersalen, hos Kunstnere og Kunstvenner at befæste den gunstigste Mening om sit Talent, sin Sands for Finess og Skjönhed, som om sin ejendommelige Friskhed og Fremstillingskraft. Schwanthaler, som i 1827 oprettede et eget Værksted i Mynchen, var fra nu af sit Fags Repræsentant i Rækken af de Mynkener Kunstnere, og en vidtomfattende Virksomhed begynder.

Den Art og Maade hvorpaa han i Glyptotheket havde opfattet og behandlet Mythologiens og Oldtidens Gjenstande, forskaffede ham det Hvery, at udkaste Tegninger til Fremstillingerne af Orfeus', Hesiodus', Æskylus', Sofokles', Aristofanes' Digtninger, hvormed Kong Ludvig lod sin Kongebolig smykke ved Malerhaand, samt at udstyre Tronsalen med en lang Rækkefølge af Relieffer til de Pindarske Sange. Ogsaa Trappeværket havde han at forsire med Statuer og Relieffer og en Sal ovenpaa med en Frise, hvortil Venusmythen gav Stoffet. En lignende Frise med Bacchus' Triumftog havde han udfört for Hertug Maks' Palæ, og udkastet Medallion'er med den bayerske Historie for Pinakotheket. Af egentlig statuariske Arbejder var först tilfaldet ham Shakespeares Statue og Udförelsen af nogle Gestalter af Hallers Gavlfelt af Glyptotheket; dernæst Udförelsen af den forreste Gavlspejs af Valhallabygningen efter C. Rauchs Kompositioner. Til samme Tid havde han at udarbejde de smaa Modeller til de 25 Kunstnerstatuer i Pinakotheket, hvis Fuldendelse i det Store blev overdraget andre Kunstnere.

Aldeles selvstændig træder derimod Schwanthaler op i den nordlige Gavlspejs af Valhallæet med Arminiuslaget, til hvilket Værk næsten umiddelbart slutter sig Udstillingsbygningens Fronton, i hvilken Bavaria er fremstillet som Beskytterinde af

Kunsterne. Tidligere endnu havde han fuldendt Statuerne af Kristus, Evangelisterne og Apostlerne for Ludvigskirken.

En ganske ubegribelig Virksomhed udviklede Schwanthaler for Salbygningen. Foruden de tolv store Billedstötter af Regenthusets Aner, som indtage Tronsalen, see vi ham her udkaste bayerske Historier til Medallion'er for Altanen, Dandsergrupper for Balsalen, en lang Frise med Korstogene for Barbarossasalen, og endelig endnu for 6 store Sale Tegninger til Odysseen, hvis Udførelse lagdes i Malerhaand. Imidlertid havde man ogsaa begyndt i forskjellige Stæder paa offentlige Pladser at opstille Æresbilledstötter, og Fyrsternes og Publikums Tillid havde i de fleste Tilfælde henvendt sig til Schwanthaler. Saaledes bleve Mindesmærkerne over Mozart, Jean Paul, Göthe, Storhertug Carl Frederik af Baden, Storhertug Ludvig af Hessen, Markgreve Frederik af Brandenburg, fremdeles over Kreitmayer, Tilly og Wrede og over Kong Carl Johan af Sverrig, hans Værk. Dertil sluttede sig Mindesmærket over Rudolf af Habsborg i Domkirken i Speyer og det lignende over Donau-Majnkanaalen, og i den nyeste Tid Rækken af Statuer over udmærkede Böhmere, hvilke H. Veith paa Liboch har bestemt for sit böhmiske Æreminde. Og ved alle disse Kæmpearbejder bleve ham Tid og Kræfter tilovers til Udførelsen af hin vidunderlige Bavaria-Kolos, der fra den bayerske Berömmelseshalle vil rage frem over Theresiaengen som Mindesmærke over en ædel langt ud over det sædvanlige Maal stigende Lidenskab. Her ville ogsaa endnu 2 Gavlspidser med Statuer og et stort Antal af Metoper med Ophøjninger bære Vidne om Schwanthalers Flid og Opfindelsesgave i hans sidste ved Sygdom svækkede Levetid, medens hans Navns Hæder paa „Freiung" i Vien lever fort i den Brönd som han har givet en rig arkitektonisk og statuarisk Udsmykning. Men endnu altid have vi ikke tilfredsstillende udfört vor Mesters Virksomheds Kreds, om endog kun faa offentlige Arbejder (som f. Eks. Kong Ludvigs Statue for Universitetet i Mynchen, Statuerne af de bayerske Kredse paa Salbygningen, Viktoriaerne for Befrielsehallen, o. s. v.) skulde forblive uomtalte.

Blandt Værkerne for Private eller til Udsmykkelsen af i Regelen ikke let tilgængelige Sale og Paladser, bliver fremfor alle at nævne Taffelopsatsen med Nibelungersangens Gestalter for den nurogjerende Kong Maksimilian II; dernæst Herkules' Skjold, som er bleven udført i Erts i flere Eksemplarer; et Antal af Billedstötter, Guder og Dandserinder for Hertugen af Nassau, en Marmorgruppe, Ceres og Proserpina, for Greven af Redern og en Nymfe i Carraramarmor for Greven af Arco, andre lignende Gestalter for Hohenschwangau osv. og et stort Antal Billeder i Medallion'er og Byster; ikke at tale om en Mængde Tegninger og Udkast som endnu ikke ere komne til Udførelse, hvortil navnlig er at regne den meget udførte kostelige Skitse til et Ryttermonument for Kong Mathias Corvinus, der var paatænkt til Ungarn.

Spørge vi nu om den Aand som lever i alle disse Værker, da træder os først imøde, som fælles Kjendetegn for dem alle, Kunstnerens i Sandhed udtømmelige Fantasi. I saamange hundrede Situationer og Handlinger, saamange tusinde Gestalter, Bevægelser, Stillinger, næsten ikke en Gjentagelse og en Mangfoldighed fast uden Eksempel. Man kaste kun et Blik paa hans Argonautertog, hans Theogoni, hans Bacchus-Frise osv. og man vil troe at see Figurerne vælde frem. Og saaledes var det virkelig; thi hans rige Fantasi stod en begavet Haand tilrede, der uden al Anstrengelse nedskrev hvad Sjælen skuede. Kun en saadan Haand var det muligt, i det korte Tidsrum af en Fjerdedel af et Aarhundrede at fuldende mere end hundrede Statuer, flere tusinde Alen Basrelieffer, de mange Medallion'er, Billeder, Forsiringer osv. og hin utallige Mængde af Tegninger hvorom ovenfor var Tale. Fremdeles er fælles for alle Schwanthalers Værker en sin Skjönhedssands, der navnlig udtaler sig i Gestaltnes Bevægelser, i Liniernes Træk og idetmindste for den største Del i Formerne. Nogle Hoveder i Arminiuslaget, Hovedet af Bavaria og mere af samme Slags kan i Henseende til Formens Skjönhed stilles ved Siden af det Bedste som den nyere Tid har frembragt. I nær

Forbindelse hermed staaer den Friskhed, det Liv, som er egen for alle Schwanthalers Gestalter, saa at de — hvormeget Overlæg et-hvert Kunstværk end i Udførelsen fordrer, og hvor ofte end S. selv, trods sin Lethed i at skabe, foretog Forandringer ved sine Arbejder under, ja selv endnu efter Fuldendelsen — intet Tegn paa Beregning fremvise. Men næst efter Skjönheden og Livligheden have alle S's. Arbejder ogsaa det fælles Kjendemerke af Stilen. Man har ofte gjort Schwanthaler Bebrejdelse for en noget mangelfuld Udførelse, og det lader sig ikke nægte, at hist og her kunde være anvendt større Omhu paa Formernes Uddannelse, at derved kunde være gaaet dybere ind paa Naturens Finheder; men hvad han giver istedet herfor, er ulige vigtigere, ulige mere sand Kunst: den virkningsfulde, i nödvendigt Fald til Storartethed stigende, Simpelt i Formerne, det rigtige Maal i deres Modsætninger og Selvstændigheden og Uafhængigheden af Mynster og Model. Det er Stil, det sande Præg af den monumentale Kunst, hvorved selv endog underordnede Arbejder af Schwanthaler, fremfor mange meget mere fuldendte Værker af andre Mestere, frembringe et varigt Indtryk.

Ved alle disse fælles Fortrin er imidlertid en Forskjellighed i Værdien blandt S's Arbejder umiskjendelig. See vi ret, saa hidrører den fornemmelig fra Ejendommeligheden i hans kunstneriske Karakter, om ogsaa Tid og Omstændigheder have deres Del deri. Det er bekjendt, at Talenterne staae i et særegt Forhold til Stoffet, og at ikke Enhver paa lige Maade bliver Herre over ethvert. Navnligen skille Oldtid og Kristendom, romantisk Tid og Nutiden mellem Evnerne. Hvo vilde i Guttenberg og Schiller, eller endog i Conradin, gjenkjende Jasons og Merkurs Mester, eller sammenligne Johannesprækenen med Aleksandertoget! Schwanthaler var en aldeles romantisk Natur. Vel kjendte han Oldtiden; han havde tidlig seet den gamle Verdens Skjönhed i Öjet, og henrevet af den fyldt sin Sjæl med dens Tillokkelser og sin Fantasi med dens Bedrifter og Oplevelser; men hans Hjerte havde andetsteds hjemme. Alt som Dreng sværmede han for Ridderhistorier, og det var dem

som førte ham bort igjen fra Vejen til Slagmaleriet, som han allerede havde betraadt. Ikke med Afstøbninger og Afbildninger af antike Kunstværker omgav han sig; kun sparsomme Brudstykker af dem fandtes hos ham; men en fuldstændig Vaabensamling fra Riddertiden og Malerier og Skulpturer fra Middelalderen indtog Væggene i hans Bolig; ja han hvilede ikke förend han i en ensom Egn ved den övre Isarbred havde bygget sig en fuldstændig Ridderborg med Mure og Tinder, i hvilken han vilde drömme sin Ungdoms Drömme om igjen og det med synlige Öjne. Den samme romantiske Sands lod ham og med en hos en Billedhugger neppe forklarlig Enthusiasme hænge ved et Billede, som han havde opstillet ligeoverfor sit Arbejdsbord, og paa hvilket intet Andet var at see, end et Stykke af en i Bevægelse sat Klokke og igjennem Klokkestolens Aabning et Stykke Luft i Morgendæmringen. For ham laae i dette saa at sige ganske form- og indholdslöse Billede en hel Verden, nemlig hans, den romantiske. Hvor udmærkede derfor ogsaa hans homeriske Slag og hans Afrodites og Bacchus' Triumfer ere, hvor dybt gjennemtænkt og skjönt hans Herkules' Skjold, hvor zart hans Ceres og Proserpina, i alle disse Ting er han ikke uovertruffen, og naaer i alle Tilfælde, selv afsæet fra Fornfuldendelsen, ikke Thorvaldsens af den gamle Kunsts Aand udsprungne Værker. Derimod er han ej alene virkelig Skaber af den romantiske Skulptur i vore Dage, men og dens Mester fremfor Alle. Allerede i Arminiusslaget fremhersker det romantiske Element og giver Karaktererne og Grupperne et næsten malerisk Præg; men bestemt træder det op i Kunstnerstatuetterne og uforligneligt i de ældre Fyrstestatuer i Salbygningen; endnu mere henrivende i Tafelopsatsens Figurer, hvor Heltene og Heltinderne fra Nibelungen- og Amelungersangen (i desværre ikke aldeles heldig Gruppering) ere fremstillede; höjst ejendommeligt i de allegoriske Statuer paa det Karlsruher Mindesmærke, i Austria-Brönden i Vien, i Billedstötterne i den böhmiske Æreshalle, og i störste Skjönhed og Höjhed i Bavaria-Kolossen.

Fejrer nu Schwanthaler i disse og lignende Værker sine höje-

ste Triumfer, og har han paa dette On.raade ingen ligebetydende Medbejler, saa maa han igjen paa et andet overlade en Anden Palmen. Kristelige Gjenstande har han kun lidet bearbejdet. Kristus med Evangelisterne, dertil Petrus og Paulus, i Ludvigskirken, en Madonnastatue i Aukirken, et Krucifiks — meget Mere er ikke bekjendt. Skjønne, aandfulde og bevægelige ere ogsaa disse Figurer, men der fattes dem dog hin Varme der forraader Hjertet som deres Hjem, eller hin Begejstringens Ild der antænder Fantasien; de ere mindre fölte og anskuede, end tænkte. Men endnu fjernere fra Kunstnerens romantiske Sjæl stod Nutiden. Visselig ere Æresstøtterne over Mozart, Jean Paul, Göthe, Wrede o. A., uagtet alle unægtelig skjønne Egenskaber, ikke tilfredsstillende, i ethvert Tilfælde de svageste af hans altid og ubestridelig aandfulde Arbejder. Men det Mangelfulde ligger ikke i Udførelsen, ikke i ringere Anvendelse af Kræfter — S. arbejdede paa disse Statuer med al Kjærlighed og Oposfrelse, og de have fremfor mange af deres Lige altid en Hoveddyd, den monumentale Karakter —, men hans Sjæl stod for fjernt fra Nutiden til at denne deri havde kunnet spejle sig som Oldtid og Riddertid. Men altid maa den Fortjeneste lades ham, ikke at være veget tilbage for nogen Opgave, og paa enhver som han paatog sig at have anvendt det fulde Maal af sine kunstneriske Kræfter.

Vende vi os nu fra Kunstneren til Mennesket, da møde vi en fuldkommen elskværdig Karakter. „Det er allerede meget længe siden" hedder det om ham i et offentligt Blad „at vi ikke have hørt Tale om Schwanthaler uden med Udtryk af Beklagelse. Den „stakkels Schwanthaler" var alt i lang Tid sit tyranniske Legemes Fange, Gjenstand for utallige Smerter". Munter og selskabelig af Natur, var han for længe siden skilt fra sine Venners glade Kredse, og Bægerklang var i hele Aar ikke mere kommet ham for Öre. Gemytlighed var Grundtonen i hans Sjæl; og dog fattedes hans Liv den sidste Tilfredsstillelse af hans Gemyt, Kjærlighedens Fællesskab. Uden Kone og Börn (han var aldrig gift), uden Forældre (de vare forlængst døde) og Söskende, uden Slægtninger (en Fæl-

ter undtagen), levede han et ensomt Liv som en Enceboer i sig og med sig alene; en vid Örken laae om hans Hjerte og om hans Lidelser. Og dog vilde den have taget fejl som havde holdt ham for ulykkelig. Sandt nok, den friske, kraftige Natur, som engang af Marmor slog Funker og betvang Kæmper, var brudt, og det maa have gjort ham ondt nok, foran Stilladserne, paa hvilke han ellers saa let havde sprunget op og ned, at maatte lade sig kjøre frem og tilbage i sin Rullestol; men han var dog lykkelig ved at have fundet et Redningsmiddel for sin Virksomhed; ja han fandt det tilsidst ganske morsomt, som en Gud at skabe ved Ordet og at byde, og se det stod der! Klager hörte man sjelden; i Sygelejets Fængsel forlod Sjælens Munterhed ham ikke og mod den stikkende Smerte kaldte han en lykkelig Tanke eller et lystigt Indfald til Hjelp. Det var heller ikke lykkedes de længe vedholdende Lidelser at slukke den vidunderlige Ild i hans dunkle Öjne eller at bortviske det venlige Smil fra de svulmende Læber. Vilde man beklage ham for hans Ensomhed, svarede han: „jeg er ikke alene saalænge min Fantasi ikke forlader mig; i den har jeg Alt hvad mit Hjerte begjærer, Mennesker og en hel Verden efter min Smag; og selv over det Slette i den har jeg min Glæde, hvilket i den virkelige ikke er saa let”.

En stor Svaghed havde Schwanthaler; han deler den med de fleste Kunstfæller! han var en afsagt Fjende af Kunstkritikken, og en, om aldrig saa mildt og skaansomt, offentlig udtalt Dadel fyldte ham med uovervindelig Mistro, om ikke med afgjort Uvillie mod den Dadlende, om han end havde modtaget tusinde Beviser paa Venskab og Agtelse af ham. En god Kunstdom var efter hans Mening hos Ikke-Kunstnere noget saa Sjeldent, at han, hvor han engang fandt en saadan, ansaae det for sin Pligt ved særegne Takkeskrivelser til Forfatteren at give sin Anerkjendelse deraf tilkjende. Dog, ogsaa i denne Svaghed blev han sin elskværdige Karakter tro og yltrede helst ved god Humor sin Fortrydelse. En af hans Venner bragte ham en Dag et Par lærde Herrer fra Nordtyskland. Han modtog dem yderst venligt, men mærkede meget

snart, at de i Stillehed havde allehaande Betænkkeligheder. Den overordentlige Grundighed hvormed de gennemforskede hver Krog i Værkstedet, og mynstrede alle Skitser og Fragmenter, bestyrkede ham i den Forestilling, at det var Kunstkjendere. Dette foranledigede ham, til Belønning for deres Ivrighed, ogsaa at føre dem i sit Allerhelligste, et lille Kabinet, en skjult Celle, i hvilken han havde samlet, og til sin Husandagt opstillet, alle sine romantiske Lysthaverier, Vaaben og Redskaber, Pokaler, Billeder, Billedværker, udskaarne og støbte Sager osv. Af Andagten sporede imidlertid de lærde Gjæster Intet: de stode pludselig i antikvarisk Iver og bestemte Skoler, Mestere og Tider; kun ved et Basrelief af Træ forbleve de i Uvished, om det tilhørte det 11te eller det 14de Aarhundrede og S. selv forbød Vennen at give Lys. Endelig, da de gik, hviskede han ham i Øret: „sig kun til de lærde Kunstskrivere hvad Du véd om mine Hemmeligheder, og de ville ikke tage mig min Spas ilde op". Men mange af de Ting som vare blevne henførte til det 11te, 12te, 13de osv. Aarhundrede, vare hans egne Arbejder, som han, udtrykkelig for at have Lærde til Bedste, havde udført i ældre Stilarter og heldigen udstyret med alle Kjendetegn paa Ælde. Saaledes hørte det med til hans fornøjelige Forestillinger, at man engang, maaske efter Aarhundreder, ved den af ham opbygte Borg kunde opdage de romerske Fundamenter og efterwise Grændserne for det romerske, derefter det bojariske og endelig det bavariske Murværk.

Men ankomne til Schwanthalers Borg, hans Önskens og Fantasiers Hjem, forglemme vi Adskillelsen mellem Menneske og Kunstner, og læse med Vemod de Ord som han efter Bygningens Fuldendelse har skrevet over Indgangen, og hvori hele hans Væsen, som det her er forsøgt at skildre det, udtaler sig i sammentrængte Træk. Men Ordene lyde:

Saa staa da i Guds Haand her o Værk,
 Ved klippefuld Flodbred Taarnet stærk;
 Ej til forfængelig Ære bygt,
 Eller til Vænge ved Vaaben og Kløgt.

Kun tidlige Ungdoms den skjønne Dröm
 Skal stige frem i det hjemlige Rum.
 Blikket i Bjergene, Luften saa klar,
 Flodens Brusen hel underbar,
 Vennernes Ord og Sang og Sagn
 Forfriske Hjertet i Trængslers Favn! *)

Den 22de November 1848 døde Baron van Tiellandt, en af de berömteste hollandske Arkæologer og Bibliografer. **Vilhelm Hen-**

*) Til ovennævnte Skitse af Schwanthalers Liv, som er taget af det Lejpsaiger „Kunstblatt“, føje vi følgende Beretning af et andet Blad om Kunstnerens Ligbegængelse. Denne fandt Sted d. 17de Novb. under den smertelige Deltagelse af næsten halve Mynchens Befolkning; Basunklang og Psalmer brusede, sorte Røgskyer hvirvlede op fra dunkel Fakkellød, og med begejstret Mund holdt ved det stille Hvilested Maleren A. Teichlein følgende Tale: „Venner, Kunstfæller, Medborgere af Ludvig af Schwanthaler! Skrider en Fremmed gjennem vore Rækker og spørger: Siger, hvo befolkede Sale og Gavlspidser hist med uddødelige Myther om Grækenlands Guder, her med Gestalt og Dand af tyske Helte? hvo hjalp taknemmelige Byer at smykke sig med Standbilleder af elskede Digtere og Tonkunstnere, berömte Fyrster og Feltherrer? hvo skabte hin kæmpestore Kvinde af Erts, som vil række Lovkrandsen hen over Stad og Laud og alle disse Værker? — da lyder Svaret: Alt det, o Fremmede, har en eneste stærk Aand i et svagt Legeme skabt og i et Spænd af Tid. Og spørger den Fremmede videre: Hvor er Manden? fører mig til ham! — Med taarefyldte Blikke maa vi da sige: O Fremmede, al sin Aande har han indaandet Sten og Erts, indtil hans eget Bryst ikke havde Aandedræt mere tilbage! Manden er død! — Dog, hvad der blev hans Død, det er netop hans Liv. Udødeligt rinder hans Blod i hundrede Marmoraarer, i hundrede Metalbryster slaaer hans Hjerte evindeligt fort for os og en sildig Efterverden. Saaledes see vi ham da roligen fare heden. Sendelsen var opfyldt, hvad Under da, at Sendingen blev kaldt hjem! Venner, Kunstfæller! en alvorlig Paamindelse aander os imøde fra denne Grnv, Enhver tage den med sig fra Mesterens Kiste! vel stemmer dens Alvor med denne alvorfulde Tid. Det er den altid tilbagevendende, skjæbnesvangre og dog ophøjede Gang af Menneskehistorien som af den Enkeltes Liv, at Aanden under de uudsigelige Lidelser af dette Jordeliv maa kæmpe sig frem; det er den gamle Kamp mellem Aand og Materie, som ogsaa vor Ven her i den friske Grav, som en ualmindelig Aand, i ualmindeligt Maal har kæmpet. Han har sejrriig fuldendt den. Hans Eksempel lyse for os, hvad der end monne komme over os. Hans Erindring opmande os, saa vil og Freden blive os tildel i hvilken her Ludvig Schwanthaler hviler. Himlen udtale dertil sit Amen!

rik Jakob Baron van Westreenen van Tiellandt stammede fra en utrechtsk Adelsfamilie og blev født d. 2den Oktb. 1783 i Haag. I Begyndelsen ønskede han at gjøre en politisk Løbebane, men Revolutionen af 1795 tilintetgjorde hans Planer, hvilket foranledigede ham til ganske at hellige sig Videnskaberne. Baron Westreenen van Tiellandt har ved sine antikvariske Forskninger ej alene gjort sig fortjent af sit Fædrelands Historie, men ogsaa ved flere, dels i det franske dels i det hollandske Sprog udkomne, Skrifter gjort sit Navn paa den hæderligste Maade bekjendt i hele Evropa. I Aaret 1804 traadte han først offentlig op som Skribent, som Forfatter til en lille Brochure: „s Gravenhage in de XIIIde eeuw”. I 1807 skrev han sit „Essai sur les anciens ordres de Chevaleries”, for hvilket Kong Ludvig udnævnte ham til Historiograf for den af ham stiftede Ridderorden af Unionen, og til Rigsarkivar-Adjunkt. I 1808 besørgede han Katalogen over den af P. van Damme efterladte saa rige Mynt- og Bogsamling, og 1809 lod han sin „Verhandeling over de uitvinding der boekdrukkunst” udkomme. I det samme Aar udnævnte det kongl. nederlandske Institut ham til sin Korrespondent. I Aaret 1813 tog Baron Westreenen van Tiellandt levende Andel i sit Fædrelands Befrielse fra Fremmedherredømmet, hvorfor Vilhelm I to Aar senere belønnede ham med den nederlandske Løveorden. 1826 udgav han sine „Recherches sur l'ancien forum Hadriani et ses vestiges près de la Haye”, hvilke 1829 fulgtes af hans „Korteschets van den voortgang der boekdrukkunst in Nederland in de XVde en hare volmaking in de XVIde en XVIIde eeuw”. I 1830 skrev han sine i Holland med overordentligt Bifald optagne „Recherches sur la langue nationale de la majeure partie du Royaume des Pays-Bas”. Foruden nogle mindre, mest bibliografiske Skrifter og talrige i Blade og Tidsskrifter omsprede Opsatser, især af antikvarisk Indhold, maa her anføres et i 1833 udkommet Værk: „Verslag der nasporingen omtrent de oorspronkelijke uitvinding en de het vroegste gebruik der Stereotypische druckwijs”, hvori han tilkjender Leyden Opfindelsen af Stereotypien.

Van Westreenen van Tiellandt var Medlem af flere inden- og udenlandske lærde Selskaber, og Ridder af mange fremmede Ordener, deriblandt siden 21de Novb. 1837 Ridder af Dannebrogen. I Aaret 1836 udnævnte Kong Vilhelm I ham til overordentlig Statsraad, og Vilhelm II gjorde ham til overordentlig Kammerherre. Derhos var han Medlem af Provindsialstaterne for Holland og siden 1829 Raad ved, siden 1842 Direktør for, det kongelige Bibliothek samt Skatmester ved det høje Adelsraad. Han efterlader et udmærket, paa hans betydelige Rejser med enorme Omkostninger sammenbragt, Bibliothek, navnlig rigt paa Haandskrifter og Oldtryk fra det 15de Aarhundrede, og et fortræffeligt, paa sjeldne Mynter meget rigt Myntkabinet, ligesom en udvalgt Samling af etruske, ægyptiske, romerske, græske og germaniske Oldsager. Staten er Arving til hans Samlinger og hans Bibliothek; dette sidste vil blive indlemmet i det kongelige Bibliothek, som han saa længe med Berømmelse har forestaaet, dog som særegen Afdeling.

Anmeldte Døde fra 30te Oktober 1848 til 31te Marts 1849.

I Hovedstaden.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 30/10** Justitsraad P. Winsløvs Hustru Elisabeth Sofie W. f. Jacobsen. Mand og Børn.
 — Caroline Christiane Brønning f. Westphal, Enke efter Hofbogbinder L. J. B., i 63de A. Sønner.
- uang.** Niels Peter Nielsen, i 54de A., efter 28 Aars Ægtsk., 1½ Aars tiltagende Sygdom. Enken M. N. f. Holst og Børn.
- 31/10** Hans Vilhelm Ellermann, i 68de A., efter 30 Aars Ægtsk. Enken Cecilie E. og en Datter, 4 Børn forud døde.
- 1/11** Madame Sofie Vilhelmine Güllich f. Örgaard. Manden F. F. G. og 8 Børn.
 — Ane Sofie Scheel, Enke efter Brødbager J. S. Børn.
 — Portner Sören Nielsen, efter nogle Aars tiltagende Svaghed, ved en pludselig Død i 54de A. Enken C. N. f. Svendsen og 3 Børn.
- 3/11** Portner ved den mosaiske Skole J. Danielsens Hustru, Ane D. f. Gabrielsen, i 38te A., efter 8 Aars Ægtsk. Manden og 7 Børn, det yngste 14 Dg. gl.
 — Marie Knudsen f. Popp, Enke efter Skibskapitajn J. N. K., efter nogen Tids Svagelighed, 81 A. gl. Datter.
 — Skibskapitajn Carl Ferdinand Jacobsen, i 31te A., efter 6 Aars Ægtsk. Enken M. J. f. Vinding og 2 Børn.
 — Frederikke Magdalene Freyberger, efter nogle Aars tiltagende Svaghed. Børn.
 — Cossel A. Jacobsen af Aalborg, død paa en Forretningsrejse efter 8 Ugers Sygeleje i 30te A. Søsken.
- 5/11** Luise Augusta Rostgaard, 2½ A. gl., af Brystbetændelse. Fldr. J. P. R. og A. R. f. Jörgensen.
 — Elise Athalia Jörgensen f. Külle, i 33te A. Manden Maler J. J. J. og en lille Datter.
- 9/11** Dorthe Corneliussen f. Hukland, efter flere Aars tiltagende Svaghed og 3 Ugers haardt Sygeleje, 68 A. gl., efter 22 Aars Ægtsk. Manden P. C. og Søn.
 — Jmf. Sofie Frederikke Ravn, i 47de A.
 — Karen Schönberg, 84½ A. gl., efter længere Tids tiltagende Svaghed. Søsterdatter G. M. Hansen.
 — Johanne Dorthea Jörgensen, i 23de A., efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed. Søsken.

Dødsdagn.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{6/11} Jenny Elise Caroline Andersen, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. Høker N. A. og S. A. A. f. Thommesen.
- Flv. Skræderm. Johan Christoffer Stallknecht, som Følge af Alderdoms-
svaghed, i 90de A. Børn og Datterbørn.
- Fru A. J. C. J. Buchwaldt f. Colbjørnsen, efter mange Aars Lidelser og
tiltagende Svaghed. Børn.
- ^{7/11} Laura Henriette Møller, efter 6 Maaneders Sygeleje, i 31te A. Fldr. Ka-
pitajn flv. Urtekræmmer D. P. M. og S. S. H. M.
- Caroline Cathrine Philipsen, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl., efter 6 Dages Lidelser af Hjerne-
betændelse. Fldr. J. Ph. og B. Ph. f. Petersen.
- Vilhelmine Mohr f. Hornbech, efter omtrent 6 Ugers haardt Sygeleje, 35
A. gl. Manden P. J. M.
- Edvard Julius Wichmann, 21 A. gl., efter flere Aars tiltagende Svaghed.
Fldr. pensjoneret Toldassistent E. W. og A. L. W. f. Rønning.
- ^{8/11} Garvermester Niels Christian Schou, 32 A. gl. Enken S. S. f. Iversen og
3 Børn.
- Ane Dorthen Jensen f. Bøgvad, Enke efter kongl. Vedfoged J. J. Børn
og Svigerbørn.
- ^{9/11} Enkeprovstinde Thomasine Kragh f. Lund, ved en pludselig Død i 86de
A. Børn.
- Rebekka Eliane Seavenia Ringsted f. Widerø, Enke efter Inspektør R.,
efter 14 Dages tunge Lidelser i 62de A. Børn og Svigersønner.
- Victor Adolf Rudolf Meyer, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl., efter saa Dages Sygdom. Fldr.
kongl. Kapelmusikus R. M. og R. M. f. Wallich.
- Andreas Emil Holm, 3 A. gl., af Hjernebetændelse. Fldr. S. P. H. og K.
K. II. f. Husum og Søskende.
- uang. Johanne Mortensen f. Nielsen, 36 A. gl., 12 Dage efter et dødfødt Barns
Fødsel. Manden J. M. og 2 Børn, 6 andre forud døde.
- ^{10/11} Daniel Peter Lund, 33 A. gl. Enke Ida L. f. Wust og Børn.
- Stiftsdame Amalia Margrethe Sperling. 2 Søstre.
- Grovsmedsvend Niels Christian Laurits Beck, i 30te A. Forlovede K. M.
Christensen og Søskende.
- uang. Johannes Vilhelm Kromfus, efter 3 Ugers haarde Lidelser af Hjernebe-
tændelse. Fldr. K. og A. K. f. Lorentzen.
- ^{11/11} Hans Christian Gottfredsen, i 62de A., efter 5 Maaneders smertefuldt Sy-
geleje. Enken J. G. f. Brick og Børn, samt Søster R. Bøstrop.
- Julie Senderine Hedegaard, efter flere Aars Svaghed og 14 Dages Syge-
leje, 17 A. gl., Fldr. C. H. og C. F. H. f. Paulsen.
- ^{12/11} Augusta Catharine Lorenzen f. Jürgensen, efter fleraarige Lidelser, 48 A.
gl. Manden P. L. og 3 Børn, 4 døde tidligere.
- Carl Emil Lameier, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl., eneste Søn af J. F. L. og J. M. L. f. Steen-
holdt.
- ^{13/11} Ane Mechlenborg, efter langvarig Sygdom og 3 Ugers haarde Lidelser.
Moderen Enke efter Slagtermester M. D. M. f. Andersen.
- Vejbetjent Samuel Theisner Blånck, i 50de A. Enken K. B. f. Smidt,

Dødsdage n.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 14/11 Vinhandler Julius Christian Drastrup, 34 A. gl., efter flere Aars tiltagende Svaghed. Fldr. fhv. Toldkasserer J. J. D. og H. M. D. f. Brockdorff.
- Anna Marie Warvas f. Jacobsen, 64 A. gl. Datter C. J. W.
- Tapelmager J. P. Petersen, efter længere Tids Svaghed, i 49de A. Enken H. P. f. Saul og 5 Børn, 6 andre forhen døde.
- Ane Marię Rehborn f. Baumann, i Abel-Kathrinęs Boder, i 76de A. Børn og Svigersøn.
- 15/11 Louis David Teller, efter længere Tids tiltagende Svaghed og knap 1 Aars Ægteskab. Enken H. P. T. f. Feilberg.
- 16/11 Birgithe Margrethe Jørgensen f. Kjølstud, 25½ A. gl. Manden P. M. J. og en 3 Ugers Søn. 3 Børn forud døde.
- Fru Dorteia Cathrine Feddersen f. Staal, Enke efter forlængst afdøde Justitsraad L. O. R. Assessor og Kongens Foged D. F. F., 89 A. gl.
- Lars Andersen af Hedager, i 15 Aar i Tjeneste hos M. Löbel i Hotel Royal, efter kort Sygeleje, henved 49 A. gl.
- uang. Peder Nielsen, fhv. Høker, nu Arbejdsmand, ved en hurtig Død. Enken og 2 Børn, 2 andre forhen døde.
- 17/11 Caroline Baland f. van Helsdingen, efter flere Aars tiltagende Svagelighed og 5 Maaneders haarde Lidelser. Manden C. B. og Børn.
- Lars Andersen, Garderobebejtjent ved det kongl. Theater, efter flere Aars tiltagende Brystsye og 1 Aars Sygeleje, i 48de A. Enken Metline A. f. Børgesen.
- 18/11 Jphan Cornelius Hansen, yngste Søn af Høker H. H. og M. H. f. Larsen.
- Caroline Charlotte Amalia Lindstedt, 25 A. gl. Veninde E. Schumacher.
- Jakobine Fransiska Henrichsen, efter 17 Dages Sygeleje, 4½ A. gl., yngste Datter af C. F. H. og M. C. H. f. Geday.
- 19/11 Jakob Christian Larsen, fhv. Kjøhmand i Helsingør, 32 A. gl. Faderen N. C. L. og Søsken.
- 20/11 Carl Frederik Lassen, 8 Mnd. gl., eneste Søn af Skomagerm. J. L. og J. M. L. f. Haudrup.
- Johanne Möller, i 75de A. Datter M. C. Hintze.
- Kammerjunkerinde Luise Margrethe Elisabeth Lüttau, efter langvarige Lidelser. 2 Børn og Broder Kammerraad H. Lassen.
- Rasmus Olsen Olstrup, i 51de A., efter 21 Aars Ægtsk. Enken V. O. f. Høgermann.
- 21/11 Sndelmngersvend Hans Ferdinand Madsen, 24 A. gl., efter 4 Ugers haarde Lidelser, eneste Søn af H. M. og M. S. F. M. f. Lange.
- Helvig Munderspach, 17 Dg. gl., yngste Børn af P. F. M. og D. M. f. Olsen.
- Enken Marie Lydt f. Piper, efter længere Tids Svaghed og 2 Dages Sygdom, i 73de A. Datter.
- Admine Georgine Dahl f. Fürst, 36½ A. gl., efter længere Tids Svagelighed. Manden Depotsergeant D. og 6 Børn, hvoraf det yngste 3 Maaneder.
- 22/11 Sekondløjtnant i 10de Liniebatallion Ludvig af Blom, i 20de A., efter 7 Maaneders Lidelser af det Saar han fik i Slaget ved Slesvig. Fldr. Kommandør I. B. og C. J. B. f. Grüner.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²²/₁₁ Blikkenslagermester Frederik Pontius Edlund, efter 3 Ugers Sygdom, 54 A. gl. Enken E. E. f. Clemmensen.
- ²³/₁₁ Marie Elisabeth Petersen, 40 A. gl., efter 17 Ugers smertefulde Lidelser. 2 Søstre.
- Hedevig Andersen f. Wilken, i 80de A., efter i 20 Aar at have været Enke. Plejedatter J. Lien.
- uang. Elisabeth Dorthca Nissen, $\frac{1}{2}$ A. gl., af Hjernebetændelse. Fldr. P. N. og og A. C. N. f. Lorentzen.
- ²⁴/₁₁ The- og Porcelænshandler Nidlars Andresen Kornerup, efter 14 Dages Sygeleje. Enken J. M. K. f. Lihum og Søn.
- ²⁵/₁₁ Skomagermester J. C. O. Hindsberg, i 58de A. 2 Døttre.
- uang. Martha Elisabeth Smidt, Enke efter Marskandiser S., 71 A. gl. 2 Døttre.
- ²⁶/₁₁ Malermester Johan Henrik Runge, efter 41 Aars Ægteskab. Enken A. R. og 2 Døttre.
- ²⁷/₁₁ Kund. Juris og Assistent i Auktionskontoret under Hof- og Stadsretten Christian Valentin Schwartzkopff. Faderen Etatsr. S. og Søskende.
- Ekstraskriver ved Politiretten Peter Hansen, 67 A. gl. Børn.
- ²⁸/₁₁ Ole Jørgen Gammeltoft, $2\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. C. G. og M. G. f. Nimb.
- L. Frandsen, efter flere Aars tiltagende Svaghed, 46 Aars Ægteskab, i 79de A. Enken J. F. f. Larsen og 2 Børn.
- Opsynsbejant ved Brolægningssvæsenet Mathias Koch, 68 A. gl. Enken H. M. K. f. Behrends og Børn.
- uang. Peder Henrik Møller, 49 $\frac{1}{2}$ A. gl. Enken S. F. M. f. Jørgensen og 3 Børn.
- ²⁹/₁₁ Hedevig Mathilde Schouw, 4 $\frac{1}{2}$ A. gl., efter 14 Dages Sygeleje. Fldr. C. M. S. og S. S. f. Dons.
- Harriet Adeluide Marie Søborg, 3 Mnd. gl. Fldr. A. S. og L. S. f. Lange.
- Johan Ludvig Schneider, i 56de A. Enken M. S. f. Andersen og 3 Børn.
- ¹/₁₂ Johanne Marie Steinbach f. Frydenlund, Enke efter Guldsmedmester S., i 49de A. 11 Børn.
- ³/₁₂ Anna Marie Johanne Sofie Bertelsen, efter 14 Dages Sygdom af Strubebotændelse, Faderens eneste Datter, Moderen forhen død.
- Gjertrud Kathrine Tronsen f. Thor, 67 A. gl., efter mange Aars Lidelser og et Aars Sengeliggende af Kræft i Brystet. Eneste Søn.
- Værtshusholder Mads Rasmussen, efter en Dags Sygeleje, i 54de A. Enken A. B. f. Rasmussen.
- Værtshusholder Bendt Nielsen, efter $2\frac{1}{2}$ Aars tiltagende Svaghed. Enken J. V. N. f. Nielsen og 3 Børn.
- Overretsassessor F. T. Lützens Hustru Olivia Marie L. f. Schouby, i 25de A. Manden og en nyfødt Datter.
- ⁴/₁₂ Margrethe Zahlmann f. Flor. Manden Overlæge Z. og Søn.
- Augustine Antonia Sørensen, $7\frac{1}{2}$ A. gl., efter 10 Dages smerteligt Sygeleje. Fldr. C. S. og C. H. S. f. Sponholtz.
- Skrædermester Rasmus Jensen, 36 A. gl. Broder og Svigerinde.
- Hovmester Niels Jensen. Hans Forlovede H. F. Winløv.
- ⁵/₁₂ Julius Levin, $4\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. J. M. L. og R. L. f. Weel.
- Johan Vilhelm Bagger, 8 Mnd. gl. Søn af V. B. og J. B. f. Firmenich.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterlæde m. m.

- ⁶/₁₂ Ane Kathrine Bertelsen f. Stendrup. Manden N. J. B. og Börn.
 — Eleonora Hanszen, 3 $\frac{1}{2}$ A. gl., af Hjernebetændelse. Fldr. J. D. H. og J. F. H. f. Holzer og 10 Søsken.
 — Possementmagermester Nikolaj Peter Rydendahl. Enken C. R. f. Transe.
 — Margrethe Kathrine Lassen f. Bröndlund, i 75de A., efter flere Anrs tiltagende Svaghed og 6 Dages smerteligt Sygeleje. Manden A. P. L.
- ⁷/₁₂ Camilla Kanfeldt. Fldr. K. og L. K. f. Caddel.
 — Carl Marthalus Andreas Adriann Wichmann, efter længere Tids Svaghed og 6 Ugers Sygeleje, 11 A. gl. Søster- og Plejesøn af Urtekræmmer A. V. Adrian og B. A. f. Dampe.
 — Mægler August Meyn, efter nogen Tids Sygeleje, i 56de A. Broder V. M. uvang. Premierløjtnant og Assistent ved Brolægningssvæsenet Henrik Dreyer, efter 3 Fjerdingsaars tiltagende Lidelser. Enken E. D. og 5 Börn.
- ⁹/₁₂ Helene Jensine Hauck, 25 $\frac{1}{2}$ A. gl. Moderen A. M. H. f. Klinck og Forlovede.
- ⁹/₁₂ Börstenbindermester Anders Andersen Wangberg, efter 8 Ugers haarde Lidelser. Enken S. W. f. Jensen og Søn.
- ¹⁰/₁₂ Pastorinde Johanne Margrethe Fertig f. Staahl, Enke efter forlængst afdøde Sognepræst Peter Helt F., uden foregaaende Sygeleje. Datter og Svigersøn F. R. Lange, Kapitajn i 2den Linie.
 — Betsy Caroline Volck f. Vestrup, i 42de A., efter 19 Aars Ægtsk. Manden J. F. V. og 7 Börn, 2 andre forhen døde.
 — Værtshusholder Lars Larsen, 39 $\frac{3}{4}$ A. gl., efter næsten et Aars tiltagende Sygdom. Enken A. M. L. f. Tvede og 2 Börn.
- ¹¹/₁₂ Anna Luise Dreyer, i 12te A. Moderen A. E. D. f. Flor.
 — Johanne Charlotte Rörbye, $\frac{1}{2}$ A. gl. Moderen Enkeprofessorinde R. f. Schiött.
 — Carl Laurits Rosenkilde, 4 $\frac{1}{4}$ A. gl., af Hjernebetændelse; eneste Søn af N. R. og J. R. f. Müller.
- ¹²/₁₂ Fru Mariane Heinen f. Albertsen, Enke efter forlængst afdøde Kapitajn H., i en høj Alder, efter længere Tids tiltagende Svagelighed. Niece Fru Borring f. Bälow.
 — Sofie Petrine Petersen f. Svartz, efter 5 Ugers Ægteskab. Manden M. P.
 — Vilhelm Klæbel, af Strubehoste. Fldr. E. M. K. og M. F. K. f. Kyhn.
 — Johanne Nielsen f. Leisner, Enke efter Klejnsmedm. N., i 66de A. Tante til Klejnsmedm. J. C. Müller.
- ¹³/₁₂ Enken Anne Sofie Augusta Krag, efter længere Tids tiltagende Alderdomssvaghed, næsten 84 A. gl. Moder til A. K.
- ¹¹/₁₂ Kunstrejer Gabriel Borchhorst, efter 8 Dages Sygeleje. Enken S. B. og Börn.
 — Carl Wilhelm Ullerichs, efter 2 $\frac{1}{2}$ Maaneders haarde Lidelser. Søn af H. B. U.
- ¹³/₁₂ Cecilie Moesberg f. Jensen, i 28de A., 6 Dage efter at have født en Søn, som døde den 18de. Manden P. C. M. og en Søn, 3 Börn forudgangne.
 — Hanne Dorthé Wellesen f. Petersen, 56 A. gl., efter 36 Aars Ægteskab, kun 2 Dages Sygeleje. Manden J. W. og Börn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 16/12 Sekondløjtnant ved 7de Liniebt. Georg Tronier, efter smertefulde Lidelser i 27de A. Fldr. G. C. T. og S. F. T. f. Welsing.
 — Bogtrykkeri-Faktor Johan Diderik Roschier, 57 A. gl. 2 Brødre.
- 17/12 Typograf og Bogholder hos Hofbogtrykker B. Luno, Jens Christian Frederik Milde, i 32te A. Fldr. C. D. M. og E. M. f. Jensen.
 — Kongl. Hofpletterer Christian Knudsen, efter flere Aars tiltagende Svaghed, i 48de A. Enken L. K. f. Ilutzen og 5 Børn.
 — Strømpevæver B. Jacobsen, 38½ A. gl., efter et kort Sygeleje. Enken M. J. f. Jensen og 2 Børn.
 — Birgitte Cantor f. Levin, 49½ A. gl. Manden J. C. og 7 Børn.
- 18/12 Kunststrejler Villiam Simonsen, i 59de A., efter flere Aars tiltagende Svaghed og 7 Dages Sygeleje.
 — Carl Sigfred Vilhelm Meyer, eneste Barn af G. V. M. og H. M. f. Ryder.
 — Fhv. Kjøbmand A. M. Goldschmidt, efter 3 Maaneders Sygeleje paa Frederiks Hospital, 56 A. gl. Enken L. G. f. Roeskilde og 5 Børn.
 — Sejlmagersvend Villiam August Bentzen, i 25de A. Fldr. H. J. B. og J. A. B. f. Lund og Søskende.
 — Hans Christian Groskopf, ved en pludselig Død i 17de A., ældste Søn af F. G. og E. F. G. f. Høy.
- 19/12 Ane Kirstine Nörlund, efter 14 Dages Sygeleje. Søskende.
 — Værtshusholder Anders Jensen, 45 A. gl. Enken A. J. f. Andersen.
 — Johanne Marie Johansen f. Johnsen, efter langvarige og haarde Lidelser, i 49de A., Ægteskabets 19de. Manden Vognmandskarl J. J. og Børn.
 — Oberst i Generalstaben Oluf Nikolaj af Olsen, Rd. af Db. og Dhm., efter et kort Sygeleje. Enken L. M. O. f. Schultz og Børn.
 — Rasmus Petersen, forhen Kudsk hos Stabskirurg Dr. Mansa, efter 2 Aars Svagelighed. Enken E. G. P. f. Lindeblad.
- 20/12 Jmf. Anna Bjerring. Søsteren K. B. død 2den Novb.
- 21/12 Hofbaldandsemusik-Inspektør og Repetitør J. F. Sauter, efter et halvt Aars tiltagende Svaghed, i 64de A. Svigerinde og Børn.
- 22/12 Fru Henriette Kathrine Nettermann f. Licht, Enke efter forlængst afdøde Major A. N., i 63de A., efter flere Aars tiltagende Svaghed og længere Tids svære Lidelser. 3 Døttre og Svigersøn.
 — Marie Dorothea Oldenstedt, 33 A. gl., eneste Datter af Faderen V. V. O.
- 23/12 Marie Theresia Olsen f. Scheiblein, Enke efter Skipper O. Søster S. Holst.
- 23/12 Krigskancellisekretær Jakob Gotfred Gunst, efter 19 Aars Sindssvaghed. Søskende.
 — Trædhandler Josef Bretschneider, efter flere Aars tiltagende Svagelighed, i 74de A. Enken M. D. B. f. Werner.
 — Snedkerfrimester H. V. C. Graff, efter flere Aars tiltagende Svaghed og et Aars Sygeleje, i 72de A. Enken A. G.
- 24/12 Carl Gustav Oscar Whitte, 1½ A. gl., efter 14 Dages Sygdom, eneste Barn af Bataljonskirurg C. E. E. W. og M. W. f. Buch,
 — Elias Schröder, 3 Ug. gl., Søn af Skibskapitajn J. C. S. og H. S. f. Bruun.
 — Daniel Heering, Kanonér i Sø-Etaten, efter 11 Aars Ægteskab. Enken M. H.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{24/12} Jakobino Frederikke Almind f. Lyngø, Enke efter forlængst afdøde Grøsserer og Lysestøber J. P. A., efter langt og smerteligt Sygeleje, i 58de A. Søn.
- Professor Ludvig Holberg Warncke, Overlærer ved den mosaiske Friskole, ved en pludselig Død i 62de A. Enken M. W. f. Ree og Börn.
- Fru Sofie Frederikke Mønster f. Fleischer, Enke efter Biskop M., efter et kort Sygeleje. Börn og Svigersønner.
- Klejnsmedsvend Elef Olsen Vinge, i 50de A. Enken H. D. V. f. Stolberg og 2 Døttre.
- Fru Severine Christiane Sofie Charlotte Nielsen f. Borch, efter langvarige og hårde Lidelser, i 57de A. og Ægteskabets 32te. Manden Højesteretsassessor N. og Søn.
- ^{25/12} Hanne Dorothea Jacobsen, efter 12 Dages Lidelser af Gigtfeber. Eneste Søster af S. J.
- ^{26/12} Fhv. Toldinspektør i Faaborg, Kammerassessor F. V. Barth. Broderdatter Ph. B.
- J. M. Bagger f. Crone, efter faa Dages Sygeleje i 65de A. Manden Kammeraad Bagger.
- Valdemar Julius Theodor Granzow, 7 Mnd. gl., efter 12 Dages Sygdom. Yngste Søn af Skræderm. F. C. G. og V. G. f. Reiter.
- ^{27/12} Christine Berg, i 88de A., efter et kort Sygeleje. Börn.
- Fru Christiane Elisabeth Bang f. Selmer, Enke efter Etatsraad og Kontorchef under Admiralitetet B., i 47de A.
- Henriette v. Eggers. Söskende.
- Cecilie Ellingsen f. Hansen, 79 A. gl., uden foregaaende Sygdom. Manden fhv. Postbud L. E. og Börn.
- M. A. Bendixen, i 75de A. Enken H. B. f. Nathan og 5 Börn.
- ^{28/12} Enkefru Inger Elisabeth Rist f. Hyssing, i 74de A. Börn.
- Emerentze Kirstine Scholdann f. Laulund, i 62de A. Börn.
- Johan Peter Debusmann, i 49de A. Stedmoder C. D. f. Ryberg og Söskende.
- ^{29/12} Anna Margrethe Ripperger f. Hvidt. Börn.
- Marie Cecilie Möller f. Eltong, 30 A. gl., efter 2 Aars Ægteskab. Manden Kand. Theol. og Skolebestyrer F. A. C. M.
- ^{30/12} Mathilde Charlotte Eleonora Bæhr, efter længere Tids Upasselighed og 8 Ugers Sygeleje, 16½ A. gl. Eneste Barn af B. paa Söbadeanstalten.
- Anna Augusta Fischer f. Bertelsen, Enke efter Skibskaptajn P. C. F. Søn og Svigerdatter.
- Madame Ane Kirstine Hergert, Enke efter Slagterm. H., efter 8 Dages Sygeleje i 66de A. Eneste Datter og Svigersøn.
- ^{31/12} Høker Rasmus Petersen, 43½ A. gl. Enken O. C. P. f. Hansen og 5 Börn.
- Magdalene Aggersborg f. Haahr, 78 A. gl., i Ægteskabets 45de. Mand og Börn.
- Fru Engelke Margrethe Colbjørnsen f. Falbe, Enke efter Justitiarius, Gehejmekonferentsraad Ch. C., i 86de A. Døttre og Svigersøn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- $31/12$ Clara Nikolius Margrethe Green, 27 $\frac{1}{2}$ A. gl., efter længere Tids Svaghed, yngste Datter af J. A. G. og S. K. G. f. Trane.
 — Jmf. Susanne Marie Nielsen, 79 A. gl., efter flere Aars Svagelighed og faa Dages Sygeleje.
 uang. Jensine Serine Emilie Charlotte Nielsen, 5 A. gl., efter 8 Dages Sygeleje. Ældste Datter af N. N. og C. C. N. f. Fjelsted.

1849.

- $1/1$ Esther Nathanson f. Herfort, i 72de A., efter næsten 50 Aars Ægteskab. Manden Redaktør M. L. N., Børn og Børnebørn.
 — Juliane Marie Hansen f. Petersen, 35 $\frac{1}{2}$ A. gl., efter 1 Aars Ægteskab. Manden Hjul- og Kærmagersvend H.
 — Henriette Vilhelmine Luise Hostrup f. Mantzius, af en Brystbetændelse, i 24de A., efter 2 Maaneders Ægteskab. Manden C. H.
 $2/1$ Carl Otto Nexøe, 1 $\frac{3}{4}$ A. gl. Fldr. P. H. N. og C. N. f. Smidth.
 — Nanna Børgesen, 1 $\frac{1}{2}$ A. gl., Datter af C. M. B. og E. S. B. f. Sørensen.
 — Maren Christine Johnsen f. Buchholz, Enke efter forlængst afdøde Vognmand Erik J., i 94de A. Børn og Børnebørn.
 $3/1$ Charlotte Marie Kathrine Knudsen f. Zeise, efter længere Tids Svagelighed. Manden Assessor Farm. C. H. K. (Vesterbro), en Datter forlængst forudgangen.
 — Dortha S. Kemp f. Zinelli, 40aarig Enke efter Kunstdrejer C. J. Kemp, nærved 95 A. gl. 2 Sønner og en Datter.
 $5/1$ Jmf. Luise Augusta Lorentzen, efter 9 Dages haarde Lidelser af Brystbetændelse.
 — Else Geday, Enke efter Marskandiser og Dannebrogsmænd G., 82 $\frac{1}{2}$ A. gl. Børn og Svingersøn.
 $6/1$ Restauratør Jakob Peter Borregaard. Efterladte Børn og Forlovede.
 — Mathilde Christiane Schwartzkopff f. Wulff, i 31te A.
 — Christiane Stanl f. Kruse, Enke efter Sekretær og Bogholder St., i 69de A. Søn og Datter.
 — Sofie Hyughue f. Weston, i 90de A. Moder til S. Borch.
 — Brændevinsbrænder Martin Ludvig Meyer, i 49de A., efter 14 Dages Sygeleje. Søn og Svingerdatter.
 — Grosserer Isak Levyjohn, efter længere Tid i Sygdom. Enken H. L.
 — Ane Bruns f. Gad, 61 A. gl. Manden J. H. B. og Børn.
 uang. Fhv. Kontrollør ved det kongl. Theater og Seddeltrykker i Nationalbanken Carl Jørgensen, 55 A. gl., efter et kort Sygeleje. Børn.
 $7/1$ Fhv. Urtekrammer Søren Anton Anthoni, efter længere Tids Svagelighed og 10 Ugers Sygeleje.
 — Enkemadame Christiane Glæssner f. Wilde.
 $8/1$ Andrea Hermann, $\frac{3}{4}$ A. gl., efter 3 Dages Lidelser. Fldr. Mekaniker E. H. og L. H. f. Voss.
 $9/1$ Charlotte Amalia Barner f. Barner. Manden C. Barner.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 9/1 Kammerraad og Chef for, Bygningsadministrations-Kontoret Jens Søren Christensen. Enken V. C. C. f. Klingberg og 4 Børn.
- 10/1 Inger Birgithe Petersen f. Gammelgaard, Husholderske ved det kongelige Døvstumme-Institut. Manden J. P.
- Snedkermester Jens Peder Lodberg, i 69de A., efter længere Tids Svagelighed. Enken J. L. f. Zimmermann og 5 Børn, 3 andre forudgangne.
- Kand. Filos. Jørgen Larsen, 36 A. gl., efter længere Tids Svagelighed og 3 Ugers Sygeleje, 2 Aars Ægteskab. Enken E. L. f. Østerberg, og Forældrene Brændevinsbrænder P. Hansen og A. C. Hansen i Odense.
- Birthe Marie Welsch, 74 A. gl., 2 Børn.
- Marie Møller f. Hansen, Enke efter Skibsfører J. P. M., i 61de A., efter kortvarigt Sygeleje. Søn og Datter.
- 11/1 Skrædermester Christian Jakob Pape. Enken M. C. P.
- 11/1 Markus M. Salomonsen, i henved 50 A. Urtekræmmer her i Staden, efter over 50 Aars Ægteskab. Enken R. S. f. Meyer og Børn.
- Oberstinde Anna af Würtzen f. Schmidt, efter 2 Dages Sygeleje. Efterladte.
- Johan Frederik Erichsen junior, efter længere Tids Sygdom, 25 A. gl. Forældre og Søsken.
- Juliane Marie Stanhl f. Schönberg, Enke efter Havnekontrolør S., i 70de A., efter mange Aars hærde og tunge Lidelser. Børn og Svigersøn.
- Peter Christoffer Böhling, 61 A. gl., efter 32 Aars Ægteskab. Enken A. M. B. f. Schmidt. En Datter forudgangen.
- Charlotte Gether f. Lund, Enke efter forlængst afdøde Fuldmægtig Gether. Efterladte.
- 12/1 Flv. Husekræmmer Anders Jørgen Schmidt, i 59de A. Enken V. A. S. f. Nielsen og en lille Datter.
- 13/1 Ane Kirstine Levinsen, i 67de A. Børn.
- Johanne Frederikke Degen f. Becker, efter længere Tids Svagelighed, i 84de A. Datter L. Bruae f. Degen.
- Islandsk Kjøbmand P. J. Petersen, efter længere Tids Svagelighed, i 50de A. Enken L. P. f. Toxværd.
- Poulina Hansen f. Poulsen, 44 A. gl. Manden R. H. og 3 Børn.
- Christiane Nikoline Meyer f. Lund, i 43de A., efter 2 Aars tiltagende Svagelighed. Manden Klejnsmedsvend J. H. M. og 2 Børn, 5 andre forhen døde.
- 14/1 Madame Anne Høyer f. Albeck, Enke efter Silke- og Klædehandler Dbm. T. L. H., 81 A. gl.
- Marie Jakobine Vilhelmine Larsen f. Bruun, efter 5 Dages Sygeleje, 3 Aars Ægteskab. Manden Snedkersvend N. P. L. og 2 Børn.
- Snedkerfrimester Martin Immanuel Klæbel, i 52de A. Enken F. M. K. og 8 Børn.
- 15/1 Barbersvend J. Vestergaard, paa Frederiks Hospital, 65 A. gl., efter længere Tids Svagelighed.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 1⁵/₁ Karen Frederiksen f. Olsen, i 40de A., 7 Dage efter Nedkomsten med en Søn. Manden Høker H. F. og 2 Børn.
- Dorthea Marie Petersen f. Borgvard, efter 9 Ugers Sygeleje. Manden Snedkersvend C. F. P. og 6 Børn, det yngste 9 Uger gl.
- uaug. Værtshusholder Frederik Leciene, efter et kort Sygeleje, i 55de A. (Nørrebro.) Enken A. L. f. Hunsen og 2 Børn.
- 16/₁ Karen Marie Jensen f. Christensen, i 78de A., efter 3 Ugers Sygeleje. Manden T. J. og Børn.
- Fru Ane Johanne de Hemmer, Enke efter forhenværende Stiftspræst D. H. paa Vallø, i 83de A. Tante til Læge ved Grevskabet Bregtved Kruse.
- Karen Marie Christine Laurine Sørensen, efter 15 Dages Sygdom, i 27de A. Moderen C. S. f. Larsen og 2 Brødre.
- 17/₁ Menig ved 8de Linieht. Niels Henriksens Illustru, Maren Nielsdatter, 10 Dage efter at have født en Søn.
- Karen Simonsen, 51 A. gl., efter flere Aars tiltagende Svagelighed. Manden N. S. og Søn.
- Major K. Kristensen, 71 A. gl., Døttre.
- Charlotte Caroline Pram, 2³/₄ A. gl. Fldr. C. C. Pram og A. L. P. f. Sivertsen.
- 18/₁ Margrethe Christensen f. Randlöv, i 61de A., efter 24 Aars Ægteskab Mænden Brændevinsbrænder S. C.
- Inger Drieser f. Thrane, henved 86 A. gl. 2 Børn.
- Anna Petronella Holm, i 40de A., efter et kort Sygeleje. Eneste Datter af Juliane Holm.
- Henrikke Baggine Heegaard f. Hornemann, Enke efter Isenkræmmer M. A. H., efter 1¹/₂ Aars Sygeleje, i 69de A. Børn.
- uang. Bogbinder Jakob Christian Berg, efter længere Tids Svagelighed, i 80de A. Enken C. B. f. Bandelöv og Børn.
- 19/₁ Gustav Frederik Södermann, efter 4 Maaneders Lidelser, 5 Dage før han fyldte sit 9de A. Fldr. G. F. S. og E. C. S. f. Berg.
- Ane Magdalene Elisabeth Kyhl f. Schmidt, 51¹/₂ A. gl., efter længere Tids Svagelighed og 2 Aar efter hendes forudgangne Mand. Børn og Sviigersøn.
- Generalmajor Erik af Onserud, Kommand. af Dbr. og Dbm., 82 A. gl., efter længere Tids Svagelighed. Datter og Sviigersøn.
- 20/₁ Kancelliraad og Brygger Knud Gotfred Groth, i 64de A., efter længere Tids Svagelighed og 3 Ugers Sygeleje. Enken M. C. G. f. Østergaard og Børn.
- Edvard Branth, efter længere Tids Sygdom. Forlovede og Søsken.
- 21/₁ Værtshusholder Claus Nielsen, efter længere Tids tiltagende Svagelighed og 6 Ugers Sygeleje, 48 A. gl. Enken A. M. N. f. Petersen.
- Værtshusholder Christen Nielsen, 52 A. gl., efter længere Tids Svagelighed og 14 Dages Sygeleje. Enken Helene N. f. Schermacher og 2 Børn.
- 22/₁ } Et 5 Maaneders Pigebarn og en 2¹/₂ Aars Dreng, Børn af J. Johansen og
5/₂ } C. M. J. f. Bruus.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 28/1 Instrumentmagersvend Julius Severin Lier, efter flere Aars Sygdom, i 33te A. Næst yngste Søn af O. O. L. og M. V. L. f. Indbal.
- Student Christian Balthasar Meitzner, efter 4 Ugers Lidelser af Lungesvindst, i 22de A. Slægtninger.
- 24/1 Madame Sigrid Christine Sonne, 75 A. gl., efter haarde Lidelser. Sønne-døttre og Svigersønner.
- Maren Kirstine Bircholdt f. Adler, i 61de A. Manden C. J. B.
- Else Marie Nielsen f. Friis, i 61de A., efter flere Aars tiltagende Svaghed, 28½ Aars Ægteskab. Manden Høker R. N. og Børn.
- Johannes Mule Jessen, i 57de A.
- 25/1 Frederikke Jørgensen f. Christensen. 3 Børn.
- 26/1 Christine Hansine Emilie Christophersen, 13 A. gl., efter 5 Ugers Lidelser af Brystbetændelse. Datter af S. C.
- Glarmester Stallknecht, efter 2 Aars Sygdom. Enken C. St. f. Bentzen og 5 Børn.
- Tomine Frederikke Bigler, Enke efter Murmester B., efter længere Tids tiltagende Svaghed, i 70de A. 2 Børn.
- Anne Kirstine Jørgensen f. Søborg, efter et kort Sygeleje i 67de A., efter 34 Aars Ægteskab. Manden H. J., 3 Børn og Svigerinde.
- Emilie Augusta Wolff, 1½ A. gl., efter faa Timers Sygeleje. Yngste Barn af Kancelliraad N. W. paa Vodroffsgaard og L. W. f. Kock.
- 27/1 Hans Christian Hansen, efter faa Dages Sygeleje. Forlovede Ane Kirstine f. Nielsen.
- 29/1 Fliv. Batallionskirurg Hans Julius Wagner Hushahn, efter 1½ Aars Ægtsk., ved et apoplektisk Tilfælde, 47 A. gl. Enken Ditlevine H. f. Gemmelke.
- Regine Henriette Dreier f. Knuth, 26 A. gl. Fraværende Mand og øvrige Familie.
- Caroline Vilhelmine Simonsen f. Hertzlöv. Manden, Blikkenslagermester C. F. V. S. og 5 Børn, 6 døde tidligere.
- 30/1 Jakobine Kathrine Ehlern f. Jacobsen, 47 A. gl., efter 10 Maaneders Sygdom, 20 Aars Ægteskab. Manden J. E. E. og Børn.
- Enken Juliane Marie Wedel f. Christensen, 78 A. gl., efter flere Aars Svaghed og 3 Ugers Sygeleje. 2 Børn.
- Georg Johannes Støhr, 1 A. 4 Dg. efter hans forudgaaene Uastru. Børn.
- Frøken Annn Marie Ebbesen, efter faa Dages Sygeleje, i 69de A. Eneste Søster af B. C. Munderloh f. Ebbesen.
- uang. Marie Rickmann, 8 Mnd. gl., Fldr. F. R. og S. R. f. Stabe.
- Rasmus Alfast, 74 A. gl. Søsteren A. Steffensen.
- 31/1 Marie Ryder f. Giegengack, efter længere Tids Svaghed. Manden C. H. R. og Børn.
- Oberstløjtnant, R. af Db., Sejl- Flag- og Kompasmager Niels Rohr Bang, efter 4½ Maaneders Sygdom. Enken O. B. f. Jøcg og Børn.
- Börstenbindermester J. L. Bruun, efter mangeaarig Sygdom og Lidelser. Efterladte.
- uang. Elisa Marie Lund, efter lang Tids Lidelser. Søsken.
- 1/2 Caroline Kirstine Junggreen f. Svendsen, i 72de A., efter flere Aars

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- smertefulde Lidelser og 10 Maaneders haardt Sygeleje, Manden Skomager L. Junggreen og Datter.
- 1/2 Opsynsmand i Dokken Lars Nielsen Lund, 65½ A. gl., efter længere Tids Svaghed og 3 Maaneders smertefuldt Sygeleje. Enken D. L. f. Megrevig og Søn.
- Lars Mathiesen Goeskier, f. 28de Jan. 1818. Brødre.
- 2/2 Herman Peter Holm, 13 Maaneder gl. Fldr. P. C. II. og C. II.
- Marie Bollesen f. Olsen, efter længere Tids Svagelighed og 6 Ugers haardt Sygeleje, 34 A. gl. Manden Skomagemester C. B.
- Svendborg Holm, 74½ A. gl.
- Praktiserende Læge F. G. Friese, i 70de A. Enken C. F. F. og 14 Børn.
- 3/2 Frederikke Schröder f. Hansen. Manden P. A. S.
- Gaardejer Jørgen Olsen til Stømpedysgaard, formedelst et ulykkeligt Fald den 31te Jan. paa Vejen til Kbhvn., død paa Frederiks Hospital efter navnløse Lidelser i 39te A. Enken B. M. O. f. Hansen.
- Marie Elisabeth Winge f. Lorentzen, efter flere Aars tiltagende Svagelighed. Datter og Svigersøn.
- Portner ved Raad- og Domhuset Nikolaj Christiansen, 59 A. gl., i Ægteskabets 27de, af Følgerne af et apoplektisk Tilfælde. Enken J. C. f. Meyer og 4 Børn, 7 andre forud døde.
- 1/2 Fhv. Værtshusholder Lars Andersen Friberg, i 65de A., efter 4 Dages Sygeleje. Børn.
- Gurry Margrethe Høyrriis f. Thesen, Enke efter Bankassistent C. V. II., 79 A. gl. Datter og Datterdatter.
- Karen Marie Svendsen f. Petersen, efter længere Tids Svagelighed, i 44de A. Manden, Skomagersvend A. S.
- Vinhandler Frederik Thønnesen, efter længere Tids Svagelighed. 5 uforsørgede Børn og Broder T. J. Th.
- Kammerraad og Stiftslandinspektør Hannibal Hastrup, i 71de A. Broder til M. L. H.
- 5/2 Luise Amalia Petersen, i 19de A. Plejemoder H. Sevel og Søskende.
- Charlotte Amalia Schwander f. Fischer, i 64de A., efter 7 Aars tiltagende Svaghed og 5 Dages haardt Sygeleje, næsten 36 Aars Ægtsk. Manden Strømpevæversvend J. C. S.
- ung. Malersvend J. C. Steinheuser. Enken S. St. f. Riisberg og 3 uforsørgede Børn.
- Fru K. E. Fuglede f. Fischer, i 82de A. Efterladte.
- 6/2 Jenny Kietz, 12½ A. gl. Fldr. F. K. og M. K. f. Hansen.
- Peter Ferdinand Möller, 10 A. gl. Fldr. Høker J. D. M. og J. C. M. f. Bruun.
- Gølfred Jakob Tietke, i 74de A., efter længere Tids Svagelighed. Broder til P. V. T.
- Studios. Filos. Ole Christian Lundsgaard Hoppe, 22 A. gl., efter 4 Aars tiltagende Brysttæring. Moder og Søskende.
- Ekstraskriver Jens Lyder Roed. Moderen H. R., Enke efter Kand. Jur. R., og Søskende.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- uung. Ane Marie Nielsen f. Fredstrup, 38 A. gl., efter 3 Ugers haarde Lidelser, 3 Aars Ægteskab. Manden Malermester J. A. N.
- 7/2 Johanne Marie Frederikke Reusch, efter længere Tids Svagelighed. Ældste Datter af Skomagermester F. M. R. og J. K. R. f. Worm.
- Skrædermester Niels Hansen Lock, i 69de A., efter 42 Aars Ægteskab. Enken B. M. L. f. Möller og 8 Børn.
- Johanne Frederikke Wadskjær. Moder og Søsken.
- Peter Sørensen, i 52de A., efter flere Aars tiltagende Svagelighed, 27 Aars Ægteskab. Enken H. M. S. f. Jacobsen.
- Frederik Jørgen Johan Münzberg. Enken A. M. f. Knudsen og 2 Børn, 2 Sønner forud døde.
- 8/2 Oldingen Frederik Adler Pløyen, fhv. Sekretær i det udeulandske Departement, Gehejmelegationsraad, Ridder af Db., 84½ A. gl. Børn og Svigerbørn.
- Marie Sofie Thomsen f. Lindgaard. Manden, fraværende Styrmand T. T., og 3 smaa Børn.
- Oline Hansine Christensen f. Sørensen, i 25de A., efter længere Tids Svagelighed og 4 Ugers Sygeleje. Manden O. Ch., en Søn forudgangen.
- uung. Moses Levin Kalisch, efter mange haarde Lidelser og Gjenvordigheder, 69 A. gl. Søsken.
- 9/2 Professor Dr. Filos. Torkel Baden, efter 5aa Dages Sygeleje, i 84de A. Efterladt.
- Höker Jens Christian Olsen, 40 A. gl., efter 4 Ugers Sygeleje, 2½ Aars Ægteskab. Enken A. O. f. Raadberg og 2 smaa Børn.
- Maren Svendsen f. Jensen, efter 6 Aars tiltagende Svagelighed, i 46de A., efter 13 Aars Ægteskab. Manden, Höker J. S. og 3 Børn.
- uung. Emil Peter Nikolaj Weede, af heftig Strubehoste, 1 A. 5 Mnd. gl. Fldr. P. H. og N. H. f. Holm.
- 10/2 Bolette Petronella Barilholdy f. Frick, Enke efter forlængst afdøde Told- og Konsumtionsinspektør B. i Kjøge, efter længere Tids Svagelighed. Børn.
- Johanne Christine Christiansen. Fldr. Höker H. Ch. og L. Ch. f. Madsen, og Søsken.
- Frederikke Dorothea Wichmann f. Löw, Enke efter Regimentskirurg W., 86 A. gl. Søn.
- Joakim Peter Melms, efter længere Tids tiltagende Brystsvagelighed, i 34te A. Moderen Zarine M. og 2 Søstre.
- Marie Mecilie Brodersen f. Toxværd, efter længere Tids Svagelighed, i 48de A. Manden R. B. og Børn.
- 11/2 Anne Margrethe Riis f. Harreschou, ved en pludselig Død i sine bedste Aar. Manden kongl. Postfører C. R. og 4 Børn.
- uung. Vincentine Hostrup Schultz f. Prom. Manden Direktør J. H. S.
- 12/2 Anine Ekman, efter 8 Dages Sygdom, neppe 8 A. gl. Fldr. J. P. F. E. og A. E.
- Marie Frederikke Ververs f. Nau, Enke efter forlængst afdøde Kobberhandler A. V., efter et kort Sygeleje, i 64de A. Børn.

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- ¹²/₂ Instrumentmager Johan Mathias Bugge, efter langvarig organisk Hjerter-sygdom. Søskende.
- ¹³/₂ Fhv. Underoffiser Andreas Johansen Lindsøe, i 51de A. 2 Søstre.
— Malermester Niels Christinn Wolsted, i 48de A., efter længere Tids Svagelighed og 3 Ugers Sygeleje. Enken A. M. W. og Datter.
- ¹⁴/₂ Mursvend Nikolaj Blem, i 53de A., efter længere Tids tiltagende Svagelighed og 2 Maaneders haarde Lidelser. Søster.
— Jmf. Marie Charlotte Mauritzen, efter 3½ Maaneders haarde Lidelser. Faderen P. M. og Søskende.
- uang. Hans Henrik Fecht, Koffardikapitajn og senere Toldbetjent, i 58de A. Eneste efterlevende Søster A. C. Lange f. F.
- ¹⁵/₂ Frederik Vilhelm Hultin, 44 A. gl., efter længere Tids tiltagende Svagelighed. Enken M. H. f. Möller og Barn.
— Vincent Georg Heinrich Hein, Frivillig af 1ste Jægerkorps og Dannebrogsmænd, i 29de A., efter omtrent 10 Maaneders smertefulde Lidelser som Følge af et Skudskaar under Slaget ved Slesvig. Moderen Oberstløjtnantinde Anne H. og Søskende.
— Studios. Filos. Carl Christian Theodor Villhelmsen, efter 7 Ugers Sygeleje, paa sin 21de Fødselsdag. Moderen N. V. f. Gundorph.
— Ane Kirstine Andersen f. Jensen, efter et kort Sygeleje, i 62de A. 3 Børn.
— Silke- og Klædekræmmer Peter Reinhardt Olsen, 28 A. gl., efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed. Fraværende Forældre.
- ¹⁶/₂ Johanne Margretho Vilhelmine Klein, ½ A. gl. Faderen L. K.
— Charlotte Taagerup f. Holsteen, Enke efter Prokurator-Fuldmægtig F. V. T., ved et apoplektisk Tilfælde. Eneste Efterladte Datter E. T.
- ¹⁸/₂ Malermester C. E. Svendsen. Broder, Skomagermester J. F. S.
— Niels Petersen, i 72de A., efter 3 Maaneders Sygeleje. Enken M. Petersen f. Pallesen og eneste Søn.
— Christoffer Espesen Svendsen, efter 15 Aars Ægteskab. Enken L. F. S. f. Hjelmberg og 5 Børn.
- ¹⁹/₂ Jmf. Sörine Marie Albertine Beck. Søskende.
— Oscar Callesen, 1 A. gl. Fldr. C. C. og C. C. og Søskende.
— Hans Jacobsen, i 45de A., efter 11 Aars Ægteskab. Enken K. M. J. f. Tofte.
— Blokkedrejermester Lorenz Henrik Bencke. Enken E. B. f. Sörensen og Børn.
— Maren Kathrine Lundvald f. Nielsen, efter 5 Aars tiltagende Svaghed, i 43de A. Manden Mursvend P. A. L.
— Sætterlærling Frederik August Jensen, 18 A. gl. Moderen A. J. f. Poulsen.
- uang. Emil Christian Holm, yngste Søn af Rosalia H. f. Petit.
- ²⁰/₂ Rudolf Meinecke. Fldr. H. P. R. M. og C. M. f. Poss.
— Sofie Hausen, i 30te A. Søster C. H.
- ²¹/₂ J. H. Hellmers, efter 4 Ugers Sygdom. Børn.
— Ane Marie Mörch f. Andersen, Enke efter Klejnsmedmester M., efter langt og smertefuldt Sygeleje, i 63de A. Børn og Svigersøn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²¹/₂ Ivan Oscar Sørensen, 1½ A. gl., ved en hurtig Død. Fldr. Possementmagermester V. T. S. og J. J. S. f. Jørgensen og Søskende.
- uung. Inger Marie Juncker f. Möller, i 73de A. Manden Overskjærermester J. C. J.
- ²²/₂ H. J. Hesselager, efter flere Aars Svagelighed. Enken Mariane H. f. Thomsen.
- Grosserer Lorens Kramp, 29 A. gl., efter 14 Dages Sygdom. Søster V. Albeck f. K.
- Krigsraad og Revisor Hans Andersen, 58½ A. gl., efter 9 Dages Sygdom. Enken Mathilde A. f. Mathiesen.
- Anna Marie Hermes, efter et 5 Maaneders smerteligt Sygeleje. Niece af Kapitajn Meidell.
- Lakaj Edouard Carpentier, efter 4 Maaneders haarde Lidelser, 16 Aars Ægteskab, 45½ A. gl. Enken Charl. C. f. Schubert og 3 Børn.
- Toldassistent Jakob Andreas Bagger, ved en pludselig Død. Enken H. B. f. Hansen og 2 uforsørgede Børn.
- ²³/₂ Cecilie Knudsen, Enke efter Opsigtsbetjent P. K., i 72de A. Børn.
- Emilie Rasmine Bülow f. Hermann, efter længere Tids Svagelighed, 28 A. gl. Manden Inspektør paa Ladegaarden F. C. B. og Barn.
- Tjenestepige Ane Kirstine Withusen, som i et Tidsrum af 20 Aar havde tjent hos Frøken V. U. Falbe.
- Kæretmagersvend Jens Adolf Torbensen, 24 A. gl. Enken M. T.
- Peter Rasmussen, efter 7 Maaneders Sygeleje, i 59de A. Enken H. R. f. Flor og 3 Børn.
- ²⁴/₂ Herman Villiam Bertelsen, 1½ A. gl. Fldr. P. A. B. og A. B. f. Heinsvig.
- Poulina Amalia Elisabeth Gottvaldt f. Holm, Enke efter Pastor G. i Norge, efter flere Aars tiltagende Svaghed og faa Dages Sygeleje, 62 A. gl. 5 Børn, hvoraf 3 Sønner fraværende.
- Peter Carl Bræstrup, 10 Ug. gl. Fldr. Konferentsraad C. J. C. B. og C. E. B. f. Lassen.
- Snedkermester P. Jacobsen, efter flere Aars tiltagende Svaghed. Enke og Børn.
- ²⁵/₂ Jens Andersen Mammen, efter 2 Maaneders Sygeleje, 64 A. gl. Enke og 2 antagne Børn.
- ²⁶/₂ Fhv. Brygger og Brændevinsbrænder Rasmus Gotfreds Bøstrup, 67 A. gl., efter 14 Dages Sygdom.
- Niels Juul Nielsen, næsten 1 A. gl., efter 7 Dages Sygdom. Fldr. H. F. N. og E. N. f. Dahl. 3 Søskende forudgange.
- Afskediget russisk Ritmester Torkel af Baden, Ridder af flere Ordener, 77 A. gl. Enken Gustave B.
- ²⁷/₂ Johan August Vilhelm Vælder, d. pludselig i 46de A., efter flere Aars tiltagende Svaghed, 21 Aars Ægteskab. Enken Gyte V. f. Jensen.
- ²⁸/₂ Gjertrud Marie Petersen, Enke efter forlængst afdøde Naalemagermester P., 72 A. gl. Børn og Svigerbørn.
- Oberstløjtnant Gustav Blicher, i 71de A. Enken M. B. f. Engelsted og Børn.

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- ²⁶/₂ Caroline Reffling f. Terkelsen. Manden Justitssergeant R.
 — Sofie Dorothea Kindler f. Bibel, i 56de A., efter længere Tids Svaghed og 4 Dages smertefulde Lidelser. Manden Knapmagermester C. K. og Børn. En Søn forudgangen.
- ¹/₃ Otto Thorvald Byrstring, 7 A. gl. Fldr. Lakfabrikør C. B. og N. B. f. Beckgreen.
 — Georg Villiam Jensen, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. J. J. og B. C. J. f. Olsen.
 — Frederikke Luise Wöhlermann f. Bolbroe, Enke efter Vare- og Vekselmægler W. Broder.
 — Fru Anna Elisabeth Scholten f. Thortsen, i 62de A., efter længere Tids Sygdom, 38 Aars Ægteskab. Manden Generalguvernør P. S. 2 Døttre døde forud.
 — Kammerherre, Gehejmelegationsraad F. af Lövenörn, R. af Db., efter et kort Sygeleje. Enken.
- ²/₃ Rebslagermester Hans Christensen, i 66de A. Børn.
 — Jakobine Augustine Thomsen f. Thygesen, i 39te A. Manden C. T.
 — Höker Jens Hansen, i 47de A., ved et apoplektisk Tilfælde. Enken J. M. H. f. Lyng.
- Enken Ane Sofie Henningsen, 61 A. gl. Datter og Svigersøn.
 mang. B. Siegler, 82 A. gl. Datter og Svigersøn.
- ³/₃ Karen Andersen f. Andersen, i 35te A. Manden Mads A. og 7 Børn.
 — Jmf. Sofie Frederikke Larsen, 69 A. gl.
 — Hans C. Strunch, 53 A. gl.
 — Blikkenslagersvend Johannes Emilius Öberg, efter 2 Aars Lidelser af Brysttæring, 25 A. gl. Moderen J. Ö. og 2 Brødre.
 — Henri Johan Andersen, i 26de A. Søster Th. M. A.
- ⁴/₃ Engel Katharine Andersen f. Grabbet, i 51de A., efter længere Tids Svagelighed. Manden Skomagermester J. Andersen.
 — Kapitajn Christian Thonboe, i 51de A. Datter M. M. T.
 — Ane Kirstine Petersen f. Christensen, Enke efter forlængst afdøde Höker R. P., efter flere Aars Svaghed, i 67de A. 5 Børn, 15 Børnebørn og 1 Barnebarnsbarn.
 — Margrethe Jespersen, 67 A. gl., efter flere Aars Svagelighed. Børn og Svigerbørn.
 — Christian Adrian Rönnov, efter flere Aars tiltagende Svaghed, 79 $\frac{1}{2}$ A. gl., henved et Aar efter sin forudgangne Hustru. Børn.
- ⁵/₃ Enkemadame Dorothea Margrethe Frederiksen, 86 A. gl.
 ... Tømmermester C. Taube, efter længere Tids tiltagende Svaghed, 20 Aars Ægteskab, i 82de A. Enken E. T. f. Gummer og Børn.
 — Peder Jensen, efter et Aars tiltagende Svaghed, i 46de A. Enken S. C. J. f. Olsen og 2 Børn.
 — Martinus Emil Iversen, 44 A. gl. Enken V. I. f. Bonderup og Børn.
- ⁶/₃ Fru Christiane Marie Trap f. Feddersen, i 29de A. Manden Justitsraad J. P. T.
 — Konstruktionsassistent i Sö-Etaten og Lærer ved Kunstakademiet Johan

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- Daniel Petersen, efter faa Dages Sygeleje, i 55de A. Enken C. A. P. f. Kjær og 5 Sønner.
- $\frac{6}{3}$ Johanne Mathilde Rehn, $4\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. E. M. v. Rehn og E. v. R. f. Högström.
- Skrædersvend Laurits Henrik Lyngø, i 52de A., efter mange Aars Lidelser og 10 Ugers smertefuldt Sygeleje, 27 Aars Ægteskab. Enken C. L. f. Andersen.
- $\frac{7}{3}$ Kapitajn B. F. B. Olrik, efter 12 Dages Sygeleje. Broder til J. H. L. Olrik.
- C. J. A. Rhenius, Emulliör og Guldsmedfrimester, i 60de A. Enken A. R. f. Weise.
- $\frac{8}{3}$ Hansine Dorothea Amalia Hansen, $21\frac{1}{2}$ A. gl., efter 3 Aars tiltagende Svaghed og 2 Maaneders Lidelser. Fldr. Værtshusholder J. H. og A. K. H. f. Hansen og 6 Söskende.
- Juliane Sofie Stilling f. Hinzpeter, Enke efter Mundskjæk St., i 73de A. Sön.
- Christiane Pæckness f. Bering, efter 10 Dages Sygdom under et temporært Ophold i Kbhvn., 78 A. gl. 7 Börn og 34 Börnebörn.
- uang. Stiftamtmand Konferentsraad Unsgaards Hustru.
- $\frac{10}{3}$ Fhv. Kapelmusikus Johannes Sikora, efter længere Tids Svagelighed. Enken F. S. og Börn.
- Luise Augusta Olsen f. Fait, 35 A. gl. Manden Mel- og Grynhandler J. O. og 2 smaa Börn.
- Ane Kathrine Berg f. Hassert, i 70de A. Svigersön J. Avenstrup.
- Christian Gotfred Richardt, i 50de A. Enken A. M. R. f. Hansen og Börn.
- $\frac{11}{3}$ Ane Borup f. Degn, i 79de A., efter 3 Dages Sygeleje, 49 Aars Ægtsk. Manden Snedkermester I. B.
- Gjæstgiver og Kapitajn i Brandkorpset Cort Nielsen Stauning (Vesterbro), 82 A. gl. Börn, Börnebörn og Svigersønner.
- Bagersvend Carl Anton Kirschner, efter et kort Sygeleje, i 23de A. Fldr. F. K. og M. K. K. f. Röpper.
- Frederik Marius Stallknecht, 18 A. gl., efter næsten 3 Aars Svaghed og 5 Ugers Sygeleje paa det orthopædiske Institut i Kbhvn. Fldr. U. St. og O. E. St. f. Thostrup i Horsens.
- $\frac{12}{3}$ Anne Kathrine Österberg f. Wendelin, 69 A. gl. Sön og Datter.
- $\frac{13}{3}$ Edle Karen Brion f. Hellesen, i 61de A. Manden C. B. og Börn.
- Alfred Julius Leth, $1\frac{1}{2}$ A. gl. Yngste Barn af M. L. f. Petersen.
- Henriette Horka f. Wagner, i 72de A. Börn.
- $\frac{13}{3}$ Justitsraadinde Frederikke Marie Cornelia Dons f. Meyer, efter flere Aars tiltagende Svaghed og 6 Dages Sygeleje, i 71de A. Börn og Svigersønner.
- Nikoluj Fogtmann, efter flere Aars Svagelighed, men kun faa Timers Sygdom, i 21de A. Fldr. L. F. og M. F.
- Pensjoneret kongl. Bilöber Christian Rasmussen, 42 A. gl., efter længere Tids Svaghed. Enken M. R.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 1¹/₃ Birthe Kattrup, Enke efter forlængst afdøde Brændevinsbrænder Johannes K., efter flere Aars tiltagende Svaghed, i 82de A. Børn.
- 1⁵/₃ Porcelænsmandler Hans Peter Lynggaard, 33 A. gl., efter 5 Dages smertelige Lidelser. Søskende.
- Peter Hansen Bjerregaard, efter flere Aars Svaghed i 27de A. Søster og Svoger.
- Kammerraad Hans Frederik Hellesen. Halvsøster N. Jørgensen.
- Kapitajn i Gte Liniebt., R. af Db., Heinrich af Gosch, 47 A. gl., efter 11 Aars Ægteskab. Enken K. G. f. Seidelin og Børn.
- Skomagersvend Diderik Christoffer Didriksen, 48 A. gl., efter langvarig Brystsygge. Nærmeste Familie Kirshoffs Enke.
- Sabine Marie Drewes f. Jahn, 88 A. gl., Børn og Børnebørn.
- 1⁶/₃ Bogbindermester Conrad Holm, efter længere Tids Svagelighed. Stedson og Svigerdatter,
- Andreas Theodor Hölser, 6¹/₂ A. gl., ved et ulykkeligt Tilfælde. Forældrene.
- 1⁷/₃ Jmf. E. Gumpert, efter mange Aars haarde Lidelser. Søster H. Knudsen f. Gumpert.
- Snedkermester Peter Christlieb Thymann, efter længere Tids tiltagende Svagelighed, 26 Aars Ægteskab, 52 A. gl. Enken M. T. f. Friis og 5 Børn.
- Christian Cornelius Lind, 56¹/₂ A. gl., efter haarde Lidelser. Børn.
- 1⁸/₃ Andrea Sommerfeldt f. Dyvahl, Enke efter forlængst afdøde Skrædermester S., 89 A. gl. Børn.
- Skomagermester R. P. Rasmussen, efter længere Tids Svagelighed og 3 Dages Sygel., i 50de A. Enken D. E. R. f. Fuchs, Datter og Svigersøn.
- 1⁹/₃ Niels Rasmussen Bjerby, 63 A. gl. 2 Sønner.
- 2⁰/₃ Spisevært Mads Jensen, efter længere Tids tiltagende Svaghed. Enken Esther J. f. Johnsen.
- Enkemadame Thora Kathrine Flor f. Siversen, i 73de A. Børn.
- 2¹/₃ Malersvend Peter Wilhelm Wolffhechel, 32 A. gl., efter flere Aars Sygeleje. Stedforældre A. Ørsted og A. Ørsted f. Hermann og Søskende.
- Henrik Bumann, efter 2 Aars Ægteskab. Enken Olivia B. f. Wilckens.
- Ane Marie Schæffer f. Jacobsen, Enke efter Skomagermester S., i et Anfald af Apopleksi, 73 A. gl. 3 Børn og Svigerdatter.
- 2²/₃ Malersvend Henrik Carstensen Jensen Møller fra Flensborg, efter et kort Sygeleje, 28 A. gl.
- 2³/₃ Klejnsnedmester Rasmus Hermann, efter længere Tids Svaghed, 57 A. gl., 4 Uger efter en forudgangen Datter. Enken K. H. f. Bolmstedt, Børn og Svigerbørn.
- 2³/₃ Ida Lassen, 10 Mnd. gl. Fldr. Bødkermester J. P. L. og J. S. L. f. Christensen.
- Karen Kathrine Hjort f. Lind, Enke efter Sognepræst N. S. Hjort, efter 8 Dages Sygeleje, i 51de A. Børn.
- Augustine Engel Halberg f. Willing, efter langvarigt Sygeleje. Manden Tøjmagersvend J. J. H.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ^{29/3} Sofie Frederikke Conradine Ludvigsen, efter kort Sygeleje, 4 $\frac{3}{4}$ A. gl. Fldr. D. A. L. og G. L. f. Möller.
- Fru Henriette Nikoline Castenskjold f. Truc, efter længere Tids Svagelighed og fan Dages Sygeleje, 38 $\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab, i 64de A. Manden Generalmajor C. og Børn.
- Sidse Jensen f. Andresen, Enke efter Brændevinsbrænder C. Jensen, efter nogle Dages Sygeleje, i 82de A. Børn.
- ^{24/3} Oscar Peter Holm, 16 Mnd. gl., Fldr. J. P. H. og J. M. H. f. Mols.
- Christian Vilhelm Svendsen, i 78de A. Børn og Svigerbørn.
- ^{25/3} Berendt Levin Hecksher, efter et kort Sygeleje, 6 $\frac{1}{2}$ A. gl. Enken Pouline H. f. Jacobsen.
- Elisabeth Marie Hansen, efter langvarige Lidelser, 38 A. gl. Manden R. H. og 3 Børn.
- Bager Jakob Sanschou Hoff. Moder og Søsken.
- uang. Sudelmagermester Johan Henrik Rohde, i 32te A., efter længere Tids tiltagende Lidelser, 2 $\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab. Enken J. P. R. f. Hoffgreen.
- ^{26/3} Pensjoneret Premierløjtnant P. Pitzner, efter 21 Aars Ægteskab. Enken H. P. f. Hougaard.
- Hattemagermester Carl Jakob Marx, 70 A. gl., efter 47 $\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab. Enken C. M. f. Kjeldskow og Børn.
- Susanne Elisabeth Framery. 2 Søsken.
- uang. Jmf. Sofie Marie Hendriksen, efter flere Aars tiltagende Svaghed og 3 Ugers Sygeleje, i 57de A.
- ^{27/3} Thekla Herminia Thusnelda Klein f. Kochen, i 35te A., efter længere Tids stedse tiltagende Svaghed. Manden H. C. K. og 3 uforsørgede Børn.
- Andreas Vilhelm Jensen, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl., Søn af N. Jensen.
- Niels Harald Kramp, 4 Mnd. gl. Fldr. P. C. K. og P. K. f. Jørgensen.
- ^{28/3} Antonette Filippine Lind f. Wisberg, Enke efter forlængst afdøde Skibskapitajn L., R. af Db., efter det sidste Aars tiltagende Svagelighed og 14 Dages Sygeleje, noget over 73 A. gl. Børn.
- Julie Hansine Mathen Hansen, 3 $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. Postbud P. H. og H. H. f. Flinssted.
- Skomagermester Lars Hansen Saabye, 49 A. gl. 5 uforsørgede Børn.
- Kathrine Walter f. Andersen, Enke efter Skomagermester W., 67 A. gl. Söstersön.
- Frederikke Petrine Clasen f. Arfst, efter lang Tids tiltagende Lidelser. Manden J. A. C. og 3 smaa Børn.
- Anne Elisabeth Börner f. Baldevahn, Enke efter Kapitajn og Blikkenslagermester B., 78 A. gl.
- Emilie Sofie Elisabeth Petersen f. Möller, efter 10 Manneders Ægteskab, 24 A. gl. Manden J. C. P. og en spæd Søn.
- Flv. Marskandiser Lars Nielsen Faxøe, efter 3 Aars tiltagende Svagelighed, 3 Maaneders Sygeleje. 2 Dötre.
- ^{29/3} Mæglerbetjent Poul Christian Ravn, 29 $\frac{1}{2}$ A. gl. Faderen Lodsbogholder N. J. J. R. og Søsken, samt Forlovede.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ³⁰/₃ Paulus Bnuer, efter længere Tids Svagelighed, i 82de A., efter henved 50 Aars Ægteskab. Enken A. S. B., Börn, Börnebörn og Börnebörnsbörn.
- ³¹/₃ Kommandør Hans Carl Bodenhoff, Rd. af Db. og Dbm., i 56de A. Enken S. B. f. Cooper og Börn.

I Provindserne.

1848.

- ²⁶/₁₁ Frederik Christian Bülow, næsten 1 A. gl., paa Godthaab i Sydgrönland, efter 6 Ugers Sygdom af Kighoste. Fldr. E. B. og S. B. f. Stilling.
- ³⁰/₁₁ Louis Julius Nelthropp paa St. Croix, i 16de A., efter 5 Dages Sygdom. Faderen J. B. N. (Nörrebro) og Söskende.
- ¹¹/₁₂ Augusta Sofie Telkamp, paa St. Jan i Vestindien, 21 A. gl., i det Herskabs Tjeneste med hvilket hun for 3 Aar siden forlod Kbhvn. Moderen K. T. og Söskende.
- ²¹/₁₂ Victor Waagepetersen, under sit Ophold i Ny-York, 32 A. gl. Moderen Fru Albertine W. f. Schmidt.
- Anno Marie Siemsen f. Kofod, i Svanike. Manden P. S.
- ²²/₁₂ Sigarfabrikør Herman Cohen i Ny-York, efter 6 Ugers haarde Lidelser, i 29de A. Fldr. V. M. C. og B. C. f. Levy og Söskende.
- ²⁶/₁₂ Ane Kirstine Weber, död paa Ærø hos sin Bedstemoder i 7de A. Fldr. J. F. W. og A. M. W. f. Nielsen i S. Höjerup.
- ³¹/₁₂ Vognmand Hans Poulsen i Slagelse, efter flere Aars Svagled og lang Tids Sygeleje, i 67de A. Enken Sofie P. f. Nielsen.

1849

- ¹/₁ Sognepræst til Strö Menighed i Sjælland Poul Christian Rogert Bang, efter lange Lidelser og træt af Dage. Brodersön Etatsraad P. G. Bang.
- Elisabeth Sander f. Bekker i Faaborg, Enke efter Kjöbmand Carl Hn. S., i 52de A. af en hidsig Feber. Börn og Svigersön.
- ²/₁ Henriette Christiane Aarsleff i Nyborg, i 21de A., efter 5 Aars Svagelighed og 6 Dages smerteligt Sygeleje. Fldr. A. C. A. og K. A. f. Tobiesen.
- Elmine Kirstine Kjersgaard i Als (Aalb. St.), efter 3 Ugers smerteligt Sygeleje, i 19de A. Fldr. J. L. K. og C. K. f. Schioldan.
- Kjöbmand i Kjerteminde Johan Otto Cappelen, 47 A. gl. Enken og 4 Börn.
- Enkefrue Etatsraadinde Leth f. Lange i Odense, efter langvarige Lidelser og et smertefuldt Sygeleje. Börn.
- ³/₁ Höker og Pakhusforvalter Peter Nielsen Aastrup i Randers, 61 A. gl., i 26 Aar i Handelshuset Ree & Komp's Tjeneste. Enken K. A. f. Buch og 4 Börn, 2 andre döde forud.
- Skonagermester i Aalborg Peder Thygesen Poulsen, efter 8 Dages Lidelser, 10½ Aars Ægteskab. Enken C. P. f. Hass og 5 smaa Börn.
- Kammeraad Jakob Möller i Horsens, efter et kort Sygeleje, 76 A. gl. Börn og Svigersöner.
- Marie Margrethe Poulsen f. Eggers, i Rörby Prstg., i 81de A. Sönnen Sognepr. P. C. E. P.

Dødsregnen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²/₁ Prokurator og Strandingskommissjonær i Hjörning Niels Vesterby, efter 14 Dages Sygeleje og henved $\frac{1}{2}$ Aars Svagelighed, 61 A. gl. Enken G. M. V. f. Jacobsen og 10 Børn.
- uang. Öllegaard Margrethe Gierding f. Mönster i Nykjöbing p. Fl., efter flere Aars tiltagende Svagelighed, i 65de A. Manden Th. G. og 3 Børn.
- ⁴/₁ Christiane Marie Sofie Bjerrum f. Bus, i Randböl, efter langt og smerteligt Sygeleje Manden M. C. B.
- ⁵/₁ Jörgen Peter Alfred Kornerup i Blenstrup, $3\frac{1}{2}$ A. gl., efter 9 Dages Lidelser af en ondartet Brystbetændelse. Fldr. C. F. K. og K. E. K. f. Fester.
- Elisabeth Antonia Tjellufsen f. Warming i Ribe, 52 A. gl., efter 16 Aars Ægteskab. Manden J. T.
- uang. Skipper og Dannebrogsmænd Peter Rasmussen Krause i Korsör, i 75de A. Enken S. K. f. Larsen, Børn og Svigerbørn.
- ⁶/₁ Niels Holm Hjort, Kirkesanger og Skolelærer i Rosmus, efter nogle Maaneders Svagelighed og 2 Ugers Sygeleje, 57 A. gl. 2 Söstre og Svoger.
- Jakob Henrik Globe Jermin, Avlsforvalter paa Jensgaard ved Horsens, 25 A. gl., under et Besög hos Faderen paa Moesgaard.
- Fhv. Skibskapitajn, senest Told- og Konsumtions-Underbetjent i Viborg, Jakob Lorentzen, död der efter langvarigt Sygeleje i 64de A. Sönnen Told-Kontrollör i Allinge J. L.
- uang. Depot- og Sygehussergeant Rotthuus' Enke af Gjeldstrup, efter længere Tids Svaghed, i 61de A. Datter og Svigersön.
- ⁷/₁ Peter Christian Edvard Sidenius i Brenderup Prstg., 4 A. gl. Fldr. Sognepr. S. og P. S. f. Holm.
- Fhv. Toldbetjent Iver Julius Hall i Aalborg, efter fleraarigt svagt Helbred og 14 Dages Sygeleje. Moderen L. Hall.
- Eggertine Christofra Wellejus f. Nörnger i Bandholm. Børn.
- ⁸/₁ Peter Christian Petersen, $8\frac{1}{2}$ A. gl., efter 2 Aars tiltagende Svaghed. Sidste Barn af Rugbrödsbager i Odense J. P. og C. P. f. Petersen. 2 Brödre forhen döde.
- Lods Jan Jensen i Helsingör, 42 A. gl. Enken C. J. f. Fricke og 4 Børn.
- Dorthen Frederikke Jensen f. Sparre i Aarhus, efter flere Ugers tiltagende Svaghed, i 73de A. Børn.
- ⁹/₁ Birthe Marie Juncker f. Olsen i Frederikshavn, efter 5te Barselseng, hvoraf 2 Gange med Tvillinger, 38 A. gl., efter 13 Aars Ægteskab. Manden N. C. J. og 4 Børn, 3 andre döde forhen.
- Henriette Luise Hansen f. Bang paa Boltinggaard, 14 Dage efter at have födt en Datter og efter $2\frac{1}{2}$ Aars Ægteskab. Manden N. H.
- Jmf. Karen Landorph Mule i Odense, efter mange Aars Svagelighed og ofte tunge Lidelser. Söskende.
- Dorteia Kathrine Victoria Teisen, 2 A. gl., Datter af H. T. og D. T. f. Evers i Odense.
- Fröken Christiane Castonier i Fredericia. Æneste efterlevende Söster Bernhardine C.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 10/1 Charlotte Amalia Didriksen f. Fohlmann-Finkenhoff i Vallensbæk, efter 8 Dages Sygdom af Brystbetændelse. Manden og 2 smaa Børn.
- Magdalene Olsen f. Larsen i Farum, efter længere Tids haarde Lidelser, i 61de A. Manden pensjoneret Skovfoged H. O.
- Jmf. Amalia Rauchmaul i Roeskilde, efter længere Tids Svagelighed og henved 2 Aars smertefuld Sygdom.
- Kathrine Marie Ravnkilde f. Mörch i Aalborg, Enke efter forlængst afdøde Pastor P. C. R. til Skjörpinge og Fræer, efter nogen Tids Svagelighed og 3 Dages Sengeliggen, i 69de A. Datter.
- Elisabeth Frederikke Södring, 11 Mnd. gl. Fldr. H. S. og S. F. S. f. Södring i Aalborg.
- 11/1 Nikolaj Emil Andkjær, 3 A. gl. Sön af Gartner paa Gyldensten A. C. A. og H. C. A. f. Mortensen.
- Gartner Anders Hansen i Frederiksberg Allé. Enken M. H. f. Lassen.
- Praktiserende Læge i Götheborg Numa Christiern Foersom, ved en pludselig Död i 46de A., efterladende Ægtefælle og en 6 Aars Datter. Moder og Söskende.
- Kirstine Sörensdatter i Ebeltoft, Enke efter Hofsnedker M. C. Preisler, efter flere Aars Svagelighed og 8 Dages Sygeleje, 76 A. gl. Datter.
- 12/1 Pensjoneret Told- og Konsumtionsbetjent Thomas Jörgensen i Stubbe-kjöbing, 65 A. gl. Enke og Børn.
- Maren Bulil f. Bang i Fredericia, Enke efter forlængst afdøde Sognepræst B. i Pjedsted, efter nogle Dages smertefulde Lidelser, i 79de A. Børn.
- 13/1 Johan Christoffer Bursche i Krstrup ved Randers, efter længere Tids Svaghed, i 50de A., Ægteskabets 21de. Enken N. B. f. Nielsen og 7 uforsörgede Børn.
- 15/1 Christiane Frederikke Neergaard, 4 A. gl., paa Julianeholm. Fldr. C. N. og J. N. f. Laussen.
- Enkepastorinde Marie Christine Boesen f. Schiött i Kolding, efter 4 Dages tiltagende Sygdom, i 73de A. Børn.
- Forpagter af Klintholm P. C. Ægidius, död pludselig ved et apoplektisk Tilfælde i 72de A. Børn.
- Andreas Henrik Rosendahl i Frederikssund, efter 14 Dages Sygeleje; den sidste Efterlevende af 6 Söskende. Brodersön C. J. Rosendahl.
- Kapitajn F. C. af Ellbrecht af det kongl. Artillerikorps, död i Rönne. Söskende.
- 16/1 Fru Ferdinanda Augusta Linstow f. Charisius i Kristiania. Manden.
- Athene Amalin Leisner f. Haas i Tranekjær p. Langeland, efter 17 Ugers Lidelser, næsten 47 A. gl. Manden C. A. L. og 9 Børn.
- Johnsen p. Nellerupgaard, uden foregaaende Sygeleje, 68 A. gl. 2 Børn.
- 17/1 Ellen Agnete Pedersen f. Rytter i Östermarie Sogn paa Bornholm, efter 8 Dages Sygeleje af Brystbetændelse. Munden Skolelærer og Kirkesanger P. og 3 uforsörgede Dötre.
- Hans Henrik Ratjen i Gjörslov, efter et kort, men smerteligt Sygeleje, 79de A. Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- 17/1 Tøjmagersvend Vilhelm Valz, 21½ A. gl., i Udlandet. Fldr. J. V. og K. V. og 6 Søskende.
- 18/1 Frøken Augustine Meldal i Kallundborg, efter 5 Dages Sygeleje, i 78de A. Nevó Bull.
- Christine Sofie Colding i Odense, i 16de A. Fldr. Sognepræst H. E. C. og N. A. J. K. C. f. Rohde.
- Gustav Adolf Hoffgaard, 1½ A. gl. Fldr. G. A. H. og S. H. f. Frydendahl i Odense.
- Peder Hansen til Rolfstedgaard, efter nogle Dages Sygeleje, i 60de A., efter at have været Sognefoged i 18. Enken Anne Pedersen f. Hansen.
- Marie Kirstine Jespersen f. Beck i Nyborg, 70½ A. gl. Manden N. J.
- Skolelærer i Helberskou Laurits Ringsted, efter flere Aars Svagelighed, i 47de A., Ægteskabets 19de. Enken K. R. f. Riber og 5 Børn, 2 døde forud.
- uung. Kancelliraadinde Green f. Thomsen i Frederikshavn, 82 A. gl., efter 22 Aars Enkestand. Manden og alle hendes 9 Børn forud døde. Svigersøn A. Hansen.
- 19/1 Maren Andersdatter i Roerslev, 29½ A. gl., efter 10½ Aars Ægteskab. Manden N. R. Munk og 2 Sønner; 2 Døttre forhen døde.
- Bagermester Morten Möller i Helsingør, i 48de A., efter længere Tids Lidelser. Enken J. K. M. f. Jørgensen og Plejesøn.
- Fru Elisabeth Augusta Utke f. Donslund i Odense. Manden Oberstløjtnant U. og Børn.
- Augusta Heilmann, 5 Mnd. gl., i Vnarø Prstg. p. Thorseng, yngste Barn af Pastor J. E. H. og P. C. A. H. f. Utke.
- Johanne Frederikke Christiane Astrup i Aalborg, i 32te A. Moderen M. A.
- 20/1 Jubeloldingen Frederik Holmsted Tobiasen, Sognepræst til Vindinge, i 85de A., efter 57 Aars Ægteskab og næsten 58 Aars Embedsforløb. Enke og Børn.
- Eksaminatus Juris Hans Peter Rheinländer, efter faa Dages Sygdom under hans Ophold i Hjarup ved Kolding, i 44de A. Enken L. R. f. Kjerulff paa Skanderborg Ladegaard.
- uang. Andrea Christine Kathrine Christensen i Aalborg, 13 Mnd. gl., efter 5 Dages Sygeleje. Fldr. L. Ch. og M. Ch. f. Holst.
- Jmf. Karen Marie Kjersgaard i Roeskilde. Nærmeste Slægtning C. M. Diechmann f. Hamborg.
- 21/1 Musikus Poul Christensen Christrup, i Skandshuset ved Randers, i 36te A., efter 3 Aars Ægteskab. Enken I. Ch. f. Petersen.
- Apollone Elisa la Cour i Nimitste Prstg., 5½ A. gl., af en Brystbetændelse. Fldr. Sognepræst C. I. C. og C. J. I. C. f. Bregenduhl.
- Jensigne Marie Lassen, 16 A. gl., eneste Datter af Byfoged Sekretær J. B. L. og M. L. f. Øgaard i Hase.
- 22/1 Marie Sofie Finth f. Sinding, Enke efter forlængst afdøde Ritmester F., i Oustmølle, i 71de A., efter 9 Dages Sygeleje. Børn og Børnebørn.
- Værtshusholder Peder Christensen Vorning i Randers, efter flere Aars

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- tiltagende Svaghed og 5 Dages Sygeleje, i 79de A., efter 48 Aars Ægteskab. Enken K. J. V. f. Karup og Søn, en Søn forhen død.
- Hansine Petrine Anine Marie Christiansen, efter et kort Sygeleje, 10½ A. gl. Fldr. Skolelærer i Nørre Alslöv P. L. Ch. og K. Ch. f. Jensen.
- ung. Karantænemester paa Kyholm, flv. Koffardikapitajn, P. J. Schmidt, i 67de A., efter længere Tids Svaghed og Sygeleje.
- 23/1 Frits Julius Lauritzen i Sorø, 7 A. gl. Fldr. F. C. L. og J. L. f. Qvortrup.
- Karen Handberg f. Jensen i Viborg, 73½ A. gl., efter længere Tids Svaghed, 45 Aars Ægteskab. Manden E. H., 4 Børn og 16 Börnebørn, 2 Børn og 6 Börnebørn døde tidligere.
- Sunne Jørgensen i Kustrup By, Vejlby Sogn, efter 3 Manneders Sygeleje, 33½ A. gl. Manden J. Thomsen.
- Enkemadame M. K. Hansen f. Madsen i Randers, uden foregaaende Sygeleje, i 81de A.
- 24/1 Vilhelm Schmidt, 7 Mnd. gl., yngste Søn af H. S. og L. S. i Odense.
- Karen Marie Nielsen i Odense, 17 A. gl., efter et Aars tiltagende Svaghed. Fldr. Marskandiser N. P. N. og B. N. f. Beck.
- Skipper Markus Frederik Glasius i Aarhus, efter flere Aars tiltagende Svaghed og længere Tids Sygeleje, i 63de og Ægteskabets 33te A. Enken J. M. G. f. Kjerby og Søn.
- Afskediget kongl. dansk Major af Kavalleriet Bartholomæus af Goldt i Itzcho, i 82de A. Han var sin Konge og sit Fædreland tro. 3 Børn.
- Sognepræst til Kirkehelsingø og Drøsselberg Menigheder i Sjælland Markus Mathiesen, i 64de A., efter 30 Aars Ægteskab og henved 32 Aars Virksomhed i dette Embede. Enken C. M. M. f. Begtrup og 8 Børn.
- 25/1 Krigskancellisekretær og Boghandler i Svendborg Johannes Mule Jessen, efter 14 Dages Sygeleje. Enken M. L. J. og 6 smaa Børn.
- Marie Aster i Hillerød, Enke efter Krigsassessor Aster, efter fna Dages Sygeleje, 67 A. gl. 3 Børn.
- 26/1 Kapitajn Leopold Heinrich Verner af Schaumburg i Aalborg, i 50de A. Enken C. C. S. f. Kruse og 2 Børn.
- 27/1 Løjtnant, Landmaaler og Tiendekommissær, A. J. Tinghuus i Kattrup, efter et Aars tiltagende Svaghed, i 73de A. Enken L. T. f. Sonne og 7 Børn.
- 28/1 Skolelærer og Kirkesanger i Sæby Ole Jensen, i 45de A. Enken S. J. f. Prom, 8 Børn og Svigerbørn.
- Lea Berg f. Löbel i Randers, 75 A. gl., efter 52 Aars Ægteskab. Manden Sinai Berg.
- 29/1 Sognepræst til Voer og Estruplund Johan Christian Valeur, efter et kort Sygeleje, i 77de Aar. Enken J. E. V. f. Knorr og Børn.
- Johanne Margrethe Gebhard f. Moesberg i Helsingør, 59 A. g. 2 Børn.
- Jørgen Martin Tvede sst., 59de A. gl. Enken Kathrine T. f. Dreves og Børn.
- Materialsnedker ved Frederiksberg Slot Carl Frederik Vilhelm Höhle, i 47de A., efter et halvt Aars tiltagende Svaghed og 19 Dages Lidelser. Enken K. M. H. og 90aarig Moder.

Dødsjagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²⁹/₁ Johan Christian Pedersen, 4 $\frac{1}{2}$ A. gl., af Hjernebetændelse. Fldr. H. P. P. og A. M. P. f. Andersen i Odense.
- Bolsmand Frederik Hansen paa Bellinge Mark, efter længere Tids Sygeleje. Enke.
- ³⁰/₁ Mikael Nielsen Gede i Lindelse Prstg. paa Langeland, 3 A. gl., efter 1 Dags Sygdom af Hjernebetændelse. Fldr. Sognepræst C. O. G. og M. G. f. Uldall.
- Ane Kirstine Marie Zielian f. Michelsen i Aarhus, efter et Aars tiltagende Brystsvaghed og 7 Ugers Lidelser, i 34te A. og Ægteskabets 3die. Manden J. G. Zielian junior, et Barn død forud.
- Mikael Lollesgaard paa Hannesborg, ved en uventet Død under et Besøg i Langhøj Mølle. Enken A. I. L. f. Mayntz og 4 Børn.
- ³¹/₁ Vilhelm Moritz Bille-Brahe, død i Wien 5 Mnd. gl., yngste Søn af Gesanten st. Grev H. B.-B.
- Hertha Cornelia Juel i Hjørring, efter 12 Dages smertefuldt Sygeleje, i 18de Aar. Fldr. Amtsforvalter Justitsraad N. J. og E. H. J. f. Landt og 9 Søskende.
- ³/₂ Alfred Nikolaj Kastrup i Randers, 2 $\frac{3}{4}$ A. gl., efter 5 Dages Lidelser. Fldr. A. M. K. og N. J. K.
- Johanne Petronella Hansen f. Bruus i Rudkjøbing, efter længere Tids tiltagende Svaghed, i 66de A. Børn.
- Charlotte Marie Formann i Hundby Prstg., efter et kort Sygeleje af Brystbetændelse, 7 $\frac{3}{4}$ A. gl., ældste Datter af Sognepræst J. C. F. og F. F. f. van Deurs.
- ³/₂ Martha Christine Erichsen f. Thomsen i Helsingør, Enke efter forlængst afdøde Faktor Ofeig E. paa Island, i 70de A. 3 Døttre.
- Christine Caroline Johannesdatter i Bidstrup-Brohus ved Randers. Manden Snedker Søren Jensen og 10 Børn.
- Ane Möller f. Nielsen i Aarhus, efter 6 Ugers Lidelser i 58de A. Manden G. M.
- ⁴/₂ Herredsskriver Krichauff i Bröns, efter lange Lidelser, i 69de A. Enken Dorris K. f. Marquardsen i Ribe.
- Christen Mikael Kastrup, 4 $\frac{1}{4}$ A. gl., efter 5 Dages Lidelser. Sidste Barn af de under ²/₂ nævnte Forældre.
- Kjöbmand i Kallundborg Christian Laurits Bendiks Jonkim Raunholdt, 53 A. gl., efter længere Tids Svagelighed, men kun fan Dages Sygeleje, Enken A. K. R. f. Böhme og en 7aarig Datter.
- Inger Marie Schiöler f. Hansen i Stenmagle Mølle, efter 3 Ugers Sygeleje. Manden T. S., 2 Sønner og Moder.
- Enkefrue E. Klaumann f. Hammer i Strandegaards Ladeplads ved Foksö, i 85de A., efter mange Aars Svagelighed og 4 Ugers Sygeleje. Søn og Svigerdatter.
- ⁵/₂ Enkefrue Kommandörinde Anna Marie Bagge f. Svane i Ringkjøbing, efter flernarig Svagelighed, i 86de A. Søn og Datter.
- Skovrider ved Skjoldenæsholm Joukim Stoltze, efter 3 Manneders Sygeleje, 63 A. gl. Enken S. St. i Valsölille.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- $\frac{6}{2}$ Kjøbmand i Skanderborg Conrad Holm Rasmussen, efter 9 Ugers Sygeleje 35te A. Enken J. R. f. Jensen.
 — Malermester i Hørsens Jørgen Andersen Fussing, efter et kort Sygeleje i 59de A., efter 30 Aars Ægteskab. Enken I. M. F. f. Madsen.
 $\frac{7}{2}$ Knapmager i Aarhus Christian Michelsen Bay, 84 A. gl., efter 48 Aars Ægteskab. Enken Elisa B. f. Petersen og 3 Børn af 8.
 uang. Julius Frederik Vilhelm August, død i Ribe af en stærk Brystbetændelse, 22 $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. F. C. A. og J. F. A. f. Bracker.
 $\frac{8}{2}$ Enkefrue Professorinde A. J. Hanssen f. Tetens i Ribe, 86 A. gl., uden foregaaende Sygdom. Datter og Svigersøn.
 — Elisabeth Christiane Hammer f. Lemvig i Asminderød, efter længere Tids Lidelser og 8 Dages Sygeleje, i 54 A. Manden F. H. og 9 Børn.
 — Kirstine Pedersdatter Lemvig i Mou, forhen gift med Bødker Magnus Ryberg, i 59de A., efter 13 Ugers Sygeleje og 13 Aars Ægteskab. Manden L. K. Lemvig og hendes 2 Børn.
 $\frac{9}{2}$ Generalløjtnant Christian Ulrik Sundt, Komm. af Db. og Dbm., paa Frederiksberg, efter faa Dages Upasselighed, henved 83 A. gl. Datter og Svigersøn.
 — Sognepræst til Højen og Jerlev Menigheder Niels Hansen Olivarius, efter 3 Dages Sygeleje og faa Timers heftige Smerter, i 68de A. Enken E. O. f. Petersen.
 — Elisabeth Dorothea Villhelmine Jeppesen f. Andersen i Odense, efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed i 49de A. Manden C. J. og 3 Børn af 8.
 — Enke-Baronesse Christiane Marie Sofie Frederikke Rosenkrantz f. Marqvard paa Sofieldal, i 70de A., efter længere Tids tiltagende Svaghed og 8 Dages Sygeleje. 2 Sønner.
 — Kand. jur. Christian Henrik Würtzen, efter 10 $\frac{1}{2}$ Aars Ophold paa Tandrupgaard, faa Dages Sygeleje, 56 A. gl. Broderen.
 — Ane Marie Gøndrup f. Lassen i Aalborg, efter flere Aars Svagelighed og 6 Ugers Sygeleje, i 62de A. og Ægteskabets 34te. Manden C. G. og 5 Børn.
 $\frac{10}{2}$ Gaardejer Jens Hansen paa Sofiesminde ved Hornbek, i 51de A., efter 9 Dages Sygeleje. Enken S. H. f. Nellemann og Børn.
 — Kathrine Marie Boch i Aarhus, efter længere Tids Svaghed i 35te A. Søsken.
 $\frac{11}{2}$ Sognepræst til Frøe Menighed og Hospitalet i Aarhus Konsistorialraad J. C. Brix, efter 20 Ugers haarde Lidelser, 32 Aars Ægteskab, 68 A. gl. Enken C. B. f. Holm og 3 Børn.
 — Slagtermester Mthias Jensen Urdt i Aalborg, 45 A. gl., efter længere Tids tiltagende Brystsvaghed. Enken M. U. f. Nielsen.
 $\frac{12}{2}$ Birgithe Christine Nordqvist f. Møller sst., efter 16 Ugers smertefuldt Sygeleje, i 53de A., efter næsten 11 Aars Ægteskab. Manden M. N.
 — Thora Lindhardt, 4 $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. J. L. og B. L. i Stege.
 — Madame Maren Mørk Lissberg f. Bering i Grenaa, Enke efter forlængst afdøde Mag. L. i Holme, i 85de A. Søsterdatter.
 $\frac{13}{2}$ Major Christian Weideburgh i Nestved, 88 A. gl. Enken D. W. f. Eggers.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ¹⁴/₂ Maren Støvring f. Jensdatter i Randers, efter flere Aars Svaghed og 6 Ugers haarde Lidelser, i 61de og Ægteskabets 27de A. Manden J. S. og 2 Døltre.
- Bødkermester i Assens Hans Høgh, i 37te A., efter 8 Dages Sygeleje, 4½ Aars Ægteskab. Enken Sara H. f. Lassen og 2 Børn.
- ¹⁵/₂ Gaardmand og Hestehandler i Gjessing Peder Pedersen Vogn, efter et kort men smertefuldt Sygeleje i 53te A., efter 25 Aars Ægteskab. Enken Anne Vallentin og 7 Børn.
- Mette Clausen f. Hansen, Enke efter Møller Clausen af Frederiksgaves Mølle, 72 A. gl. Børn.
- Sognepræst til Føllesløv og Særsløv Menigheder, Provst for Ods og Skippinge Herreder, Rd. af Db., Gregers Johannes Discher, efter længere Tids tiltagende Svagelighed og 3 Ugers Sygeleje, 77 A. gl. Plejedatter og Svigersøn.
- ¹⁵/₂ Hans Henrik Frederik Storck i Sæby Prstg., 4½ A. gl. Fldr. Sognepræst J. F. St. og L. St. f. Trampe.
- Ane Kirstine Aagaard f. Gemynthe, Enke efter Gaardejer A. i Snoldelev, efter længere Tids tiltagende Svaghed, 68 A. gl. Børn.
- Sofie Pedersdatter Christensen i Aalborg, i 72de A., Ægteskabets 48de. Manden Jens Ch. og 4 Børn af 14.
- ¹⁷/₂ Bødkermester Johan Carl Ludvig Kohsel i Anlborg, i 75de A. Enken K. K.
- Sognepræst til Langaa og Oksendrup Menigheder Julius Benjamin Sorterup, 34 A. gl. Enken Nathalia S. f. Petersen.
- Borger i Holbek Hans Christinn Funch. Døltre, Svigersønner og Sønnedatter.
- ¹⁸/₂ Eksaminatus juris Pierre Matthieu Nicolas Frontin paa Frederiksberg. Forældrene.
- ¹⁹/₂ Marie Margrethe Betzer f. Harboe i Stoustrup, efter 17 Dages Sygdom. Manden, Børn og Svigersøn.
- Julie Elisa Christiane Lunn paa Rønnebeksholm, 10½ Mnd. gl. Fldr. V I. og F. L. f. Hagen.
- Maren Jørgensen f. Erichsen i Rudkjøbing, efter flere Aars tiltagende Svaghed. Børn.
- ²⁰/₂ Sara Marie Mörck f. Trochmann paa Bøgelund, i 45de A. Manden C. M. og 6 Børn.
- Sejler Christian Sommer i Granborg, forhen Ejer af Carlslund, 81½ A. gl. Enken M. S. S. f. Hetting.
- ²¹/₂ Anna Marie Charlotte Björn, 5 A. gl., yngste Barn af J. C. B. og L. D. B. i Randers.
- Bertha Ernestine Leonora Scavenius, paa sin 3 Aars Fødselsdag. Fldr. J. B. S. til Basnæs og H. S. f. Moltke.
- Petronella Hansen i Helsingør, efter 10 Ugers smertelige Lidelser. Manden N. H.
- Bager og fhv. Skibskapitajn Hans Holm i Lyngby. Enken A. H. f. Bomann og Børn.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- ²³/₂ Kammeraad Christian Frederik Wichmann i Aalborg, efter længere Tids Svagelighed, 69 A. gl.
- Anc Worm f. Frøkjær sst., efter 6 Ugers haarde Lidelser, i 71de A. Börn.
- Adam Villhadt Glahn i Hjørring, mindste Barn af Ingeniørkapitajn H. O. G. og A. G. f. Kjerbo.
- ²³/₂ Moderen til V. Christensen og E. Christensen i Slagelse, i 55de A.
- Henrik Joakim Carl Heincke sst., i 75de A. Enken M. H. f. Jensen.
- Vilhelmine Marie Hanson f. Widsted i Grenaa, i 57de A., efter flere Aars tiltagende Svaghed og 7 Ugers Sygeleje, 30 Aars Enkestand. 3 Börn.
- Hartvig Markus Frisch, flv. Løjtnant i det slesvigske Kyradseregiment, i Stilling, i 58de A., efter 2 Dages Sygeleje, 27 Aars Ægteskab. Enken Eva F. f. Engerslev og 6 Börn.
- Skomagermester i Aalborg Anders Möllers Enke, Maren Christensdatter, 85 A. gl. Nevó J. Möller.
- Borger og Hattemager i Helsingør Johan Söderberg, 69 A. gl. Börn og Svigersøn.
- ²⁴/₂ Nikoline Poulina Suhr f. Christensen i Nysted. Manden H. H. Suhr og Börn.
- ²⁵/₂ Madame A. M. Winkel i Lemvig, Enke efter Kjøbmand P. W., efter længere Tids Svagelighed, 77 A. gl. Plejersøn P. Madsen.
- ²⁶/₂ Johanne Kirstine Severin f. Permin i Storchedinge, efter længere Tids Svagelighed og 2 Dages Sygeleje, 17 Maaneders Ægteskab. Manden E. S. og en lille Datter.
- Christian Georg Lassen, 9 Uger gl., yngste Barn af T. H. L. og H. B. L. f. Kursch i Aalborg.
- Christiane Jørgensen, Enke efter Snedkermester J. i Odense, i 72de A. Plejebørn og Svigerbørn.
- uang. A. S. Philipsons Barn i Randers, 8 Dage gl.
- ²⁷/₂ Flv. Ejer af Vejstrupgaard, Proprietær Hans Möller, paa Vejstrupgaard, 74½ A. gl., efter 48 Aars Ægteskab. Enken A. P. M. f. Copmann.
- Christine Sofie Buchwald Höpfner f. Kruse paa Hald, i 83de A. Søn.
- Kunstdrejer Frederik Ferdinand Dahl i Aalborg, efter flere Aars tiltagende Brystsvaghed i 34te A. Enken A. D. f. Birnbaum.
- uang. Morten Möllers Hustru i Sadsero, 21 A. gl., efter knap et Aars Ægteskab.
- ²⁸/₂ Sofie Elisabeth Bönsdorff f. Hintze i Præstø, efter 5 Dages Sygeleje i 69de A. Manden P. B.
- Fru Karen Pedersen paa Frederiksværk, i 76de A. Manden Krigsraad og Smedemester P. og Börn
- Otto Carl Christian Hansen, 6½ A. gl. Fldr. Skolelærer i Kirkehylinge J. P. O. H. og S. H. f. Berthelsen.
- ¹/₃ Hansine Marie Ammitzböll f. Carøe paa Holbekgaard, 77 A. gl., efter 4 Dages Sygeleje, næsten 55 Aars Ægteskab. Manden R. A.
- Guldsmedmester i Randers Jeppe Peter Kappel, i 44de A., efter længere Tids Svaghed og 5 Ugers Sygeleje. Enken M. M. K. f. Truelsen og 5 Börn af 7.
- Apotheker og Stadshauptmand i Fredericia, Dannebrogsmænd, Pierre

Dødedagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- Honoré, efter neppe 14 Dages Sygeleje i 64de A. Enken C. C. H. f. Bentzen.
- Caroline Birgithe Engberg f. Nyholm, Enke efter Sognepræst til Svanninge Andr. E., i Ulstrup Prstg., efter 1½ Aars smertefulde Lidelser i 67de A. Datter og Svigersøn Pastor C. Boeck.
- Niels Hansen Brinck, 86 A. gl. Søn.
- $\frac{2}{3}$ Hjalmar Fiedler, Søn af V. F. og S. F. f. Hildebrandt i Korsør.
- Antonette Elisabeth Banstrup, Søster til C. P. Neergaard og A. S. N. f. Bastrup til Vognserup og fraværende Brødre.
- Garver i Kjøge Lars Nielsen, 79 A. gl., efter 51 Aars Ægteskab. Enken Thale M. N. f. Arendtsen, 5 Sønner og 1 Datter.
- Eksaminatus juris Herman Christian Tilemann, i Aalborg, i 45de A. Svogeren C. Hassing.
- Mette Kathrine Simonsen f. Schmidt, efter flere Aars tiltagende Svaghed og 6 Ugers Sygeleje i 49de A., Ægteskabets 9de. Manden Toldbetjent i Søby D. S.
- uung. Ane Volby i Randers, Enke efter Skomager P. Lassen, i 77de A. efter flere Aars tiltagende Svaghed og ½ Aars Sygeleje. Søn og Svigerdatter.
- $\frac{1}{3}$ Frederik Julius Christian Gyldenkrone i Ringkjøbing, 9½ A. gl., efter 1½ Aars Svagelighed. Fldr. V. G. og T. G. f. Hoff.
- C. O. Hinrichsens Hustru i Ærøskjøbing, efter 14 Dages Sygdom. Manden og 8 Børn.
- Marie Mathilde Petersen, 7½ A. gl., af Slimfeber; ældste Datter af V. P. og D. P. f. Møllerop i Aarhus.
- Flv. Kæmner M. Møller i Aalborg, efter 4 Ugers Sygeleje i 91de A. 2 Børn.
- Juliette Madsen, 14½ Maaned. Fldr. M. C. M. og H. M. f. Holm i Hals.
- Strandtoldassistent Georg Rosenkilde i Lønstrup, efter længere Tids Svagelighed. Forlovede.
- uung. Jonkim Peter Nielsen, 3½ A. gl. Fldr. A. N. og R. N. i Aalborg.
- $\frac{1}{3}$ Ida Hammerich i Mariager, 14 A. gl., efter 8 Dages Sygdom. Fldr. Byfoged Overauditør E. H. og L. H. f. Tvermoes.
- Generalmajor Hans Bartholin af Simonsen, Rd. af Db. og Dbm., i Randers, næsten 89 A. gl. 2 Søstersønner.
- $\frac{5}{3}$ Carl Adolf Selmer, 18 A. gl., efter 3 Ugers Sygeleje af en voldsom Nervefeber, paa Søndergaarde, hvor han var for at uddanne sig for sit valgte Fag. Fønder Provst F. S. S. i Herrested.
- Postmester i Assens, flv. Ritmester i slesvigske Kyradseregiment, Gustav Adolf Edvard Würtzen. Broderen V. W.
- Laurits Edvard Høyer i Helsingør, efter 9 Ugers smerteligt Sygeleje. Fldr. C. H. og R. H. f. Jespersen.
- $\frac{6}{3}$ Severine Kirstine Stallknecht f. Hempel, Enke efter Konsumtionsinspektør L. St. i Maribo, efter flere Aars tiltagende Svagelighed i 53de A. 3 Sønner.
- Georgine Dorothea Frederikke Gløerfeldt f. Gløerfeldt i Helsingør, 32 A. g., 8 Dage efter hendes yngste 6 Maaneders Søn Viggo. Manden Bror Gl.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte .m. m.

- $\frac{6}{3}$ Avlsforvalter paa Birkelse Jens Nielsen, efter nogle Dages Sygeleje. Fraværende Slægt.
- $\frac{7}{3}$ Anna Kathrine Jespersen, 10 Uger gl. Datter af J. H. J. og M. E. J. f. Baagøe i Ondløse Mølle.
- Karen Möller i Aalborg, 56 A. gl., efter et kort Sygeleje. Søster H. Haarlund.
- Annette Elisabeth Krag, efter mangenarig Sygdom og 3 Ugers haarde Lidelser; yngste Datter af Generalkrigskommissær H. C. K. i Aalborg.
- Mette Kathrine Petersen af Sønderborg, 75 A. gl., som i 42 A. med sjelden Troskab havde tjent hos J. Kjer i Aalborg.
- Marie Cecilie Medholt f. Fogdt i Virum, Enke efter Skovbetjent M. af Frederiksdal. Sønnen L. C. M.
- $\frac{8}{3}$ Möller Anders Erichsen i Beklunds Mølle, i 60de A., efter næsten 29 Aars Ægteskab. Enken Susanne Marie E. f. Leflang og 7 Børn.
- M. Franck i Randers, Enke efter forlængst afdøde Garver F., efter 8 Ugers Sygeleje i 66de A. 2 Sønner og 2 Døttre.
- uag. Sigrd Amalia Fibech f. Holmen i Randers, i 63de A. ved en pludselig Død. 2 Døttre og Svigersøn.
- $\frac{9}{3}$ Sognepræst til Stenmagle og Stenlille Menigheder Gotfred Henrik Bendtsen, i 76de A., efter 45 Aars Ægteskab. Enken J. E. B. f. Svaneckjær og 10 Børn.
- Inger Marie Mikkelsdatter, Enke efter Kirkesanger og Skolelærer A. Thorlund, i 61de A., efter $\frac{3}{4}$ Aars Sygeleje. Datter og Svigersøn Skolelærer Rasmussen i Ørum.
- $\frac{10}{3}$ Flv. Kjøbmand Jakob Sørensen i Aarhus, i 84de A., efter 10 Aars Ophold i Huset hos N. H. Larsen.
- Adla Mariette Hansen, $1\frac{1}{2}$ A. gl., Datter af Prokurator J. J. H. i Odense og Hustru.
- Aksel Lund, 8 $\frac{1}{2}$ A. gl., ældste Søn af Distriktslæge F. V. L. og A. E. G. L. f. Fabricius paa Mygindgaard.
- Inger Nielsen Horsens, i 72de A. og Ægteskabets 50de. Manden Murmester N. L. Horsens i Hals og 9 Børn af 12.
- $\frac{11}{3}$ Niels Sofus Sinding, 2 $\frac{1}{2}$ A. gl., af Strubehøste, Søn af Skolelærer i Hanehoved A. S. og S. C. S. f. Jacobsen.
- uag. Ludvig Schumann i Slagelse, i 48de A. Enken B. S. f. Berntsen og 2 Børn.
- $\frac{12}{3}$ Birkedommer og Skriver paa Læssø, Kammerraad og Laudvæsenkommissær, Christian Mikael Rottbøl Ørum, 66 A. gl. Enken M. E. Ö. f. Buchwaldt og 9 Børn.
- Christine Oxenhøll, 49 A. gl., paa Sofienberg ved Nyborg. Søskende.
- Carl Georg Rasmussen, 15 Ug. gl. Fldr. Rasmus Hansen og K. H. i Astrupstedet ved Odense.
- Jmf. Mariane Johnsen i Aarhus, 47 A. gl., efter næsten et Aars haarde Lidelser.
- $\frac{13}{3}$ Jensine Kathrine Jensen f. Nielsen i 36te A. Manden Kærtmager i Aarhus J. J. og Børn.
- $\frac{14}{3}$ Justitsraadinde Frederikke Marie Cornelia Dons f. Meyer, i 71de A., efter

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- flere Aars tiltagende Svaghed og 7 Dages Sygeleje efter et apoplektisk Anfald. Børn og Svigersønner.
- 14/3 Anna Henriette Möller, 45 A. gl., efter flere Aars tiltagende Svaghed og faa Dages Sygeleje, 16 Aars Ægteskab. Manden Forstander for Flakkebjerg Institut M. og 5 Børn.
- 15/3 Frederik Ferdinand Hansen, 3½ A. gl., efter et kort Sygeleje af Strubehoste. Fldr. H. II. til Valdnæssegård og F. II. f. Rieper.
- Stud. Farm. Christian Emil Stabell i Österkejlstrup, i 26de Aar, af en i nogle Uger tiltagende Brystbetændelse, der gik over til Tyfus. Faderen A. St.
- Kollektör i Aalborg Christen Grønnerup, efter langvarigt og smertefuldt Sygeleje, i 66de A. 2 Børn og Plejesøn.
- 16/3 Ellen Marie Christophersen f. Svendsen i Storehedinge, faa Dage over 73 A. 2 Døttre og Svigersønner.
- Peter Schinnerup William Christensen, i 7de A., Søn af C. Ch. og C. Ch. f. Schinnerup i Aarhus.
- 17/3 Christine Margrethe Hansen f. Kjellerup paa Petersholm ved Vejle, efter længere Tids Svagelighed, 5½ Aars Ægteskab, i 26de A. Manden T. Hansen og 3 smaa Pigebørn, det yngste faa Dage gl.
- Anna Augusta Kragh, 1 A gl. Fldr. Regimentsdyrlæge K. og A. K. f. Jørgensen i Odense.
- Johanne Caroline Petersen f. Berg paa Kjersgaard, ved en pludselig Død i 41de A. Manden J. T. P., 6 Børn og 2 Plejebørn.
- 18/3 A. M. Schultz f. Hass, Enke efter forlængst afdøde Rektor Mag. C. F. S. i Roeskilde, efter 1½ Dags Sygdom i 74de A. 2 Børn og Svigersøn.
- Maren Nielsen f. Pedersdatter i Hjelstrup, efter 3½ Aars Sygeleje, 77½ A. gl., efter 43 Aars Ægteskab. Manden R. N. og 3 Sønner.
- Karen Thorup f. Jeppesdatter i Viborg, efter 7 Dages smertefuldt Sygeleje i 48de A. Manden S. Th. og 3 uforsørgede Børn.
- Pensjoneret Told- og Konsumtionsbetjent Niels Severin Fogh i Horsens, efter 5 Ugers Sygeleje i 79de A., efter at have for 2 Aar siden holdt Guldbryllup. Enken I. F. F. f. Just og 6 Børn af 10.
- 19/3 Kjøbmand i Aalborg Peter August Rasch, 65 A. gl., efter et Aars afvekslende Sygeleje. Søn H. R., 4 Børn døde tidligere.
- C. Marie Haslund, 26 A. gl., efter længere Tids Svaghed af Brysttæring og 36 Ugers Sygeleje. Fnderen P. C. II. i Vesterhassing og Søskende.
- Christiane Severine Højlund i Estrup Kro, efter længere Tids tiltagende Svaghed og 10 Ugers Sygeleje, 18½ A. gl. Søster og Svoger.
- Ernst Jakob Lund i Nestved, henved 58 A. gl. 2 Søskende i Kjøbenhavn.
- Jensigne Oline Methen Engelhardt, 18½ A. gl., ældste Datter af Toldinspektör i Stege H. C. E. og B. L. E. f. Madsen.
- Selvejergaardmand Jørgen Rasmussen i Svendsmark, Stege Landsogn, 50 A. gl. Enken Kirsten Pedersdatter.
- 20/3 Fhv. Forvalter ved Grevskaftet Bregentved Anders Nikolaj Bertelsen paa Statfagnard, 71 A. gl. Enke og Børn.

Dødsdagen.

De Aldøde og deres Efterladte m. m.

- ^{20/3} Kirkesanger og Skolelærer i Vig Rasmus Knagh Beck, efter længere Tids Svagelighed i 68de A. Enken E. M. B. f. Jensen.
- Sören Sørensen, 6 $\frac{3}{4}$ A. gl., efter 12 Timers haarde Lidelser, eneste Søn af M. C. S. og K. S. f. Kollerop i Randers.
- ^{21/3} Ane Marie Margrethe Vilstrup f. Lund i Lundumskov, i 54de A., efter et 6 Maaneders Sygeleje af Brysttøring, 28 Aars Ægteskab. Manden P. V. og 4 Børn af 11.
- Maren Bang f. Sørensen i Aarhus, i 73de A. Børn.
- Kathrine Elisabeth Wiberg i Odense, i 40de A., efter at have været i 23 Aar hjemsogt af Krampetilfælde. Ældste Datter af Sognepræst W.
- Möller Peder Rasmussen i Bramstrup Mølle, i 75de A., efter 6 Dages Sygeleje. Efterladte.
- Niels Jespersen Gleerup. Fldr. S. G. og C. G. f. Kofoed, f. T. i Aalborg.
- ^{22/3} Anthominie Frederikke Christiane Thomsen i Spørring, i 14de A., af en stærk og hurtig Tæring. Fldr. T. Th. og M. D. Th. f. Lauritzen.
- Hanne Bourdon i Skjelskør, efter længere Tids Svaghed. Søstersøn H. Dyrhaage.
- Jakob Hasberg i Rude, 80 A. gl., efter 49 Aars Ægteskab. Enken M. H. f. Nielsen.
- Jensine Martine Eilersgaard. Fldr. J. P. E. og A. S. E. f. Smidt i Aalborg.
- Petrine Ansine Margrethe Rasmussen f. Juncker i Frederiksberg, efter længere Tids Sygeleje af tiltagende Brystsvaghed. Manden J. R. og Barn.
- ^{24/3} Marie Sofie Jørgensen f. Bruun i Sorø. Manden Overlærer G. S. J.
- Johanne Marie Frederikke Væver, 4 $\frac{1}{2}$ A. gl., af Strubehoste; yngste Datter af Skorstensfejermester i Lyngby J. V. og M. V. f. Groes.
- Proprietær Lorens Lund paa Højriis i Hammerum Herred, efter et Par Dages Upasselighed, noget over 73 A. gl. Datter og Svigersøn. J. C. Godt.
- Anne Marie Emma Ulrick i Helsingör, efter længere Tids Svagelighed, 29 A. gl. Søster og Svoger.
- Christine Marie Barfoed i Bogense, efter kort Sygeleje. Fldr. C. A. B. og M. D. B. f. Möller.
- ^{25/3} Julie Camilla Tidemand, $\frac{1}{2}$ A. gl. Tvillingbarn af N. A. T. og E. F. T. f. Hacke i Rudkjøbing.
- Otto Sandberg, 11 Mnd. gl., yngste Barn af A. V. Sandberg og E. M. C. S. f. Sehestedt i Viborg.
- Skomagermester i Odense Lars Christian Randers, født i Trondhjem, 38 A. gl., efter længere Tids Svagelighed og 18 Ugers haarde Lidelser. Enken E. R. f. Petersen og 3 smaa Børn.
- ^{26/3} Vilhelmine Heichelmann f. Borchsenius paa Vallö, i 44de A. Manden C. E. H. og 4 Børn.
- Agnes Marcussen, 9 A. gl., ved en pludselig og uventet Død. Fldr. U. C. M. og A. M. f. Macgregor i Helsingör.
- uang. Kand Med. & Kir. M. Tiemroth, ved en brat Død under hans Ophold i Middelfart, 27 $\frac{1}{2}$ A. gl. Moderen M. T.

Dødsdagen.

De Afdøde og deres Efterladte m. m.

- uang. Ole Pedersen Drost i Brandsby paa Langeland, efter langvarige Lidelser. Forældre og Søskende.
- ^{27/3} Vognmand Christoffer Hnnsen i Helsingør, efter et kort Sygeleje, i 60de A. 2 Børn.
- Ane Sörensdatter i Støvring Kro, efter 14 Dages Sygdom, i 58de A., henved 14 Aars Ægteskab. Manden J. C. Nielsen og 3 Stedbørn.
- Provst Frederik Sigfred Selmer i Herrested, i 62de A., som Følge af et apoplektisk Tilfælde. 5 Børn.
- uang. Adolf Jakob Philipsen, $\frac{1}{2}$ A. gl. Fldr. J. Ph. og B. Ph. f. Petersen.
- ^{28/3} Selvejergaardmand Jens Andersen af Vesterhæsinge, efter flere Aars tiltagende Svagelighed. Enken S. A. f. Möller.
- ^{29/3} Kirkesanger og Skolelærer Jens Lund i Aakirke Degnegaard paa Bornholm, i 80de A., efter 53 Aars Ægteskab. Enken S. C. L. f. Gad, 3 Børn af 9 og 15 Børnebørn.
- Kongl. Skovfoged Hans Erichsen i Kongelunden paa Amager, 56 A. gl. Enken M. M. E. f. Schæbel og 2 Børn.
- Maler Hans Christian Nesborg i Ordrup, efter 12 Ugers haardt Sygeleje, i 55de A. Enke og 3 Børn.
- Typograf Jens Christian Stochholm i Rødding ved Viborg, i 20de A. Moderen J. F. St. f. Mohr.
- ^{30/3} Kathrine Marie Bendtsen f. Lorenzen i Ribe, efter 9 Ugers Lidelser af Hjernebetændelse, 14 Aars Ægteskab, 33 A. gl. Manden Rektor C. H. A. B. og 6 Børn.
- Jmf. Ane Nielsen i Odense, 79 A. gl., efter at have i 65 A. været berøvet Synets Brug. Søsterdatter N. Richter f. Larsen.
- ^{31/3} Christian Rammeskou, $2\frac{1}{2}$ A. gl., af Brystbetændelse. Fldr. N. R. og H. R. f. Hoppe i Odense.

Anmeldte Dødsfald i Norge i sidste Halvaar 1848 *).

Dødsdagen.

- ^{1/7} Höker Christian L. Lodgaard i Trondhjem, 32 A. gl.
- ^{2/7} Eksaminatus Juris Halvor Grundseth i Kristiania, 40 A. gl.
- ^{3/7} Provst og Sognepræst Augustinus Meldal Gaarder, 65 A. gl., i Örlandets Prgj. v. Trondhjem.
- ^{4/7} Kjöbmand Ole Schomragh i Lyngdal, 61 A. gl.
- Fru Inger Caspara Biong f. Bugge i Kristiania, 37 A. gl.
- Kompagnikirurg Frederik Christoffer König i Bergen, 76 A. gl.
- ^{6/7} Farvermester Nikolaj Castberg Meyer i Bergen, 35 A. gl.
- Søfarende Iver Cornelius Dam, 52 A. gl., i Hamborg paa en Sørejse.
- ^{7/7} Fru Karen Dorthea Lous f. Nörngaard i Bergen, 60 A. gl.

*) Hertil ere alene benyttede Blade fra Kristiania og de i disse indeholdte Re- serater af andre Blade. Børn under 15 Aar ere ikke optagne.

Dødsdagen.

- 8/7 Konsul Hans Dedekam i Arendal, 76 A. gl.
 — Kompagnikirurg Peter Andreas Rosted Randulff i Trondhjem, 39 A. gl.
 10/7 Kjøbmand i Trondhjem Hans Benniche, 68 A. gl.
 11/7 Jessine Nublin i Tönsberg, 58 A. gl.
 — Jmf. Marie Elisabeth Falck i Vang paa Hedemarken.
 — Maren Gurine Lassen f. Christensen i Kristianssand, 79 A. gl.
 — Handelsborger i Drammen Niels Olsen Bryn, 44 A. gl.
 11/7 Ingeborg Marie Teilmann f. Schriver i Lomvig, 37 A. gl.
 — Bagermester i Trondhjem Andreas Hagen, 65 A. gl.
 — Andreas Busch, 22 A. gl., død i St. Petersborg.
 13/7 Eleonora Hannelte Kock i Kristiania.
 14/7 Karen Johanne Olsen f. Helms i Bergen, 57 A. gl.
 — Sivert Eneboe i Trondhjem, 54 A. gl.
 15/7 Alette Hendrikke Vesterhuus i Kristianssand, 26 A. gl.
 — Lensmand Frans Vilhelm Dosse i Lomb i Gudbrandsdalen, 29 A. gl.
 — Enkemadame Birgithe Irgens f. Aas i Hamnrefest, 73½ A. gl.
 16/7 Enkefrue Maren Sofie Heiss f. Harbou paa Asakgaard, Skedsmo, 81 A. gl.
 — E. H. Johannesen i Bergen, 38 A. gl.
 — Kjøbmand Peter Nielsen i Kristiania, 60 A. gl.
 — Johanne Kystad i Trondhjem, 40 A. gl.
 17/7 Martha Birgithe Reinertsen f. Johannesen i Bergen, 52 A. gl.
 18/7 Ole Christoffersen Scherve i Trondhjem, 71 A. gl.
 — Anne Marie Borchgrevinck f. Hansen i Moss, 48 A. gl.
 — Fru Dorotheu Marie Hansen f. Mathiesen i Søgne Prstgj., 40 A. gl.
 — Anne Olava Neumann f. Skarpol i Kristianssand, 34 A. gl.
 19/7 Enkemadame Sara Elisabeth Olsen f. Lund i Skien, 38 A. gl.
 — Enkemadame Oline Margrethe Bakke paa Næsodden, 58 A. gl.
 — Kjøbmand Albert Henrik Mohn i Bergen, 75 A. gl.
 21/7 Claus Andreas Foss i Trondhjem, 34¾ A. gl.
 — Foged N. S. Lindholm paa Søndmøre, 56 A. gl.
 — Lyder Harrje i Bergen, 57 A. gl.
 — Sorenskriver i Lier Martin Kjerulf, 61 A. gl.
 — Andreas Olsen Berre af Overhalden, død i Trondhjem, 24 A. gl.
 — Bødkersvend O. Borten, 27 A. gl.
 22/7 Lods John Poulsen i Kristianssand, 54 A. gl.
 — Artilleriløjtnant Gustav Emil Engelschiön, ved et ulykkeligt Tilfælde, i Frederiksstad, 22 A. gl.
 23/7 Enkefrue Maren Andrea Möller f. Kjerulf, 77½ A. gl., i Skogns Prstgj.
 — Christian Adolf Östhagen, 19 A. gl., i Kristiania.
 24/7 Kjøbmand Eggert Martinus Struck, 56½ A. gl.
 — Snedkermester Jens Ihsen Walther i Kristiania, 49 A. gl.
 25/7 Skibsförer Diderik Falck i Bergen, 84½ A. gl.
 — Elisabeth Grundseth f. Vögelie i Kristiania, 43 A. gl.
 26/7 Frederikke Heinsen f. Krog i Skudensløshavn.
 28/7 Ole Berntzen i Trondhjem, 73 A. gl.
 — Mette Marie Öyen f. Wiggen sst., 55 A. gl.

Dødsdagen.

- ²⁹/₇ Skibskapitajn Jürgen Vogt i Bergen, 77 A. gl.
 — Ole Olsen Tomre sst., 55½ A. gl.
 — Styrmand Hans Christian Gyldenkrantz sst., ved et ulykkeligt Tilfælde, 24 A. gl.
 — Ingeborg Gurine Houge f. Andersen sst., 32 A. gl.
³⁰/₇ Serine Nøstvold i Trondhjem, 26 A. gl.
 — Anne Elisabeth Christensen f. Raklev i Ofoten, 37 A. gl.
 — Alida Pedersen f. Helgesen i Bergen, 53½ A. gl.
 — Fhv. Politibetjent sst. Mons O. Jordahl, 81 A. gl.
 uaug. Jakob Theisen Stueland, i 97de A., i Austad Anneks til Lyngdals Prstgj.
 uaug. Høker Thor Thorsen i Bergen, 67 A. gl.
 — Skomagermester Peter Anders Liback sst., 44 A. gl.
 — Enken Kathrine Marie Andersen sst., 59 A. gl.
¹/₆ Frøken Inger Kirstine Motzfeldt i Trondhjem, 76 A. gl.
 — Enkemadmic Karen Steen f. Hammer sst.
 — Johanne Marie Øyen f. Berg sst., 32 A. gl.
 — Toldbetjent Hans Endresen i Kristianssand, 52 A. gl.
³/₈ Sognepræst Christian Frederik Fleischer i Sørums Præstegjeld, 67 A. gl.
¹/₈ Riborg Nissen f. Drejer, gift med residerende Kapellan O. M. Rambech i Stods Præstegjeld.
 — Jmf. Frederikke Antonia Wolff i Kristianssand, 30 A. gl.
⁵/₈ Rorkarl sst. Jens Endresen, 56 A. gl.
 — Kjøbmand i Oslo Johan Ditlev Sell, 70 A. gl.
⁶/₈ Rindtler i Kragerø, 65 A. gl.
⁷/₈ Proprietær Lorens Wulff i Trondhjem, 83½ A. gl.
 — Jmf. Anna Sofie Dorothea Rensch i Mangers Pstgj., 42 A. gl.
⁹/₈ Stiftsoverretsassessor Rubnch, 44 A. gl.
 — Karen Elisabeth Røhr f. Kresting paa Næsodden, 35 A.
 — Inger Mathilde Scheie i Kristianssand, 17 A.
¹¹/₈ Fru Anne Margrethe Christiane Hagerup f. Holtermann, i Opdals Pstgj.
¹²/₈ Kjøbmand Johan Frederik Jachwitz i Kristiania, 49½ A.
 — Rolfstine Marie Finnemann i Kristianssand, 15. A.
¹³/₈ Marie Kjelland f. Hjorth i Stavanger, 39 A. gl.
¹⁴/₈ Kjører Guldbland Haagensen i Kristianssand, 73 A. gl.
 — Guldmedsvend A. M. Parclius, 52 A. gl., i Sogndala Pstgj.
¹⁵/₈ Personl Kapellan Herman August Klem i Sansvers Pstgj., Buskeruds Amt, 36 A.
¹⁶/₈ Underfoged Otto Christian Aumodt i Skien, 47 A. gl.
¹⁷/₈ Bogbinder J. Johnsen i Drammen.
¹⁸/₈ Madame Johanne Marie Haane f. Halvorsen i Bergen, 39½ A. gl.
¹⁹/₈ Tømmermand Anders Andersen i Kristianssand, 70 A. gl.
²¹/₈ Carl Danchertsen fra Bergen, 22 A. gl., død i Konstantinopel som 2den Styrmand paa en Rejse med Kapitajn P. Eenberg.
²⁶/₈ Ole Hansen Rosmoe i Trondhjem, 59½ A. gl.
²⁷/₈ Enkefrue Georgine Herfordt f. Høegh i Kristiania, 77½ A. gl.
²⁸/₈ Johanne Petronelle Waavig f. Hundt i Trondhjem, 49 A. gl.

Dødsdagen.

- ^{28/8} Enkemadame N. Nordenström f. Öyen sst., 62 A. gl.
^{29/8} Oline Cecilie Røvig sst., 18½ A. gl.
^{30/8} Anna Elisabeth Barstad sst., 22 A. gl.
 — Arnold H. Meyer i Bergen, 59 A. gl.
^{1/9} Kapitajn og Overtoldbetjent i Arendal Lars Christian Heidenreich, 56 A. gl.
 — Enkemadame Anne Judithe Müller f. Harris i Laurvig, 72 A. gl.
 — Hans Christian Ulrik Middelfart fra Drammen, 18½ A. gl., i Nyyork.
^{2/9} Farvermester Peter Sørensen i Kristiania, 52½ A. gl.
 — Karen Christine Røe f. Arnesen sst., 42½ A. gl.
^{3/9} Høkerborger i Drammen Niels Andersen Eger, 54 A. gl.
 — Anne Martha Petersen f. Schjelderup i Trondhjem, 51 A. gl.
^{4/9} Anne Elisabeth Hegge sst., 23½ A. gl.
 — Petronelle Apenæs f. Petersen i Sarpsborg, 30 A. gl.
^{5/9} Ingeborg Koen f. Berg i Trondhjem, 83 A. gl.
^{6/9} Jmf. Johanne Marie Christiansen i Drammen.
^{7/9} Pakhusforvalter i Bergen Lars Sørensen, 71 A.
 uang. Andreas Reimers Lockwood fra Bergen, død ved et Ulykkestilfælde i
 Boston i Nordamerika, 21 A. gl.
^{8/9} Kuren Johanne Gregersen f. Darjes i Modum.
 — Lodsoldermænd Flörnæss i Lillesand, 79 A.
 — Lensmand og Dannebrogsmænd Ole Hanneborg i Urskoug, 74 A.
^{10/9} Beret Marie Østgaard i Trondhjem, 60 A. gl.
 — Lucie Margrethe Reimers i Bergen, 21½ A.
^{11/9} Enkefrue Sofie Hersleb Klüwer, f. Krog i Trondhjem, 77½ A. gl.
 — Christian Frederik Walløe i Tønsberg, 48 A. gl.
^{12/9} Karen Walle f. Andersen i Kristiania, 34 A.
 — Handskemager i Drammen Niels Norgren, 40 A.
 — Kand. Juris Vilhelm Christian Michelet i Frederikshald, 26 A. gl.
^{13/9} Anne Frederikke Berg f. Hennem i Trondhjem, 52 A. gl.
^{14/9} Nikoline Birgithe Secsted Lassen f. Zellitz i Stavanger, 53 A. gl.
^{15/9} Johan Peter Tingmann i Lofoten, 26 A. gl.
^{16/9} Laurentia Wulff i Rakkestad, 75 A. gl.
^{17/9} Proprietær Peter Hansen i Kristiania.
 — Blokmagermester i Bergen Mikael Olai Hansen, 58½ A. gl.
 — Anne Marie Riege sst. 86 A. gl.
^{21/9} Enkemadame Elisabeth Frost i Trondhjem, 84 A.
 — Karen Petronelle Lerche i Tønsberg, 82 A.
^{23/9} Margrethe Mathen Abildgaard f. Scheel i Arendal, 57 A. gl.
^{25/9} Constance Augusta Prahl i Bergen, 19½ A. gl.
^{26/9} Julius Gotfred Bøckman Lund i Farsund, 25½ A.
^{27/9} Haagen Andersen Bram fra Trondhjem, 39½ A. gl., ved Jordskredet.
 — Enkefrue Marie Schandorff i Kristiania, henimod 65 A. gl.
 — Vilhelmine Henriette Frederikke Herholdt, 56 A. gl., i Drammen.
^{28/9} Major paa Vartpenge Hans Møjnichen Geelmuyden, 82½ A. gl., i Bergen.
^{29/9} Olava Dorthea Næss f. Brun i Trondhjem, 77½ A. gl.
^{1/10} Enkefrue Dorothea Falck i Frederikshald, 78½ A.

Dødsdagen.

- $\frac{2}{10}$ Enkemadame Dabl i Trondhjem, 48 A.
 — Johan Olsen Malmö sst. 64 A.
 $\frac{3}{10}$ Ole Henrik Salvesen i Mandal, 30 A.
 $\frac{4}{10}$ Marthe Johanne Eide f. Thistel i Bergen, 70 A.
 $\frac{5}{10}$ Johan Kjørbo i Sponvigen, 21 A.
 — Johan Carl Nielsen fra Trondhjem, 21 A. gl., forulykket paa en Sørejse til Kristiania.
 $\frac{7}{10}$ Postfører P. Olsen i Kristiania.
 $\frac{8}{10}$ Skibskapitajn Niels Henrik Beer i Bergen, 74½ A. gl.
 — Gjørtler Kjöstel Olsen i Kristiania.
 $\frac{9}{10}$ Skrædermester Andreas Frøsaeth i Trondhjem, 66½ A.
 $\frac{12}{10}$ Thrine Bronn f. Fugl i Tønsberg.
 — Anne Kathrine Rosenvinge f. Hansen, 45 A. gl., i Frederikshald.
 $\frac{13}{10}$ Antonia Margrethe Jensen f. Martens i Kristiania, 24½ A. gl.
 — Enken Sara Wold i Trondhjem, 58 A.
 — Marit Estensdatter Præsthus sst., 65 A.
 $\frac{13}{10}$ Andrine Hagine Glad i Holmestrand, 17 A.
 $\frac{16}{10}$ Lodsoldermand i Bergen James Smith Lund, 67 A.
 — Hans Jörgenvaag i Aalesund, 40 A.
 $\frac{17}{10}$ Ane Petrike Schjölberg f. Hanssen i Tromsø.
 — Enken Marthe Haagensen i Drøbak, 92 A. gl.
 — Skibsfører Johan Bernhard Zimmermann i Skien.
 — Jmf. Randine Nielsen i Kristiania, 51 A. gl.
 — Sofie Benedikte Koth f. Riegels fra Österrisöer, 49½ A. gl.
 $\frac{19}{10}$ Kjøbmand i Trondhjem Laurits Grundt, 62 A.
 $\frac{21}{10}$ Charlotte Vauvert f. Pontoppidan i Porsgrund, 64 A. gl.
 — Apotheker Carl G. Maschmann i Kristiania, 45 A. gl.
 — Høkerborger i Svelvigen Jakob Guttormsen, 66 A. gl.
 $\frac{22}{10}$ Løjtnant E. Aschehoug i Kristiania.
 — Villiam Knudtzon i Kristiansund.
 — Martha Gurine Mile i Trondhjem, 25 A. gl.
 — Handlende sst. Jens Tempervold, 49 A.
 — Styrmand Ole Aamundsen i Bergen, 44 A.
 $\frac{23}{10}$ Lars Jakob Frejder i Drøbak, 59½ A.
 — Arrestforvarer Amund Olsen Ovren i Vang.
 $\frac{24}{10}$ Markus Pettersen fra Drøbak, 49½ A.
 $\frac{25}{10}$ Garvermester i Kristiania Johan Henrik Bruun, 87 A. gl.
 $\frac{26}{10}$ Alette M. S. Wettergreen f. Erikstrup i Skien, 70 A. gl.
 — Lensmand Christoffer Kahrs i Radø i Mangers Pstgj., 39 A. gl.
 — Flora Albine Meyer i Tromsø, 16 A.
 $\frac{27}{10}$ Sognepræst til Drøbak og Fron, Provst Otto Bull, 70 A.,
 $\frac{28}{10}$ Karen Marthe Hansen Blaklie i Trondhjem, 48 A.
 $\frac{29}{10}$ Madame Karen Frøchen f. Lampe i Bergen, 83 A.
 — Mikael Olav Hansen sst., 19½ A.
 $\frac{30}{10}$ Caroline Helene Sofie Hammer, 23 A. gl., i Lillesand.
 $\frac{31}{10}$ Helge Olsen f. Hoversdatter, i Mandal.

Register.

	Side.
Adelstand, den danske, deri Nogen oplaget,	71, 86, 483, 508.
Affre, Erkebiskop af Paris,	233.
Annesley, Sir James,	232.
Auerswald, H., prøjssisk General,	245.
Baden, T., Professor,	515.
Baden, T., fh. dansk Kapitajn og russisk Ritmester,	529.
Baines, Mr., Literatus i Leeds,	236.
Bang, N. R., Sejl- Flag- og Kompasmager samt Oberstløjtnant,	498.
Bang, P. C. R., Sognepræst i Sjælland,	484.
Bay, S., Birkedommer paa Samsø,	403.
Begravelse i Sønderborg, Beretning derom	109.
— Friherre Leyonhufvuds, ligeledes	413.
Bentinck, Lord George,	248.
Bentzen, G. J. H., Kapitajn	81.
Benzon, P. E., Ass. Farm., Apotheker i Vestindien,	202.
Berzelius, Baron, berømt svensk Kemiker,	293.
Blicher, D. N., Student og Typograf,	103.
Blicher, St. St., Præst og Digter,	127.
Blom, L., Sekondløjtnant,	402.
Bodenhoff, H. C., afskediget Kommandør,	537.
Boesen, S. C., Student,	103.
Bonnichsen, B., Kapitajn	40.
Brandt, Snekker, om en Indsamling til hans Efterlade	414.
Branner, P. M., Stud. Farm.,	223.
Brenner, Dr., theologisk Professor i Bamberg,	242.
Brix, J. C., Sognepræst i Aarhus og Konsistorialraad,	520.
Brorson, J., Sognepræst i Fyen,	223.
Brönlund, C. C., Kancelliraad og Kontrollör,	204.
Buach, H. C., Mølleeejer og fh. Embedsmand i Ostindien,	43.
Bödtscher, A. J., fh. Gaardejer i Jylland,	405.
Carlander, C., svensk Læge,	233.
Cederschiöld, P. G., Professor i Stokholm,	232.
Chateaubriand, F. R. A., fransk Skribent og Statsmand,	151.
Collstrop, H., Artilleriløjtnant,	73.
la Cour, P. D., Prokurator i Svendborg,	221.
Cramer, F., tysk Musikus i London,	236.
Deichmann, J. C., Fabrikant,	224.
Delbanco, M., Overretsprokurator og Kancelliraad,	458.
Dichmann, G. F., Stud. Jur., frivillig Underoffiser,	86.
Discher, G. J., Provst i Sjælland,	524.
Douglas, C., Baron, Peer af Skotland,	243.
Dumreicher, D., dansk Generalkonsul,	386.
Dyppeleslaget, om et paatænkt Mindesmærke derover, }	108.
Dödsrunor, af Ridderstad, }	
Faber, N., Biskop over Fyens Stift,	179.
Faldne i Krigen 1848, Fortegnelse derover,	105.
Falkman- Petersen, N., Kand. Juris,	79.
Finsen, J., Herredsfoged og Kancelliraad,	369, 482.
Foersom, N. C., praktiserende Læge i Götheborg,	486.
Fortegnelse over de i Krigen 1848 Faldne	105.

II

	Side.
Foster, Sir. A. J., fh. engelsk Gesant i Kjöbenhavn,	237.
Frederichsen, A. V., Kaptein,	39, 176.
Frederiksen, H. F. C., fh. Fuldmægtig	475.
Frisenberg, C. F., Kaptein,	72.
Galitzin, T., russisk Fyrste,	235.
Galster, J. G., Agent og Kjöbmand i Nörresundby,	360.
Goldt, B., afskediget Major,	495.
Guldberg, se Høegh-Guldberg.	
de Hahn, L. P., Koffardikapitajn og Strandfoged paa Sylt,	140.
Hambro, J., Agent og Grosserer,	365.
Hanmont, Dr., fransk Dyrlægekyndig,	248.
Harder, C. F., Kund. Theol.,	472.
Hentze, F., Stud. Theol. og frivillig Soldat,	42.
Herschel, Miss L. C., i Hannover,	231.
Hessen-Darmstadt, Storhertug af,	233.
Hessen-Homburg, Landgreve af,	243.
Hjorth, J., Sognepræst i Jylland,	406.
Hjorthöy, C. J. F., Justitsraad, fh. Arkivarius	65.
Holm, C. C. G., Oberstlöjtnant,	48.
Holst, P. L., Kammerraad, fh. Kontorchef,	205.
Hoppe, O. C. L., Student,	501.
Hoppe, P. F., Kammerherre og Amtmand,	70.
Horn, Dr. E., Gehejmemedicinalraad i Berlin,	252.
Hushahn, H. J. W., Batallionskirurg,	498.
Høegh-Guldberg, O., Premierlöjtnant,	205.
Høyer, F. L. B., Premierlöjtnant,	469.
Høyer, L. F. V., polyteknisk Kandidat,	43.
Isnæksen, J., Matros,	207.
Issem, V. E. C., Stud. Theol.,	412.
Jacobsen, P. V. Etatsraad og Kommitteret,	50.
Jerndorff, J. U., Kunstmaler,	1.
Juel, C. C. S., Kand. Theol.,	213.
Kjeldberg, A. H., Sognepræst i Sjælland,	388.
Kleist, F. C., afskediget Oberstlöjtnant,	68.
Knudsen, J. F. E., Stud. Jur. og frivillig Soldat,	41.
Knudsen, K. F. B., Stud. Theol.,	404.
Kolby, M. B., Konduktör og Havnbygmeister,	347.
Kristensen, K., borgerlig Major,	489.
Krog, L., Boghandler i Hilleröd,	476.
Krossing, F., afskediget Adjunkt,	479.
Købke, C. S., Kunstmaler,	341.
Kölle, F., Vyrtembergsk Geh. Legationsr.,	243.
Lacour, se under C.	
Lamberg, Grev F., österrigsk Feltmarskalklöjtnant,	253.
Lange, R., Justitsraad og Godsejer,	60.
Legat, Jstr. Hjorthöys til Holmens Kirke	67.
— Agent Nielsen med Fleres til Frue Kirke i Aalborg	79.
— Elfride Fabers til Asylet i Odense	188.
— N. Nissens til Stipendier for 5 af de lærde Skoler i Jylland	358.
— Agent Hambros til forskjellige Stiftelser i Kjöbenhavn	368.
— Generalmajor Rothes til Aggersvold Godsces Fattige	401.
— Kancellir. Delbancos til den kjöbenhavnske Prokurator-Forening	465.
— General Sundts til Understöttelse for 2 trægende Officerer	514.
Leyonhufvud, K. O. E., svensk Friherre og frivillig Löjtnant,	90, 109, 413.

	Side.
Lichnowsky, F. M. V. A., tysk Fyrste,	246.
Linstow, F. A., Kammerherre og Amtmand i Lauenborg,	473.
Lund, J. N., Sognepræst i Fyen,	47.
Löper, C. M. D., Bataljonskirurg,	43.
Lövenskjold, L. H. S., norsk frivillig Löjtnant,	98.
Madsen, C. Kammerraad og Godsejer m. m.,	208.
Magius, C. V., Oberstlöjtnant,	36.
Makellar, A., skotsk Læge,	236.
Marie Isabella, Enkedronning af Neapel,	244.
Marryat, F., engelsk Søoffiser og Novelledigter,	237.
Martens, H. J., Amtskirurg i Kjøbenhavn,	201.
Mechlenburg, C. E., Kapitajn,	65.
Meinertz, H., Lodsoldermand,	97.
Michaelis, Professor i Kiel,	237.
Mindeord af nogle Sognefolk over deres gamle Skolelærer,	415.
Mindesmærke over Slaget ved Dyppel, om Planen til at oprejse et saadant,	108.
Munthe af Morgenstjerne, L. O., Oberstlöjtnant,	86.
Muus, N. R., Löjtnant,	96.
Möller, P., Konferentsraad, fh. Generalauditör og Bankdirektör,	439.
Neapel, Enkedronningen af,	244.
Neumann, J., Biskop over Bergens Stift,	263.
Nicolas, Sir N. H., Literatus i London,	237.
Nielsen, J., Agent i Aalborg,	74.
Nielsen, J., Skolelærer i Vivild Sogn, Mindeord over ham af nogle Sognefolk	415.
Nissen, C. F., Søkrigskommissær, paa Kristiansö,	359.
Nissen, L. A., Provst og Præst i Nysted,	394.
Nissen, N., Godsejer til Spöttrup,	356.
Oehl, C. E., Kapit. og Toldinspektör,	198.
Ogilvie, A., Plantagebestyrer i Ostindien,	192.
Olrik, C. M., Provst og Præst i Sjælland,	340.
Olrik, J. F., Sognepræst i Ærøskjöbing,	374.
Olsen, O. N., Oberst i Generalstaben,	406.
Onserud, E., afskediget Generalmajor,	490.
Petersen, Falkman-, se under F.	
Petersen, J. D., Lærer ved Kunstakademiet og Konstruktions-Assistent,	534.
Petersen, J. P., Slotsgartner ved Rosenborg,	213.
Petersen, N. F., Farmaceut, i Kjöge,	391.
Petersen, P. J., islandsk Kjöbmand,	487.
Philipsen, C. J. A., Bibliothek-Amanuensis,	371.
Plöyen, F. A., Gehejmelegationsraad,	502.
Pritzel, J. C., Kancelliraad og Kontorchef,	199.
Rothe, H., Generalmajor,	397, 483.
Römer, F. C. F. D., Kammerjunker, fh. Kontorchef,	97.
Salicath, G. G., Provst og Præst i Sjælland,	225.
Schertiger, C. E. H., afskediget Major,	229.
Schmidt, H. C., Amtsprovst og Præst i Jylland,	68.
Schmidth, J. C., Konsistorialraad og Præst i Fyen,	351, 482.
Schwanthaler, L., bayersk Billedhugger,	544.
Schwartzkopff, C. V., Assistent,	402, 484.
Sehestedt, C. L., Etatsraad, fh. Amtsforvalter,	389.
Simonsen, H. B., afskediget Generalmajor,	532.
Sommelius, G. L., svensk Löjtnant,	95.
Sommer, N., Dr., Sognepræst i Sorö,	392.

IV

	Side.
Stanihus, dertil oprettes Aggersvold Gods	401.
— — — ligeledes Erholm og Søndergaard	534.
Stapel, C. F., Slotsgartner i Odense,	68.
Steenstrup, G., Justitsraad og Overtoldinspektør,	195.
Stephenson, G., engelsk Mekaniker,	239.
Strombeck, F. C., brunsvisk Retskyndig og Skribent,	242.
Suckow, V. C. F., Gehejme-Hofrand i Jena,	236.
Sundt, C. U., afskediget Generalløjtnant,	508.
Sønderborg, Beretning om en Begravelse der	109.
Thaarup, A., frivillig Herregaardsskytte,	96.
Thaning, V., Konsistorialraad, Sognepræst paa Lolland,	64.
Thestrup, E. H., Kapitajn af Infanteriet,	73.
Thomsen, C., Skovrider ved Skjøjrringe, Bekjendtgjørelse om ham af Jstr. Stampe	414.
Tiellandt, Baron Westrecnen van, nederlandsk Arkæolog og Bibliograf,	553.
Tietcke, G. J., fh. Knapmager i Kjøbenhavn,	502.
Toxverdt, A. G., Generalkrigskommissær,	52.
Transe, N. P., Kapitajn og Portkontrollør,	221.
Tronier, G. C., Sekondløjtnant, }	470.
Tronier, V., Premierløjtnant, }	
Vesterby, N., Prokurator og Strandingskommissjonær,	485.
Vestergaard, C. S. C., Distriktslæge i Kjøge,	194.
Vogelsang, F. V., Stud. Med.,	52.
Vogelsang, H. C., Krigsraad og Kontorchef ved Generalkrigskommissariatet,	191.
Voigt, J. N., frivillig Soldat,	104.
Vormskjold, H. F., Klosterfrøken,	81.
Warneke, L. H., Professor og Overlærer,	410.
Wedge, U. C., Løjtnant,	175.
Weigell, C. E., Baron, Arkiater i Stokholm,	232.
Weile, S. R., Sognepræst i Sjælland,	401.
Westrecnen van Tiellandt, se under T.	
Wolf, N. G., Professor, fh. Sognepræst,	375.
Zeise, V. C., Professor i Kemi,	23.
Zschokke, J. H. D., Statsmand og Skribent i Svejts,	233.
Oehl, se under O.	
Ørum, C. M. R., Kammerraad og Birkedommer paa Læssø,	535.
Østergaard, J. C., Dr., Konsistorialassessor og Sognepræst i Sjælland,	201.

Berigtigelser og Trykfejl.

- S. 275 nederst. At Stiftamtmand Kaas blev Førstemand i Kancelliet efter Moltke, er ikke nøjagtigt, hvorimod han dengang blev Justitiarius i Højesteret og derfra senere, i Begyndelsen af 1804, udnævntes til Kancelliformand.
- S. 354 L. 6 f. n. kaldte l. kaldtes
- 358 - 8 f. o. 27de Sept. l. 7de Sept.
 - 393 - 3 f. n. 1831 l. 1841.
 - 401 - 1 f. o. Jn. l. Jh.
 - 402 - 4 f. o. 23de l. 22de.
 - 440 - 3 f. n. 23de l. 25de.
 - 507 Not., nederste Linie: ovenomtulte l. ovenomtalte